Kétszázharminc folyóirat havonta...

Kis betekintés a legyőzött Franciaország szellemi életébe

Különös jegyzék került minap a kezünkbe: beszámoló arról, hány folóirat jelenik meg a legyőzött Franciaországban? Számuk önmagában véve is meglepő: d szabad övezetben *százhusz*, a megszállottban *száztiz* tudományos, társadalmi, művészeti szemlét nyomnak és adnák ki havonta, franciák a franciáknak.

Ha olyasvalaki olvassa át e jegyzéket, aki még a háboru előtt hosszu éveket töltött odakint és munkássága révén szinte meghitt kapcsolatba került e közlemények zömével, akkor beszélni kezdenek a sokszorosított sorok és nem mindennapos jelenségekre világitanak rá. Legelőször elmondják, hogy a pánik és kétségbeesés heteiben gall földön nemcsak embertömegek milliói menekültek dél felé, hanem a nyomdák és szerkesztőségek is. Minden idők egyik legdrámaibb népvándorlásának hullámai nemcsak a francia lét anyagi kereteit málasztották széjjel, végigsöpertek az egész francia szellemi életen. S mint ahogy az egymásbaékelt emberseregek lassankint beleszoktak a változott adottságokba — visszatértek kiinduló helyükre, vagy uj környezetben igyekeztek letelepedni, de födél alá kerültek —, épugy uj otthonra találtak, vagy a régiben megint munkához kezdhettek a szedő- és öntőgépek, a rotációsok és ezek kezelői.

Igy jött létre ez a merőben uj elosztódás, mely valósággal forradalmi átalakulásként hat arra, aki még ismerte a régit.

*

A *szabad terület* nyomda- és kiadóközpontjai között természetesen a nagyvárosok állnak az első helyen. A hires „Bibliographie de France", nemzedékek hangyaszorgalmának gyüjtőmedencéje, most Clermont-Ferrandban jelenik meg, „Franciaország szociális élete" Lyonban, a „Csillagászati ujság" Marseilleben, az „Aszkéták és misztikusok közlönye" (mert ilyen is van) Toulouseban, a „Kórház" — a francia kórházi és klinikai élet naplója — Saint Étienneben és a „Szivbetegségek adattára" szintén Clermontban. Számos ismert kiadványt azonban olyan kisvárosokban szerkesztenek, melyek azelőtt nem nyomdai kulturájukról, hanem zamatos terményeikről, festői fekvésükről vagy műemlékeikről voltak nevezetesek. A „Kémia évkönyve" például a fehérboráról hires Saint Amandban, a „Sebészet feladatai" az erdős Jurában mosolygó Lons-le-Saulnierban, a „Lélektani közlöny" és a „Bölcsészeti összefoglaló" — a nagymultu Párisi Egyetemi Nyomda folyóiratai a csöndes Guéretben, az „Orvostudomány évkönyve" a román székesegyházzal ékes Cahorsban lát napvilágot. Aztán itt van Aix és Gap, Le Puy és Royat, Avignon és Grenoble, Pau és Chambéry, az Alpok alján . . . Városkák, falvak versengése, nem is hires emberekért, csak egy-egy nyomtatott füzet honosságáért. Egyik sem akar lemaradni, követelőn jelentkezik: „Én is itt vagyok!" Mennyi gazdagság a szegénységben, milyen szivós összefogás az elszigeteltségben! Az embernek már-már az az érzése, ujra kell tanulnia a francia földrajzot, e szokatlan topográfia törvényei alapján.

A *megszállott övezetbe* a demarkációs vonalon innen és tul egyaránt nyomdafestéket látó folyóiratok vezetnek át. Nyilván nem akartak lemondani olvasótáborukról sem az egyik, sem a másik Franciaországban s anyagi erőforrásaik lehetővé tették, hogy egyszerre két központjuk legyen. E kétéltüek száma aránylag csekély, akár az amfibiáké a természetben; mindössze három akad belőlük: a „L'Illustration", a „Revue des Deux-Mondes" (ez a cim: „Két világ revüje" az adott helyzetben jelképes jelentőségü) és a „Régészeti Közlöny", mely odakint sokkal elterjedtebb, mint az avatatlanok hinnék. Gall földön több a régész, mint másutt.

Tovább lapozunk: végre Páris int felénk, a szajnaparti Athén, mai helyzetében is meglepetéseket tartogatva. Mert a francia lélek ismerőjének az még érthető, hogy az Akadémia rendületlenül tovább szerkeszti hires szótárát, hogy a Pasteur-intézet most is belajstromozza vértelen küzdelmének eredményeit, hogy a patinás „École des Chartes", az Okmányok Főiskolája, a zsugori szenvedélyével tartja számon a szakmájába vágó uj dokumentumokat, hogy a fizika, a biológia, a teológia, az alkalmazott matematika, az összehasonlító nyelvészet, a patológia és az arcisme művelői nem lehetnek meg nyilvános számotevéseik nélkül, sőt hogy az „Egyetemi élet" és a „Nouvelle Revue Française", a modern francia irodalom e „könyomatosa", épugy elhagyja a nyomdát, mint azelőtt... De az már rejtély, hogy mi haszna lehet a mai Párisnak „A buddhista gondolat"-ból, vagy hogy pillanatnyilag milyen gyakorlati értelme van a „L'Auto", a „Francia Touring-Club", a „Camping", no meg az anyagbőség éveire emlékeztető „A divat kertje", a „Vogue", az „Önnek, Asszonyom" és a „Női szépség" kiadásának?... Egyetlen magyarázat: megjelenésük nem tulságosan időszerü ugyan, mégsem maradhat abba. Párisban lehetőleg *semmi sem marad abba;* ez a város egyetlen időszerüséget ismer mindenekfelett: az örökkévalóságot. A tükör tovább lóg a falon, kissé megfakulva, bepókhálósodva, még akkor is, ha emberi arcok nem nézegetik magukat benne.

*

Van aztán még valami.

Az idegen, aki sokáig élt, tanult és dolgozott a Panthéon dombján, leteszi a sokszorositott jegyzéket és eltünődik. Eszébe jutnak a hosszu hónapok, melyeket a Nemzeti Könyvtár több emelet magas, szürke vasoszlopokkal tagolt, üveghomlokzatu olvasótermében töltött, ötmillió kötet és a világ minden színü és faju népének meghitt társaságában. Felmerül az emlékezés ködéből a Geneviève-könyvtár lángoló ablaksora, nedves estéken, mert az adathalmozás e másik műhelyét este tiztől éjfélig is nyitva tartották, hogy mindenki bemehessen, aki akar s akinek naphosszat más volt az elfoglaltsága. Képzeletben megint elmegy a Doucetba, mely a legnagyobb műtörténeti, az Arsenalba, mely a legnagyobb szinháztörténeti gyüjtemény, végigsétál a „bouquinistes"-ok tömött faládái előtt, benéz a könyvkereskedésekbe, ahol bárki állva olvashatta a felvágott köteteket. Viszontlát száz meg száz francia fiut és lányt, akik vele együtt görnyedtek és jegyeztek a Sorbonne padjaiban, hallja fókabajszu professzorának intő hangját: „Dolgozzák ki alaposan tételüket„ uraim"...

Igen, a Harmadik Köztársaság Franciaországa szörnyü bel- és külpolitikai baklövéseket követett el a huszas és harmincas években, nem ismerte és lenézte Európát, melynek „zsandára volt, papircsákóval és fakarddal", tulbecsülte saját erejét, hamis ábrándokban ringatódzott, örökérvényünek hitte a legvérlázitóbb igazságtalanságokat, de emellett volt egy *szellemi sik* s ezen mozogva, a nagy nyilvánosság elől elzárkózó gall értelmiség hü maradt a legtisztább hagyományokhoz, Descarteshoz és Renanhoz, Lavoisierhez és Pasteurhöz. Volt egy hatalmas terület, a tudományoké, müvészeteké és irodalomé, melynek határain belül nem a népgyülések, parlamenti padsorok és diplomata-zöldasztalok, hanem a tanári dobogók, laboratóriumok, könyvtárak és mütermek franciái számoltak, mértek, osztályoztak, rendszereztek és alkottak, „kidolgozták a tételeket", époly időkön kivülállón, époly elmélyült biztonsággal, mint őseik, a korhadt „ancien régime", vagy a hagymázas Nagy Forradalom korában. Franciaország két háboru között elvesztette politikai alapjait, de megőrizte, sőt ragyogóbbá tette szellemi vértezetét.

Ebből a szempontból nézve, nem csoda, ha a mai Gallia kettéosztott földjén nincs hus, alig akad burgonya, kevés a kenyér, lyukad a cipő, foszlik a ruha, de a békebeli havi hétszáz folyóiratból *kétszázharminc* mégis megjelenik, a papirhiány és a gazdasági nehézségek ellenére. A francia szellem él és tovább dolgozik. Tulélte az összeomlást, tuléli a nélkülözéseket is. A franciának korog a gyomra, alig van ruhája, de olvas. Adná az ég, hogy végre összhangba tudja hozni szellemi elfogulatlanságát mindennapi cselekedeteivel, spirituális énjét társadalom-épitő énjével. Sokat nyerne vele ő is, hazája is, Európa is.

(—la—)

Szaracsoglu csak ideiglenesen tartja meg a külügyi tárcát

Ankara, jul. 13. (OFI) Illetékes körök véleménye szerint Szaracsoglu miniszterelnök nem tartja meg végleges en a külügyi tárcát. A török alkotmány szerint a miniszterelnök nem vállalhat tárcát s egy minisztériumot is csak legfeljebb hat hónapig vezethet átmenetileg.

A külpolitika vezetésére alkalmas személyiségek között Menemencsoglut, a külügyminisztérium főtitkárát emlegetik. Még nem tudják, vajjon elvállalja-e ezt a megbizatást, minthogy egészségi állapota nem kielégitő.

Szaracsoglu miniszterelnök vasárnap folyamán a politikai személyiségek egész sorát fogadta. Többek között beható megbeszélést folytatott a török vezérkari főnökkel és annak helyettesével. A török parlamentet augusztus elejére hivták össze s igy az uj kormány csak augusztus első napjaiban mutatkozik be a nemzetgyülésnek.

NAPI HIREK

— **József kir. herceg és Auguszta kir. hercegnő a hadikórházakban.** *József* királyi herceg tábornagy és *Auguszta* királyi hercegnő már több izben meglátogatták a kórházakban a harctéri sebesülteket. Auguszta kir. hercegasszony egyébként, mint az elmult világháboruban is tette, az orvosokkal együtt résztvesz a harctéri sebesültek ápolásában és kötözésében. Jelenleg a Horthy Miklós-kórházban végzi ezt a munkát.

— **Sztojka püspök tizéves püspöki jubileuma.** Sztojka Sándor, a munkácsi görögszertartásu katolikus egyházmegye püspöke vasárnap ünnepelte meg Ungvárott püspökké szentelésének tizedik évfordulóját. A püspök, aki jelenleg ágyban fekvő beteg, a háborus időkre való tekintettel elháritott magától minden ünneplést. Vasárnap délelőtt fél 10 órakor az ungvári görögszertartásu katolikus székesegyházban *Ilniczky Sándor* nagyprépost ünnepi szentmisét mutatott be, amelyen a káptalan, valamint polgári és katonai előkelőségek is résztvettek.

— **Johan Béla államtitkár Szabadkán.** Johan Béla belügyi államtitkár szombaton Szabadkán megtekintette az egészségügyi intézményeket és megbeszéléseket folytatott a kórház korszerüsitéséről.

— **Esztergom ünnepélyesen fogadta leváltott zászlóalját.** Egy esztergomi zászlóalj, amely kilenc hónappal ezelőtt indult el a harctérre, most viszszaérkezett. A Hősök emlékműve előtt a város és vármegye közönsége lelkes ünnepléssel fogadta a honvédeket, *Késmárki Frey Vilmos* főispánnal az élén. A hadtestparancsnok helyettese beszédet intézett a zászlóalj tisztikarához és legénységéhez és elismerését tolmácsolta hősies kötelességteljesitésükért. Felszólította a zászlóalj katonáit, hogy most a belső arcvonal erősitését tekintsék feladatuknak. Ezután felolvasta azoknak a tiszti és legénységi állománybelieknek a nevét, akiket a Kormányzó Ur hősi magatartásukért kitüntetett. A város közönsége nevében dr. *Etter Jenő* polgármester mondott üdvözlő beszédet és megemlékezett a zászlóalj hősi halottairól. A zászlóalj parancsnoka köszönetet mondott a fogadtatásért, majd megkoszoruzta a Hősök Emlékművét. Az ünnepélyt diszmenet fejezte be. Az elvonuló honvéd zászlóaljat a közönség lelkesen megéljenezte.

Biciklizö lány

Lobogó haju lány a Várban,
Biciklin, a boltiv alatt . . .
Utána néztem elmerengve,
Egy-kettő . . . és már elszaladt.

Be jó volna utána szállni,
S elérni . . .! Boldog pillanat . . .
Ám hajh, nemcsak a lány szaladt el,
De az idő is elszaladt!

(*)

— **Nagyarányu betörések.** Vakmerő betörés történt vasárnap éjszaka gróf *Esterházy Jánosné*-gróf *Serédy Livia* Istenhegyi-ut 5. számu villájában. A betörők a nyitott ablakon kusztak be a villába és a tálalóról *tizezer pengő* értékü ezüstnemüt vittek el. — A hajduszoboszlói rendőrség értesitette a budapesti főkapitányságot, hogy dr. *Erdős Kálmán* nyug. polgármester hajduszoboszlói lakásán nagyarányu betörés történt. Az ismeretlen betörők felfeszitették az ajtót és a lakásból *harmincezer pengő értékü ékszert és 320 pengőt elvittek.* Az ékszerek között arany karkötők és brilliáns függők is voltak. A nyomozás adatai szerint a nagyarányu betörés elkövetői Budapest felé szöktek.

— **Bajmok község diszpolgárai.** Bajmok község képviselőtestülete diszpolgárává választotta Sodró László ezredest és Muray Tibor főhadnagyot, akik a felszabadulás alkalmával csapataik élén elsőnek vonultak be a községbe.

— **A debreceni Tisza István Tudományegyetem 1942—43. évi tanévére a beiratkozás szeptember 1-től 15-ig tart. A felvételi kérvényeket az illetékes karhoz cimezve augusztus 1 és 31-ike között kell benyujtani.**

Vizállás

A *Duna* Passaunál és Komárom—Budapest között apad, máshol árad, alacsony vizállásu. Mai vizállások: Schärding 330, Passau 532, Aschach 298, Struden 525, Krems 403, Bécs 356 (holnap 410), Pozsony 195, Komárom 290, Budapest 230 (holnap 230), Paks 128, Baja 218, Mohács 249, Bezdán 286, Gombos 314, Palánka 281, Ujvidék 270. A *Rába* Szentgotthárdnál —10. A *Dráva* Varasdnál 220, Barcsnál —26, Drávaszabolcsnál 78. A *Tisza* Visk és Záhony között árad, máshol apad, alacsony vizállásu. Mai vizállások: Máramarossziget 58, Visk 34, Tekeháza 58, Tiszaujlak 46, Vásárosnamény —20, Tokaj —10, Szolnok —24, Csongrád —95, Szeged 27 (holnap 24), Zenta 78, Titel 218. A *Szamos* Désnél —18, Szatmárnémetinél —78. A *Bodrog* Bodrogszerdahelynél 98. A *Sajó* Bánrévénél 29. A *Hernád* Hidasnémetinél 19. A *Berettyó* Margittánál 0. A Körösök Csucsánál 27, Nagyváradnál —134, Békésnél —62, Gyománál —48. A *Maros* Marosvásárhelynél —62, Makónál 25. A *Balaton* Siófoknál 88. A *Velencei-tó* Agárdnál 119.

A Balaton és a Velencei-tó vizének hőmérséklete: A Balaton vizének hőmérséklete Keszthelyen 23, Tihanynál 22, Balatonfüreden 23, Siófoknál 23, Balatonkenesén 22 fok. A Velencei-tó vizének hőmérséklete Agárdon 22 fok. A Duna vizének hőmérséklete Budapesten 21 fok.

*

Kedden Budapesten a nap kel 5 ó. 1 p.-kor, nyugsz. 20 ó. 39 p.-kor, a hold kel 6 ó. 7 p.-kor, nyugsz. 21 órakor.

— **A bárénekesnő öngyilkossági kisérlete.** Vasárnap hajnalban, félnégy óra tájban a Bosnyák-téren egy fehérszmokingos fiatalember arra kérte egy bérgépkocsi vezetőjét, hogy *a közeli padon ájulduzó fehérruhás fiatal nőt vigye a Rókus-kórházba.* A gépkocsivezető a fiatalember segitségével be is emelte a fiatal nőt a gépkocsiba, majd mindkettőjükkel együtt elindult a kórház felé. Alig ért azonban a gépkocsi a Thököly-ut 174. sz. házig, a vezető ajtócsattanást hallott. Megállitotta a kocsit és ekkor megdöbbenve látta, hogy *a fehérruhás fiatal nő vérző fejjel fekszik az uttesten, a fehér szmokingos fiatalember pedig — eltünt.* Kiderült, hogy a fehérruhás leány *Tóth Márta* 20 éves bárénekesnő. *Fejsérüléseket és agyrázkódást szenvedett.* A mentők a *Magdolna*-kórházba vitték. A nyomozás eddigi adatai szerint Tóth Márta *— aki már három izben kisérelt meg öngyilkosságot két héten belül — kiugrott a robogó taxiból,* hogy igy végezzen magával. A fehér szmokingos fiatalember az egyik budai bár zongoristája. Tóth Márta a legutóbbi dizőzversenyen a harmadik dijat nyerte. A főkapitányság életvédelmi osztálya kutatja a különös és rejtélyes öngyilkossági kisérlet hátterét.

— **Halálosvégül lövöldözés.** Gyenes Ödön szobafestő és Faltány István vasöntő közös veteményeskertet tartottak Csepelen. Jun. 4-én összeszólalkoztak s Gyenes a veteményeskertben 3-szor rálőtt Faltányra. A vasöntő néhány nap mulva belehalt sérüléseibe. Gyenes ekkor eltünt Budapestről, a detektivek azonban kinyomozták, hogy Szabadkán rejtőzik „Harangozó Antal" álnéven. Elfogták, a budapesti főkapitányságra kisérték és itt letartóztatták.

— **Mi van a hivatalos lapban?** A Budapesti Közlöny szombati száma közli a kereskedelmi és közlekedésügyi miniszter rendeletét a géperejü bérkocsivállalatok üzemének korlátozásáról szóló rendelet módositásáról; a közellátásügyi miniszter rendeletét a belföldi termelésü lombosszerfa és az ebből készült egyes erdei fél- és készgyártmányok ármegállapitásáról, valamint a lombosszerfából készült fürészáru legmagasabb eladási árának megállapitásáról és az előállitásával foglalkozó üzemek adatbejelentéséről.

— **A Vasuti Utmutató** menetrendkönyv nyári kiadása megjelent. Tartalmazza mindazokat az időközi menetrendváltozásokat, amelyek május-junisusban bekövetkeztek. Használatához nem kell sem pótlék, sem „Közlekedő vonatok jegyzéke", mert a nyári menetrendek életbelépte óta bekövetkezett változások az egyes táblázatokon keresztül vannak vezetve és mert a tényleg közlekedő vonatokat „K" (közlekedik) jelzéssel látta el a szerkesztőség. Dohánytőzsdékben és könyvkereskedésekben kapható. Ára: P 1.50.

— **A fürdés halottjai.** Az Árpád fejedelem-utján levő fővárosi ingyen uszodában egy ismeretlen férfi holttestét találták a gerendák alatt. Valószinü, hogy fürdés közben vasárnap reggel fulladt a Dunába. Holttestét a tetemnézőben közszemlére tették. — *Petróczky János* 27 éves virágkertész vasárnap a csillaghegyi Duna-szakaszon a vizbe fulladt Holttestét még nem találták meg. — Nyiregyháza közelében a Vadas-tóban fürdött két testvér, akik a hideg vizben görcsöt kaptak és segitségért kiáltoztak. A két fiu közül csak az egyiket tudták kimenteni, a hétéves *Szekeres József* a vizbe fulladt.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Vönk a harctérre utazott és lányunk tizenegy hónapos kis fiával nyolc-tiz napi tartózkodásra hozzánk érkezett. Másnap, vasárnap lévén, csak hétfőn intézte el a rendőrségen a bejelentést és kérte az őt és gyermekét megillető jegyeket. A legfontosabb jegyet, a tejjegyet azonban nem kapta meg annak ellenére, hogy vásárlási könyvével — amelybe a gyermek létezését az anyakönyvi adatok alapján jegyzik be — igazolni akarta és tudta volna gyermekét. Azt mondták, nem kap addig tejjegyet, amig fel nem mutatja az anyakönyvi kivonatot. Kedden elment érte az elöljáróságra. (Szerencsére a gyermek Budapesten született és nem Kézdivásárhelyen, ahonnan mégis több időbe telnék az okmány beszerzése.) Ennyi járás-kelés után pénteken talán meg is kapja a jegyet, legalább is kilátásba helyezték. Pedig a gyermek rendes és pontos táplálása végett már négy nappal előbb égető szükség lett volna rá. Nem lehetne-e valahogy egyszerüsiteni a dolgot, esetleg a házfelügyelő ideiglenes igazolásával. Lehetetlen állapot, hogy a tizenegy hónapos gyermek csak hatod napon jusson tejjegyéhez. Tisztelettel R. F.-né ny. vezérőrnagy neje.

*

A *Pesti Hirlap* már szót emelt a nyitott ablakok mellett történő rádiózás ellen. Legyen szabad ezzel kapcsolatban felhivnom a figyelmet a Népliget melletti Tisztviselőtelep lakóinak panaszára. A telep melletti lakásokba a Vurstli bódéinak szabadon álló hangszóróiból kora dálutántól késő éjszakáig állandóan a legkülönbözőbb hangok zavarják a pihenők nyugalmát. A mai időkben a munkásember, aki nappal dolgozik, éjjel pihenni szeretne. Ez azonban a Tisztviselőtelepen nehezen lehetséges, mert a hangszórók záróráig bömbölnek. Tisztelettel kérjük az illetékes hatóságokat, intézkedjenek, ezek a hangszórók annyira csökkentsék erősségüket, hogy ne zavarják a Tisztviselőtelep több száz lakójának nyugalmát. Tisztelettel dr. D. A.

Vezető iparvállalat keres

budapesti központja részére:

mérlégképes könyvelőket,
folyószámla vezetőket,
magyar-német levelezőnőket,
magyar gyors- és gépirónőket,
felekkel érintkező raktárkezelőket

Ajánlatokat fizetési igény megjelölésével „Iparvállalat 6575" jeligére Blockner J. hirdetőjébe, IV., Városház-utca 10. 5280

LEGUJABB

A helyzet a keleti harctéren

Berlin, jul. 13. (NST) Mint berlini katonai szakértők kiemelik, a keleti front déli szakaszán folyó offenziva a német csapatokra nézve rendkivül kedvezően halad. A keleti arcvonalon ezzel valószinüleg olyan helyzet állott be, amely bizonyos értelemben a franciaországi helyzethez hasonló az 1940 nyarán lefolyt nagy északfranciaországi csata idején. A német hadvezetőség akkor is tudatosan hosszabb időn át semmiféle helynevet nem közölt, hanem csupán támadó hadműveleteinek gyors és sikeres előrehaladását emlitette. Azzal lehet számolni, hogy a német hadvezetőség most is hasonló tartózkodást mutat hirszolgálatában. Erre a tartózkodásra mindenekelőtt azért van szükség, mert a szovjet hadvezetőség, gyakran egyáltalán nem tudja és nem is tudhatja, hol állanak a szovjet csapatok és még kevésbbé tudhatja, milyen pontokat értek már el a támadó német hadosztályok és hol alakulnak ki a katonai döntés sulypontjai.

Azt is feltételezik Berlinben, hogy a szovjet hadvezetőség bizonyára legjobb csapatait rendelte a déli frontszakasz védelmére, mert egyetlen pillantás a térképre elegendő volt annak felismerésére, hogy az első nagy német lökés ott következik be. Egy német katonai szakértő a déli frontszakasz helyzetére vonatkozó itéletét ebben a hasonlatban foglalta össze: „Timosenko már bizonyára meglehetősen groggy." Ezt mondják az ökölvivóra, ha már harcképtelenné vált és kiütés előtt áll.

Támadás egy norvég hajó ellen

Oslo, jul. 13. (NST) Szombat délelőtt Molde norvég helységtől északra egy angol Bristol-Blenheim-gép tüz alá vett egy kis norvég partihajót, amely nem állott a német véderő szolgálatában. Egy norvég matróz fejlövést kapott, több más társa pedig könnyebb sérüléseket szenvedett. A hajó, miután partratette a sebesülteket, tovább folytatta utját.

Riccardi hazaérkezett Rómába

Róma, jul. 13. (Stefani.) Riccardi olasz külkereskedelmi miniszter Németországból visszaérkezett. A pályaudvaron minisztériumának vezető tisztviselői és Mackensen német nagykövet fogadták.

Riccardi miniszter Funk német birodalmi gazdasági miniszternek táviratot küldött, amelyben hangsulyozta berlini tárgyalásaiknak Európa gazdasági jövője szempontjából való fontosságát és megállapitotta, hogy ezek a tanácskozások a kölcsönös megértés légkörében folytak le.

— **Az Egyesült Keresztény Nemzeti Liga kisebbségi pályázata.** A magyarországi tudományegyetemekre és a Müegyetemre beiratkozott hallgatók részére az Egyesült Keresztény Nemzeti Liga a kisebbségi kérdésekre vonatkozó tételekre huszonkét pályadijat tüzött ki. A romániai magyar kisebbségre és Románia ismertetésére vonatkozó, a felvidéki és horvátországi magyarságra, valamint Szlovákia, Horvátország és Szerbia ismertetésére vonatkozó pályázatokat november 1-től a Keresztény Nemzeti Liga kisebbségi szakosztálya cimére kell megküldeni.

— **A Képzőművészei Főiskola** pályázatot hirdet a főiskola miskolci müvésztelepének három ösztöndijára. A pályázaton a főiskolát végzett, vagy evvel egyenlő képzettségü fiatal festő- és szobrászmüvészek vehetnek részt. A kérvényeket a Képzőmüvészeti Főiskola rektori hivatalához kell benyujtani julius 31-ig.

— **Védőnőképző tanfolyam.** A budapesti és kassai áll. ápolónő- és védőnőképző intézetben szeptemberben kezdődik a legközelebbi hároméves tanfolyam. A tanfolyamot végzett egészségügyi és szociális védőnőket a zöldkeresztes egészségvédelmi szolgálatokban és az Országos Nép- és Családvédelmi Alap helyi gondozószerveinél alkalmazzák. Felvételre kerülhetnek 18—30 éves, érettségi bizonyitvánnyal, tanitónői vagy óvónői oklevéllel rendelkező leányok, átmenetileg kivételesen 6 középiskolát végzettek is. Részletes tájékoztatást nyujt az Országos Közegészségügyi Intézet igazgatósága (Budapest, Gyáli-u. 4.).

— **A magyarországi orosz emigráció hálatisztelgése az Ereklyés Országzászlónál.** Vasárnap lelkes magyar és fehéroorosz baráti tüntetés színhelye volt a Szabadság-tér. A Magyarországra menekült oroszok által létesített 16. számu Szent Wladimir emigráns orosz cserkészcsapat vonult fel őrszolgálatra az Országzászlóhoz, hogy az egész oroszság hálaját tolmácsolja a befogadó uj haza iránt. Az ünnepségen ott volt báró Wrangel Konstantin, volt ellenforradalmi hadseregbeli diplomáciai összekötő. Zsukovszky-Volinszky Miklós volt cári ezredes és az orosz emigránsok sok más vezetője. A magyarországi orosz emigráns ifjuság vezetője, Popov-Bobrow Mihály lelkes szavakkal helyezte el az emigráns oroszok koszorúját az Országzászlón. Az EONB nevében dr. Preszly Lóránt ny. ezredes köszöntötte az emigránsokat hűséges megnyilatkozásukért.

— **Megnyilt az Első Magyar Cimer Kiállitás.** Vasárnap délben, előkelő közönség jelenlétében, a Nemzeti Muzeumban megnyitották az Első Magyar Cimer Kiállitást. Ferenczyné Haranghy Erzsébetnek, az Országos Levéltár megbizott cimerfestőjének munkáiból. A márványterem főfalán helyezték el Horthy Miklós kormányzónak pergamenre festett családi cimerét, a többi falakat pedig a Hunyadiak, a Rákócziak, Bocskay, és Bethlen fejedelmi cimerei boritották be. Üveg vitrinekben helyezték el a nagykállói Kállay, a Szinyei Merse, a Fáy, a Krudy és más nemzetségek, ezenkivül a magyar történelem, irodalom és művészet, tudomány és a hadvezetés kimagasló alakjainak, valamint a magyar mult és jelen hőseinek cimereit. A megnyitón megjelent előkelőségek nagy érdeklődéssel nézték végig a kiállitás anyagát, amely augusztus 29-éig hétköznapokon délelőtt 9-től 1 óráig áll a nagyközönség rendelkezésére.

— **Uj családi házakat avattak fel.** Vasárnap avatták fel Érsekujvár városában és Királyrév községben az Országos Nép és Családvédelmi Alapból a sokgyermekes magyar családok részére létesitett kertes családi házakat. Érsekujvárott harminc, Királyréven harminc egy családi házba összesen kétszázötvenhét boldog gyermek költözött be szüleivel. A házak avatásán megjelent Kádár László Levente belügyminisztériumi államtitkár és az Országos Szociális Felügyelőség több tagja.

— **A Pesti Hirlaphoz érkezett adományok.** *A Vöröskereszt javára:* Özv. Filperger A., Dombegyház 100 P, Adamek Dániel, Bp. 40 P, id. özv. Szitányi Károlyné, Dunaföldvár 10 P, Petróczy Józsefné, Ujpest 5 P, Kohajda Kázmér, Kiszombor 2 P, Kovács László, Svábhegy 1 P. Összesen 158 P. Előző kimutatásunk 9656.51 P. A Pesti Hirlap gyüjtése eddig 9814.51 P. — *Urmánczy Nándor szobrára:* Vitéz Gálfalvy N. 10 P, vitéz Sarkady Imre 10 P, Kuhinka László, Bittó Dénes és Társai, vitéz Kaposy Péter 5—5 P, Képessy Irén 3 P, Gucsó Jankó és családja 2 P. Összesen 40 P. — *A Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap javára:* Sármán Tibor, Kispest 5 P.

— **Uj gyorsvonatok.** A MÁV közli, hogy julius 15-től kezdődően egy áramvonalas gyorsvonatpárt hoznak forgalomba Budapest és Ujvidék között. Az uj 902. sz. gyorsvonat Budapest keleti pályaudvarról 7.07 órakor indul, a 901-es számu gyorsvonat pedig ide 21.23 órakor érkezik. Ugyancsak julius 15-től közlekedik Budapest és Szeged között a Budapest nyugati pályaudvarról 7.25 órakor induló 702-es és ellenirányból ide 21.41-kor érkező 701-es sz. gyorsvonat.

— **Cukor nélkül és kevés cukorral** dzsem és lekvár befőzését, továbbá a most kapható nyersanyagokból vitamindús ételek készitését mutatják be az Elektromos Művek Eskü-ut 5. sz. alatti villamos főzőbemutató előadásain. Legközelebbi előadások julius 15-én, szerdán d. u. 5 órakor és julius 16-án és 17-én, csütörtök és péntek d. e. 10 órakor kezdődnek. Részvétel díjtalan.

— **Rendőri hirek.** Bezsilla Emma 15 éves tanuló, aki szüleivel kirándult a Farkasrétre, az *Ördögorom*-csárda közelében egy *szakadékba zuhant*. A kirándulók mentették ki veszélyes helyzetéből és a mentők sulyos sérüléseivel *a Szent János*-kórházba vitték. — Egy oldalkocsis motorkerékpár a Filatorigátnál nekiszaladt egy oszlopnak és *felborult. Három utasa* — ifj. *Helischer István* kőfaragó, *Vagári Ferenc* kőfaragómester és *Csuka György* gyári munkás — *az uttestre zuhant és sulyosan megsérült.* A mentők a *Margit*-kórházba vitték őket. — *Lentsch Margit* 22 éves német anyanyelvü leány a Kossuth Lajos-utca 4. sz. házban egy ügyvéd családjánál bejáró nevelőnő volt. A nyaraló család távollétében is eljárt a lakásba, hogy ott szellőztessen. Vasárnap este gáz szivárgott ki a lakásból. Amikor behatoltak, a konyhában *a nyitott gázcsap előtt holtan találták Lentsch Margitot*, aki — mint megállapitották — *még a hajnali órákban mérgezte meg magát.* Bucsulevél és egy férfi fényképe volt a konyhaasztalon. A levélből kiderült, hogy azért ment a halálba, mert nem lehetett a felesége annak a férfinak, akit a fénykép ábrázol. — A detektivek a Keleti pályaudvar környékén megfigyeltek két fiatalembert, amint zálogjegyeket akartak eladni. Igazoltatták őket, de mivel nem tudták bizonyitani, hogy hől szerezték a zálogjegyeket, bekisérték őket a főkapitányságra. Itt kiderült, hogy a két fiatalember, *Nagy Ferenc* és *Gór Pál* sütősegédek, még junius 27-én Kecskeméten betörtek *Fehér János* textilnagykereskedő üzletébe és onnan 30.000 pengő értékü szövetet loptak el. Kiderült, hogy a lopott szövet egy részét elzálogositották, egy részét eladták, a többit pedig a lakásukon rejtegették. Mindkettőjüket letartóztatták. Nagy Ferencről az is kiderült, hogy korábban ellopta egy rokona artistaigazolványát és ezzel vidéki vándorcirkuszokhoz szegődött, de csakhamar kifosztotta a társulat pénztárát és meglopta a cirkusz tagjait is.

— **Bukarestben meggyilkoltak egy magyar leányt.** Bukarestben, a Calea Victoriei 90. sz. házban lakásán holtan találták Fehér Kató 25 éves magyar pincérnőt, a Bavaria étterem alkalmazottját. A hullán fojtogatás nyomait találták. A nyomozás kideritette, hogy Fehér Kató nemrég szakitott a vele együtt lakó Bosnaeg Ilievel, akiről megtudta, hogy házas emben. A pincérlány előre sejthette, hogy a férfi végez vele, mert erre a körülményre felhivta szállásadója figyelmét. Arra kérte, ha ez a férfi jelentkeznék, ne engedje be hozzá. Még Bosnaeg Ilie fényképét is átadta szállásadójának, azzal, ha meggyilkolná, juttassa azt a rendőrséghez, hogy könnyebben kézrekeritheséssék gyilkosát.

— **A tábori postacsomagok szállitásának korlátozása.** Illetékes helyről értesitik a nagyközönséget, hogy a kettővel kezdődő tábori postaszámokra csomagok és áruminta-küldemények szállitása további intézkedésig szünetel. A csomagszállitások ujból való megindításáról a nagyközönséget a rádió és a sajtó utján tájékoztatják.

— **Tizenkét embert maga alá temetett a bedőlt istálló.** Nyiregyházáról jelentik: *Biri* szabolcsmegyei község határa felett szombaton éjfélkor orkánszerü vihar vonult át. A felhőszakadás a Becsali-tanyán alámosott egy istállót, amely összeomlott és maga alá temetett tizenkét embert, akik a vihar elől menekültek oda. Az eddigi jelentések szerint egy ember meghalt, három sulyosan, a többi könnyeben sebesült.

— **Itéletek a zsidótörvény megszegése miatt.** Az elsőfoku rendőrhatóságok legutóbb ismét több itéletet hoztak a zsidótörvény megszegése miatt. A budapesti kapitányságok id. Páll Ödön igazgatót 3000, Székely Sándor rt. igazgatót 2000, dr. Báthor István ügyvédet 2000, Károlyi Ármin divatkereskedőt 5000, Szántó István és Fried Artur István igazgatókat fejenként 3000 és több egyént 1000 pengő pénzbüntetésre itéltek. — A kolozsvári kapitányság Izsák Jenő cégvezetőt 3000, a nyiregyházai kapitányság Kohn Zsigmondot 2000, a pécsi kapitányság dr. Engel Róbert és Engel Richárd gyártulajdonosokat fejenként 3000, az ungvári kapitányság Marosi Adolf gyógyszerészt 2000, Szabó István málombérlőt 2000, és más vidéki kapitányságok több egyént 1000 pengő pénzbüntetésre itéltek. — A vidéki főkapitányság dr. Szegő Miklós földbirtokost másodfokon 2000 pengőre itélte. — A budapesti büntetőtörvényszék Rázsó Imréné és Fried Mártonné budapesti szatócsokat 4, illetve 5 hónapi fogházra itélte, mert az értelmiségi munkanélküliség ügyeinek kormánybiztosát fondorlattal megtévesztették és hatósági engedélytől függő jogositványt zsidó részére szereztek meg és ezzel törvénybe ütköző vétséget követtek el.

— **Leugrott a harmadik emeletről és talpára esett.** Szerencsés végü öngyilkossági kisérlet történt a Lónyai-utca 42. sz. házban. Egy 17 éves gyári munkáslány indulatában leugrott a harmadik emeletről az udvarra. Különösképpen olyan szerencsésen zuhant, hogy a talpára esett és csak egészen jelentéktelen sérülések érték. A mentők részesitették első segélyben.

— **Gábriel Asztrik: Gödöllői premontrei gimnázium francia tagozatának Evkönyve.** A gödöllői premontrei francia tagozat működésének szines beszámolóját tartalmazza a magyar és francia nyelven megjelent Evkönyv, amely a nevelőintézet életére is eleven fényt vet. Kiemelkedik a Kormányzó Ur Őfőméltósága látogatása, valamint az a könyvkiállitás, amelyet Ullein-Reviczky Antal megh. miniszter, sajtófőnök bőkezüségéből rendeztek. A sajtókiállitás Magyarországról szóló francia nyelvü könyveket mutatott be, bizonyitékául annak a jelentős megbecsülésnek, amelynek hazánk a külföld előtt örvend. A csinos kiállitásu, képekben gazdag Evkönyv a külföld előtt is hazánk közoktatásügyének beszédes képviselője lesz.

— **Pusztitó vihar és hét halálos villámcsapás Mezőturon.** Mezőturról jelentik: Mezőtur és határa felett hatalmas vihar vonult végig, amely fákat csavart ki, keritéseket és tetőket sodort le. Hét embert villámcsapás ölt meg. A villám által halálra sujtottak közt van *Csörsz Sándor* és felesége, akiket a mezőn ért a vihar.

— **Halálozás.** *Felleg Róbert* m. kir. honvéd repülőszázados, julius 5-én 33. éves korában, orosz földön hősi halált halt. Földi maradványai ideiglenesen idegen földben pihennek.

Rokonay. Józsefné bánhegyesi *Kulin Izabella* 51 éves korában Ujpesten elhunyt. Temetése vasárnap volt. Az engesztelő szentmiseáldozatot szerdán reggel 7 órakor mutatják be az ujpesti plébániatemplomban.

Özv. dr. *Burián Jánosné Csuka Etelka* 82 éves korában elhunyt. Kedden délután fél 5 órakor temetik a Kerepesiuti temetőben. Az engesztelő szentmiseáldozatot szerdán reggel 8 órakor mutatják be a Jézus Szive templomban.

Özv. *Kovács Károlyné* szül. *Nagy Irma*, előbb egri, majd füzesgyarmati református lelkész özvegye, 1942 julius 2-án 72 éves korában Debrecenben elhunyt.

Dr. *Feldmann Henrik* nőorvos, kórházi r. főorvos meghalt. Szombaton helyezték örök nyugalomra.

Egyesületek és előadások

A Berlini Magyar Főiskolások Egyesülete julius 17-én ünnepli a berlini egyetem régi aulájában tartandó diszgyülésén fennállásának századik évfordulóját. Előzőleg a magyar főiskolás küldöttség megkoszorúzza a diák-emlékművet. Az ünnepi beszédet *Sztojay Döme* berlini magyar követ és *Zschintsch* német kultuszállamtitkár mondják.

— **A Meteorológiai Intézet felhivása a közönséghez.** A Meteorológiai Intézet julius 14-től 16-ig a magasabb légrétegek tanulmányozására légkörkutató műszereket bocsát fel. A vesszőfonatu kosárban elhelyezett műszert körülbelül 2 méter átmérőjü gumigömb viszi fel a magasba. A gömb elpukkanása után a műszerkosár ejtőernyő segitségével ér földet. Az intézet kéri a megtalálót, hogy azonnal sürgönyözzön „Meteor" Budapest cimre, a készüléket, az ejtőernyőt és a ballonalkatrészeket gondosan őrizze meg, amig a visszaszállitásra utasitást nem kap. Szigoruan tilos és büntetendő cselekmény az állami tulajdonu műszerkosár felbontása, mert a műszerek feljegyzései tönkre mennek. Aki a műszert sértetlenül beszolgáltatja, 20 pengő jutalomban részesül és költségeit az intézet megtéríti.

Törvénykezés

— **Három csésze feketekávéért — egy hónapi fogház és kétezer pengő.** *Barbara Antal* albertfalvai hentes- és mészárosmester tavaly névnapi vacsorára után saját gépkocsiján, két barátjával, Budapestre hajtott, hogy itt feketekávét ihassanak. A lökháritó a Hengermalom-utca sarkán *elütött egy kerékpárosrendőrt*, de a kormány mellett ülő Barbara Antal gépkocsijával tovább robogott. A sulyosan sérült rendőrt tiz napig kezelték kórházban. Gondatlanságból okozott sulyos testisértés vétsége miatt indult eljárás Barbara ellen és a budapesti törvényszék két hónapi fogházra és 2000 pengő pénzbüntetésre itélte, továbbá *örökre eltiltotta a gépkocsivezetéstől.* A tábla a vádlott főbüntetését *egy hónapi fogházra mérsékelte*, de egyebekben helybenhagyta az itéletet. Most a Kuria Hubay-tanácsa a tábla itéletét jogerőre emelte.

— **Gyermeke született a fogházban.** Emlékezetes, hogy Dudás Amália, — akit már nyolcszor megbüntettek lopásért — idegen névre kiállitott cselédkönyvvel több izben szolgálatba állt és vakmerő lopásokat követett el. Egy helyen 12.400 pengőt és brilliáns gyürüket, máshol 5000 pengőt lopott. Közben férjhez ment Bán Istvánhoz, akinek mindig adott a zsákmányból. A törvényszék három évi szigoritott dolloházi őrizetre, Bán Istvánt pedig orgazdaság vétségéért 4 hónapi fogházra itélte. Most a tábla vitéz Ottrubay-tanácsa, — amely előtt Dudás Amália a fogházban született csecsemőjével a karján jelent meg — az asszony büntetését négy évi fegyházra változtatta, de a vizsgálati fogsággal egy évet és öt hónapot kitöltöttnek vett. Itélete jogerős. Bán, — akinek büntetését a tábla helybenhagyta — fellebbezett.

— **Két tolvaj — huszonegy orgazda.** Magyar József budapesti szállitómunkás és Márton Antal Lajosné, Konkoly Anna 21 éves pilisvörösvári szövőnő, házastársaknak mondva magukat, a pestkörnyéki villákban albérleti szobát vettek ki. Néhány nap mulva mindig eltünt ék és ilyenkor kiderült, hogy lopásokat követtek el. Az egyik villából 10.000 pengő értékü ezüst evőkészletet emeltek el. A két tolvaj, aki Pilisvörösvárott, Rákospalotán, Kistarcsán és más pestkörnyéki helységben követett el lopásokat, most a pestvidéki törvényszék vitéz Somody-tanácsa elé került. A bíróság Magyar Józsefet hat évi fegyházra, Mártonnét pedig másfél évi börtönre itélte. Kivülük huszonegy orgazda fölött itélkezett a bíróság. Jóhiszemüségükkel védekeztek. Közülük nyolcan egy hónapi fogházbüntetést kaptak, de büntetésük végrehajtását felfüggesztették. Több vádlottat tulajdonelleni kihágásért pénzbüntetésre itéltek. Valamennyi itélet jogerős.

SZINHÁZ-ZENE

Az első magyar szabadtéri előadás

A szabadtéri előadások nagy divatban vannak manapság, de csak kevesen tudják, hogy már negyvenöt esztendővel ezelőtt nagy sikerrel zajlott le az első magyar szabadtéri előadás. Nagyváradon volt ez a nevezetes előadás az 1897-ik esztendőben, az Elektrát adták elő, *Leszkay András* szinigazgató vezetése alatt, tehát hét évvel a klasszikus darab budapesti Nemzeti Szinház-i bemutatója után. Az „Elektra" magyarországi szinpadi multja egyébként nemcsak arról nevezetes, hogy *Csiky Gergely* forditotta, hanem arról is, hogy egyik legregibb szinjátszási emlékünk. Sophokles Elektráját már az 1558-ik évben kiadta magyar átdolgozásban *Bornemisza Péter* protestáns predikátor, azzal a célzattal, hogy a bécsi egyetemen tanuló magya főuri ifjak előadják mint iskolai drámát.

Ezelőtt 45 evvel a nagyváradi Püspökligetben épitették fel az Elektra szabadtéri szinpadát, izlésesen, antik görög oszlopok, kőszalagdiszitéses falak, faragott lépcsők vontak a püspökkert fái között keretet a tragédia köré. Nemcsak Nagyvárad városából, hanem mindenhonnan a vidékről tódult a közönség a nevezetes, nem mindennapi szinpadi ünnepségre. Az érdekes, ujszerü szinházi eseményen kivül nagy vonzó ereje volt a közönségre a pompás, parádés szereposztásnak is.

Az előadás kigondolója, megteremtője és főszereplője ugyanis *Jászai Mari* volt. Az ő zengzetes hangján szálltak-búgtak Sophokles klasszikus versei, a hallgatók igaz gyönyörüségére. De a többi szereplő és szivvel-lélekkel, kitünő összjátékkal járult hozzá a sikerhez. Az Elektra egykori nagyváradi szabadtéri előadásának főbb szereplői a következők voltak: *Horváth Paula, Mihályfi, Keszler Ede* és *Lubrincz Julia.* (—s.)

* **Némethy Ella, a Scala együttesével vendégszerepel a torinói rádióban.** *Némethy Ellát*, az Operaház kiváló Wagner-énekesnőjét érdekes vendégszereplésre hivta meg a torinói rádió. Augusztus első hetében kétszer szerepel müsorán Wagner zenedrámája, a *Walkür*, melynek főszerepét mind a két alkalommal Némethy Ella énekli éspedig a milánói Scala együttesével. Szereplőtársai *Gigli, Giuseppina Cobelli* és *Andrea Mongelli* lesznek. Némethy Ella már a hó végén Olaszországba utazik torinói rádiófellépésének próbáira.

* **Megjelent az Operaház évkönyve.** Az Operaház elmult évadjáról szóló évkönyve megjelent. A bérlők az évkönyvet julius 16-ától kezdődően dijtalanul vehetik át az Operaház I. emeleti irodájában, délelőttönkint 10—1 óra között.

Ma 7-kor Romantikus-est

Szőv. Zenekar. Vez.: Berg Ottó, közr.: Banda Ede, Dvorak: Gordonkavers., Uj világ szimf., Smetana: Moldva. Föv. Képtár.

MAGYAR MÜSZINKÖR
minden délután és este
SZÁZ PIROS RÓZSA

* **Jók voltak még...!** *Régi szinházi beszámolókban gyakran fordult elő ez a mondat: „Jók voltak még": stb, stb. Ez jutott eszünkbe a Szigeti Szabad Szinpad bemutatóján, a Bécsi keringő első előadásán, ahol közel egyórás váratlan sötétség zavarta meg az előadást. A közönség derüsen fogta fel a dolgot. Eleinte csöndben üldögélt, de aztán — föllépett szereplőnek, viddm derüvel töltve ki a „különös közjátékot". Az egyik fölszólaló ur klasszikus verssort szavalt a sötétben:*

— Világosság, téged szomjazálak...!

Volt aki a népdal sorát idézte könyörgő szóval:

— Kis angyalom, gyujtsál gyertyát!

Egymást érték a mókák, a vidám megjegyzések, volt olyan is, aki igy bátoritotta saját magát:

— Szabad a csók...!

Tehát — „jók voltak még" — a Szigeti Szabad Szinpad bemutató előadásának a közönsége, amely rácáfolt a mai publikum ideges, nyugtalan hirére, végigtréfálta a „sötétségi szünetet" és határozottan jól mulatott.

*

* **Modern zenei hét Velencében.** A velencei nemzetközi modern zenei hetet az idén szeptember 7-étől 13-áig tartják meg. Négy hangversenyen élő zeneszerzők szimfonikus, illetve kamarazene-műveit mutatják be, az ötödiken az utolsó negyven esztendő zenei alkotásaiból állitják össze a műsort.

Budapesti művészek vendégszereplésével zombori mükedvelők szabadtéri előadásban szinrehozzák julius 25-étől kezdődően Herczeg Ferenc nagy történelmi drámáját, a Bizáncot. Iréne császárnőt Szép Ilona, az Uj Magyar Szinház tagja játssza, mig a többi főszerepben Szakáts Miklós, a Vigszinház, Nijinszky Tamara, a Nemzeti Szinház, Nagyajtay György, az Uj Magyar Szinház tagja lép fel. Az előadást Szentiványi Béla rendezi.

*

Tutschek Piroska, az Operaház kitünő művésznője, Bayreuthba utazott. A magyar énekesnőt Titjen főintendáns hivta meg az ünnepi játékokra. Tutsek Piroska két hétig marad Bayreuthban.

*

A Komédia Orfeum igazgatóságának hétfőn történt döntése szerint augusztus elsején megtartják a szezonnyitó előadást, amelynek keretében egy zenéstáncos és énekes „biciklista-revü" kerül bemutatóra.

LÓVERSENY

A keddi ügetőversenyek programmja

Esélyek: I. Eterna—Bedő. II. Herkules—(Gyertyán)—Huba. III. Cent—Dana B. IV. Dévény II.—Little Winny, Éva Gyika—Theklus. V. Cirkáló—Bob. VI. Ficsur—(Füzér)—Cirádа Mir. VII. Elimar D.—Előkelő. VIII. Sirius—Fraknó. IX. Graciosa—Drága II. X. Wiltshire-hajtás—Gyors.

A vasárnapi káposztásmegyeri eredmények

A Hadseregi gátversenyben öt ló indult, közülök Csalszegi elbukott, a többiek: Tandij, Mafalda II., Honvéd, Döre sorrendben érték el a célt. Döre reás favorit volt, a versenyt azonban az a Tandij nyerte meg, amely előzőleg három sikversenyében titkos tipként szerepelt (76, 31, 38, 817). Az akadályversenyben már csak négy lovat nyergeltek fel, közülök Gésa elbukott. Sacrilége háromnegyed hosszal nyert Quick Arrow és Taifun előtt (28, 58). A 2400 m.-es gátverseny hendikepben a kilenc benevezett közül Annabella nem indult, Corti pedig nehezen kapott lábra. Végül a szürke Fana győzött Corti és Ladányi előtt (35, 13, 14, 13, 113). A IV-ben Desperado könnyen verte három ellenfelét: Hugót, Diadalittast és Hortobágyot (15, 40). A Honvédelmi miniszter diját a starttól a célig vezető Pompa (Keszthelyi) szerezte meg Hatos és Pege előtt, tizes mezőnyben. Lókötő II. és Blizzard nem futott (46, 17, 19, 16, 96—245). Az eladó kétévesek handikepjében Hitves és Murány kivételével valamennyi benevezett lovat felnyergelték. Selyemkendő aratott ujabb győzelmet, Katinka és Aroma foglalták el a helyeket (90, 16, 13, 12, 227—153). Az 1850 m.-es Welter-hendikepben Hacuka szerezte meg az első díjat Tátika és a rossz beosztással lovagolt Sicc előtt. Komárom, Cello, Fiumára, Furulya és Adoma is futott (36, 13, 13, 12, 154). Végül az 1000 m.-es Hendikepben Dulcinea valósággal elsétált a másodiknak beérkezett Szejke, továbbá Adu, Tündérálom, Öszirózsa II és Palotás előtt (25, 18, 30, 200).

Az akadály-derbi. A Jankovich-Bésán Gyula-emlékversenyben, amelyet turfkörökben „Nagyalaginak", illetve akadály-derbinek hivnak, előreláthatólag hét lovat nyergelnek fel. A versenynek Csongor az előzetes favoritja. Csongor szombaton már a káposztásmegyeri pályán végezte utolsó munkáját a nagy verseny előtt. Addio Mare, Taifun, Sacrilége, Bajvivó és Henricus is indul. A Németh-telep gondozottai közül Stecák, a pálya legjobb zászlóközti lovasa, Bajvivót lovagolja, mégis Németh idomár Henricust jelenti nyerőnek. Henricus ugyanis 1941-ben megnyerte az akadályderbit és ha most ismét győzne, ugy gazdájának megszerezhetné a „Nagyalagi" pompás vándordiját. Henricus azonban már távolról sem az a jó akadályló, amilyen 1941-ben volt, igy győzelme csak akkor remélhető, ha pusztán Bajvivóval kerülne végküzdelembe. Stecák legutolsó lovaglása alkalmával, midőn Kamasszal felbukott, a jobb kezefejét erősen megütötte, ugyhogy jelenleg orvosi kezelés alatt áll.

HETI MUSOR

Szigeti Szabad Szinpad. Bécsi keringő. Dalj. 4 képben, id. és ifj. Strauss J. müveiből (Réthy E., Pataky, Ottrubay M.). Esténként ½9.

Erzsébetvárosi. Aranysárga falevél. Erdélyi M. 3 f. operettje (Orosz J., Csortos, Kiss M.). Minden este 8, vas. d. u. ¾5.

Márkus Park. Párisi express. Pünkösti—Csanak 3 felv. zenés vigjátéka (Dayka M., Feleky, Kertész). Minden este ½9, vas. d. u. ½6.

Magyar Müszinkör. Száz piros rózsa. Naponta ½6 és 8; vas. ½4, 6, 8.

Nemzeti Bábszinjáték. Kedd 8: Toldi; szerda 8: Az ember nincsen fából; csütörtöktől nyári szünet.

Föv. Cirkusz. Bohóc olimpiász, csodafóka. 4 French. Naponta 4 és 8.

MOZIK MÜSORA

ÁTRIUM. (T.: 153-034.) Tosca (½6, ⅛8, ½10; szomb., vas., ünn.: ½4-kor is).

BELVÁROSI HIRADÓ. (T.: 181—244.) Uszás és ugrás. Életadó vér. Szebasztopol. Magyar, Ufa és Luce hiradók. D. e. 10-től éjfélig.

CASINO. (T.: 185—329.) „2000 pengős férfi." 2. hétre prolongálva. (½6, ¾8, ¾10; szomb., vas., ünn.: ½4-kor is).

CITY. (T.: 111-140.) Régi nyár (¾6, ¾8, ¾10; szombat, vas., ünn.: ¾4-kor is).

CORSO. (T.: 182—818.) Szerelmi vihar (½6, ½8, ½10; szo., v., ünn.: ½4-kor is).

CORVIN. (T.: 138-988 és 339-584.) Régi nyár (5, ⅛8, ½10; szomb., v. és ünn.: ¾3-kor is).

DÉCSI. (T.: 125—952.) A szerelem orvosa (½6, ⅛8, ½10; szo., vas. és ünn.: ½4-kor is).

FORUM. (T.: 139—543.) Ideál (¼6, ½8, ¾10; szomb., v., ünn.: 3-kor is).

HIRADO. (T.: 222-499.) Társadalombiztositás. Életadó vér. Szebasztopol. Magyar, Ufa és Luce hiradók. D. e. 9-től éjfélig.

CASINO. (T.: 185—329.) „2000 pengős férfi." 2. hétre prolongálva. (½6, ¾8, ¾10; szomb., vas., ünn.: ½4-kor is).

CITY. (T.: 111-140.) Régi nyár (¾6, ¾8, ¾10; szombat, vas., ünn.: ¾4-kor is).

CORSO. (T.: 182—818.) Szerelmi vihar (½6, ½8, ½10; szo., v., ünn.: ½4-kor is).

CORVIN. (T.: 138-988 és 339-584.) Régi nyár (5, ⅛8, ½10; szomb., v. és ünn.: ¾3-kor is).

DÉCSI. (T.: 125—952.) A szerelem orvosa (½6, ⅛8, ½10; szo., vas. és ünn.: ½4-kor is).

FORUM. (T.: 139—543.) Ideál (¼6, ½8, ¾10; szomb., v., ünn.: 3-kor is).

HIRADO. (T.: 222-499.) Társadalombiztositás. Életadó vér. Szebasztopol. Magyar, Ufa és Luce hiradók. D. e. 9-től éjfélig.

OMNIA. (T.: 130—125.) Rózsafabot (5, ⅛8, ½10; szomb., vas., ünn.: 3-kor is).

PALACE. (T.: 221-222.) Kádár kontra Kerekes. 4. hétre prolongálva! (Naponta 11, 2, 4, 6, 8, 19.) Első három mérsékelt.

RÁDIUS. (Tel.: 122-098.) Fráter Loránd (½6, ⅜8, ¾10; szo., vas., ünn.: ½4-kor is).

ROYAL APOLLO. (T.: 222—002.) Régi nyár (¾6, ⅜8, ¾10; szomb., v. és ünn.: 4, 6, 8, 10).

SCALA. (T.: 114—411.) Tosca. (¼6, ½8, ¾10; szomb., v., ünn.: 3-kor is).

URÁNIA. (T.: 146-040.) Régi nyár (5, ⅛8, ½10; szomb., vas., ünn.: ¾3-kor is).

MÁSODHETES MOZIK

Admiral. Sok hühó, semmiért (¼4, ¼6, ⅛8, ¼10). Alkotás. Noszti-fiu esete Tóth Marival (¼4, ¼6, ⅛8, ¼10). Anna. Csintalan asszonyok (½4, ½6, ½8, ½10). Astra. Tavaszi álom (¼4, ¼6, ⅛8, ¼10). Belvárosi. Önagysága titkárja (4, 6, 8, 10). Budai Apolló. Ember a láthatáron (½5, ¾7, 9). Capitol. Legyünk fiatalok (¼4, ½6, ½8, ½10). Elit. Nyári szünet. Mesevár néven megnyillik jul. 30-án. Homeros. Garszon lakás kiadó (5, 7, 9). Ipoly. Fiatal ördögök (½6, ½8, ½10). Józsefvárosi. Dankó Pista (5, ⅛8, ½10). Lloyd-Duna. Melyiket szeressem? (½6, ½8, ½10). Odeon-Petőfi. Ember a láthatáron (½4, ½6, ½8, ½10). Otthon. Népitélet (¼4, ¼6, ⅛8, ½10). Simplon. Algir (5, ⅛8, ½10). Tivoli. Ember a láthatáron (¾4, ¾6, ¾8, ¾10). Toldi (Rialtó). Udvari bál (½4, ½6, ½8, ½10). Turán. Pepita kabát (11, ½2, 4, 6, 8, 10).

RÁDIÓ MÜSORA

Budapest I. keddi müsora. 6.40 Torna. 7 Hir. Lemezek. 10 Hir. 10.15 Szór. zene. 11.10 Vizj. 11.20 Lemezek. 11.40 Divattudósitás. 12 Harangszó. Fohász. Himnusz. 12.10 Szór. zene, közben 12.40 Hir. 1.20 Időj. Vizj. 1.30 Honvédeink üzennek. 2 Tánczene. 2.30 Hir. 2.45 Müsorok. 3 Árak. 3.20 Cigányzene. 4.15 Gyermekdélután. 4.45 Időj. Hir. 5 Hirek ruszin és szlovák nyelven. 5.15 Tangóharmonika. 5.35 Előad. 6 Énekkarok. 6.20 Beszélgetés arról, hogyan készül a ház? 6.45 Finn tájak zenében. 7 Hir. 7.20 Csevegés. 7.40 Hangképek Budapest nyári életéből. 9.10 Magyar toll a magyar kardért. 9.40 Hir. 10.10 Üzen az otthon. 11 Hirek idegen nyelveken. 11.25 Magyar nóták. 12 Hir. **Budapest II.** 5.15 Ruszin óra. 6 Gazdáknak. 6.25 Filmdalok. 6.45 Felolv. 7.10 A Tamás-templom kántora. Bach és fiai. 8 Hir. 8.10 Ügető. 8.20 Székesfővárosi Zenekar hangversenye. 9.20 Felolv. 10.10 Tánczene.

MDK

Haranghy

a meghivett müvészek müvei közt örömmel látjuk itt.

Baranski E.László: ?
Képzömüvészet. 1929. 24.sz. 214.l.

ugy a festészeti mint a szobrászati dijra több, elég jelentös mü futott be.

Kopp Jenö: A Tavaszi Tárlat. -OMKT.1942. Esterházy Pál herceg meghirdetet pályadija:tört. és életkép,valamint akt és kompozició.
Szépmüvészet. 1942. 150-151.l.

MD K

Haranghy, festö

az ujabb nemzedék szinvonalas tájképfestöje.

Pipics Zoltán dr.: A képzömüvészek egyesületének jubileumi kiállitásán. -Mücsarnok.-U.M. 1934 dec.8. 21.1.

MDK

Haranghy

Magyar művészek sikere Svájcban. Esti Kurir, 1924. jul. 13. 8 l.

MDK

Haranghy Dezső graf. és festőm.

Ipm. Isk. személyzete. az 1936-7-1940-41.
Iparm. Isk. évk. 1880-1941. Bp. 1942. 27-30.l.

MDK

Haranghy Emil

Dömösi részlet, vf.

Borus alkony, vf.

N.Szal. nemzetk.graf. kiáll. 1900.
43. l.

HARANGI ANDRÁS (harangöntő)

2001.03.21. 17:06

Várady J * Dunamellék ref templ 1

Gyoma,

1993

20.0.

Ln☺`♥n☻L0J☺L♥n

L0Ç↑L`²☺1Ç²♥n☻↑`√☻

Haranghy Erzsébet

cimerfestő

lásd

Ferenczyné Haranghy
Erzsébet alatt

Haranghy Erzsébet

Függetlenség (Bpest)

1939 febr. 26.

— Magyaros ruhamintúk a Családi Körben. A Családi Körnek, Pettkó-Szandtner Aladár folyóiratának legújabb számában dr. *Tóth* K. János írt vezércikket „A napkeleti vándor útja..." címmel. Igen figyelemreméltók dr. *Agoston* Júliának, *Hajós* Elemérnek és *Kissné Tóth* Lenkének nevelési irányú közleményei, továbbá *Szabó* Gábornénak a magyar viseletnek házipari, nemzetgazdasági szempontból való jelentőségét kiemelő cikke. A folyóiratnak ezzel kapcsolatos újabb, állandó rovatában *Haranghy* Erzsébet és *Erczhegyi* Irén szebbnél-szebb magyaros ruhaterveiben gyönyörködhetünk. Meg kell emlékeznünk még *Bognár* Gyula, dr. *Barabás* Zoltán, *Undi* Mária, *Jalovecky* Péter, *Szalay* László és *Sz. Weress* Jolán írásairól, továbbá a gazdag *Egészségápolás*, *Otthonunk*, *Udvar* és *Kert* rovatok, valamint a *B. Czeke* Vilma kiváló szerkesztésében megjelenő *Gyermekbokréta* mellékletről.

mint olyan, mely az építészetnek falnk nézve legérdekesebb korszakát öleli fel és arról általános tájékozást nyújt, csakugyan időszerű, s megismertetvén az utóbbi két századbeli építés alkotásait egész Európában, hivatva van véget vetni annak a történeti félszegségnek, mely e századok művészetét eddig majdnem egészen elhanyagolta

A könyv szóban levő második kötetének beosztása és módszere ugyan az, mint az első köteté. Az imént fölsorolt nemzetek mindegyikének építészetét külön-külön ismerteti, úgy mint első kötetben az olaszországit. A módszer inkább leíró, mint elemző, a mi annyit jelent, hogy a ki az építészet elemeit nem ismeri, az kevés haszonnal fogja a könyvet olvasni. Nem vonom kétségbe az ilyen leíró módszerű könyv jogosultságát, de abból még nem következik, hogy szerző helyesen járt el, midőn az építő művészet szerves fejlődését nem méltatta elég figyelemre. E szempontból megvilágítva a fejlődés egyik-másik mozzanatát, a főbb alakulás egymásutánját, bizonyára

Haranghy Erzsébet

A «**Magyar izlés**» könyvei. Szerk. *Ferenczy* Ferenc. Bp.: M. izlés, Studium biz. 1935. 8-r.
1. **Ferenczy** Ferenc. Magyaros ifjúsági ruhák. *Haranghy* Erzsébet és mások rajzaival. (Hungária ny.) 66 l. 3·80

Aláírása: "Ansicht von Ofen". - Nyom-
Bécsben.Főv.Muz.Kat.X.43.

Lánchid pesti oldaláról tekintve. Lith.
vélpapirfejléc/. 21 x 11 cm. - Főv.Kvt.

k /U.ez a kép szélein olasz, német és
.Kat.C.21.a. -

elé tekintve. - 12.5 x 18.5 cm. - Krem-
....337.sz. -

Pesth. - Druck u. Verlag. v. H.Gerhart,
No. 820. Wien. - Főv.Muz.ltsz. 8940. -

MDK

Haranghy Erzsébet ipm.

Muskátli 1936. kép 112.1.

HARANGHY GYÖRGY

NÉPSZABADSÁG
2000. 07. 06 34.o

Haranghynak Csontváry

Kvízkérdésnek is felajánlom, ingyen és bérmentve, szabad felhasználásra: Ki volt az az amatőr fényképész, aki 1902-ben az Uránia megbízásából, Délibábok hazája címen fotózott és filmezett egy tudományos álló- és mozgóképműsort, s melynek hatására Csontváry Kosztka Tivadar irányt vett a Hortobágy felé, s elindult a „Nap-úton"?

A nyeremény tutira az enyém, kétlem ugyanis, hogy nagyrévi Haranghy György neve bárkinek is eszébe jutna a virtuális kvízjáték kisorsolt játékosai közül. Pedig ez a hétszilvafás, kálvinista, hajdú nemesi ivadék érdekes és érdemes utat járt be az 1860-as évektől 1945-ig terjedő életében.

Elemi iskoláit Hajdúszoboszlón végezte, majd a család Debrecenbe költözött, s Gyurka 1878–1882 között a híres Debreceni Református Kollégiumban koptatta a mindenkori Nyilas Misik padját. 1883-ban Nagykállóra költöztek, s az ötödik osztálytól már a nagykállói Református Állami Reáliskolába járt, majd beiratkozott a debreceni Kereskedelmi Akadémiára, ahol 1888. június 22-én sikeres záróvizsgát tett. Ezzel vette kezdetét bankhivatalnoki karrierje, mely a gyakornokságtól a kötelező lépcsőfokok megtételével egészen a takarékpénztári osztályfőnökségig vitte.

Akkoriban még más világ járta errefelé. Mutassanak most egy magas beosztású bankhivatalnokot, aki munka után nem golfklubba üget, nem nyaralóját csinosítgatja, vagy más egyéb, általam el sem képzelhető tevékenységet folytat, ehelyett viszont kémiai és optikai kísérleteket végez, fotografál, pályázatokon, kiállításokon vesz részt. Nyilván gondolják, hová akarok ezzel kilukadni, hát persze, Haranghy méltóságos úr ezt tette.

Zárójel kezdődik. Remélem jól emlékszem még nagymamám tanítására, aki valami, általam érthetetlen okból kifolyólag megtanította egykoron a kis Kincses Karcsinak, hogy milyen ranghoz, elért pozícióhoz milyen megszólítás dukált. Tekintve, hogy ekkoriban az 1960-as esztendők elejét írták, nagyon praktikus tudásnak nem ígérkezett, s lám, lám. Ezzel a zárójel becsukva.

Művészfényképezői karrierje 1901-ben indult, ekkor nyerte első kiállítási érmét. Ennek nyomán figyelt fel rá Zitkovszky Béla fotográfus, operatőr révén az Uránia Tudományos Színház, s bízta meg egy – akkoriban nagyon divatos – előadás elkészítésével, az elején feladványként már említett Délibábok hazájával. 1903-ban pedig egy levelet kézbesített a debreceni postás Haranghynak. „Igen tisztelt Uram! Budapesten, az Uránia színházban arról értesülék, hogy ön rendkívüli szakértelemmel a hortobágyi pusztáról felvételeket bámulatos módon készít. Én ezt nem az apparátusnak tulajdonítom, épp ezért fordulok önhöz, volna kegyes engem felvilágosítani a következőkről: Mi a fő motívum a pusztán? az ég, a naplemente vagy -kelte? az égen a viharos felhőzet vagy a puszta föld? Mi adja meg a hangulatot? a távolban lévő állati foltok vagy a közelben levők? birkák, lovak, vagy száguldó csikósok? Vajon van-e helyiség egy kb. 150x100 centiméter arányú vászon megfestéséhez? (...) Jelenleg Jajce vízesést festem s nehány nap múlva befejezem, innen valószínű e hó 20-a után elutazom, valószínűleg Szigetvárra, s ha ott meglelém a mit kívánok találni? ott festek legalább egy hónapig; azután a hortobágyi pusztát tekintem festői motívumnak. Ha igen tisztelt uram szükségesnek találja azt, hogy felvételei által reám jó benyomást gyakoroljon a puszta, szívesen viselem a posta költségét ide-oda."

Szükségesnek találta. Csontváry festményének címe: Vihar a Nagy Hortobágyon.

Kincses Károly

Andrássy Gyula gróf lovas szobra a Parlament előtt 1920 körül

A MAGYAR FOTOGRÁFIAI MÚZEUM TULAJDONA

MDK

Haranghy György, XXXX fotós

Hortobágy parti részlet. Amateur fénykép.
Repr. 76.1.

Vas.Ujs. 1902. 49.évf.5.sz.

MDK

Haranghy Gyula

Rónay K.: Az 1939-es Szalon. Képes Krónika 1939. 63-64.l.

Haranghy György

"Nádas", cimü és
"Naplemente" c. müvészi felvételek.
Mindkettő erős alkonyatban készült tájkép.
Repr.

Élet, Bp. 1916.febr. 20. VIII. évf. 8. sz.
182, 183. lap.

MDK

Haramghy Gyula

Kézdi-Kovács L.: Az elmult két év történetéből.
Évk. KMT. 1930. 21.l.

Haranghy György
fényképész

Jajcéból Csontváry levelben
keresete fel a debreceni fény-
képészt, akitől azt kérdezte,
hogy mi a fő motívuma a
pusztának.

Bánszky Pál: Látomások az Alföldről.
Művészet, 1978. december - 4 lap.

Haranghy István

„Tino-furedi kurici" és „Hetipiac"
c. képei szerepelnek az
akvarell és pantell festők kiállításán
a Nemzeti Szalonban (emlitve)

Magyarság, 1927 V. 26.

in allen einschlägigen Fragen eine bedeutendere Rolle sichern. Bekannte Werke: A *konverziós törvény reformja* (Die Reform des Konversionsgesetzes, 1904), A *pénzintézetek ellenőrzése Magyarországon* (Die Kontrolle der Kreditinstitute in Ungarn, 1905), *Hitelszervezetünk fejlődésének újabb irányai* (Die neueren Richtungen der Entwicklung unserer Kreditorganisation, 1906), A *nemzetközi egységes váltójog* (Das internationale einheitliche Wechselrecht, 1909).

Hanusz, Stephan, Naturforscher, geb. 21. Dez. 1840 in Vácz, gest. 7. Feb. 1909 in Kecskemét, war seit 1886 Direktor der Kecskeméter Oberrealschule, hielt zahlreiche geograph. und naturwissenschaftl. Vorlesungen in verschiedenen Gesellschaften. Selbständige Werke: *Képek a növényvilágból* (Bilder aus der Pflanzenwelt, 1887), *Az állatok világából* (Aus der Tierwelt, 1890), A *magyar Alföld földrajzi jellemképekben* (Die grosse ungar. Tiefebene in geograph. Charakterbildern, 1894), *Déleurópából, föld- és néprajzi képek* (Aus Südeuropa, geo- und ethnograph. Bilder, 1896), A *növények világából* (Aus der Welt der Pflanzen, 1901), A *tölgyekről* (Über die Eichen, 1901), A *Magyar Haza föld- és néprajzi jellemképekben* (Das ungar. Vaterland in geo- und ethnograph. Charakterbildern, 1901), A *fák birodalma* (Das Reich der Bäume, 1903), *Égen és földön* (Im Himmel und auf Erden, 1904), *Fűben, fában* (In Gräsern und Bäumen, 1905).

Hanuy, Franz, kathol. Kirchenschriftsteller, geb. 9. März 1867 in Pécs, wurde 1890 zum Priester ordiniert und 1898 zum Professor für Kirchenrecht und Kirchengeschichte am Pécser Priesterseminar ernannt. Seit 1906 ist H. Professor für Kirchengeschichte und Kirchenrecht an der theolog. Fakultät der Budapester Universität und seit 1913 auch Redakteur der angesehenen kathol. Revue *Religió*. Selbständige Werke: *Kat. egyetem Pécsett* (Kathol. Universität in Pécs, 1903), *A vegyes házasságok jogtörténete* (Rechtsgeschichte der gemischten Ehen, 1903), *A keresztség kiszolgáltatása az egyházjog és a magyar közjog szempontjából* (Die Erteilung der Taufe vom Standpunkte des Kirchenrechtes und des ungar. Staatsrechtes, 1903), *A vegyes házasságokra vonatkozó tételes jog és gyakorlati eljárás* (Das Sachrecht und praktische Verfahren betreffs der gemischten Ehen, 1904), *A vallásváltoztatás az egyházjog és a magyar államjog szerint* (Der Religionswechsel nach dem Kirchenrechte und dem ungar. Staatsrechte, 1905), *A parthenogenesis első nyomai az őskeresztény írók műveiben* (Die ersten Spuren der Parthenogenesis in den Werken der Autoren des Urchristentums, 1907), *Pázmány Péter összegyüjtött levelei I.—II.* (Gesammelte Briefe Peter Pázmány's, I.—II. Bd., 1910), A *jegyesség és házasságkötés kifejlődése a Ne temere dekretumig* (Die Entwicklung der Verlobungen und Eheschliessungen bis zum Ne-temere-Dekrete, 1912).

Hanvai, Alexander, Verwaltungs-Schriftsteller, geb. 14. Jan. 1857 in Arad, absolvierte die jurid. Studien in Budapest und trat in den Dienst der Hauptstadt, die ihn 1894 zum Bezirksvorstand und 1914 zum Inspektor der Bezirksvorstände wählte. H. entfaltete in der hauptstädt. Tagespresse und in Zeitschriften eine rege schriftstellerische Tä-

tigkeit über die Verwaltung Budapests.

Hanvay, Zoltan, Sportschriftsteller, geb. 12. Juni 1840 in Hanva, nahm in den 60-er Jahren regen Anteil am polit. Leben Ungarns und befasste sich auch mit der Propagierung des Jagdsportes und der Windspiel-Dressur, auf die sich auch seine selbständigen Werke: *Az angol vizsla* (Das englische Windspiel) und *Sportszilánkok* (Sportsplitter) beziehen. Polit. und andere Werke: *Izolálva* (Isoliert, 1904), *Kritikai glossák a válsághoz* (Kritische Glossen zur Krise, 1905), *A király már öreg* (Der König ist schon alt, 1906), *Gondolatok a collectivismus körül* (Gedanken über den Kollektivismus, 1907), *Falusi glossák* (Dorfglossen, 1908), *Elhullott kalászok* (Gefallene Aehren, 1910), *Esetek* (Fälle, 1912), *Pünkösdi elmélkedés az Exlex II. felett* (Pfingstbetrachtung über das II. Exlex, 1912).

Haranghy, Georg, Maler, trat zum ersten Male 1907 vor die Öffentlichkeit.

Haraszthy, Augustin, Forschungsreisender, geb. 1812, gest. 1869, unternahm grössere Reisen in Nordamerika und Westindien und beschrieb selbe in seinem Werke: *Utazás Északamerikában* (Reise in Nordamerika). Nach dem Freiheitskampfe emigrierte er mit seiner Familie nach Nicaragua, wo er grosse Holzfabriken errichtete.

Haraszthy, Hermine, Schauspielerin, geb. 22. Feb. 1872 in Esztergom, gehörte von frühester Jugend der Provinzbühne an und wurde bei der Gründung des Lustspieltheaters an diese vornehme Kunstanstalt berufen.

Haraszti, Emil, Musikschriftsteller, geb. 1885 in Nagyvárad, wirkt als Oberrealschulprofessor und als Musikreferent von Fach- und Tagesblättern. Selbständige Werke: *A faji elem Grieg zenéjében* (Das Rassenelement in der Musik Griegs, 1911), *Hubay Jenő élete és művei* (Leben und Werke Eugen Hubay's, 1913).

Haraszti, Julius, Schriftsteller, geb. in Kolozsvár 1858, erwarb das Professoren- und Doktordiplom und war als Oberrealschulprofessor in verschiedenen Realschulen des Landes tätig. 1892 habilitierte er sich als Privatdozent der modernen französ. Literatur an der Budapester Universität. 1895 wurde er zum o. Professor der französ. Sprache und Literatur an der Kolozsvárer, 1909 aber an der Budapester Universität ernannt. Er ist Mitglied der Ungar. Akademie der Wissenschaften und der literar. Kisfaludy-Gesellschaft. Selbständige Arbeiten: *Költészetünk új népies iránya* (Die neue volkstümliche Richtung unserer Poesie, 1878), *Csokonai Vitéz Mihály* (1880), *A francia költészet ismertetése* (Die französ. Poesie, 1886), *A naturalista regény* (Der naturalist. Roman, 1886), *André Chénier költészete* (Die Poesie A. Ch.'s, 1890, dasselbe auch in französ. Sprache), *Molière élete és művei* (Molière's Leben und Werke, 2 Bde, 1897), *A francia lyrai költészet fejlődése* (Die Entwickelung der französ. lyrischen Poesie, 1900), *A renaissance francia szinköltészete és a szinszerűség* (Die französ. Bühnenpoesie der Renaissance und die Bühnenfähigkeit, 1904), *A francia irodalom története* (Die Geschichte der französ. Literatur, in Heinrich's Allgemeiner Literaturgeschichte, 1904), *Duse Eleonora* (1905), *Corneille és kora* (Corneille und seine Zeit, 1905), *Jean de Schelandre, Tyr et Sidon* (1908), *Edmond Rostand* (1912,

Haranghy György

A Műcsarnokban megnyilt a "Magyar Amatőrfényképezők Országos Szövetségének Nemzetközi kiállitása, melyet M. /Margitay/ ismertet: "Fényképkiállitás" cimmel. A bemutatott képek a legnagyobb foku elismerést váltotta ki a kritikusból, aki megállapitja, hogy több igazi művészetet lehet látni ezen a kiállitáson, mint a legtöbb idei tárlaton. A fényképező lencse művészeinek munkájából árad a lélek, a finomság és a tudás. "A fotografálás ma művészetté vált"-mondja s felsorolja a résztvevő művészeket: Pécsi József, Balogh Rudolf, Révész Zoltán, Heidelberg, Horváth, Kankovszky, Bacsa András, Dr, Kelen Béla, Haranghy György, Székely Aladár, Máté Olga, Gaiduschek Erzsi, Lippich Elek. ÉLET, Bp. 1910. junius 17. II. évf 24. sz. 795-796. lap.

Haranghy Jenő MDK

Lovas arckép, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállítás

MDK

Haranghy Jenő és ifj. Kovács János debreceni festőművész

a Nagyerdőn létesitett uj temető ravatalozó helyiségeinek festményeire kiirt pályázaton fentiek kaptak megbizatást

A debreceni temető szobor-és képpályázata. Képzőművészet 1931. 43-44. sz. 208.l.

Haranghy Jenő MDK

Utca Toledóban

Spanyol cigánygyerekek

San Pablo del Campo

Műcsarnok 1929 őszi kiállitás

MDK

Haranghy Jenő

B.P.L.: Derü a müvészetben. Nemzeti Ujság. 1939. márc. 25. 23.l.

MDK

Haranghy Jenő

Vasárnapi Ujság 1918. 474.l.

Haranghy Jenő

MDK

Hortobágyi nagy hid, rézkarc

Szélfogóban, rézkarc

Lóra szálló csikós, rézkarc

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

Szőkék Rómában

— Emlék. —

Írta: **Clementis Ervin.**

Egyedül vagyok. Még mindig egyedül. Róma fölött kék az éjszaka. Zörgő kocsik hajtanak be a Campagna felől. Mustot hoznak frissen ácsolt, sárga hordókban. A rendőrök a kapuboltozatok alá húzódnak s onnét figyelik a világot. Holdfény csurog a szökőkutakba és együtt muzsikál a pendülő vízcseppekkel; nem lehet szétválasztani ezt a kettős melódiát s reggelre kék lesz a víz ezektől a finom és törékeny hangoktól.

Vajjon meddig kell még várnom rá?

Végigjárom a helyeket, ahol boldogok voltunk. Egy éve már, s mégis, mintha tegnap történt volna minden. Akkor beszéltük meg így, hogy találkozásunk évfordulóján megint eljövünk az Örök Városba. Valami történhetett vele, hogy nem jön és nem üzen. Pedig pontosan felírtuk a címet, ahol értesíthetjük egymást. Sajnos, csak a római címet. Sokkal többet nem is tudunk egymásról.

Végigjárom a helyeket, ahol tavaly olyan boldogok voltunk. A Baedekeres utazók tömege habzsolta a várost, de mi szerényen elbujtunk a tömegben s megelégedtünk azzal a kertecskével is, mely a San Gregorio Magno fölött díszeleg narancsfákkal, kaktuszokkal, pálmákkal és furcsa-piros virágokkal agyonzsúfoltan. Padot is találtunk a babérbokrok mögött s órákon át kínoztuk egymást, magasan Róma fölött, a mosolygókék ég reflekszében. Bárányfelhős, húsvéti hangulat öntötte el a napsütésben ragyogó őszi kertet, a narancsok ott lógtak a fejük felett, megtapogathattuk valamennyit, zöldessárgák is voltak közöttük, meg rőt aranyszínűek s rücskös testük érintésétől illatos lett az ember keze. Talán itt voltunk a legboldogabbak. Mosolyogtunk a túristákon: csak kószáljanak naphosszat, keresztül-kasul a városon — tréfáltunk — csak bírálgassák a piroskötésű útikönyv adatait, szorongjanak a zsúfolt autóbuszokon, tapossák le egymás sarkát a múzeumokban, fényképezzék a tarkaöltözékű pápai gárdistákat, kakastollas bersaglieriket, lószőrforgós dragonyosokat és mindazt a mozgalmas pompát és csillogást, amit a város külsőségekben, egyenruhákban, vértezetekben, szobrokban, karcsú nőkben és lakkcsizmákban kitermel. Ájuldozzanak parancsszóra képek, szobrok, kutak és épületek előtt, nyeljék a szállodák kényszermenüit s a Campagna idehulló porát, áradozzanak a borok ízéről, szédüljenek el az *Est-Est-Est* és a *Frascati* titokzatos eredetű, borzongató erejétől. Az ő dolguk. Nekünk azonban semmi se kell ebből, csak a kis park, ahol megsokszorozódott az ölelés ereje, megízesedett a csók s megszínesedett a vágy.

*

Október... A város levegője őszi, halotti szagokat őriz. Szellőző boroshordók, kékesszürke benzinpára, rothadó platánlevelek s a tört oszlopok tövében tanyázó macskák szállítják ezt a burleszk parfőmöt, amelyet komollyá s mintegy szalonképessé tesz az örökké nyitott templomkapukon kiáradó tömjénillat. Őszi napfürdőzők a kávéházak terraszán, hemzsegő tömeg az utcán. Mindenkihez tartozik valaki, s mindenki tartozik valakihez, csak én vagyok egyedül.

Az októberi délelőtt kék és sárga fényszórásában gyalogolok át a téren Szent Péter temploma felé. Svájci gárdisták silbakolnak a hatalmas kapuk előtt. A kapuk némán őrzik a titokzatos birodalmat, melyet a lelkek szilárd alapjára építettek. Én is némán őrzöm titkomat s történjék bármi, soha senkinek nem mesélem el ennek a csodálatos szerelemnek történetét, mely ott kezdődött két idegen között a kék tenger partján, itt folytatódott a mohos falak között s — úgylátszik — itt is ér véget, váratlanul és érthetelenül.

Bemegyek a templomba. Végigjárom a márvány oltárokat, megnézem Szent Péter csókoktól lekopott vas-lábfejét, megkeresem a liftet, felvitetem magam a kupolához, aztán végigkapaszkodom a lépcsőezrek aggasztó során. Éppúgy, mint tavaly, amikor még kettesben tettük meg az utat a torony legmagasabb pontjáig, a szemünk előtt tárult ki a város, vörös és fehér cseréptetőivel, zöldes dombjaival, tereivel, szökőkútjaival. A kis kupola oszlopai közül néztük a világot, az apró hangyaemberkéket ,akikhez abban a pillanatban semmi közünk se volt. Ott a magasban éreztük csak igazán, hogy egymásért s egymásnak kellene élnünk. S mi lett kettőnkkel azóta? Én itt járom ostobán és értelmetlenül tavalyi boldogságunk útját... Ő pedig... egy éve, hogy semmit se hallottam róla s még csak egy sort se küldött a megbeszélt címre.

*

Furcsa hangocskák ostromolják fülemet a félig behajtott zsalugátereken keresztül. A szálloda már ébredezik s a hang is egyre erősebb. Az udvarról jön, ahol valamelyik boldogtalan, szerelmes szobalány ábrándozik cipőtisztítógatás közben.

A haboskávék már megkezdték vándorútjukat a pirosszőnyeges folyóson. Kezek nyúlnak ki az ajtóréseken a küszöb előtt strázsáló cipőkért. A hallban fiatalemberek érdeklődnek az autóbuszközlekedés rejtelmei iránt. A San Pietro in Vincoliba készülnek.

Mindenkinek van hová menni. Csak én üldögélek a szobámban.

Valaki halkan kopog az ajtón. Szívem a torkomban dobban. Érzem, most kapok feleletet a sok kérdésre. magyarázatot a sok, átvirrasztott éjszakára.

Talán ő az. Eljött, s én mégsem vártam hiába.

Kidugom a fejem. Szolga alázatoskodik az ajtó előtt. Kezében összehajtogatott, barna papír. Rajta: *Telegramma.*

Szemem előtt összefolynak a betűk. Csak lassan értem meg, honnét jött az üzenet, s mi a mondanivalója.

„Bocsásson meg, hogy a találkozóról megfeledkeztem. Karácsonykor lesz az esküvőm. Legyen olyan boldog, mint amilyen én vagyok. Isten áldja."

Magamra kapkodtam ruhámat. Lerohanok a lépcsőn. Azonnal fizetni akarok. Az irodában furcsa tekintetek méregetnek. Sértődött arccal forgatom kezemben a számlát. A társalgó ajtajában két ezüstszőke svéd lány nevetgél felém. Látom, rólam beszélgetnek. Hogyne, megint lányok, nevetgélő, szőke lányok...! Mintha nem lett volna elég egy egész életre ez az ütés, amelyet az előbb érkezett távirattól kaptam!

*

A Termini pályaudvarról indulok. Éjfélt mutat az óra. A fekete kocsisor lassan indul, aztán egyszerre meggyorsul az iram. Róma eltűnik az éjszakában. A sinek lármásan feleselnek a csattogó kerekekkel. Az ablak alatt sötétség ásítozik, a szántóföldek, erdők, tavak és rétek elmerülten hallgatnak s beburkolóznak az őszi éjszaka vízszagú, fekete ruhájába. „Soha többé szőke lány" — mormogom és elkeseredetten méregetem a két jókedvű svéd szőkeséget, akik velem egy szakaszban utaznak. Firenzébe készülnek. Már szállodát is ajánlottam nekik, olcsó, jó étkezőhelyet. A lányok boldogan nevetgélnek és vihâncolnak. Csak én vagyok dühös, csak én szidom a sorsot, mert tudom, hogy gyenge leszek és le fogok szállni velük Firenzében...

Halotti címerek

dal Ferenczyné Haranghy Erzsébet, az Országos Levéltár megbízott címerfestője festette.

A névsor *Ady Endrével* kezdődik, mellette mindjárt *Ajtós (Dürer) Albert* családi címere.

A címer úgynevezett „beszélő" címer, mert a címerkép azonos a család nevével: kitárt székely ajtót ábrázol.

Az Apafiaké mellett *Arany János* családi címere. A biharmegyei nagyfalusi Arany-család évszázados pert folytatott, hogy nemesi levelének hitelességét bebizonyítsa. Erre céloz Arany, amikor ezt mondja:

„Kutyabőröm nem hiányzott,
De hibás volt dátuma."

Címerét pedig így írja le:

„Zárt sisakon pajzson, kezében kivont kardú Nagyfalusi Arany szalontai hajdú."

Fáy András címerképe azt a jelenetet ábrázolja, midőn a család őse, Rugacs vitéz, 1241-ben saját lovát adta át IV. Bélának, hogy a király menekülhessen a tatárok elől. A király ezért a vitéz két fiának a Fáj nevű földet adományozta.

A *Jókai*-család 1740-ben kapott nemességet. A címerkép a törökök által ostromlott magyar várat, a bástyán a nemességszerző vitézt s a várfalak alatt táborozó törököket ábrázolja. Középen a basa sátra.

A nagykállói *Kállay*-család őse, Balog Semjén, a hagyomány szerint Mátyás király korában az előle menekülő törököket a folyón keresztül is üldözte. Amikor pedig az egyik török vitéz fejét a vízben levágta s fejét kardjával kiemelte, a fejjel együtt kiemelt egy halat is. Ezért szerepel a hal a címerképben.

Kossuth Lajos 1479-ből való családi címere egyesek szerint zergét, mások szerint heraldikailag stilizált kost ábrázol. A címerpajzsban és a sisak fölött lévő arany foltokról ma már nem állapítható meg, hogy mit ábrázoltak. Legvalószínűbb, hogy süveget és lovagi kesztyűt.

Petőfi, a felvidéki elszegényedett magyar nemes Petrovics-család ivadéka. A család címereslevelét 1667-ben I. Lipót adományozta.

A Sáros vármegyei *Szinyei-Merse* család ősi nemeslevelét Rudolf 1603-ban erősítette meg.

A gróf széki *Teleki*-család a régi Garázda-nemzetségből ered. A család Teleki nevét adó Telek nevű birtokot 1408-ban szerezték.

Arany János *Toldi Miklósa* a nagyszalontai Tholdy-család leszármazottja volt. A család már Róbert Károly korában magas tisztségeket viselt.

*

Érdekes, hogy a címereken nagyon sok az ismétlődő motívum, sőt különböző családok címerképei majdnem teljesen egyformák. Leggyakrabban a szárnyas oroszlán szerepel (Bessenyei-, Bercsényi-, Berzsenyi-, Madách-, Mikes-, Munkácsy-, Tompa-, Thököly- stb. családok címerképein. A Wesselényi-család címerképén a koronás oroszlán halfarkot visel és fölötte három szál piros virág lebeg. A Werbőczy-család címerképét — koronás fehér szarvas hátán szárnyas arany őz, homlokán kereszttel — Dürer Albert rajzolta.

Arany, Katona és Petőfi címerképe majdnem teljesen egyforma: kivont kardot, illetve lándzsát tartó, kinyujtott, könyökben meghajlított páncélos kar.

A Bolyaiak címerképe kiterjesztett farkú pávát ábrázol, Kölcseié (a címeren még i-vel!) három szál liliomot tartó kart, Kazinczié és Krúdy Gyuláé fiókáit etető hattyút, Kosztolányi Dezsőé medvét és fenyőfát, Mikszáthé nyalka huszárt, Móra Ferencé olajágat tartó galambot, Vörösmartyé kétlábon álló, mellső lábával aranycsillagot tartó tigrist.

*

A címertan csak azokat a címereket nevezi „beszélő" címereknek, amelyek a tulajdonos foglalkozására vagy nevére utalnak, amelyeknek tehát jelképes ábrázolás az alapja. De ezek a címerek mind „beszélnek". Mély szimbólikus jelentőséget látunk abban, hogy a hatvankét címer közül harminckilenc: magyar írók, tudósok, művészek címere, csodálatos bizonyságául annak, hogy a nemesi származással Magyarországon együttjárt a lélek, a szellem nemessége is.

A Kállay-család címere

mint az apjának, de lágy és meleg, olyanfajta zöld, mint az öreg kutak vize.

— Álmodtam, — mosolygott — álmomban otthon jártam.

— Otthon? — intett István a város felé, amely elmaradt már a ködös éjszakában s elsüppedt a hegyek jeges karéja mögött.

— Nem! Otthon, nálatok, Dunántúl. Keveset beszéltél róla, mégis ott jártam, a házban, amely tölgyek közt épült. Tudod, mi volt a csodálatos? Nyár volt, sárga forró nyár, amilyen soha sincs mifelénk. Igen, pontosan emlékszem. Nyár volt és por takarta a tölgyeket, valaki zongorázott s az úton lovas ügetett, lassan és könnyedén, mintha lebegne. Mindent láttam és mindenkit.

Lázasan beszélt, ahogy István még sohasem hallotta. Egyszerre mindent tudni akart. István pontosan leírta a ház fekvését és beosztását, a füstszagú nyitott nyárikonyhát, a szalónt, Emma cimbalmát, Gyurka kétcsövű vadászfegyverét, a házirendet és az éléskamrát. Ilonának ez sem volt elég.

— Még! — sürgette Istvánt és lehúnyta szemét. — Még beszélj! Mindent hallani akarok. Hogy élünk ott? Otthon? — mondta és elpirult.

István elhallgatott zavarában. Meglepte ez a vad, ismeretlen izgalom. Aggodalma ismét feltámadt, mikor a nagymamára gondolt, aki talpig feketében áll a hintaszék előtt és baljós, támadó pillantással megnézi az idegen asszonyt.

— Csendesen élünk — válaszolt — csendesen és szegényen. A vagyonból már alig van valami. Majd mi is úgy élünk. Esetleg nézek valami után.

— Miért? — csodálkozott Ilona. — Gazdagok vagyunk.

— Te, — mondta megfontoltan, mert ebben a pillanatban megértette miről van szó — te gazdag vagy. De én? És a család? Nem ismered a nagymamát. Sohasem tűrné, hogy valaki a felesége vagyonából éljen. Huszárok vagyunk és ez így van.

István kinézett az ablakon az elsuhanó, ismerős tájra. Hideg, fehér holdfényben messzire úszott a dombok fagyos hulláma s az út mellett jegenyék álltak a dér csillogó szőrzetével borítva. Vörhenyes köd lengett egy csaliton, más nem mozdult.

— Ez az — mutatta tétován — Dunántúl. A büszke Dunántúl. A hazám. Látod?

2.

Éjfél elmúlt már, amikor Ilona lepihent a vendégszobában és mozdulatlanul feküdt a néma sötétségben. Csalódása hamarabb eloszlott, mint remélte, majdnem elégedett volt már. Maga elé idézte a nagymamát a családi körív előterében, sértett és gúnyos arcát, amelyen keskeny száj uralkodott, Emma lapos, kíváncsi pillantását, Géza bácsi hosszú, dohányszagú csókját és Gyurka vidám, deres bajuszát; a félelmetes Huszárokat.

— Szegények és büszkék — gondolta és elaludt.

István egyedül maradt a nagymamával, aki feltette szemüvegét és kimért mozdulattal csaknem talárt öltött, mint a bírák az ítélet kihirdetése előtt. Aztán megszólalt:

— Szép asszony a feleséged. Jó asszony is lehet, hűséges és megbízható. Most halt meg az apja?

— Két hete.

— Hamarabb is jöhettetek volna.

— Nem érted ezt, nagymama. El kellett adni a házat, az üzletet, mindent rendezni kellett.

— Nem akart veled jönni?

— Dehogynem. Gyerekkora óta magányosan élt az apjával. Ezek így élnek, zárt kapuk mögött. Ilonának család kell.

Nagymama felemelte mutatóujját a pecsétgyűrűvel.

— A család mi vagyunk. Nálunk otthont találhat, de szeretném, ha megmondanál neki valamit. Ebben a házban senkit sem érdekel, hogy gazdag. Mi szegények vagyunk. Ehhez tartsa magát. Jóéjszakát.

Bólintott és elment.

Ilona hamar belátta, hogy tehetetlen. Hallgatott hát tekintélyes vagyonáról, szerényen öltözött, mint Emma, szorgalmas volt, igénytelen, hallgatag és készséges. Elmerült a családban, amely figyelmes közönnyel vette körül. Istvánt bámulta, aki lefogyott és megsáppadt, de visszanyerte fürge mozgását és ifjúságát. Szűkösen éltek az árendák vékony jövedelméből, István és Gyurka keresetéből. A két fivér fatelepet nyitott, de nem sokra ment. Szegény világ volt az, amelyben éltek, szegény és hanyatló, csak a büszkeség tartotta benne a lelket. Ilona még nem látott ilyen fínoman és elszántan büszke embereket, mint a Huszárok e szép és dús földön. Úgy vélte, most bűnhődnek önként és alázattal a könnyelmű ősökért.

Egy év mulva még ott tartott, ahol érkezésük napján.

A családban élt és mégis kirekesztve a meghitt körből, amelyre olyan fájdalmas erővel vágyott, mint gyermekkorában az anyja után.

A második év tavaszán leégett a templom.

Éjjel riadtak fel a tűzre, amely vörösen tombolt a táj felett, recsegve falta a fekete zsindelytetőt és megperzselte a fehér falakat, Ilona elbűvölten figyelte a félelmetes látványt, a harsogó lángokat, amelyek betörtek a szentélybe, korommal borítva el a csarnokot, ahol a Huszárok ősi padja állott, szúvas homlokán a címerrel. Reggelre csak a romok maradtak a gesztenyefák között, amelyeken megsültek a rügyek és édes szagot árasztottak. Este titokban felkereste a papot. Öreg, szelíd ember volt, bölcs szemében a tűz vérvörös fényével, arcán a pernye színével. Kezét felmarták a lángok. Bizalommal nézett Ilonára, aki dobogó szívvel mondta el, mi járatban van. A pap bólintott, átvette a pénzt és megszámolta gondos, világi mozdulattal.

— Jól van, — mondta — most menj haza, lányom!

Ilona fényes szemmel lépett a házba, ahol még érzett a közeli égés bűze. Bezárkózott a vendégszobába, a nyirkos, ideiglenes szállásra és boldogan áradó könnyekkel elsírta magát. Igy érte el az álom, amelyből későn riadt fel, mikor szólították. Az ebédlőben terítettek vacsorára. Öreg vajsárga damaszton, nehéz ezüsttel, gyertyákkal. Nagymama felállt a hintaszékből, megcsókolta Ilona homlokát és sokáig nézte az arcát, amelyen az álom piros duzzadása látszott. Karonfogta és maga mellé ültette.

— Itt a helyed, lányom, hiszen a családhoz tartozol.

Kivül már éjszaka volt.

Szelíd szél altatta a Dunántúl lankáit, lesuhant a büszke dombok oldalán és megbillentette az úton a katonás jegenyék ezüsthegyét. Később felkelt a sárga tavaszi hold s benézett a komor ebédlőbe, a szegény Huszárok családi asztalára.

Templom

Mint tömjénfüstös templomok
Máriaüvegén,
Az életembe rajtad át
Úgy ömlött be a fény.

A nap lehuny, már hév sugár
Nem éri szívedet,
Szívembe már csak csillagok
Fényét vetítheted.

Esti templom lett életem,
Homályban maradok,
S homályban állnak napjaim,
Mint az üres padok.

FALU TAMÁS

Uj Idők 1942. 31. sz.

Gróf Széchenyi István címere

Kossuth Lajos címere

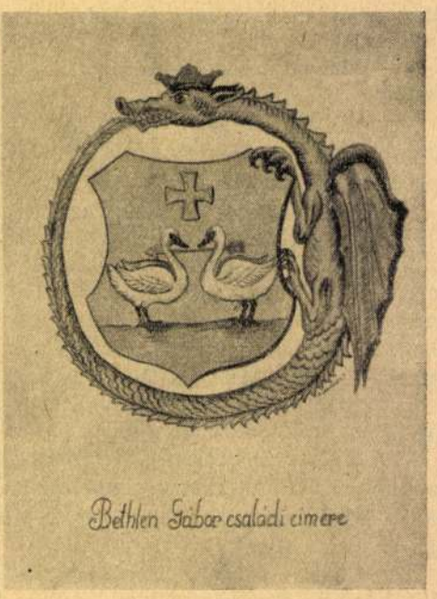

Bethlen Gábor címere

„Kutyabőröm nem hiányzott..."

— Séta a Címerkiállításon. —

Az Országos Széchenyi-könyvtár palotája ott van a Nemzeti Lovarda mellett, ahol a Múzeum háta mögött kiszélesedik a csöndes, előkelő Esterházy-utca. A Múzeum-kert rácsa mögött susogó bokrokkal, a gyalogjárót elzáró nehéz vasláncokkal, a grófi paloták közé ékelt mély kert százados fáival, ez az arasznyi utcadarab egyike szép Budapestünk legszebb részeinek. A pesti ember, ha néha, nagyritkán, errefelé vezeti útja, megáll itt, Széchenyi Istvánra gondol és elgyönyörködik ebben a tenyérnyi, békés szigetben, amely két percnyire a Rákóczi-út és a Kálvin-tér rohanó forgalmától, csöndesen őrzi a magyar múlt nemes hagyományait.

A Kisfaludy-család címere

A palota komoly tölgyfakapuján szerény fehér kartonlapra rajzolt betűkkel ez a szó: Címerkiállítás.

Fönt, a termek falain ősi címerek függnek. Nem sok címer; az ember, miután beírta nevét a vendégkönyvbe, alaposan megnézheti valamennyit. Nagy a csend itt is, mint odalent, az utcán; halkan, visszhangosan koppannak a lépések, a látogatók nem sietnek, áhítatosan, elmélázva, percekig állnak egy-egy címer előtt.

A címer kék-mezőben koronás fehér nőalakot ábrázol. A nő kezében három szál piros rózsa. Halotti címer ez. Ősi magyar szokás volt már a XIV. században, hogy az elesett vagy meghalt lovag fegyvereit és címeres pajzsát a temetési menet élén vitték. Ma is látni ilyen címereket a ravatalozók bejárata fölött és a temetkezési vállalatok ablakaiban. Akinek elköltözését ez a címer tudtul adja, nem vitéz lovag volt, hanem fiatal leány:

„Murai szombathi szécsiszigeti
és letenyei gróf szápári
Szápáry Rozália kisasszony
meghalálozott Kisasszony hava
31-kén 1844. esztend.
virágzó életének 17 dik évében."

Egy másik halotti címeren ezt olvasom:

„Tekintetes baracházi
Cabdebo Emilia asszony
tekintetes Somoskeőy Antal úrnak.
több tekintetes megyék táblabírájának hitvese
meghalt 1845 dik tavaszhó 8-án
élte 22-ik,
boldog házassága 2-ik évében."

Kortársak voltak Szápáry Rozália kisasszony és Cabdebo Emilia asszony. Vajjon ismerték-e egymást? Hol éltek, az ország mely részében, hol fejezték be földi pályafutásukat, erről hallgat a halotti címer. Szőke volt-e vagy barna Szápáry Rozália kisasszony és milyen betegség vitte el ilyen fiatalon? Hideg vizet ivott talán egy nyárvégi táncvigalmon, ahol egy atillás, égőszemű ifjú szerelmet vallott neki? Talán barátnője volt Szendrey Juliának és leveleikben Petőfi verseit küldözgették egymásnak?

És Cabdebo Emilia asszony, aki meghalt egy évvel azután, hogy Semmelweis Ignácot a bécsi egyetemen az orvostudományok doktorává avatták és két évvel azelőtt, hogy a lángeszű magyar tudós, „der wilde Ungar", ahogy Bécsben nevezték, felismerte a gyermekágyi láz kórokozóját és megkezdte iszonyú harcát a sötétség és tudatlanság ellen? Tekintetes Somoskeőy Antal úr, vajjon megérte-e Semmelweis igazságának diadalát, vagy elesett a szabadságharcban? Megházasodott-e újra, vagy árván bujdosott Világos után? Milyen sors várt volna Cabdebo Emiliára, ha nem megy el ilyen fiatalon? A halotti címer nem beszél arról, hogy maradt-e gyermek utána, de oly valószínű a feltevés, hogy boldog házasságának második évében azért kellett meghalnia, mert gyermeknek adott életet.

*

A belső, nagyobb teremben, üvegfedelű, alacsony szekrényekben, betűrendben hatvankét magyar nemesi család címere. Ezt a hatvankét címert a Ráskai Leák szerzetesi türelmével, aprólékos művészi gond-

SALAZAR TIZ ÉVE

irta: IJJAS ANTAL

Most telt be **tizedik éve annak**, hogy Oliverra Salazar **miniszterelnöke** lett Portugáliának, vagyis **a szónak** valami különlegesen salazari értelmében diktátora, miután már előzőleg öt éven át pénzügyminisztere volt.

Ugyancsak **különös diktatura és** még különösebb diktátor! Rideg számokon át jut a hatalomhoz, egy pénzügyileg züllött ország reménytelen bevételei és keserü kiadásai felett való hatalomhoz, ennek a hatalomnak kényszereit és erőit a négy számtani alapművelet jegyeiből épiti ki, eljut velük olyan mélységekig, ameddig portugál politikusok hosszu-hosszu századok óta nem értek el. A portugál lélekig.

Számaival visszaad valamit Portugáliának, ami már kialudni készült nemzedékek óta. Nemzetének a jövőbe vetett hitét.

Az emberről, aki ezt a művet létrehozta,

aki egy pályafutását már befutottnak vélt nemzetet adott vissza Európának: azt mondják, hogy rejtélyes és magános egyéniség. Hajdani szerzetesnövendék és professzor, most diktátor és agglegény, nincsen senkije, vonásairól szigor, hidegség, okosság és elutasitás áll, valami könyörtelen, érzelemnélküliség — és éppen az az, ami olyan sajátossá teszi alakját a diktátorok között. Már az is sajátossá teszi, hogy a hatalom szokott eszközei nélkül jutott a hatalomhoz. Tömegszervezetek, fegyveres erő, parlamenti harcok nélkül. De még sajátosabbá éppen ez a kemény érzelmi hidegség teszi, amellyel Salazar nem szorul rá arra, hogy a megütött húrok tengerén játsszék nemzeti érzéseken, azokra hivatkozzék, — politikai beszédei a politikai tanulmányiró s csak néha szinesebben megszállott pillanatokban a történetiró tárgyilagos, szabatos, sima remekművei. Még ezekkel sem akar érzelmeket megmozgatni, tisztán tényeket akar velük közölni.

Ezt a csontig és velőig csupa ész, s ecetbe és epébe mártott diktátort talán mi magyarok tudjuk legjobban megközeliteni és megérteni éppen azért, mert egyéniségének is, titkának is van valami analóg hasonlósága Széchenyivel. Hasonlósága annak ellenére, hogy Széchenyi csupa ösztön, csupa indulat, csupa konvulzió és csupa ideg. De ő ösztöneivel, indulataival, konvulzióival és idegeivel élte át nemzete számára és mutatta meg nekünk büneinket és hiányainkat. Salazar ugyanezt tette a portugálokkal: megmutatta a portugál hibákat, s magános és hideg értelme előtt egy nemzet áll majdnem megfélemledetten. Mondhatni, mint a Röntgen fény hat át mindenkit az a figyelő tekintet, egy barnásan sápadt arcból, keskennyé és keserüvé préselődött ajkak felett. Portugáliában nincs ember, aki ne érezné magán ezt a figyelő tekintetet.

Milyen különösek a Széchenyivel való összevetés további analógiái! A Salazar előtti Portugáliának s a Széchenyi előtti Magyarországnak is sok rejtett belső közös jegye van. Ez a huszadik század eleji Portugália épp ugy Európa végén van, mint a tizenkilencedik század eleji Magyarország. Ők: Az Atlanti Óceán partja mellett; mi, akkoriban: ugy az európai kertekalján. S mint ahogy mi magunk beleringattuk magunkat a nemzet régmult dicsőségébe, Attila, Árpád, Szent István, Nagy Lajos és a Hunyadiak vakító dicsőségébe, ugyanugy Portugália is képzeletben még mindig azokba az időkbe ringatta bele magát, amikor Portugália cimere a spanyol után legnagyobb gyarmati világbirodalom szárazföldjein és tengerein lengett. Hogy közben ez a hatalom már eluszott, s hogy a még romjaikban is hatalmas hajdani gyarmatvilág városai tétlenül fehérlenek a napfényben, hogy az ország koldus lett, népe szegény, parasztsága analfabéta, társadalma maradott, hadserege fegyelmezetlen: azzal senki sem törődött, tényeit senki sem gondolta végig, következményeit senki nem állitotta a nemzet elé. Mindmáig, mig nem jött és fanyarul nem figyelmeztetett Salazar:

„Dicsőséges multunk nagyon **ránehezedik** a jelenünkre. Nekünk egyedül volt Vasco da Gamánk, Joao de Castrónk, Albuquerque-ünk, miéink egyedül az indiai diadalok; mögöttünk és utánunk azonban hasonlithatatlanul szürke angol kereskedők, anélkül, hogy tisztában lettek volna vele, egy nagy birodalmat teremtettek Anglia számára. Miénk volt egyedül Don Joao, miénk egyedül V. Alfonz, akik átvitték Portugáliát a gibraltári szoroson és meghóditották Észak-Alfrikát; ám Spanyolország és Franciaország uralkodik Marokkóban és adja el árucikkeit. Nekünk volt egyedül Pedro Alvares Cabralunk, miéink voltak a jezsuita missziók, miénk Brazilia; de jóllehet Brazilia volt gyarmatositó országunk legértékesebb koronája s ott él ma is a legtöbb portugál telepes, honfitársaink a legszerényebb foglalkozásokra szoritkoznak, mert fölébük kerekedtek a németek és olaszok. Mi mutattuk meg a nagy óceánok utjait a föld valamennyi népének, előbb ismertük a hajózást és halászatot, mint a legtöbb közülük; most azonban tőkehalat vásárolunk Norvégiától és áruinkat olyan hajókon szállitjuk, amelyek Angliához **és a kis** Hollandiához tartoznak.

És ha továbbra is beérjük **azzal, hogy** állva maradunk a hősi idők emlékeinél, kitesszük magunkat annak a veszedelemnek, hogy fölöslegesnek és hasznavehetetlennek tününk fel az uj világ szemében, amely nem ért meg minket."

Széchenyi hangja ez portugálban, egy értelmi Széchenyié. S most próbáljunk az analogiában végigmenni a lehetetlenig. Képzeljük el, hogy Széchenyi, nem sokkal nemzetnevelői pályafutásának elindulta után: átveszi a magyar kormányzat vezetését, majd a magyar élet teljességének irányitását. Átveszi és szakszerüen átépiti a financiális és gazdasági életet, a nemzet társadalmi osztályainak formálását, azok funkciójának és életszinvonalának meghatározását, az iskoláztatásnak és a nemzet kulturális nevelésének nemcsak kitüzi az irányvonalait, hanem végre is tudja hajtatni... Nos: ez Salazar esete Portugáliában. Hogy megoldásai a rendiségen alapultak, csak részletkérdés, a konkrét megoldás iránya. Nem Salazar lényegéből fakad. De mindenesetre uj, s Európa többi közép- és kisnemzetei számára is példamutató és uttörő. Valószinüleg Széchenyi is a magyar határokon át világitó fáklya lett volna, ha kormányra jut és végrehajtja művét. Abból, hogy ez nem történt meg, a mi nemzedékünk számára következik egy sulyos adósság: művét nekünk kell megvalósitani. Ugy, mintha élne. Mint Salazar Portugáliában.

Családja most bizonnyal nem éhezik

mikor **a vitamindús** nyári zöldség-, főzelék- **és gyümölcsfélék** tápértéke teljesen kielégíti és megóvja egészségét.

De télen sem kell éheznie!

Csatát nyerünk!

az itthoni arcvonalon, a közellátás frontján. A m. kir. Kertészeti Akadémia 3094/1942. sz. kitünően szakvéleményezett és a Közellátásügyi, Földmivelésügyi minisztériumok által ajánlott **„NAPSUGÁR" HÁZIASZALÓKÉSZÜLÉKKEL** minden zöldség-, főzelék-, gyümölcs- és tésztafélét **ÖNMAGA HÁZILAG MINDEN ÜZEMANYAG ÉS KÖLTSÉG NÉLKÜL SZÁRÍTHAT** és az évi legolcsóbb piaci árak mellett szerezheti be egész téli szükségletét. **NEM KELL BEFŐZNI! CUKOR, TÜZELŐ, ÜVEG ÉS PERGAMENT NÉLKÜL KONZERVÁLHAT HÁZILAG.**

Önnek is kötelessége küzdeni a belső fronton önmagáért, mindannyiunkért, háborús eredményeinkért!

Kapható: **vidéken az összes Hangyaflókoknál, festék- és háztartási** üzletekben, szatócsoknál, Budapesten a **„NAPSUGÁR"** aszalókészülékek vezérképviseleténél, VI., Andrássy-út 6. T.: 124-493 és **a nagyobb szaküzletekben. Ára 17.50 P helyt, Budapest.**

Ne halogassuk az aratást!

A földmivelésügyi minisztérium felhivja a gazdákat arra, hogy idejében arassanak le, mert az aratás késői megkezdése a pergés miatt jelentékeny szemveszteséggel jár és a jelen körülmények között minden szem gabonára szüksége van az országnak. Akkor aratják a legjobb és a legtöbb gabonát, amikor a szem még piacérésben van, vagyis a kalászban a mag már nem tejes, de körömmel még könnyen átvágható. Az ilyen gabona a keresztekben és az asztagban utánérik s csiranyen átvágható. Az ilyen gabona a keresztekben és az asztagban utánérik s csirakészsége kiváló. Az aratás idejét tehát nem a levél és a szár sárgulása mutatja, képessége kiváló. Az aratás idejét tehát nem a levél és a szár sárgulása mutatja, hanem az, hogy a gabona szeme piacérésben van-e vagy sem. A gazda saját érdeke éppugy megkivánja az idején való aratást és cséplést, mint az országos érdek, amelynek eleget tenni ma a legfőbb nemzeti kötelesség.

A közélelmezési ügyosztály a közönséghez

A főváros közélelmezési ügyosztálya felhivja a közönséget arra, hogy az utcai hirdetményekben és a sajtóban közzétett közellátási rendelkezéseket saját érdekében mindenkor olvassa el és a hatóság redelkezéseit pontosan tartsa be, mert ezáltal sok felesleges utánjárástól és kérdezősködéstől kiméli meg magát.

Köztudomásu, hogy Budapesten mindenki idejében és bármely utánjárás nélkül a lakásán a házfelügyelő utján megkapja nemcsak élelmiszerjegyeit, de minden közellátási nyomtatványt, igazolást akkor, ha betartja és figyelembe veszi az előirt rendelkezéseket. Igy többi között helyébe vitték mindenkinek a lakására a mostani általános jegykiosztás során a házfelügyelők az élelmiszerjegyeken kivül a nyaralási közellátási igazolványt, a befőzési cukor igénylési és a testi munkás pótjegy igénylési nyomtatványokat, majd az igényjogosultaknak a befőzési cukor vásárlására jogositó csekket is és ugyanigy a *lakásán fogja megkapni minden igényjogosult julius 22-én és 23-án a testi munkás pótjegyét* is, ha szabályszerüen be van jelentve lakása az illetékes élelmiszerjegy-fióknál és rendesen, idejében kitöltötte azokat a nyomtatványokat, amelyet a házfelügyelőknek átadtak.

Természetes, hogy mindazok, főleg a háztartási alkalmazottak, ágyrajárók és albérlők, akik lakásukat leginkább változtatják, viszont lakásváltoztatásukat az illetékes élelmiszerjegy fióknál idejében bejelenteni elmulasztják, *saját hanyagságuk miatt jegyeiket lakásukon meg nem kaphatják.*

Éppen ezért a közélelmezési ügyosztály nyomatékosan felhivja a közönséget, hogy — amint erre minden esetben az utcai hirdetmények ezreiben, ujságközleményekben, sőt minden egyes budapesti kenyér, cukor, zsirjegyen is külön-külön figyelmezteti — lakásváltoztatását a régi lakása szerint illetékes jegyfiókban minden esetben azonnal jelentse be, nemcsupán a közellátás zavartalan intézésének lehetővé tétele miatt, **hanem saját érdekében is.**

A közélelmezési ügyosztály a jövőben mindazokat, akik lakásváltoztatásukat az élelmiszerjegy fiókban nem jelentik be, a fennálló kormányrendeletek értelmében az élelmiszerjegyközpont utján kihágás miatt fel fogja jelenteni.

A „Futura" bajtársi szolgálata

Harcbanálló hős honvédeink iránti kötelességtudattól indittatva a „Futura" igazgatósága az intézet alkalmazottai közül katonai szolgálatra bevonultak hozzátartozóinak gondozására megszervezte a „Futura" bajtársi szolgálatát. A bajtársi szolgálatot a tisztviselőnők köréből megalakitott bizottság látja el, amelynek tagjai a bevonultak családtagjait felkeresve a helyszinen állapitják meg a segélyezésre szorulók támogatásának mikéntjét, s a bevonultak hozzátartozóinak ügyes-bajos dolgaikban közreműködésükkel és segélyek nyujtásával a legmesszebbmenően rendelkezésükre állanak. A hölgybizottság elnökségét vitéz Darányi Béláné, a „Futura" alelnök-vezérigazgatójának neje vállata. Egyidejüleg a „Futura", a „Hombár" és a „Metesz" alkalmazottai és vidéki bevásárló szervei a folyó évi julius hó elsején rendezett füsttelen nap eredményeképpen egymillió cigarettát ajánlottak fel a harctéren küzdő honvédeknek. A „Futura" igazgatósága ezen tulmenően a Magyar Vöröskeresztnél megfelelő számú ágyalapitványt létesitett.

Csíz jód-bróm-kovasós gyógyfürdő
Idény V. 10—IX. 30. (Gömör m.)
Kérjen prospektust.

HOLNAPTÓL BUDÁN IS
látható a nagysikerü Puccini-film!
TOSCA
H. M.-Film
ÁTRIUM

MAGYAR CIMERKIÁLLITÁS

Érdekes, nem mindennapi kiállítás nyilik meg vasárnap az Országos Széchenyi Könyvtár Eszterházy-utca 30. szám alatti palotája márványtermében. Régi és ujabb cimerek gazdag változata sorát gyüjtötte össze *Ferenczyné Haranghy* Erzsébet az Országos Levéltár megbizott címer festője.

A kiállitással kapcsolatban pár rövid kérdést intéztünk *Kempelen* Béla genealogushoz, a magyar nemesi tudományok legelső szakértőjéhez, aki egyszerüen és közvetlenül vázolta előttünk a magyar cimerek kialakulásának történetét. Elmondja, hogy az első magyar cimerek az 1300-as évek elejéről valók és az Anjouk uralkodása idején honosodtak meg külföldi minták alapján nálunk is. Ez idő előtt nemesi cimerekről nem tudunk, de kevés az anjoukori cimeres nemeslevél is, mindössze 40—50 ismeretes a tudomány előtt. Röviden utalnak a nemességet nyerők foglalkozására. Külföldi minta szerint az első cimereket a lovagi játékok alkalmával a küzdő felek pajzsain alkalmazták, de mivel nálunk kevéssé divat az ilyen lovagi játékok rendezése, kevesebb szerepet játszottak a cimerek is az udvari életben. Gyakrabban alkalmazták az egyes hivatali funkcionáriusok aláirásuk mellett, az aláírás nagyob hiteléül, vagy a főurak, amikor saját cimerükkel diszitett zászlóik alatt vitték bandériumaikat az ütközetbe. Legnagyobb jelentőségük a cimeres pecséteknek volt.

A továbbiakban megemlékezik még a kiváló tudós arról is, hogy a későbbi időkben, főleg III. Ferdinánd királysága alatt osztották a legtöbb cimeres nemeslevelet. A leggyakrabban olyan embereknek, akiknek földjük nem volt, szerény nemesi házaikban laktak, alig különböztek a jobbágyoktól s kizárólag nemesi jogaik emelték őket is az ország vezető rétegéhez. Elég sok cimereslevél hullott

A KORMÁNYZÓ CSALÁDI CIMERE

Mária Terézia idején, majd különösképpen sok uj nemesség született — körülbelül 2000—2500 — *Ferenc József* ötvenesztendős uralkodása alatt.

További kérdésünk az egyes cimerek közötti különbségeket tudakolja. Könnyü különbséget tenni a különböző időkben készült cimerek között — válaszol az ujabb kérdésre a kiváló tudós. — Állandóan változik a mezőt övező pajzs alakja, gótikus jelleget ölt a középkorban, reneszanssszá lesz a reneszansz idején a barokk a barokkban. A heraldikai alakokat mindig stilizálni szokás. A cimerben szereplő embereket a kor öltözetében kell ábrázolni. Legérdekesebbek azok a cimerek, amelyek viselettörténeti szempontból is ujat mondanak. Gyakran gazdag tárházai a történeti kutatásnak, az ugynevezett Beszélő cimerekről jóformán tökéletes pontossággal le lehet olvasni, hogy az illető nemes mivel foglalkozott, milyen nagyobb események zajlottak le életében, sőt azt is, hogy hány fiu- és hány leánygyermeke volt. A leggyakrabban előforduló jelek közül érdekes megemliteni, hogy a fiugyermekeket csillagokkal, a leányokat pedig rózsákkal, vagy liliomokkal jelezték. Ezek a cimerek rendkivül tömöttekké válnak, történetileg értékesekké lehetnek, de a heraldika tudománya, saját szempontjai szerint a legegyszerübb cimert vallja szépnek és értékesnek.

Az *Országos Széchenyi Könyvtár* cimerkiállitása hatvannál több magyar cimerrel mutatja be a hazai heraldika sok érdekes változatát, gazdagságát. Az egyes emlékeket nemcsak ábrázolásai tehetik érdekessé, hanem a cimerek mögött rejtőző nagy egyéniségek, politikusok, hadvezérek, költők, tudósok, művészek hosszu sora. Az első helyen kell megemliteni vitéz nagybányai *Horthy* Miklós pergamentre festett családi cimerét, ahogy a katalógus magyarázó szövegrésze irja: „A cimerképen levő arany buzakalászt tartó páncélos férfikar a legszebb magyar heraldikai szimbolum s egyszersmind a magyarság életét kezében tartó vitéz magyar férfinak is hű kifejezője." Érdekes története van a hagyomány szerint a *Kállay*-család cimerének is. A familia őse *Balog Semjén Mátyás* király korában a törököket üldözve kelt át az egyik folyón. Itt érte utol az egyik török vitézt. A vizben vágta le fejét s kardjával emelve ki a török koponyát a folyóból, emelt vele együtt egy halat is. Ezért szerepel a hal a *Kállayak* cimerében. Ősi cimer a *Szinyei Merséké*. A család nemeslevelét Rudolf 1603-ban erősitette meg. A XIII. századból való *Fáy* András cimere. *Rugacs* vitéz, a család őse 1241-ben saját lovát adta át IV. Bélának, hogy a király elmenekülhessen a tatárok elől. Ezért a nemes tettéért kapta a vitéz két fia a Fáj nevü birtokot.

Több költő cimere is kiállitásra került, igy *Ady* Endréé, amelyet a szakirodalom mindmáig nem ismert, *Arany* Jánosé, a költő leirása szerint:
„Zárt sisakon, pajzson kézbe kivont kardu Nagyfalusi Arany szalontai hajdu."

Érdekes a békés-vármegyei Ajtós községből származó *Ajtósi* család cimere. A cimerképen székely jellegü kapu látható, alatta hármas halom, mind a magyar cimerek sajátságai. Ebből a családból származott a világhirüvé vált német művész, *Dürer* Albert. Sokkal fiatalabb eredetü, 1880-ból való a kiállitás másik művészcimere, az I. Ferenc József adományozta *Munkácsy* Mihályé.

A költők és művészek mellett a tárlat anyagának zömét a régi főnemesi és nemesi politikus családok cimerei adják. Jól ismertek *Apafi* Mihály, *Báthori* István, *Bercsényi* Miklós, *Bethlen* Gábor, *Bocskai* István, a tudós *Bólyai* Farkas és János, a magyar szumir őstörténeti tudomány első mestere *Ferenczy* Gyula, a legendás hadvezér, gróf *Hadik* András, a *Hunyadi*-család, a báró *Kemény*-család, *Kossuth* Lajos, *Nagy* Lajos király, *II. Rákóczi* Ferenc, a hires huszár, *Simonyi* József, *Széchenyi* István, gróf *Teleki* Pál, *Thököly* Imre, *Dürer* rajz után ismert *Werbőczy* István és a báró *Wesselényi* Miklós régi hiteles pecsétje alapján készült cimer. Ritkasága a kiállitásnak *Guthay* Mátyás, *Radétzky* István egri püspök egykori udvari bolondjának 1582-ből származó bakkecskén lovagló, félig felöltözött, fölfegyverzett majmot ábrázoló cimere.

A kiállitás heraldikailag érdekes és szines képét eleveniti fel a magyar mult minden korszakának. A legszebb példákat válogatta össze *Ferenczyné Haranghy* Erzsébet, aki nemcsak kiváló szakértője a heraldika tudományának és alapos ismerője a régi magyar cimereknek, hanem biztoskezü, fölkészült művésze is a cimerfestésnek. Tudós hozzáértése teszi számára lehetővé, hogy a legszebb izléssel és a legtejesebb hüséggel keltse életre a régi cimereket. A tárlat egyaránt érdemli meg a genealogusok figyelmét és a kevésbé hozzáértőkét is, akik igaz tanulsággal kereshetik fel a ritka kiállitást.

RADOCSAY DÉNES

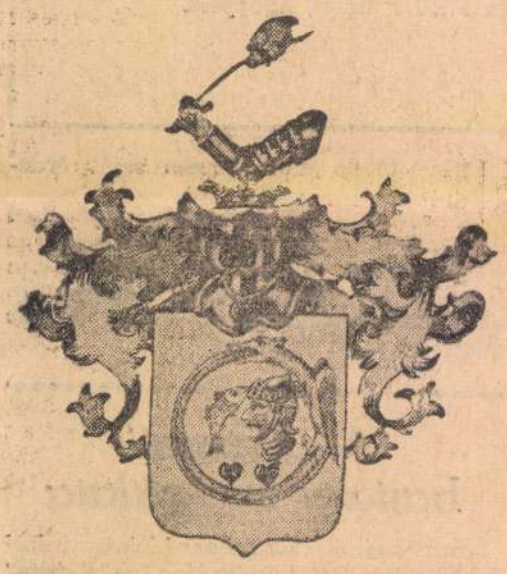

A KÁLLAY NEMZETSÉG CIMERE

A SZINYEI MERSE NEMZETSÉG CIMERE

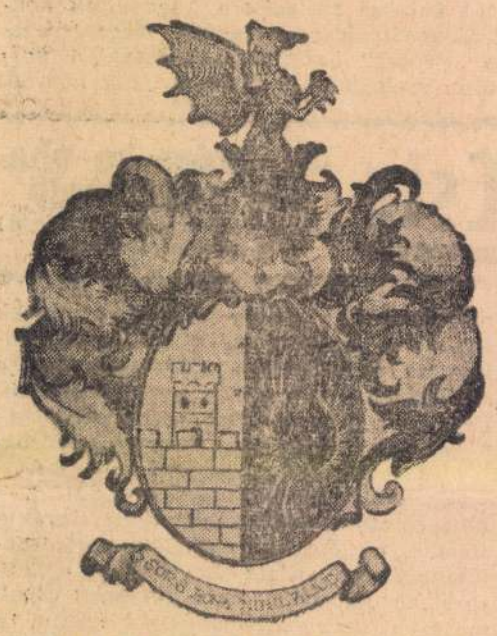

GRÓF ZRINYI MIKLÓS CIMERE

A GRÓF TELEKI NEMZETSÉG CIMERE

A GRÓF SZÉCHENYI NEMZETSÉG CIMERE

AJTÓSI AJTÓSI ALBERT CIMERE

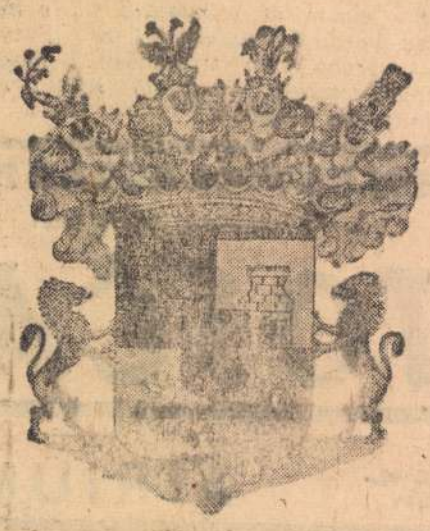

A GRÓF HADIK NEMZETSÉG CIMERE

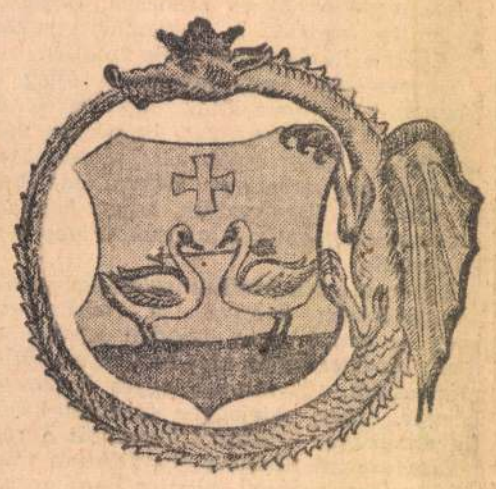

BETHLEN GÁBOR CSALÁDI CIMERE

ZÁGONI MIKES KELEMEN CIMERE

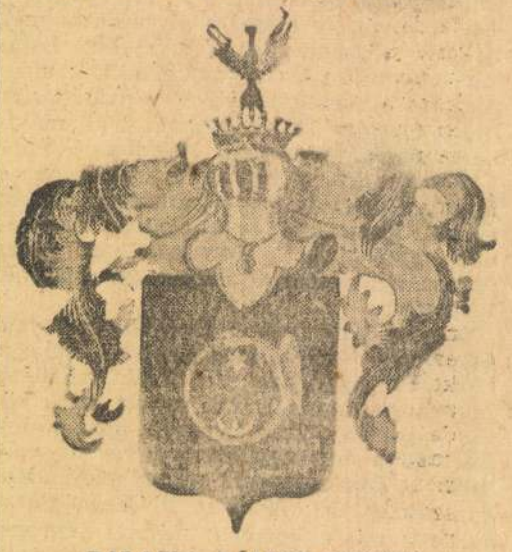

BALASSA BÁLINT CIMERE

HARANGHY JENŐ

FESTŐMŰVÉSZ,
A MAGY. KIR. IPARMŰVÉSZETI ISKOLA TANÁRA

TISZTELETTEL MEGHIVJA

dr. Szentiványi Gyula

urat

1938. ÉVI JANUÁR HÓ 14-ÉN, PÉNTEKEN
DÉLELŐTT 11 ÓRÁRA
A BRITANNIA-SZÁLLÓ (VI., TERÉZ-KÖRÚT 39.)
ÚJ KUPOLATERME RÉSZÉRE FESTETT
KÖVETKEZŐ LEGÚJABB FALFESTMÉNYEINEK

BEMUTATÁSÁRA:

1. Téli rege.
2. Velencei kalmár.
3. Szentiványéji álom.
4. Amit akartok.
5. A windsori víg nők.
6. Romeo és Julia.
7. IV. Henrik. Falstaff.
8. Ahogy tetszik.
9. Minden jó, ha jó a vége.
10. Szeget szeggel.
11. Makrancos hölgy.
12. A két veronai ifjú.
13. Sok hűhó semmiért.
14. Falstaff a »Vad-disznó«-ban.
15. SHAKESPEARE ALLEGORIA a kupola falán:

Előadás Erzsébet királynő előtt.
A heroikus Shakespeare.
A romantikus Shakespeare.
A színművészet muzsái.

Harangozy Imre
Budapest IX.
Kinizsi u. 31.

Harangozy Imre

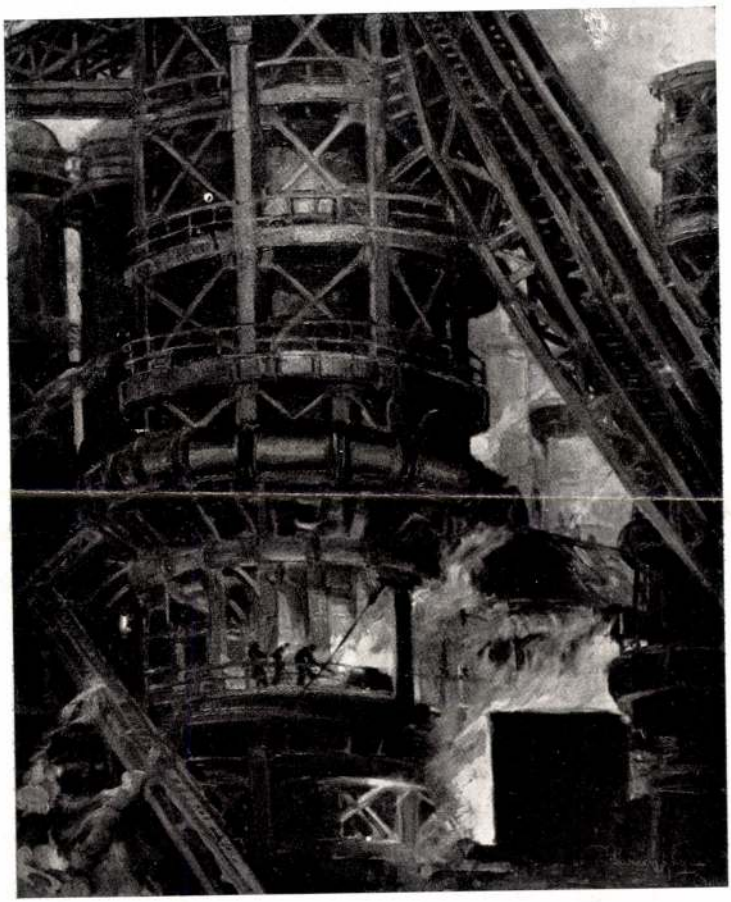

Haranghy Jenő: Ózdi kohó

Haranghy Jenő: Chalons sur Marne

Haranghy Jenő: Az Operaház varrodája

Haranghy Jenő: Szt Ferenc megáldja Assisit

Haranghy Jenő: Tisza partján

Haranghy Jenő: Székelyföld

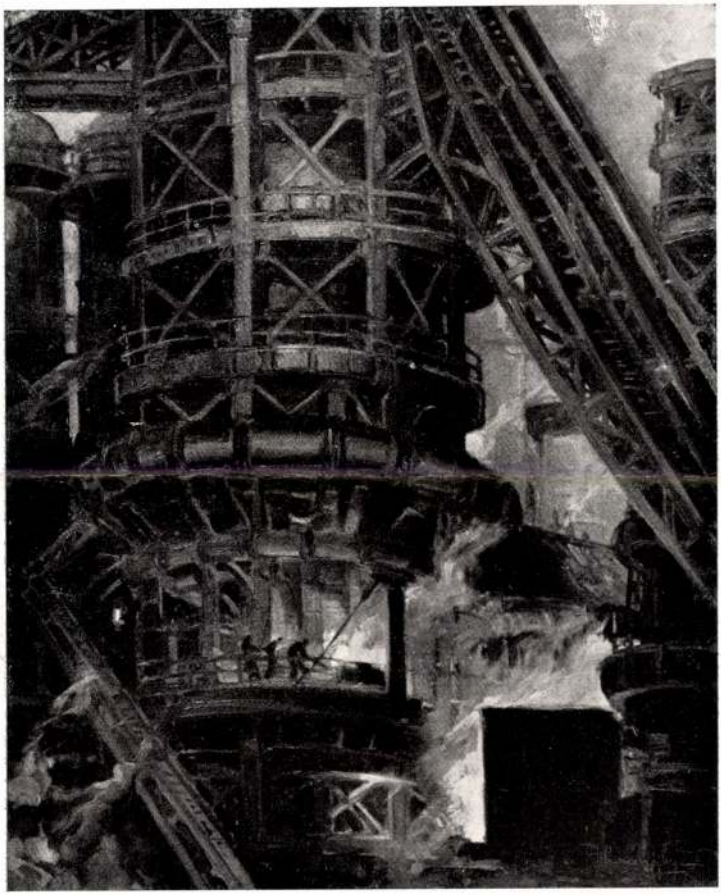

Haranghy Jenő: Ózdi kohó

Haranghy Jenő: Chalons sur Marne

Haranghy Jenő: Az Operaház varrodája

Haranghy Jenő: Szt Ferenc megáldja Assisit

Haranghy Jenő: Tisza partján

Haranghy Jenő: Székelyföld

Nitral

1913 Iav: Tört. bép várlata, of

Haranghy Jenő

A négy evangelista
c. falképterve
repr.
KMTárs. 1943. tav.
kiáll. kat

Haranghy Jenő

122	Szenes kocsi litogr.	120.—
123	Kecskevásár „	120.—
124	A dicsőség utja „	120.—
125	Tél a Ferenc József hidon vizf.	400.—
126	Marosmentén „	1200.—
127	Öreg bányaló „	1000.—

Nemzeti Szalon

1917. máj.

tav. tal-

ALELNÖKÖK

CSÓK ISTVÁN

GEREVICH TIBOR

FARKAS ZOLTÁN

HORVAI JÁNOS

IGAZGATÓ

HUBAY CEBRIAN ANDOR

FŐTITKÁR

LEHEL BÉLA

TITKÁR

KANIZSAI NAGY ANTAL

Haranghy Jenő

97. Golgota. Tussvázlat. 3000
98. A pásztorok imádása. Rézkarc. 500

Nemzeti Szalon

Egyházm. kiáll
1926.

1927 tav:
Előfogadosok
középkor
kubikusok
cirkuszlovak
apokalypsis
Spanyol postakocsi

rézkarc

Vét. Gross Bélától

1630. Gross Béla Sz. Miskolczon

Saját arczképe.

Méllig látható, kissé jobbr
tetőt visel. Fölfelé fésült haja,
és szeme barna. Ingének gallérja
alakú, kabátja fekete. Jelzése fö

Vászon, méretei 68.5:55 cm.
Vétetett 1898: 6-án
A vételár elszámoltatott 189
Az elszámolást elfogadta

VI.

1904:IV.30.

Vét. Gross Bélától

N. Szal

1931 dec (hyszegrajz Mnó) I. kiadt

Ló fékerők

Dorottya illusztr. I-III

Menekülés Erdélyben

Nagvásár

Az Opere varrodája

Körmenet

Csikós számadók a csárdában

Szentcsalád

Grey harmester

Kis modell, szines cir. r!

Hamaly Jenő

L. IX. Kenizsi u. 31 -

1914 - 1-1 hüldje

Be élek adatáj

y. Szépművészeti Múzeum

Szám.

álasztói jogosultsággal bíró tisztviselői. 191

Lakás		Aláírás	Jegyzet
utca, út	sz.		

N. Szal

1933 jan Dunai Mall

Derékbetört utcák
Erzsébet kórkárhozó az óbudai szigetnél
Lidó sziget
Arádás az uppesti szigetnél
A „Frinyi"-roncson

Tusza

Haranghy Jenő

Négyesfogat c. Szépe repr.

~~Műcs. kiáll, tól~~

Pipics 210. C.

Haranghy Jenő

Mit busulsz Ecuyeres...
kréta
Esze Tamás, kréta

Nemzeti Szalon

1939-es Szalon

Haranghy Jenő

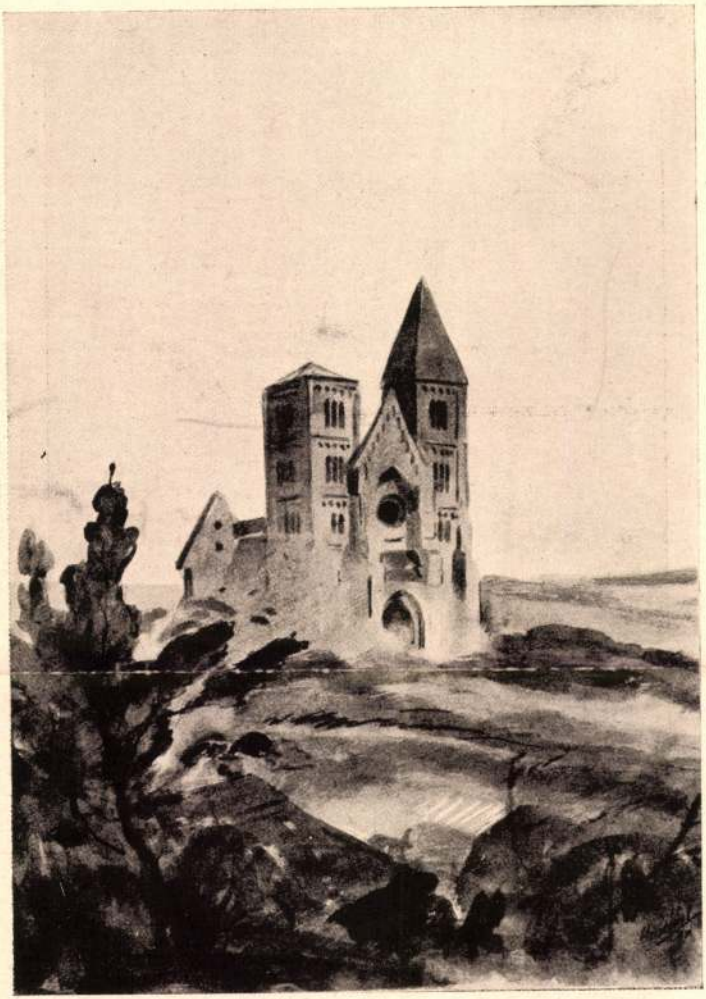

GULYÁS SÁNDOR: Zsámbéki templom

Lévé 1917

HARANGHY JENŐ: Szent István

KMTár. Szent István kiáll. 1938.

Haranghy Jenő

Kéve 1920 okt (N. tal)

Novi-i tinetés, of

A tinen keresztül,

Szin. körajz. vaellen pld

Haranghy Jenő

fertő

~~U. 4274~~

Kéve 1924 dao (kiem

Vásár (of
Falu vége)

Jack London (vírf
Róbert Gáesi levesi okt)

lakcíme
vaňuji Gm
Küldeni

Haála
Hadzsics
Hadzics
Tam
Halápy
Halasy

Harangky Vö (Nécoe) 186, 378-9
413, 415

Háraspár (vir)
Groszlánpár
bicz Groszl-
Filozofus
Etetés

Mines Tav
1927

1927 Ötvi

HARANGHY JENŐ

91	Marabu	Rézkarc	100.—
92	Vizicsíkók	Rézkarc	30.—
93	Kócsagok	Rézkarc	30.—
94	Fókák	Rézkarc	30.—
95	Aranka a fiával	Rézkarc	30.—
96	Ló kigyóval	Rézkarc	100 —
97	Sebesült szarvastehén	Rézkarc	80.—
98	Alvó galléros pávián	Rézkarc	30.—
99	Jegesmedve	Rézkarc	30.—
100	Tibeti kecske	Rézkarc	30.—
101	Hattyuk	Rézkarc	30.—
102	Oroszlán	Rézkarc	30.—

Kéve XX. kiáll.
1929.

44. DÉNIS, MAURICE : Taormina.

Haranghy Jenő

Kórószedők of (?) paszt. (?)

Öreg juhász / tüsf.
Kúnsági szélmalmok
Alkony Fogarasban
Haratérő konda
Fergeteg a Hortobágyon
Az ír elvette

Kéve 1932-33 téli (Mücs)

61	Almaszüret, vizfestm.	1800
61a	Rőzseszedők, vizfestm.	1800
61b	Párisi nő, vizfestm.	2000
61c	Reggeli öltözködés, vizfestm.	2000
61d	Nyári szinek Alforvillében, vizfestm.	2500
61e	Lugas az ut mellett, vizfestm.	2500
61f	A Charentoni gát, vizfestm.	2500
61g	Az élet szüretje, vizfest.	2500
61h	Fürdőző nimfák, vizfestm.	1500
61i	Árván, vizfestm.	1000
61j	Szinek a Szajnán, vizfestm.	1500
61k	A Notre-Dame árnyai, vizfestm.	mgtul.

Haranghy Jenő

62	Jegesmedvék, tollrajz	1000
63	Oroszlánok, tollrajz	1000
64	Tigrisek. tollrajz	1000
65	Bölények, tollrajz	1000
66	Elefántok. tollrajz	1000
67	Farkasok, tollrajz	1000
68	Vizimadarak, tollrajz	1000
69	Huzó lovak, tollrajz	1000
70	Lovak a vizben, tollrajz	1000
71	Verekedő lovak, tollrajz	1000
72	Kivert bulldog, tollrajz	1000
73	Eszaki Odysseia, kőrajz (csak 2 péld. készült)	1000
74	Halászat az Adrián, szinezett tollrajz	1200
75	Hálójavitók, szinezett tollrajz	1200
76	Halvásár Buccariban, szinezett tollrajz	1200
77	Sebenico, szinezett tollrajz	1200
78	Kikötő munkások, szinezett tollrajz	1200
79	Arbei csendélet, szinezett tollrajz	1200
80	Trau. kikötőbejárat, szinezett tollrajz	1200
81	Vitorlások, szinezett tollrajz	1200
82	Viharban, szinezett tollrajz	1200
83	Madonna del Mare, szinezett tollrajz	1200

Kévé XVI. kiáll. 1925.

Nemzeti Szalon

Conrad Gyula

30	A kiscelli kastély (szines rajz)	3000
31	Tavaszi nap Szt. Endrén (szines rajz)	1500
32	Vásár (szines rajz)	1000
33	Templomba menetel (szines rajz)	1000
34	Hangulat a kalváriánál (szines rajz)	1500
35	Öreg templom (rézkarc) keret nélkül	300
36	Nehéz ut „ „ „	300
37	Est a Dunán „ „ „	300
38	Hajnali munka „ „ „	200
39	Vihar „ „ „	200
40	Hazatérés „ „ „	200
41	Szántás „ „ „	200
42	Szélmalom „ „ „	200
43	A pécsi székesegyház „ „ „	200
44	A pécsi plebániatemp. „ „ „	200
45	Kilátás a pécsi kálváriáról „ „	200

Friml Géza

46	Uzsonna, olajf.	6500
47	Kukorica törés, olajf.	mag. tul,
48	Tájkép, olajf.	mag. tul.
49	Plenair portrait, olajf.	3000

Goebel Paizs Jenő

50	Őszi lombok Paál László erdejében, olaj.	1000
51	A Fontenaibleau erdő széle, olajf.	1200
52	Önarckép, olajf.	4000
53	Szénakazlak a barbizoni réten, olaj.	3000
54	Ifju művészek, olaj.	3500
55	Vihar után, olaj.	3500
56	Pasztelszinek az erdőben, olaf.	mgtul.
57	Barbizon éjjel, olajf.	mgtul.
58	Gomolygó felhők, olajf.	mgtul.
59	Esti árnyak a barbizoni réten, olajf.	mgtul.
60	Szénakazlak, olajf.	mgtul.

84 Pusztán, rézkarc keret nélkül 200
85 Szarkafiak, rézkarc keret nélkül 250
86 Istálló este, rézkarc keret nélkül 200
87 Puli, rézkarc keret nélkül 200
88 Ütközet, rézkarc keret nélkül 150
89 A pásztorok imádása, rézkarc keret nélkül 500
90 Mise az angol kisasszonyok templomában, rk. keret nélkül 400
91 Kakasviadal, rézmetszet keret nélkül 400
92 Nagy Vadasi tó. rézmetszet keret nélkül 350
93 Csodató, rézkarc keret nélkül 350
94 Öltözködő leány, rézkarc keret nélkül 250
95 Fürdőzők, rézkarc keret nélkül 250
96 Vizparton, rézkarc keret nélkül 200
97 Carmen, rézkarc keret nélkül 250
98 Vörös Rébék, rézkarc keret nélkül 250
99 Öltözőben, rézkarc keret nélkül 400
100 Szent este, rézkarc keret nélkül 300
101 Balatonban, rézkarc keret nélkül 300
102 Arcképvázlat, rézkarc keret nélkül 350
103 Dante, rézkarc keret nélkül mag. tul.
104 Költözködés a cirkusból, tollrajz 1200
105 Emlék Fogarásból, olajf. mag. tul.
106 Huzólovak, olajf. 8000
107 Baromvásár, olaf. 10000
108 Vidrák, olajf. 3000
109 Kecskegidák, olajf. 3000
110 Ponnyk, olajf. 3000
111 Puli, olajf. mag. tul.
112 Ősz az állatkertben. olajf. 4000
113 Iszaphordók a városligeti tavon, olajf. mag. tul.
114 Aszfaltozók 3500

Károlyi Lajos

115 Önarckép, olajf. mag. tul.
116 Női fej, olajf. mag. tul.

117	Udvarrészlet, olajf.	eladó
118	Tiszai halászbárkák, olajf.	eladó
119	Tavasz, olajf.	eladó
120	Tájkép, olajf.	eladó
121	Olasz tájkép, olajf.	eladó

Korda Vincze

122	Csendélet, olajf.	3500
123	Önarckép, olajf.	2000
124	Anya gyermekével, olajf.	3000
125	Csendélet, olajf.	2000

Lénárd Róbert

126	Venezia, San Giorgio Maggiore, krétarajz	1800
127	Fondamenta Sta Maria Formusa, krétar.	2200
128	Chiesa dei Gesuiti, krétar.	mag. tul.
129	Canal Grande, krétar.	2800
130	Sta Maria della Salute, krétar.	3000
131	Pozzo, krétar.	3000
132	Canal Grande Holdsütés, krétar.	3000
133	Kirakodó, krétar.	1800
134	Dürnstein temető, krétar.	2000
135	Dürnstein fő-utca, tollrajz	2000
136	Dürnstein város vége, tollrajz	1500
137	Dürnstein templom, tollrajz	2200
138	Dürnstein látképe, krétar.	3000
139	Dürnstein a Dunáról	2600
140	Dürnstein este	2000
141	Dürnstein udvar	1800

Gr. Somssich Tihamér
borgazdasága Részvény Társaság
Kitüntetett borai a legfelsőbb körök asztalának dísze.
Palackbanieladás
VI., Teréz-körut 9
Telefon 142—85

Haranghy Jenő

62	Jegesmedvék, tollrajz	1000
63	Oroszlánok, tollrajz	1000
64	Tigrisek. tollrajz	1000
65	Bölények, tollrajz	1000
66	Elefántok. tollrajz	1000
67	Farkasok, tollrajz	1000
68	Vizimadarak, tollrajz	1000
69	Huzó lovak, tollrajz	1000
70	Lovak a vizben, tollrajz	1000
71	Verekedő lovak, tollrajz	1000
72	Kivert bulldog, tollrajz	1000
73	Északi Odysseia, kőrajz (csak 2 péld. készült)	1000
74	Halászat az Adrián, szinezett tollrajz	1200
75	Hálójavitók, szinezett tollrajz	1200
76	Halvásár Buccariban, szinezett tollrajz	1200
77	Sebenico, szinezett tollrajz	1200
78	Kikötő munkások, szinezett tollrajz	1200
79	Arbei csendélet, szinezett tollrajz	1200
80	Trau. kikötőbejárat, szinezett tollrajz	1200
81	Vitorlások, szinezett tollrajz	1200
82	Viharban, szinezett tollrajz	1200
83	Madonna del Mare, szinezett tollrajz	1200
84	Pusztán, rézkarc keret nélkül	200
85	Szarkafiak, rézkarc keret nélkül	250
86	Istálló este, rézkarc keret nélkül	200
87	Puli, rézkarc keret nélkül	200
88	Ütközet, rézkarc keret nélkül	150
89	A pásztorok imádása, rézkarc keret nélkül	500
90	Mise az angol kisasszonyok templomában, rk. keret nélkül	400
91	Kakasviadal, rézmetszet keret nélkül	400
92	Nagy Vadasi tó. rézmetszet keret nélkül	350
93	Csodató, rézkarc keret nélkül	350
94	Öltözködő leány, rézkarc keret nélkül	250
95	Fürdőzők, rézkarc keret nélkül	250
96	Vizparton, rézkarc keret nélkül	200
97	Carmen, rézkarc keret nélkül	250
98	Vörös Rébék, rézkarc keret nélkül	250
99	Öltözőben, rézkarc keret nélkül	400
100	Szent este, rézkarc keret nélkül	300
101	Balatonban, rézkarc keret nélkül	300
102	Arcképvázlat, rézkarc keret nélkül	350
103	Dante, rézkarc keret nélkül	mag. tul.
104	Költözködés a cirkusból, tollrajz	1200
105	Emlék Fogarásból, olajf.	mag. tul.
106	Huzólovak, olajf.	8000
107	Baromvásár, olaf.	10000
108	Vidrák, olajf.	3000
109	Kecskegidák, olajf.	3000
110	Ponnyk, olajf.	3000
111	Puli, olajf.	mag. tul.
112	Ösz az állatkertben. olajf.	4000
113	Iszaphordók a városligeti tavon, olajf.	mag. tul.
114	Aszfaltozók	3500

Haranghy Jenő

Kéve XVI. kiáll. 1925

Nemzeti Szalon

41 Szántás „ „ „ 200
42 Szélmalom „ „ „ 200
43 A pécsi székesegyház „ „ „ 200
44 A pécsi plebániatemp. „ „ „ 200
45 Kilátás a pécsi kálváriáról „ „ 200

Friml Géza

46 Uzsonna, olajf. 6500
47 Kukorica törés, olajf. mag. tul,
48 Tájkép, olajf. mag. tul.
49 Plenair portrait, olajf. 3000

Goebel Paizs Jenő

50 Őszi lombok Paál László erdejében, olaj. 1000
51 A Fontenaibleau erdő széle, olajf. 1200
52 Önarckép, olajf. 4000
53 Szénakazlak a barbizoni réten, olaj. 3000
54 Ifju művészek, olaj. 3500

117 Udvarrészlet, olajf. eladó
118 Tiszai halászbárkák, olajf. eladó
119 Tavasz, olajf. eladó
120 Tájkép, olajf. eladó
121 Olasz tájkép, olajf. eladó

Korda Vincze

122 Csendélet, olajf. 3500
123 Önarckép, olajf. 2000
124 Anya gyermekével, olajf. 3000
125 Csendélet, olajf. 2000

Lénárd Róbert

126 Venezia, San Giorgio Maggiore, krétarajz 1800
127 Fondamenta Sta Maria Formusa, krétar. 2200
128 Chiesa dei Gesuiti, krétar. mag. tul.
129 Canal Grande, krétar. 2800
130 Sta Maria della Salute, krétar. 3000
131 Pozzo, krétar. 3000
132 Canal Grande Holdsütés, krétar. 3000
133 Kirakodó, krétar. 1800
134 Dürnstein temető, krétar. 2000
135 Dürnstein fő-utca, tollrajz 2000
136 Dürnstein város vége, tollrajz 1500
137 Dürnstein templom, tollrajz 2200
138 Dürnstein látképe, krétar. 3000
139 Dürnstein a Dunáról 2600
140 Dürnstein este 2000
141 Dürnstein udvar 1800

ELADÁSI FELTÉTELEK

Az *eladó művek* árai a kiállítási termek ajtói mellett, vagy a termek sarkában vannak kifüggesztve. A *vásárlások közvetítését kizárólag a főtitkár végzi.* Azok a művek, melyeknek eladási árai nincsenek kiírva, *nem eladók.* Ugy az ajánlatoknál, mint a vétel megkötésekor a vevő vásárlási nyilatkozatot köteles aláírni, amely föltétlen fizetésre kötelezi az aláírót a kitüntetett összegig, megállapított határidőn belül. A vételár egynegyedrésze a nyilatkozat aláírásakor azonnal lefizetendő, a maradvány legkésőbb *tizennégy nap alatt* a Társulat pénztárába készpénzben szolgáltatandó be. Ha a felajánlott összeget az eladó elfogadta, a mű az ajánlattevő, illetve a vásárló tulajdonát képezi és másoknak el nem adható.

A MŰCSARNOK HOMLOKZATÁNAK OROMZATÁN:
HARANGHY JENŐ: Szent István a művészetek pártfogója. Színes mozaikterv.

MAPE (Nitral)

1920 márc (Nitral)
Ecsetrajz I-II
Aszfaltosók
Zamorai országúton
Alcala de los Panderos
Disznópásztor
Pedikür
graf

1920 máj.
Castell de la Motta, lof
Don Fernando de Venango
Conchita

1921 ápr. Misericordia
Toledói kapu
vízf

1922 ápr: Sztivánapi álom
Zamorai feria
Ezüst koronálás
vízf

1923 nov. Csónakjavító Balszemesen
Baltakőy-utca a Várbelsőben
Ezüst
vízf

KAPOSVÁRI KIR. ADÓHIVATAL
ÉRK. 1903 OCT 15
10645
szám

Haranghy Jenő

Kinizsi u. 31 Mücsarnok

~~1930/31 jub. kiill.~~ 538, 686.

Mape

1925 febr: csárda istálló
Pusztabíró
bőri d.n. / virf

1926 máj
Castello de la Mota
" de San Servando / virf

1927 máj-jun
a tisze füredi Józsa Kurie-
kurie, virf

1928 okt:
Fiatal dobosgémek
Elefánt
Jegesmedvék
Abessin táncosnő
" asszonyok
Grosztán pár
Pomyló
fusz

Kalna
Hadidsa / virf

1930 dec, Illusztr várlat
a „14. nábob" hoz
Bivalyok virf

Haranghy Jenő

Mucs. Elall, tól
Pipics 56 l.

MAPE

~~Halasi - Horváth~~

~~Téli hangulat, pont~~

~~1931 febr-máre (Mnes)~~

Harangky Tad

Pusztai Tanítás } of
Betiárok országútra }

1934 máre-ápr (Mnes).
Körmenet Csomoban
Részlet Pávián ból
Halpiac Velencében } vrf

~~Omlet 1931 febr-máre~~

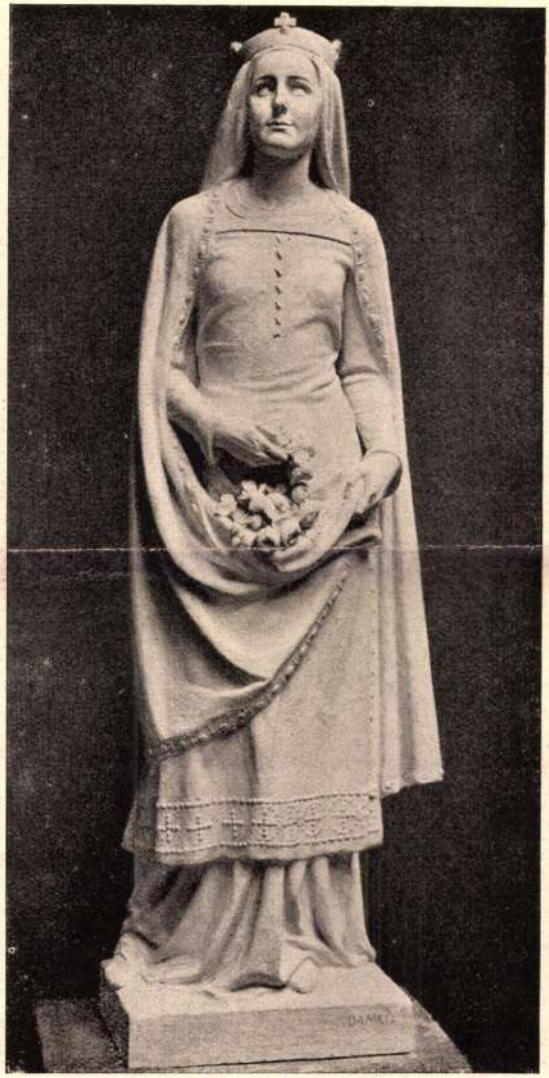

Damkó József: Árpádházi Szt. Erzsébet.

Haranghy Jenő: Ősnövényzet.

KMTáis 1935. téli kiáll

Omkt

Carmen, (of

1920 Tav: Zamorai vásárnap d.u.)

1920-21 téli: Fürjy sárban
Betjárok
Vidi pusztán (of

1921 ösi (1)

1922 jub (4)

~~1924 Tav Jack London (vir f~~
~~Róbert bácsi levest eszt)~~

1925 Tav: Grey bácsi, of
Nakas viadal, graf

Niort h. n. III. 45.

Haraughy Jenő

U. 4'45

Haranghy Jenő

Kéve-tag

Betjárok országútie, of
Pusztai temetés, of

KMTARS művcsoptok
1931. feb-márc. kiáll.

I-17, VII.6

~~1931. tav. tárl.~~ - 394, 395, 396
397, 398.

~~1931/32. téli kiáll.~~ - 371, 424, 426

~~1932. febr. - márc. kiáll.~~ 205.

~~1932. tav. tárl.~~ - 183

~~1932/33 téli tárl.~~ 57, 156 -
Kéve 158, 160 - 162

1933. nemz. képzm. kiáll. -
232, 233, 234.

Omkt

Falfestmény tavo virf

1931-32 téli: Mareppa
Régi temető Debrecenben, rajzok

1932 febr-márc: Lés a Hortobágon ~~virf~~ of

1932 tavo Ponny ló, virf

1932-33 téli (6)

1934 szept-okt: Népvándorlás, of
Betrár ballada
Este az cesejipusztán
Fusa

1934-35 jub: A barátok erdője
Mária besnyőn
Zöldségpiac Valencében
of

1935 téli: l. külön

Kardpengevastói VII 24 H.

Haranghy Jenő

Árverési Csarnok Kat. ankeno

31. sz. 1926. febr.
32. sz. 1926. apr.
33. sz. 1926. jun.
34. sz. 1926. okt.
35. sz. 1926. dec.
36. sz. 1927 febr.
37. sz. 1927 márc.
38. sz. 1927 máj.
39. sz. 1927. okt.
40. sz. 1927. dec.

HARANGHY JENŐ:

A DOROGI BÁNYÁSZOTTHON DISZTERMÉNEK FRESKÓKARTONJAI.

115. Vizbetörés a bányába.
116. Szénosztályozó.
107. Bányavasut.
118. Csilleakasztás.
119. Légszivattyu a bányában.
120. Szénfejtés.
121. Vulkánok.
122. Vizözön
123. Ősnövényzet.
124. Őstenger.
125. Mészkőhegyek.
126. A szén megtalálása.
127. Szinvázlatok a dorogi freskókhoz. Vizfestmény.
128. Bányalift. Tusvázlat.
129. Szinvázlatok a dorogi freskókhoz.
130—133. Üvegablak karton részletek a dorogi bányászotthonban. Tusrajz.
134. Bányaló Tus és tempera.
135. Üvegablak karton részlet. Tusrajz.
136. Bánya mélyén. Tusrajz.
137. Öreg bányász. Tollrajz.
138. Bányában. Tusrajz.

KMTán 1935. Aeli Kiáll

IV. TEREM.

Szoborművek és kartonok. Az eladó művek vételárai a terem sarkában vannak kifüggesztve.

97. ANDREJKA JÓZSEF: Szenesember. Gipsz.
98. IFJ. RADVÁNYI BÉLA: Garay Lajos. Terracotta. Magántulajdon.
99. PINCÉS IMRE: Érmek és plakettek. Bronz.
100. GIRÓ SZÁSZ MIHÁLY: Dr. Istók János. Gipsz
101. TRAPLI ISTVÁN: Arcmás. Gipsz.
102. DAMKÓ JÓZSEF: Jótékonyság. Gipsz.
103. SZUHODOVSZKY MIHÁLY: Dr. Banovits F.-né. Magántulajdon
104. MATÉKA SÁNDOR: Szűz Mária. Gipsz.
105. KARL FERENC JÓZSEF: Tanulmányfej. Működ.
106. DITTERT ERZSÉBET: Mátrai János. Gipsz.
107. SIKLÓDY LŐRINC: Október 1. Gipsz.
108. MERÉNYI J. GINA: vitéz Shvoy István. Gipsz. Magántulajdon.
109. DAMKÓ JÓZSEF: Szent Ferenc ajándéka. Gipsz.
110. BOLDOGFALVI FARKAS SÁNDOR: Tahy György. Működ. Magántulajdon.
111. STRASSER CLARISSE: Sanyi. Működ. Mgt.
112. MERÉNYI J. GINA: Plakettek. Gipsz. Mgt.
113. TRAPLI ISTVÁN: Férfi arcmás. Gipsz. Mgt.
114. SASHEGYI GYULA: „Lesz még kikelet". Működ.

Egry József f. Attila-utca 67. (262.)
Englerth Emil f. Gróf Zichy Géza-utca 10. (643.)
Eötvedy-Gachal József f. Horthy Miklós-út 10—12. (491., 492.)
Eder Gyula f. Székely-utca 2. (80—85-ig, 543.)
esallóközi Farkas Lőrinc f. Délibáb-utca 25. (544., 659.)
Fayl Frigyes f. Zagyvapálfalva. (515., 639.)
vitéz Feketeházy Gyula f. Aggteleki-utca 17. (644.)
Friedrich Gézáné sz. József-körut 45. (348.)
Fülöp Elemár sz. Böszörményi-út 36/b. (59.)
Gády (Kayser) Lajos sz. Stefánia-út 1. (23., 277., 327.)
Garay Ákos f. Kinizsy-utca 10. (463—487-ig.)
Gách István sz. Havas-utca 2. (49.)
Gulyás Sándor f. Mátyásföld, Liszt Ferenc-u. 14. (530., 532., 533.)
Gyertyányi Németh Gyula f. Vig-utca 18. (653.)
Györoki Pál f. József-utca 16—18. (509.)
Györffy István f. Visegrádi-utca 48. (266., 495.)
Győry Gyula sz. Üllői-út 109/c. (357.)
Hagyik István f. Dunaharaszti, Erzsébet-utca 40. (648.)
Halasi-Horváth István f. Tégla-utca 16. (519., 521.)
Halmi Artúr f. (XIX.)
Hanna Béla f. Attila-utca 27. (43—47.)
Haranghy Jenő f. Kinizsy-utca 31. (409—462-ig.)
Hauswirth Magda f. Vajda Hunyad-utca 48. (582.)
Hende Vince f. Izabella-utca 65. (534.)
Hendi Rezső sz. Horthy Miklós-út 72. (313.)
Hentzné Deák Adrienne f. Városmajor-utca 28. (508.)
Homan Károly f. József-körut 81. (15., 616., 617., 618.)
Horovitz Lukács Stefi f. Szombathely, Batthyány-tér 9. (583—587.)
Horváth Béla f. Pacsirtamező-utca 27. (511, 512., 513.)
Horvay János sz. Vilma királynő-út 39. (488.)
Igaly István f. Rákospalota, Erzsébet-utca 29. (535.)
Istók János sz. Ybl Miklós-tér 4., Várkertbazár. (352.)
Istokovics Kálmán f. Szép-utca 5. (31—36., 38., 40—42-ig.)
Jaschik Álmos f. Deák Ferenc-tér 3. (96—174.)

Jeges Ernő f. Barlang-utca 14. (73., 79., 86.)
Juhászné Ráth Olga f. Mártonhegyi-út 52. (526., 528.)
Juszkó Béla f. Podmaniczky-utca 67. (188.)
Juszkó Piroska f. Podmaniczky-utca 67. (498., 502.)
Kacziány Aladár f. Csaba-utca 7/a. (60., 64.)
Kalotai Ottó sz. Ybl Miklós-tér 4. (1., 290.)
Karl Ferenc József sz. Ferenchegyi-út 19. (287.)
Kaszab Károly sz. Kispest, Thurzó-köz 10. (349., 356.)
Kássa Gábor f. Mátyásföld. (499., 501., 504.)
Kenedi Kern Andor f. Szerb-utca 17. (554., 555., 556., 557.)
Királyfalvi Kraft Károly f. Veres Pálné-utca 19. (642., 660.)
Kiss Farkas Imre f. Teréz-körut 56. (267., 632., 635., 637.)
Klammer Mariska f. Nagyszombat-utca 3. (510.)
Klimó István f. Kispest, Zrinyi-utca 103. (634.)
Komáromi Kacz Endre f. Kelenhegyi-út 12. (65—69.)
Komáromi Kacz Endréné f. Pilsudski-út 8. (182., 183., 184., 185.)
Komáromi Kacz Rózsi f. Pilsudski-út 8. (196.)
Komjáti Gyula f. Győri-út 24. (265.)
Kóbor G. Elek sz. Lehel-utca 14. (274., 280., 281., 282.)
Kölber Dezső f. Ábel Jenő-utca 29. (531.)
Kövesdy Géza f. Népszinház-utca 8. (63.)
Krusnyák Károly f. Horánszky-utca 9. (493., 494.)
Lányi Dezső sz. Menkina János-út 14. (291—311-ig.)
Lókayné Egyed Erna f. Szent János-tér 1. (239., 245.)
H. Lovass Piroska f. Tégla-utca 16. (537.)
Markup Béla sz. Ybl Miklós-tér, Várkertbazár. (270., 323., 353., 360., 361.)
Markup Valéria sz. Szirtes-út 5/a. (542.)
Matéka Sándor sz. Városmajor-utca 28/c. (278., 286.)
Maugsch Gyula sz. Százados-út, Művésztelep. (288., 325., 350.)
Maurer Ferenc sz. Damjanich-utca 12. (312.)
Mazán László f. Békéscsaba, Andrássy-út 7. (549—533-ig.)
Márton Ferenc f. Damjanich-utca 52. (87—95., 268.)
Mátray Vilmos f. Bicskei-utca 4. (657.)

Medgyessy Ferenc sz. Százados-út, Művésztelep. (5.)
Merész Gyula f. Babócsa. (51., 52., 53.)
Merészné Coreth Erzsébet grófnő f. Babócsa. (497., 507.)
Miklósi Mutschenbacher Ödön f. Szekszárd, Felvidéki-u. 5. 70., 177., 614., 636.)
Mocsay Béla f. Kispest-Wekerletelep, Fő-tér 7. (24—28.)
Muzsinszky Nagy Endre f. Eötvös-utca 29. (505., 506.)
Mühlbeck Károly f. Sashalom, Budapesti-út 21. (589—613.)
Nagy István f. Törökvészi-út 17. (560.)
Nagy Márton f. Ó-Komárom, Temetősor. (588.)
Nagy Vilmos f. Budafoki-út 20. (649.)
Nemesné Autheried Magdolna f. Bors-utca 10. (561.)
Nemes György sz. Százados-út, Művésztelep. (39.)
vitéz Oláh József f. Székesfehérvár, Gyümölcs-utca 12. (629.)
Oppel Imre f. Család-utca 5. (650.)
Pap Domokos f. Baross-utca 112. (536.)
vitéz Pataky Ferenc f. Ráday-utca 22. (195., 197.)
Páris Erzsi f. Kelenhegyi-út 12. (503.)
Pellérdy Nelly f. Damjanich-utca 56. (2., 4.)
Petri Lajos sz. Aranka-utca 4. (346.)
Péczeli Antal f. Zsigmond-utca 68. (641.)
Pintér Jenő f. Zárda-utca 48. (620—624.)
Pólya Edith f. Bérkocsis-utca 17. (654.)
néhai Pólya Tibor f. (363—408-ig.)
szentgáli Poór Lili sz. Kossuth Lajos-utca 2. (317.)
Porteller Emil f. Szív-utca 16. (9., 10., 11., 241., 243.)
Prohászka József f. Kecskemét, Művésztelep. (516., 517.)
Rainer-Istvánffy Gabriella f. Kút-utca 7. (656., 657., 658.)
Reuter Ágost f. Kinizsy-utca 10. (646.)
Rónay Kázmér f. Lágymányosi-utca 17/a. (525.)
Rottmann Mozart f. Vilma királynő-út 29. (633.)
Sárdy Brutus f. Dózsa-utca 17. (520, 522., 524.)
Sárkány Gyula f. Sziget-utca 38. (490, 500.)
Sárossy Endre f. Gróf Haller-utca 16—18. (489., 523.)
Scossa Gyula f. Budakeszi-út 1. (12—19.)

Seregély Dezső sz. Andrássy-út 25. (318.)
ditrói Siklódy Lőrinc sz. Százados-út, Művésztelep. (21., 269.)
Sóváry János sz. Szobránc-utca 18. (314., 431.)
Spányik Cornél f. Vilma királynő-út 32. (539., I.)
Strasser Clarisse sz. Károly-körut 8. (328.)
Szabó Dezső f. Sziget-utca 24. (62., 496., 538., 541.)
Szabó István sz. Kisterenye. (272., 355., 358.)
Szamosi Imre sz. Németvölgyi-út 116. (279.)
Szamosi Soós Vilmos sz. Ybl Miklós-tér, Várkertbazár. (61., 342., 343., 344., 345.)
Szántó Gergely sz. Albertfalva, Mahunka Imre-út 25. (320.)
Szegedi Molnár Géza f. Akácfa-utca 59. (30.)
Szekeres Béla f. Szeréna-út 55. (242., 562., 563., 564., 619.)
Szendy Arisztid f. Gervay-utca 121. (647.)
Szentgyörgyi Darabos János sz. Stubnya-utca 5. (273.)
Szmrecsányi Pajtás Ödön f. Sas-utca 9. (199—237-ig.)
néhai Sződy Szilárd sz. (181., 187.) —
Tichy Kálmán f. Rozsnyó, Andrássy Dénes-u. 1103. (74—78.)
Tordai Schilling Oszkár f. Rottenbiller-utca 35. (244.)
Turchányi László sz. Sashalom, Gróf Tisza István-utca. (285., 319., 326.)
Udvary Dezső f. Szolnok, Lippich-tér 12. (540, 640.)
Udrycki Zyta f. Margit-körut 13. V. (559.)
Undi Mariska f. Horthy Miklós-út 126. (529.)
Varga Ferenc sz. Lendvay-utca 3. (276., 359.)
Varsányi Ferenc f. Győr, Bissingen-sétány 10. (630.)
Vastagh Éva sz. Tigris-utca 55. (71.)
Vastagh György sz. Tigris-utca 55. (238.)
Vastagh László sz. Tigris-utca 55. (347.)
Viski János f. Horthy Miklós-körtér 1. (186.)
Vizkeleti Wittmann Eta f. Amerikai-út 52. (72.)
Dr. Wesselényiné Tonzor Eszter sz. Duda-utca 8. (322., 324.)
Zászlós István sz. Baross-utca 62. (354.)
gróf Zichy Yull Erika f. Stefánia-út 71. (652.)
Zimányi Ernő sz. Pilisvörösvár. (284.)
Zórád Béla f. Olasz-fasor 45/a. (48., 645.)
Zsákodi Csiszér János sz. Százados-út, Művésztelep. (175.)

Ombt

1936 máj-jun. jul.

Halpiac Velencében, vízf
Bányevidék

1937 téli: Bucsúban, of

Nep. tit Jos
tit József
a debreceni ref. tegl. nőegyablakai
Kartonok

Nőegyablakok
trimvárlatai
A debr. ref. tegl. freskóinak
trimes várlatai

1938 téli Az Operaház,
varrodája
Ponte di Scalzi
Velencében

1938 ang tit Isto tit Istvánt (a mennyezetes
trimes mozaik [illegible])
Várlat a Nincs komlokzatának
mozaikjáról

Haranghy Jenő

festő

cród

Mabi

1939 máre Derü
l. hülön

1939 téli A Brittannia
tralló kapolater-
mének frefestu
(fejkép)

Ung révhár Strassburg vál
B evonalás kassára
vír f

Haranghy Jenő

~~Bécsiban c. lépe~~

~~Rittais. 1937. tél. kiáll.~~
~~Lat.~~

ADATGYÜJTŐ IV A VALLÁSOI

/egyházi,egyháztársadalı

stb./ munkájáról az 194

leg 1941.junius 1.-től

Név :.....

Gyülekezeti istentiszteleten sz

.....

.....

.....

hányszor és hol .....

.....

Vasárnapi iskolát vezetett,csop

.....

Temetett.....Esket

Csendesnapi előadást tartott :

1939-40: kartonrajz a komlós bája falképéhez
I-II. Tusz

1941 febr.-ápr. jubilár alapján vétetett
tel. Isto jub. évet. körök. mozgás
Debreceni
nagyvásár a 18. sz.-ban
Mátrai vadászat (kartonvázlat)
Temp

Sz. Napló 685 b/90

1941 nov Arch.
Körösfői Kriesch Aladár
(Vázlat 1912)

1941-42 Téli
Behavarott utca
Autobusz állomás
Gázolás
Foller

1942 tav: 1526 aug. 30. | of
bőri pakéció
Táborozó cirkusz
temp

Haranghy Jenő

V/6

=

vizet fakaszt.

győzése után László ~~király~~ seregét éhség
király buzgó imádságára az erdőből szar-
klából víz fakad. Szem közt a jzikla te-
obbra fordulva és ég felé tekintve ad há-
ó imájának meghallgatásáért; feje
körött, ~~egy~~ angyal jelenik meg áldást
ály felé közeledő szarvasok látszanak;
nézi meglepetten a vadak sokaságát
szomjazó harczos sisakjában fogja fel
ály koronás fejét díszfény veszi körül; öltö-
nbőr és szűk újjú köntös, mely térden alólér;
ajzsa tűnik szemünkbe.

mértei 260: 238 cm.

yás-templom freskójának eredetije.

előterjesztésre 1898. XII. 31-én kelt 81978 sz.

258. Temetés a Kunságban.
259. Chalons sur Marne.
260. Körösfői Kriesch Aladár.
261. Tavasz Rákoson.
262. Operaházi varroda. Mgt.
263. Szent Ferenc megáldja Assisit. Viasz-olajfestmény.
264. Hősök emlékezete. (Monte di Piano.)
265. Ponte di Scalzi (Venezia.)
266. Vihar a Hortobágyon.
267. Debreceni vásár a XVIII-ik században.
268. Zöldségpiac Velencében. Mgt.
269. Nagyanyám.
270. Állatrajz-óra.
271. Matyótánc. Mgt.
272. Tékozló fiú. Viasz-olajfestmény.
273. Szent Ferenc a fáknak prédikál.
274. Ózdi kohó. Mgt.

XI. TEREM

275. Tiszai ártér. Rézkarc.
276. Zivatar után a Hortobágyon. Rézkarc.
277. Lágymányosi töltés. Rézkarc.
278. Ingyenebéd. Kőrajz.
279. De profundis. Tusrajz.
280. Szeneskocsi (1917). Kőrajz.
281. Alvó pávián. Rézkarc.
282. Vizilovak. Rézkarc. Mgt.
283. „Pasa". Rézkarc.
284. Csodató. Rézkarc.
285. Lovak a szélfogóban. Rézkarc.
286. Lófékező. Rézkarc.
287. Fürdő nők. Rézkarc. Mgt.
288. Háborús Madonna. Rézkarc. Mgt.
289. Lovasvázlatok a Kormányzó Úrról. Tónusos tus. Magántulajdon.
290. Szent Ferenc. Rézkarc. Mgt.
291. Vízparton. Rézkarc. Mgt.
292. Nyári este. Tónusos tus.
293. Előfogatosok. Rézkarc.

294. Ló és kígyó harca. Rézkarc.
295. Öreg temető. Kőrajz.
296. Erdély felé. Tusrajz.
297. Jack London. Kőrajz. Mgt.
298. Marabu. Rézkarc.
299. Esze Tamás. Krétarajz.
300. Északi Odysseia. Kőrajz. Mgt.

XII. TEREM

301. Öreg malom. Tempera.
302. Vizicsikók. Rézkarc. Mgt.
303. Vándorcirkusz. Tempera.
304. Öreg barát. Tollrajz.
305. Öreg oroszlán. Tempera.
306. Dante. Színes rézkarc. Mgt.
307. Cirkuszpróba. Tempera.
308. Csokonai. Színes tus.
309. Parádi országút. Vízfestmény. Mgt.
310. A nagyváradi bevonulás. Vízfestmény.
311. Spanyol magasiskola. Tempera.
312. Kassai bevonulás. Vízfestmény.
313. „Ayesha." Tónusos tus.
314. Fürdő gyerekek (1914). Vízfestmény. Mgt.
315. Tél Görgényben. Tempera.
316. A Sebeskörös mentén. Tempera.
317. Tél a Királyhágón. Tempera.
318. Csucsai ősz. Tempera.
319. Székelyföld. Tempera.
320. Csíki legelő. Tempera.
321. Illusztrációk a „Lazarillo de Tormes" c. spanyol regényhez. Tollrajz.
322. Illusztrációk a „Lazarillo de Tormes" c. spanyol regényhez. II. Tollrajz.

XIII. TEREM

323. Lovak a porondon. Tollrajz.
324. Elefántistálló. Tollrajz.
325. Bányászfej. Tollrajz.
326. Menekültek. Szénrajz.

327. Busuló férfi. Tollrajz.
328. Állatszelidítőnő. Tollrajz.
329. Cirkuszistálló. Tollrajz.
330. Bölények. Tus-ecsetrajz.
331. Pesti utca hóban. Tollrajz.
332. „Mazeppa." Tus-kartonrajz.
333. Keselyük, sasok. Tus-ecsetrajz.
334. Gázolás. Tollrajz.
335. Tigrisek a cirkuszban. Tollrajz.
336. Melegedő cigányok. Ceruzarajz.
337. Szarvasok a víznél. Tus-ecsetrajz.
338. Pihenő katonák. Tusrajz.
339. Jegesmedvék. Tus-ecsetrajz.
340. Cigányok. Ceruzarajz.
341. Tigrisidomítás. Tollrajz.
342. Páter Tarcsafalvy. Tónusos tollrajz. Mgt.
343. Önarckép-vázlat bányából. Ceruzarajz.

XIV. TEREM

344. Ferencvárosi búcsú a XIX. században. (Söröző falképe.) Fénykép. Mgt.
345. Dorogi freskó-részlet. Fénykép. Mgt.
346. Vadászat a Mátrában. Falkép Parádon. Fénykép. Mgt.
347. Vadászat a Mátrában II. Falkép. Parádon. Fénykép. Mgt.
348. Vadászat a Mátrában III. Falkép Parádon. Fénykép. Mgt.
349. Dorogi freskórészlet. Fénykép. Mgt.
350. Vízbetörés a bányába. Freskó Dorogon. Fénykép. Mgt.
351. Bányavasút. Kartonrajz. Mgt.
352. Karton a Műcsarnok „Szent István a művészetek pártfogója" c. új oromzat-mozaikjához. Gizella királyné és apáca.) Tempera. Mgt.
353. A debreceni Kossuth-utcai ref. templom kifestési vázlata. Tempera. Mgt.
354. A debreceni egyetemi templom üvegablak-vázlata. Színes tus. Mgt.

355. Karton a Műcsarnok új oromzat-mozaikjához. (Szent István.) Tempera. Mgt.
356. A debreceni ref. templom falkép-vázlata. Tempera. Mgt.
357. A debreceni egyetemi templom üvegablak-vázlatai. Színes tus. Mgt.
358. Karton a Műcsarnok új oromzat-mozaikjához. (Szent Gellért és Szent Imre.) Tempera. Mgt.
359. A debreceni Kossuth-utcai ref. templom kifestése. Fénykép. Mgt.
360. A debreceni ravatalozó. Fénykép. Mgt.
361. A debreceni Kossuth-utcai ref. templom kórusának falképe. Fénykép. Mgt.
362. A Britannia-szálló kupolatermének falfestményei. Fénykép. Mgt.
363. Falkép a debreceni Kossuth-utcai ref. templomban. Fénykép. Mgt.
364. A debreceni Kossuth-utcai ref. templom mennyezet-kifestése. Fénykép. Mgt.
365. A Britannia-szálló kávéháza. Fénykép. Mgt.
366. Váltás a bányában. Kartonrajz. Mgt.
367. Református templom falfestésének részletei. Fénykép. Mgt.
368. A dorogi bányászotthon díszterme. Fénykép. Mgt.
369. Református templom falfestésének részlete. Fénykép. Mgt.
370. A kolozsvári hadtestparancsnokság üvegablakai. Fénykép. Mgt.
371. Református templom falfestésének részletei. Fénykép. Mgt.
372. Debreceni ravatalozó falképének kartonja. Fénykép. Mgt.
373. Fúrás a bányában. Kartonrajz. Mgt.
374. Bányász-család. Kartonrajz. Mgt.
375. Freskók a föld őstörténetéből Dorogon. Fénykép. Mgt.
376. Református templom falfestésének részletei. Fénykép. Mgt.

377. Debreceni ravatalozó üvegfestményei. Fénykép. Mgt.
378. Református templom falfestésének részletei. Fénykép. Mgt.
379. Falfestés-részletek egy magánlakásból. Fénykép. Mgt.
380. Református templom falfestésének részletei. Fénykép. Mgt.
381. Vájárok. Kartonrajz. Mgt.
382. Könyvillusztrációk I. Mgt.
383. Könyvillusztrációk II. Mgt.

VASTAGH ÉVA EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

Alsó-torjai Vastagh Éva 1900-ban született Budapesten. A művésztermő Vastagh-Benczur-család sarja: Vastagh György szobrászművész és Benczur Olga leánya, id. Vastagh György és Benczur Gyula festőművészek unokája. Édesatyja mellett tanulta a mintázást és 1923 óta rendes kiállítója volt a Műcsarnoknak. Munkakörében egyaránt szerepet játszott a körszobor és a dombormű, a kisplasztika és az érem. Művészi munkásságával elnyerte a Halmos-kisplasztikai díjat (1923), a társulati jubileumi emlékplakettet (1936), a kitüntető elismerést (1938) és díjat nyert az orvosok hősiemlékpályázatán. Nevezetesebb művei: a budapesti bőrgyógyászati klinika kertjének hősi emlékműve, a kápolnásnyéki templom Jézus Szíve-szobra, a Kerepesi-úti temetőben a Haltenberger-család síremléke, a BSzKRT svábhegyi üdülőjének Mátyás korabeli apród-szobra, a Farkasréti-temetőben a Gyárfás-család síremléke. Ez évben halt meg fiatalon, hosszú éveken át tartó súlyos szenvedés után, amelyet csak az alkotó munka öröme tett számára elviselhetővé.

XV. TEREM

384. Skót terrier.
385. Síremlékterv I.
386. Kandallóterv.
387. A Haltenberger-család síremlékterve.
388. Kuruc trombitás.
389. Jótékonyság.
390. Boldog Özséb.

258. Temetés a Kunságban.
259. Chalons sur Marne.
260. Körösfői Kriesch Aladár.
261. Tavasz Rákoson.
262. Operaházi varroda. Mgt.
263. Szent Ferenc megáldja Assisit. Viasz-olajfestmény.
264. Hősök emlékezete. (Monte di Piano.)
265. Ponte di Scalzi (Venezia.)
266. Vihar a Hortobágyon.
267. Debreceni vásár a XVIII-ik században.
268. Zöldségpiac Velencében. Mgt.
269. Nagyanyám.
270. Állatrajz-óra.
271. Matyótánc. Mgt.
272. Tékozló fiú. Viasz-olajfestmény.
273. Szent Ferenc a fáknak prédikál.
274. Ózdi kohó. Mgt.

XI. TEREM

275. Tiszai ártér. Rézkarc.
276. Zivatar után a Hortobágyon. Rézkarc.
277. Lágymányosi töltés. Rézkarc.
278. Ingyenebéd. Kőrajz.
279. De profundis. Tusrajz.
280. Szeneskocsi (1917). Kőrajz.
281. Alvó pávián. Rézkarc.
282. Vizilovak. Rézkarc. Mgt.
283. „Pasa". Rézkarc.
284. Csodató. Rézkarc.
285. Lovak a szélfogóban. Rézkarc.
286. Lófékező. Rézkarc.
287. Fürdő nők. Rézkarc. Mgt.
288. Háborús Madonna. Rézkarc. Mgt.
289. Lovasvázlatok a Kormányzó Úrról. Tónusos tus. Magántulajdon.
290. Szent Ferenc. Rézkarc. Mgt.
291. Vízparton. Rézkarc. Mgt.
292. Nyári este. Tónusos tus.
293. Előfogatosok. Rézkarc.

294. Ló és kígyó harca. Rézkarc.
295. Öreg temető. Kőrajz.
296. Erdély felé. Tusrajz.
297. Jack London. Kőrajz. Mgt.
298. Marabu. Rézkarc.
299. Esze Tamás. Krétarajz.
300. Északi Odysseia. Kőrajz. Mgt.

XII. TEREM

301. Öreg malom. Tempera.
302. Vizicsikók. Rézkarc. Mgt.
303. Vándorcirkusz. Tempera.
304. Öreg barát. Tollrajz.
305. Öreg oroszlán. Tempera.
306. Dante. Színes rézkarc. Mgt.
307. Cirkuszpróba. Tempera.
308. Csokonai. Színes tus.
309. Parádi országút. Vízfestmény. Mgt.
310. A nagyváradi bevonulás. Vízfestmény.
311. Spanyol magasiskola. Tempera.
312. Kassai bevonulás. Vízfestmény.
313. „Ayesha." Tónusos tus.
314. Fürdő gyerekek (1914). Vízfestmény. Mgt.
315. Tél Görgényben. Tempera.
316. A Sebeskörös mentén. Tempera.
317. Tél a Királyhágón. Tempera.
318. Csucsai ősz. Tempera.
319. Székelyföld. Tempera.
320. Csíki legelő. Tempera.
321. Illusztrációk a „Lazarillo de Tormes" c. spanyol regényhez. Tollrajz.
322. Illusztrációk a „Lazarillo de Tormes" c. spanyol regényhez. II. Tollrajz.

XIII. TEREM

323. Lovak a porondon. Tollrajz.
324. Elefántistálló. Tollrajz.
325. Bányászfej. Tollrajz.
326. Menekültek. Szénrajz.

327. Busuló férfi. Tollrajz.
328. Állatszelidítőnő. Tollrajz.
329. Cirkuszistálló. Tollrajz.
330. Bölények. Tus-ecsetrajz.
331. Pesti utca hóban. Tollrajz.
332. „Mazeppa." Tus-kartonrajz.
333. Keselyük, sasok. Tus-ecsetrajz.
334. Gázolás. Tollrajz.
335. Tigrisek a cirkuszban. Tollrajz.
336. Melegedő cigányok. Ceruzarajz.
337. Szarvasok a víznél. Tus-ecsetrajz.
338. Pihenő katonák. Tusrajz.
339. Jegesmedvék. Tus-ecsetrajz.
340. Cigányok. Ceruzarajz.
341. Tigrisidomítás. Tollrajz.
342. Páter Tarcsafalvy. Tónusos tollrajz. Mgt.
343. Önarckép-vázlat bányából. Ceruzarajz.

XIV. TEREM

344. Ferencvárosi búcsú a XIX. században. (Söröző falképe.) Fénykép. Mgt.
345. Dorogi freskó-részlet. Fénykép. Mgt.
346. Vadászat a Mátrában. Falkép Parádon. Fénykép. Mgt.
347. Vadászat a Mátrában II. Falkép. Parádon. Fénykép. Mgt.
348. Vadászat a Mátrában III. Falkép Parádon. Fénykép. Mgt.
349. Dorogi freskórészlet. Fénykép. Mgt.
350. Vízbetörés a bányába. Freskó Dorogon. Fénykép. Mgt.
351. Bányavasút. Kartonrajz. Mgt.
352. Karton a Műcsarnok „Szent István a művészetek pártfogója" c. új oromzat-mozaikjához. Gizella királyné és apáca.) Tempera. Mgt.
353. A debreceni Kossuth-utcai ref. templom kifestési vázlata. Tempera. Mgt.
354. A debreceni egyetemi templom üvegablak-vázlata. Színes tus. Mgt.

355. Karton a Műcsarnok új oromzat-mozaikjához. (Szent István.) Tempera. Mgt.
356. A debreceni ref. templom falkép-vázlata. Tempera. Mgt.
357. A debreceni egyetemi templom üvegablak-vázlatai. Színes tus. Mgt.
358. Karton a Műcsarnok új oromzat-mozaikjához. (Szent Gellért és Szent Imre.) Tempera. Mgt.
359. A debreceni Kossuth-utcai ref. templom kifestése. Fénykép. Mgt.
360. A debreceni ravatalozó. Fénykép. Mgt.
361. A debreceni Kossuth-utcai ref. templom kórusának falképe. Fénykép. Mgt.
362. A Britannia-szálló kupolatermének falfestményei. Fénykép. Mgt.
363. Falkép a debreceni Kossuth-utcai ref. templomban. Fénykép. Mgt.
364. A debreceni Kossuth-utcai ref. templom mennyezet-kifestése. Fénykép. Mgt.
365. A Britannia-szálló kávéháza. Fénykép. Mgt.
366. Váltás a bányában. Kartonrajz. Mgt.
367. Református templom falfestésének részletei. Fénykép. Mgt.
368. A dorogi bányászotthon díszterme. Fénykép. Mgt.
369. Református templom falfestésének részlete. Fénykép. Mgt.
370. A kolozsvári hadtestparancsnokság üvegablakai. Fénykép. Mgt.
371. Református templom falfestésének részletei. Fénykép. Mgt.
372. Debreceni ravatalozó falképének kartonja. Fénykép. Mgt.
373. Fúrás a bányában. Kartonrajz. Mgt.
374. Bányász-család. Kartonrajz. Mgt.
375. Freskók a föld őstörténetéből Dorogon. Fénykép. Mgt.
376. Református templom falfestésének részletei. Fénykép. Mgt.

Előadást tartott : hol és miro

1942 ~~Tav~~ ötri, gyüjt. l. hulo

1942-43 Nehér fuvar, Fusa

Cikke, tanulmánya, könyve jelent

1943 tav: A 4 evangelista

falhép taro

~~Milyen tár~~saságnak, szövetségnek

Komediások a Borárus

Vihar után, térer, ny

Szerkesztője, fomunkatársa, munka

rézk

1943 téli

az ekebi gavallérok, vírf

Cserkész, levente vagy ehhez has

Mit busuls, kenyeres?" vírf

"Anno 1030, /tr. karton részlete

Esetleges másfajta felemlitésre

1944 tav.

Csikós majális

A kérdésekre adandó feleletek m
zendő az 1940-1941. iskolai év

!!!!Ez az adatgyüjtő iv legkésőbb

Haranghy Jenő

1526 aug. 30. c. Eépe
repr

KMTárs tav. tárl. Eat
1942. ápr - máj.

1926. dec. 11.

H A R A N G H Y J E N Ö müvész

rézkarcainak árai:

1.) Női alak.....120.000 K.
2.) Kis karácsony.....180.000 "
3.) Vörös rébék.....120.000 "
4.) Nádastó.....150.000 "
5.) Csodató.....150.000 "
6.) Szarkafiók.....150.000 "
7.) Karácsony.....200.000 "
8.) Angol kisasszonyok temploma.....200.000 "
9.) Kakasviadal.....200.000 "
10.) Reggel.....100.000 "
11.) Középkor.....100.000 "
12.) Cirkuszlovak..... 80.000 "
13.) Apokalypsis.....300.000 "
14.) Igás lovak.....100.000 "
15.) Kubikoslovak..... 80.000 "
16.) Carmen.....120.000 "
17.) Cadixi postakocsi...100.000 "

Dorothy-u. 12.
alatti rézkarcnyó
kiáll.

Nemz. képrm (Mnes)

1933 ápr-máj: Attila Temetése I-II (Karton) Lemp
Lidoszegat Fusz

1935 márc-máj
Tél a Dunán, of
Szénbányában Fusz

1937 ápr-jun.
Afrikai bárány, tusz
Nyár az állatkertben

1939 (kassa):

1944 jun.
Hajnal Dorozon
of

Haranghy Jenő

195 Castillo de la Mota, vizf. 2000
196 Castillo de San Servando, vizf. 2000

Nemzeti Szalon

1926-május

MAPE 12. kiáll

JEGYZEKE

Hasanghy Jenő

Tanulmányait az iparművészeti iskolában Molnár Béla.

Gerstl László: Molnár Béla; Iparművészet, 1971. 4. sz. 16. l.

Haranghy Jenő

MDK

Szerepelt a kiállitáson

Soltész Zoltánné: EXLIBRIS kiállitás az Országos Széchényi Könyvtárban

A KÖNYVTÁROS 1964 nov.

MDK

Haranghy Jenő

Szerepelt az 1964-ben rendezett nemzetközi ex libris könyvkiállitáson Nancy-ban.

Rajka Ágnes: Az ex libris gyüjtés szenvedélye.

A könyv. 1964 jul. 250és 251. lap.

Harangky Jenő

Műve szerepelt a „Ló és lovas"
c. kiállításon a Mezőgazdasági Múzeum-
ban

Pestmegyei Hírlap 1971 október 15
4. old.

Harangody Imre

Műve szerepelt az „Ló és lovas"
c. kiállításon a Mezőgazdasági Múzeum-
ban

Pestmegyei Hírlap 1971 október 15
4. old.

Haranghy Jenő

A Millet-grafikákra emlékeztető Kubikusfogat (rézkarc) a jelzett gyűjteménybe.

A. B.: A Nyári-féle gyűjtemény; Műgyűjtő; 1971. 2. sz. 43. l.

Harangly Jenő

Jenő

Harangly Jenő
Budapest IX.
Kinizsi u. 31.

HARANGHY JENŐ

FESTŐMŰVÉSZ,
A MAGY. KIR. IPARMŰVÉSZETI ISKOLA TANÁRA

TISZTELETTEL MEGHIVJA

Elek Dolhar urat

1938. ÉVI JANUÁR HÓ 14-ÉN, PÉNTEKEN
DÉLELŐTT 11 ÓRÁRA
A BRITANNIA-SZÁLLÓ (VI., TERÉZ-KÖRÚT 39.)
ÚJ KUPOLATERME RÉSZÉRE FESTETT
KÖVETKEZŐ LEGÚJABB FALFESTMÉNYEINEK

BEMUTATÁSÁRA:

1. Téli rege.
2. Velencei kalmár.
3. Szentiványéji álom.
4. Amit akartok.
5. A windsori víg nők.
6. Romeo és Julia.
7. IV. Henrik. Falstaff.
8. Ahogy tetszik.
9. Minden jó, ha jó a vége.
10. Szeget szeggel.
11. Makrancos hölgy.
12. A két veronai ifjú.
13. Sok hühó semmiért.
14. Falstaff a »Vad-disznó«-ban.
15. SHAKESPEARE ALLEGORIA a kupola falán:

Előadás Erzsébet királynő előtt.
A heroikus Shakespeare.
A romantikus Shakespeare.
A színművészet muzsái.

Haranghy Jenő

Amsterdami, 1630.-HUGO GROTIUS, Tragoedíae Sophompaneae. Amstelodami, 1635.- HUGO GROTIUS, Silva ad Franciscum Aug. Thuanum. Lutetiae Parisiorum, 1634. 12r., bőrkts 3.--

564 SHAKSPEARE, WILLIAM, Antonius und Kleopatra. Trauerspiel infünf Aufzügen. Bühnenbearbeitung von ALEXANDER HEVESI. Leipzig. 12r., ppkts. Hevesi Sándor hosszu s.k. ajánlásával Csillag Terézhez 1902, aug.10.Velence, kelettel. 3.--

565 SHERIDAN, RICHARD BRINSLEY, Die Lästerschule. Illustriert von HUGH THOMSON. Stuttgart u. Berlin. Deutsche Verlags-Anstalt. 563.num. Exemplar. 4r., er.vkts. Sok szines illusztrációkkal 8.--

566 SIEBENBÜRGER QUARTALSCHRIFT. Hsg. von HEINRICH SCHMIDT. Erster Jgg. Hermannstadt, 1859. N.8r., fve 2.--

567 SIGONIUS, CAROLUS, Historiarum de regno Italiae libri quindecim. Basileae, 1575. K.4r., ppkts 1,50

568 SIKLÓSSY LÁSZLÓ, A világháboru a müvészetben. Bpest,1916-7. 4r., fve. /A GYüjtő külön-száma/. Igen sok illusztrációval 3.--

569 -- --, Kuny Domokos, egy budai kerámikus a XVIII.században. Bpest, 1918. 4r.,fve 2.--

570 -- --, A régi Budapest erkölcse. Bpest, 1922-3. 8r., 3 kötet, fve 4.--

571 --- -, Az audiencia. Budai történet 1795-ből egy felvonásban előjátékkal. A képeket rajzolta HARANGHY JENŐ. 160.sz. pl. /1927./ 4r.,fve 2.--

572 SIMICSKA GÁBOR. A belső betegségek physikalis therápiája. Bpest, 1931. 8r.,fve 1.--

535 SCHÄDEL KARL - FRIEDRICH KOHLRAUSCH, Mittelhochdeutsches Elementarbuch. Lüneburg, 1850. K.8r., fvkts 1,50

536 SCHÄFFLE, ALBERT EBERHARD FR., Aus meinem Leben. Berlin, 1905. 8r., 2 kötet, fhőrktsek 3.--

537 SCHEMATISMUS venerabilis cleri Dioecesis Vaciensis pro anno 1835. Posonii. 8r., /rongált pl./. Az egyházmegye rézmetszetü térképével rajta VÁC látképe -.50

538 SCHILLING LAJOS, Az ERdélyi Nemzeti Muzeum. 1906.K.8r., fve -.50

539 SCHILLMANN FRITZ, Florenz und die Kultur Toskanas. Wien u. Leipzig, 1929. 8r., e .vkts 2.--

540 SCHLIEHTLING, LUDWIG ADAM, Briefe aus dem Wiener General-seminarium, nebst drey Pendanten zur Einsicht des Publikums in und ausser Oestreich. 0.0., 1789. 12r., 88 old. -.50

541 SCHMID, THEODOR, Die Pflege der [illegible]
Budapest, 1882. 8r.,fve

542 SCHMIDT, BARNETT, William I.andthe German empire. London, 1888. 8r., er.vkts -.10

543 SCHMIDT, C.W., Italien. Landschaft, Kunst und Kultur. Mit 187 photographischen Aufnahmen. Berlin, 1931. 8r., er. vkts 3.--

544 SCHMIDT JÓZSEF, Latin-magyarzsebszótár. Bpest. 8r.,er.fbkts 2.--

545 SCHIEFLER, GUSTAV, Das graphische Werk, von Max Liebermann. Berlin, Cassirer. 1914. 4r., er.ppkts 2.20

546 SCHILLER, Biographiák, vagy a régi és ujabb időbéli nevezetes embereknek életeknek s viselt dolgainak leirásai. Pest, 1910. 8r., füzve. 1 rézm. képpel 1.20

547 SCHILLER, Dramatische Dichtungen. Leipzig, Insel.1906-1914.

Haranghy János

J. F. COOPER.

halhatatlan ifjúsági művei

VADÖLŐ.

A hős Vadölő és a daliás delavár-indián Csingacsguk kalandjai sűrű erdők mélyén és vadvizek hullámain.

AZ UTOLSÓ MOHIKÁN.

A vérszomjas Magua égbekiáltó cselszövényeiről, a Fort William erőd gyászos végéről, a delavárok példás bosszújáról és Unkas önfeláldozó hősiességéről szól ez a népszerű kötet.

A CSERKÉSZ.

Az Ontario tó környéke áldáz harcizajtól hangos, a Gerendavárat tüzes indiánnyilak zápora ostromolja, de a Cserkész és indiánfőnök barátja alaposan elbánik az ellenséggel.

ÚTTÖRŐK.

Van-e, ki nem ismeri Bőrharisnyát? Nos, ennek a kötetnek az ifjúság halhatatlan eszményképe, az igazság bajnoka, a rettenthetetlen Bőrharisnya a hőse.

PRAIRIE.

A skalpra éhes sziuindiánok a prairie embermagasságú fűrengetegében lesbeállanak, hogy ártatlan áldozataikra lecsapjanak. De Vas Szív résen áll, ne féltsük őt! Irgalmatlanul végez a vérszomjas sziúkkal.

Valamennyi kötet színes borítékkal, *Haranghy J.* művészi rajzaival. Kötve.

Egy-egy kötet ára P 2.50.

A világhírű író legszellemesebb és legérdekesebb könyve ez, amelyben VAN LOON egyéni, közvetlen hangján mondja el a földi élet legnagyobb csodáját: hogyan lett a barlangkutató ősemberből a XX. század civilizált embere. A tudásra szomjazó serdülő ifjúságnak keresve sem lehetne alkalmasabb ajándékkönyvet adni a kezébe.

A könyvet a szerző száznál több rajza illusztrálja.

Ára kötve P 5.—.

Harangky Jenő

illustrációi repr.

Honvédségünk

A Pesti Hirlap ajándéka 1933. évi. 16.

XI/20 [illegible] 19[illegible]

BUDAPEST
936 NOV. 20.
741

BUDAPEST
936 NOV. 20.-2
62 Sa

BUDAPEST
936 NOV. 20.-8
741

Harangky Jenő

illustrálta

Jókai Mór

emlékiratait

Bp. é. n.

RUDYARD KIPLING

MAUGLI KALANDJAI AZ ŐSERDŐBEN.

Mauglit, az apró gyermeket, farkasok nevelik fel a millió veszélyt rejtő őserdő mélyén: Akela, a farkasok vezére, Balu, az álmos barna medve és Bagira, a fekete párduc. Mikor aztán Maugli, az emberek gyermeke felnő, meghálálja a vadállatok jóságát. A „Maugli kalandjai az őserdőben" a kis cserkészek bibliája.

Haranghy Jenő rajzaival. *Ára kötve P 3.40.*

RUDYARD KIPLING

A DZSUNGEL VILÁGA.

Riki-Tiki-Tévi, az öklömnyi mongúz, a mi menyétünk őserdőbéli testvére, élete kockáztatásával megmenti gazdája házanépét: elpusztítja Nag-ot és Nagainát, a két veszedelmes csörgőkígyót. Megismerjük és szívünkbe zárjuk Tumájt, a kis elefántvezető fiút, Muggert, a ravasz krokodilust és az egész dzsungel csodálatos és titokzatos világát.

Haranghy Jenő rajzaival. *Ára kötve P 3.40*

COOPER COOPER

ÖSSZES BŐRHARISNYA TÖRTÉNETEI

I. rész

II. rész

Nemzedékről nemzedékre szálló örök emlék Cooper remekműve, amely Bőrharisnya összes kalandjait két kötetben adja. Tartalmazza a következő köteteket: *Úttörők, A prairie, Vadölő, Utolsó Mohikán, A Cserkész.* Két hatalmas, színes és fekete képekkel gazdagon illusztrált kötet.

A közel 700 oldalas, nagy albumalakú mű két kötetbe kötve, tokban P 12.—.

Harangky Jenő

Kiss Gereben: Rákóczi csillaga. Tört. elb. ar ifj. sz. Fenti rajzaival. Budapest 1936 (1935) 8r.

VESBOLTJA, BUDAPEST

ker

gos bizottsága

Budapest VI.

állatkerti úz 1.

Harangky Jenő

illusztrálta az
alábbi könyvet

(Lajos Ferenc) =
Világvándor király.
[Bp 1946] Kép-
íves Műhely.
45 l.

Csongr

Csomorkány, temp
Ecsér, templomron
Fábián-Sebestyén
Hódmező-Vásárhe
rom. (10
ismeretes.
Pusztaszer, templ
Szeged, ferencziek
Kulturpalota
Várrom.
Szőllősi sáncz. (?)
Tápé, templom.

Harsányi Jenő

Madách Imre = Az ember tragédiája

Bpest, 1920. Pantheon

Fenti rajzaival.

ORSZÁGOS TÁRSADALOMBIZTOSÍTÓ INTÉZE

TELEFON: 146-400. VIII., FIUMEI-ÚT 19. TELEFON: 146-4

15-13964 sz.

194 0

Baleset ellen védekezz

Méltóságos
Nagyságos
Tekintetes

Műemlékek Országos Bizottsága

úrnak
úrnőnek
cégnek

R Ajánlott Budapost 72
Bp. 72 9615/bh

Budapest.

Haranghy Jenő

illusztrációkat készitett az alábbi mű részére

Pipics Zoltán dr:

Egy nézd a szépet!

Bp. é. n.

Kanyicska Sándor, földmives III. 240

anyagot revideálhatta. Igy most Kerényinek sikerült azokat a közös gyökereket föltárnia, amelyek a szemre még oly távoleső irásokat is, mint például Chariton vagy Heliodoros szerelmi regényei, vagy Apuleius Arany szamara, vagy az Amorról és Psychéről szóló rege, vagy a Clemens-regény, a Ninos-regény és Longus pásztor történetje, vagy a tyrusi Apollonios népies könyve, — összekapcsolják és közöttük az ősrokonságot felderitik.

Siklóssy László dr.: Gyorskocsin Erdélyben. *(Kutatások, rajzok, emlékezések. Egykori illusztrációkkal és Haranghy Jenő rajzaival. Minerva R.-T. kiadása. Cluj—Kolozsvár, 1927. »Pásztortüz-Könyvtár«, 10 sz. 140 oldal.)* Siklóssy László dr., polgári életében ügyvéd is, országgyülési gyorsiró is, meg a nagyérdemü Szent György Céh alapitója és igazgatója is, egyik legjobb tollu és legsokoldalubb tudásu kulturhistorikusunk. Mintha a Kemmerich, meg a Fuchs, meg a Henne am Rhyn és még annyi más müvelődéstörténész szelleme és tudása őbenne egymagában koncentrálódott volna, ugy ontja magából a finomveretü kulturhistóriai munkákat, amelyekkel csupa olyan históriai területekbe világit bele, amelyek ő előtte parlagon hevertek. Most is finom kis könyve Erdély régi magántörténetébe vezet be: akár Oláh Miklós gobelinjeiről, akár az erdélyi borivásról, akár a büvész Don Bosco erdélyi viselt dolgairól, akár az erdélyi kávéivás történetéről, vagy táncoló püspökökről, vagy a hires »erdélyi szőnyegekről«, akár a krinolinról, vagy pedig Barabás Miklós müvészetéről értekezik, minden egyes irása egy-egy finom ötvösmunka: mint valami zománcos násfa, valamelyik régi erdélyi asszonyszépség hamvas hattyunyakán.

Komlós Aladár: Az uj magyar lira. *(Budapest, Pantheon. 240 oldal.)* A szépirodalmat elemző kritikai müveknek Gyulai Pál halála óta kevés mestere akadt nálunk. Ambrus Zoltán, Schöpflin Aladár, Kárpáti Aurél, Voinovich Géza és még egy-két analizáló kritikus az, aki ezt a müfajt nálunk képviseli. Nem igen akad nálunk egy Taine vagy egy Brandes — hogy csak éppen ezt a két jellegzetes iránynevet emlitsük —, szinte az az érzésünk, hogy tul kicsi ország vagyunk ahhoz, hogy a pajtáskodás veszedelme vagy akárcsak gyanuja nélkül is nekimerészkedhessünk a kortársirodalom taglalásának. Komlós Aladár, ez a finom tollu iró-esztétikus vállalkozott a nehéz feladatra, hogy — *jenseits von Gut und Böse* — egy ujabb etapját nyissa meg az összefoglaló irodalmi analizisnek. Kerek és szabatos felépitésü, de mélyen az irásokba bele és azok mögé érző lélekkel megirt munkában mérlegeli a modern magyar lira adottságait Adytól máig. Egy hatalmasan megépitett fejezet világitja meg az utat, amely Arany Jánostól vezetett Adyhoz, azután különálló fejezet foglalkozik magával Adyval, ezzel a *solitair*-jelenséggel. Négy fejezet ismerteti a szépség költőit (Tóth Árpád, Szép Ernő, Kosztolányi Dezső, Kemény Simon, Nagy Zoltán, Juhász Gyula), a törvény költőit (Kaffka Margit, Karinthy Frigyes, Bodor Aladár, Balázs Béla, Lesznay Anna), a valóság költőit (Babits Mihály, Gellért Oszkár) és a valóság gyülölőit (Füst Milán, Peterdy István). Külön, nyugtalanitóan érdekes fejezet hasogat bele a legujabb lirikusok furcsa, embrionális világába, kimutatja azokat a harcokat, amelyek az uj lira emberideáljai körül harsannak fel a mai magyar parnasszuson. Komlós könyve kitünő Baedeker a modern magyar poézis irányain.

Kundt Ernő dr.: Az angol regény mesterei. *(»Kultura és Tudomány«-sorozat. Franklin. 374 oldal.)* Ebben a sorozatban Voinovich Géza már megirta az angol irodalom történetét, de természetesen nem mélyülhetett el annyira, amennyire szükséges lett volna, az angol regényirás 18—19. századi történetébe, amelynek pedig a modern ember szellemi világképének kialakulásában tagadhatatlanul fontos szerep jutott. Gondoljunk csak Defoe, Swift, Goldsmith, Walter Scott, Dickens, Cooper, Thackeray, Bulwer, George Eliot, Beecher-Stowe asszony, Meredith, Stevenson és Kipling nevére, — hogy csak a fontosabbakat emlitsük — és nyomban rájövünk arra, hogy nélkülük a modern szellemi életet el se tudnók képzelni. Jelentőségükről, munkáik, regényeik tartalmáról részletes és beható képet nyujt Kundt Ernő, aki ezenkivül fejezetenként azt is nyomon kiséri ebben a könyvében, hogy minő hatással voltak ezek az angol irók a magyar irodalomra és mely müveik jelentek meg magyar nyelven. Külön fejezetben példás nemzetközi bibliográfiát nyujt aztán, amely az angol regényirodalomról szóló egész irodalmat öleli fel. Dr. Kundt könyve tudományos irodalmunknak értékes gyarapodását jelenti.

Módi Mihály dr.: Herondas élete és müvei. *(Irta, illetve a mimiambusokat Herzog kiadása alapján forditotta és magyarázó jegyzetekkel ellátta dr. M. M. áll. leánygimn. tanár. Győr, 1927. 212 oldal.)* Szigoruan tudományos, nagy apparátussal irott filologiai munka, amely azonban — bármennyire furcsán is hangozzék ez ezután a bevezetés után — mégsem való semmi esetre sem az ifjuság kezébe. Herondas Kr. e. 310—260 között élt költő volt, aki kabarészerü szinjeleneteket irt, hallatlan vakmerő realizmussal, ugy, hogy darabjait nyilván már a saját korában sem adhatták elő a nagyobb nyilvánosság előtt. Annál érdekesebb, hogy müveinek az iró halála után pár évtizeddel készült papirusz-kéziratát egy egyptomi király sirjában fedezték fel, ami egyuttal e hellenisztikus uralkodók erkölcsi életére is jellemző — halálukban se tudtak megválni azoktól a müvektől, amelyek életükben — kétes értékü — gyönyörüséget szereztek nekik. Herondas a polgári életből veszi merész témáit: barátnők egymás között való erotikus eszmecseréje, uriasszonynak a kedvenc rabszolgájával való szádista viszonya a főtémái ennek a nyolc kabaréjelenetnek, amelynek kulturhistóriai jelentősége vetekszik sok »klasszikus« iró életművével. Mélységes bepillantást nyerünk, főként Módi dr. magyarázatai kapcsán, a hellenisztikus világ *vie intime*-jébe.

Litteratura 1928. 1. 7.

A MOZI

Gró Lajos: A film útja. *(Általános Könyvkiadó. Budapest, 1927. 48 oldal.)* A magyar filmirodalom, mielőtt voltaképen kifejlődhetett volna, máris elposványosodott az üzletesség nagyüzemében. Így hát a tömöntelen filmreklám között elveszett az a szükséges kritikai szellem, amely anyagi érdekektől függetlenül, tisztán a művészi valőrök kultuszát tűzhetné ki célul és ezzel egyuttal szolgálhatná a film harmonikus továbbfejlődési utját is. Ebben az erősen üzleti jellegü filmirodalomban örvendetes kivételképen jelentkezik egy esztétikai irás, amely a film adottságait és lehetőségeit analizálja különböző szempontokból. Jól megirt fejezet foglalkozik a filmburleszk lehetőségeivel. »A film és a kapitalizmus« fejezetben a mozi szociális perspektivájába villant bele a szerző egy fénycsóvát. A többi ugyancsak értékes fejezet közül kiemelnők még »A film és a vallás« cimü essayt.

AZ EMBERI TEST

Király Dezső: Niels Bukh-féle alapvető dán gimnasztika vezérkönyve. *(Hajlékonyságot, rugalmasságot, erőt és ügyességet fejlesztő testgyakorlatok. Budapest. A szerző kiadása. 244 oldal, 266 szövegképpel és 24 óratervvel.)* Niels Bukh dán tanyai parasztfiu volt: Kopenhágában szerzett tornatanári diplomát. Ma pedig a világ leghiresebb gimnasztikai rendszerének megalapitója, külön főiskolája van Ollerupban, ahová földünk minden részéről zarándokolnak a testnevelés apostolai, hogy forradalmian uj rendszerét szétvigyék világszerte. Alapvető könyve pár hónappal ezelőtt jelent meg magyar nyelven, a *Literatura* akkor ismertette is. Most rendszerének egyik magyar képviselője, Király Dezső testnevelési főiskolai tanár gyakorlati kézikönyvben nyujt, főként Anna Sievers hamburgi tanárnő könyve alapján, de ezt a saját tapasztalataival és kisérleteivel, valamint 24 eredeti óratervvel kibővitve, jó bevezetést a Niels Bukh-rendszerbe, amelynek legtöbb alapgyakorlatát házilag is elvégezhetni, miután e rendszernek nagy előnye, hogy a szertornázás nagy részét sutbadobja. Megszivlelendők továbbá Király Dezsőnek feljegyzései a tornatermek higiéniáját illetőleg.

GASZTRONOMIA

Móra Ferencné szakácskönyve. *(Enciklopédia R.-T. kiadása. Budapest, 1928. 296 oldal, 14 színes és 5 fekete képmelléklettel. Ára 10 P.)* Brillat-Savarintől egészen a ma élő Curnonsky mesterig a francia irodalom csakugy hemzseg a szakácsmüvészet dicséretét világgá hirdető müvektől. Kell-e ragyogóbb példa rá, mint Brillat-Savarinnek halhatatlan *Physiologie du goût*ja, vagy Grimod de la Reynière gasztronomusnak szellemes irásai, amelyek a francia konyha hirét örökre megalapozták. És a francia nép hálás is azokkal szemben, akik gondját viselik a gyomrának és akik müvészetté fejlesztették a főzés tudományát. Nálunk szinte elképzelhetetlen az, ami tavaly szeptember 11-én Franciaországban történt, az t. i., hogy Brillat-Savarinnek, születése 100. évfordulóján, emlékszobrot állitottak, amelynek a leleplezésén a kormány, az Akadémia és mindenfajta nagyképü testületek képviseltették magukat. Nálunk pedig nem kevésbé fontos szerepe van a főzés tudományának, hiszen ismert dolog az, hogy egy évszázadon keresztül a magyarok adták Karlsbad betegeinek legnagyobb kontingensét, már pedig ezeket igazán csakis a tuljó konyha kergette a világhirü cseh fürdőbe. Ennek dacára is kevés irodalmi emléke van a magyar konyhászat tudományának; voltaképen csak az öreg Dobos bácsi memoárjait lehet igazában ideszámitani. Most végül a magyar konyha mégis csak kapcsolatba került az irodalommal, és pedig annak a révén, hogy Móra Ferencnek, a neves szegedi irónak felesége szakácskönyvet irt, amelyet joggal nevezhetünk a főzéstudomány enciklopédiájának, ugy gazdag tartalmánál, mint recipéinek minőségénél fogva. Tessék elgondolni, hogy — találomra nyitjuk fel a könyvet — csak mártásból 21-félét sorol fel Móráné és például csokoládékrémből 10-féle receptet találunk. Jóval több mint ezer recipét gyüjtött fel ebben a könyvben a szerzője, képviselve van közöttük az egész világ mindenfajta konyhája: a francia épugy, mint a bécsi, az angol épugy, mint a szegedi; mindenki gusztusára valót talál ebben a gazdag konyhalexikonban. Van aztán ennek a könyvnek még két érdeme is. Az egyik az, hogy alapjából tanitja meg a kezdő háziasszonyt a konyhamüvészet rejtelmeire, megmagyarázza a főzésnek alapelemeit: a konyhafelszerelést, a tüzhelyeket, a mosogatást, a bevásárlást, a maradékok felhasználását. A másik nagy előnye pedig az, hogy — eltérően az eddigi szakácskönyvektől — egészen pontos adagolással látja el recipéit.

A FÖLD

Bőle Kornél O. P.: Spanyol földön. *(Utirajz. Budapest, Stephaneum könyvkiadó, 472 oldal, 101 képpel.)* P. Bőle Kornél, az ismert dominikánus hitszónok, a mult év folyamán körülbelül két hónapot töltött spanyol földön. Erről az utjáról most igen érdekes, majdnem riporteri élénkségü tollal megirt, vaskos könyvben számol be: könyve, amelyet számos érdekes és jól kiválogatott kép is élénkit, valósággal ugy hat, mint egy jól kurblizott film. Részletesen beszámol utja egyes stációiról. Elmeséli egy vasárnap délelőtti élményeit Barcelónában; lemegyünk a szerzővel egy bikaviadalra, azután elkisérjük őt a Monte Serratra, t. i. a mesés Szent Grál-hegyére, Saragossán át vele megyünk Madridba, meglátogatjuk ott a világ egyik leghiresebb képtárát, a Prádót; elbarangolunk vele Madrid uccáin. Utunk aztán a hires-nevezetes Escorialba vezet, majd az »aranjuezi szép napok« őshelyét keressük fel, figyeljük ott a dominikánus szerzetesek életét. Ezután a nagy históriai helynevek következnek: Toledo, Cordoba, Sevilla, Granada, Valencia, Avila, Salamanca, Valladolid, Burgos stb. Végül egy érdekes látogatást olvasunk

Haranghy Jenő

rajzolta az alábbi nem
könyvdíszeit

Siklóssy László dr

A magyar sport czer
cvl
I — III k

I. k Bp. 1927.

42 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Községi elöljáróság kéri annak igazolását, hogy jelentésük a M.OB.-hoz beerkezett, + orábbá nak-értő kiküldését kéri

A beadvá

Melléklete

Egyúttal e

Előirat szá

Utóirat sz

Haranghy Jenő

készítette az alábbi

mű önzés

könyvdí-
szeit

Siklóssy László dr

Svábhegy
Bp 1929.

Az alakosokban az ú. n.
alakos diszítésnél az emberi alak
szoknyás — másokon ott a tü
dívónak formáját (LXXXVIII. tábl

Nem úgy a «Merényi». I
kívül, a legjobbakon a tag tanus

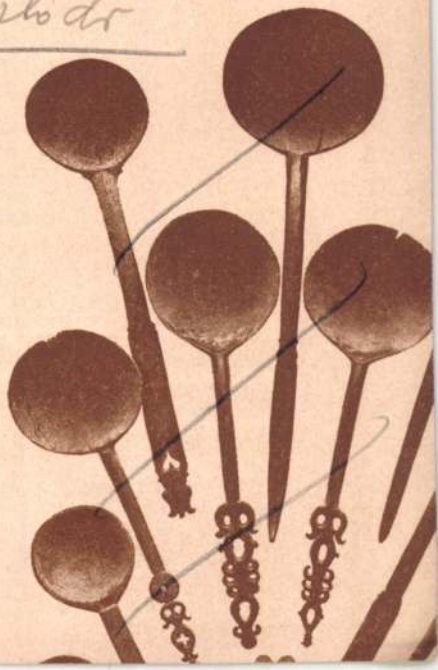

tkori fibula — 524. ábra — már

okalakúságát és értékét az ethnos
sztormunka volt s a parasztréz-
tvénynyel való forrasztását is, a
korolt.

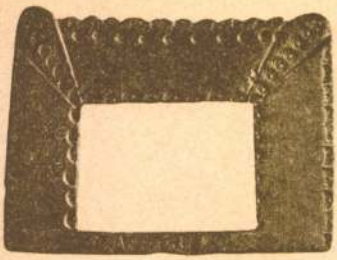

3.

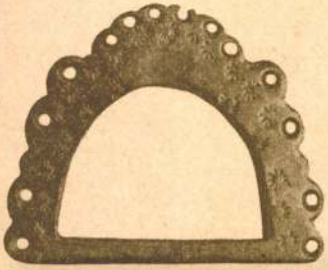

Haranghy Jenő

készítette az alábbi
nem fejléceit, inciáleit
és záródiszeit.

Siklóssy FKT tört

a világ csak példákkal van tele.
Platón is így szólt és felmutatott.

Sokat tudunk már, vagy túlkeveset?
Sajna, az egyikből sem eleget.

Illyés Gyula

Haranghy Jenő

6. **Tamás István:** A SZEGEDI PEDELLUS. A francia megszállás alatt álló Szeged diákjainak megható küzdelme a kémkedéssel vádolt öreg pedellusért. **Haranghy Jenő** rajzaival. Ak. (Bolti ára 3·80 P.)

Pontértéke: 7.

83. ZENEI LEXIKON. A zenetudomány és zenetörténet enciklopédiája. Szerk. Szabolcsi Bence és Tóth Aladár. II. pótlással bővített kiadás. 887 + 762 lap, számos képtábla és szövegillusztráció[illegible]

Harangky Jenő

illusztrálta az
alábbi könyvet.

Vörösmarty [Mihály]: A von.
Bp. [1946.] Szép-
művészeti. 30 l.
1 t.

Magyar Klasszi-
kusok. 1.

Haranghy Jenő

1927

7. **Voinovich Géza:** EMBEREK, ÁRNYÉKOK. (Elbeszélések.) Haranghy J. rajzaival. 230 l. Fvk. (Bolti ára 8 P.)
Pontértéke: 7.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROSI
ZENETANFOLYAM
OVOMI

Haranghy Jenő

Magyar Könyvbarátok Diárluma.
1936. I-II. 14. l.

Zágon István: *Paprika Jancsi mulatságos kalandjai itthon és idegenben. Haranghy Jenő színes képeivel és szövegrajzaival. Bp. (Győző Andor.) 1936. 163 l. Ára kötve 3·60 P.*

Tíz-tizenkétéves gyermekek kezébe való, minden tekintetben sikerült, jóízű történet: tanít, nevel, szórakoztat. A cselekmény a Városligetből, a mutatványos bódék környékéről indul el s oda is tér vissza, [illegible] célokra. Így lesz műve egészen korszerű, modern s egyben a népmese egyszerűségével és mélységével vetélkedő naiv történet. A mese légköre fogja körül s mégis századunk lelke lüktet benne. Sebők Zsigmond óta alig akadt ifjúsági írónk, aki talpraesettebb figurákat ügyesebben bonyolított történet keretében állított volna a magyar gyermek elé.

(L. Ujváry Lajos.)

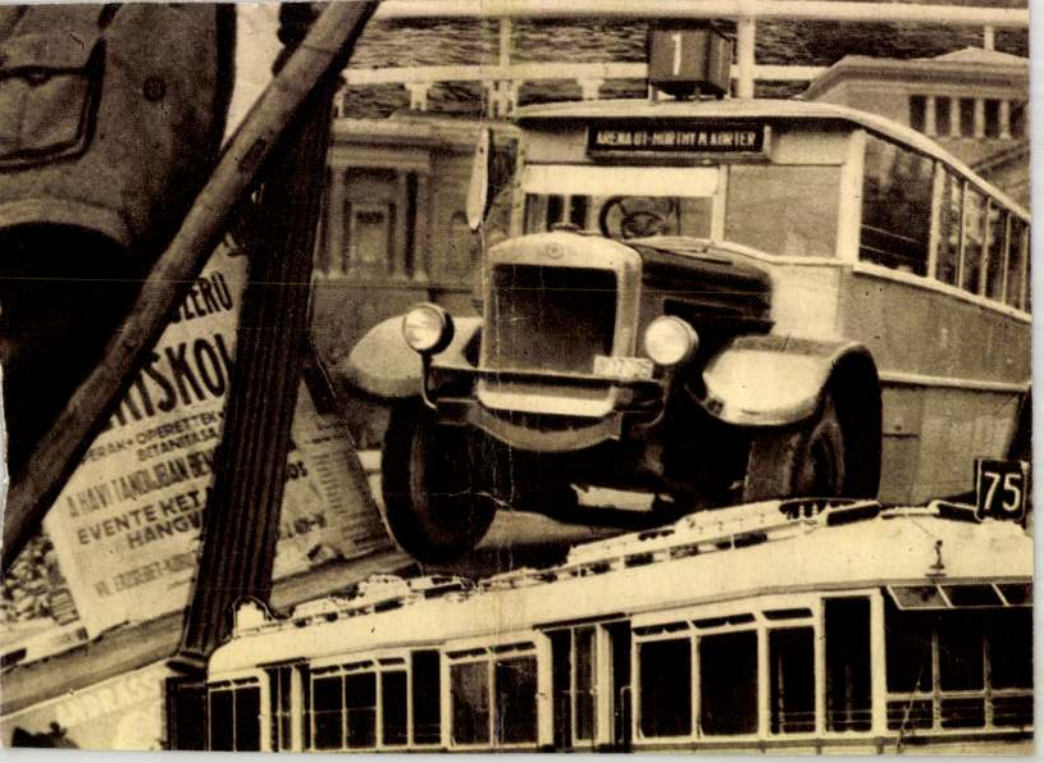
75

Haranghy Jenő

illustrációi
repr.

Iv Gár Czakó

165, 166. l.
171. l.

Illustrációi
Voinovich Géza:
Emberek – ár nyékok
a könyvben

A MAI NAP
POLITIKAI NAPILAP
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, V., VILMOS CSÁSZÁR-UT 34
TELEFONSZÁM: 126—840, 110—473

T.

EUROPA LAPTERJESZTŐ VÁLLALAT

Budapest

Rothermere u. 12.

Haranghy Jenő, magyar festő és grafikus; szül. 1894 aug. 1. Debreczenben. Az ottani kollégium elvégzése után egy évig a budapesti rajztanárképzőbe járt, majd az iparművészeti iskola növendéke lett. A tanfolyam elvégzése után ugyanitt ~~[illegible]~~ a grafikai szakon segédtanárrá, utóbb pedig rendes tanárrá nevezték ki. Művei nagyobbrészt grafikus munkák különböző iparművészeti feladatok megoldására.

A ~~a~~ bpesti iparmüv. iskolában a grafikai szakon evekig tanársegédként ~~alkalmazták~~ mükö dött, s utóbb (u.o.) rendes tanárrá nevezték ki. Művei nagyobb részt grafikus munkák különböző iparművészeti feladatok megoldására. Számos önálló műlapot (~~főleg~~ litografiák) adott ki s könyvek, valamint lapok részére sok illusztrációt készitett. Olajfestményei közül, melyekkel gyakran szerepel kiállitásokon, jelentékenyebbek: Lóvásár, Trani hajóácstelep, Maros mentén stb.

[rézkarcok, plakátok

Haranghy Jenő

a nyilas éra alatt
plakátokat rajzolt.
Ezért 1945 nyarán
fogságban Andrássy
ut 60 alatt.

Magáncertetülés.

1945. aug.

Bp. József

294, 295

Haranghy Jenő

festő

meghalt 1951. junius

Tornai Ilonától.
Igéri, hogy a
a pontos dátumot
közli.

Összeolv

Exp. 19

Haranghy Jenő festő és grafikus * 1894 Debrecenben, hol a kollégiumban tanult. Ezután egy évig a bpesti rajztanárképző, majd az iparműv. iskola növendéke volt. 1912. a nagybányai festőiskolában képezte magát. A bpesti iparműv. iskolában a grafikai szakon évekig tanársegédkent működött s nyaranta utóbb rendes tanárrá nevezték ki. 1916. ~~a posta-bélyegekre és hadi-bélyegekre~~ kiírt pályázaton két első díjat nyert. A MAPE 1920. évi kiállításán az állami vízfestményi díjat, a Műcsarnokban 1922. a Halmos-féle genre-díjat nyerte. Művei nagyobb részt grafikus munkák különböző iparművészeti feladatok megoldására. Számos önálló műlapot (rézkarcok, litográfiák, plakátok) adott ki s könyvek, valamint képes- és napi lapok részére sok illusztrációt készített. Olajfestményei közül, melyekkel gyakran szerepel

~~Arabi minorum~~ ~~V. 218.~~

kiállításokon, jelentékenyebbek: Lóvásár, Trani hajóácstelep, Maros mentén stb. A Kéve művészegyesület tagja. Több műve van a Szépm. Múzeum grafikai gyűjteményében.

~~Aradi muzeum VII. 76~~

Haranghy Jenő

Műcsarnok

1929. őszi kiáll. 388–390.

Gyűj. T: 1942 őszi
Műcs

ÁGOS BIZOTTSÁGÁTÓL
RÉNA ÚT 41. SZÁM.

Kéve

~~1917 (Nitrat) x. kiia~~

Nüjt

Kéve

1923, 1925

BUDAPEST
9 ÉG SEP. 11 22
LKU

Harangh Jenő

festő

Műcs. kiáll, 1916 tól
Pipics 114. l.

Haranghy Jenő

Könyve

Állat ABC. Rajzolta fenti. Lajos Ferenc népműves műhely kiadása. Bpén.

helyet alapjan a következő tanévre, amelyet újból elnyert ösztöndíjjal, szintén a Vassar Collegeben tölt, mint postgraduate (hatodéves) hallgató nyert beosztást.

Domán Miklós (1913, Budapest, róm. kat.), jogszigorló a boulderi Colorado-egyetemre kapott ösztöndíjat, ahol a jogi karon a Master-fokozat elnyeréséért dolgozott. E célból alkotmányjogi, amerikai jogtörténeti, jogbölcseleti, nemzetközi magán- és közjogi, közüzemtani, részvénytársasági, csőd- és kényszeregyességi és váltójogot hallgatott és „Call for an Institutional Social Law trough a System of Administrative Courts" című értekezésén dolgozott. Emellett magyar kérdésekről, különösen gazdasági kérdésekről és a jogi oktatás rendszeréről a boulderi, továbbá a denveri, wyomingi, kansasi és texasi egyetemeken több előadást tartott. Megérkezésekor a Niagara-vízesést, Cleveland, Detroit, Chicago, Kansas City és Denver nevezetességeit tekintette meg. A karácsonyi szünet idejében csekély összegért vásárolt régi autón Texasban és New Mexicoban utazgatott, majd három hétig Mexicót járta be. A diploma elnyerése után, június elejétől szeptember végig ismét úton volt, amely idő alatt hozzávetőlegesen 38.000 kilométert tett meg. Különösen a nagy amerikai nemzeti parkokban, nevezetesen a Yellowstone-, Rocky Mountains-, Grand Canyon- és Yose-

(Haranghy Jenő)

könyve

( ) Rézi és Rudi. Két kis állatkerti medvebocs kalandjai. — Mici és Maxi. A két mókás állatkerti csimpánz [Bp 1946]
Szépnüves Mühely

Haranghy Jenő ?

HARANGHY JENÖ :

129. Székelyföld. - Temp. p. 49 x 35 cm. Jelz. l.j.a paszpartun: "Haranghy Jenő"; b. "1911".

Koppmagygraf 150 éve

Haranghy Jenö

Marabu

olajf.

Tm. Bp. 1932.

Károly fhg:

Egész alak, jobbra halad
arcza s bajusza leberetvált.
ját tartva vezényel s balja
fekete nyakkendő, kabát pasz
nadrág, harisnya s cszizma
nek mellfodra látható, jobb
lag vonul s ez alatt az aran
vidék, folyóval és várral. Jobb
ta a kép alatti három ~~szöv~~

„L'Arciduch
Comandant le Trup
à la Rivie

Aquatinta, méretei a vonal
Stha 7692

55/93 N°

Haranghy Jenő

(1

1935. nyarán júlinstól szeptember végéig festette a dorogi bányász otthon disztermének freskóit, amely az esztergomi szénmedence történét, valamint a magyar szénbányászás univeléseinek fömozzanatait ~~ábrázolják~~ továbbá a szénnek az utját az életben öszesen 14 képben ábrázolják. Ugyan oda csinált egy 20 ~~[illegible]~~ négyzetmetres üvegablakot a bányász élet allegorikus kompozíciójával.

1932-ben csinálta a debreceni ravatalozó disztermének freskóját és üvegablakjait.

1932-ben a debreceni Angol Királyné szálló Csokonay termének falképeit és üvegablakjait, 1934-ben ugyanott debre-

Haranghy Jenő 2

cen történetéből vett jeleneteket goblen szőnyeg alakjában a kávéház részére.

1933 – 35. ősszig a budapesti Brittania szálló, nagy éttermében 2 falképet, a kávéházban festett goblen szőnyegek, a nótás terem, hondy-söröző, a régi magyar borozó, Móra Ferenc szobájának freskóit és üvegablakait készítette.

1930.-ban a kelenvölgyi rk. templom oltárképét festette, mely kereszt formában román stílusban Jézus életét ábrázolja –

1935-ban Balatonószödön a rk. templom oltárképét, mely Mária menybemenetelét ábrázolja – Ez év nyár a kőszegi evang.

leányginnázium magyar (3
irodalom termének összes kar-
tonjait. Ezt az utóbbit
Haranghy növendékei ki-
vitelezték a falon.
1935 őszén a dorogi plé-
bánia templom részére
készítette a Szent Borbála
és Szent Teréz üvegablaká-
nak színes kartonjait.
1935. őszén készítette a Debre-
cein Kossuth utcai ref. tem-
plom belsejének dekorativ
kifestésének színes terveit

a Művész közlése
1935. okt. 25.

Haranghy Jenő

1937-ben kiszítette
a Opesti Mátyás prince
falképeit és a testett
üvegablakok Eartonjait.

A helyszínen Cattán

zési munkálataira .....
r.k.

7. A gyöngyöstarjáni templom régi staurálási költségeihez való j

8. A sümegi r.k. plébániatemplom hez való hozzájárulás.....

9. A csarodai románkori ref.temp ihez való hozzájárulás.....

10. Az egri várbeli ásatások során raványok biztositására és vé ges terep- és kertrendezésre.

11. A váci diadaliv restaurálásá

12. A szegedi ferencrendi templom költségeihez való hozzájárulás

13. A tác-fövénypusztai romok biz

14. A sopronbánfalvi hegyi-templo

15. A sopronbánfalvai kápolna hely geihez való hozzájárulás.....

16. A nagyszekeresi gotikus ref. költségeihez való hozzájárulás

17. A nagylónyai ref.harangtorony

---

f t

Haranghy Jenő

festette a körmendi kórház kápolnájának falképeit. (Gyógyító szentek életnagyságú képei, román ornamentikával és embemák kal.) 1948. nyarán. Pénzt nem kapott érte, csak felerejével együtt lakást és élelmezést

Szabó Sándor
sümegi esperes
közlése
1948. okt. 9.

Haranghy Jenő

A Rajzolás Iskolája

kezdettől - a művészetig

Írta és rajzolta:

Haranghy Jenő

áll. iparművészeti iskolai tanár.

130. rajzoldal. 32 műmelléklet.

könyvnapra: 9.60

könyvnap után: 12.-

Pesti Hirlap

1942. május 27

Megrendelés

Név .....

.....

.....darab „Magyarország bélyegei 1850-1942." című árjelzőkönyv, à 2.— ..... P

.....sorozat 1942. márc. 15-én megjelenő Horthy repülőalap bélyeg, à 1.60 ..... P

.....kisív (à 25 sor) Horthy repülőalap sorozat, 1 kis ívsor . . . . à 41.50 ..... P

.....	csomag ..... P	Áthozat	P
.....	csomag ..... P	..... csomag	P
.....	csomag ..... P	..... csomag	P
.....	csomag ..... P	..... csomag	P
.....	csomag ..... P	..... csomag	P
.....	csomag ..... P	..... csomag	P
.....	csomag ..... P	..... csomag	P

Haranghy Jenő

1912. nagybányai mű-
vésztelep

Nagybányai kiáll. kat. 1912.

Temető, Keszthely - sörházkerti népván-
dorláskori VI. 162

Haraughy Jenő

Kévi tag ja

(Művészegyesület.

Haranghy Jenő, festő és grafikus, szül. 1894 VIII. 1. Debrecenben. Budapesten és Nagybányán tanult. Grafikai műveivel számos díjat nyert; sok illusztrációt készített. Olajfestményei körül kiválnak: Lóvásár, Trani hajóácstelep stb. A bpesti parmuv. rókola tanára.

Hari kladat

1. 5479.87 : 125 = 43.83
4 19
1048
487
112

2. 8796.54 : 125 = 70.37
465
904
29

3. 3

0·72634 : 18 = 0·04033
72
06
63
194

0·89765 : 105 = 0·854
57
515
95

0·07986

Harangky János

MAPFE katona 1920
állami II. vízf. dij

631

Klein, Adam

Prosz ~~trainkatonakat~~ szekerészeket borotváló borbely.

Rk.

K.2.

136 x 161 mm.

Haranghy Jenő

állami rajzdíj 1928

Haranghy Jenő

állami vizf. díj 1920.

Cibalis h. n. II. 106.

Érkezett 1904. július 5.

488/1904. Ty (Pozsony, 1904. július 3.)

Helmár Ágost a pozsonyi városi múzeum őre jelentést tesz Baumann István pozsonyi órás gyűjteményéről (Lásd Baumann Károlyhoz, 1904. VII. 30.)

Haranghy Jenő

1920. az állami
vízfestő díjat
nyerte a Magy. Akv.
és Pastellfestők Egyesülete
kiállításán

Illyr törzsek V. 263.

Haranghy Jenő

Halmos-fele
genre-díj
1922.

Havanghy Jenő

áll. vízfestm. díj 1920
áll. rajzdíj 1928.

Nemzeti Szalon

MAFE 16. kiáll. 1930. dec.

Vészi Gerzson
könyvnyomda
Budapest, VI.,
Podmanicky-u.
Telefon 108-03

Harangky Jenő

grafikáira megkapta
a Zrínyi-pályadíjat

Pesti Hirlap
1943. máj. 4.
(Kik. kaptak a
Zrínyi-pályadíjat?)

ugyanott 1871 márczius 10-én.

koronaőr,

fordultan és szembenézve van ábrázol-
zeme kék, bajusza és szakálla leberet-
llérral, fekete nyakkendő, fehér mel-
át és vállravetett prémes köpeny, a
zése alól jobbra: Einsle, 833.

6:53,5 cm.-- Lelt.sz.1373.-- Vétetett
szeptember 6-án (1619-912).-- Kifizet-
.-- Elszámoltatott 1912 október 8-án

317-912
9-912-1
elt.9058.

57

Haranghy Jenő. Négyes fogat. Könyvmal.
A művén ajándéka.
Kll. Gr. V. XLIX. Kiáll. Kat. 2 oi.

Haranghy Jenő

Harangky Jenő

12 exlibris rézkarca. Példány 20 db. Kiadta a Magyar Exlibris Gyűjtők és Grafikabarátok Egyesülete.

300 lóerejű tandem-gőzgép hosszanti met

Készítette **Láng L.** gépgyára Budapesten. Üzemben van
áramfejlesztő t

< Haranghy Jenő >

könyve

< > A rajzolás
iskolája kezdettől
a művészetig -
Irta és rajzolta -.
Bp. c. n.
Grőző Andor kiadása.

Könyvtáramban

Sopron, ev. tpl

165

kép 165

Harangky Jenő

illustrációi

az Elet. 1926. évfolyamban

III
786 (3637)
811 (44)

822.

1905.

van ábrázolva

jobbra fordul. Visszatekint és
felemelte, szárnyait kiterjesztette
álmát. Haja fürtözött. Palást-
arja.

218:172
~~227.0:182.0~~ cm.
III. 7-iki 20578 sz. leirattal

nyi templom egyik falköz-kitölté-

317

183

Haranghy Jenő

Ukmin kiáll. 1943

Csokonai, mincs tusrajz

állami vásárlás,
nem volt kiállítva:
Marabu, rézkarc.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

HARANGHY JENŐ (szül. 1894).

175. *Tanulmány.* Jelezve: Haranghy Jenő 1921. — Tussrajz. — A művész ajándéka.

Szépm. Múz. graf. o.

748.

749.

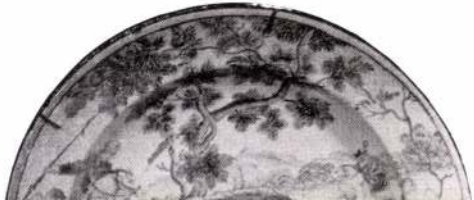

Haranghy Jenő

HARANGHY JENŐ

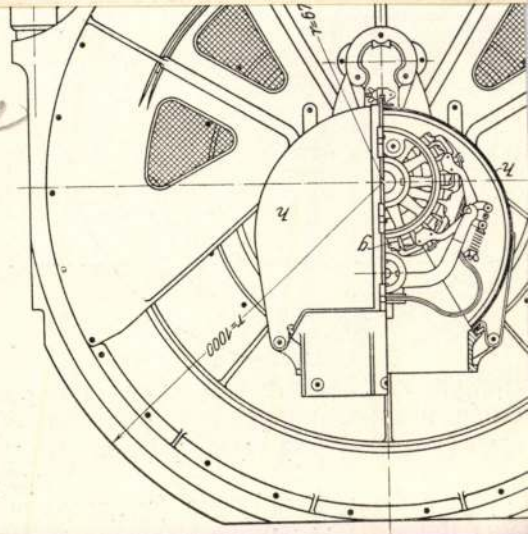

áramkörből kikapcsolódik. A vízoszlop emel
ú. n. rheostatfej szabályozza, mely a rövidr
végzi.

7. *Rheostatfej.* (27. és 28. ábra.) Az
teljes nyomású, a *B* csövön redukált nyom
ömlik a *C*, illetőleg a *Q* térbe; az utóbbit

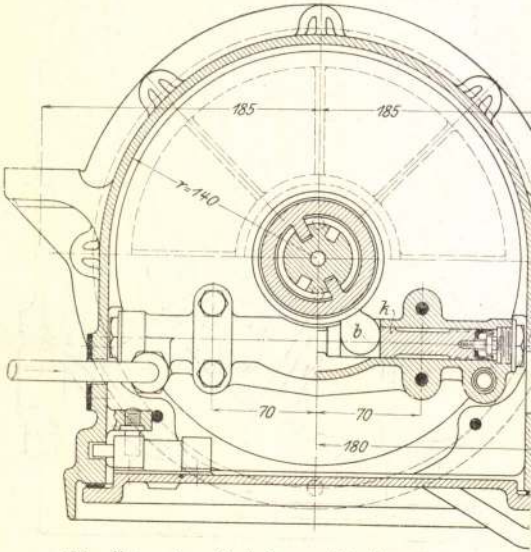

21. ábra. A primärkapcsoló átfordító szerkez

böző átmérőjű fémmembrán alkotja; a *P* ventil
a két membrán felszín különbözetének meg
nyomja fölfelé. Ennek az erőnek ellene dolg
szolenoid, mely *g* éllel a membranfejre tám
jármot magához húzza. Minél nagyobb az á
sége, annál nagyobb erővel nyomja le a szo
N ventilt. *T* egy kiegyensúlyozott, egész hoss

Haranghy Jenő

cód

Mariay Ölön: Az Iparmüvészeti Társulat kiállítása. Napkelet 1927. dec. 15. 1148. l.

U. 3621

Doskar Ferenc gyűjteményében számos vázlatkönyve, és több olajfestménye.

Harangby Jenő

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: „NAGYVÁRAD

Megjelent: 1943 JÚL 21

* KÉPET VÁSÁROLT A VÁROS A HADITUDÓSITÓ-KIÁLLITÁSON. Dr Hlatky Endre főispán dr Gyapay László polgármester helyettes társaságában megtekintette a váradi haditudósitó-kiállitást. Ennek során megvásárolták Nagyvárad városa szamára Harangby Jenő egyik érdekes vásznát, mely a nagyváradi bevonulást ábrázolja.

Haranghy Jenő

3 grafika.

Csánky Ungihal

39. l.

1001. KIS KÁVÉSKANNA, ezüs

1002. TEJESKANNA, ezüst, la
410 gr.

1003. KÉTFÜLES EDÉNY, ezü

1004. KÉT VIRÁGTARTÓ, ezü

1005. KIS POHÁR, aranyozott
terjegy. Augsburg, 1740 k

1006. NAGY POHÁR, ezüst, t
diszitéssel. Német, XVII.

1007. ÉRMES POHÁR, részbe
met, 1690 k.

1008. KEREK ÉKSZERTÁLKA
pel. Német.

1009. CSOKORTARTÓ HÜVE

1010. TALPAS CUKORTARTÓ

1011. TALPAS CUKORTARTÓ, ezüst, csonakalak. Magyar, empire

Haranghy Jenő
U. 4260

Ujság. 1926. dec. 12
(e. a.: Haranghy Jenő
nyabb rézkarcai.)
a Magyar Rézkarcoló Mü-
hely helyiségében koll. kiáll.
nyabb rézkarcaitól

1023. KÉT SÓTARTÓ, ezüst, részben aranyozva, recés peremmel. Bécs, 1819. 190 gr. 18.—

1024. SZELENCE, ezüst, vésett diszitéssel. Francia, 1840 k. 20.—

1025. TOILETTDOBOZ, köszörült üveg, ezüst fedővel. Bécs, XIX. sz. 160 gr. 20.—

1026. LÓFEJ, ezüst. Osztrák, XIX. sz. 100 gr. 10.—

1027. HAT KÁVÉSKANÁL, ezüst. Bécs, XIX. sz. 160 gr. 10.—

1028. KANÁL, aranyozott ezüst, egyenes, bordás nyéllel. Augsburg, XVII. sz. 5.—

1029. TIZENKÉT MOKKAKANÁL, ezüst. Tokban. Bécs, XIX. sz. 270 gr. 20.—

1030. HUSZONNÉGYSZEMÉLYES ÉTKEZŐKÉSZLET, ezüst. 486 drb. Bécs, XIX. sz. 22.460 gr. 1800.—

1031. LEVÉLNYITÓ, ezüst, kardalaku, kézvédőkosarában berakott gyöngyök. Francia. 3.—

1032. ÖVCSAT, ezüst, filigrán disszel. Balkán, XVIII. sz. 5.—

1033. ÖVCSAT, ezüst, trébelt diszitéssel. Szerb, XVIII. sz. v. 2.—

1034. KARPEREC, ezüst, két dudorral. Bulgár. 1.—

1035. KÉT BORC[illegible]ORSÓ, köszörült gyémántos üveg, ezüst foglalatban.

házy Károly gróf egri püspök rézmetszetű képével, valamint a Pest—budai álló Lánizhid nagy kihajtható. Fuchsthaler által rajzolt és Kohlmann által metszett részmetszetű látképével. K. 4r., er. ppkts . . . . . 6.—

2311. MAGYAR IRODALOMTÖRTÉNETI ÉRTEKEZÉSEK. Amade László báró, Ágai Adolf, Ányos Pál, Balassa Bálint, Degré A., Fazekas M., Gyöngyösi I., Kármán J., Kertbeny K., Kövér L., Listi L., Gróf Majláth J. (MELLÉKELVE 2 S. K. LEVELE 1812 ÉS 1819-BŐL.) Reviczky Gy., Sztáray M. és Zsámboki J., Czuczor G. és Lévay J. Összesen 18 füzet . . . 10.—

2312. MAGYAR IRODALOMTÖRTÉNETI ÉRTEKEZÉSEK. 24 drb. . . . . 10.—

2313. MAGYAR IRODALOMTÖRTÉNETI ÉRTEKEZÉSEK. 24 drb. . . . . 10.—

2314. MAGYAR ÍRÓK PÁLYAKÖNYVE. Kiadja és szerkeszti VAHOT IMRE. I. kötet (melynél több nem jelent meg!) Pest, 1856. N. 8r., fve, er. borítékban . . . . . 3.—

2315. MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK LEXIKONA. Írták SZENDREI JÁNOS és SZENTIVÁNYI GYULA. I. kötet: Abádi-Günther. (Több nem jelent meg.) Bpest, 1915. Lex. 8r., er. fbőrkts . 6.—

2316. MAGYAR KÖNYVÉSZET. I. évfolyam 1855—1856. Közli MAGYAR MIHÁLY, KILIÁN GYÖRGY. Pesten, HAAS KÁROLY. Bécsben, SZIGLER MIHÁLY. Nyitrán, BURGER ZSIGMOND Szegeden. 8r., 10. szám . . . . . 8.—

2317. MAGYAR KÖNYV-SZEMLE. 1876. évi folyam. Bpest, 1876. 8r., fvkts. RITKA! . . . . . 10.—

2318. MAGYAR MESÉSKÖNYVEK. 6 kötet . . . 3.—

2319. MAGYAR NEMZETI „HISZEKEGY". Kiadja a pest—bécsi irodalmi és művészeti intézet, Deutsch testvérek. (1870. kör.) 8r., fve . . . 2.—

2320. MAGYAR NÉPRAJZI TÁRGYÚ ÉRTEKEZÉSEK. 8 füzet . . . . . 2.—

2321. MAGYAR REGÉNYEK című sorozat 8 kötete. Er. vktsek . . . . . 4.—

2322. MAGYAR REVIZIÓSKÉRDÉSEKKEL, VALAMINT TISZA ISTVÁN GR-al FOGLALKOZÓ ÉRTEKEZÉSEK. 12 kötet, ill. füzet . 2.—

2323. MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁRGYÚ MŰVEK ÉS ÉRTEKEZÉSEK. 10 kötet . . . . . 3.—

2324. MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁRGYÚ ÉRTEKEZÉSEK. 11 füzet . . . . . 2.—

Kikiáltási ár pengőben

Bpest, 1898. 4r. er. vkts. Mellékelve MADÁCH IMRE AUTOGRAMMJA EGY PAPIRLAPON, 2 LATINNYELVU LEVELE A. STREGOVA, 1808. JAN. 2. ÉS 1809. JUN. 3.-I KELETTEL. 4r., 1 és 1½ old. és 8r., egy old. M. ALADÁR S. K. LEVELE EGY BARÁTJÁHOZ, A. SZTREGOVA, 1891. JUN. 6.-I KELETTEL 8r. 3 OLDAL. Valamint mellékelve EÖTVÖS KÁROLY „Ki ÉRTI EZT?" Az ember tragédiája szerzőjéhez írt 8 szakaszos versének KÉZIRATA ÉS EGY LEVELE. Ívrét 3 oldal. Valamint az illustr. ZICHY MIHÁLY 2 S. K. LEVELE SZ. PÉTERVÁR 1887. SZEPT. 29. ÉS OKTÓBER 12.-I KELETTEL. 8r. 6 oldal . 30.—

2303. —, Az ember tragédiája. Drámai költemény. ZICHY MIHÁLY 20 képével rézfénymetszetben. Bpest, 1905. 4r., er. bőrkts. Fedelén nagy ónplakettel . . . . . 10.—

2304. —, Az ember tragédiája. Bpest, Pantheon. 1920. 15. sz. pl. HARANGHY JENŐ rajzaival. 4r., er. pergktsben . . . . . 5.—

2305. —, Az ember tragédiája. Bpest, valamint G. VAUTIER 1931.-i francia, ANTONIO WIDMAR 1936.-i olasz, WILLIAM N. LOEW 1908.-i és CHARLES HENRY MELTZER 1933.-i angol fordításai. VOINOVICH GÉZA, Madách Imre és Az ember tragédiája. Bpest, 1914. Valamint 4 Madáchra és művére vonatkozó értekezés. Összesen 10 kötet . . . . . 20.—

2306. —, Az ember tragédiája. HARANGHY JENŐ rajzaival. Bpest. Pantheon. 114. sz. pl. 4r., er. szövet kötésben . . . . . 5.—

2307. MADZSAR JÓZSEF, Mintajegyzék városi nyilvános könyvtárak számára. Kézirat gyanánt. Bpest, 1913. 8r., fve. SZERZŐ S. K. AJÁNLÁSÁVAL SZALAY JÓZSEFNEK . . . . 1.—

2308. MAGOS ERNŐ, Három beszéd Robespierretől. 1. A háborúról, 2. A forradalmi kormány elveiről, 3. A belkormányzás elveiről. Pest, 1848. 12r., fve . . . . . 3.—

2309. MAGYAR FÖLDRAJZI TÁRSASÁG Könyvtárának 6 kötete (Lóczy L., Scott utolsó útja, Scott, Angolok a déli sarkvidéken, Hedin Sven, —, Ázsia szívében, —, Ázsia sivatagjain keresztül) 6 kötet, er. vktsek . . . . . 6.—

2310. MAGYAR HAZAI VÁNDOR. 1840. Szerk.: KÁROLYI ISTVÁN, Pest, Trattner. Eszter-

Lap: Sopronmegye

Megjelent: (? 1948) MAJ 1 8

Művészképmások a múzeumban

Múzeumunk soron lévő 9. külön kiállítása soproni művészképmásokat mutat be, — szám szerint 49-et. A következő részben korábbi, részben élő művészeink szerepelnek képpel és szoborral: Wilfing József, ~~Ágoston Ernő~~, Kugler Ferenc, Szakál Ernő, Janeschitz Henrik, Megyesy Antal, Vörös Erzsi, Kugler János, ~~Bründl Ödön~~, a Stornocsalád, ~~Haranghy Jenő~~, Steiner Rezső, Sterbencz Károly, Kássa Gábor, Ruhmann Jenőné, Horváth József, Mende Gusztáv, Sebestyén-Schebesta Ferenc, Mühl Aladár, Wosinszky Kázmér, ~~Divéky József~~, Diebold Károly, ~~Belányi Viktor~~, Mihalovits János, Thierring Lajos. A kiállítás május 15—29 hétfő kivételével minden hétköznapon és vasárnap délelőtt látható. Belépés díjtalan.

Horváth József

sassék. —
y Fritz úr felhivása folytán
-ból utaztunk Trencsénbe
lölegül kért 100 koronát

nnár 12.

Mély tisztelettel
Bodnárpál
IV. épitész

Hád József Viktor
IV. é. épitészh.

HIREK

— **AZ ÚJ TÖRÖK KORMÁNYBAN** két új miniszter van: Bechi Us volt szmirnai polgármester a kereskedelmi miniszter, Saukat Resik Habibogru pedig földmívelésügyi miniszter.

— **SZABÓ BÉLA A STATISZTIKAI HIVATAL ALELNÖKE.** A kormányzó dr. *Szabó* Béla miniszteri tanácsost az V. fizetési osztályba való meghagyása mellett a Központi Statisztikai Hivatal alelnökévé nevezte ki.

— **HONGKONGBÓL** a japánok utasítására a japán-kínai háború kitörése óta odamenekült kínaiak visszatértek eredeti lakóhelyükre. Az egykori angol koronagyarmat lakosságának száma ezzel másfélmillióról 600.000-re csökkent.

— **AZ INDIAI FÜGGETLENSÉGI LÍGA a bangkoki rádió útján felszólította az Egyiptomban és a Közel-Keleten levő indiai csapatokat, hogy »ne ontsák többé vérüket a kegyetlen és gyáva angolokért«.**

— **ZÁRÁBAN** külön dísztemetőt szenteltek fel a Balkánon a felkelők ellen vívott harcokban elesett olasz katonák számára.

— **KITÜNTETÉSEK.** Az olasz király és császár dr. *Gedényi* Mihálynak, az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács főtitkárának, az ismert írónak és dr. *Rajczy* Imre miniszteri titkárnak, a többszörös magyar vívóbajnoknak az Olasz Koronarend tiszti keresztjét adományozta.

— **RICCARDI olasz külkereskedelmi miniszter pénteken éjfél után elutazott Münchenből Rómába. Búcsúztatására a pályaudvaron megjelent Funk birodalmi miniszter és Esser államtitkár.**

— **SZOCIÁLIS ÉS GYÁRGONDOZÓI TANFOLYAM.** Az Országos Szociálpolitikai Intézet kétéves tanfolyamot nyit a szoicális és gyárgondozói életpályára készülő érettségizett (vagy tanítói és óvónői képesítést szerzett) fiúk és leányok részére. Részletes felvilágosítás: Szentkirályi-utca 7. szám. A kérvények beadása augusztus 24-től szeptember 8-ig.

— **ROOSEVELT elrendelte, hogy az amerikai törvényhozásnak aktív katonai szolgálatban álló tagjait bocsássák el a szolgálatból. Akik a hadseregben akarnak maradni, nem tarthatják meg mandátumukat.**

— **FELVÉTEL A DEBRECENI EGYETEMRE.** A debreceni Tisza István-Tudományegyetem hit-, jog-, állam-, orvos- és bölcsészettudományi, ennek matematikai és természettudományi csoportjára a rendes beiratkozás az 1942—43. tanév I. félévére *szeptember hó 1—15-én estig* tart. Részletes tájékoztatás jelent meg a Budapesti Közlöny 1942 június 24-i számában s felvilágosítást nyujt a rektori hivatal. Az egyetemen férfi és női internátusok működnek. Erre nézve az internátus, illetőleg kollégium igazgatósága nyujt részletes tájékoztatást.

— **BEREG MEGYE** *Péchy* Szaboles főispán indítványára egyhangúlag elhatározta, hogy *Lossonczy* István és *Szényei Merse* Jenő miniszteréket kinevezésük alkalmából táviratilag üdvözli.

— **HÁZASSÁG.** *Somogyváry* Vera, vitéz *Somogyváry* Vilmos ezredes és felesége, *Szanathy* Mária leánya június 11-én tartotta esküvőjét bessenyői *Bessenyő* Zsigmond dr.-ral, bessenyői *Bessenyő* Zsigmond m. kir. ny. gazdasági felügyelő, földbirtokos és felesége, néhai *Hám* Valéria fiával. Tanuk voltak: vitéz *Somogyváry* Gyula író, országgyülési képviselő és vitéz *Elekes* Ferenc alezredes.

Laczó Jolánkát (Elek) eljegyezte dr. *Szelényi* Ferenc m. kir. rendőrfogalmazógyakornok (Gyula). Minden külön értesítés helyett.

Marossy Imre és *Biró* Anna e hó 11-én tartják esküvőjüket Kézdimartonoson. (Minden külön értesítés helyett.)

Kristoff Margit és dr. *Mattyasovszky* László e hó 12-én tartják esküvőjüket. (Minden külön értesítés helyett.)

Dömötör Zsófia és *Zivoska* Alfonz miniszteri segédtitkár e hó 14-én este 7 órakor tartják esküvőjüket az udvari várkápolnában.

Demény Lili állami tanítónőt eljegyezte dr. *Udvarhelyi* Zoltán m. kir. rendőrfogalmazó. (Minden külön értesítés helyett.)

— **CUKOR NÉLKÜL ÉS KEVÉS CUKORRAL** dzsem és lekvár befőzését, továbbá a most kapható nyersanyagokból vitaminos ételek készítését mutatják be az Elektromos Müvek Eskü-úti 5. sz. alatti villamos főzőbemutató előadásain. Legközelebbi előadások július 13-án, szerdán délután 5 órakor és július 16-án és 17-én, csütörtök és pénteken délelőtt 10 órakor kezdődnek. Részvétel díjtalan.

— **ORVOSI HÍr.** Dr. *Vincze* ideggyógyászati rendelőintézet (Bp. VII., Damjanich-u'ca 40.). Rendelések szombat kivételével d. u. 4—6-ig. T.: 421—324.

SZINHÁZ és FILM

BÉCSI KERINGŐ

Bemutató a Margitszigeten

Közel egyhónapos előkészület után a Margitszigeti Szabadtéri Színpad pénteken este a *Bécsi keringő* című Strauss-operettel megnyitotta kapuit. A tegnapi premieren az ünnepi est minden kelléke megvolt, s a siker teljes és kerek lett volna, ha egy ötvenöt perces rövidzárlat nem rontja le *a Kék Duna-keringő balett* festőien szép jelenete alatt kialakult művészi hangulatot.

A hatalmas gyepszínpadon elsőrangú művészek. A nézőtéren azt a bizonyos gombostűt sem lehetett volna leejteni, olyan volt a zsúfoltság. Mintegy 5000 ember élvezte a bűbájos Strauss-muzsikát, a kedves operettszöveget, amelyet Hubert *Marischka* szövegkönyve alapján dolgozott át *Bubik* Árpád.

A szabadtéri előadások legfontosabb tényezője, az ido, ezúttal jól viselkedett. Igazi szép júliusi nyáreste volt. A leveleket alig mozgatta a szellő, csak éppen a meleget lopta le az emberek arcáról. Meglibbentette a színes női ruhák lenge fodrait s mire a szigeti öreg fák halkan susogó lombkoronái felett kigyúltak az égen a csillagok, elült a nézőtéri zsongás és Rubányi Vilmos dirigensi pálcája nyomán felcsendültek az örökszép Strauss-melódiák.

A *Bécsi keringő* Budapesten ezúttal került elsőízben színre. Tizenkét évvel ezelőtt Bécsben, a Stadt-theaterben óriási siker mellett mintegy 500-szor ment a darab, melynek meséje a két Johann Strauss — az apa és fiú — köré szövődik. *Bubik* Árpád bravúros rendezésben varázsolta színpadra a hitzingi Dommayer-kaszinót és vele szemben a híres rózsalugasos Ebeseder-cukrászdát, ahol naponta megjelenik a nagy Johann Strauss-nak, a keringőkirálynak *(Solthy* György) fia, a fiatal Johann Strauss *(Pataky* Kálmán), hogy a cukrász Léni leányának *(Barabás* Sári) énekórát adjon. Lénit apja az udvari szabómester fiának, Poldinak szánta és nem tartja kívánatos vőnek a muzsikust. A fiatal Strauss muzsikálása különben apjának sem tetszik, túlságosan modernnek, szabálytalannak tartja és apai szigora megtiltja fiának a komponálást, — tanítót akar belőle nevelni. A szép Torriuelli grófnő (*Réthy* Eszter) személyében azonban a fiatal Strauss titkos pártfogóra akad, akinek biztatására apja tilalma ellenére új valcert komponál. Címe: *Amit a bécsi erdő mesél.* A grófnő pártfogása hozzásegíti a fiatal zeneszerzőt, hogy a híres hitzingi Dommayer-teremben az öreg Strauss helyett a zenekar élén elvezényelhesse új szerzeményeit, s a közönség kirobbanó lelkesedéssel köszönti az új keringőkirályt. A nagy siker nagy bonyodalmak láncolatát hozza. Apja megtagadja és Léni is ráébred, hogy ő már nem illik a híres muzsikushoz és a fiatal Strauss egyszerre elveszíti apját, menyasszonyát, de örökre eljegyzi magát a muzsikával. Aztán kiderül fölötte az ég, hírneve egyre nő, tehetségét apja is elismeri. Az apa kibékül fiával és rábízza a halhatatlan örökséget, a bécsi keringőt.

A tegnapesti bemutató előadásban, rendezésben egyaránt elsőrangút nyujtott. *Réthy* Eszter, a bécsi állami opera kiváló művésznője, teljes illuziótkeltő jelenség. Az első felvonás elején előrobogó hintójából kilibbenve olyan volt, mint egy megelevenedett kecses porcellánfigura és hangja kristály- és ezüstcsengőként csilingelt. *Pataky* Kálmán kitűnő volt, az est egyik nagy meglepetése mégis a bájos *Barabás* Sári. Édes hangja behízelgően lágy a pianókban és tömör a középfekvésekben, megjelenése tökéletesen illuziótkeltő. A szereplők valamennyien tudásuk, tehetségük legjavát adták. *Solthy* György, az idősebb Strauss szerepében kiváló volt, de kitűnőek voltak *Madarász* László, *Simon* Marcsa, *Kökény* Ilona, *Fülöp* Sándor, *Bihary* Nándor, *Feleki* Sári, *Ignáth* Gyula, dr. *Sikolya* István, *Pártos* Gusztáv, *Stolpa* András és az óriási statisztéria, a balett és az énekcsoport minden egyes szereplője. A táncszámok alatt a közönség elragadtatva gyönyörködött a pazarul kiállított jelenetekben, amelyeknek szólóit *Ottrubay* Melinda, *Bartos* Irén, *Kőszeghy* Ferenc és *Sallay* Zoltán táncolta. A *Kék Duna keringő-balett* festőien szép jelenete Ottrubay Melinda kék szitakötő-táncával egészen különleges rendezésével és a világítási fén[illegible] különösen nagy sikert aratott.

*

Meg kell emlékezni a tegnapi esttel kapcsolatban a budapesti közönség elismerésreméltó fegyelmezettségéről is. Előbb csendes derűvel vette tudomásul a rövidzárlat következtében beállott sötétséget, de később is megnyugtató rendben fogadta a kellemetlen közjátékot, megvárta, míg a hibát, amelyet az egyik transzformátor túlterhelése okozott, kijavították s a hosszú pauza után a darabot befejezhették. A rövidzárlatos intermezzót leszámítva, a *Bécsi keringő* átütő sikert aratott. **(Z. P. A.)**

Kornay János Milánóba utazik

Kornay János, az Operaház világítási főfelügyelője július 21-én Milánóba utazik, ahol a kolozsvári Operaház világítási technikájának kiegészítő berendezéseit vásárolja meg.

Olasz est a Károlyi-kertben

Ma este nagyszabású olasz est lesz a Károlyi-kertben, a legnevesebb olasz zenei alkotások kerülnek a hallgatóság elé. Az est szólistája *Járay* József, az Operaház fiatal tenoristája.

Mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnepnap. M = Matiné

ADMIRÁL (353—707): **Ember a láthatáron.** (1/16 1/16 1/8 1/10; V Ü 11 és 1/2-kor is.) — **ALKOTÁS** (353—374): **Mákvirágok.** (1/14 1/16 1/18 1/10: V Ü 11 és 1/2-kor is.) — **ANDRÁSSY** (124—127): **Te csak pipálj, Ladányi.** (3/14 1/16 1/8 3/10; V Ü 11 2 4 6 8 10.) — **ÁTRIUM** (154—024): **2000 pengős férfi.** (3/16 1/28 1/10; Sz V Ü 1/24-kor is.) — **BELVÁROSI** (364—563): **Önagysága titkárja.** (Jobbterem 4 6 8 10; balterem V Ü 1/13 3/15 3/17 3/19.) — **BELVÁROSI HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (181—244): **Uszás és ugrás. Életadó vér** (kultúrfilmek). **Tobruk és Szebasztopol elfoglalása. Ufa különkiadás. Rajzos híradó Szebasztopolról. Magyar, Ufa, Luce híradók.** (Folyt. egyórás előadások 10—24 óráig.) — **BROADWAY** (422—722): **Diákévek.** (1/14 1/16 1/28 1/10; Sz V Ü 1/2-kor is.) — **BUDAI APOLLÓ** (351—500): **Szerelek.** (1/15 3/17 9; V Ü 1/2 1/14 1/16 1/28 1/10.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Madarász.** — **CAPITOL** (134—337): **Legyünk fiatalok.** (1/14 1/16 1/28 1/10; vasárnap és ünnepnapokon 1/2 órakor is.) — **CORSO** (182—818): **Szerelem! vihar.** (1/16 1/8 1/10; Sz V Ü 1/24-kor is.) — **CORVIN** (138—988, 339—584): **Szabotázs.** (5 1/8 1/10: Sz V Ü 3/13 órakor is.) — **DAMJANICH** (425—644): **Népitélet.** (1/14 1/16 1/28 1/10; V Ü 1/2-kor is.) — **DECSI** (121—343, 125—952): **A szerelem orvosa.** (3/16 1/28 1/10; Sz V Ü 1/24-kor is.) — **ELIT** (114—502): Nyári szünet. Mesovár néven nyilik meg július 30-án. — **FÓRUM** (189—707, 189—513): **Bünös vagyok.** (1/16 1/28 3/10; Sz V Ü 3-kor is.) — **GLÓRIA** (427—521): **Azur expressz.** (5 7 9; Sz 1/24 1/16 1/28 1/10: V Ü 1/12 órakor is.) — **HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (322—499): **Fejlődő társadalombiztosítás. Életadó vér (kultúrfilmek). Tobruk és Szebasztopol elfoglalása. Ufa különkiadás. Rajzos híradó Szebasztopolról. Magyar, Ufa és Luce híradók.** (Folyt. egyórás előadások 9—24 óráig.) — **HOLLYWOOD** (225—003): **Melyiket szeressem.** (1/16 1/28 1/10: Sz V Ü 1/24-kor is.) — **IPOLY** (292—626): **Ember a láthatáron.** (1/16 1/28 1/10; V Ü 1/24 órakor is.) — **JÓZSEFVÁROSI** (131—316): **Balalajka.** (5 1/8 1/10; V Ü 3/13-kor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Pepita kabát.** — **KULTUR** (188—120): **Tavaszi álom.** (5 1/18 1/10; Sz 1/24 1/16 1/28 1/10; V Ü 3/14 3/16 3/18 3/10.) — **LLOYD—DUNA** (111—994): **Melyiket szeressem.** (1/16 1/28 1/10; V Ü 1/24-kor is.) — **ODEON** (428—478): **Ember a láthatáron.** (1/14 1/16 1/28 1/10; V Ü 1/12-kor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Hölgyek előnyben.** — **OLYMPIA—SZÉKELY** (423—188): **Zárt tárgyalás.** (4 6 8 10; V Ü 2-kor is.) — **OMNIA** (130—125): **Rózsafabot.** (5 1/8 1/10: Sz V Ü 3 órakor is.) — **OTTHON** (146—447): **Ember a láthatáron.** (1/14 1/16 1/18 1/10; V Ü 1/12-kor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Zavaros éjszaka.** — **PATRIA** (145—673): **Szakadék felett.** (11 2 4 6 8 10.) — **PHÖNIX** (426—326): **Ember a láthatáron.** (11 5 1/8 1/10; Sz V Ü 11 3 5 1/8 1/10.) — **RÁDIUS** (122—098, 120—564): **Fráter Loránd.** (1/16 1/18 1/10: Sz V Ü 1/24-kor is.) — **RIALTÓ—TOLDI** (224—443): **Egy**

LEGYÜNK FIATALOK!
A legvidámabb nyári szórakozás! (Esperia-film)
CAPITOL

Bókay befejezte új darabját

Bókay János

Bókay János befejezte balatonvilágosi nyaralása alatt a jövő szezonra irt darabját, mely a Vigszínház színpadán kerül bemutatásra. Ez Bókay első »komoly« hangszerelésü darabja, a vigjátéki helyzetek helyett drámai feszültséget vitt új színpadi művébe, melynek cselekménye az orvos-professzorok világában zajlik le.

Zathureczky Ede Olaszországban

Zathureczky Ede, nagy hegedűművészünk, a Zeneművészeti Főiskola hegedűtanszékének tanára az ősszel hangversenykörútra indul Olaszországba. Mintegy 10 nagy olasz városban ad egy-egy hangversenyt olasz és magyar zeneszerzők műveiből.

Dékány András előadása a rádióban

Dékány András, az ismert író, akinek regényei és színdarabjai nagy sikerrel szerepeltek, vasárnap délben tizenkét óra 55 perckor előadást tart a rádióban *Magyar költő magyar kardja* címmel.

Bokszoló — történelmi szerepben

Primo *Carnera*, az óriástermetű olasz bokszoló néhányszor kísérletezett a filmen, de kevés sikerrel. Az olasz filmesek ezután a romantikus filmek robusztus férfiszerepeire Emilio *Spallát* szerződtették, aki ha[illegible]

27 éves az ország legfiatalabb törvényszéki bírája

Kecskemét, július 11. *(A Magyarország tudósítójától.)* A minap közölte a hivatalos lap, hogy a Kormányzó az igazságügyminiszter előterjesztésére dr. *Sántha* György törvényszéki titkárt a pestvidéki törvényszékhez törvényszéki bíróvá kinevezte.

Sántha György az ország legfiatalabb bírája: az idén töltötte be a huszonhetedik esztendejét. 17 éves korában kitüntetéssel érettségizett. Kormárzógyűrűvel avatták doktorrá, az egyesített ügyvédi és bírói vizsgát egyhangú kitüntetéssel tette le. Atyja *Sántha* György nyugalmazott tanár, a költő.

Megjelent a nyári menetrend

A *Vasúti Útmutató* menetrendkönyv nyári kiadása júniusban megjelent. Tartalmazza mindazokat az időközi menetrendváltozásokat, amelyek május—júniusban bekövetkeztek.

Használatához nem kell sem pótlék, sem »Közlekedő vonatok jegyzéke«, mert a nyári menetrendek életbelépte óta bekövetkezett változások az egyes táblázatokon keresztül vannak vezetve és mert a tényleg közlekedő vonatokat »K«-val (= közlekedik) jelzéssel látta el a szerkesztőség. Az utas tehát minden tudnivalót egyhelyen megtalál a táblázaton. A jövőben bekövetkezhető szórványos változásról díjmentes értesítést kap mindenki, aki a könyvben levő szelvényt beküldi.

A *Vasúti Útmutató* dohánytőzsdékben és könyvkereskedésekben kapható. A zsebkönyv ára: 1.50 pengő.

Új rádiótársaság Romániában

Bukarest, július 11. *(Bud. Tud.)* A hivatalos lapban megjelent rendelettörvény alapján »*Interradio*« rt. elnevezéssel új rádiótársaság létesítését és működését engedélyezték, amelynek célja *Románia területén kívül való propaganda.* Az Interradio leadásai idegen nyelvűek, miután a román nyelv használata a román rádió monopóliuma. A társaság által leadott hírek, amelyek Romániára vonatkoznak, *csak hivatalos közlemények* lehetnek.

Megkezdődött a kenyérgabona őrlése

Rövidesen piacra kerül az új liszt

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: A több hete tartó meleg időjárás mindenütt annyira megérlelte a kenyérgabonát, hogy annak aratása már *országszerte megkezdődött.*

Azokon a helyeken, ahol az aratási munkálatokat már korábban megkezdték, *a cséplés is folyamatban van,* úgy hogy az idei termésű első kenyérgabona-szállítmányok megőrlése után *az új liszt rövidesen piacra kerül.*

Kecskén lovagló fekete majom, gyáva oroszlán, halat tartó arany angyal és egyéb érdekességek a holnap megnyíló MAGYAR CÍMERKIÁLLÍTÁSON

Érdekes kiállítás nyílik meg vasárnap délben az *Országos Széchenyi Könyvtár* Eszterházy-utcai helyiségeiben. ~~Pereszlényi Harangody Erzsébet,~~ az Országos Levéltár megbízott címfestője kiállította *címereit.* A magyar történelem számos főrangú, kisnemesi alakjának címerei sorakoznak az öt terem falain és üvegfedelű tárolói alatt. *Mint egy kis tarka, színes történelem, olyan az egész kiállítás:* egyes címerek, az úgynevezett »*beszélő*« *címerek* valósággal elmondják, elbeszélik a nézőnek, honnan kapta az illető család a nevét. Az *Ajtós*-család címerében — ennek egyik tagja volt az *Ajtós Dürer* Albert néven világhírre szert tett festőművész — például szerepel egy székelyes nyitott ajtó: az *Ajtósok* innen nyerték nevüket.

A hatalmas anyag felidézi a magyar *történelem* számos nagy alakját, kiállították *nagy költőink címereit;* nem hiányoznak azonban a *mai magyar társadalom* vezető személyiségeinek címerei sem.

Három aranykalász a páncélos karban

A kiállítást a *kormányzó úr* címere nyitja meg: a nagybányai *Horthy* család ősi magyar birtokos nemesektől származik. A címerkép három aranykalászt tartó páncélos férfikart ábrázol. Ez a legszebb magyar heraldikai jelkép, mely a magyarság életét kezében tartó vitéz magyar férfinak hű szimbóluma.

Ezután következnek a mai nagy politikusok címerei, a *Kállay*-család címere. *Kállay* Miklós miniszterelnök, akinek ősei tudvalevőleg a honfoglaló magyarokkal együtt jöttek az országba, *egyik őse a Mátyás király korabeli Balog Semjén,* aki a hagyomány szerint az elől menekülő törököket még a folyón keresztül is üldözte. Amikor az egyik török vitéz fejét a vízben levágta és a fejet a kardjával kiemelte, *a fejjel együtt kiemelt egy halat is.* Ezért szerepel a címerben egy hal is, mely alatt két piros szív látható. Az egész címert körülfogja egy félelmetes zöld sárkány.

Szinyei Merse Jenő kultuszminiszter címerében egy aranyszínű angyal halat tart kezében, az angyal fején vörös kereszt. Az új kultuszminiszternek, mint a képviselőház alelnökének helyébe választott *Krudy* Ferencnek, az új képviselőházi alelnöknek a címerében *pelikán* látható, éles csőrével felhasítja mellét, hogy vért adjon fiókáinak. *Ugyanez a címere Kazinczy Ferencnek is,* a két címer ornamentikája más.

Régi híres magyarok

Iskolai tanulmányainkból mindannyian ismerjük a »*holló*« *Hunyadi* címert: éjfekete holló áll a címer egyik mezőjében, szájában aranygyűrű. *Tinódi Lantos* Sebestyénnek, a régi érdemes költőnek a címerében kard és lant látható. *Toldi* Miklósnak, Arany János legendás hősének címerét fehérfejű, feketeszárnyú bika, kardot tartó kéz díszíti. A híres *Garai*-családé — ebből származott néhai gróf *Teleki* Pál — 1409-beli címerén látható egy zordtekintetű, lángokból kinőtt szirti kecske, mely füvet eszik.

Vannak olyan címerek, melyek valósággal kis történeteket mesélnek el; ilyen a *Hatvani-címer,* melyen egy pirosruhás hajdú hatalmas medvét sujt agyon, a címer felső részén már kardélre tűzték a levágott medvefejet. *Nagy* Lajos király címere egy vértezetből magasra kinyúló bátor sasfejet ábrázol, a sas szájában aranypatkó, a címer alsó részének kék mezőjében 13 aranyliliom. *Rákóczi Ferenc* címerét fekete kerék, zöld hármas domb, ezüstkardot tartó fekete sas díszíti, az egész címert körülövezi a bíboros hercegi hermelinpalást, fent hercegi koronával. *Széchenyi István* címerét fehérszínű apostoli kettőskereszt, balról-jobbról fekete sas ékesíti.

Költők, írók

Sok érdekességet mutatnak a költők és írók címerei is. *Gyöngyösi* Istvánnak, a híres régi elbeszélő költőnek címerében kecses pegazus áll, mellső lábaiban három arany nyíllal. *Zrínyi* Miklós költő és hadvezér címerén kívül itt látható *Arany* János címere: véreshegyű kardot ábrázol. *Jókai* Mór címere valóságos kis festmény: a háttérben hágcsók kúsznak fel egy várfalra, rajta vörös ruhában áll a magyar hős és egy ágyú tüzel az elől táborozó török sátorokra. *Petőfi* — elszegényedett nemes családból származott — címere kék mezőben kardot tartó kart, fölötte arany koronát ábrázol. *Madách* Imre címerében aranykoronát tartó arany szárnyas oroszlán aranykoszorút tart kék-piros mezőben.

És így tovább: *Ady* címerében három vadkanagyar, fölötte átszúrt vadkanfejet tartó páncélos kar díszeleg. *Kosztolányi* címerében arany csillag, ezüst hold látható, ezenkívül élénkzöld fa árnyában mogorva medve áll. Kiállították még *Kölcsey, Vörösmarty, Tompa, Mikszáth, Móra* Ferenc címereit is.

Külön érdekesség *az a néhány címer, mely rajzával lepi meg* a nézőt. *Gutay* Mátyás, Radétzky István egri püspök *udvari bolondja,* aki 1582-ben kapta címerét, a legérdekesebb címerrel szerepel: *bakkecskén félig öltözött, felfegyverzett majom lovagol.* Ez a gunycímer rikaságszámba megy a magyar heraldikában épúgy, mint *Marczibányi* Antal címere, amely az egész világ heraldikájában párját ritkítja: *lefelé merednek az aranykorona ágai, lefelé áll az egész címer.* Nagyon érdekes *Várady* János címere is, melyen egy hátrafordult oroszlán a *fületövét vakarja.*

(b. f.)

Képzőművészeti pályázat

A Képzőművészeti Főiskola rektori tanácsa pályázatot hirdet a Főiskola miskolci művésztelepének három ösztöndíjára, amelyek 1—1 műterem ingyenes használatából állnak. A pályázók kérvényüket a kultuszminiszterhez címezve július 31-éig a Főiskola (VI., Andrássy-út 71. sz.) rektori hivatalában kötelesek benyújtani. Mellékletek: a születési bizonyítvány, művészi tanulmányokat igazoló iratok, továbbá legalább 2 darab rajz, festmény vagy szobor.

A belső arcvonal rohamcsapatai

A magyar nemzet szemefénye a honvéd megkap mindent, amit ellátásban és felszerelésben megkaphat Köteles gondosságból, a nemzet hálájának csekély jeleként. De a nagy harc nemcsak a külső fronton folyik, hanem idehaza, a belső fronton, a munka arcvonalán is. A belső arcvonal rohamcsapatai, *az aratók,* már megkezdték munkájukat a nemzet következő évi ellátásának biztosítására.

A belső arcvonal munkás hőseire gondolt a kormány három új rendelkezése. A nemzet színe-virága, a fiatalság a harctéren küzd, a helyét idehaza sorra elfoglalják az *élemedettebb korúak.* A nehéz testi munkát végző mezőgazdasági munkások évi 240 kilogram kenyérgabona fejadagját ezért ezentúl a fiatalabbak helyett munkába álló *60—65 éves aratók is* megkapják.

A szegődményes gazdasági cselédek és időszaki munkások részére rendszeresített évi 60 kilogram kenyérgabonát ezentúl az 50 holdnál kisebb területen gazdálkodó *kisgazdák és bérlők* is megkapják, mert voltaképpen ugyanolyan nehéz munkát végeznek, mint a gazdasági cselédek és időszaki munkások. A termés betakarításának meggyorsítását célozza a harmadik intézkedés, de van szociális vonatkozása is. Ez külön korpajuttatásban részesíti a gazdákat a még júliusban leszállított kenyérgabona mennyisége után, de azokat a *kisebb gazdákat is,* akik egy kocsirakománynál kevesebb mennyiségű kenyérgabonát szolgáltatnak be.

A három új rendelkezés szervesen beleilleszkedik abba a kormánypolitikába, amely *szociális és nemzetvédelmi szempontból* a jelenlegi rendkívüli időkben *elsősorban a harcterek katonáira és a belső arcvonal dolgozóira gondol.*

Három napig virágzott a Tisza

Kecskemét, július 11. *(A Magyarország tudósítójától.)* A tiszaeleni nyarak eseménye minden esztendőben a Tisza kivirágzása. A kérész apró lepkéi röpködnek a folyó felszíne felett és *milliószámra születnek és halnak percenként,* de a víztükör »virágzó« hatása sokszor egy hétig is eltart.

Az idei virágzás legnagyobb tömege szerdától tegnapig tartott. A Tisza látogatóinak száma ilyenkor a sokszorosára emelkedik fel. A tartós virágzásból *a tiszavidéki nép jó termésre és bő halászzsákmányokra következtet.*

Két kutya összekapott, szívszélhűdésben meghalt egyiknek a gazdája

Menyhárt Lászlóné, egy pénzügyi tanácsos 56 éves felesége tegnap este a *Bajvívó*-utcában sétáltatta kutyáját. Szembetalálkozott egy idegen férfival, aki szintén kutyát vezetett. *A két kis budai kutya összekapott* s a kutyamarakodásnak a gazdák szóváltása lett a következménye. Ez annyira felizgatta *Menyhárt* Lászlónét, hogy a szemtanúk szerint *szívéhez kapott és összeesett.* A helyszínre érkezett mentők már csak *halálát* állapíthatták meg.

A magyarországi orosz emigráció tisztelgése az országzászlónál

Vasárnap a Magyarországon működő Szent Vladimir emigráns cserkészcsapat Országzászló-őrszolgálata kapcsán az egész országból ideérkező, még a régi Oroszországból menekült és itt letelepedett *orosz emigránsok is felvonulnak* az Ereklyés Országzászlóhoz, hogy — felhívásuk szerint — a lovagias és vitéz magyar nemzet iránt érzett mélységes hálájuknak adjanak kifejezést. Délben a Beszkárt tűzharcos zenekara kíséri a csapatot őrségváltásra.

Magyaros nyári ruhák. Ferenczyné Haranghy Erzsike tervei.

Muskátli

1936. 4. 12

Magyaros nyári ruhák. Farnadi Ilonka tervei.

• INNEN-ONNAN •

FERENCZYNÉ HARANGHY ERZSÉBET MAGYAROS MINTÁJÚ NYÁRI RUHATERVEI. Alábbiakban adjuk az F. Haranghy Erzsébet által tervezett magyaros mintájú nyári ruhák leírását. 1. Könnyű nyári ruha, magyaros mintázatú (boldogi) anyagból. 2. Könnyű nyári ruha magyaros mintájú anyagból, a minta színével egyező díszítéssel (Matyó-szabás). 3. Magyaros mintájú mosóruha, fehér ujjakkal és nyakfodorral. Az ujjakon a ruha színével megegyező rátét és „boszorkány"-öltésű díszítés. 4. E ruha leírása egyezik a 3. számú ruha leírásával. 5. Magyaros mintájú mosó nyári ruha, egyszínű pántdíszítéssel és gombokkal.

INGYEN mellékletünk, szúrt mintaívünk a következő négy hímzés rajzát közli kedves olvasóinkkal.

1. Egy háromszögformájú somogymegyei vagdalásos technikára készült díszpárna rajzának szúrt mintája. A díszpárna rajzát Újváriné Kerékgyártó Adrienne tervezte.

Bevetett ágyak fejéhez szokták tenni, s a háromszög vonal megfelelő befejezést ad az ágyterítő nagy fehér téglalapú felületéhez és belerajzolódik az ágyfőtalkotó sötétebb fa síkjába.

A tüll alap alól kiragyogó sárga vagy lila, esetleg halványkék fényes selyem, vagy klott anyag nem bántó hátterébe mint negatív formába helyezkedik bele a minta pozitív rajzának fehér batiszt foltja.

Igen gazdag és csipkeszerű hatású. A montírozása a bélelés finom színében és anyagában ad keretet és hátlapot a párnának.

2. Sárközi csík- és sarokminta. Schick Iza terve. Tulajdonképen magyaros ruha dísznek szánt terv, de nagyon jól alkalmazható fehérneműdísznek, hálóingre stb. A sarokdísz díszzsebkendőbe vagy női nadrágra díszként igen csinos. Ha ruhára kerül, akkor a ruhának megfelelő színekkel, de nem a ruha színében készül, mert a finom minta és a finom hímzés nem érvényesülne. De rokonszínben tartva a hímzés nagyon kellemes díszítő hatású. Színes fehérneműeknél ugyanez a dísz fehérrel vagy fehér színű ruhaneműekre halványkék, halvány rózsaszín, halványzöld vagy sárga színű lehet. Sötétebb ruhára világosabb színeket jól alkalmazhatunk. Pl. barna vagy zöld ruhához hímezhetjük csontszínű 339—340, 795—796-os Mez Meridiánnal.

3. Eredeti motívumokból összeállított mezőkövesdi matyó csík — ruhadísznek.

Világos v. fehér nyári ruhára az ismert jó matyó hímzések színeiben tartva övnek jól használható. Ebben az esetben jól mosható Mez fonállal; szövetruhára gyapjúfonállal vagy selyemfonállal hímezzük.

4. Somogymegyei sarokminta. — Fehérneműek, zsebkendők, asztalkendők díszítésére. — Tervezte Schick Ica.

AZ ORSZÁGOS VITÉZI SZÉK Társadalmi Bizottsága 1936. évi május hó 23-án a Tiszti Kaszinó nagytermében magyaros női ruhabemutatót rendezett a „Magyaros Öltözködési Mozgalom Országos Bizottságának", továbbá a budapesti m. kir. állami nőipariskolának (Rákóczi tér 4) a Budapest székesfővárosi Lajos-utcai és Sziget-utcai nőipariskolának részvételével.

A nagyon szép és előkelő közönség soraiban láttuk Bornemisza Géza iparügyi minisztert, a magyar iparnak és a nemzeti divatnak lelkes pártfogóját, Szendy Károly polgármestert, Petneházy Antal államtitkárt, báró Kruhina Károly dr. miniszteri tanácsost, szakosztályfőnököt, mint akiket hivatalból is legközelebbről érint ez a mozgalom, hiszen az ipar által a város képét akarja magyarabbá tenni a magyar öltözködési mozgalom.

De bizonyítja az érdeklődést az a szép számban megjelent katonai és polgári előkelőség, ami a bemutatót egy rendkívül kedves és előkelő társadalmi eseménnyé tették. Ehez a hangulathoz a Tiszti Kaszinó nagyterme pompás keretül szolgált.

A nagy tetszést aratott ruhákat az állami (Rákóczi-téri) és a két városi nőipariskola (Lajos- és Sziget-utca) készítette. A különböző ifjúsági, délelőtti, utcai, alkalmi, estélyi ruhákat az iskolák tantestületének tagjai tervezték és ugyancsak az iskola tantestületének tagjai vezetésével a tanuló ifjúság készítette el.

A növendékek a ruhákat maguknak varrják saját anyagukból.

Tervezők: a m. kir. áll. nőipariskolán Bognár Piroska, Dolesch Anna, Fries Erzsébet, Juszt Krisztina, Karácsonyi Irén, F. Kovács Erzsébet, U. Kerékgyártó Adrienne, M. Konkoly-Thege Ilona, Lénárd Etelka, Linhard Adél, Zsindely Endréné Rédly Irma.

Készültek a ruhavarró szakosztályokon Bognár P., Dolesch A., Juszt K., M. Konkoly Thege I., Lénárd E., és Linhard A., Zsindely E.-né osztályfőnökök vezetésével.

A székesfőváros Lajos-utcai iskolájából kikerült ruhákat Érczhegyi Irén, Párkány Irén és Halász Anna tervezték.

A megvarrásuk Georgi Ilona, Király Mária, Serényi Jenőné, Teszár Magda osztályán és vezetésével történt.

A Sziget-utcai iskola által bemutatott ruhákat Decsy Etelka, Szuly Angela, Payer Gizella tervezték és Stefhens Márta, Szentiványi Mária, Tímár Gyuláné, Miklósy Mária és Tímár Margit ruhavarró osztályán készítették, míg a ruhákra kerülő díszítést Kiss Béláné, özv. Várady Lajosné és Jámbor Irén felügyelete alatt csinálták az intézet növendékei.

A nehezen közelgő nyárra való könnyű vászon-, nyers selyemruhák éppenolyan nagy tetszést aratták, mint a szövet, selyem ünneplők, valamint a mellénykék, mert mindeniken meg volt a magyaros zamat és kidomborodott az elv, hogy a magyaros ruha nemcsak jelmez, hanem a szerény ízléses ruhától a hívalkodó pompáig minden alkalomra és helyre viselhető, kialakuló divatjelenség.

Ferenczyné Karanglya Erzsébet

Mindhárom iskola vezetősége: Spolarich László (m. kir. állami, Rákóczi-tér), Zadubánszky Irén (szőv. Sziget-u.) és ifj. Gaár Vilmos (szőv. Lajos-utca) igazgatók áthatva a magyar ruhadivat terjesztésének fontosságával, mindent elkövetnek, hogy a magyar ruha viselete általánossá legyen az országban.

A sikerült ruhabemutató rendezése vitéz Barczy Gábor főrendiházi tag érdeme, aki bevezető beszédében rámutatott arra, hogy ez a hely és ez a rend hivatott leginkább a magyaros ruha mozgalmának a felkarolására.

II. RÁKÓCZI FERENC vezérlő fejedelem szobrának leleplezése alkalmából a népművelési szervek bevonásával Tóth Rezső és Bodnár György egy nemzeti felvonulás tervezetét dolgozta ki.

A tervezet gondosan elkészített részletezéssel kiterjed a következőkre: I. A Rákóczi emlékbizottság. II. A felvonulás résztvevői. III. A téli előkészítés munkája. IV. A magyar női társadalom szerepe az ünnepségben. V. A levente ifjúság bevonása a felvonulásba. VI. A Rákóczi-év közhírré tétele. VII. A bandériumok szervezése és felszerelése. VIII. Lovas bandériumok. IX. Utazás. X. Elszállásolás és élelmezés. XI. Általános budapesti időbeosztás. XII. A felvonulás útvonala és az ünnepség. XIII. Az ünnep délutánja. XIV. Búcsúztatás és ismertető füzetek. XV. Emléklap. XVI. Beszámoló otthon. XVII. Költségvetési tervezet.

Az utolsó tételtől sem kell megijedni, mert zseniálisnak mondható ötletességgel olyan kevés összegből teremthető meg az egész, hogy sem az erkölcsi és nemzeti hatással, sem a nagyszabású idegenforgalmi hasznával, ami nyomában fakad, csekélysége miatt arányban nincs.

Az egész nemzetnek egy gondolat köré való tömörítése az ami lehetővé teszi, hogy a mi rettenetes nyomorult anyagi viszonyaink mellett is hatásaiban messze jótékonyan kiható eseménye legyen a nemzetnek.

Hogy honleányaink a nyár folyamán téli elfoglaltságuk beosztásából ki ne felejtsék — a zászlók méreteit és rajzait jövő számunkban adjuk.

KÉZIMUNKAKIÁLLÍTÁS a m. kir. áll. Nőipariskolában. A Rákóczi-téri háromemeletes palota ismét mozgalmas képét adja a sürgés-forgásnak. F. év június 10-én nyílt meg az Állami Nőipariskola nagy kézimunka kiállítása.

Minden esztendőben látványossága ez nemcsak a Józsefvárosnak, hanem az egész Budapestnek, sőt a vidék kézimunkázó közönsége és a vidéki nőipariskolák vezetősége is módját ejti, hogy feljöjjön ilyenkor a fővárosba.

Az utóbbi években a finom női fehérneműek a legszebb díszei a kiállításnak. Valóban nem lehetett várni ebben fokozatot; s mégis meg kell állapítanunk, hogy a munkaszeretet és lelkesedés a tavalyi gyönyörű eredmény után is felfeléhaladást mutat ezen a téren.

Szabás és díszítés tekintetében egészen újszerű érdekeltségek lepik meg az embert a hálóingek között, amik szinte estélyi ruháknak látszanak.

Mindennek az érdekességét növeli az a körülmény, hogy a magyaros szabás és díszítés a leheletfinomságú alkotások szépségét, eredetiségét és finomságát csak növelik és fokozzák.

Till Vilma, Kasenszky Margit, Boross Piroska, Alács Piroska, dr. Liffáné-Sárváry Margit és Ryll Marianna tanerők osztályai remekeltek — mint elsőéves növendékek — ezeket a bámulatos alkotásokat, míg Király Etelka másodéves növendékei a nehezebben munkálható habselyem, trikóselyem női fehérneműekben, férfi fehérneműekben és fűzőkészítésben bizonyították be jártasságukat.

Bár a himzőszakosztály növendékei ezidén kevesen voltak, négy nagy termet töltött be színpompás munkájuk, mellyel Kövessi Edith tanárnő nagy hozzáértését, szaktudását és a népies hímzések tökéletes ismeretét dícsérik.

Az intézetben készült leányka- és női ruhákat bemutatókon láthatja meg a szépszámú közönség.

Kétszáz darab ruha került bemutatásra. A ruhák nagy részén igen finoman, szerényen, de ízlésesen magyar díszeket láthattunk.

A ruhabemutató céljából összenyitott negyvenméter hosszú helyiségben olyan nagyszámú közönség gyült egybe, hogy már nem fértek az érdeklődők s a bemutatót azonnal meg kellett ismételni.

A legegyszerűbb házi ruháktól kezdve, finom kidolgozású kabátokig, estélyi és alkalmi toiletteket, egyenruhákat mutattak be saját magukon a növendékek, akik egy, két és három éve dolgoznak e szakmában.

Müllerné-Konkoly-Thege Ilona, Zsindely Endréné Rédly Irma, Dolesch Anna, Linhard Adél, Juszt Krisztina, Lénárd Etelka és Bognár Piroska tanerők vezetésével készültek az ízléses ruhák.

Tervezőik a fentieken kívül Fries Erzsébet, F. Kovács Erzsébet, U. Kerékgyártó Adrienne és Karácsonyi Irén rajzszakos tanárok voltak.

Spolarich igazgató ez idén, az egységes összhatás biztosítására. F. Kovács Erzsébet tanárt kérte fel, akinek kiállítás rendezésében nagy gyakorlata van s aki e feladatát — az adott keretek- és lehetőségekben — remekül megoldotta.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Spolarich László. 24.090. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (Felelős: Thiering Richárd.)

Ferenczyné Haranghy Erzsébet

— **A kultuszminiszter a magyar címerkiállításon.** A magyar címerkiállítás megnyitása óta állandóan az érdeklődés középpontjában áll. A nagyközönség mellett társadalmi előkelőségeink is sorra felkeresik a maga nemében páratlanul álló kiállítást. Pénteken délelőtt dr. *Szinyei Merse Jenő* vallás- és közoktatásügyi miniszter tekintette meg a címergyüjteményt. Eltávozásakor meleg elismerését nyilvánította Ferenczyné Haranghy Erzsébetnek, a művészileg és heraldikailag egyaránt nagyszerű munkásságáért.

Pesti Hirlap
1942. aug. 15.

Tiskjör

[illegible]

2. [illegible] Februar

Az anyagba bev.

TÁVIRATI CÍM:
BALOGH,
BERLINI TÉR
5. SZ.

Mutató a Könyvnyomdai Munkások Egyesülete szakkulturális továbbképző csoportjainak munkásságából. Tervezte: Jancs Ferenc.

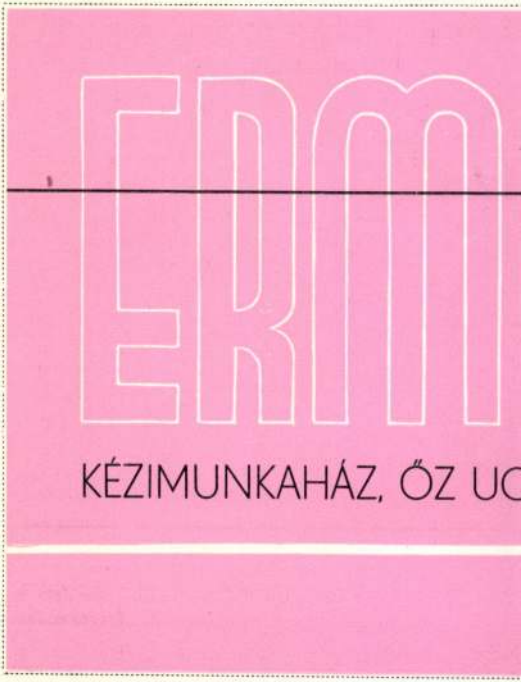

Mutató a Magyarországi Könyvnyomdai Munkások Egyesülete szakbeli továbbképző tanesoportjainak munkásságából. A levélfej tervezője Várakozó Ferenc. A középső cégkártya tervezője Gorszky János és ólomba metszője Várakozó Ferenc. Az alsó cégkártyát tervezte Erdélyi János, ólomba metszette Sütő László.

Ferenczyné Haranghy

Erzsébet

Magyaros ünneplő-
ruha és Hálóing.
Terverte fenti
Repr.
Muskátli
1936. 112. l.

emig : A Balaton környékének egyházai
a középkorban. 4 o, 143 K, 376 L,
1907.

mig : Kirchen und Burgen in der Umgebung
ons im Mittelalter. (Ford : Milan von
o, K, 370 L. Bécs, 1907.

lbum. Huszonöt réznyomat Riedl Frigyes
ével. 2 o, 25 K, 2 L, Budapest, é.n.

os : Zichy Mihály élete és müvészete.
206 L, Budapest, 1927.

arcellné György Lujza : Az empire épi-
sten. 1800-1849. Kis 8 o, 18 K, 46 L,
én. (1927)

ella : Liezen-Mayer Sándor. 8 o, 0 K,
1932.

y Karl : Adam Friedrich Olser, der Zeicl
Goethes. 8 o, 8 K, 80 L, Lipcse, 1930.

zi Pál : Csokonai Vitéz Mihály siremlé-

Ferenczyné Haranghy
Erzsébet

Magyaros nőiruha
tervei
rlpr.

Muskátli

(MAGYAR IPARMŰVESZET)
1936. 81. l.

militar

bosco.

Bámóczy

várador

16 L, 1

Bánrévy

épitése

Budapes

Bánrévy

levélta

8 o, 0

Barabás

László

Bárány

16 o,

Bárány

vesség

A „nagymama“

Csiky Gergely a legdivatosabb háziszerzője volt a Nemzeti Szinháznak, amikor az aranykorát élte. Paulay Ede, a rövidlátó, okulárés, szőke direktor tizenöt évig uralkodott az ország első szinházában, ugyanannyi ideig, mint Tisza Kálmán a régi, kedves, sándorutcai parlamentben. Tiszának is megvoltak a maga amorózói, hőstenorjai, szerelmes szinészei és naturbursai, sőt intrikusai is, akárcsak Paulaynak.

Nagy gárda játszott a kerepesiuti műintézetben, amelynek intim és jólhangzó nézőtére akkor még kék-fehér szinekben pompázott, különös figyelmességgel boldog emlékezetü Erzsébet királynőnk bajor származására. A Vizvári-pár, Náday, Ujházi, Jászai Mari, Helvey Laura, Szathmáryné, Jókainé, Prielle Cornélia, a fiatal Márkus Emilia, Gabányi, Nagy Imre, a kezdő Gyenes, Császár, Alszegi Irma, Csillag Teréz és Fáy Szeréna remek gárda volt a müvelt és rutinos mester kezében, aki — a klasszikusok hivatásszerü müvelése mellett — elsőnek hozta el hozzánk a modern külföldieket: Sardout, Bissont, Dumast, Labiche-t, sőt Ibsent is . . . Csak magyar szerzőt keresett sokáig hiába. Végül ezt is megtalálta Csiky személyében, aki egészen fiatalon akadémiai pályadijat nyert „Jóslat“ cimü vigjátékával.

A jószemü Paulay azonnal felfigyelt rá. „Kezelésbe vette“ és nem is engedte ki többé. A nagyon tehetséges és nagyon termékeny vigjátékiró a kornak ütőerén ugy tartotta érzékeny, vastag hüvelykujját, mint egy kedélyes, jó és vidám doktorbácsi.

Minden évben szállitott egy, esetleg két kitünő aktuális darabot a Nemzetinek. Valamennyi kasszasiker lett. Csiky megteremtette a modern magyar szatirikus polgári vigjátékot. És a közönség már mindig előre fente a fogát: mi lesz a legközelebbi Csikybemutatón, a szerepe Nádaynak, Vizvárinak, Ujházinak, Márkusnak? Mert a joviális szerző „testre szabta“ figuráit. Mesélik, hogy a muzeumkörúti Fiume-kávéházban valóságos haditanácsok folytak egy-egy darabja megirása előtt; kedvenc és népszerü szinészeivel megbeszélte a soron következő vigjáték egyes részleteit, hatásos fordulatait.

A Mukányi, a Cifra nyomoruság, a Proletárok, meg még egy sor mulatságos Csiky-vigjáték máig megőrizte életerejét. De legidőállóbb müve mégis a „Nagymama“ lett. Ez egyben utolsó — s ha jól tudom: posthumus — szinpadi munkája is.

Hogyan keletkezett a darab?

Paulay egyre biztatta-piszkálta Csikyt:

— Ön folyton ugyanazoknak a szinészeknek, szinésznőknek irja a legpompásabb szerepeket. De itt van a mi kitünő Cornéliánk, a legszellemesebb, legfinomabb művésznő, tele francia esprit-vel és a decens komikummal... Miért nem szán neki is már egyszer valami méltó feladatot?!

Csiky összevonta bozontos szemöldökét, megborzolta még bozontosabb pofaszakállát és — igazat adott a direktornak. De azután nagyot sóhajtott: nem jutott semmi az eszébe.

Ekkor történt, — nyár eleje volt —, hogy édesapám meghivta a birtokára legjobb barátját, Csiky Gergelyt.

— Ha már, mint pap, összeadtál kedves feleségemmel, gyere le egy pár hétre hozzánk, ismerd meg három gyermekemet.

Csiky el is utazott Bajkára, ahová akkor még csak körülményesen lehetett odajutni: Perbetéig vonaton, onnan hintón. Jól érezte magát, evett-ivott, élvezte a huszonnyolcholdas angolpark ezer szinét, ezer illatát. Ekkor már ő is — mivel otthagyta a papi hivatást — boldog férj és apa volt.

De még mindig nem támadt egyetlen ötlete sem, amit a *Prielle Cornéliának* szánt darabhoz felhasználhatott volna.

Amint harmadik reggel ültek a terraszon, amely alatt rezedák, petuniák és fuksziák árasztották nyáreleji pompájukat. A bokrokban rigók fütyültek, a pázsit szélén nagyatyám száz ojtott rózsája viritott...

Csiky a harmadik vajaszsömlét kebelezte be tejszines kávéjához. Nagyot nyögött hozzá:

— Barátom, Emil, hiába! . . . Paulay agyon fog verni, de mégse találok témát a nagyasszonynak.

Ebben a pillanatban feltünt a kert egyik keskeny utján egy apró, finom dáma: feketébe öltözött, hófehérhaju, tipegő, szinte légies jelenség.

Csiky leejtette kezéből a félig beharapott falatot:

— Ki az?

Atyám elmosolyodott.

— A nagyanyám.

A nénike hátratett kezekkel rótta napi sétáját, mint már sok-sok évtizede mindig, egyformán.

Csiky váratlanul ütött izmos öklével a reggeliző-asztalra:

— Megvan a darab!

Atyám nem értette, miért ugrik fel barátja és miért rohan egyenest vendégszobájába. Miért zárkózik be oda, hogy még ebédre se lehetett kicsalogatni.

Másnap is alig látták. Harmadnap se...

Azután még két hétig maradt nálunk — programmja ellenére — szives vendégül Csiky. Akkor, egy csöndes, édes nyári estén, előjött és azt mondta:

— Ha akarjátok, most felolvasom nektek uj darabomat, aminek cimszerepét a jövő szezonban Prielle Cornélia fogja eljátszani.

Minket, gyerekeket, az első felvonás után aludni küldtek, de Csiky éjfélig olvasott.

És a következő télen a ragyogó müvésznő diadalra vitte a „Nagymamát“, aminek inspirációját az én drága, filigrán kis szépmamám adta: Pély Nagy Andrásné, Szilassy Mária, az erdélyi Wass Ágnes grófnő unokája. Finom öreges tipegése a bajkai parkban legsikeresebb müvére ihlette a mult század egyik legkitünőbb szinmüiróját.

Kürthy György.

Az angolok kiutasitását követelték az egyiptomi parlamentben

Róma, jul. 9. (TP) Az egyiptomi parlament titkos ülésén Nahasz pasa eljárását szigoru birálat alá vették és elitélték. A kormányelnök fel akarta vetni a bizalmi kérdést a brit tanácsadó azonban megakadályozta. Abdul Aziz Es Suffanı állitólag kijelentette, hogy az angoloknak magatartása az angol-egyiptomi szerződést gyakorlatilag már régen hatályon kivül helyezte, ezért Egyiptom sincs kötelezve, hogy a szerződés határozmányaihoz tartsa magát. Felszólitotta a kormányt, utasitsa ki az angolokat az országból. A legutolsó kairói hirek szerint küszöbön áll a független Wafdpártnak megalakitása, amelynek vezetését a párt régi vezértitkárára bizzák.

Kinevezések a miniszterelnökségen

A Kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére dr. *Körmendy-Ékes Sándor* min. osztálytanácsosi c. és jel. felr. miniszteri titkárt miniszteri osztálytanácsossá nevezte ki, dr. *Fery Tibor* min. tanácsosi c. felr. miniszteri osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi jelleget és dr. *Kászonyi Ferenc* miniszteri titkár, m. kir. közigazgatási birósági tanácsjegyzőnek a miniszteri osztálytanácsosi cimet és jelleget adományozta.

Belügyi kinevezések

A Kormányzó a belügyminiszter előterjesztésére a belügyminisztérium fogalmazási tisztviselőinek létszámában dr. Elek Tibor min. tanácsosi c. és j. felr. min. osztálytanácsost miniszteri tanácsossá, dr. Eyssen-Szeniczey Béla min. osztálytanácsosi c. és j. felr. min. titkárt miniszteri osztálytanácsossá kinevezte, dr. kupisinszki Horváth Dezső min. tanácsosnak a miniszteri osztályfőnöki cimet és jelleget, vitéz Siménfalvy Sándor min. osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi cimet és jelleget, dr. Perlaky Gyula min. titkárnak a miniszteri osztálytanácsosi cimet és jelleget, dr. Kircsy György, dr. vitéz Ghyczy Mátyás, dr. fiátfalvi és székelykereszturi Sutő-Nagy Zoltán, dr. Zombory György, dr. szalontai Kenéz László és dr. Matusovits Árpád min. segédtitkároknak a min. titkári cimet és jelleget adományozta;

az Országos Társadalombiztosító Intézet személyzeti létszámában a fogalmazási, müszaki és biztositásmatematikai egyesitett szakon dr. lovag Weinzierl Artur aligazgatói c. és j. felr. titkárt aligazgatóvá, Asztalos Sándor müsz. főtanácsosi c. és j. felr. müsz. tanácsost müszaki főtanácsossá, dr. Magyar Gyula aligazgatói c. és j. felr. titkárt és dr. Fodor Tamás számvevőségi II. o. főtanácsost aligazgatókká a VI. fiz. osztályba kinevezte;

a tisztviselőorvosi szakon dr. Vajda Lajos orvosaligazgatói cimmel és jelleggel felruházott orvostitkárt orvosaligazgatóvá a VI. fiz. osztályba, a kórházi orvosi szakon dr. Doros Gábor orvos-aligazgatót kórházi osztályvezető főorvossá a VI. fizetési osztályba kinevezte, továbbá a fogalmazási, müszaki és biztositásmatematikai egyesitett szakon dr. Adamkovics Nándor és Árkosy Zoltán titkároknak az aligazgatói cimet és jelleget adományozta.

A Magánalkalmazottak Biztositó Intézeténél

A Kormányzó a belügyminiszter előterjesztésére a Magánalkalmazottak Biztositó Intézete személyzeti létszámában a gyógyszerészi szakon Simon Zoltán gyógyszerészfelügyelőnek a II. o. gyógyszerészfőfelügyelői c. és j., a középfoku biztositási és statisztikai egyesitett szakon Szeverényi Zoltán biztositási felügyelőnek a biztositási II. o. főfelügyelői c. és j., Sántha Zoltán biztositási főellenőrnek a biztositási felügyelői c. és j. adományozta.

További kinevezések és cimadományozások a rendőrségen

A Kormányzó dr. Szimon István főtanácsosnak a főkapitányhelyettesi cimet adományozta és Jánoska Tibor c. főtanácsost rendőrfőtanácsossá kinevezte. Datky Lajos c. főtanácsosnak a cimhez a jelleget, Révász József tanácsosnak a főtanácsosi cimet és jelleget, Zsákay József és dr. vitéz Tóth Gyula tanácsosoknak a főtanácsosi cimet adományozta. Dr. Soltész-Nagy Imre, Ürményi Antal, dr. Maklary Andor, Elek Ferenc, Hodik Imre, dr. vitéz Simon István, dr. Szabó Zsigmond, vitéz Cserhalmy József, Terescsényi Gábor, dr. Dövényi Béla, dr. Székely György, dr. Apáthy Imre, dr. vitéz Lengyel István, vitéz Berthóthy Dezső és dr. Csukly Zoltán kapitányoknak a rendőrtanácsosi cimet és jelleget adományozta. Török László, dr. Könyöky József, Lázár Kornél, dr. Tóth László, Vidor Dezső, Griczmann István, dr. Kamarás Károly, Sághy László c. tanácsosokat és dr. Balogh Andor, valamint dr. Eördegh László kapitányokat rendőrtanácsosokká nevezte ki.

NAPI HIREK

— **Szófiai lap a Kormányzóhelyettesről.** A Szófiában bolgár nyelven megjelenő „Uj Magyarország“ vezető helyen hosszabb cikkben foglalkozik a Kormányzóhelyettes Ur személyével és a repülés körül szerzett érdemeivel és több képet is közöl a Kormányzóhelyettes Urról. A lap a magyar-bolgár testvériességgel is foglalkozik és több magyar kérdést ismertet.

— **Az evangélikus egyház üdvözölte a kultuszminisztert.** A magyarországi evangélikus egyház nevében báró *Radvánszky Albert* egyetemes felügyelő üdvözlő táviratot küldött kinevezése alkalmából *Szinyei-Merse Jenő* kultuszminiszternek és meleg hangon ajánlja a miniszter figyelmébe az evangélikus egyháznak a nemzet egyeteme érdekében kifejtett működését, egyuttal az egyház támogatásáról biztositja a kultuszminisztert.

— **A főkapitány uj helyettese átvette hivatalát.** Dr Bartha Gyula, az uj helyettes főkapitány, csütörtökön délelőtt átvette hivatalát a főkapitányságon. A rendőrtörzstisztikar vezető tagjai, az elnöki osztály rendőrtisztjei és az osztályvezető rendőrtisztek fogadták és üdvözölték a főkapitány uj helyettesét. Dr. Kálnay Gyula rangidős főkapitányhelyettes, a politikai nyomozóosztály főnöke, mondotta az üdvözlő beszédet. A helyettes főkapitány válaszában a rendőrtisztikar és a tisztviselői személyzet megértő segitségét kérte munkájához.

— **Báró Villani Lajos, a bolognai Tudományos Akadémia tagja.** A bolognai Tudományos Akadémia legutóbbi ülésén báró Villani Lajos egyetemi tanárt, rendkivüli követet, egyhangulag rendes tagjává választotta.

— **Vásárhelyi püspök nyilatkozata a Teleki-téka továbbfejlesztéséről.** Sepsiszentgyörgyről jelentik: *Kállay Miklós* miniszterelnök — mint ismeretes — az erdélyi református egyházkerületet bizta meg a hires Teleki-téka gondozásával. Az egyházkerület képviseletében annakidején *Vásárhelyh János* püspök vette át a nagyértékü alapitványt és igéretet tett arra, hogy a könyvtárt, az alapitványozó akaratának megfelelően, a közművelődés szolgálatába állitja. Vásárhelyi János püspök most a következő nyilatkozatot tette:

— Azt szeretnénk, hogy a Telekitéka központja legyen Marosvásárhely és vidéke kulturirányitásának és igy hathatósan szolgálja a város és azon keresztül a Székelyföld kulturális tevékenységét. Azt szeretnénk, hogy a nagy alapitvány belső lényege és célja szerint központja legyen az erdélyi református egyház tudományos és irodalmi tevékenységének és értékes irodalmi alkotások egész sorozatával szolgálja Erdély magyar életében az evangéliumi hit erejével megszentelt épitő tudományos tevékenységét, kiváltképen pedig történelmi dokumentumaink összegyüjtését és feldolgozását.

— **Herceg Esterházy Pál ötezer pengőt adományozott a soproni Magyar Művelődés házára.** Herceg Esterházy Pál, a hercegi hitbizomány ura, közölte Hőgyészi Pál főispánnal, hogy a magyar összefogás jegyében alakult soproni Magyar Szövetség alapitó tagságát vállalja s a soproni Magyar Művelődés Házának létesitését 5000 pengővel támogatja.

— **Eltemették Ludwig Dénest.** Szerdán délután nagy részvét mellett előkelő gyászoló közönség kisérte utolsó utjára *Ludwig Dénest*, a kitünő ujságirót. A gyászoló közönség soraiban dr. *Homonnay Tivadar* főpolgármester is megjelent. A gyászszertartást *Witz Béla* pápai kamarás, szentistvánvárosi plébános végezte. A ravatalnál a Magyar Országos Sajtókamara, a Magyar Ujságirók Egyesülete, az Ujságirók Jóléti Intézményei és a Nemzeti Ujság szerkesztősége nevében dr. *Tóth László* főszerkesztő mondott bucsubeszédet. A Rádió Ujság szerkesztősége részéről *Kőhalmy Béla* bucsuztatta az elhunytat.

Vizállás

A *Duna* Pozsonyig és Dunapentele—Gombos között árad, máshol apad. Alacsony vizállásu. Mai vizállások: Schärding 356, Aschach 254, Struden 393, Krems 330, Bécs 315, Pozsony 168, Komárom 288, Budapest 236, holnap 220, Paks 133, Baja 218, Mohács 245, Bezdán 268, Gombos 305, Palánka 272, Ujvidék 261. A *Rába* Szentgotthárdnál —10. A *Dráva* Varasdnál 187, Barcsnál —45, Drávaszabolcsnál 70, Eszéknél 132. A *Tisza* Máramarosszigetnél árad, lejjebb apad. Alacsony vizállásu. Mai vizállások: Máramarossziget 27, Visk —18, Tekeháza —47, Tiszaujlak —82, Vásárosnamény —68, Tokaj 16, Tiszafüred 0, Szolnok 4, Csongrád —42, Szeged 72, holnap 62, Zenta 125, Titel 226. A *Szamos* Désnél —50, Szatmárnémetinél —82. A *Bodrog* Bodrogszerdahelynél 95. A *Sajó* Bánrévénél 30. A *Hernád* Hidásnémetinél 3. A *Berettyó* Margittánál 0. A *Körösök* Csucsánál 34, Nagyváradnál —134, Békésnél —58, Gyománál —42. A *Maros* Marosvásárhelynél —74, Makónál 35. A *Balaton* Siófoknál 90. A *Velencei-tó* Agárdnál 126.

Pénteken Budapesten a nap kel 4 ó. 57 p.-kor, nyugsz. 20 ó. 41 p.-kor, a hold kel 2 ó. 52 p.-kor, nyugsz. 17 ó. 57 p.-kor.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

— **Oláh Gábor végrendelete.** Debrecenből jelentik: Szerdán bontották fel a minap elhunyt Oláh Gábor költő végrendeletét. A végrendelet szerint könyvtárának tudományos részét a debreceni egyetemre, szépirodalmi részét a Déri-muzeumra hagyományozta. Kéziratban levő regényeit szintén a Déri-muzeumra hagyta. Szindarabjait a Déri-muzeumban azzal a végső akarattal helyezte el, hogy azokat bárki kiadhatja és akkor a kiadóra száll az előadás joga is. Verses kéziratainak kiadási jogát naplójával együtt a Petőfi-Társaságra hagyta azzal a kikötéssel, hogy a napló egyelőre nem adható ki, mert abban élő személyek is szerepelnek. Ezután kisebb pénzösszegekről rendelkezett. A többi közt a Csokonai-Körnek 5000 pengőt hagyományozott.

— **Telket kapott egy szerencsés gyermek.** Szombathelyről jelentik: Az Országos Egészségvédelmi Szövetség felkérésére a Hangya-központ 2000 vándor babakelengyét küldött szét az ország ötszáz községébe. A mozgalom megindulása óta most született az ezerötszázadik gyermek, aki a vándor babakelengye áldásaiban részesült, a vasmegyei Csehimindszenten lakó *Tóth Lajos* mezőgazdasági munkás nyolcadik gyermeke. A szerencsés ujszülöttnek a Hangya közel 400 öles telket vásárolt. A telket vasárnap adták át ünnepélyes keretek között.

— **Eddig 192.000 leány jelentkezett a levente-mozgalomba.** A leventeleánymozgalom, amelynek célja, hogy leányifjuságunkat egy táborba tömöritse, nemzeti öntudatra és közösségi életszemléletre nevelje, női hivatásukra a leányokat testben és lélekben előkészitse, igen szép eredményre tekinthet vissza, mert rövid idő alatt 192.000 leány jelentkezett a toborzókon. Ma már 2400 községben működnek leventeleány csapatok és a létszám állandóan növekedik. A leventeleányokat hetenkint egyszer vagy kétszer foglalkoztatják és oktatják.

— **Uj sebesvonat a Balatonra.** Az erősödő balatoni forgalomra való tekintettel julius 11-től, szombattól kezdve, további intézkedésig szombati napokon a Budapest-déli p. u.-ról 13.33-kor induló tapolcai sebesvonatot, ellenirányban pedig vasárnapi napokon a Budapest-déli p. u.-ra 22.25-kor érkező sebesvonatot forgalomba helyezik.

— **A fővárosi kereskedők hétvégi pihenője.** A fővárosi kereskedők hétvégi pihenőjéhez ujabban az áruházak, festékesek, drogériák, illatszerárusitók és háztartási üzletek is csatlakoztak. Julius 11-től augusztus 2-áig szombatonkint ezek az üzletek is délután 2 órakor zárnak.

— **Elkobozták Málnási Ödön uj könyvét.** A főkapitány csütörtöki napiparancsa közli, hogy a pécsi ügyészség elrendelte *Málnási Ödön „Feladatok“* cimü könyvének lefoglalását *a magyar állam és a magyar nemzet megbecsülése ellen elkövetett vétség cimén.* A könyv — amelyet a *„Könyv és Lapkiadó rt., Budapest“* adott ki — a „Dunántuli Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és nyomda rt.“ *pécsi* nyomdájában készült. A könyv szerzője, *Málnási Ödön* volt egri főiskolai tanár, aki ellen — mint ismeretes — annak idején eljárás indult *„Magyarország igazi története“* cimü könyve miatt. A biróság akkor el is itélte. A főkapitányság napiparancsa elrendeli, hogy Málnási uj könyvének feltalálható példányait kobozzák el és a terjesztők ellen sajtórendőri vétség cimén inditsanak eljárást.

— **Vasárnap nyilik meg az első magyar cimer-kiállitás.** Az Országos Széchenyi Könyvtár igazgatósága rendezésében a Magyar Nemzeti Muzeum márványtermében julius 12-én, vasárnap délelőtt 1/2 12 órakor nyilik meg az első magyar cimerkiállitás, amelyet Ferenczyné Haranghy Erzsébetnek, az Országos Levéltár megbizott cimerfestőjének munkáiból rendeztek. A kiállitáson szerepel a vitéz nagybányai Horthy-család aranybuzakalászt tartó, férfi kart ábrázoló cimere, ezenkivül kiváló magyar személyiségek, irók, müvészek, hadvezérek, államférfiak cimereit és magyar heraldikai különlegességeket mutatnak be, többek között a Kállay-, a Szinyei-Merse, a gróf Teleki-családok cimereit, Werbőczy István, II. Rákóczi Ferenc, Madách Imre, Kossuth Lajos, Jókai Mór stb. cimerét. A kiállitás augusztus 29-ig hétköznaponként 9-től 1 óráig látogatható.

A volt román király ujabb próbálkozásai

A *Corriere della Sera* Lisszabonon át jelenti, hogy Károly volt román király ismét foglalkoztatja az amerikai sajtót. Az amerikai lapok szerint ujra lépéseket tett az Egyesült Államok kormányánál, hogy engedjék be az Egyesült Államok területére, ahol „szabad román kormányt“ szeretne alakitani. Az amerikai hatóságok azonban ismét megtagadták utlevelének láttamozását. A washingtoni kormánynak ezt a magatartását azzal magyarázzák, hogy a „szabad román kormány“ megalakitása ellentétben állana azokkal a kötelezettségekkel, amelyeket Washington Molotovval szemben vállalt s amelyeknek értelmében, ha a szövetségesek győznek, Románia jelentős részét a Szovjet-Unionak engedik át. A newyorki Daily Mail szerint Károly jelenleg Mexikó-City egyik elővárosában él, ahol udvarmestert, két gépkocsit és négy kutyát tart. Ugy látszik, a volt román király már elköltötte annak a pénznek nagyrészét, amelyet Romániából sikerült magával vinnie és ezért szeretne most politikai tevékenységet folytatni az Egyesült Államokban.

Lossonczy miniszter: „A jövőt illetően nem lesz baj“

A „Közellátási Értesitő“ közli *Lossonczy István* közellátásügyi miniszter nyilatkozatát. A miniszter kijelenti, hogy az uj gazdasági évben teljesen kiépitik a közellátási igazgatást s *járási közellátási ellenőrök* lépnek majd munkába. A közönség közellátási magatartásáról rossz tapasztalatokat szerzett. Mindenki lázas igyekezettel tartalékol, a zugpiacon való vásárlás kezd mindennapos lenni s az európai zugpiacok közül a mienk a legnagyobb és a legválasztékosabb. Hangsulyozza a miniszter, hogy *textiláruk* tekintetében jól állunk s a jövő héten megkezdi a textilgyárakkal tárgyalásait a népruházati akció kiszélesitésére. A lázas textilharácsolás szünőben van.

Nyilatkozik a miniszter a *sorbanállásról*, amely — mondja — már kezd országos jelenséggé válni. A hussal általánosságban nem éltek azelőtt annyian, mint manapság. A husellátás mértéke olyan kielégitő — legalább is marhahusban —, hogy nem kellene érte sorba állni. Svájcban olyan megnyugtató rendszert honositottak meg, amely kiküszöböli a sorbanállást. *Egyik szaktisztviselőjét a miniszter Svájcba küldte ennek a rendszernek tanulmányozására.*

— Olyan nehézségek — mondja befejező szavaiban a közellátási miniszter —, amelyek a közellátás folyamatos rendjét nagy mértékben megbontanák, előreláthatóan nem lesznek. *Átmeneti nehézségekkel* számolni kell, a legközelebbi ilyen nehézség *az őszi hónapokban* következik be, amikor az uj zsirgazdálkodásra térünk át. Két biztató körülmény van: sokkal több a sertésünk, mint tavaly s a kukoricák szépen fejlődnek. Mindent egybevetve — fejezi be szavait a miniszter —: *a jövőt illetően nem lesz baj.*

— **Kormányzói kitüntetés.** Magas kitüntetés érte Nemes Istvánt, a m. kir. igazságügyminisztérium segédhivatalainak kiváló főigazgatóját. A Kormányzó sok évi hü és buzgó szolgálatának elismeréseképpen a m. kir. kormánytanácsosi cimmel tüntette ki. Ebből az alkalomból az igazságügyminisztérium tisztviselői kara meleg ünneplésben részesitette.

— **Halálra égett egy festék nagykereskedő.** Sulyos szerencsétlenség történt csütörtökön délután 6 óra tájban a Rózsa-utca 81. számu házban, ahol rejtélyes módon tüz támadt a pincében levő festékraktárban. A keskeny kis földszintes házban van Tamás Tivadar 35 éves festéknagykereskedő utcára nyiló üzlete és a szük udvarról nyilik a pincében levő raktárhelyisége. A kereskedő délután 6 óra tájban egyedül lement a hat méter hosszu és négy méter széles festékraktárba, ahol könnyen gyuló anyagok voltak felhalmozva.

Nem sokkal később *Vajda Jenő* kifutó egy munkásnő társaságában szintén le akart menni a festékraktárba, de rémülten torpantak meg, mert az ajtó felé lángok csaptak és az udvarra nyiló ablakokon is lángok törtek elő.

Nyomban segitségül hivták a tüzoltókat és a mentőket. Amikor a több őrséggel és fecskendőkkel kivonult tüzoltóság a helyszinre érkezett, már az egész raktár lángba borult és az ott levő gyulékony puha anyagok mind elégtek.

A tüzoltók közben ráakadtak az üzlet tulajdonosára, aki *szénné égett a lángbaborult pincében.* A tüzoltók kihozták az udvarra, de a mentőorvosok már csak a halálát állapithatták meg. A tüzet egy félóra alatt eloltották. Rendőri bizottság ment a tüz szinhelyére, azonban még nem sikerült megállapitani, hogy milyen körülmények között történt a tüz, amelylyel valószinüleg kisebb robbanások is jártak.

A tulajdonosnak állitólag ötezer pengő volt a zsebében, mikor lement a pincébe. A szénné égett kereskedő nőtlen volt. A rendőrség kutatja a szerencsétlenség okát és körülményeit.

— **Az aradi „Vén diákok“ a magyar tanulóifjuságért.** Aradról jelentik: Az itteni római katolikus főgimnázium régi tanulóiból az egyházközség keretén belül a hajdani osztálytársak „Vén diákbizottság“-ot alakitottak azzal a céllal, hogy szegénysorsu, tehetséges magyar diákokat anyagi támogatásban részesitsenek. Az ideális, de gyakorlati eredménnyel is dicsekvő mozgalom eszmei megalapozója és meginditója dr. *Széll Lajos*, az aradi katolikus egyházközség elnöke. Annakidején sok öreg diák kapott az iskolától tandijmentességet és más jutalmat, vagy segélyt. A véndiákbizottság tagjai most hálából felajánlották pénz- és munkaszolgálatukat. Ezzel több tehetséges és erősakaratu szegény magyar tanulót juttattak iskolánkivüli továbbképzéshez. Számos zenére hajlamos fiu hegedü- és zongoratanitása vált igy lehetővé. Kottát, zenedijakat és évvégi jutalmakat fizetett ki a Véndiákok pénztára. Többen saját munkájukat ajánlották fel az ügy érdekében. Előadó müvészetre, német és francia nyelvekre is tanitják a gondos kiválasztás folytán arravalókat. Néhány fiu irodalomtörténeti előadásra jár a bizottság egyik tagjához. Voltak, akik a zongorájukat ajánlották fel gyakorlásra. A bizottság terve, hogy az ily módon támogatott tehetségek a nyilvánosság előtt is számot adjanak fejlődésükről.

Francia saláta

Vichy. (*A Pesti Hirlap tudósitójától.*) „*Milyen lesz az életünk a háboru után?* — veti fel a kérdést a Le Journal egyik cikkirója . . .“ Ne tápláljunk hiu ábrándokat! — feleli. — Az 1939 előtti idők sohasem térnek mán vissza! A korszak, melybe beléptünk, annyira különbözni fog mindentől, amit ismerünk, hogy csak két lehetőség marad: hozzáidomulni, vagy belepusztulni. Kemény idők következnek, melyek alatt, ha kenyerünk megkeresése tán nem is válik nehezebbé, az életünk mindenesetre hijjával lesz azoknak *a megszépitő kényelmeknek*, melyeket olyan fontosaknak tartottunk. Sorsunkat a munka, a szolgálat kényszerüsége fogják majd alakitani. Ennek az uj életnek az *elfogadása vagy elutasitása* lesz az, ami kettéválasztja majd a holnap embereit. Az előbbieknek osztályrésze a *belső elégtétel lesz*, az utóbbiaké pedig az *örök keserüség*. De mégis, mindezen tul, marad még egy terület, melyhez nem érnek el a bajok és a nélkülözés. Szellemünk, lelkünk a miénk marad, szabadon, mint a szél. A zavar és felfordulás korszakában felépithetjük rajta önmagunk menedékét s kivivhatjuk benne a magunk győzelmét.“

*

A francia államvasutak nagy *kenőolajgondokkal* küzdenek. „A napról-napra végrehajtott takarékoskodás csodája csupán, hogy vonataink még járhatnak“ — irja az Effort cimü lap. A vasutigazgatóság lázasan kisérletezik pótanyagokkal: pálma- arachid- és colza-olajjal, azonban még ezekből sem tud a szükséges mennyiséghez jutni.

„*Nincs többé részeg ember Franciaországban!*“ — állapitja meg a francia sajtó. Valóban, a francia Orvosakadémia jelentése szerint, az általános borhiány erősen leszoritotta a megrögzött iszákosok számát. Plichet és Pagniez doktorok, a jelentés szerzői megállapitják, hogy mig a békeévekben 500 kórházi beteg közül a férfiak 60 százaléka, a nőknek pedig 20 százaléka szenvedett deliriumban, vagy heveny alkoholmérgezésben, addig 1941 végére ez az arány a férfiaknál 20 százalékra, a nőknél pedig 8 százalékra zuhant.

„Ami a dologban szomoru — füzi hozzá e statisztikához az egyik lap —, hogy nemcsak részeg ember nincs többé, *hanem bor sem!* . . .“

*

Suzy Vernont, az ismert filmszinésznőt a törvényszék fedezetlen csekk aláirása miatt négyhavi börtönbüntetésre itélte . . . S ha már a törvényszéki rovatnál tartunk, emlékezzünk meg két érdekes bünügyről. Mindkettő u. n. „korszerü“ törvényszegés. Az elsőnek tettese egy tizenkilencéves fiatal leány: Nelly Digéon. E hölgy kéthónapos büntetését töltötte az amiensi börtönben, midőn rájött, hogy a fogházíroda a foglyok élelmiszerjegyeit visszaküldi a kiállító város hatóságaihoz. Amint kiszabadult, sorra járta e hivatalokat és vagy tiz „odabenn“ maradt fogolytársnő élelmiszerjegyeit sikerült fölvennie. Igy azután bőségben élt és nagyokat evett, amig el nem csipték. A másik eset még vigjátékszerübb . . . A párisi XIX. kerület előljáróságán egy nap két fiatalember jelentkezett . . . Menekültek vagyunk és a menekült segélyért jövünk“ — mondották. Az előljáróság irataik alapján egy éven át rendszeresen folyósitotta is számukra a menekült-segélyt. Egy napon azonban gyanusakká váltak és előállitották őket a rendőrségre. Itt kiderült, hogy a két ifju nem hazudott: valóban „menekültek“ voltak! Csakhogy nem a feldult Észak-Franciaországból, vagy Elzász-Lotharingiából, hanem az Ördögsziget fegyenctelepéről menekültek el. Nagy örömmel tartóztatták le őket.

*

A francia kormány bevezette az egységes állami személyazonossági igazolványt. Ezt az igazolványt, mely eddig csak a külföldiek számára volt kötelező, minden tizenhét évnél idősebb francia állampolgár köteles ezután kiváltani és állandóan magánál tartani. „A mai viszonyok között egyre gyakrabban kerül sor a személyazonosság igazolására — mondja a rendelet — s a felmutatott iratok jórésze rendszerint alkalmatlan arra, hogy a hatóság igazolásként elfogadja“.

*

A hires sèvresi porcellángyár bombázása óta — a hirek szerint — a régi sèvresi csészék és vázák értéke többszörösére emelkedett. A párisi Hotel Drouotban a napokban árvereztek el egy XVIII. századbeli gyüjteményt. Egy kinai mintás csésze és cészealja 37.000 frankért, egy másik, melyet kék alapon arany cirádák és halászó gyermekek diszitettek, 45.000 frankért kelt el, egy parányi, alig 8 milliméteres teáscsészéért pedig 38.000 frankot fizettek. A legmagasabb árat: 63.000 frankot egy teáskanna érte el. A sajtó hosszu cikkeket szentel Pompadour márkinőnek, aki a sèvresi porcellángyár alapitója és nagy pártfogója volt.

D. G. H.

Krudy Ferenc lett a képviselőház uj alelnöke

Nyolcórás üléseken tárgyalják a mezőgazdasági törvényjavaslatot

A képviselőház csütörtöki ülését negyedtizenegy órakor nyitotta meg **Tasnádi Nagy András** elnök. Az ülés elején választással betöltötték az egyik alelnöki tisztséget. A névszerinti szavazás eredménye az lett, hogy a leadott *128 szavazatból 127 szóval Krudy Ferencet választották meg alelnöknek.*

A mezőgazdaságfejlesztő törvényjavaslat tárgyalása során **Csorba János** (Függ. kisg.) kijelentette, hogy nem fogadja el az egyébként nagyvonalu javaslatot, mert nem tartja alkalmasnak a mai idők által megkivánt feladatok megvalósitására. Egy emberöltő telik majd el, amig a törvény hatásai érvényesülhetnek. A javaslatnak nincs köze a mai élethez. Sem a javaslatban, sem a „sofort-programmban“ nincsenek olyan intézkedések, amelyek a termelés eredményét emelhetik. Megfelelő árpolitikát sürgetett. Hir szerint kényszerrendszabályokkal akarják fenntartani a mezőgazdasági termelés szinvonalát és kontingentálják a vetésterületeket.

Plósz István (MÉP) hangsulyozta, hogy helyes árpolitika nélkül hiábavalók a javaslat intézkedései. A további legfontosabb feladat a hosszulejáratu mezőgazdasági hitel megoldása és a szakoktatás fejlesztése. A szövetkezetekben rejlő erő jelentőségét fejtegette még és elfogadta a javaslatot.

Tóth János (Meguj. Nemz. Szoc. P.) a helyes birtokmegoszlás fontosságáról beszélt. Nem elég a zsidóbirtokok igénybevétele, a mammutbirtokok arányositására is törekedni kell. A buzaár és a tejár rendezését sürgette. A javaslatot nem fogadta el.

Hokky Károly (MÉP) szerint különösen azokra a művelési ágakra kell nagy sulyt helyezni, amelyek gondosabb megmüvelést kivánnak. Kárpátalján központilag kellene a gyümölcsösök gondozását megszervezni. Reméli, eljön az az idő, amikor Magyarország mintaállama lesz Közép-Európának. A javaslatot elfogadta.

Nyolcórás ülések

Vitéz **Törs Tibor** alelnök bejelentette, Kölcsey István inditványt nyujtott be, hogy a mezőgazdaságfejlesztési törvényjavaslatot nyolcórás üléseken tárgyalják. Pénteken vita nélkül dönt a Ház az inditványról.

G. Váczy Lajos (Függ. Kisg.) azt fejtegette, hogy a jelenlegi műtrágyaárak mellett a kisgazdák nem tudják termelésüket fokozni. A műtrágyagyárak és a szérumgyárak államositását kérte.

Pápay István (MÉP) felhivta a földmivelésügyi miniszter figyelmét a Tiszántul nehéz helyzetére és kérte a minisztert, hogy személyesen győződjék meg erről. Sürgette a falusi szövetkezeti hálózat kiépitését. Hangsulyozta, hogy nagy felelősség terheli az államhatalmat az irányitás gyakorlati keresztülvitelének helyességéért. A javaslatot örömmel fogadta el.

B. Szabó István (Függ. Kisg.) szerint csak a mezőgazdaságilag megerősödött paraszttársadalom lehet a gazdasági jólét alapja. Ügyelni kell arra, hogy a gazdasági előljárói állásokba olyanok kerüljenek, akik az életben már bebizonyitották rátermettségüket. Ezeket az állásokat semmiféle politikai célokra ne lehessen felhasználni. Helytelennek tartja, hogy a kormány a kalászos gazdákat a Parasztszövetségtől különállóan akarja megszervezni. A javaslatot nem fogadta el.

Pénteken nyolcórás — délelőtt tiztől délután hatig tartó — ülésen folytatják a mezőgazdaságfejlesztési törvényjavaslat tárgyalását.

Rozsdás harckocsi-romok, rombadőlt városrészek között

M. kir. 1. honvéd haditudósító század

Nyugat-Ukrajna. Kora hajnal óta aránylag jó uton robogunk a gépkocsival.

Előrehajlok. A kilométerórára nézek. A gépkocsivezető ellesi tekintetemet.

— Hatvanat mutat, de legalább hetven kilométeres sebességgel megyünk — morogja a foga között. — A mutató a tizesen van alapállásban...

Napok óta száguldunk igy, kelet felé. Már Nyugat-Ukrajna zsiros fekete földjei között gurul a kocsink.

A táj jellegzetes: faházak, hagymakupolás pravoszláv templomok mellett buza-, árpa-, rozstáblák váltják egymást. A sárga repcetáblák messzire kirinak a sok zöld és hamvasszürke szinfoltból.

Hatalmas termés igérkezik, pedig a földnek legalább egyharmad része itt évszázadok óta parlagon heverhet!

Falvak tünnek el mellettünk. Minden község kijáratánál és bejáratánál rengeteg katonai felirat ad tájékoztatást a parancsnokságokról, utirányokról, benzinről, iható, nem iható vizről, katonaotthonokról...

Egyik község bejáratánál mutatótábla jelzi:

„Magyar állomásparancsnokság“.

Bent a faluban, a régi községháza előtt sisakos, magyar honvéd áll őrt, délceg, nyugodt tartással. Jobbvállán szuronyos puska.

A ház bejárata előtti pázsiton szines kavicsokból kirakták a honvédek a magyar állam cimerét és Magyarország térképét. A kirakott kép felett büszke irás hirdeti:

„Itt is ezért harcolunk!“

A multévi nagy csaták szinhelyein

Nyárfákkal szegélyezett az ut.

A mezőkön helyenkint gránáttölcsérek ásitoznak. A felsebzett fekete földből a gyér füszálak között margaréták viritanak.

A nyár errefelé korántsem olyan előrehaladott, mint odahaza. Alkonyat felé, amint a nap ereje csökken, ugy fordul hüvösebbre a levegő is.

Amerre a szem ellát, a mezőkön békés csendben, serényen folyik a munka. A réteken barnás-fehér tehenek legelésznek. Kendős ukrán asszonyok kapálnak.

— A mult nyáron errefelé nagy csaták dultak — közli velem Galambos, a gépkocsivezetőm. — Nemsokára nagy kanyar következik. Ott lát majd a hadnagy ur igazi „tanktemetőt“. A németek csudára „kinyirták“ ott a bolsikat...

Azt mondja: „kinyirták“.

Uj szó keletkezett a keleti arcvonalon. Annyit jelent: kilötték a harckocsit a támadó egységből. Megsemmisült. Elpusztult. „Kinyirták“.

De már itt is a kanyar.

Nyikorognak a kerekek. Hirtelen megállunk.

A látvány, amely elénk tárul, valóban megdöbbentő.

Főleg az ut mentén kétoldalt, de szerteszét, ameddig a szem ellát, elpusztitott harckocsik, páncélkocsik, Stalino-vontatók, gépkocsivázak hevernek.

A harckocsik görgői, amelyeken a hernyótalpak gurulnak, az ég felé állnak. A hernyótalpak hiányoznak. A hatalmas páncéltestek oldalán tátongó nyilások: a páncéltörő gránátok nyomai.

Égett, kormos, halálra sebzett harckocsik temetője előtt állunk.

Számolni kezdjük a roncsokat:

— Tizenegy... huszonnyolc... hatvanöt...

Nem győzzük a számolást.

Mindig ujabb és ujabb páncélos tetemeket fedezünk fel.

— Ott, hadnagy ur, azt tessék ott nézni! — szól hozzám Galambos.

Odanézek, ahova gépkocsivezetőm mutat.

Huszonhattonnás szovjet harckocsi fekszik, orrát a földbe furva a patakmedernél. A hatalmas acéltömeg az anyag tehetetlenségével fekszi meg suyos testével a puha földet.

Körülötte kecskemama legelészik apró, fehér gidáival.

A harckocsi tetején ukrán gyerek üldögél. Fejére csuklyaszerüen lisztes-zsákot huzott, ugyhogy a zsák a hátát is befedi.

Olyan békés, nyugodt, derüs a kép. Nehéz elképzelni azt, hogy itt ezrével haltak meg az emberek. Pedig párszáz méterrel odébb, három hársfa tövénél földpiramis emelkedik.

Tetején egyszerü fakereszt.

Alatta többszáz orosz alussza örök álmát.

Uj élet épül a romokon

Városkába érkezünk. Megebédelünk.

Azt irtam: városkába. Ugy kellett volna irnom: egy néhai városka megmaradt részébe. A házak jórésze ugyanis romokban hever.

A bolsevisták a lakossággal együtt erősen tartották ezt a helységet. A német tüzérség és a legendás stukák azonban pompásan céloztak, de csak oda, ahol az ellenállás szemmelláthatóvolt. Azok a negyedek, ahonnan a lakosság nem tüzelt, teljesen épségben maradtak. Még csak az ablakok sem törtek, zuzódtak be.

A romok eltakaritása erős ütemben folyik. Lengyel, ukrán és zsidó munkaszolgálatosok takaritanak. A házak egykori lakói — megmaradt lakói közül főleg az asszonyok szorgoskodnak a romok között.

Keresik a régi holmit, a régi motyót.

Egy kendős ukrán asszony férje segitségével kis csákánnyal turkál vagy öt szekérre való tégla, meg összeázott vakolat között.

— Mit keresnek? — kérdezzük kiváncsian.

— A babakocsit... — feleli az asszony ukránul.

Lesem a kis csákány munkáját. Jó félóra után valóban előkerül a kis kocsi tolófogantyuja. Lassan aztán kiássák az egész kocsit. Hát bizony — rozsdás lett, de egy kis jóindulattal még rendbehozhatják.

A házaspár tovább kapirgál a téglák között.

Egy háztömbbel odébb már épitenek. Német, magyar tehergépkocsik szállitják az uj téglát.

Uj élet támad a romokon.

És hogy teljes legyen a kép, az egyik rombadőlt ház épen megmaradt kéményén akad meg a tekintetem. A ház, a tűzfal teljesen összedőlt, a kémény azonban hibátlanul megmaradt. E kémény tetején egykor gólya fészkelt. Most, hogy kitavaszodott, a gólya is visszatér. Összedulva találta régi otthonát. Ujra rakta fészkét.

És most egylábon állva ott kelepel a kémény tetején...

Példát mutatott az embereknek.

Tombor Tibor hadnagy.

BUDAPEST ÁRUHÁZAI

értesitik t. Vevőközönségüket, hogy holnap, július 11-én, tehát

szombaton d.u. 2 órakor zárnak!

Ezért arra kérik kedves vevőiket, hogy bevásárlásaikat ennek megfelelően idejében bonyolitsák le.

Amennyiben t. Vevőközönségünk a szombati déli zárórával nem értene egyet, úgy kérjük erre vonatkozó észrevételeiket akármelyik áruház igazgatóságával közölni.

Gróf Teleki Pálné temetése

Csütörtökön délelőtt temették el nagy részvét mellett gróf *Teleki Pálné*, a nagy magyar államférfiu özvegyét. A koporsót a Kerepesi-temető diszravatalozójában ravatalozták fel hatalmas katafalkon, melyet teljesen elboritottak a koszoruk. Vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója a maga és családja nevében küldött koszorut az elhunyt koporsójára s ugyancsak koszorut helyeztek el azon a kormány tagjai is. A koporsótól jobbra a Teleki nemzetség és a rokonság, balra vitéz nagybányai *Horthy Istvánné*, a Kormányzóhelyettes felesége, a kormány tagjai és az előkelőségek állottak. A diszravatalozó oldalán cserkészszakasz sorakozott fel.

A temetésen megjelentek *Kállay Miklós* miniszterelnök, *Keresztes-Fischer Ferenc*, *Radocsay László*, vitéz *Bartha Károly*, báró *Bánffy Dániel*, vitéz *Lukács Béla* és *Szinyei Merse Jenő* miniszterek, *Kelemen Krizosztom* pannonhalmi főapát, *Bárdossy László* és gróf *Eszterházy Móric* volt miniszterelnökök, *bárcziházi Bárczy István*, *Fáy István*, *Zsindely Ferenc* és *Pataky Tibor* államtitkárok, *Laky Dezső* egyetemi tanár, vitéz kisbarnaki *Farkas Ferenc* országos főcserkész, vitéz *Thuránszky László* és *Szép László* miniszteri osztályfőnökök, *Dulin Elek* miniszteri tanácsos, számos törvényhozó, magasrangu tisztviselő.

Az egyházi szertartást dr. *Witz Béla* pápai prelátus, a Szent István Bazilika plébánosa végezte nagy papi segédlettel. A sirnál az ima után elbucsuztatta az elhunyt nagyasszonyt, akinek koporsóját férje pihenőhelye mellett hantolták el.

Szeged részvéte

Gróf Teleki Pálné elhunyta alkalmából dr. *Tukats Sándor* főispán és dr. *Pálfy József* polgármester közös táviratban fejezték ki részvétüket gróf *Teleki Géza* egyetemi rendkivüli tanárnak a város és a maguk nevében.

Minősége változatlan!

Haranghy Jenő gy. kiállitása , 1942.
Bp. Műcsarnok.

Magyar Csillag, 1942 XI. 1

II. évf. 11. sz. 305-306. l.

Farkas Zoltán: képző művészeti heti.

Haranghy Jenő festő

freskók, Bp. Brittania szálló

Tér és Forma, 1933 VI. 188

Haranghy Jenő festőés grafikus

Pesti Hirlap. 1920. máj. 6. 3

K. K. L. Mutárlatok

Harangky Jenő fotó- és grafikus

Pesti Hirlap. 1921. nov. 12. 6

Az állató művészek Propaganda Egye-
sületének megalapítása

Hérangky Jenő grafikus

Prot. rzemle

1926. 58-64

Haranghy Jenő festő, grafikus

Magyar Művészet, 1926

418.o.

A kéve. művészete, etüet.

Haranghy Jenő.

8 órai Ujság.
1929. X. 6., 5.
(: Kritika. :)

Haranghy Jenő festő és grafikus

Pesti Hirlap. 1926. márc. 2. 8

A kéve első vidéki reprezentatív

kiállítása

Haranghy Jenő festő és grafikus

Pesti Hirlap. 1926. máj. 4. 6

k. k. l. akvarell és pasztelfestők

kiállítása

Haranghy Jenő festő és grafikus

Pesti Hirlap. 1925. nov. 29. 4

k. k. l. A Kéve mukiállítása

Haranghy Jenő festő és grafikus

Pesti Hirlap. 1925. dec. 24.12

Budapest szépségeinek propagálása

Haranghy Jenő.

8 órai Ujság.
1930. XI. 16., 8.
(:Kritika.:)

Haranghy Jenő.

8 órai Ujság.
1929. II. 10., 6.
(:Bezámolás:)

Haranghy Jenö festö.

Népszava.1923.IV.5. 5.l.

Haranghy Jenö festö.

Mibarát.1923.III.23.1.

Haranghy Jenő festő"

Tér és Forma, 1932.

V. évf. 291-295. o.
A debreceni új közlemény és
építkezései:

Haranghy Jenő festő és grafikus

Pesti Hirlap. 1923. márc. 25. 8

k. k. l. a Kárc kiállítása

Haranghy Jenő grafikus.

Magyar Művészet 1925.44-48.o.
Művészetünk a külföldön.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Haranghy

ESTI HIRLAP

1963 MÁR 21

A szén keletkezésének történetét eleveníti meg a dorogi József Attila művelődési ház falán látható híres Haranghy-freskó. A freskó restaurálását most végzik.

es 15 évig

Haranghy Jenő

MDK

Vásár, repr.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Bányavidék

Műcsarnok 1936. máj.jun. Jub. kiáll.

Haranghy Jenő MDK

festő

/Haranghy Jenő és Pálinkás János repülőbélyeg tervezeteit valósitja meg a posta./
Ujság 1927.jan. 9.

Haranghy Jenő MDK

pályamüvét megvásárolták

Magyar Iparmüvészet 1919. 44.o.
Pályázatok

Haranghy Jenő MDK

iparmüvész

Pályázatok.
Magyar Iparmüvészet 1916. 59.o.

MDK

Haranghy Jenö, festö

1894-ben szül. Debrecenben. A Képzöm. Föisk. és az Ipar,. Föisk. tanult./Révész Imre mellett/.A vh.alatt hadtört. rajzoló volt. Föbb alkotásai: a dorogi/1939/,a komlói/1939/bányászotthonok. freskói. A debreceni ref.templ. falképei, esteljes kifestése. -

Mücs.-KMTárs.Öszi tárlat.1942.okt.-nov. Képes tárgym. keretében a Benczur Társ.jub.kiáll. -Vastagh Eva emlékkiáll.-Haranghy Jenö gyüjt.kiáll.

MDK

Haranghy Jenö, festö

A Britannia szálló kupolaterme /1938/.
A debrecenei egyetemi templ. üvegfestményei, /1941/. -
A kolozsvári hadtestparancsnokság faliképei és üvegfestményei, a Mücsarnok oromzatának mozaikja/1938-1941/. - A debreceni ravatalozó freskói és üvegablakai/1936/.
Parád gyógyfürdö épületének falfestményei/.

Mücs.-MTárs.Öszi tárlat.1942.okt.-nov. Képes tárgym. keretében a Nemzeti Társ.jub.kiáll. -Vastagh Éva emlékkiáll.-Haranghy Jenö gyüjt.kiáll.

MDK

Haranghy Jenö, festö

Esterházy Pál-herceg jub. életkép-nagydija XXXXXXX /1941/.
Képei: a Szépmüvészeti Muzeumban, a Fövárosi Képtárban, számos vidéki és külföldi gyüjteményben.

Mücs.-KMTárs.Öszi tárlat.-1942.okt.-nov. -Képes tárgymut.keretében a Benczur Társ.jub.kiáll.-Vastagh Eva emlékkiáll.+Haranghy Jenö gyüjt.kiáll.

MDK

Haranghy Jenö, festö

Számos könyvet illusztrált.
Több póstabélyeg -terve került kivitelre.
1916 óta szerepel nyilvános kiállitásokon.

Műcs.-K.Társ.Őszi tárlat.-1942.okt.-nov. -Képes tárgymut.keretében a Benczur Társ.jub.kiáll.-Vastagh Éva emlékkiáll.-Haranghy Jenö gyüjt.kiáll.

MDK

Haranghy Jenö, festö

Gyászfátyolos nö.		12.1.
Velencei halpiac.	Vizf.	"
Tisza partján.		"

Mücs.-KMTárs.Öszi tárlat.-1942.okt.-nov. -Képes tárgymut.keretében a Benczur Társ.jub.kiáll.-Vastagh Eva emlékkiáll.+Haranghy Jenö gyüjt.kiáll.

MDK

Haranghy Jenö, festö

Vázlat a Mücsarnok homlokzatának mozaikjához. Vizf.

MTárs.-Szent István kiállitás. 1938.-Kat. lo.l.

MTK

Harangy Jenö, festö

Népvándorlás.	Olf.
Betyár-ballada.	Tusrajz,
Este az ecsegi pusztán.	"

Mücs.-Az 1934.évi Magyar Kiáll. 1934.szept.27.-okt.28.
Kat. 17.l.

Haranghy Jenő MDK

iparmüvész

Magyar Iparmüvészet 1928. 7-8.sz. 163.o.

Haranghy Jenő MDK

Vásár, repr.

Mücsarnok 1930/31. Jub. kiáll.

Haranghy Jenő MDK

II. dij

Az Ujság 1913. jan. 12.

Egy plakátpályázat eredménye

Haranghy Jenő

MDK

Szüret /a Csokonai-sorozatból/ repr.

A debredeni "Bunda"
Képzőművészet 1930. 139-141.o.

Haranghy Jenő

MDK

Üvegfestmény a Bundában, repr.

A debredeni "Bunda"
Képzőművészet 1930. 139-141.o.

Haranghy Jenő MDK

A dámák diadala a Csokonai-sorozatból. repr.

A debredeni "Bunda"
Képzőművészet 1930. 139-141.o.

Haranghy Jenő MDK

Falfestménye, repr.

Magyar Iparművészet 1933. 29-30.o.

Haranghy Jenő MDK

Üvegablakok a Britannia szálló Nótás Terméből. repr.

Magyar Iparmüvészet 1933. 29-30.o.

MDK

Haranghy Jenö, festö

Spanyol cigányleány.	50x35	Paszt.vázl.
Szölödomb. 33x32.		Olf.
Fiatal bika. 100x70		"

Áll. Árv. Csarnok.-M.Képzön.Egy.kiáll. 1922.dec.15.-17.
Kat. 7.1.

MDK

Haranghy Jenő tanár

Ipm.Főisk. évvégi kiáll. Magy.Iparmüvészet, 1924. 131-132 l. kép.

MDK

Haranghy Jenő

Gyenes István cikke. A kolozsvári gadtestpar. épületének müvészei. Pesti Hirlap, 1942. febr. 19.

MDK

Bíró János cikke a kolozsvári új hadtestparancsnoksági székházáról. Keleti Ujság, 1941. okt. 26.

MDK

Haranghy Jenő festőm. tanár

Mátyás király diadalmenete, freskó

Szent László gyepüket épittet

Töhötöm vezés átadja Erdélyt a magyaroknak

Bíró János cikke a kolozsvári uj hadtestpar. szék-
házáról. Keleti Ujság. 1941. okt. 26.

Haranghy Jenő MDK

Halpiac Velencében, vizf.

Műcsarnok 1936. máj-jun . Jub. kiáll.

MDK

Haranghy Jenő

Kakasviadal, graf.

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj.

32. l.

MDK

Haranghy Jenö, festöm

"1526 aug.3o."

Öszi pihenö. Olf.

Táborozó cirkusz. Temp.

OMKT.- 1942. Tavasz. /Céd./

MDK

Haranghy Jenő

Tsv. kiáll. Mucs. 1925. máj. 34. l.

MDK

Haranghy Jenő

Öreg bácsi, of.

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj. v 22. l.

MDK

Uj magyar levélbélyegek.

Haranghy Jenő

Magyar Iparmüvészet 1923. 32.o.

MDK

Pályanyertes grafikusok

Haranghy Jenő

Magyar Iparművészet 1922.4-5.o.

MDK

Az Iparmüvészeti Iskola reprezentativ kiállitása

Haranghy Jenő

Pesti Hirlap 1935. jul. 17.

MDK

Iparművészeti Isk.személyzete 1934-35-1935-36.

Haranghy Jenő grafikus, festőm.

Iparműv.Isk.Évk. 1934-36. Bp. 1936.

MDK

Haranghy Jenő

Háboru, rk.repr.

Nádai Pál: Háborus gyermekrajzok. Művészet 1915. 364-368 l.

MDK

Haranghy Jenő

Fiatal dobosgimek, áll. rajzdij

Dijkiosztás az akv. és paszt.festők kiállitásán.
Nemzeti Ujság, 1928. okt. 2o. lo.l.

Haranghy Jenő MDK

Ex Libris Kiállitás Debrecenben.

Magyar Iparmüvészet 1928. 207.o.

Haranghy Jenő MDK

festőm.

Kinevezések. Az Iparm. Isk. segédtanárává nevezté ki.
Magyar Iparművészet 1919. 44.o.

Haranghy Jenő MDK

A főváros olcsó butorokra hirdetett pályázatának nyertesei

Magyar Iparművészet 1927. 87.o.

Haranghy Jenő MSK

Anno 1o3o, repr.

Mücsarnok 1943.nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

Haranghy Jenő

Öreg Toldi Budán, freskóvázl.

KÉVE XI.kiáll. N.Szal. 1918. nov. 13. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Vásár, o.vázl.

KÉVE XI.kiáll. N.Szal. 1918. nov. 13. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Condottiere, of.

KÉVE XI,kiáll. N.Szal. 1918. nov. 13. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Kivégzés a sóhajok hidján, of.

KÉVE XI. XI.kiáll. N.Szal. 1918. nov. 12. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Amazonok és Kentaurok harca, sz.tus vázl.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 11.1.

Haranghy Jenő

MDK

Szent-György, temp.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 11.1.

MDK

Haranghy Jenő

Bevonulás, sz.tusf.

Fehér ló, sz.tus
Betyárok, of.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. lo. 1.

MDK

Haranghy Jenő

1915-18. grafika

Az Ipm. Isk. ...tanárai...szakoktatói... Iparmüv. Isk. Evk. 1934-36. Bp. 1936, 46 l.

MDK

Haranghy Jenő

1918- grafika, állatrajz ékitm.tervezés, a diszitő festészeti szak o. vez.

Az Ipm.Isk. ...tanárai...szakoktatói...1880-1936.

Az Iparmüv. Isk. Évk. 1934-36. 46 l.

Bp.

MDK

Haranghy Jenő

Aszfaltos ló, szin.v.

Kapu Tarragorszban, szin.tusv.

Halászhálójavitók, kr.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 15. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Nehéz fuvar, tollv.

KÉVE XI. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 15. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Jegesmedve, fajánsz

Kubikosok, ~~kx~~toll

Előfogatosok, toll

Tábor, sz.tusv.

KÉVE XI. kiáll. N.Szál. 1918. nov. 15. 1.

Haranghy Jenő MDK

Falfestmények a Britannia-szállóból, vázlatok
Gyöngyösbokréta, olf.

Műcsarnok 1939
Derü a művészetben kiáll.

Haranghy Jenő MDK

Boszorkánykonyha, szines tus
Képek a Britannia-szálló borozójából, szines tus
Magyótánc, szines ablakvázlat, szines tus.
Boszorkánykonyha, szines tus,

Műcsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

Haranghy Jenő MDK

Diadalmenet, szines tus
Képek a Britannia-szálló borozójából, szines tus
Mátyás király és a kolozsvári biró, üvegablak
karton, szines tus
Egysze volt Budán kutyavásár, olf.

Műcsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

Haranghy Jenő MDK

Üvegablakterv a Britannia-szálló nótás teremből
szines tus.

Mátyás király és a cinkotai kántor. Üvegablakterv,
szines tus,

Képek a Britannia-szálló borozójából, szines tus

Mücsarnok 1939

Derü a müvészetben kiáll.

Haranghy Jenő

MDK

Emléklap, szines tus
Téli rege, szines tus
Magyar borok, Szines ablaktervek a Britannia-
szállóból, szines tus
Falstaff, toll

Műcsarnok 1939
Derü a művészetben kiáll.

Haranghy Jenő

Menükártyák, tollrajz
Matyótánc, üvegablak-karton, krétarajz
Ismerkedés, temp.
Csőrök, temp.

Műcsarnok 1939
Derű a művészetben kiáll.

Haranghy Jenő MDK

Öreg házaspár, temp.
Szépségverseny, temp.
Nocturno, temp.
Idill, temp.

Műcsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

Haranghy Jenő MDK

"Mit busulsz,Kenyeres?", vizf.

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Haranghy Jenő

MDK

Anno 1o3o. Szines karton részlete

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Az ekebi gavallérok, vizf.

Mücsarnok 1943.nov-dec.
Téli kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Két bélyegpályázat. II. dij

Magyar Iparmüvészet 1926. 197.o.

Haranghy Jenő: MDK

Részletek a Szondy-pincéből.I-II. repr.

Magyar Iparmüvészet 1934. 32.o.

Haranghy Jenő: MDK

Üvegablakok a Szondy-pincéből. I-II. repr.

Magyar Iparművészet 1934. 31-32.o.

Haranghy Jenő: MDK

Kép a Britanni szálló Móra szobájából. repr.

Magyar Iparművészet 1933. 31.o.

Haranghy Jenő: MDK

Kép a Brutannai szálló Móra-szobájából. repr.

Magyar Iparművészet 1933. 31.o.

Haranghy Jenő MDK

Magyar Iparművészet 1941. 151.o.

Haranghy Jenő MDK

Pályázatok. szabadon választott tárgykörben
dijat nyert

Magyar Iparmüvészet 1942. 42.o.

Haranghy Jenő MDK

A H aditudósitó Kiállitás csodái.
Pest, 1943. máj.1.

Haranghy Jenő MDK

Pályázatok 1848-49-es szabadságharc c. tárgykörben dijat nyert

Magyar Iparmüvészet 1942. 42.o.

Haranghy Jenő: MDK

több grafikai müvét

A főváros vásárlásai a Műcsarnokban.
Pesti Hirlap. 1942. nov. 4.

MDK

Haranghy Jenö, festö

Szent István. Mozaikkép, a mücsarnok oromzatán.
Gyüjteményes kiállitása a Benczur Társaság jubileumi kiállitásához kapcsolódik.
Kiállitott müvei közt fali képeinek kartonjai, vázlatai és fényképei a kiemelkedök. A falfestés hivatott mestere.
A debreceni Kossuth utcai ref. templomot nagyméretü faliképekkel diszitette. - Állattanulmányok.

Kampis János: Öszi tárlat a Mücsarnokban. Magyarság. 1942. okt. 11. 15. 1.

MDK

Haranghy Jenö, grafikus

kollekciója gazdag, freskóterveit és más, nagyobb kartonjait, virtuóz krétáit temperáit látjuk, a magyar történelmi multból meritett.

-r-: A Mücsarnok öszi tárlata. -Esti Magyarország. 1942 okt. 15. 4.l.

Haranghy Jenő MDK

festő

Képzőművészet 1928. 83-84.o.

Haranghy Jenő MDK

Marabu. repr.

Képzőművészet 1932. 161-162.o.

Haranghy Jenő MDK

Ex libris. repr.

Magyar Iparművészet 1927.135.o.

Haranghy Jenő MDK

1915. szept. kezdte meg tanári müködését az Iparmüvészeti Iskolánál.

Magyar Iparmüvészet 1927.135.o.

Haranghy Jenő

MDK

Csikós-majális

Műcsarnok 1944. márc.-ápr.
Tavaszi Tárlat

Haranghy Jenő MDK

Csikós majális, repr.

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

MDK

Harangby Jenö, festöm.

Erdö. Olf.

Budai Vigadó.-Képzöm.kiáll. 1921.okt. Kat. 6.l.

Haranghy Jenő MDK

festő

Magyar Iparmüvészet 1937. 3.sz. 68-72.o.

M.D.K.

Haranghy Jenő, grafikus

terve nyerte el a XII. Nemzetközi Építészkongresszus, s az azzal kapcsolatban Budapesten tartandó építészeti tervkiállítás plakátjára kiírt pályázat első, 200 p-ös díját.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1929. L. évf.
aug. 21. sz. 5 old.

Haranghy Jenő

Bokros Birman Dezső V. R. T.

szobormüvei.

I. N. A. úr arcképe. Márványszobor. Magántulajdon.
II. N. A. úr úrnő arcképe. Festett gipsz. Magántulajdon.
III. Leányfej. Márványszobor. A Fővárosi Muzeum tulajdona.

Haranghy Jenő. V. R. T.

1. Ütközet előtt. Szines tus. 500 korona.
2. Cigánykaraván. Szines tus. 800 korona.
3. Bevonulás. Szines tus. Magántulajdon.
4. Le dompteur Mr. H. Gautier. Szines tus. Magántulajdon.

5. Halali. Szines tus. 500 korona.
6. Sepulvedai országúton. Szines tus. 800 korona.
7. Fergeteg a Hortobágyon. Kőrajz. 100 korona.
8. Háromszék felől. Szines tus. 800 korona,
9. Artistagyerek arcképe. Szines tus. 3000 korona.
10. Petrozsényi este. Olajfestmény. 5000 korona
11. Merguiforel banderillero. Szines tus. 2500 korona.
12. Magister. Szines tus. 3000 korona.
13. Angyalházi pusztán. Olajfestmény. 2000 korona,
14. Vázlatok. Tollrajz. 150 korona.
15. Esőben. Tollrajz. 100 korona.
16. Vázlatok. Tollrajz. 150 korona.
17. Vázlat. Tollrajz. 150 korona.
18. Egy vándorcirkusz életéből. Szines tollrajz. 400 korona.
19. Egy vándorcirkusz életéből. Szines tollrajz. 400 korona.
20. Magas iskola. Tollrajz vázlatok. 300 korona.
21. Magas iskola. Tollrajz vázlatok. 300 korona.

Kévé X. kiáll. 1917

15

Nemzeti Szalon

MDK

Haranghy Jenő

Ex libris, repr.

Magyar Iparmüvészet 1927. 1-2. sz. 3,6.l.

[redacted] Haranghy Jenő

MDK

1894-1950

"Grauer ecet" 1926

"Sehrank málnaszörp" 1927.

KISS SÁNDOR: MAGYAR PLAKÁTMŰVÉSZET A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT
LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II. Bp. 1961.18-66.1.

38.1.

MDK

Harangky Jenő
grafikus

Jaszai Mari emlékirótai c. plakát
a kiállításon

N. M. A mindeni nemzetközi plakát-
kiállítás
Grafikai Szemle 1929 évf 6-7 sz 248 l.

MDK

Haranghy Jenő

Plakátpályázatot... Magy. Iparmüvészet, 1926. 197.o.

MDK

Haranghy Jenő

A négy evangelista, freskókartonr.

KMTárs. 1943. tav.kiáll. 21. o.

MDK

Haranghy Jenő

Cadizi postakocsi, sz.rajz

Kévé K. kiáll. 1917. [illegible]

29.1.

MDK

Haranghy Jenő

OMKT-díj. Képzőművészet, 1935. 12.o.

MDK

Haranghy Jenő festőm.

KMTára 1945. tov.kiáll. 22.o.

MDK

Haranghy Jenő festőm.

Kéve 12. kiáll. 1920. okt. N.Szal. 4. l.

MDK

Kéve X.kiáll. 1917. N.Szel.

MDK

Haranghy Jenő

Novii temetés, of.

A sinen keresztül, sz.kőrajz

Kéve 12. kiáll. 192o. okt. N.Szal.

lo. l.

MDK

Haranghy Jenő

A koronázási utvonal...

Magyar Iparművészet, 1917. 68. l.

MDK

Haranghy Jenő

a debreceni krematórium freskójának kartonja

Magyar Iparművészet, 1932. 67-89. l. képek

MDK

Haranghy Jenő

üvegmozaik részére készült szines kartonok

Magyar Iparmüvészet, 1928. 236, 237 l. kép

1-es sz. cédula. Folytatás 2. sz.-n. M.D.K.

Haranghy Jenő /1894-

A Vázlatkönyv bevezetőjében Lajos Ferenc néhány szóval méltatja a müvész munkásságát. "Haranghy a magyar Hokusái... rengeteg dij és kitüntetés koronázta már alkotásait.." - s a továbbiakban elmondja, hogy "nevelőereje egész grafikus nemzedéken rajta hagyja bélyegét.." beszél hatalmas köteteket kitevő "vázlathalmaz"-ról, melyet a közönség nem ismer, gazdag szinezésü falfestményeiről s megjegyzi, hogy a jelen kis vázlatkönyv csupán izelitőt ad a hallatlan termékeny és páratlan alkotószellemü müvész munkájából.

Haranghy Jenő vázlatkönyvéből. Magyar Grafikusok Könyvei. "Szépmives Mühely" kiadása. 1943. Nincs lapszámozás.

2.-es sz- cédula. M.D.K.

Haranghy Jenő.

A kötetben egyes rajzokon -a müvész aláirásán kivül- nem szerepel a kép megnevezése. Igy az első lap:
Kucsmás férfifej, alatta ülő férfialak.
" A rézkarcoló Rembrandt"
" Szent Lukács"
Két egymásra támadó vadállat
"Mohács előtt"
"Komlói bányászok"
"Árviz a Kunságban"
Női akt
"Vásárosok Hajdusámsonban"
"Öreg utca Kassán"
"Marabuk az állatkertben"
"Magas iskola lovaglás" /Mr. Gautier/

Haranghy Jenő vázlatkönyvéből. Magyar Grafikusok Könyvei. "Szépmives Mühely" kiadása. 1943. Lapszámozás nincs.

Haranghy Jenő

MDK

xxxxxxxxxxxxxxxxxx

Bevonulás, sz.tus

Fehér lóm " "

KÉVE 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov.

lo 1.

MDK

Haranghy Jenő

Betyárok, of.

KÉVE 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov.

lo l.

MDK

Haranghy Jenő

Szent György, temp.

KÉVE 11. kiáll. R.Szal. 1918. nov.

11. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Amazonok és kentaurok harca, sz.tus vázl.

KÉVR 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov.

11. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Kivégzés a sóhajok hidján, of.

KÉVE 11. kiáll. N.Szal. ~~[illegible]~~ 1918. nov.

12 l.

MDK

Haranghy Jenő

Condottiére, of.

KÉVE 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 13 l.

MDK

Haranghy Jenő

Vásár, ovázl.

KEVE II. kiáll. N.Szal. 1918. nov. 15 l.

MDK

Haranghy Jenő

Öreg Toldi Budán, freskővázl. o.

KÉVE II. kiáll. K.Szol. 1918. nov. 15 l.

MDK

Haramghy Jenő

Jegesmedve, fajánsz

KÉVE 11.kiáll. N.Szal. 1918. nov.

15 l.

MDK

Haranghy Jenő

~~Scutaricmögöttyckrxc~~ Kubikosok, toll

Előfogatosok, toll

Távol, sz.tusv.
KÉVE 11.kiáll. N.Szal. 1918. nov.

15.1.

MDK

Haranghy Jenő

Aszfaltos ló, sz.vázl.

Kapu Tarragorszban, sz.tusv.

KÉVE 11.kiáll. N.Szal. 1918. nov.

15.1.

MDK

Haranghy Jenő

Nehéz fuvar, toll.

KÉVE 11.kiáll. N.Szal. 1918. nov.

15.1.

MDK

Haranghy Jenő festőm.

KÉVE 11. kiáll. N.Szal, 1918. nov.

5.1.

MDK

Haranghy Jenő

Aktvázlat, ecsetr.

Nyergesek, toll

Vázlatok a dorozsmai árvizről, cer.

KÉVE 14. kiáll. N.Szal. 1923. márc.
14 l.

Haranghy Jenő, festőm. MDK

a KÉVE művésztagja

KÉVE 14. kiáll. B.Szel. 1925 1923. márc.

2. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Tél a Bodrog mentén, of.

KÉVE 14.kiáll. N.Szal. 1923. márc.

9. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Zeneszerző, of.

KÉVE 14.kiáll. N.Szal. 1923. márc.

9. 1.

MDK

Haranghy Henő

Öreg csavargó, of.

KÉVE 14.kiáll. 1923. márc. N.Szsl.

9. l.

Haranghy Jenő

Élvégeztetett, of.

KÉVS 14.kiáll. 1923. márc. N.Szol.

9. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Yes, of.

KÉVE 14. kiáll. 1923. márc. N.Sőal.

1o l.

MDK

Haranghy Jenő

Hófergeteg, of.

KÉVE 14. kiáll. N.Szal. 1923. márc.
lo l.

MDK

Haranghy Jenő

Fehérlovas férfi, of.

KÉVE 14. kiáll. N.Szal. 1923. márc.
lo l.

MDK

Haranghy Jenő

Üvegház, of.

KÉVE 14. kiáll. N.Szol. 1923. márc.
10 l.

MDK

Haranghy Jenő

Vöröshaju férfi, of.

KÉVE 14. kiáll. N.Szal. 1923. márc.

11 l.

MDK

Haranghy Jenő

Szent-család, of.

KÉVE 14. kiáll. N.Szal. 1923. márc.

11 l.

MDK

Haranghy Jenő

Kis fiu, of.

KÉVE 14. kiáll. N.Szal. 1923. márc.

11. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Árviz Tisza-Dorozsmánál, cer.

Este az istállóban, rézk.

Magasiskola, kréta

KÉVE 14. kiáll. 1923. Márc. N.Szal.

13 l.

MDK

Haranghy Jenő

Jack London fogata, kőrajz

Öreg ur, toll

Áradás, "

Árviz Tisza-Dorozsmánál, cer.

KÉVE 14. kiáll. 1923. Márc. N.Szal.

13 l.

MDK

Haranghy Jenő

Illusztr. Toldi szerelméhez, toll.

Női akt, of.

Illusztr. Mórizc Zs. Tündérkert c.müvéhez, toll

KÉVE 14. kiáll. 1923. Márc. N.Szal.

13 l.

MDK

Haranghy Jenő

Kézzel illusztr. könyv.

KÉVE 14. kiáll. N.Szal. 1923. márc.
14. l.

MDK

Haranghy Jenő

Illusztr. Toldi szerelméhez, toll

Viharos tengeren, ol.

Illusztr. Toldi szerelméhez, toll.

KÉVE 14. kiáll. N.Szal. 1923. márc.
14 l.

MDK

Haranghy Jenő

Tanulmányfejek, toll

Öltöző, tuss

Anya, tusecsetr.

KÉVE 14. kiáll. N.Szal. 1923. márc.

14 l.

MDK

Baranghy Jenő

Puli, rézk.

Nyergesek, toll

Árviz, Tisza-Dorozsmánál, cer.

KÉVE 14. kiáll. N.Szál. 1923. márc.
14 l.

MDK

Haranghy Jenő

Emlék Fogarasból, of.

Huzólovak, of.

Baromvásár, of.

Kéve 16.kiáll. 1925.nov. N.Szal.
1o-11.o.

MDK

Haranghy Jenő

Költözködés a cirkuszból, toll

Emlék Fogarasból, of.

Huzólovak, of.

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal. 10-11. o.

96

M.D.K.

Haranghy Jenő /1894-

900. Marabu. Rézkarc.
901. Jack London. Kőrajz. 86.5x51.5 papir.
Elvesztek. /Fővárosi Képt./

Háborus mütárgyveszteség jegyzékek. IV. füzet.
63. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Haranghy Jenő, második dijat kapott

2 bélyegtervpályázat. Magy. Iparművészet, 1926. 197. o.

Kéva 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal.

MDK

Haranghy Jenő festőm.

a kolozsvári hadtestpar. szókely stilusu palotáj

Gyenes I.: Az erő és a szépség hajléka. Pesti Hirlap, 1942. feb. 19. 5.o.

MDK

Harsanghy Jenő

Iszaphordók a városligeti tavon, of.

Aszfaltozók, ~~xfx~~

Kéve 16.kiáll. 1925.nov. H.Szsl.

10-11.o.

MDK

Haranghy Jenő

Puli, of.

Ősz az állatkertben, of.

Kéve 16.kiáll. 1925.nov. N.Szal.
10-11.o.

MDK

Haranghy Jenő

Nagy Vadasi tó, rk.rm.

Csodató, rk.

Öltözködő leány, rk.

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal. 10-11. o.

MDK

Haranghy Jenő

Balatonban, rk.

Arcképvázlat, rk.

Dante, rk.

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. M.Szal. 10-11. o.

MDK

Haranghy Jenő

Vidrák, of.

Kecskegidák, of.

Ponnyk, of.

Kéve 16.kiáll. 1925.nov. N.Szal.
lo-11.o.

Haranghy Jenő festőm.

Szöve 16. kiáll. 1925. nov. M.Szal.

2. o.

MDK

Haranghy Jenő

Jegesmedvék, toll

Oroszlánok, "

Tigrisek, "

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal. 10-11. o.

MDK

Haranghy Jenő

Bölények, toll

Elefántok, "

Farkasok, "

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal. 10-11. o.

MDK

Haranghy Jenő

Vörös Rébék, rk.

Öltözőben, rk.

Szent este, rk.

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal. 10-11. o.

MDK

Haranghy Jenő

Fürdőzők, rk.

Vizparton, rk.

Carmen, rk.

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal. 10-11. o.

HARANGHY Jenő festő

M.D.K.

1912-ben Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott.

Réti: Nagybánya... .Bp. 1954. 329.l.

MDK

Haranghy Jenő, festő.

Tanulmány az udvari bálhoz, kréta.

Árv. Közl. 1930 jun.3. rk. sz.- 54.aukc.- 2o.l.

MDK

Haranghy Jenő

Gidrán I., cer.

Árverési Csarnok aukc. kat. 1934. szept.
39 l.

MDK

Haranghy Jenő, grafikai szakosztály tanára 1937-38-tól.

Iparműv. Isk. Évk. 1880-1941. Sp. 1942. 1936-37, 1940-41. tanévek tört.

1.

MDK

Haranghy Jenő festő

Ijjas A: Őszi Tárlat. Nemz. Ujs. 1942. okt. 11. 15 l.

MDK

Haranghy Jenő festő

Siklóssy L. cikke. Pesti Hirlap, 1942. okt. 1o.
5 l.

MDK

Haranghy Jenő

Szentivánéji álom, vf.

Zamorai feria, vf.

Őszi boronálás, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 9. kiáll.
N.Szal. 1922. ápr. 12 l.

MDK

Haranghy Jenő

Misericordia, vf.

Toledoi kapu, "

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 8. kiáll. N.Szal.

1921. ápr. 9 l.

MDK

Haranghy Jenő

Csárda istálló, vf.

Pusztabiró, vf.

Őszi délután, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 9 l.

MDK

Haranghy Jenő

Derékbatört uszály, tusr.

Öreg kórházhajó az Ó-Budai szigetnél, tusr.

Lidósziget, tusr.

Duna-kiáll. N.Szal. 1933. jan. 5 l.

DARVAS /Hajdu/

Ref. templom, homlokzat előtti to
János nagyváradi ötvös müve, 18o9.

/Kováts J. István: Magyar reformát

MDK

Haranghy Jenő

Áradás az Ujpesti szigetnél, tusr.

A "Zrinyi" roncson, tusr.

Duna-kiáll. N.Szal. 1933. jan. 5 l.

ntes, ~~3~~ 2+3+1+k taggellyel, középri-
élletrácson S.A. monogramm. Romantikus,

és MV. Bp. 1951, 2 1/

Haranghy Jenő

Ököristálló, cer.

Ménes, cer.

Kanász gyerek, barna kréta
Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

2o 1.

MDK

Haranghy Jenő

Szamarak, barna kr.

Bivaly istálló, kr.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

2o 1.

MDK

Haranghy Jenő

Fürdő bivalyok, cer.

Törzsmén, sz.kr.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. auke.

20 l.

MDK

Haranghy Jenő

Nonius XI., cer.

" XIX. /Tamás/, cer.

Árverési Közl. 1938. dec. 3.rk. 88. aukc.

2e 1.

MDK

Haranghy Jenő

Szántás ökrökkel, cer..

Delelő csorda, "

Behordás, "

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. szám.

2o 1.

MDK

Haranghy Jenő

A bolond, olaj

A királyné és a bolond, olaj

A Gyűjtő. 43. suk. 1921. márc. 9 l.

MDK

Haranghy Jenő

A fejedelemasszony, tusr.

A primadonna és a klown, akv.

Falusi részlet, akv.

A Gyűjtő. 43. auk. 1921. márc.11 l.

MDK

Haranghy Jenő

Biedermeier tanulmány, akv.

Olvasónő, rusr.

A táltos, gouache

A Gyűjtő. 43. auk. 1921. márc.11 l.

MDK

Haranghy Jenő

Szökőkút, tusr.

Bábjáték, szin.rajz

A Gyüjtő. 43. auk. 1921. márc. 11 l.

MDK

Haranghy Jenő

H.Kiss P: M. famentők. Szab.Művészet, 1947.
11.sz. 2o4 l.

MDK

Haranghy Jenő

Jászai Mari emlékiratai, plakát

N.M: Müncheni nemzetközi plakátkiáll.
Grafikai Szemle, 1929. szept. 248 l.

MDK

Haranghy Jenő

Magy. ujságrajzolómüv. kiáll. ~~xxxxxxxxx~~ N.Szal.-ban
Budapesti Hirlap, 1931. dec. 2c.

MSK

Haranghy Jenő

Kaupis A: Az Ipm. Isk. jub. kiáll.
Szépművészet, 1941. 9.sz. 225-26 l. képekkel.

MDK

Haranghy Jenő

Debreceni nagyvásár a XVIII. században c. müvéért Esterházy Pál hg 5ooo pengős magy. életképdiját

Szépmüvészet 1941. 1o8 l.

MDK

Haranghy Jenő

Debreceni nagyvásár a XVIII.században, festm. repr.

KM Társ. 80 éves jub. kiáll. 1941. febr.

MDK

Haranghy Jenő

Szt.István jub.évet megörökitő mozaik

KMTárs 80 éves jub. kiáll. 1941. febr. 25 l.

MDK

Rabinovszky M: Kiállítások. Szab.Művészet,
1947. 9-10.sz. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Elek Artur: Uj magyar grafikai müvészet.
Erdélyi Helikon, 193o. jan. 15 l.

MDK

Haranghy Jenő festőmüv. Iparm.Főisk. tanára

művésztag

Kéve XX. kiáll. M.Szal. 1929. febr.

1.

3

MDK

Haranghy Jenő

Marabu, rézk.
Vizicsikók, rézk.
Kócsagok, "
Fókák, rézk.
Aranka a fiával, rézk.
Ló kigyóval, rézk.

Kéve XX. kiáll. N. Szal. 1929. febr.
2o 1.

MDK

Haranghy Jenő

Nádas, rézk.

Árverési Közl. 1931. 2.sz.sz.

39 l.

MDK

Haranghy Jenő

Sebesült szarvastehén, rézk.
Alvó galléros pávián, "
Jegesmedve, rézk.
Tibeti kecske, "
Hattyuk, "
Oroszlán, "

Kéve XX. kiáll. N. Szal. 1929. febr.

2o 1.

MDK

Haranghy Jenő

Kassai bevonulás, festm.

Haditudósitó kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943.máj.
1 1.

MDK

Haranghy Jenő

Nagyváradi bevonulás

Haditudósító kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943.máj.

2 1.

MDK

Haranghy Jenő

Biharkeresztes előtt
Nagyváradi bevonulás
Krivorjog felé
Pihenő Nagyvárad előtt
Erdély felé
Károly vonal

Haditudósító kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943.
máj. 2 l.

MDK

Haranghy Jenő

Lidó-sziget, tusr.

Attila temetése, tempr.

" " II., "

Nemz. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

22 l.

MDK

Haranghy Jenő

Pogány Ö.G: Magy. művészeti sorsjáték kiáll.
Képzőművészet, 1935, 8o.sz. 22 l.

MDK

Haranghy Jenő

Müvészek az erdélyi bevonuláson.
Szépmüvészet, 1940. 51 l.

HDK

Haranghy Jenő festőművén
Debrecen

1920. (?) Csokonai V.M. műveihez kénit illusztrációkat

Löfkovits Arthur, ~~Déri~~ a Déri Museum igazgatójának megbízásából.
(Kiállítva: Déri Museum Csokonai-nabájában, Debrecen)

Debreceni Museum barátok köre kiadványai 2. szám 1936. Debrecen.
Dr Sőregi János: Löfkovits Artúr (1863-1935.) = 16. lap

16

M.D.K.

Haranghy Jenő ipartörténeti

1936 ban a debreceni Kossuth utcai templom belső díszítését végezte.

Baja Mihály: A félszázados debreceni Kossuth utcai templom. Debrecen 1938 23.

MDK

Haranghy Jenő

g.l: Őszi Tárlat a Műcsarnokban.
Magy. Nemz. 1942. okt. 11.

Haranghy Jenő —

"Debreceni vásár" cimmel litográfia. Festmény az ÉLET c. lap felkérésére: Egy pici fenyőfa előtt, fegyverre támaszkodó két katonát ábrázol féltérdre ereszkedve a hóban. Távolabb a harmadik két ló zabláját tartja. A kép cime: "Karácsony" Repr.-ók,

---

"Debreceni csipkepiac", "Vasorru bába", "Szegénylegény" c. játékokat tervezte a müvész. Repr.-ók.

Élet, Bp. 1915. dec. 25. VII. évf. 52. sz. 1249. 1250, 1251. lapokon.

Haranghy Jenő

Pentelei Molnár János: "Pieta" c. festményét hozza a lap.

Haranghy Jenő: két rajza közül az egyik: bánatos arcu bohócot, a másik: lovakon vágtató páncélos vitézeket ábrázol. Repr.-ók.

Élet, Bp. 1922. ápr. 16. XIII. évf. 8. sz. 177, 180, 181. lapokon.

Haranghy Jenő

Rajza sivár téli tájat ábrázol karók sorával, magányos lombtalan fával, a karók tetején fekete varjakkal.
Repr.

Élet, Bp. 1922. ápr. 30. XIII. évf. 9. sz. 205. lap.

Haranghy Jenő

"Don Quijote" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

"Vásár" c. képe a fenti után következő lapban jelent meg.
Repr.

Élet, Bp.1922. márc. 5. XIII. évf. 5.sz. 115. lap.
Élet, Bp. 1922. " 19. " " 6. " 131. lap.

Haranghy Jenő

A XIII. évfolyamban a példányok cimlapját a müvész tervezte: a rajz derékban kettétört hatalmas fatörz set ábrázol, melyből uj hajtás fakad.
Repr.

Élet, Bp. 1922. jan.8. XIII.évf. 1.sz. cimlap.

Haranghy Jenő

1932-ben adták át rendeltetésének a Köztemetőben levő Krematóriumot. A II-es ravatalozóban a művész műveivel találkozunk. Seccájáu Attila temetését ábrázolja. A lendületesen komponált, színes művet a szecessziós vonalvezetése foglalja össze. Kétoldalt üveg ablakok kapcsolódnak a secco tematikájához, 18 ablak, mindegyik befelé, a kőfal, a secco felé tekint. Teljes egységben tervezte meg a ravatalozó díszeit. (említve)

Sz. Kürti Katalin: Művészi értékek a Köztemetőben.

Hajdu-Bihari Napló, 1976. febr. 15.

Haranghy Jenő
festő

Az Iparművészeti Főiskolán
Sterbenz Károly mestere Haran-
ghy Jenő volt.

D.F.: A mai sopron...
Művészet, 1974 július - 20 lap.

Haranghy Jenő
festő.

Kopasz Márta mestere volt a
Főiskolán.

Szelesi Zoltán: Kopasz Márta kapcsolatése.
Művészet, 1972. február – 47 oldal.

Haranghy Jenő

tanitványa volt az Iparmüvészeti Főiskolán
Pap Gyula

Magyar Hirkap 1969/31o/9

Haranghy Jenő

A Mezőgazdasági Múzeumban rendezett Ló és lovas c. kiállítás-ban műve szerepel.

Lasonci Miklós: Ló és lovas

Pest Megyei Hírlap, 1971. okt. 15.

Haranghy Jenő

A díszítő festészeti szakosztály vezető s az állatrajzolás és állatboncton r. tanára.

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930–34; 43. l.

Haranghy Jenő tanár

Az iskola jubiláris kiállításán (1930) növendékeinek munkái szemléltették a módszertani oktatást.

Az O.M. Vir. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930–1934; Bpest 1934, 13. l.

Haranghy Jenő

A jubiláris kiállítás (1930) kapcsán a vallás- és közoktatásügyi miniszter elismerésében részesült.

Kr O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930–1934; Bpest 1934, 15. l.

Hasonghy Jenő

Növendékeinek munkáiból:

Állatrajzolás.

A 2 O.N.V. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930-1934, 25. l.

Haraughy Jenő tanár

A díszítő festészeti szakosztály növendéki anyagából.

Az O.M.K. Iparművészeti Iskola évkönyvei 1930–1934; 33. l. – 34. l.

Haranghy Jenő

a Magyar Posta nov.-ben újabb képzőművészeti sorozatot ad ki, a XIX.-XX. sz. festett üvegablakait mutatja be. – akotása – melynek evedetije, a Mátyás pincében látható. – „Mátyás király megleckézteti a fényűző úrakat" a bélyegsorozatot fejezi be (említve).

Vas Tibor: Filatéliai lúrek.

Békés m. Népújság, 1972. nov. 5.

Haranghy,

Harmatzy, Horváth C. Guido, Révész Zoltán, Balogh Rudolf, Feledi és Magyar-Rosenberg fotóművészek felvételeit mutatták be a Műcsarnokban rendezett kiállitáson. A Művészet c. rovat "Művészi fotográfiák" cimmel a lap kritikusa az európai nivón álló müveket a londoni és hamburgi mesterek művészi munkájához hasonlitja.

A HÉT, Bp. 1908. május 31. XIX. évf.
22. sz. 359. lap.

Haranghy Jenő festő művész

Több műve szerepel a VI. Lenin krt. 97. sz. épületben levő Béke szállóban

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

1011

Haranghy Jenő

A Magyar Posta nov.-ben újabb képzőművészeti sorozatot bocsát ki. Az 5-ft.-os értékre alkotása: „Mátyás király megleckézteti a fényűző főurakat" c. kerül. A mű eredetije a Mátyás pincében van elhelyezve. (említve)

Bélyeggyűjtőknek.

Fejérmegyei Hírlap, 1972. okt. 27.

Haranghy Jenő

A Magyar Pósta nov.-ben újabb képzőművészeti sorozatot bocsát ki a XIX-XX. sz. festett üvegablakait mutatja be. — „Mátyás király megleckézteti a fényűző főurakat" c. műve az 5-ft-os bélyegen látható, melynek eredetije a Mátyás pincében van. (elvitve és repr.)

Bélyegek, üvegfestmények.
Hajdu-Bihari Napló, 1972. nov. 6.

Haranghy J.

Az 5-Ft-os bélyeg „Mátyás király megleckézteti a fényűző főnvat" c. alkotását ábrázolja eredeti színe-iben. (emlétve)

Bélyegújdonságok.
Dunántúli Napló, 1972. nov. 1.

Haranghy Jenő festő

Haranghy Jenő születésének 100. évfordulójára vették fel 1942-ben Reich Károlyt, az Iparművészeti Iskolának.

Galambos Ferenc: Reich Károly.

MŰVÉSZET, 1972. szeptember - 18. oldal

HARANGHY JENŐ
festő, grafikus, iparművész (1894–1951)

A Mintarajziskolában, az Iparművészeti Iskolában és Nagybányán tanult. 1915-től az Iparművészeti Iskola tanára volt. Számos könyvillusztrációt készített.

Magyar könyvművészeti törekvések a századfordulón
Mta MKCS és Petőfi Irod.Muz.közös kiadványa Bp.1975.

Haranghy Jenő (1894–1951), grafikus a művész tevékenységének köszönhető, hogy a magyar ex libris fejlődésének folyamatossága nem szakadt meg. Könnyed vonalvezetésű rajzain a kontúrvonalak uralkodnak. Még gondolati és érzelmi síkon sem válik meg a realista kis fejező eszközöktől és szakad el a valóságtól. Szíporkázó ötletének, szellemes rajzi megoldásának köszönheti, hogy nem fedezhetünk fel rutinmunkát és önismétlést.

Galambos Ferenc: A XX. századi magyar ex libris

Hevesi Szemle, 1976. 3. 16. old.

Haranghy Jenő

Erőteljes, szines akvarelljeit dicséri Kun Imre: "Aquarellfestők és Pasztellfestők Kiállitása" cimmel. A Müvészet c. rovat közli a kritikát, melyet a Nemzeti Szalonban rendeztek.

A HÉT, Bp. 1921. ápr. lo.
XXXII. évf. lo. sz. 173-174. lap.

Haranghy Jenő

Varga Mátyás egyik tanára az Iparművészeti Iskolában Haranghy Jenő volt.

Bauer Jenő: Varga Mátyás.
Művészet, 1975.augusztus - 24.oldal

Haranghy Jenő

Baransky László, Lénárd Imre, Tipary Dezső, Teplánszky Sándor, Szigeti Jenő, Egry József, Podvinecz Erzsébet, Haranghy Jenő, Gyenes Gitta, Károly Ernő, Uitz Béla, Körmendi-Frim Ervin, Makó Bertalan, Papp Emil, Makoldy József, Feiks Alfréd, Kampis János művészek a "Nemzeti Szalon Tavaszi Kiállitásá"-n szerepelnek. A Művészet c. rovatban közölt beszámoló szerint az itt felsoroltak az ifju művésznemzedék figyelemre méltó tagjai.

A HÉT, Bp. 1917. május 13.
XXVIII. évf. 19. sz. 302. lap.

Haranghy Jenő

"Magyar Művészek Hadiemlék Tervei" c. Györgyi Kálmán szerkesztésében készült katalógus mutatja be azokat a terveket, amelyek elkészítésére a "Hősök Emlékét Megörökítő Országos Bizottság kórte fel az itt felsorolt művészeket: Györgyi Dénes Almási Balogh Lóránt, Reichl Kálmán, Hikisch Rezső, Spiegel Imre, Horváth Béla, H. Pintér Gyula, Tóth Gyula, Vágó László, Spiegel Frigyes, Jónás Zsigmond, Svéb Gyula, Brassován Szilárd, Hoepfner Guido, Kertész K. Róbert, Tscheuke Herman, Janszky Béla, Vágó József, Bethlen Gyula, Kónya Zoltán, Thein János, Vass Viktor, Kallós Ede, Kovács Erzsébet, Braun Arnold, Moiret Ödön, Pongrácz Siegfried, Dankó Ödön, Fekete Oszkár, Szege Sándor, Haranghy Jenő terveste a hadiemlékeket, a katona-sirok emléktábláit és az emléklapokat.

A HÉT, Bp. 1917. I. január 28. XXVIII. évf. 4.sz. 63. lap.

Haranghy Jenő

A KÉVE tiz éves fennállásának jubilumi kiállitásáról számol be Rózsa Miklós, felsorolva és méltatva a tárlaton szereplő müvészeket: Haranghy Jenőt, aki a kiállitás legtehetségesebb és legérettebb müvésze, kiemeli grafikai munkáit, Lénárd Róbert pompás rézkarcait, Benkhard Ágoston kereső, tapogatódzó müvészetét, a Remseyek -Jenő és Zoltán- a gödöllőiek talajából kinőtt groteszk müvészetét, a két Tichy testvért, -Gyula és Kálmán- akik már a MÜVÉSZHÁZBAN "bontogatták szárnyaikat" és Korniss Elemérné mesés csipkéit.

A HÉT, Bp. 1917. nov. 11.
XXVIII. évf. 45. sz. 718. lap.

Haranghy Jenő és Sztehlo Lili

Bélyeg kiállitást rendeztek a Fényes Adolf Te
remben, melyet Vadas József: "Fogas bélyeg" c
mel ismertet, s mond véleményt az itt felsoro
rolt müvészek munkájáról: Z. Gács György, Ha
ranghy Jenő, Sztehlo Lili.

A cimben szereplő két müvész a két világháború közötti hivatalos müvészet képviselői.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. febr. 22.
XIX. évf. 8. sz. 13. lap.

Haranghy Jenő

A debrecemi temetőben Borsos József által készitett ravatalozót ifj. Kovács János debrecemi festő freskója disziti, a hegyi beszéd jelenetét elevenitti meg, a keleti terem üvegablakait Haranghy Jenő/Attila temetése/, a maik terem freskoját Holló László, az északi ravatalozó ablakát B. Kokas Klára, a keritést Németh László szobrai, a medencét Nagy Sándor szobra disziti.

Alföld 1975/5 74

Haranghy Jenő

tervezte az egyetemi templom olombetétes képeit Debrecenben, de a második világháboru alatt elpusztultak.

Alföld 1975/574

Sápi: Borsos épitőművész

Haranghy Jenő

készitette a debreceni egyetemi templom 25 kazettából álló mennyezetén a magyaros motivumokat.

Alföld 1975/5 74

Sápi:Borsos épitőművész

Haranghy Jenő

A 2o. század 2o éveiben fametszettel foglalkozott.

Alföld 1975/9/95

Lenkey István:Gáborjáni emlékezete

Haranghy Jenő

300-on felüli lappal szerepelnek
művei Soó Rezső ex libris Ujsgrafika
gyűjteményében

Weiner Mihályné: Magyar ex-librisek Soó Rezső
Ujsgrafika gyűjteményében

Művészettörténeti Értesítő 1974/1 79. old

Haranghy Jenő
festő

Haranghy Jenő volt a mesten
Kissné Hepsay Katalinnak.

Losonci Miklós: Iparmüvészeti élet Debrecenben.
Müvészet, 1974.október - 22. oldal.

Haranghy Jenő, festő-grafikusművész

a Műcsarnok 1896-ban készült el.
a háborúalatt súlyos bombatalálat ér-
te, díszítésének egy része elpusztult. –
Nem pusztult el viszont és épen részelte át
a háborút a tímpanon díszítése, mozaikja,
melyet a művész alkotott és István ki-
rály uralkodását ábrázolja. (emlitve)

Művészeti Magazin

1977. dec. 22. TV. 21.35 – V Gné –

Haranghy Jenő

A cimlap belső oldalán három művész alkotását hozza a lap:

Kisfaludi Stróbl Zsigmond: Luther szobra I.
" " II.

Haranghy Jenő: "Bányász család" c. falképe.

Csók István: "Keresztelés" c. festménye.

Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1939. nov. 4. XIII. évf.
43. sz. cimlap belső felén.

Haranghy Jenő

Nagy Dezső ex libris gyűjtő 1930-as évek óta. Az első ex librisecket Dobi Oláh István, Haranghy Jenő és mások készítették számára.

Szabó Ernő: Milyen a gyűjtő?
Hajdu-Bihari Napló, 1977. febr. 10.

Haranghy Jenő, grafikus
--

Beliczay Angéla: Örökéletnek beszéde. c. protestáns ó é Ujszövetségi Biblia antológiajában sok illusztráció, de főleg külföldi művésztől. A magyarok közül csak Benczédy Márától é Haranghy Jenőtől van egy-egy darab 342. old

Szij Rezső: Beliczay Angéla, Örökélet beszéde, c könyvének biralata 342. old

Müv-Tört. Ert. 1974. XIII. 4. Sz. Bp.

Haranghy Jenő, grafikus

Az Orsz.M.Kir.Iparmüvészeti Iskola tanarai,tanársegé dei,/segédtanarok/,-Haranghy Jenő,-1915-1944.-Grafika betüvetés,cimertan,állatrajz és bontan,ékitményes terv vezés,grafikai szakosztály vezető tanára. 53.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1830-1944/ oktatasi rendszere és f~~xxxxx~~ 37.old forrasai

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Haranghy Jenő, grafikus

Művészek, tervezők, akik az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola beiratkozott növendékei voltak 1896 és 1919 közt
Haranghy Jenő, grafika szakon 54.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparművész.Iskola/1880-1944/
oktatási rendszere és forrásai 37.old

Műv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Haranghy Jenő, grafikusművész

Gál Mátyás a budapesti Iparművészeti Főiskolán 1938-ban végzett. A debreceni származású Haranghy Jenő grafikusművészre emlékezik művésztanárai közül és részese lehetett Genthon István előadásainak.

Masits László: Gál Mátyás kiállítása Hajdúmánáson.
Hajdú-Bihari Napló. 1979. okt. 2. 5. old.

Haranghy Jenő, festő- és grafikusművész

„Madách Imre a művészetben" címmel kiállítás nyílt Győrött, a Xantus János Múzeumban. Ezúttal Madách alakjának és műveinek a társművészetekben való megjelenése a bemutató témája. Madách Imre saját rajzai és festményei mellett láthatjuk pel-dául Haranghy Jenő Kass János Tragédia-illusztrációit. (említve).

G. B.: Madách-kiállítás Győrött.
Pesti Műsor, 1980. febr. 27.

Haranghy Jenő

illusztrálta Tamás István: A szegedi pedellus c. könyvet (Könyvbarátok Kis Könyvei, 1934)

Budapest 1982/11

MDK

Haranghy Jenő

Madonna del Mare, sz.toll

Pusztán, rk.

Szarkafiak, "

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szsl. 1c-11. o.

MDK

Haranghy Jenő

Istálló este, rk.

Puli, rk.

Útközet, rk.

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. M.Szal. 10-11. o.

EDK

Harangby Jenő

A pásztorok imádása, rk.

Mise az angolkisasszonyok templomában, rk.

Kakasviadal, rm.

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. 8.szal. 10-11. o.

Haranghy Jenő

Rippl-Rónai József: kissé szintelen müvei
Szablya Ferenc: arcképei
Csulyok Margit: büsztjei
Reményi József: plakettjei
Muhits Sándor: sokat igérő kompozició-vázlatai
Károlyi József: éterikus finomságu rajzai
Lohwag Ernesztin: aprólékos gondossággal készitett miniatürjei,
Benkhard Agost: jó arcképei és borsodi tájai
Lénárd Róbert: jó technikával készült de gyengébb rajzu képei
Haranghy Jenő: a rendkivül tehetséges és képzett müvész képei szerepelnek a KÉVE Müvészegyesület tizennegyedik kiállitásán.

Élet, Bp. 1923. ápr. 8. XIV. évf. 7. sz. 165. lap.

Haranghy Jenő

Boros Ferenc: "Gyurkának nem cukrozzák meg a rétest" c. elbeszélését illusztrálta a művész öregembert ábrázoló rajzzal.
Repr.

Élet, Bp. 1922. okt. 28. XIII. évf.22. sz. 523. lap.

Haranghy Jenő

Négyesfogatot ábrázoló rézkarcát bemutatja a lap.
Repr.

Élet, Bp. 1922. juni. 11. XIII. évf.
12. sz. 289. lap.

Haranghy Jenő

Hikisch Rezső és Lux Kálmán, valamint a magyar stilussal kisérletező két Lechner, Jenő és Loránd épitészek kiemelkedő müveket mutattak be a jubiláris tárlaton, -mondja dr. Szemess Miklós: "A Képzőmüvészeti Társulat 60 éve a Mücsarnokban" c. kritikájában.
A grafikusok közül kiemeli: Márton Ferenc, Haranghy Jenő, Conrád Gyula és Baransky László munkáit.
Elismeréssel méltatja: Jávor Pál, Romek, Bükkerti Mariska, Poll Hugóné és az utólérhetetlen Pentelei Molnár János csendélet festményeit.
Fenti cimü beszámolóban szereplő teljes müvésznévsort lásd: Stróbl Alajos nevénél.

Élet, Bp. 1922. május 28. XIII. évf. 11. sz. 269-270. lap.

Haranghy Jenő

"A jubiláris tárlat"-ról Dr. Szemess Miklós ir "A Képzőművészeti Társulat 60 éve a Műcsarnokban" cimmel, s értékeli az ott szereplő művészek munkáját:
Róna József "egész sor, szinte etnografikus jellegü és értékü zsidó tárgyu szobrot állitott ki.
Kukán Géza "Dózsa György"-e, Haranghy Jenő szép kőrajza, Zala György plasztikus dombormüve, Markup Béla bronz "Hunyady János"-a minden elismerést megérdemel.
A kiállitáson résztvevő művészek teljes névsorát lásd: Stróbl Alajos nevénél.

Élet, Bp. 1922. május 28. XIII. évf.
11. sz. 269-270. lap.

Harangi Jenő. festőművész

Ebben az évben a Petőfi Sándor u. 3-ban lévő Corso Napoletána étteremben lévő Harangi Jenő falfestményeit restaurálta Lakos Lajos és kollegája Farago Ferenc. (említve)

a látvány világa. A restaurálás

1948. máj. 28. Petőfi 12.10 (Áné.)

HARANGHY Jenő

3721.
Komjáthy Kálmán
Haranghy Jenő festőművész tanár munkásságának ismertetése / Komjáthy Kálmán ; [közread. a Hazafias Népfront Honismereti Bizottsága]. – Körmend : HN Honism. Biz., [1985]. – 57 p. : ill. ; 25 cm
ISBN 963 00 0927 7* fűzött : ár nélkül
Haranghy Jenő (1894-1951)
75(439)Haranghy J.

Haranghy Jenő

Rajzai az ÉLET c. lap számára:

"A Szent Koronát ünnepélyesen átszállitják a koronázási főtemplomba"
"Mária Jozefa főhercegnő fogata a menetben"
"A királyi pár a trónörökössel a koronázásra hajtat"
"A kardvágás"
"A koronázási mén az udvari istálló bejárata előtt.
Repr.-ók.

Élet, Bp. 1917. jan. 7. IX. évf. 1. sz.
3, 14, 15, 25, 26, 28, lapokon.

Haranghy Jenő

Laczkó Géza: "Szent Elek legendája" c. szinművéhez készitett fejlécrajzot.
A kép sz akállas öregembert támogató fiatal nőt ábrázol.
Repr.

"Szent Elek halála" a kép a ravatalon ábrázolja a szentet. Az ÉLET c. lap számára készült.

Élet, Bp. 1917. ápr. 8. IX. évf. 14. sz. 325, 331. lap.

Haranghy Jenő

"A sirbatétel" c. képet az ÉLET c. lap felkérésére rajzolta.

Fejlécrajza térdeplő, glóriás alakot ábrázol.

"Szent Elek legendájához"rajzolt képét bemutatja a lap.

Élet, Bp. 1917.ápr. 1. IX. évf. 13. sz. 299, 301, 302. lap.

Haranghy Jenő

A Nemzeti Szalonban a Kéve kiállitásán bemutatott alkotásokról szóló kritika értékelése: Haranghy Jenő: szines tuss képei, olajfestményei erőt és fantáziát sugároznak. "Biztos rajz, égő, meleg szinek jellemzik a játszva dolgozó müvész minden munkáját: "Cigánykaraván", "Bevonulás", "Fergeteg a Hortobágyon", "Háromszék felől" ereje, monumentalitása, a "Mezquita el banderillero" végtelen melegsége, a "Cadizi postakocsi", a a cirkuszi vázlatok friss biztonsága kifogástalanok." Haranghy a jövendő egyik legkomolyabb reménysége, fejezi be véleményét a kritika.
Tótváradi Korniss Eleménné: berámázott csipkeálmai szerepelnek a tárlaton.
Mihály Rudolf csupán rajzokkal szerepel.
A kritika teljes müvésznévsorát lásd: Haranghy Jenő nevénél. Élet, Bp. 1917. nov.11. IX. évf. 45. sz. 1099-1101. lap.

HARANGHY JENŐ

A MÁTYÁS PINCE BELSŐ DEKORATÍV FALFESTMÉNYEIT ÉS AZ ÜVEGFESTMÉNYEKET KÉSZÍTETTE. ID. A SLONDY SORÓZÓ BEJÁRATÁNÁL LÉVŐ SLONDY-MOZAIKOT ÁBRÁZOLÓ

Kiss Ákos: Müvészi értékü vendéglátóipari berendezések Budapesten

Müemlékvédelem, 1975. 3. sz. 161-173. l.

Haranghy Jenő

A "Kultura" c. rovat közli a „Tavaszi tárlat"on szereplő--egy-egy cédulán folyamatosan felsorolt- művészek munkáira vonatkozó birálatot:
Zemplényi Tivadar: "Fürdőző gyermekek" c. festménye "csupa művészet",

Udvary Géza: "Firenzeiek" c. képe /411. old./ "komoly kvalitás"

Haranghy Jenő: "Traui hajóácstelep" c. müve /379. old./„szines tussal festett monumentális, elsőrangu munka,"

Kukán Géza: "Segédvájár"-a "erős, kiváló alkotás". Repr.-ók.

Élet, Bp. 1917. ápr. 8. IX. évf. 14. sz. 347-348. lap.

/sort

A beszámolóban felsorolt teljes művésznév-lásd: Rudnay Gyula nevénél.

Haranghy Jenő

Képei: "A debreceni postakocsi", "Befutta az utat a hó." havon botladozó lovat ábzáol, parasztemberrel a hátán. "Templomablak", "Kivert buldog", "A Debreceni Egyetem doktori diplomája", "Diszletterv Gerhard Hauptmann egyik szindarabjához." "Spanyol kapu" szines tusrajz, "Bombita a matador" c. képe a leszurt bikával ábrázolja. "P.B. arcképvázlata" szines tusrajz. c. müvei a következő lapokon látjatók:
146, 147, 149, 151, 154, 156, 157, 158, 159, 160.

Élet, Bp. 1919. febr. 16. XI. évf. 7. sz. 146-148. lap.

Haranghy Jenő

Falusi tájkép télen c. rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet, Bp. 1919. jan. 26. XI. évf. 4. sz. 84. lap.

Haranghy Jenő

A következő alkotásokat bemutatja a lap:

Haranghy Jenő: Fejlécrajza régi várat ábrázol erősen hullámzó viz partján.

Stróbl Alajos: "Géniusz" c. női fejet ábrázoló szobrát,

Gy. Sándor József: "Prága" c. festménye az előtérben botra támaszkodó, görnyedt öregembert ábrázol.

Repr.-ók.

Élet, Bp. 1919. márc. 2. XI. évf. 9. sz. 194, 195, 196, lap.

Haranghy Jenő

A müvész készitette a lap számára a fedőlaprajzot.
"Haranghy Jenő" cimmel Margitay Ernő irja: "neve nemesérc csengésü, mert igaz müvészetet jelent! Huszegynéhány esztendejével, az Iparmüvész eti Iskola tanára.
A KÉVÉ-ben rendezett gy üjteményes kiállitásából a Szépmüvészeti Muzeum és a főváros vásárolt. Állami megbizást kapott a debreceni egyetem avatásának megörökitésére. Rengeteg be és külföldi megbizatása folytán, egymás után nyerte a pályázatokat. Az Akadémia Lafontaine kiadásához százszámra készitett illusztrációkat.

Élet, Bp. 1919. febr. 16. XI. évf. 7. sz. 146-148. lap.

Haranghy Jenő

Reich Károly rajzos szemvedélyétől tanárja Haranghy Jenő-megillettődött és magasabb osztályba léptette a növendéket.

Reich Károly: Szeretem szép mesterségemet.
Új Tükör, 1978. december 24 - 45. lap.

Haranghy Jenő

Litográfiái, réckarcai jelennek meg állandóan. Könyvcimlapok hirdetik művészetét. Butorokat, szinpadi diszleteket tervez, porcelánokat mintáz.
"Kora gyereksége óta a magyar Debrecenben csupa magyar impresszióval telitva rajzol. Külföldi utjain is folyton tanul, nagyon sokat olvas. Minden, amit lát, az onnal bekerül vázlatkönyvébe. "Gyüjti az élet elsuhanó -soha többé egyformán meg nem ismétlődő- villanássz erü jeleneteit. Igen széles látóköre, rendkivüli müveltsége "megnyivánul az apró záródiszeken és az óriási vásznakon egyaránt."

Élet, Bp. 1910. febr. 16. XI. évf. 7.sz. 146-148. lap.

Haranghy Jenő

Rajzait a belső cimlapján mutatja be a lap: "Menekülők" c. rajzon a müvész irásával: „Székelykocsárd, 1916. aug. 29."

Repr.

Élet, Bp. 1916. szept. 17. VIII. évf. 38. sz. 265. lap.

Haranghy Jenő

A "Ferenciek tere"-ről készült vázlatát bemutatja a lap.
Repr.

Rézkarc "Tersatto" cimmel, fák közötti kápolna bejáratát ábrázolja.
Repr.

Élet, Bp. 1916. márc. 12. VIII. évf. 11.sz.
250. lap. " " 26. " " 13."
298. lap.

Haranghy Jenő

Bodor Aladár: "Álom a görögyön" és "A gránát himnusza" c. háborus költeményeit illusztrálta a müvész rajzokkal.
Repr.

Élet, Bp. 1916. jan. 23. VIII. évf.
4. sz. 77. lap.

Haranghy Jenő

Két müvét bemutatja a lap:

"Cadizi postakocsi" és "Mezquita el Banderillero" cimmel, melyekről a Nemzeti Szalon helyiségeiben rendezett Kéve kiállításon emlékezett meg kritikájában Margitay Ernő.
Repr.-ók.

Élet, Bp. 1917. dec. 2. IX. évf. 48. sz. 1168, 1169. lap.

Haranghy Jenő

A KÉVE kiállitását a Nemzeti Szalonban rendezték meg. A "Kultura" c. rovatban Margitay Ernő számol be a tárlaton szereplő művészekről:
Szablya Frischauf Ferenc, Remsey Jenő, Remsey Zoltán, Haranghy Jenő, Bokros Birman Dezső, Konstantin Frida, Tótváradi Korniss Elemérné, Kövesházi Elza, Benkhardt Ágost, Mihály Rudolf, Lohwag Ernesztin, Lénárd Róbert, Tichy Gyula, Tichy Kálmán, Szőri József.
Fenti művészek munkáinak birálatát lásd: - hivatkozással Haranghy Jenő nevére- külön cédulákon, neveik alatt.

Élet, Bp. 1917. nov. 11. IX. évf. 45. sz. 1099-1101. lapokon.

Haranghy Jenő

"A császár és testőrcsapat" cimmel rajz-illusztráció.
Repr.

Fenti munkához több illusztrációt készitett a müvész. Lásd: a lapok számának feltüntetését.

Élet, Bp. 1917. nov. 4. IX. évf. 44. sz. 1066-1068, és 1114- és 1139. lapokon.

Haranghy Jenő

"Bányaló" c. festményét bemutatja a lap.
Repr.

Sik Sándor: "Jovenianus császár története" c. munkáját illusztrálta a müvész.
Repr.

Élet, Bp. 1917. juli. 15. IX.évf. 28. sz. 690. lap. " okt. 28. " " 43. sz. 1037-1039. lap.

Hararghy

Haranghy Jenő

"A diadal utja", kőrajz.
"Kecskevásár Gyergyóban" kőrajz.
„Szenes kocsi" "

"Magyar hadifoglyokat kisérő idegen szuronyos katona"

"Maros mentén" c. képe ökrökkel szántó parasztembert ábrázol.

Fenti rajzai és festményei közül az első három kőrajzot bemutatták a Nemzeti Szalon „Tavaszi tárlat"-án.

Élet, Bp. 1917.május 27. IX.évf. 21.sz.501, 503, 504, a 24. sz.-ban az 583. és a 25, sz.-ban 605. lap.

Haranghy Jenő

"Háboru" cimmel rézkarc. Halott katonák fölött, fáklyával vágtató meztelen lovast ábrázol.
Repr.

Sienkievicz: "Sivatagban, őserdőben" c. regényfolytatásokat forditotta és illusztrálta több képpel.
Repr.

Élet, Bp. 1915. jan.3. VII.évf.1.sz.25.lap.
" " " " 10. " " 2. " 32.-35. lapokon.

Haranghy Jenő

Andor József: /sign.-ja Cyprián/ "Boldog otthon"c. most megjelent regényéhez készitett a müvész -a kritika által nagyra értékelt- müvészi cimlapot.

"Karácsony, 1916." Szegényes környezetben, sebesült katonát ábrázol családja körében. Repr.

Élet, Bp. 1916. dec.17. VIII.évf. 51.sz. 595. lap. " " 24. " " 52. " 615. "

Haranghy Jenő

Hende Vince: "Alkony Szigligetnél" c. müve "megvesztegető művészi ízléssel készült"

Damkó József: "Bánat" c. „utersbergi márcányból faragott szobra, a tárlat egyik legjobb plasztikája"
Haranghy Jenő: Lóvásár" c. vásznát igen kiemeli, nagyszerü állatfestőként említi meg a kritika,

Prihoda István: "Akt"-ja és rézkarcai felfogásban, kivitelben igen finom".
A Képzőművészeti Társulat által rendezett Téli tárlaton szerepelnek fenti művészek, s alkotásaikról szóló vélemény Margitai Ernő kritikájából ered. A lapban felsorolt minden művésznév Rippl-Rónai József nevénél található.
Élet, Bpp 1916. dec. 3. VIII. évf. 49. sz. 546-547. lap.

Haranghy Jenő, festő

L: Papp Gábor

Vadas József: Embléma

13

Élet és Irodalám Bp. 1983. aug 19. XXVII/33

Haranghy Jenő

Sümegi György: id. Kátai Mihály kiállítása

Művészet, 1982. február

Haranghy Jenő

A 90 des Mücsarnok

Magyar Nemzet 1985. VII. 3.

Haranghy Jenő, festő-grafikus-iparművész (1894-1951).

Haranghy Jenő: Vágtató lovak. (Straszer András felvételei)

Sr. M.: Százdelejei művéztárasság kiállítása a Kecskeméti Galériában.

Petőfi Népe, 1984. júl. 1.

HARANGHY Jenő

Amerigo Tot tanáráról: Weér Zs.: Amerigo Tottal 1983-ban. Somogy, 1988.4.sz. 52. p.

2. Feladatok a Kutató Csoport gyüjteményei

3. Egyéni feladatok:

4. Vizsgakötelezettségek:

Kelt:

Az osztályvezető megjegyzései:

Horanghy Jenő

Amerigo Tot Horanghy tanítványa volt az Iparművészeti Főiskolán (és Helbing Ferencé.)

Weér Zsigmond: Amerigo Tottal 1983-ban. Somogy, 1988. 4. 52. 52. l.

Haranghy Jenő festő-grafikus-iparművész 2) Folyt.
Tikkis Béla: Haranghy Jenő üvegfestményei.

Haranghy Jenő: Az ég madarai

Művésnet, 1988., 11-12, 77-old.

Haranghy Jenő festő-grafikus-iparművész. 3) Folyt.
Takács Béla: Haranghy Jenő üvegfestményei.

Haranghy Jenő: Arma Christi

Művészet, 1988, 11-12, 77-old.

Harangh Jenő, festő-grafikus iparművész (1894-1951). 5. Folytatás (vége)
Lakóhelye: Harangh Jenő üvegfestményei.

Részlet az oldalhajó ablakából (repr.)

" a kakas jelképe" (repr.)

" Az Isten Bárányja jelképe" (repr.)

Művészet, 1988., 11-12, 48-49-old.

Haranghy Jenő, festő-grafikus-iparművész. 4.) Folytatás.
Takács Béla: Haranghy Jenő üvegfestményei.

Haranghy Jenő: A mezők liliomai

Művészet, 1988., 11-12, 77-old.

Haranghy Jenő, festő- és grafikusművész

A Köztemető díszravatalozóit ifj. Kovács János, Holló László, Haranghy Jenő és B. Kokas Klára freskói és üvegablakai díszítik, árkádsorát Toroczkai Oszvald sgraffitói. –

A krematórium felújítása most van folyamatban.

Haranghy Jenő: Ravatalozóépület-belső, Haranghy seccóival. |repr.|

Sz. Kürti Katalin: Debreceni temetők művészi értékei. Műemlékvédelem, Budapest, 1983. 294-300 old.-ig.

Haranghy Jenő

Az Iparművészeti Iskola tanári karának tagjai és szaktárgyaik megjelölése:
Leskovoszky György: általános természet-utánirajz, festés, ékitményes rajz tervezése,
Csajka István: ötvösművészet,
Udvary Géza: figurális rajz,
Haranghy Jenő: állatrajzolás.

"Az Iparművészeti Iskola kiállitása" cimmel A.V. csupán annyit mond, hogy 25 év után most először mutatják be az oktatás terén elért eredményeket. A tantestület művésztagjainak nevét lásd: Simay Imre nevénél.

ÉLET, Bp. 1925. nov. 7. XVI. évf. 23. sz.

Haranghy Jenő

A müvész tervezte az 1925. évfolyam címlapjait.
Repr.

Élet, Bp. 1925. jan .4. XV. évf. 1. sz.

HARANGHY JENŐ

emlitek Kanizsay Dorottya fekete hollóval
című üvegfestményét (mohácsi csatakápolna)
a Sárvár történelmének ikonográfiája
cím alatt

Kondics József: Sárvár és a sárváriak a ma-
gyar Zépzőművészetben I. rész

Vasi Szemle 1983. 4.

Haranghy Jenő

-lay.: /Szokolay Béla sign.-ja/ "A KÉVE kiállitása a Nemzeti Szalonban" cimmel egyedül a müvészt emeli ki a tárlaton résztvevők közül. A kiállitás legkimagaslóbb személyiségének nevezi, akinek minden müvét a legnagyobb elismeréssel méltatja.
Az itt felsorolt alkotások minden darabját külön ismerteti: "Huzó lovak", "Kecskegidák", "Verekedő lovak", "Farkasok", "Bölények,„Öltözőben", "Ősz az Állatkertben", "Iszaphordók".
A lap bemutatja "A Szent Család Betlehemben" c. rézkarcát.
Repr. ÉLET, Bp. 1925. dec.20. XVI. évf. 26. sz. 509, 534. lap.

Haranghy Jenő, egyetemi grafikusművész (1894–1951)

Balassagyarmaton látható a Madách illusztrációk kiállítása. – Az alkotói megnyilatkozások hosszú sorát Zichy Mihály sorozata nyitotta meg, majd a 20-as években Haranghy Jenő, később Buday György és Fáy Dezső rajzai következtek.

Jó reggelt!

1982. szept. 29. 4.25 N.

Haranghy Jenő, festő-grafikus-ipsarnűvész 1.) Folytatás.

Tokács Béla: Haranghy Jenő üvegfestményei.

Művészet,
1988., 11-12,
77-old.

Haranghy Jenő: A Szentlélek jelképe

Haranghy Jenő, festő-grafikus-iparművész (1894–1951).

A Gara Arnold-gyűjtemény egyetlen példánya is jelképezhetné a közösséget, amelyett itt a fél Nyugat-nemzedék első kiadásai bizonyítanak Gara-Haranghy Jenő- és Kozma-tipográfiával a karcsú, üveges-faragott Kozma-szekrényben.

Rózsa Gyula: „Alkotóközösség" a századelőn.
Népszabadság, 1984. júl. 13. 7-old.

Haranghy Jenő.

a Műcsarnok téli tárlatán „Nagyvásár az Alföldön" c. festménye szerepel.
(említve.)

Magyarság, 1928. dec. 16.

Haranghy Jenő

MNK

Szent István, repr.

Műcsarnok 1938 Szent István kiállítás

Herzogly Jena

Saint Latvia, Repr.

Haranghy Jenő

Az Operaház varrodája

Műcsarnok 1938 Téli kiállítás

Haranghy Jenő MDK

Pusztai temetés, olf.

Mücsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Haranghy Jenő MDK

Betyárok országutja, olf.

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

MDK

Haranghy Jenő

az OMIT által a szegedi Pick-szalámigyár felkérésére hirdetett plakátpályázaton loo pengős dijat kapott

Eldőlt pályázat. Magyar Iparmüvészet 1929. 171.l.

MDK

Haranghy Jenő

az alábbi pályázaton pályamunkáját 800 pengős dijjal tüntették ki

Az 1930. évi épitészkongresszus plakátja. Magyar Iparmüvészet 1929. 171.l.

MDK

Haranghy·Jenő

Müvészek az erdélyi bevonuláson. Szépmüvészet, 1940. 51.l.

tt, át nem látszó testek mögött ke-

Haranghy Jenő

MOK

Bevonulás Kassára, vizf.

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Haranghy Jenő

Öreg házaspár, tempera

Szépségverseny, tempera

Nocturno, tempera

Idill, tempera

Miccarnok 1939 Deni a művészetben

Haranghy Jenő MDK

Menükártyák, toll

Matyótánc, üvegablak-karton, kréta

Ismerkedés, tempera

Csőrök, tempera

Micsarnok 1939 Derű a művészetben

Haranghy Jenő MDK

Emléklap, szines tus

Téli rege, szines tus

Magyar borok, szines ablaktervek

Falstaff, tollrajz

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben

Haranghy Jenő MDK

Boszorkánykonyha, szines tus

Képek a Britannia-szálló borozójából, szines tus

Matyótánc, szines ablakvázlat, szines tus

Boszorkánykonyha, szines tus

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben

Hétfő, 1979. március 26.

Hosszúkarikás, szines tus

Kések a hétköznapi-szellő borotválkozó, szines tus

Mosógépek, szines gliszterzsír, szines tus

Hosszúkarikás, szines tus

Megszámlálhatatlan 1979 Derű a mivészetben

Haranghy Jenő MDK

~~Képek~~

Diadalmenet, szines tus

Képek a Britannia- szálló borozójából, szines tus

Mátyás király és a kolozsvári biró, üvegablakkarton, tus

Egyszer volt Budán kutyavásár, olf.

Műcsarnok 1939 Derü a művészetben

Haranghy Jenő MDK

Üvegablakterv a Britannia-szálló nótás termében, sz.tus

Mátyás király és a cinkotai kántor, sz.tus

Falfestmények a Britannia szállóból, vázlatok

Gyöngyösbokréta, olf.

Műcsarnok 1939 Derü a művészetben

Haranghy Jenő MDK

Öreg révház Strassburgnál, vizf.

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Haranghy Jenő.

Üvegmozaik terszi szerepeltek az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításán, melyet a régi Műcsarnokban rendeztek.

Budapesti Hirlap, 1928. dec. 2.

Haranghy Jenő.

Képei szerepelnek a Műcsarnok téli tárlalán.

Magyarság, 1928. dec. 16.

Haranghy Jenő.

Festménye szerepelni fog a Munkácsy Céh első kiállításán.

Magyarság, 1928. Nov. 11.

Harangky.

Műve szerepel a Munkácsy-
Céh első kiállításán.

Pesti Hirlap, 1928. Nov. 11.

Slavanghy-tanítványok.

Üvegmozaikjai szerepelnek az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításán, a régi Műcsarnokban.

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 2.

Haranghy Jenő festőművész

Halpiac Velencében

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás
tárgymutatója. Műcsarnok

Haranghy Jenő festőművész

Körmenet Comoban

Részlet Páviából

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás
tárgymutatója. Műcsarnok

MDK

Haranghy Jenő

A főiskolai hallgatók diszfelirata. Repr.

Magyar Iparművészet, 1919. 85.l.

MDK

Haranghy Jenő / 1894 -1951/

Jegyezzünk hadikölcsönt! 1917., 126x94 FSZEK

Részvény Szent László Sör. 1927., 95x125 OSZK

70

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.

Műcsarnok. Kat. 24.1.

MDK

Haranghy Jenő /1894-1951/

Szeged - Fogadalmi templom felszentelése. 1930., 95x63 OSZK 56

A Magyar Nemzeti Múzeum Kossuth Emlékkiallitasa. é.n., 93.5x62 OSZK

Magyar Plakát-Történeti Kiallitás.1960. Műcsarnok. Kat. 24.1.

Haranghy Jenő

A Műcsarnok őki tárlatán gyűjteményes anyaggal szerepel.

Új Magyarság 1942. X. 11.

Haranghy Jenő

A Műcsarnok őzi tárlatán gyűjteményes, öt termet betöltő anyaggal szerepel.

Esti Kurir 1942. X. 14.

M.D.K.

Haranghy Jenö

Hadisegély- feláras- jótékonysági bélyeg terve.
40 filléres cimlet, 1917.

Irányttü a bélyegek világában Bp. 19 64. 63. l.

Haranghy Jenő.

Műve szerepel a Balatoni Társaság kiállításán, a Nemzeti Szalonban.

Nemzeti Ujság, 1928. ápr. 1.

Haranghy Jenő

festőművész

Ujságrajzoló Művészek Kiállitása a Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság 1931.XII.20.

Haranghy Jenő

festőművész

Ujságrajzoló Művészek Kiállitása a Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
"Operai varroda" c.tollrajz kiállitott kartonjai között a legszebb és legmozgalmasabb.

Magyarság 1931.XII.20.

Haranghy Jenő

grafikus

Magyar Ujságrajzoló Művészek Kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Friss tollrajzai magyarosak és igen frissek.

Pesti Hirlap 1931.XII.20.

Haranghy Jenő MDK

Ősnövények, repr.

Műcsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Haranghy Jenő MDK

A szén megtalálása, karton

Szinvázlatok a dorogó freskóhoz, vizf. I-II.

Bányalift, tusvázlat

Üvegablak karton részletek a dorogi bányászotthonban, tusrajz

Mücsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Haranghy Jenő MDK

Bányaló tus és tempera

Üvegablak kartonrészlet, tusrajz

Bánya mélyén, tollrajz

Öreg bányász tollrajz, Bányában, tusrajz

Mücsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Haranghy Jenő

Ősnövényzet, karton

Őstenger, karton

Mészkőhegyek, karton

Miccsanok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Haranghy Jenő MDK

Vizbetörés a bányába, karton

szénosztályozó, karton

bányavasut, karton

Csilleakasztás, karton

Műcsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Haranghy Jenő MDK

Légszivattyu a bányában, karton

Szénfejtés, karton

Vulkánok, karton

Vizözön, karton

Miesenok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Haranghy Jemő MDK

Bányavidék

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Halpiac Velencében, vizf.

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Haranghy Jenő MOK

Vázlat a Műcsarnok homokzatának mozaikjához, vizf.

Műcsarnok 1938 Szent István kiállítás

Haranghy Jenő MDK

Bucsuban

Műcsarnok 1937 Téli Kiállitás

Haranghy Jenő.

Az Iparművészeti Társulat tavazi kiállításának egyik része a szinpadművészeti csoport lesz, melyen tervei szerepelni fognak.

Nemzeti Ujság., 1925. Máj. 20.

Haranghy Jenő.

Az Iparművészeti Társulat zsúpadművészeti kiállításán díszlettervei szerepeltek.

Pesti Hirlap, 1925. Máj. 31.

46.

$\sqrt{11}\,7 - \sqrt{11}\cdot 14.$

Haranghy Jenő MDK

Nyár az állatkertben

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Патентбу Ленд МПК

Нуёт ва Аллатконтбен

Мйсеатлок 1927 IV. Номметі кёрхём. Кіёлі.

Haranghy Jenő MDK

Afrikai bárány, tusrajz

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Haranghy Jenő

MDK

Bucsuban, repr.

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Haranghy Jenő MOK

Tanulmányok a Műcsarnok homlokzatának mozaikjához, krétarajzok

Műcsarnok 1938 Szent István kiállítás

Haranghy Jenő MDK

Nepomuki Szt. János, üvegablak karton

Szent József, üvegablak karton

A debrecen rof.templom falfestménykartonjai

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Haranghy Jenő

MDK

Üvegablakok szinvázlatai

A debreceni református templom freskóinak szines vázlata

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Hermeneutics Term

Theological Journals

A Debrecen Reformed Templom Preacher's Seine
Vezlate

Harangly Jenő

A Rücsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

Új Magyarság 1942. XII. 8.

Harangky Jenő

A Műcsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

Magyar Katonaújság 1942. XII. 12.

Haranghy Jenő

A Műcsarnok 1927-es

tavaszi tárlatán szerepelt.

M. 1927. IV. 1.

Haranghy Jenő
festő

A Műcsarnok Őszi Tárlatán, a Benczúr Társaság jubileumi kiállítása keretében külön teremben sorakozik fel gyűjteményes anyaga.

8. ó. U. 1942. X. 12.

Harangky Jenő"

A Műcsarnok őszi tárlata keretében gyűjteményes kiállításon mutatják be műveit.

N. 4. 1942. X. 3.

Haranghy Jenő

A Műcsarnok őszi tárlata Mereté-ben gyűjtemenyes kiállítást rendezett műveiből.

Új Magyarság 1942. X. 1.

Haranghy Jenő"

* **Haranghy Jenő jubiláris kiállítása.** A képzőművészeti társulat a Műcsarnok őszi tárlata keretében mutatja be kiváló tagjának, Haranghy Jenő festőművész, az iparművészeti iskola tanára, munkásságának legjavát. A kiváló művész öt teremben mutatja be szélesskálájú művészetének minden ágát, grafikai munkáit, rézkarcait, olajfestményeit, üvegablak- és freskó kartonjait. A nagy érdeklődéssel várt kiállítás megnyitása október 11-én lesz.

Új Magy. 1942. X. 2.

Haranghy Jenő

A „Kéve" csoport tagja volt;
A Mücsarnok 1927-es tavaszi
tárlatán szerepelt.

? 1927. ápr. 1.

Haranghy Jenő MDK

Erdély felé, tusrajz

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Haranghy Jenő.

grafikus

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításán munkái
ja részelt.

Magyarság, 1927. Nov. 27.

MDK

Haranghy Jenő, 1894-1951

Jegyezzünk hadikölcsönt

Hogy felszínthassuk a harctereket, jegyezzünk hadikölcsönt

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

Haranghy Jenő

Fiatal dobosgémek c. müvéért
az áll. rajzdijat kapta

A m. akv. és pasztellfestők kiáll.-ának dijnyertesei.

Képzőművészet 1928. 14. sz. 235. l.

MDK

Harangby Jenö, graf.

76. Mit busulsz kenyeres.... Kréta.
77. Esze Tamás. "

Az 1939-es Szalon katalogusa.
Nemz. Szal. 1939.jun.10.-25.-ig.

MDK

Haranghy Jenö, festöm.

190. Lóvásár. Körajz. 28x36.

Festmények, rajzok, metszetek. - 97. aukció.
Árv. Közl. 1941. márc. 2. rk. sz. - Kat. 24. l.

Haranghy Jenő MDK

Öreg bácsi

Mücsarnok 1925 tavaszi tárlat

MDK

Haranghy Jenő /1894-1951/

Jegyezzünk hadikölcsönt! 1917., 127x94 MNG 58.188

Hogy felszánthassuk a harctereket, jegyezzünk hadikölcsönt! 1918., 126x96 FSZEK

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960. Műcsarnok. Kat. 24.l.

MDK

Haranghy Jenő

A debreceni ref.templom falain kivitelezett zsoltárillusztrációi, a Műcsarnok 1937.évi téli kiállitásán.

Pipics Zoltán dr.: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság, 1937.jan.24. 21.l.

MDK

Harangby Jenö, festöm.

HI.,SzVPB.: Hàlmos Izor dij.
Székesföv.Vásárpánztár Pállik Béla dij

Kitüntetések dijak.
Mücs.-OMKT 1931-32.évi téli kiáll. Kat. 29.1.

MDK

Haranghy Jenő

Krétarajza, a Nemzeti Szalon 1939-es kiall
án.

(esszi): Kiallitasokról.

Magyar Nemzeti Művészet,1939.4.sz.95,96.1

MDK

Haranghy Jenő

Mázeppa. Tónusos tusrajz.
Vázlatok a Kormányzó Ur őfőméltóságáról
a kassai bevonulás alkalmával. Tónusos
tusrajz.

V. Nemzeti képzőm. kiáll. 1939. Kassa. 21. l.

MDK

Haranghy Jenő

Diomedes. Tónusos tusrajz.
1938.november 11. Vizfestmény.

V.Nemzeti képzőm.kiáll.1939.Kassa.21.1.

MDK

Haranghy Jenő

Képei, az Akvarell- és Pasztelfestők Egyesületének a Nemzeti Szalonban rend. kiáll.-an.

Magyarság 1925.febr.8. 21.l.

MDK

Haranghy Jenő

Képzőművészet 1929. 24. sz. 214.l.

Haranghy Jenő MDK

Zöldségpiac Velencében.

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Öreg révház Strassburgnál

Mücsarnok 1939. téli tárlat

Haranghy Jenö, festö-graf. MDK

Képzöm.Ta nács dijkiosztó bizottsága:

az állami rajzdijat itélte fehtimek.

145.kat.sz. Fiatal dóbosgimek.c. festm.

Az akvarell- és pasztellfestök kiállitásának állami dijai.- Ujság. 1923.okt. 2o.

Haranghy Jenő MDK

Falu vége

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Vásár

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő

MDK

Róbert bácsi levest oszt

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Jack London

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

MDK

Haranghy Jenó

Ex libris. Repr.

Magyar Művészet, 1926. 1-2-sz-24.lap

Haranghy Jenő MDK

Zamorai vasárnap délután, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő

Carmen, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Haranghy Jenö, festöm.

a IV.-VI. terem megannyi vlismert müvész munkáit mutatja be.

Ösz a Hortobágyon. S élesen megvont komor szinek mögött se maradt el az ihletö lélek.

A Mücsarnok reprezentativ kiállitása.
Képzömüvészet.1932. 48.sz. 64.l.

mDK

Haranghy Jenö, graf.

a nagy dijat nem adták ki.
Fenti a pályázaton juta lombam részedült.

Döntés Budapest szépségeit propagáló plakátpályázat ügyében. Magyarország. 1925. dec. 24.

MDK

Haranghy Jenő

Képzőművészet 1931. 41. sz. 143.l.

Haranghy fenő

Plakátokkal nezepel az Orn. hogy
Oparmüvészeti Társulat karácsonyi
Liállításán a hüvsarnokban

Nemzeti Újság 1927 XI. 27

MDK

Haranghy Jenő

Tollvázlatok, repr.

Magyar Iparművészet 1917. 7. sz. 189,191,192.l.

Haranghy Jenő (1894-)

Marabu.
Rézkarc.

Jack London.
Kőrajz. Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Haranghy fenő

„Öregember feje" nézeget a Kép. mův. Társulat tavaszi tárlatán a Műcsarnokban

(emlitve)

Magyarság 1925 V-16.

Haranghy Jenő, grafikus

MDK

Nagyobb anyaggal szerepel.

Soltész Zoltánné: Exlibris kiállítás az Országos Széchényi Könyvtárban 667.

A KÖNYVTÁROS, Bp. 1964. november

XIV/11

Haranghy Jenő, festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekü gyüjteményét. A 19.-20.sz. magy. képzőművészetének keresztmetszete. 388 mü, 180 művés Haranghy egy művel szerepel. 227.old

RÓNVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

Haraughy tenő

Szerepel a hűcsarnok
téli tárlatán

Pesti Napló 1937 I.24

Haranghy fenő

Falfestménytervekkel szerepel a hülsarnok téli tárlatán

Nemzeti Lyság 1937 I. 23

Haranghy Jenő
szobrászművész

"Kéve" kiállítása
a Nemzeti
Szalonban

Magyarország
1929 III. 17

MDK

Haranghy Jenő, 1894-1951

Jegyezzünk hadikölcsönt

Részvény Szent László Sör

Szeged - Fogadalmi templom felszentelése

A Magyar Nemzeti Muzeum Kossuth Emlékkiállitás

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

M.D.K.

Haranghy Jenő
festő

A Május 1 Művelődési Ház
mozijának előcsarnokában
van harmas panója.

Lehőcz Mária: Komló képzőművészetéről
Művészet, 1963. január – 31 kép

MDK

Haranghy Jenő

Ex libris. Repr.

Magyar Iparművészet, 1927. 130.l.

MDK

Haranghy Jenő

Képzőművészet 1928. II. évf. 6. sz. 11. l.

MDK

Haranghy Jenő

Évk. KNT. 1930. 21.1.

M.D.K.

Harangozy Jenő festő –

Kékesi László tanára volt a Főiskolán. Majd Kékesivel és Morton Lajos-sal több mint 36 templom belső díszítését végezte.

Galambos Ferenc: Kékesi László bélyegtervei
Művészet, 1969. július – 35 lap.

M.D.K.

Haranghy Jenő, budapesti festő

1943-ban készítette az aldeberki templomot.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.:Dercsényi Dezső. Bp.1969. Ak. Akiadó 480. old.

Haranghy Jenő
festő

M.D.K.

Művészetével 1919-ben a Tanácsköztársaság szolgálatába lépett.

Bauer Jenő: A Tanácsköztársaság emlékkiállítása
Művészet, 1969. junius – 45 lap

Haranghy Jenő, operikus

MDK

Tanára volt az Iparművészeti Főiskolán Pap Gyulának.

— : Pap Gyula 70 éves 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. nov. 10

Haranghy Jenő

grafikus

A szolós-boros tenna lapjain

gyakran visszatér

Galambos Ferenc: Ex libris kiállítások.

~~Merékgyártó István: Halmy Miklós képeiről.~~

Művészet, 1971.március - 34.lap

HARANGI JENŐ

Csikóst ábrázoló rajza a (eml.) szerepel a Vajdahunyad várában lévő Ló és lovas c. kiállításon.

Láttuk, hallottuk...

1971. IX. A. 17.48[4].

Haranghy, grafikus

- az Iparművészeti Főiskolán állatrajzot tanított, Szántó Piroska is járt hozzá

Szántó Piroska: Életemből
Vigília, 1971. máj. 325.l.

Haranghy Jenő
festő-

M.D.4/1

A magyar bélyegtervezés egyik
úttörője.

Galambos Ferenc: Kékesi László bélyegtervei
Művészet, 1969. julius - 35 lap.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Haranghy Jenő
Istőművész

A Főváros Művásárló Bizottsága a Kéve
nemzeti szalonban rendezett kiállításán
megvásárolta két darab rézkarcát.

Nemzeti Nyvág
1929 II. 22

Haranghy Jenő

festőművész

KÖVE-művészegyesület kiállítása - Nemzeti Szalonban
képével szerepel. Állatrézkarcokon mutatja nagy
mesterségbeli tudását.

Magyarország
1929.11.10.

Haranszky

festőművész

KÉVE-művészegyesület kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Impresszió cím -

Esti Kurir
1929.II.10.

Haranghy Jenő

festőművész

KÉVE Művészegyesület kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Ezuttal sakis rézkarcot állított ki. Csupa állatábrázolást, megarsi nagy fellemző erővel megragadott s hatalmas temperamentummal életre keltett állatportrét.

Ujság
1939.11.10.

Haranghy Jenő

festőművész

KÉVE Művészegyesület kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarság
1929.II.6.

Haranghy Jenő

festőművész

KÉVE Művészegyesület kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

U j s á g
1939.II.5.

Haranghy Jenő

festőművész

KÉVE Művészegyesület kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.II.5.

Haranghy, Jenő
festőművész

Kéve Művészegyesület kiállítása – nemzeti szalonban – Állatokat ábrázoló rézkarcai a művész legjobb munkái közé tartoznak. Nagy Sonddal, bitűnő technikával s határozott, stilus-csinkkel, melyben erős artisztikus finomság rejlik, rajzolta meg sokszor japán rajzolva emlékeztető rézkarcait.–

Budapesti Hirlap

1929 II. 10.

Haranghy Jenő
festőmnivár

Tavaszi kiállítás – Műcsarnokban – arsképpel
szerepel

Budapesti Hirlap

1929 III. 3

Haranghy Jenő
Pesdőmű vár

Kéve kiállítása – nemzeti szalonban –
eredeti, erős rézkarcsival szerepel. –

Magyarság
1929 11. 10

Haranghy Jenő
Istőmüvész

Kére művész csoport bizáltása – nemzeti szalmban – rézbarcáit mesterségbeli tudás jellemzi czuttelés.

nemzeti ujság
1929 II. 10

Haranghy Jenő
Istőművész

Kéve kiállítása – nemzeti szalonban –
új művein ismert és múltányolt kvalitását
látjuk viszont. –

Az Est
1929.11.10

Haraughty Jenő
Istőmüvén.

Kéve művészcsoport kiállítása – nemzeti
szalonban – bravúros állatkarcaival szerepel. –

Pesti napló

1929 11.10

Haranghy Jenő
Istőmüvén.

Kéve művész csoport kiállítása – Nemzeti Szalonban – virtuóz erő, aki rézkarcain ismert, monumentális állatrajzoló, a Ló kisgyával, – a Marabu az Alvó pávián, – abszolut művészi értékek.

Pesti Hirlap
1929 11.10

Haranghy Jenő
Istőmüvész

Kéve művész egyenlet kiállítása – nemzeti
Szalonban – állatokról készült vízkarcokkal
szerepel. –

Magyar Hírlap
1929.11.10

Harangky Jenő
festőművész

Tavaszi Párlat - Műcsarnokban. Először szerepel.

Pesti napló
1929 III. 3

Haranghy Jenő
Istőmüvész. –

A Jövárus művásárló bizottsága a Kéve nemzeti szalonban rendezett kiállításán megvásárolta két rézkarcát. –

Magyarság
1929 11.22

M.D.K.

Haranghy Jenő, festő

nevét a legjelentéktelenebb
művészek körök említi a szerző,
akiket a Képző művészek Egyesülete,
a 20-as évek során, választmánya
ban megtűrt.

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina,

30. old.

Haranghy tenő
Pestőrmivász.

A Pőváros művásárló bizottsága a Héve nemzeti Szalonban rendezett kiállitásán megvásárolta két darab rézbarcát. —

Magyar Hirlap
1929 II. 22

Haranghy Jenő
Istőművész

„Fáklya" kulturvállalat kiállítása – új művészházban – plakátjaival szerepel.

Ujváry

1929 IX-8

Haranghy fenő

A debreceni ref. templom
falfestményeinek kartonjaival
szerepel a Műcsarnok téli
tárlatán

Pesti Hirlap 1937 I. 24

Haranghy Jenő

festőművész

Duna kiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Trappás tusrajzok.

Magyarság
1930.I.29.

Haranghy Jenő

festőművész

Duna Kiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Mesteri rajzok tusrajzai: „Lidérzigot", „Derékbetört uszály". -

Pesti Hirlap
1933.I.29.

Haranghy Jenő

festőművész

Duna Kiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Budapesti Hirlap
1935.I.29

M.D.K.

Haranghy Jenő, grafikus

Takács Edit Költeményei c.könyvet illusztrálta. 1916-ban Debrecenben jelent meg. Debreceni származású volt. 329.o.

Szij Kezső: A debreceni bibliofília 1920-1944 között. 329.o.

A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve. 1965 Debrecen 1966. Alföldi Nyomda, Debrecen

Haranghy Jenő

l. Iparm. Isk. Évk.

1930–34. 43. l.

MAGYAR EGYETEMI NYOMDA BUDAPEST

Haranghy Jenő MDK

Kakasvíadal, grafika

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

MDK

Haranghy Jenő

Spanyol vásár, vf.

Műcsarnok 1930/31. jub. kiáll. kat. 30.l.

MDK

Haranghy Jenö, festöm.

A "Kéve" müv.egyes. uj tagja, jóformán most indul a biztató jövö elé.

Nemzeti Szalon. - A "Kéve" kiálliátsa. Nov.4.-én nyilt meg.

Müvészet. 1917. 70.l.

MDK

Haranghy Jenő

Szerepelt a Műcsarnok tav.tarlatan.

/Kézdi./ :Tav.tarlat a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap 1927.apr.1.4.1.

Haranghy fenő festő

Szerepel a Nemzeti Szalon Nagy
Tavaszi Kiállításán

Pesti Napló 1927 VI. 16

Haranghy fenő

Szerepel a Nemzeti Szalon Nagy Javadri Kiállításán

Est 1927 VI. 16.

Haranghy Jenő

M. 934. III. 27.

MŰVÉSZET

*** Haranghy Jenő kapta a főváros akvarell-díját.** A Műcsarnok jelenlegi kiállítására Budapest székesfőváros által kitüzött vizfestménydijat az illetékes bizottság *Liber* Endre alpolgármester elnöklete alatt most tartott ülésén *Haranghy* Jenő festőművész, az Iparművészeti Iskola tanára, „Halpiac Velencében" cimü vizfestményének itélte oda.

Haranghy Jenő

Magyar Akvarell és Pasztellfestők kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

NM 934. III. H.

Haranghy Jenő tanár

Iparművészeti Iskola jubilárisi kiállításán szerepelt.

M. 930. XI. 15.

Haranghy Jenő

festőművész

A Képzőművészeti Társulat műtárgysorsjáték huzásán a Műcsarnokban kisorsolták képét.-

Spanyol vásár /vizfestmény/

Pesti Hirlap
1930.XII.24.

Haranghy Jenő

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban pályái akvarelleivel szerepelt

PH. 934. III. 4.

Haranghy Jenő grafikus

Freskótervei, kartonjai, rajzai, krétái és rézkarcaival szerepel a Műcsarnok Őszi Tárlatán.

Pest, 1942.X.16.

Haranghy Jenő, grafikus 1904

A Győző Andor Kiadásában megjelenő Zágon István műhöz, a Paprika Jancsi rendkívüli kalandjai itthon s' idegen-ben – bez kénít rajzokat.

— : Érdekességek 3

A Könyv, Dr. 1935. szept. II/9

Haranghy Jenő

"Zöldségpiac Velencében" c. műve

a Magyar Képzőművészek Egyesülete jub.kiállításán.

Pesti Hirlap, 934.XII.13.

Haranghy Jenő

A Ráth György-dij kitüntető elismerését "Virág-vásár Velencében" c.műve kapta. Műcsarnok 40 éves jub.kiáll.

P.H.934.XII.16.
Ujság,934.XII.16.

Haranghy Jenő

— **Haranghy Jenő kapta a főváros akvarelldíját.** A Műcsarnok jelenlegi kiállítására Budapest székesfőváros által kitüzött vizfestménydijat az illetékes bizottság *Liber* Endre alpolgármester elnöklete alatt most tartott ülésén *Haranghy* Jenő festőművész, az Iparmüvészeti Iskola tanára „*Halpiac Velencében*“ cimü vizfestményének itélte oda.

NÜ. 934 III 27

NÜ. 934. III. 27.

Haranghy Jenő

— **Haranghy Jenő kapta a főváros akvarelldíját.** A Műcsarnok jelenlegi kiállítására Budapest székesfőváros által kitűzött vízfestménydíjat az illetékes bizottság Liber Endre alpolgármester elnöklete alatt most tartott ülésén Haranghy Jenő festőművész, az Iparművészeti Iskola tanára „Halpiac Velencében" című vízfestményének ítélte oda.

Függ. 934. III. 27.

Függ. 934. III. 27.

Haranghy Jenő"

934. III. 27.

MAGYAR HÍR

— **Haranghy Jenő kapta a főváros akvarelldíját.** A Műcsarnok jelenlegi kiállítására Budapest székesfőváros által kitűzött vízfestménydíjat az illetékes bizottság *Liber* Endre alpolgármester elnöklete alatt most tartott ülésén *Haranghy* Jenő festőművész, az Iparművészeti Iskola tanára *Halpiac Velencében* című vízfestményének ítélte oda.

MH. 934. III. 27.

Haranghy fenő grafikus

Szerepel az Orn. Magy Iparmű-
részeti Társulat kazánsorgi
kiállításán a régi műcsarnokban

Magyarság 1927 XI. 27

Haranghy fenő

Szerepel a Nemzeti Szalon

tavaszi tárlatán

Lipág 1927 VI. 16.

Haranghy Jenő

"Világvásár Velencében" c. műve kitüntető elismerést nyert a Műcsarnok jub.kiál.-án.

M.934.XII.6.

Haranghy fenő

Rézkarcokkal mezőjel a Nemzeti Szalon tavasni táklatak (emlitve)

Pesti Hirlap 1927 VI. 16.

Haranghy. Jenő

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Harangley Jenő

Szerepelt az „1930-as Szalon" kiállításon.

VII 1939. VI. 11.

Haranghy Jenő MDK

Hajnal Dorogon, olf.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Haranghy Jenő

Akvarell és pasztellfestők kiállítása a Nemzeti Szalonban szerepel.

Újság 930. XII. 14.

Harangky.

Munkája szerepel a Műcsarnok téli tárlatán.

Pesti Napló, 1927. dec. 18.

Mit herzlichen Grüßen

Ihr

Tirol: Mittelberg, 1927, Nr. 2. 14.

Haranghy Jenő.

Hortobágyi rózkarcai szerepelnek a Műcsarnok téli tárlatán.
(emlétve.)

Pesti Hirlap, 1927. dec. 18.

Haranghy Jenő.

A Műcsarnok téli tárlatán „Hortobágyi nagy hid" c. rézkarca szerepel.

Nemzeti Ujság, 1927. dec. 18.

Harangh Jenő.

A Műszaszerű téli tárlatán
„Hortobágyi nagy lud" c. sza-
lasca szerepel.

Szeretettel Kiszáry, 1927. dec. 16.

M.D.K.

Haranghy Jenő grafikus tanár

Biró Mihály és Kürthy György müvészeket megbizta a Pénzügy propaganda-bizottsága plakát elkészitésére a hadikölcsön jegyzés propagálására, -közli a "Séta a szinházak körül" c. rovat.

Szinház és Divat, Bp. 1917. juni. 3. II.évf. 22. sz. 38-39. lap

MDK

Haranghy Jenő

neve emlitve

Szegedi képzőmüv. tárlata. N.Gal. 1967.aug.

Haranghy Jenő, grafikus MDK

Zágon István: Paprika Jancsi rendkívüli kalandjai c. könyvéhez kérített rajzokat.

–: Győző Andor –

3.

A Könyv, bp. 1935. szeptember | II/9

Haranghy Jenő, festő grafikus

MDG

Medvei Dezső könyvnapi sátrának háttere

Rajz.

Repr

–: Az irodalom különböző területeiről

A Könyv, bp. 1935. júl. – aug.

4

II/7-8

Haranghy Jenő

Akvarellistak és pasztellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban neve szerepel.

NK. 930. XII. 14.

Harangy Jenő tanár

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán növendékei szerepelnek.

UN. 930. XI. 16.

Haranghy tanár

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán tanítványával szerepelt.

8.ó4.930.XI.16

Haranghy Jenő

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán rajz, festés, dekoráció szakosztályának növendékeivel szerepelt.

PH-930. XI. 15.

Haranghy Jenő

Iparművészeti Iskola jubiláris kiállításán tanítványai szerepeltek.

Újság 930. XI. 15.

Haranghy Jenő MDK

Csikós, majális, repr.

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Haranghy Jenő MDK

Anno 1o3o, repr.

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

Haranghy Jenő MDK

"Mit busulsz, Kenyeres?" , vizf.

Anno 1030, szines karton részlete

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

Haranghy Jenő

Az ekebi gavallérok /Lagerlöf-illusztráció/, vizf.

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

Haranghy Jenő

Nemzeti Szalonban a Magyar Akvarell- és Pasztell festők Egyesületének kiállításain neve szerepelt.

PN. 930. XII. 14.

Haranghy Jenő, 1894-1950, grafikus

Plakátain rajzos ábrázolás. Toll, ecset. Emberi és állat figurák, ezek sokszor szimbolikusak. Művei nem kiemelkedően művésziek. "Grauer ecet", 1926. "Schrank málnaszörp", 1927. A modern törekvéseket nem veszi észre. 38.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátművészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz. Évkönyve. II. 1960. Bpest. 1961. Franklin Nyomda. Bp.

Haranghy Jenő

A debreceni Krematórium festészeti díszítésén dolgozott.

A képzőművészeti Debrecenben
szerk. Bögel József. 1961. Debr. 5 f. l.

Haranghy Jenő

Iparművész.
1937. tervei alapján bibliai jelenetek is tartalmaz magyaros díszítéssel látta el a debreceni református templomot.

A képzőművészet Debrecenben 1961. Debrecen 40.1

Haranghy Jenő

1917-ig Debrecenben él. Ex librisekat készit.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk. Bőgel József /
1961. Debrecen 66. l.

ADK

Haranghy Jenő

Marabu, rk.

Jack London, kőr.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Sp. 1952.

Haranghy Jenő

Nagy Zsolt könyve /repr./

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bögel József/
1961. Debrecen Képjegyzék 125.

M. 930. XII. 14.

Haranghy Jenő

* **Akvarell- és pasztellkiállitás a Nemzeti Szalonban.** Az Erzsébet-téri kiállitási épület termeiben ezuttal halálos unalom ásit felénk. Nem azért, mintha a külső csatakos, havasesős világ ennyire hatna az ember kedélyére, hanem azért, mert a termek művészi hangulata mindenben igazodik a külső világ ólmos szürkeségéhez. Manapság, amikor a müvészet valóban a szélesvonaluság felé tör, egészen természetes, hogy az akvarell-festés, redukált lehetőségeivel, hátul, valahol az évtizedek hátteréből próbál előretotyogni. Akvarellben (és a pasztellben is) a többség ma is azt örökiti meg és főleg: ugy örökiti meg a témát, mint évtizedekkel ezelőtt, minden változtatás, haladási lehetőség nélkül... és igy ezuttal se mondhatunk mást, mint a multban tettük: müvészi sikerre nem lehet számitani. Hiába látjuk itt a kitünő *Haranghy* Jenő, a nagyszerü illusztrátor *Jaschik* Álmos, a raffináltan bravuros *Istokovics* Kálmán és a kiváló pasztellista *Wagner* Géza munkáit: ezeket ugy elnyeli a középszerüségek felsorakoztatott légiója, hogy jóformán alig lehet őket megtalálni. Ugyanezt érezzük, amikor megtaláljuk *Undi* Mariska dus, változatos szinezéssel megoldott munkáit, vagy *Bayer* Ágost, *Edvi-Illés* Aladár és az egyetlen uj csillag *Halasi Horváth* Zoltán tanulmányait. Ha az itt emlitettek — és még páran — alkotnák az *Akvarell és Paszellfestők Egyesületét*, minden rendben volna. — de igy, ilyen kisérettel és segédlettel, mit lehet várni és főleg: mit lehet adni a főváros jóizlésü, haladást és nem poszthumus dolgokat váró publikumának? *(Dékány András)*

Haranghy Jenő

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Szélesen festi spanyol vásárját.

Pesti Hirlap
1930.VII.21.

Haranghy Jenő

MDK

Csikós-majális

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Haranghy Jenő, festő MDh

Rajz.

Repr.

— (: Medvei Dessőkönyvsátra: terv rajz) 2

A Könyv, bp. 1935. június II/6.

Haranghy Jenő

MDK

Ponte di Scalzi Velencében

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

Haranghy Jenő.

A Műcsarnak téli tárlatán „Nagyvásár a Hajduföldön" c. kompozíciája szerepel.

Pesti Hirlap, 1928. dec. 19.

Haranghy.

Alkotása szerepel a Munkácsy-Céh első kiállításán.

Pesti Napló, 1928. Nov. 11.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányuton

. . . . . .

Szarmphy

Kiállt

86. A. 932. XII. 18

Haranghy Jenő

tanítványa az Sparmüvészeti Főiskolán, Reich Károly.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l 241 l.

Harangky Jenő

tanítványa Vidai Brenner Nándor festő.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966.

3341 3151.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Haranghy Jenő

tanítványa a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán Repcze János.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966.

334 f 242 f.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K.

Haranghy Jenő

Hunyady Sándor: "A Mücsarnok tavaszi tárlata" c. beszámolójában emliti a müvész nevét, mint a kiállitás egyik rendezőjéét.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. ápr. 24-3o.
V. évf. 17. sz.

Harangky Jenő

Vallt

N. U. 932. XII. 20.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

on: . . . . . .

. . . . . .

Haranghy Jenő

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyarság
1920.VII.01.

Haranghy Jenő

grafikus

Állatkeri plakátpályázaton 200 pengős dijat nyert tukános plakátja.

Ujság
1930.XI.9.

Laranyi Jenő

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PH 1931. II. 21.

Haranghy Jenő

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

N U 1931. II. 22.

Tharanghy Jenő
grafikus

M.D.K

Az Ex libris művelője.

Szomráky Sándor: Ex libris
Nők Lapja, 1966. dec 31. – 6 lap

Haranghy

grafikus

Téli Tárlat a Műcsarnokban - grafikai munkáival szerepel

Magyarság 1931.XII.20.

Haranghy

festőművész

Téli Tárlat a Műcsarnokban - képével szerepel -
komponáló tervei és vázlatai első sorban kötik le a figyelmet.

Magyarság 1931.XII.20.

Haranghy Jenő.

a Nemzeti Szalon 1924 ősta a 3-ik balatoni tárlatát rendezi, melyen a zemesi strandot ábrázoló képe szerepel. (mulítve.)

Pesti Hirlap, 1927 ápr. 1.

Haranghy Jenő.

Műve szerepel a Balatoni Társaság harmadik kiállításán, a Nemzeti Szalonban.

Pesti Napló, 1928. ápr. 1.

Haranghy Jenő MDK

Nehéz fuvar, tus

Mücsarnok 1942–43 téli kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Tisza partján, repr.

Székelyföld, repr.

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő MDK

Ózdi kohó, repr.

Chalons sur Marne, repr.

Az Operaház varrodája, repr.

Szt. Ferenc megáldja Assisit, repr.

Mücsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő MDK

Bányavasut, kartonrajz

Szent István a müvészetek pártfogója, temp.

A debreceni Kossuth utcai ref.templom kifestési vázlata, tempera

A debreceni egyetemi tpl.üvegablak-vázlata sz.tus

Mücsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő MDK

Cigányok, ceruza

Tigrisidomitás, toll

Páter Tarcsafalvy, toll

Önarcképvázlat bányából, ceruza

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő

Melegedő cigányok, ceruza

Szarvasok a viznél, tus-ecset

Pihenő katonák, tus

Jegesmedvék, tus-ecset

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő

MDK

"Mazeppa", tus-kartonrajz

Keselyük,sasok, tus-ecsetrajz

Gázolás, tollr.

Tigrisek a cirkuszban, tollr.

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő

MDK

Állatszeliditőnő, tollr.

Cirkusztistálló, tollr.

Bölények, tus-ecsetrajz

Pesti utca hóban, tollrajz.

Mücsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő

MDK

Elefántistálló, tollrajz

Bányászfej, tollrajz

Menekültek, szénrajz

Busuló férfi, tollrajz

Mücsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő

Székelyföld, temp.

Csiki legelő, temp.

Illusztrációk a "Lazarillo de Tormes" c.regényhez I-II.

Lovak a porondon, tollr.

Micsarmok 1942 őszi tárlat

Haranghy Jenő MDK

Tél Görgényben, temp.

A Sebeskörös mentén, temp.

Tél a Királyhágón, temp.

Csucsai ősz, temp.

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő MDK

Spanyol magasiskola, temp.

Kassai bevonulás, vizf.

"Ayesha", tónusos tus.

Fürdő gyerekek, 1914. vizf.

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő MDK

Cirkuszpróba, temp.

Csokonai, szines tus

Parádi országut, vizf.

A nagyváradi bevonulás, vizf.

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő

Vándorcirkusz, tempera

Öreg barát, tollrajz

Öreg oroszlán, tempera

Dante, szines rézkarc

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő

MDK

Esze Tamás, krétarajz

Északi Odysseia, kőrajz

Öreg malom, temp.

Vizicsikók, rézkarc

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő

MDK

Öreg temető, kőrajz

Erdély felé, tusrajz

Jack London, kőrajz

Marabu, rézkarc

Mücsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő MDK

Vizparton, rézkarc

Nyőri este, tónusos tus

Előfagatosok, rézkarc

Ló és kigyó harca, rézkarc

Mücsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő

MDK

Fördp nők, rézkarc

Háborus Madonna, rézkarc

Lovawvázlatok a Kormányzó Urról, tónusos tus

Szent Ferenc, rézkarc

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő

MDK

"Pasa" rézkarc

Csodató, rézkarc

Lovak a szélfogóban, rézkarc

Lófékező, rézkarc

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő MDK

De profundis, tusrajz

Szeneskocsi /1917/, kőrajz

Alvó pávián, rézkarc

Vizilovak, rézkarc

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő MDK

Tiszai ártér, rézkarc

Zivatar után a Hortobágyon, rézkarc

Lánymányosi töltés, rézkarc

Ingyenebéd, kőrajz

Mücsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő

MDK

Téközló fiu, viasz-olf.

Szent Ferenc a fáknak prédikál

Ózdi kohó

Műcsarnok 1942 őszi tárlat

Haranghy Jenő

MDK

Zöldségpiac Velencében

Nagyanyám

Állatrajz-óra

Matyótánc

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő

MDK

Hősök emlékezete

Ponte di Scalzi

Vihar a Hortobágyon

Debreceni vásár a XVIII.században

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő MDK

Tavasz Rákoson

Operaházi varroda

Szent Ferenc megáldja Assisit, viasz.olf.

Mücsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő

Temetés a Kunságban

Chalons sur Marne

Körösfői Kriesch Aladár

Nicsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő MDK

Gyászfátyolos nő

Velencei halpiac, vizf.

Tisza partján

~~Tamaké~~ Macsárnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő MDK

Karton a Műcsarnok uj oromzat-mozaikjához, temp.
I-III. Szt.István, Szt.Gellért és Szt.Imre
A debreceni ref.tpl.falkép-vázlata, temp.

A debreceni egyetemi tpl.üvegablak-vázlatai sz.tus

Váltás a bányában, rajz

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő
festő

Varga Mátyás mestre volt
a Főiskolán

László Gyula: Vulka dies sine linea
Művészet, 1970. március – 40 kap

Haranghy Jenő

MDK

Furás a bányában, kartonrajz

Bányászcsalád, kartonrajz

Vájárok, kartonrajz

Könyvillusztrációk I-I[1].

Miccarnok 1942 Őszi tárlat

Haranghy Jenő

MDK

A négy evangelista, freskókartonrajz

Mücsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

A négy evangélista, repr.

Mücsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Falfestmény terv.

Pesti Hirlap 1931.XII.22.

Haranghy Jenő

Rajzaival szerepelt a Szépműv.Múz. grafikai szerzeményeinek kiállitásán.

Ujság, 931.V.30.

Наталья Ген

Haranghy Jenő

Alkotása, a Szépmüv.Múz. uj grafikai szerzemé-
nyeinek bemutatóján.

P.H.931.V.30.

Haranghy Jenő

Alkotása, a Szépmův.Mús. uj grafikai szerzemé-
nyeinek bemutatóján.

P.H.931.V.30.

Haranghy Jenő

Alkotása, a Szépmüv.Múz. uj grafikai szerzemé-
nyeinek bemutatóján.

M.931.V.31.

Harangky Jenő

Haranghy Jenő

Szerepelt a Műsarnak Tavasi tárlatán.

PH. 1931. IV. 25.

Haranghy Jenő

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

Újság 1931. IV. 26.

Haranghy Jenő

MDK

Vihar után, rézkarc

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Komédiások a Boráros-téren, toll

Mücsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Mátrai vadászat, kartonvázlat, tempera

Műcsarnok 1947 Jubileumi kiállítás

Haranhy Jenő MDK

Debreceni nagyvásár a XVIII.században, repr.

Mücsarnok 1941 Jubileumi kiállítás

Haranghy Jenő

MDK

Körösfői Kriesch Aladár vázlat, 1918.

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

Haranghy Jenő MDK

Behavazott utca, tollrajz

Autobusszállomás, tollrajz

Gázolás, tollrajz

Mücsarnok 1941 Téli kiállitás

Haranghy Jenő

MDK

Debreceni nagy vásár a XVIII. században

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállítás

MDK

Haranghy Jenő

Kutnál, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-20. sz. Műcs.

1927. jan.

Haranghy Jenő

MDK

Hajnal Dorogon, of.

7. nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Műcs.

Haranghy Jenö

M.D.K.

Petöfi- feláras- bélyeg terve , 1923.

40 K-

Iránytü a bély egek világában . [illegible]p. 1964. 68.

M.D.K.

Haranghy Jenö

Zeppelin- légiposta- bélyegpár terve, 1931.

Iránytü a bélygek világában Bp. 1964. 70. l.

Haranghy Jenö

M.D.K.

Légiposta bélyegek, 1927

Társtervezö: Pálinkás János

Irányító a bélyegek világában. [illegible]p. 1964. 69. l.

M.D.K.

Haranghy Jenö grafikus

Hadisegély - feláras - jótékonyságí bélyeg
40 filléres ci letének tervezöje

repr..

rántyü a bélyegek világában p. 1964. 62. l.

Haranghy Jenő

1526 augusztus 30, repr.

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Táborozó cirkusz, tempera

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Őszi pihenő

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő

MDK

1526 augusztus 30

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállítás

Sharaughy

Részt vesz a Műcsarnok harmadik nemzeti képzőművészeti kiállitásán.

8 ó.ujság 1935.III.24.

Harangny Jenő

MDK

Kartonrajz a komlói bánya falképeihez I-II,
tusrajz

Műcsarnok 1939 dec.-1940 január

Havanghy Jenő.

A Műcsarnok téli tárlatán „őszi állatkert" festménye szerepel. (említve.)

Magyarság, 1928. dec. 16.

MDK

Haranghy Jenö, festöm.

állatkerti képével tünik ki.

/Gy./:A Mücsarnok téli tárlata.
Képzömüvészet.1929.16.sz. 25-28.1.

MDK

Haranghy Jenő

Csokonai, repr.

Képzőművészet 1930. IV. évf. 31.sz.

Haranghy

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban tájképével szerepelt.

Bóu. 929. X. 6.

Haranghy Jenő

Magyar Vízfestők és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban néhány ízző hőmérsékletű spanyol motívuma szerepelt.

PH. 929. X. 6.

Haranghy

Műcsarnok őszi tárlatán a Magyar Aquarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításán szerepelt.

MH. 929. X. 6.

Haranghy Jenő MDK

Szeged - Fogadalmi templom felszentelése, 1930

A Magyar Nemzeti Muzeum Kossuth Emlékkiállitása, é.n.

Mücsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Haranghy Jenő

Jegyezzünk hadikölcsönt! 1917

Hogy felszánthassuk a harctereket, jegyezzünk hadiköltsönt, 1918

Jegyezzünk hadikölcsönt!, 1917

Részvény Szent László Sör, 1927

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Harangi Jenő

Résztvett a szegedi fogadalmi templom freskó-pályázatán

M. 1929. XI 10.

Haranghy

„Buczu" c. mű-ve szerepel a műcsarnok téli tárlatán (emlitve)

Magyarság 1937 I. 23

Haranghy Jenő

A debreceni ref. templomnak
készített falképtervekkel szerepel
a hűcsarnok téli tárlatán
(emlitve)

Uj Magyarság 1937 I. 24

MDK

Haranghy Jenő

Pereneszy K: Képzőművészeti év története. Pesti Hirlap 1939. naptára, 113-115. l.

Haranghy Jenő MDK

A Britannia szálló kupolatermének falfestményei.
fénykép

Műcsarnok 19 39. téli tárlat

Hara-nghy Jenö , mDK
festöm.

Csokonai.	Repr.	144.1.
Lilla.	"	145.1.

A Debreceni Déri-muzeum. -Népzömüvedzet.31. sz. 1930.
jun. 131-34.1.

MDK

Harangy Jenő, üvegfestem.

Üvegfestmények a "Bundában" Repr. 139.1.
Szüret. Repr. 140.1.
A dámák diadala. " 141.1.

A Debreceni Déri muz.-Képzőművészet. 31. sz. 1930. jun.
131-4.1.

MDK

Haranghy Jenő

Hajógyártelep, c. műve a kiállitáson.

Művészet, 1917. 6.l.

MDK

Haranghy Jenő

Lyka K: Jegyzetek a Műcs. téli kiállításához.
Pesti Hirlap, 1937.jan.24.

MDK

Haranghy Jenö, festöm. - graf.

Dante.
Alföld.

Rézkarc.
Ulf.

Budai Vigadó.- Képzöm.kiáll. 1921. okt. Kat. 8.l.

Haranghy Jenő

MDK

Vidi pusztán, olf.

Műcsarnok 192o-21 téli kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Szügyig sárban, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Haranghy Jenő

MDK

Betyárok, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

MDK

Haranghy Jenő

Műveivel résztvett a Nemzeti Szalon 1917.évi tav.tárlatán.

Művészet, 1917. 58.l.

HARANGHY JENŐ

Népvándorlás. Olajf.
Betyár-ballada. Tusrajz.
Este az ecsegi pusztán. Tusr.

Magyar kiállitás tárgymutatója.Műcsarnok 1934.
17.oldal

MDK

Haranghy Jenő tanár

Iparm. Isk. Évk. 1880-1941. Bp.1942. képek.
XXXV 1.

MDK

Haranghy Jenö, festöm.

Lovas arckép.

Képzöm.Társ. tav.kiáll. 1929. Kat.26.1.

MDK

Haranghy Jenő

Képzőművészet 1929. 16. sz. 28.l.

MDK

Haranghy Jenő

A Műcsarnok téli tárlatán a Bpesti Takarék- és Vásárpénztár Pállik Béla díját, "Ősz az Állatkertben" c. művével nyerte el.

Cikk: A Műcsarnok ...

Képzőművészet, III.évf. 17.sz. 56.lap

MDK

Haranghy Jenő

Tervével részt vett a Budapest szőv. szignet-pályázatán.

K.K.: Bpest szőv. szignetpályázata.

Magy. Iparművészet, 1934. 35. lap

MDK

Haranghy Jenő

A debreceni Déri-Múzeum épületében dekorativ alkotásai.

Cikk: A debreceni Déri-Múzeum ...

Magy.Iparművészet, 1930. 131.lap

MDK

Haranghy Jenő

Kisgrafika 1939. k 1.sz. 2.1.

MDK

Haranghy Jenő

Kisgrafika 1940. 1-2.sz. 7.1.

MDK

Haranghy Jenő

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

MDK

Haranghy Jenő

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 70.l.

MDK

Haranghy Jenő

Szokolay B.: A mücsarnok tárlata. Erdélyi Hirek 1921. nov. 21. 3.l.

Haranghy Jenő

Bevonulás Kassára

Műcsarnok 1939. téli tárlat

HARANGHY JENŐ

Üvegablakok szinvázlata.
A debreceni református templom freskóinak szines vázlata.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

HARANGHY JENŐ

n

Búcsúban.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

HARANGHY JENŐ

Nepomuki Szent János. Üvegablak karton.
Szent József. " "
A debreceni református templom falfestmény kartonjai.

Téli kiállítás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

MDK

Haranghy Jenő

Lazarillo de Tormes. Szines tusrajz

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 13.l.

MDK

Haranghy Jenő

A debreceni krematórium üvegablakainak kartonjai. Repr.

Magyar Iparművészet 1932. 89.1.

MDK

Haranghy Jenő

Világvásár Velencében c.müért a Ráth Gy.dij kitünt. elismerését kapta

Kiadták a Mücsarnok jub.kiáll.dijait. Nemzeti Ujság, 1934. dec.16.

MDK

Haranghy Jenő grafikusművész

1915.szeptemberében kezdte meg tanári működését az Iparművészeti Iskolanál.
Haranghy Jenő: Ex libris. Repr.

Cikk: Szakoktatás.

Magyar Iparművészet, 1927. 135.lap

MDK

Haranghy Jenő

Hajnal Dorogon. Olajf.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.Jún.1-18-ig. 19.1.

Haranghy fenő

Ex libriseket tervezett

Soltén Zoltánné: Ex libris Eiállítás

Magyar Grafika, 1964, 6 n., 4000.

Haranghy Jenő

MDK

Szeneskocsi, kőrajz

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Haranghy Jenö, festöm.

"Nagyvásár a Hajdu-földön" c. nagyméretü képe a téli tárlat egyik legsikerültebb müve. Mozgalmas, impresszionisztikus beállitása, - nagy rajzértékkel rendelkezik, a tömegjelenetek egységes komponálása az értékadói.

A Mücsarnok Téli Tárlatáról. -Festmények.
Képzömüvészet. 1929. 16. sz. 25.1. és 26.1.

MDK

Haranghy Jenő

Vizimadarak, toll

Huzó lovak, "

Lovak a vizben,"

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal. 10-11. o.

MDK

Haranghy Jenő

Verekedő lovak, toll

Kivert bulldog, "

Északi Odysseia, kőra, jz

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal. 10-11. o.

MDK

Haranghy Jenő

Halászat az Adrián, sz.toll

Hálójavitók, ""

Sebenico ""

Néve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal. 10-11. o.

MDK

Haranghy Jenő

Kikötő munkások, sz.toll

Arbei csendélet, ""

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal. 1o-11. o.

MDK

Haranghy Jenö, festőm.

Spanyol vásár-a a kiforrott diszitő-stilus, a jólkevert szinek, a tökéletes rajztudás és a beleélés müvészét mutatják.

X.-XIII. terem.-Műcsarnok.
Képzőművészet.1931. 37. sz. 44.l.

KMK

MDK

Haranghy Jenő

Képzőművészet. Ujság 1927. jan. 1. 48.l.

MDK

Haranghy Jenő

Egyházmüvészeti kiáll. plakátpályázata.Nemzeti Szalon. 1926.

Haranghy Jenő MDK

Négyesfogat, kőrajz

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Harangky Jenő

Négyeserfogat, Kotsis

Miesbruck 1922 Jubiläums Kälälläa

Haranghy Jenő MDK

Tigrispár, rajz

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Haranghy Jenő

MDK

Bisanyé huj!, kőrajz

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Haranghy Jenő

-rp-:"A magyar müvészetért" kiállitása. Magyarország 194o. dec. 14. 6.l.

Haranghy Jenő MDK

Kutnál, olf.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

MDK

Haranghy Jenő

Dekorativ falfestmény, repr. Káró Géza - fentinek a tanitványa - munkája.

Magyar Iparmüvészet 1934. 12.1.

MDK

Haranghy Jenö, festőm.

A téli tárlat általános anyagában több festő képén visszacsengenek a Balvidék megszállásának örömnapjai.

H.J. a kassai bevonulást festette meg frissen, élményszerüen.

Pipics Zoltán: Téli Tárlat.
Mücsarnok.-Uj Magyarság. 1939 jan.29.

MDK

Haranghy Jenő

Falikárpitszerű csataképkartonja a Műcsarnok 1943/44 évi téli tárlatan.

Pipics Zoltán: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság, 1943.nov.21. 14.1.

MDK

Haranghy Jenö, tanár

Grafikai szakosztály.

Az iparmüv. iskola jubiláris kiállitása.

Szépmüvészet. 1941. 9.sz.

MDK

Haranghy Jenő

Debreceni nagyvásár a XVIII. században c. művével az 5ooo pengős magyar életképdijat nyerte

Esterházy Pál herceg művészeti dijainak nyertesei.
Szépművészet 1941. 1o8.1.

mdk

Harangly Jenő

rajzai Toltairól.

Bizes A. Jelentés a Déri Muzeum 1960 évi munkájáról.
Déri Muzeum Évkönyve 1960-1961
Debrecen 1962

s. l

Haranghy Jenő MDK

Etetés, vizf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Öreg oroszlán, vizf.

Filozófus, vizf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Harangby Jens MDK

Örsø crossklæm, vist.

Pilesøens, vist.

Missionsmøde 1927 tavsest Middelfart

Haranghy Jenő, graf. MDK

drámai erejű tussrajza és komoly elmélyedést mutatnak reprezentativ mozaiktervei.

A magyar élet pártjának képzőművészeti kiállitása. ⁊ A Párt Ferenckörúti helyiségében. Uj Magyarság. 1941.dec.14. 21.1.

MDK

Haranghy Jenő

Erdély felé, tusrajz

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 20.1.

Harangby Jenö, festöm. MDK
graf.

361. Hortobágyi nagy hid. Rézkarc.

362. Szélfogóban. "

363. Lóra szálló csikós. "

Képzöm.Tára. 1927-28 téli kiáll. Kat. 2e.1.

MDK

Haranghy Jenő grafikus

A Magyar Rézkarcnyomó Műhely kiállitási helyiségében Haranghy Jenőnek rézkarcai. A különböző tárgyu és stilusu lapok között a kis lovasképek a legmegkapóbbak.

Budapesti Hirlap, 1926.dec.19. 20.1.

Haranghy Jenő MDK

Jack London

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

MMM

Haranghy Jenő

MDK

Róbert bácsi levest oszt

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő

MDK

Vásár

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő

MDK

Faluvége

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

MDK

Haranghy Jenő

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

Haranghy J. enö, festöm. MDK

Üvegablakok a Szondy-pincéből.
Tervezte Haranghy J enö, festöm.

Készitette Kopp Ferenc. Repr.

Magyar Iparmüvészet. 1934. 32.l.

MDK

Harangi Jenő

A Képzőm.Társ. fennállásának nyolcvanéves jubileuma alkalmából kiállitást rend. a Műcsarnokban. Debreceni nagyvásár c. műve a kiállitáson.

Lazáni Abonyi Ernő: A Képzőm.Társ.jub.kiáll.

Magyarság, 1941.márc.2. 13.l.

Haranghy Jenő

MDK

A barátok erdője Máriabesnyőn

Műcsarnok 1934. dec. 1935 jan.
Jubileumi kiállitás

MDK

Haranghy Jenő
grafikai műve:

Halpiac Velencében. Vizfestmény. Mgt.

Az Orsz. Magy. Képzőm. Társ. jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója. 1936. máj-jún. 19.1.

HARANGHY JENŐ

37. Krivorjog felé
38. Pihenő Nagyvárad előtt
39. Erdély felé
40. Károly vonal

Haditudósító Kiállitás a Pesti Vigadóban 1943.május 2-12-ig. Képek és szobrok jegyzéke.

HARANGHY JENŐ

22. Kassai bevonulás
28. Nagyváradi bevonulás
35. Biharkeresztes előtt.
36. Nagyváradi bevonulás

Haditudósító Kiállitás a Pesti Vigadóban 1943.május 2-12-ig. Képek és szobrok jegyzéke.

MDK

Haranghy Jenő

Képzőművészet 1928. 8-9. sz. 84.l.

MDK

Haranghy Jenő

2oo koronás II. dijat nyert

Eldőlt plakátpályázat. Magyar Iparmüvészet 1913. 34.l.

MDK

Haranghy Jenő

Ősz az állatkertben, c.műve. Repr.

Evk KMT 1929. 143.1.

Haranghy Jenő

MDK

Betyárok, olf.

Műcsarnok 1920-21 Téli kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Szügyig sárban, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Még ma veszek bérletjegyet az Állatkertbe,
plakát

Plakátmüvészet
Országos Magyar Tárlat
az Uj Müvészházban, 1929.

MDK

Haranghy Jenő festőművész, az Orsz.m.kir.Iparművészeti Isk.tanára

1929-ben a "KÉVE" Művészegyesület művésztagja.

Nemzeti Szalon, Kéve XX.kiáll. 1929. 3.l.

Haranghy Jenő MDK

A jó gazda öröme, plakát
Ganz, plakát

Plakátművészet
Országos Magyar Tárlat
az Uj Művészházban 1929.

Haranghy Jenő MDK

Lóvásár, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

MDK

2/. Haranghy Jenö, festöm.

37. Kriverjog felé.

38. Pihenö Nagyvárad elött.

39. Erdély felé.

4o. Károly vonal.

Pesti Vigadó-beli kiállító terem. 1943.máj.2.-12.
képek és emlékek jegyzéke.

1/.

Haranghy Jenö, festöm. MDK

22. Kassai bevonulás.

28. Nagyváradi bevonulás.

35. Biharkeresztes elött.

36. Nagyváradi bevonulás.

Pesti Vigadó.- Hadituldosité kiáll. 1943. máj.2-
Képek és szobrok Jegyzéke. 12.

Haranghy Jenő, grafikus

M DK

Szerepelt a Nancy-i ex libris kiállításon.

Rajka Ágnes: Az ex libris ~~kiállí~~ gyűjtés szenvedélye 250-251

A KÖNYV Bp. 1964. július IV/7.

Harangley Jenő

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

de 1933. IV. 20.

Haranghy Jenő

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

MJH 1933. IV. 19.

Haranghy Jenő

szerepelt a Múcsarnok téli tárlatán.

P. H. 1932. XII. 17.

Haranghy Jenő

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Nagyszerü éposza a kőszénről, amely a dorogi bányász-otthon disztermébe szánt freskókat tárja elénk.

Magyarság
1935. XI. 16.

Haranghy Jenő
és társművész

Magyar Képzőművészek Egyesülete bronz-
érmével tüntetett ki. —

Magyarság
1935 XI. 26

Haranghy Jenö

"Uj Szalon" első kiállításán a Kossuth L. utcában szerepelt.

Haranghy Jenő

Gyöngyös bokréta című oljafestménye valósággal szikrázik a színek fényében.

MH. 934. IV. 18.

Haranghy Jenő

"Új Szalon" első kiállításán a Kossuth L. utcában szerepelt.

NU. 934. IV. 18.

Haranghy Jenő

"Új Szalon" bemutatkozó kiállításán a Kossuth L. utcában szerepelt.

PN. 934. IV. 15.

Haranghy Jenő iparművészeti iskola tanára

Tàbrafüredi plakàtpàlyàzaton szerepelt.

IVH. 930. III. 20

Haranghy Jenő

festőművész

Nemzeti képzőművészeti Kiállítás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Nemzeti Újság
1935.VI.7.

Haranghy Jenő

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Pesti Napló
1935.XI.17.

Haranghy Jenő

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Nagy freskókartonjai és vázlatai a dorogi bányatémákat aknázzák ki az ottani bányászotthon diszitésére.

Pesti Hirlap
1935.XI.16.

Haraghy Jenő

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Itt vannak azok a nagy erővel megoldott freskókartonjai is, amelyeket a dorogi bányászotthon diszterme részére készitett. A bányászvilág sajátossága, komor, föld alatti, szinte tragikus életsorsa, a szénpor tüdőelfojtó sulya, a gépek dübörgő zaja és félelmetes muzsikája szól hozzánk ezekről a remekbe készitett munkákról.

Uj Magyarság
1935. XI. 17.

Haranghy Jenő

festőművész

Harmadik Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Ujság
1939.III.25.

Haranghy [Jenő], grafikus MDK

Ideje volna újra megjelentetni

A rajzolás iskolája c. elfogyott

Könyvét.

Az Egyetemi Könyvesbolt dolgozói:

Amit a boltban keresnek 198-199

Ā KÖNYV, Bp. 1964. június IV/6.

01

MDK

Haranghy Jenő festőművész

A KEVE művésztagja 1917-ben.

Nemzeti Szalon.Éve.X.kiáll.kat.1917. 6.l.

MDK

Haranghy Jenő

Budapesti Képszalon a "Művészház"ban. Dunántul
1922. márc. 5. 11.l.

Haranghy Jenő

Szerepelt a „Szerű a művészetben" c. ki-
állítadon.

N U 1939 III. 25.

Haranghy Jenő

Szerepelt a „Derű a művészetben" c. kiállításon.

NU 1939. III. 22.

Haranghy Jenő

Magyar akvarell és pasztellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

PH.930.XII.14.

Harangley Jenő

Szerepelt a modern protestáns művészet kiállításán

P.H. 1935. X. 22.

Haranghy Jenő

Magyar akvarell és pasztellfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban neve szerepelt.

EK. 930. XII. 14.

Haranghy Jenő

szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

8 órai újság 1933. IV. 20.

Haranghy László, grafikus MDG

Rajz.

Repr.

– (Könyvnapi sátor dekorativ háttere) 4

A Könyv, bp. 1935. júl.-aug. II/7-8.

MDK

Haranghy Jenő

Képzőművészet 1934. 197.l.

MDK

Haranghy Jenő festőm.

Világvásár Velencében c. müve a Ráth Gy. kitünt.
elismerését kapta

Mücsarnok jub.kiáll. dijnyertesei. Magyar Hirlap,
1934. dec. 16. 11.l.

MDK

Haranghy Jenő

Lilla, a Bunda falfestménye

Képzőművészet 1930. 31. sz.

MDK

Haranghy Jenő

Csokonai, a Bunda falfestménye, repr.

Képzőművészet 1930. 31. sz.

Haranghy Jenő MDK

Zamorai vasárnap délután, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Carmen, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

HARANGHY JENŐ

a Műcsarnok téli tárlatán Pállik Béla-dijat nyert Ősz az Állatkertben c. képével

Képzőművészet, 1929.17.sz.56.oldal

MDK

Haranghy Jenő

"Vásár" c.festm.Repr.

Műcsarnok 1930/31.jub.kiáll.

MDK

Haranghy Jenő

Ybl E.: A Műcsarnok téli kiállitása. B.H. 1935. nov. 17. lo.l.

MDK

Haranghy Jenő

Részletek a debreceni Kossuth-utcai reformatus t
templom falfestéséből. Haranghy terve.Repr.7.l.

Részletek a debreceni Kossuth-utcai reformatus
templom falfestéséből.Haranghy terve.Repr. 6.l.

Magyar Iparművészet, 1942. 1.sz.

MDK

Haranghy Jenő

neve eml.

Alkotás Művészház kiáll. 1943. szept.

MDK

Haranghy Jenő

Vázlatok. Repr. 78.old.

Pérely.

MDK

Haranghy Jenő

Védjegyei igen biztató jövőt igérnek.
A védjegyekről rajz-repr. a 124-ik oldalon.

Radványi László dr.: A védjegy, a reklam és az iparmüvészet.

Magyar Iparmüvészet, 1928. 121-124-ig.l.

MDK

Haranghy Jenő

Üvegablakok a szegedi Hági-sörözőből. Haranghy Jenő tervei után kivitelezte Palka József.Repr. a 8. old.

Üvegablakok a szegedi Hági-sörözőből.Haranghy Jenő tervei után kivitelezte Palka József.Repr. a 7.old.

Magyar Iparművészet, 1942. 1.sz.

Haranghy Jenő

grafikáiért

Zrinyi jutalmat kaptak

Pesti Hirlap 1943. máj.4.

Haranghy Jenö, festöm. MDK

272. Európa elrablása. Tusrajz. 31x25.
J.l.b.

Árv. Csarn. 1932. 1.rk. 4. 21.1.
-61 k. márc

MDK

Haranghy Jenö, festöm.-graf.

272. Európa elrablása. Tusrajz.
31x25 J.l.b.

Árv. Közl. 1932. 1.fé.sz. 21.l.

M.D.K.

Haranghy Jenő tanár

Freskó a Britannia-szálló Szondy Söröző jének faláról.
Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1932. okt. 9-15. XXII. évf. 42. sz. 1. lap.

MDK

Haranghy Jenő festőművész

A "KEVE" művésztagja 1925-ben.

A "KEVE" XVI-ik kiáll.kat.1925.nov.29-tol
dec.13-ig.

MDK

Haranghy Jenő, gróf.

Exlibrisei. Repr.

Magy. Iparművészet. 1926. 3-5.sz.

MDK

Haranghy Jenő

Százezer pengőt kaptak müvészeink. Ujság 1928. máj. 27.

MDK

Haranghy Jenő
műve:

Bányavidék.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 40.l.

MDK

Harangby Jenö, festöm.

174. Spanyol táj. Vizf. 32x42 Jelzett.

Arv. Közl. 1937. okt. rk.sz. 23.1.

MDK

Haranghy Jenö, festöm.

254. Tehén az istállóban. Vizf. 35x50 J.l.j

Árv. Közl. 1933. dec. hó. 4. rk. sz. 68. aukció. 19.1.

Haranghy Jenö, gróf. MDK

az O.M.Ip.Társ.közvetitésével hirdetett plakát-pályázat első diját- nyerte. 6000.000 ._

A Magy. Cementgyárosok és Mészégetők orsz. Szöv. plakát-pályázata. - Magy.Ip.müv. 1926. 128.l.

Haranghy Jenő MDK

Traui hajóácstelep, sz.tus

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Haranghy Jenö, graf.-festöm.

a Zürcher Volkszeitung méltatása szerint: olyan név, mely az emlékezetbe azonnal beirja magát.

A zürichi grafikai kiáll. Rendezte: a Magy. Garfikusok Egyesülete. 1924 őszén.
Magy. Művészet. 1925. 1. sz. 44. l.

Haranghy Jenő

Igen sok exlibrist készített Debrecenben. 1917-ben elkerült a városból, de továbbra is dolgozott debreceni megrendelőknek.

A képzőművészetek Debrecenben, 1961.

66 oldal

Haranghy fenő. iparművén

A debreceni Kossuth utcai református templom falait dívítő festéssel látta el 1937 ben

A képzőművészetek Debrecenben, 1961.

40 oldal

MDK

Haranghy Jenő

Magyar Művészet 1926. 7. sz. 418.l.

MDK

Harangby Jenö, graf.

561. Tanulmány az udvari bálhoz.
J.l.j. Színes kréta.

Árverési Közlöny. 1929. ápr. 3. sz. 28.l.

Haranghy Jenő

MDK

Körmenet Comoban

Műcsarnok 1934. márc.-ápr.

Haranghy Jenő

MDK

Részlet Páviából

Műcsarnok 1934. márc-ápr.

Haranghy Jenő MDK

Halpiac Velencében

Műcsarnok 1934. márc-ápr.

MDK

Haranghy Jenö, festöm.

28. Nagyváradibevonulás.
Biharkeresztes elött.
36 Nagyváradi bevonulás.
Krivorjog xxxxx.felé.

Pesti Vigadó.- Haditudósitó kiáll. 1943.máj.-2-12.

Kat.

mDK

Haranghy Jenö, festöm.

Kassai bevonulás.

Pesti Vigadó-Haditudósító kiáll. 1943.máj.2.-12. Ka t.

MDK

Heranghy Jenö, testöm.

Pihenö Nagyvárad elött.
Erdély felé.
Károly vonat.

Pesti Vigadó.- Haditudósító kiáll. 1943.máj.-2-12.

Kat.

MDK

Haranghy Jenö, graf.

inkább állatakat ábrázoló karcaival érdemel elismerést. Mély, határozott vonalakat marat.

Szautner Lajos: Karc - és fametszet -müvészetünk fejlödése. - Képzömüvészet. 1934. 77. sz. 195-201.1.

Harangny Jenő

Nagy Zsolt könyve (szerzo)

A Képrőművészeti
Debrecen ben. 1961

125 kép

Haranghy Jenő MDK

Vidi pusztán, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

MDK

Haranghy Jenö, festöm.

Falfestmény terv.	Vizf.
"Mazeppa"	?
Régi temetö Debrecenben.	?

Műcs.-OMKT 1931-32 évi téli kiáll. dec.20.-jan.17.
Kat. 22.l. és
25.l.

MDK

Haranghy Jenö, graf.

Két kutya egy könyvön marakodik. Repr. 147.l.
/Pinterits Tibor ex-librise./

Szánthó Dénes: ...ir az ex-libris gyüjtéséről...
Pérely. 147-148.l.

MDK

Haranghy Jenő, festőm.-graf.

vizfestményei a régi, jó kvalitások.

V. Kéve. - Tavaszi Tárlat.
Képzőművészet.- ? I.évf.l.sz. lo.l.

MDK

Hatvanghy Jenö, festöm.-graf.

Két rajz H.J.vázlatkönyvéből. Repr. 78.1.

/Mindegyikén egy lovas ,a földön ember fekszik./

Pórely. 75-78.1.

MDK

Haranghy Jenö, graf.

Madách Imre: Az ember tragédiája. Bp. Pantheon.

Takács Edit; költeményei. Debrecen. 1916. 903.sz.
Amateurkiadás meritett papiron. A rajzolómüvész autogrammjával.

Takács Edit költeményei. 904.sz.

Móricz Zsigmond: Vidéki hirek és más elbeszélések. Bp.

Táltos 1917. A szerzö és rajzolómüvész eláirásával a Dr.Szemlér Lörinc gyüjteményének aukciója. Bp.1936. Könyvdiszek - Könyvillusztrációk. Árv. Közl. 1936. 5.rk.sz. 70.l. 19.sz.pld.

Haranghy Jenő festőművész

A barátok erdője Máriabesnyőn

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Miscarnok. 1934.

Haranghy Jenő festőművész

Zöldségpiac Velencében

Jubileumi kiállítás tárgymutatója. Műcsarnok. 1934.

MDK

Haranghy Jenő

Castell de la Motu	olajf.
Don Fernando de Venango	"
Conchita	"

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Május. 10.1.

MDK

Haranghy J. enö, festöm.

Spanyol táj. Vizf. Jelz.

Árv. Csarn.1937.okt.83.sz./Árv.Közl.rk.sz./ 23.1.

MDK

Haranghy Jenö, festöm.

Pelikánok. Olf. J.l.j.

Árv.Közl. 1931. 3.rk.sz. 52.l.

MDK

Haranghy Jenö, graf.

legsikerültebb grafikai művekkel szerepel.
Legkiválóbb könyvillusztrátoraink egyike.

K.M.: Györgyi Kálmán emlékkiáll. az Ip.M.Muzeumban.
Nemz. Ujc. 1934.máj.19. 11.1.

Haranghy Jenő MDK

Öreg bácsi, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő

MDK

Kakasviadal

Grafikai művek

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállítás

MDK

Herenghy Jenő, graf.

Szaktánaár:Helbing Ferenc.

56.l.

1. Illusztráció a Halál Utja c. sorozatból. Vázlat.
2. " " " " " " 57.l. Rézkarc.
3. " " " " " 58.l. Illusztr.
3a. " " " " " 58.l. Tollrajz.
4,5. " Vázlat rézkarc számára. a Halál Utja c. sorozatból. Vázlat rk. " 59.l.Rézkarc.

Éimisk. 1914-15. 56-61.l. Képek.

MDK

Haranghy Jenő, graf.

Szaktanár:Helbing Ferenc.

Szürazabók sátra a debreceni nagy vásáron. Rézkarc. Repr.
Rajzolta és rézbe maratta. 61.l.

Ésmisk. 1914-15. 56-61.l. Képek.

MDK

Haranghy Jenö, grat.

Ex libris Dr. ladislaudis Josa. 49.1.Repr

Ex libris. Dr. Gyulai Béla könyve. 50.1. "

Lyka Károly: Uj grafikánk.

Magyar Iparművészet. 1926. 49-50.1.

MDK

Haranghy Jenö, festöm.

élen áll pompás lótanulmánya.

Müvészmek. - Tavaszi Tárlat. - Képzömüvészet, 1932.

51. N.

MDK

Haranghy Jenő

Tél a Dunán.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. 1935.
Márc.24.-Máj.15. Műcsarnok. Kat. 17.1.

MDK

Haranghy Jenő

Szénbányában. Tollrajz.

III. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. 1935.
Márc. 24.-Máj. 15. Műcsarnok. Kat. 18.1.

MDK

Harangi Jenő

A Képzőm.Társ. fennállásának nyolcvanéves jub: lemma alkalmából kiállitást rend. a Műcsarnok-ban. Művei a kiállitáson.

Lázár Abonyi Ernő: A Képzőm.Társ.jub.kiáll.

Magyarság, 1941.márc.2. 13.l.

MDK

Haranghy Jenő

Fürdő nők a Balatonban, rézkarc
Ketten a Balaton partjan, olajf.
Fürdőző fiú, rézkarc.

A Balatoni Társaság II. Kiáll. Kat. 1924.
Nov.29.-Dec.8. 13.lap

MDK

Haranghy Jenö, graf.

Ex Libris

Repr.

Magyar Iparmüvészet. 1927. 118.1.

MDK

Harangy Jenö, festöm. / - graf.

Fáradt ló. Rezkarc.

Spanyol táj. Vizt. jelz.

Arv. Közl. 1937. 4.rk.sz. 23.1.

Harangby Jenö, festöm.-graf. MD K

müve kiemelendö az elf.-k,vizf.-k, grafikák anyagából.

Mücs. -Téli tárl. 1942.
Függetlenség. 1942. dec.6. - 6.l.

Haranghy Jenő.

A "Kéve" müvészegyesület ujabb tagjai a fiatal müvészgárdából 1929 körül.

Bende J: A Képzőmüvészeti egyesületek története. kézirat.

MDK

Haranghy Jenő

Az Ipműv.Társulat posta- és hadibélyegekre kiirt pályázatán két 300 K-s dijat nyert.

Művészet,1916 82 l.

MDK

Haranghy Jenő

Művével résztvett a kiállitáson.

KmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 26.lap

MDK

Haranghy Jenő festő

A barii vásár magy.pavillonjának festményei.

Magy.Iparművészet,1933. 202.l.

Haranghy Jenő MDK

Oroszlánpár, vizf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Házaspár, vizf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Haranghy Jenő

Fali fülke a Britannia szallóban, Haranghy Jenő falfestményével. Repr.

Üvegablakok a Britannia szalló Notas Termé-ből. Tervezte Haranghy Jenő. Repr.

Magyar Iparművészet, 1933. 29.1.

MDK

Haranghy Jenő

Nyár a müvészetben. Bpest. 1941. 4.l.

MDK

Haranghy Jenő

Kórószedők, of.

Műcsarnok 1932/33 téli kiáll. keretében a KÉVE jub. kiáll. kat. 8.l.

MDK

Haranghy Jenő

Cirkusz érkezése

KMT 1928. tav. kiáll. kat. 17.1.

MDK

Harahghy Jenő

A "Kéve" Művészegyesület tisztikara és tagjai. Kéve XX. kiáll. 1929.

MDK

Haranghy Jenö, graf.

hallatlanul érdekes, impresszionista
látású tusrajzai feltünöek.

Tárlatok. - Aquarellisták és Pasztellfestök kiáll.
Képzömüvészet.1928. 14.sz.228.l.

MDK

Haranghy Jenő

Pérely 163.l.

Haranghy Jenő

MDK

Parasztló, rézkarc

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

M.D.K.

Harangi Jenő, festő-tanár

cs ifj Kovács János nyertér el a debreceni nagyerdői Uj temető ravatalozójának festményeire kiírt pályázatot.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1931. LII. évf.

jul. 18. sz. 2. old.

MDK

Haranghy Jenő

Ártér a Tisza mentén, rézkarc

Felhőszakadás után a Hortobágyon, rézkarc

Hortobágyi öreg hid, rézkarc

Hortobágyi porban, rézkarc

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Körmenet Comoban

Részlet Páviából

Halpiac Velencében

Mücsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

Horanghy Jenő

Kiállítást rendez

NÚ. 1942. IV. 18.

rgy út 41.), készpénzfizetés ellenében.
. 650-51 Művészettörténeti Dokumentá-
Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,
rök utáni állapotát rögziti.

üvészettörténeti Dokumentációs
Központ

Haranghy Jenő

1941-ben díjat nyert

Magyar Katonaújság 1942. V. 2.

rgy út 41.), készpénzfizetés ellenében.

9.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

rök utáni állapotát rögziti.

üvészettörténeti Dokumentációs

Központ

Haranghy Jenő

Magyar Csillag, 1942 XI. 1

II. évf. 11. sz. 305-306. o.

Farkas Zoltán: képzőművészeti cikke.

Haranghy Jenő

Magyar Csillag, 1942 II. évf.

11. sz. 305-306 l. Farkas Zoltán:

képzőművészeti hemle.

Haraughy Jenő

Kiállít

Új M. 1942. IV. 19.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Müvészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

Horanghy Jenő

Rendeli a Tarasi Tárlatot

MO. 1942. IV. 18.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból '
mely a terület épitészeti állagának a t

Karanghy Jenő

Z[illegible]ról kérnitett rajzail megvette
a [illegible]recení múzeum

Dr. Béres A.: Jelentés a Déri M. 1960-évi munkatjáról
A debreceni Déri M. évkönyve 1960/61, 5.l.

györgy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.
149. 650-51 Müvészettörténeti Dokumentá-
ó. Ebben az esetben a kért könyvet pós-

"Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,
török utáni állapotát rögziti.

Müvészettörténeti Dokumentációs
Központ

Haranghy Jenő MDK

Lidó-sziget, tusrajz

Attila temetése, I-II. tempera-rajz

Mücsarnok 1933.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Attila Lajos-Szilágyi, Budapest

Attila Lajos-Szilágyi, temperamentvoll, I-II.

Haranghy Jenő

MDK

Népvándorlás, olf.

Műcsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Betyár-ballada, tusrajz

Este az ecsegi pusztán, tusr.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Haranghy Jenő

MDK

Tél a duńán

Műcsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Haranghy Jenő

Szénbányában, tollrajz

Műcsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Haranghy Jenő MDK

Kórószedők, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Öreg juhász, tusf.

Kunsági szélmalmok, tusf.

Alkony Fogarasban, tusf.

Mücsarnok 1932/33. téli kiállitás

Haranghy Jenő

Hazatérő konda, tusf.

Fergeteg a Hortobágyon, tusf.

Az Ur elvette, tusf.

Nicsarnok 1932/33. téli kiállitás

MDK

Haranghy Jenő

Körmenet Comoban

Részlet Páviából

Halpiac

Képzőművészet 1934. 86.1.

MDK

Haranghy Jenő

Pipics Z.: Őszi kiállítás. Uj Magyarság 1942. okt. 11.

Haranghy Jenő MDK

Falfestmény-terv, vizf.

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Régi temető Debrencenben, rajz

Neumer Árminné, rajz

Karinthy Frigyes, rajz

Fleischmann Oszkárné, rajz

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

Haranghy Jenő

MDK

Ponny ló, vizf.

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Marabu, vizf.

Mücsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti anyagából rendezett kiállitás

MDK

Haranghy Jenő

Spanyol táj, vf.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.

24 l.

MDK

Haranghy Jenő

Castillo de la Mota, vf.

Castillo de San Servando, vf.

MAPE 12. kiáll. N.Szal.kat. 1926. máj.

13 l.

MDK

Haranghy Jenő

állami II. vizf. díjat nyert 192o

MAPE 12.kiáll.kat. N.Szal. 1926. máj.

5 l.

MDK

Haranghy Jenő

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa 26 l.

MDK

Haranghy Jenő

Mazeppa

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa

MDK

Haranghy Jenő, sz. 1894.

A debreceni egyetem avatóünnepélye, temp.

Almásy-Tel. 3.auk. 194o. ápr. 18 l.

MDK

Haranghy Jenö, festö

néhány szinfolttal bravurosan odavetett akvarellje feltünt.

Dr. Márffy Oszkár:
Tárlat. A Balatoni Társaság Tárlata.
"Képzömüvészet" 1928. lo.sz. 132. l.

MDK

Haranghy Jenő

Spanyol táj, vf.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 19 l.

MDK.

Haranghy Jenő festő

"Pelikánok" /olaj/

Árverési Közlöny 4.sz. ,1939.december.
32.l.

MDK

Haranghy Jenő

Behavazott utca, toll

Autobusz-állomás, "

KNTárs kiáll. 1941. dec. hücs. 9.l.

MDK

Haranghy Jenő

Gázolás, toll

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs. 9. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Történelmi kép vázlata, of.

N.Szal. tav. tárlat, 1913. ápr.

12. l.

Haranghy Jenő

MDK

Az Országos Magyar Iparművészeti Iskola tanári karának 1919 márc. 12-én tartott ülésén jelen volt. /Jegyzőkönyv./

/8-80.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

MDK

Haranghy Jenö, festö

Lidó-sziget. Tusrajz.
Attila temetése. Karton. Temperarajz.
Attila temetése. II. " " "

Bp.Mücs.-OMKT Nemz.Képzömüv.kiáll./Rend.M.Kir.Vall.-és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 22.l.

MDK

Haranghy Jenő

Előfogatosok, rézk.

Középkor, "

Kubikosok, "

N.Szal. kiáll. 1927. jun.

12. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Cirkuszlovak, rézk.

Apokalypsis, rézk.

Spanyol postakocsi, rézk.

M.Szml. kiáll. 1927. jun. 12. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Kalna, vf.

Hadidsa, vf.

Oroszlánpár

Ponnyló, tusf.

Nagy. Akvarell és paszt.festők 14.kiáll.M.Szal.
1928. okt.

9-1o. 1.

MDK

Haranghy Jenő

állami II. vizf. díjat nyert 192o

Magy. Akvarell és paszt.festők 14.kiáll. N.Szal.
1928. okt. 2o.1.

MDK

Haranghy Jenő

Szemesi móló, vf.

" strand, "

Balatoni Társ. 3. K.Szal. 395.kiáll. 1928. ápr.

15. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Fiatal dobosgémek, tusr.

Elefánt, "

Magy. Akvarell és paszt. festők 14. kiáll. N. Szal. 1928. okt.

9-1o. 1.

MDK

Haranghy Jenő

Jegesmedvék, tusr.

Abessinai táncosnő, tusr.

Abessinai asszonyok. "

Nagy.Akvarell és pasztf.festők 14.kiáll.N.Szal.
1928. okt.

9-lo. l.

MDK

Haranghy Jenő

A tiszafüredi Józsa Gyuris kuria, vf.

MAPE 13. kiáll. N.Szal. 1927. máj. - 8 l.

MDK

Haranghy Jenő

Pelikánok, sz.tusr.

Árv.Közl. 1940.dec. 7.rk.sz. 96.aukc.

22 l.

MDK

Haranghy Jenő

Kartonrajz a komlói bánya falképeihez, tusr.

" " " " "

Horthy jub. kiáll. Mncs. 1939. dec.

16. 1.

MDK

Haranghy Jenő

müve megvásárolva

Éimisk 1914-15. 83-84. l.

MDK

Haranghy Jenő

30 korona jutalom

Éimisk 1914-15. 83-84 l.

MDK

Haranghy Jenő

végbizonyitványt kapott:

Éimisk 1914-15. 84 l.

MDK

Haranghy Jenö, festö

Az Operaház varrodája.
Ponte di Scalzi Velencében. 17.1.

MKTáro. Téli tárlat. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Bp.Mücsarnok. Kat. 7.l., 17.1.

MDK

Haranghy Jenö, festö

Afrikai bárány. Tusrajz.
Nyár az állatkertben. '2o.l.

OMKT.-Mücsarnok. IV.Nemzeti Képzömüv. Kiáll.
EP.1937. ápr.29.-jun.2o. Kat. 12.l. és 2o.l.

MDK

Haranghy Jenö.

1912-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 89.1.

MDK

Haranghy Jenö, festö

Baltaköz utca a várban. Vizf.
Ösz. "
Csónakjavitó Balatonszemesen.

A Magy. Akv.-és Pasztellf. Egy. X.kiáll. 1923.nov.
Nemz. Szal. Kat.

Haranghy Jenő / 1894- 1951/

"Jegyezzünk hadikölcsönt!" 1917.

"Hogy felszánthassuk a harctereket, jegyezzünk hadikölcsönt!" 1918.

"Jegyezzünk hadikölcsönt!" 1917.

"Részvény Szent László sör" 1927.

"Szeged - Fogadalmi templom felszentelése. 1930.

"A Magyar Nemzeti Muzeum Kossuth Emlékkiállitása." é.n.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960. 24.l.

MDK

Haranghy Jenö, festö

részleteiben itt szemlélhetö mozaikja semmiképsem felel meg a Mücsarnok klasszikus oromzatának.
Ö ismert dekorátor,
A szkfv. terveztetett vele a Szent István évet megörökitö neo-romantikus -népies-középkori mozaikot.

-z-: A kormányzó nyitotta meg a Képzömüv. Társ. jubileumi kiállitását.
Magyar Nemzet. 1941.febr. 28. 6.1.

MDK

Haranghy Jenö, grafikus

Kakasviadal.

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt.kiáll. 1925 máj.-jun.
Kat.32.1.

MDK

Haranghy Jenö, festö

Öreg bácsi. Of.

OMKT-Műcs. Tavaszi kiáll.-és Gyüjt.kiáll. 1925 máj.-jun.

Kat. 22.1.

MDK

Haranghy Jenö,festö

103. "Gyöngyös békréta" Olf.

Uj Szalon. Megnyitó Kiáll. Bp.1934. ápr. Kat.

MDK

Haranghy Jenő

Trau kikötőbejárat, sz.toll

Vitorlások, ""

Viharban, ""

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal. 1o-11. o.

MDK

Haranghy Jenő - Vastagh Éva
kiáll. Mücs.

Spectator: Képzőművészet. Budapesti Szle,
CCLXIII. 1942. 362-66.

MDK

Haranghy Jenő

Öreg juhász, tus

Kunsági szélmalmok, tus

Alkony Fogarasban, tus

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. 12.1.

MDK

Haranghy Jenő

Hazatérő konda, tus.

Fergeteg a Hortobágyon, tus

Az Ur elvette, tus

Műcsarnok 1932/33. téli kiáll. keretében a Kéve jub. kiáll. kat. 12.1.

12.1.

Haranghy Jenő MDK

Bujdosó betyár, olf.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Vitorláson, olf.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Téli csend, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő

Cirkusz érkezése, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállítás

Haranghy Jenő MDK

Ősz az Állatkertben, olf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Harangh Jenő

MDK

Szomáli néger asszonyok tánca, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Haranghy Jenő MDK

Ősz az Állatkertben, repr.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Haranghy Jenő

MDK

Nagyvásár a Hajduföldön, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállítás

M.D.K.

Harangby Jenő, iparművész-tanár

freskói díszítik a Britannia [ma Béke] szálló új tánctermének falait e kupoláját.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.

nov. 18 sz. 5. old.

Haranghy Jenő MDK

Spanyol este,

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Haranghy Jenő

Spanyol vásár, vizf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

ANGHY Jenő fest

A ravatalozó épület freskóinak egy részét
- helyiség jobb oldala - festette

RÁCZ Zoltán: Borsos József és Debrecen
korai modern épitészete. Debrecen :
Hajdu-Bihar m. Tcs., 1990 57.p.

HAR

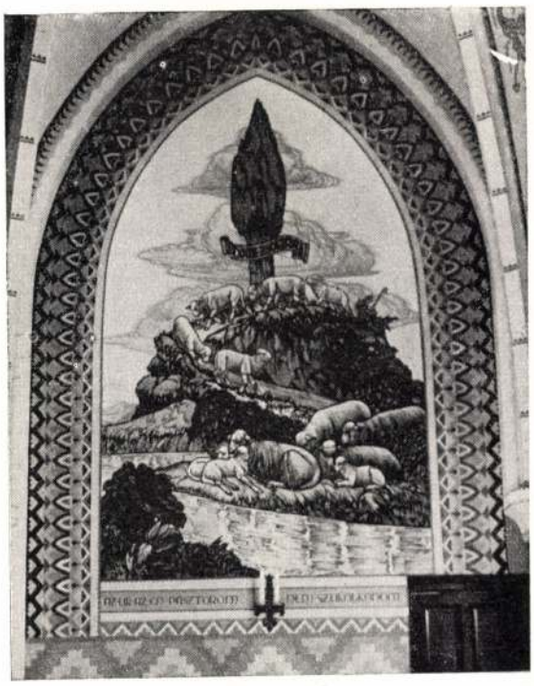

Fent: Részletek a debreceni Kossuth-utcai református templom falfestéséből. Haranghy Jenő terve. Lent: Üvegablakok a szegedi Hági-söröző́ből. Haranghy Jenő tervei után kivitelezte Palka József. — Oben: Teile der Wandmalerei der Reformierten Kirche in der Kossuthgasse in Debrecen. Entwurf von Eugen Haranghy. Unten: Glasfenster der Hágischen Bierhalle in Szeged. Nach Entwürfen von Eugen Haranghy ausgeführt von Josef Palka.

Üvegablakok a szegedi Hági-sörözőből. Haranghy Jenö tervei után kivitelezte Palka József. — Glasfenster der Hágischen Bierhalle in Szeged. Nach Entwürfen von Eugen Haranghy ausgeführt von Josef Palka.

Harangky Jenő
festőművész

Új Magyarság
1935 XI. 17.

Haranghy Jenő iparművészeti iskola tanára

Tátrafüredi plakátpályázaton szerepelt.

930. III. 20.

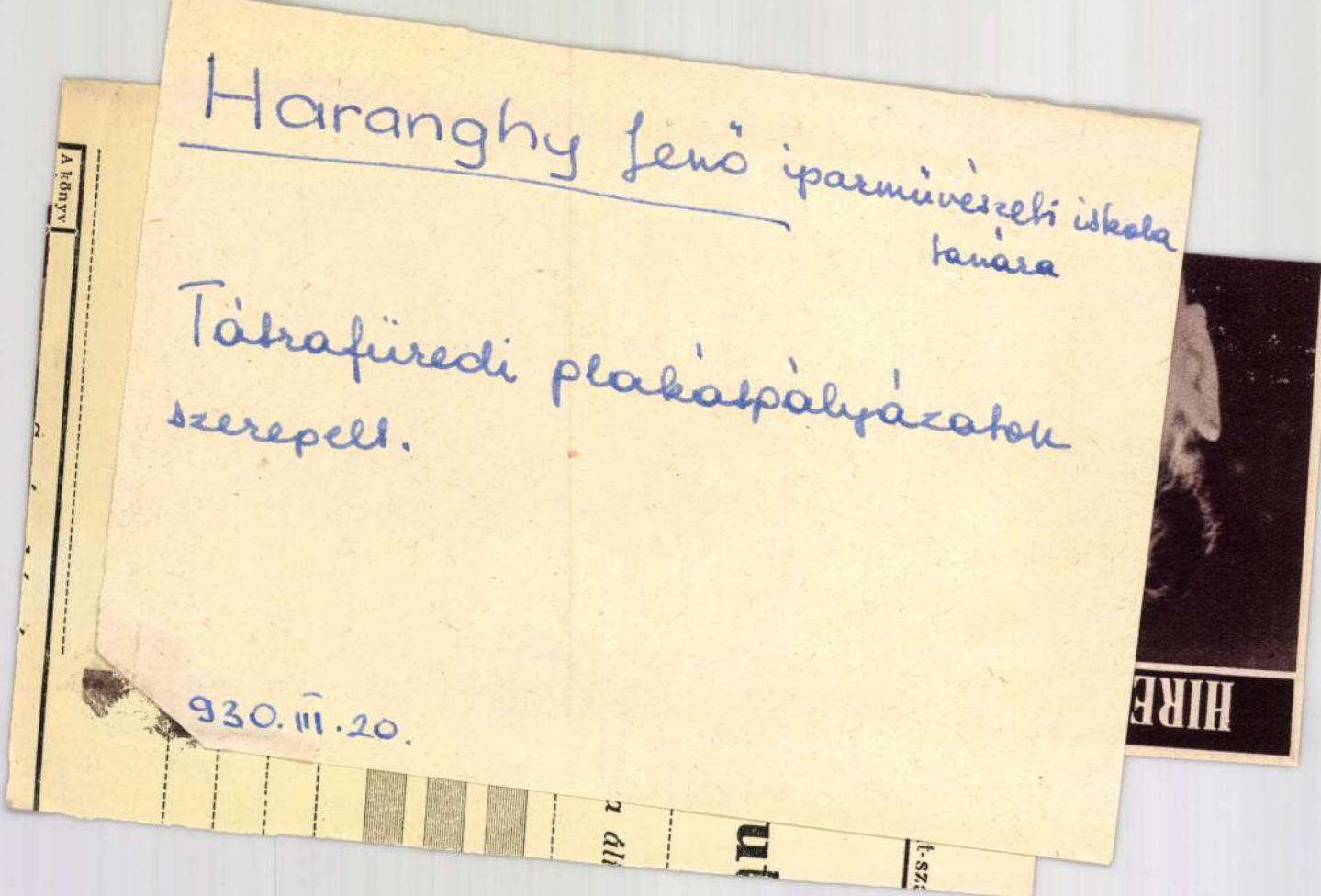

Haranghy Jenő
festőművész

Uj Magyarság
1935 XI.17

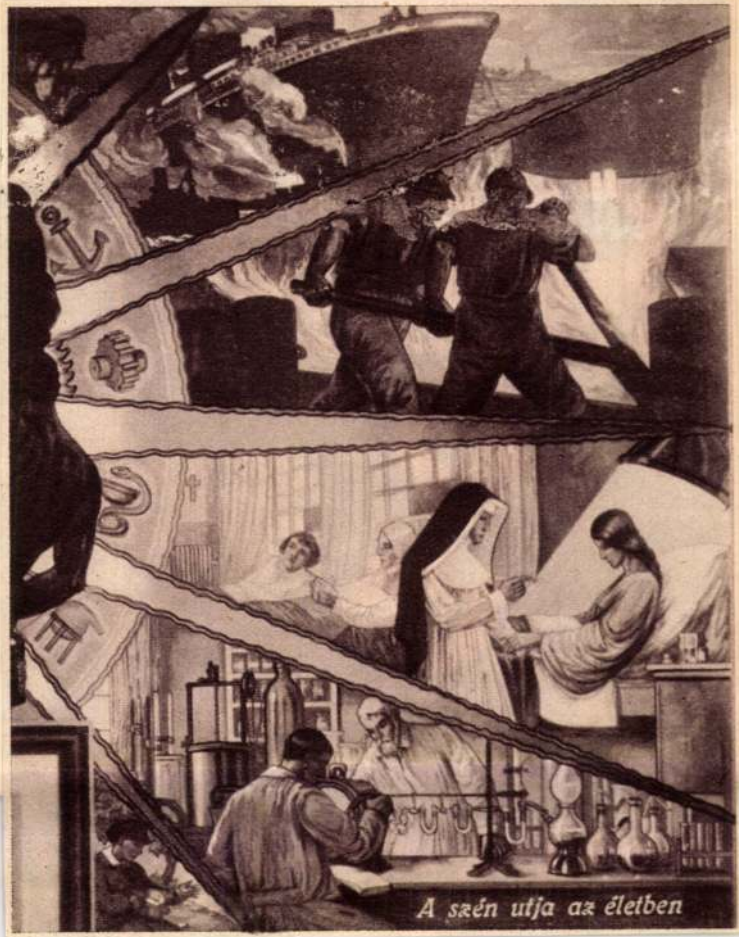

ÁRA: 1 P.20
Most jelent meg a karácsonyi kö
vidámabb ujdonsága; megren
Uj Magyarság könyvoszt
Maria
miláno
ház
sikerre
repel
135 képpel

Haranghy Jenő

testőrművész

Mi hagyaszág

1935 XI. 17

Vízbetörés a tárnába

Haranghy Jenő
festőművész

A dorogi bányamunkások otthonának falfestményei

Haranghy Jenő festőművész munkáit a képzőművészek egyesülete kitüntetésben részesitette

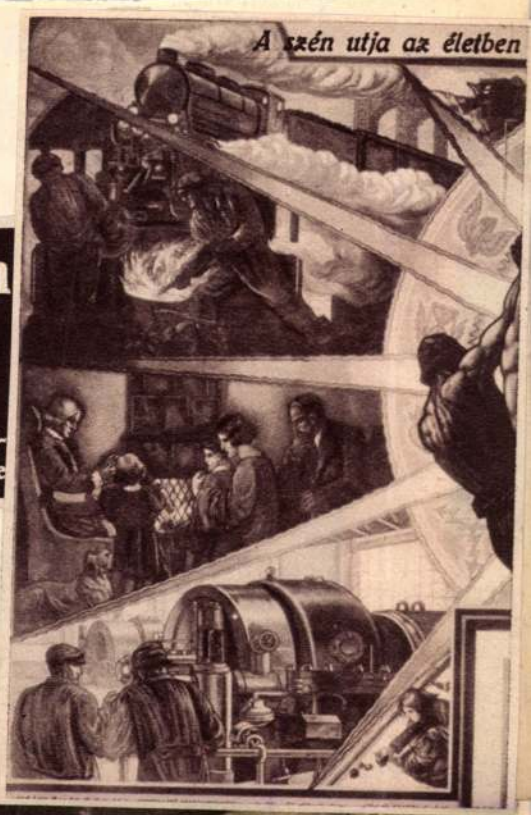

Uj Magyarság
1935 XI. 17

Ima a leszállás előtt
(színes üvegablak)

Haranghy Jenő,

* **A Mücsarnok télitárlatának dijai.** A *Képzőmüvészeti Társulat* téli tárlata dijainak birálóbizottsága *Nékám* Lajos dr. alelnök elnöklésével szombaton délben tartotta dijkiosztó ülését. Ez alkalommal a Budapesti Takarék- és Vásárpénztár Pállik Béla-diját *Haranghy* Jenő „Ősz az állatkertben" cimü müvének s ugyancsak a Vásárpénztár Jankó János-diját *Lühsdorf* Károly „Siró fiu" cimü rajzának, Halmos Izor életkép-diját *Poll* Hugó „Libapásztorleány" cimü pasztelljének és ugyancsak Halmos Izor kisplasztikai diját: felsőeõri *Fülöp* Elemér „Ujságiró" szobormüvének itélte oda.

Magyarság, 1929. Jan. 27.

4

Haranghy Jenő.

„Nagyvásár a Hajduföldön" c. festménye szerepelt a Műcsarnok téli kiállításán. (említve.)

Vészrava, 1928. dec. 21.

Haranghy Jenő.

1929 I 24
PH

— **Odaitélték a Műcsarnok téli tárlatának díjait.** A Képzőművészeti Társulat téli tárlata díjainak bíráló bizottsága dr. *Nékám Lajos* elnöklésével szombaton délben tartotta díjkiosztó ülését. Ez alkalommal a Budapesti Takarék- és Vásárpénztár *Pállik Béla*-díját *Haranghy Jenő* „Ősz az Állatkertben" című művének s ugyancsak a Vásárpénztár *Jankó János*-díját *Lühsdorf Károly* „Síró fiu" című rajzának, *Halmos Izor* életkép-díját *Poll Hugó* „Libapásztorleány" című pasztelljének és ugyancsak *Halmos Izor* kisplasztikai díját felsőeőri *Fülöp Elemér* „Ujságiró" szoborművének itélte oda.

4

Haranghy Jenő.

— **A Műcsarnok téli tárlatának díjnyertesei.** A Képzőművészeti Társulat téli tárlata díjainak bíráló bizottsága *Nékám* Lajos dr. alelnök elnöklésével szombaton délben tartotta díjkiosztó ülését. Ez alkalommal a Budapesti Takarék- és Vásárpénztár Pállik Béla-díjat *Haranghy* Jenő „Ősz az Állatkertben" c. művének, s ugyancsak a Vásárpénztár Jankó János-díját *Lühsdorf* Károly „Síró fiu" című rajzának, Halmos Izor életkép-díját *Poll* Hugó „Libapásztorleány" című pasztelljének és ugyancsak Halmos Izor kisplasztikai díját: felsőeőri *Fülöp* Elemér „Ujságiró" szoborművének itélte oda.

Nemzeti Ujság. 1929. Jan. 24.

4

Haranghy Jenő.

** **Odaitélték a Műcsarnok téli tárlatának díjait.** A Képzőművészeti Társulat téli tárlata díjainak bíráló bizottsága *Nékám* Lajos dr. alelnök elnöklésével szombaton délben tartotta díjkiosztó ülését. Ez alkalommal a Budapesti Takarék- és Vásárpénztár Pállik Béla-díjat *Haranghy* Jenő «Ősz az Állatkertben» című művének s ugyancsak a Vásárpénztár Jankó János-díját *Lőhsdorf* Károly «Siró fiu» című rajzának, Halmos Izor életképdíját *Poll* Hugó «Libapásztorleány» című pasztelljének és ugyancsak Halmos Izor kisplasztikai díját felsőeőri *Fülöp* Elemér «Ujságiró» szobormüvének ítélte oda.

Ujság I. 27

Ujság, 1929. Jan. 24.

4

Haranghy Jenő

— **Odaítélték a Műcsarnok téli tárlatának díjait.** A *Képzőművészeti Társulat* téli tárlata díjainak bírálóbizottsága dr. *Nékám* Lajos alelnök elnöklésével szombaton délben tartotta díjkiosztó-ülését. Ez alkalommal a Budapesti Takarék- és Vásárpénztár Pállik Béla-díját *Haranghy* Jenő *Ősz az Állatkertben* című művének s ugyancsak a Vásárpénztár Jankó János-díját *Lühsdorf* Károly *Sirá fiú* című rajzának, a Halmos Izor életképdíját *Poll* Hugó *Libapásztorleány* című pasztelljének és ugyancsak Halmos Izor kisplasztikai díját *Fülöp* Elemér *Ujságíró* szobormüvének ítélte oda.

PN 929 I 27

Pesti Napló, 1929. Jan. 27.

4

Haranghy Jenő.

Zsigmond király kalendáriuma a Magyar Nemzeti Muzeumban.

A *Pesti Hirlap* arról számolt be, hogy a *Magyar Nemzeti Muzeum Széchenyi-könyvtára Gabriel Wells* magyar származásu amerikai mecénás jóvoltából egy uj Corvinával gyarapodott. Ez a könyv azonban nemcsak azért nevezetes, mert helyet foglal Mátyás királyunk világhirü könyvtárában, hanem azért is, mert oda már egy rendkivü érdekes világtörténelmi mult után került.

Nem kisebb dologról van szó ugyanis, mint hogy birunk egy könyvet Zsigmond magyar király és német római császár buda könyvtárából, egy teljesen ép, 24 gyönyörü miniatürrel diszitett, arany betükkel irott kalendáriumot, amely 1433-ban készült az uralkodó számára, aki azt Baselben kapta kézhez s onnan Budára hozta; itt talált helyet a nem nagy térfogatu, de művészileg annál becsesebb könyv amelyet Mátyás könyvei méretekben tulszárnyalnak. Ez volt kalendáriumunk időleges szerencséje, mert igy huzódott meg Budán egészen 1686-ig, amikor az ostrom alkalmával a győztesek valamelyikének zsákmánya lett.

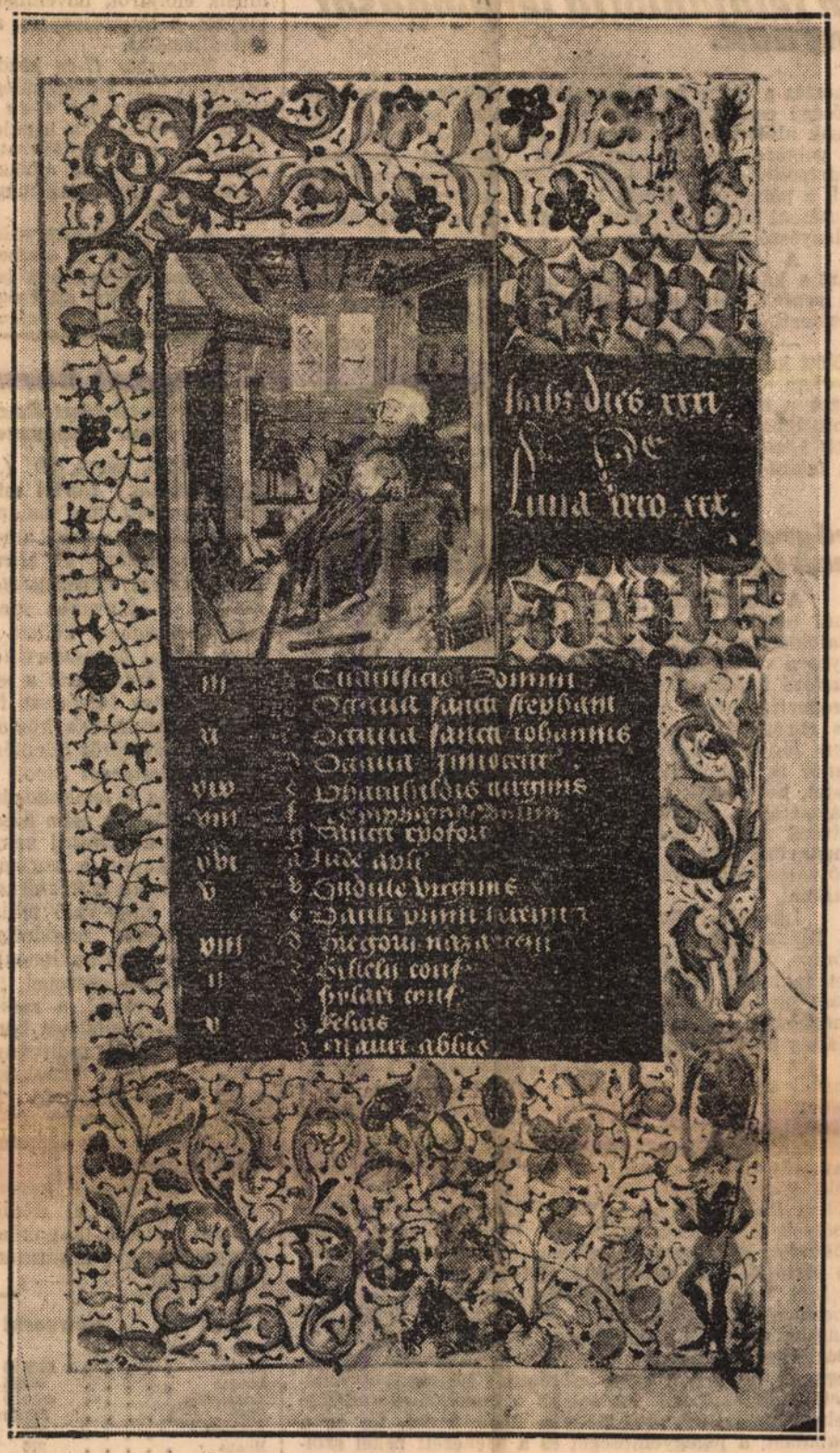

Zsigmond király kalendáriumának első lapja Januárius havának naptárával s a király arcképével.

Erre az eredményre jutottam az alatt a rövid idő alatt, amig e ritka mükincs őrzője voltam. Azt hiszem, érdekes ez az eredmény, de talán érdekesek lesznek a részletek is, amelyek erre vezettek. Az olvasó arra is kiváncsi lesz, hol rejtőzött mindez ideig ez a könyv, amely a legujabb irodalomban nem teljesen ismeretlen. Nyomtatásban első izben *Joseph Baer und Co.* jónevü német könyvkereskedő egy jegyzékében bukkan fel, majd *Forrer Róbertnek* egy ilyen cimü cikkében: *Ein Kalender für König Matthias Corvinus mit Darstellungen gotischer Büchsenschützen. Ein Beitrag zur Kenntnis der ältesten ungarischen Handfeuerwaffen.* Ez a husz nagy negyedrét oldalra nyomlatott részletes tanulmány *W. Hiersemann* lipcsei kiadónak *Zeitschrift für Historische Waffenkunde* cimü folyóiratának 1920 január 15-iki számában jelent meg.

Ez a dátum sok mindent megmagyaráz. Ekkor kezdtünk felocsudni a kommunizmus rémnapjaiból, viszont magunk sem tudtuk, hogyan vélekedjünk a magyar kultura jövőjéről. Azidőben pl. tudományos intézeteink kétségbe voltak esve, hogy a legszükségesebb külföldi kiadványokat sem tudják meghozatni. Nem csoda tehát, hogy ha ez a folyóirat nem jutott el hozzánk, viszont az sem csoda, hogy német fegyvertörténeti folyóiratban magyar tudósaink nem kutattak Corvinák után.

A kalendárium mégsem volt teljesen ismeretlen. Amint maga Gabriel Wells ur irja nekem, Hevessy Andor reflektált annak idején e müre, sokallta azonban az érette kért ezer angol fontot. Az idő rövidsége nem engedte meg, hogy Párizsban tartózkodó Hevessy Andor barátommal, ki francia nyelven publikált egy gyönyörü müvet a Corvináról, ezt az epizódot meglevelezzem. A lényeges az, hogy e ritka mükincset, ha nem is áthatolhatatlan, de sürü fátyolok takarták el előlünk. Most azonban — hála Gabriel Wells gyüjtőügyességének és áldozatkészségének — itt van, a miénk s foglalkozhatunk vele avval a bensőséggel, amelyet csak a magyar mult szeretete tud diktálni.

El kell ismernünk, hogy *Forrer Róbert* ur is szeretettel, sőt rajongással foglalkozott e könyvvel. Őt első sorban a lapok marginális diszitései közt látható puskások érdekelték, de azért megvitatja a könyv eredetét is, miközben arra az eredményre jut,

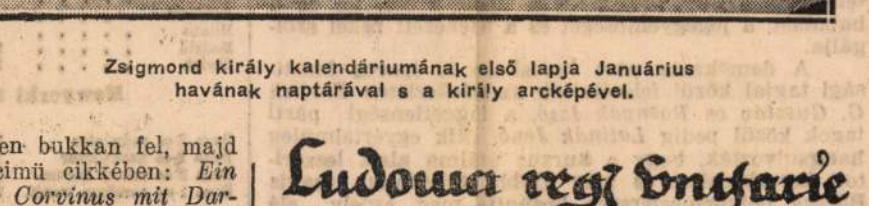

Zsigmond király 1434-ik évi naptárának apósára, Nagy Lajos magyar királyra vonatkozó sora augusztus 25-éről.

hogy az, tekintve müvészi pompáját, csak uralkodó részére készülhetett; *ez nem lehetett más, mint Mátyás király,* amit a széldiszek közt előforduló gyürüs holló is igazol; magyar vonatkozása a kalendáriumnak augusztus 26-dikáról szóló *ludovici reg. ungarie* szövegü bejegyzése, valamint az első festetlen oldalra XVI. századi kézzel irt *Calendentarium Hungarensis* szavak

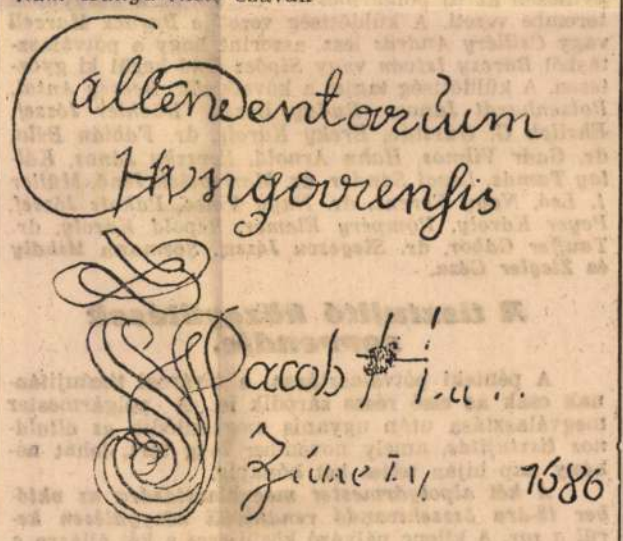

Zsigmond király 1434-iki naptárának első lapján levő 1686-ból (Budavára visszavétele évéből) származó bejegyzés.

A könyv oly gyönyörü, hogy Mátyás király emlékének varázsát nem tudta elkerülni *Seymour de Ricci* sem, a kiváló bibliografus, aki csak azon csodálkozik, hogy ez a mü alsó-rajnai karaktert mutat, holott Mátyás föképen Olaszországban dolgoztatott.

A mi szakértőink: Hóman Bálint, a Nemzeti Muzeum főigazgatója, Lukinich Imre könyvtárigazgató és Jakubovich Emil igazgatóőr, a könyv első megtekintése után rögtön oda nyilatkoztak, hogy az kétségtelenül rajnavidéki származásu és mindenesetre korábbi Mátyás koránál: *a XV. század első feléből való.*

Ezen értékes adatok birtokában vizsgáljuk, mi érdekeset lehet még e kalendáriumból kiolvasni. A legfontosabb bejegyzés augusztus 25-dikéről szól, amelyet *Lajos magyar király* napjaként jelöl meg. Csakhogy egyik magyar Lajosunk sem volt szent, és egyik szent Lajos sem viselte a magyar király cimet. Különben is a könyv idősebb Nagy Lajosunknál és fiatalabb II. Lajosnál. Mivel azonban e bejegyzés kétségtelenné teszi, hogy ez a pazar kiállitásu könyv valamely magyar előkelőség részére készült: felmerül a kérdés, ki lehetett olyan, kit Lajos napja különösen érdekelt? A XIV. és XV. század fordulóján *Zsigmond* ült a magyar trónon, akinek apósa és hatalmának egyik forrása Nagy Lajos magyar király volt. Zsigmond tehát kétségtelenül az az ember volt, akinek jól esett a nagy elődjére és családtagjára való emlékezés. Az ő részére szólt tehát a bejegyzés, amely Lajos magyar király nevenapjára figyelmeztette.

Mindez tulesik a találgatás körén, ha megállapitjuk, hogy *melyik esztendőre szól a naptár.* Amennyiben gondosan megejtett kortani kutatásomba nem csuszott be tévedés, *a naptár az 1434-ik évre szól.* Ez az 1434-es naptár természetesen 1433-ban készült. Nem lesz tehát érdektelen vizsgálnunk, *hol töltötte Zsigmond az 1433-ról 1434-re forduló hónapokat?* E tevékeny uralkodó ekkor Baselben időzött, tehát a Rajna vidékén, ahova bennünket naptárunk stilusa is utal. Baselben zsinat ülésezett, amely hivatva volt az elmérgesedett husszita-kérdést megoldani.

Zsigmond október 11-én érkezett Baselbe, honnan csak a következő év juniusában távozott el. Kellemes ajándék lehetett az ő számára, aki maga is gyönyörködött az általa osztogatott illuminált cimeres levelekben, az a miniatürökkel telt kalendárium, amely leghosszabb sorában Zsigmond védszentjének, a családjával együtt vértanu halált halt burgundi királynak nevét tünteti fel, ezenkivül nem hagyja ki Borbála császárnét, Erzsébetet, a hires magyar szentet és végül — amint láttuk — a császár apósának, Nagy Lajosnak is helyet szorit a szentek között.

Nagy érték volt a régiek előtt az ilyen könyv. Ők, akik az egykötetes bibliát is bibliothekának nevezték, áhitattal forgatták a szép könyvet és gyakran hosszasan elgyönyörködtek benne. Ez a könyv is arra volt szánva, hogy Zsigmond gyakran szórakozzék vele a hosszu téli estéken. Gyönyörködjék benne és mulasson rajta. Mert ez a naptár, amilyen becses, ép oly kevéssé nagyképü könyv. A benne látható 24 képecske tárgya mind a polgári életből van meritve, sőt mi több, *a mű alaphangulata annyira humoros, amennyire csak egy fejedelmi személlyel szemben a humor megengedhető.*

Itt van mindjárt az első képecske, amely egy előkelő, kucsmás, szakállas férfit ábrázol karosszékben a kandalló előtt. Arcán meglátszik, hogy jól érzi magát a tüz mellett, amely fölé épen oda dugja jobb lábát, jobb kezével megelégedetten int, bal kezében pedig egy pálcát szorongat. Miféle pálca

Zsigmond király a kandallónál. — 1434-iki naptárának január havi miniatürjéről a Thuróczy-krónikák fametszet modorában rajzolta Haranghy Jenő.

Polgármesterválasztás előtt.

Ripka Ferenc főpolgármester felajánlotta lemondását a kormánynak.

Politikai körökben egyre fokozódó érdeklődéssel tekintenek a pénteki polgármesterválasztás eredménye elé. Ugy baloldali, mint jobboldali körökben általában ugy itélik meg a helyzetet, hogy *Sipőcz Jenő* és *Bárczy István* esélyei csaknem egyformák és minden valószinüség szerint néhány szavazaton mulik majd, hogy melyikük foglalja el a polgármesteri széket? A törvényhatósági bizottság érdekelt pártjai, igy elsősorban a Demokratikus Községi Blokk és a Keresztény Községi Párt egyaránt teljes bizakodással itéli meg a saját jelöltjének esélyeit, ami szintén amellett szól, hogy a polgármesteri szék betöltése néhány szavazaton fog eldőlni. Annyi bizonyos, hogy a polgármesteri szék betöltésének kérdésében a Ripka-párt mondja ki a döntő szót, mert ugyszólván teljesen a *Ripka Ferencre* leszavazott 56 törvényhatósági bizottsági tag állásfoglalásától függ, hogy Sipőcz Jenő vagy Bárczy István lesz-e Budapest polgármestere.

Ripka Ferenc egyébként csütörtökön délben felkereste *Vass József* népjóléti minisztert, akivel több mint félóráig tartó tanácskozása során, a főpolgármester közvetlen környezetéből származó hirek szerint, közölte azt a szándékát, hogy *a szerdai választás eredményének következményeképen felajánlja lemondását a kormánynak.* Evvel a hirrel kapcsolatban *illetékes helyről* kijelentik, hogy *a kormány semmi esetre sem fogadja el Ripka Ferenc lemondását, mert az az álláspontja, hogy Ripka Ferenc a választáson nem mint „főpolgármester" bukott meg és igy semmi oka sincs arra, hogy állásából távozzék.*

A Keresztény Községi Párt „egy emberként" lép fel a polgármesterválasztáson Sipőcz mellett

A *Keresztény Községi Párt* csütörtökön este *Wolff Károly* elnökletével értekezletet tartott.

Wolff Károly elnöki megnyitójában megköszönte a párt tagjainak azt a szilárd és egységes magatartást, amelyet a tegnapi polgármesterválasztáson tanusitottak és amellyel lehetővé tették azt a szép erkölcsi győzelmet, amelyet a párt aratott. *Wolff Károly* megállapitotta, hogy *a pártnak minden egyes tagja helyén volt és leadta szavazatát Sipőcz Jenőre.* Kifejezte azt a reményét, hogy a párt tagjai a pénteki választáson ugyanigy fognak viselkedni és hogy mindazok a bizottsági tagok, akik nem tartoznak ugyan a párt kötelékébe, de a polgári gondolat hivei, ugyancsak Sipőcz Jenőre fogják leadni szavazatukat.

Wolff Károly kijelentette, hogy az utóbbiakon a holnapi napon óriási felelősség nyugszik, mert rajtuk fog mulani, hogy *a polgári gondolat győzelmesen megállja-e helyét a szocialdemokráciával szemben?*

Wolff Károly ezután bejelentette, hogy *a párt elég erősnek érzi magát arra, hogy a főváros tanácsát és tisztviselői kardt minden tuloldali terorral szemben megvédelmezze és a tisztujitás folyamán az egész tanács és a nemzeti gondolathoz hü tisztviselőkar jogait biztositsa.*

Wolff Károly inditványára kimondotta a párt, hogy *nemcsak a polgármesterválasztáson, hanem a további vdlasztásokon is egy emberként fog fellépni.*

Az Egységes Községi Polgári Párt a polgári kormányzat folytonosságát akarja biztositani.

Az egységes községi polgári párt csütörtökön este Akadémia-utcai helyiségében dr *Kozma Jenő* elnöklésével értekezletet tartott, amelyben ugy a párt szabadon választott bizottsági tagjai, mint a kinevezett és a hivataluknál fogva bizottsági tagok teljes számban jelen voltak.

Az értekezleten az elnök a tegnap polgármesterválasztással foglalkozván, *Ripka Ferenc* főpolgármester érdemeit méltatta, aki, bár nem juthatott be a polgármesteri székbe, mégis két éven át olyan szolgálatot tett a fővárosnak, hogy az összes jelenlevők meggyőződése szerint rászolgált volna arra, hogy abba a pozicióba kerüljön, ahol az alkotó munkát és a társadalmi békét továbbra is sikeresen biztosithatta volna.

Ami a pénteki polgármesterválasztást illeti, erre nézve az elnök, — anélkül, hogy a maga részéről állást foglalt volna, — a párttagok véleményét kérte ki. Az értekezleten jelenlévő bizottsági tagok majdnem mind felszólaltak s egyhanguan alakult ki a vélemény abban, hogy *ha a pártnak nem sikerült a maga polgármesterjelöltjét megválasztatnia, ugy Budapest érdeke szempontjából a legnagyobb sulyt kell helyezni arra, hogy a fővárosban a polgári kormányzat folytonossága minden esetre biztositassék. Ezért mindkét jelölttel szemben elsősorban ez a szempont az, amit a pártnak nyomatékosan hangsulyoznia kell, legfőbb elvi kivánalom gyanánt.*

Az értekezlet azután igen behatóan foglalkozott a polgármesterválasztáson kivül a többi főtisztviselők választásának esélyeivel, s egyhanguan amellett foglalt állást, hogy *a mostani érdemes főtisztviselőket állásukban meg kivánja tartani.*

A Polgári Egység Pártja szabad kezet biztositott tagjainak a pénteki választásra.

A Polgári Egység Klubjában ma este igen sok képviselő és törvényhatósági bizottsági tag járt fönn, akik élénk eszmecserét folytattak a pénteki polgármesterválasztás kilátásairól. A vitában résztvett *Kállay Tibor* volt pénzügyminiszter, a klub elnöke is, aki többek közt azt fejtegette, hogy bár a polgármesterválasztás a városi politika szempontjából igen nagyjelentőségü esemény, az országos politika szempontjából csak alárendelt jelentőséggel bir és pedig azért, mert a polgármester, mihelyt székét elfoglalta, *megszünni pártpolitikai tényező lenni* és kötelességszerüen fölötte áll a pártoknak. Ripka Ferenc dicséretreméltó elhatározással fölvette a harcot, jólehet pártja a közgyülésen elenyésző kisebbségben van.

A jelen volt bizottsági tagok fölvetették ezután azt a kérdést, hogy *milyen magatartást tanusitsanak a pénteki választáson.* Kállay Tibor erre nézve a következőkép nyilatkozott a párttagok előtt:

— A polgármesternek, mint emlitettem, a pártok fölött kell állania és mivel a mi szervezkedésünk elsősorban az országos választások céljait szolgálja, ezért azok a tagjaink, akik a fővárosi törvényhatósági bizottságban helyet foglalnak, *a két polgármesterjelölt közül bármelyikre leadhatják szavazatukat, ebben a tekintetben teljesen szabad kezet biztositunk nekik.*

A Demokratapárt végrehajtóbizottsága biztositottnak látja Bárczy István többségét

A demokratikus községi párlok nagy bizalommal tekintenek a pénteki polgármesterválasztás elé. Baloldali ellenzéki politikai körökben ugyanis bizonyosra veszik, hogy *a demokratikus községi blokkhoz tartozó képviselőknek az a 15—20 tagból álló kis csoportja, amely a szerdai választáson Ripka Ferencre szavazott, a pénteki pótválasztáson semmi esetre sem fogja Sipőcz Jenőt támogatni.* De ettől függetlenül is, baloldali körökben ugy itélik meg a helyzetet, hogy azok a bizottsági tagok, akik a szerdai választáson Ripkára adták szavazatukat, csaknem kivétel nélkül liberális érzelmüek és igy már elvi meggyőződésük is arra készteti majd őket, hogy a pótválasztáson *Bárczy Istvánt* támogassák szavazataikkal.

Liberális ellenzéki részen megállapitják, hogy a Ripka-pártnak taktikai szempontból is nagyon fontos, hogy a pénteki pótválasztáson Bárczy mellett foglaljon állást, mert ha kiderülne, hogy a Ripka-párt Sipőcz Jenőt támogatta szavazatával, ez nagyon meggyengitené a liberális jelszavakkal szervezkedő Kállay-párt mozgalmát.

A demokrata párt törvényhatósági bizottsági tagjai egyébként dr. *Baracs Marcel* elnöklete alatt csütörtökön értekezletet tartottak, amelyről az alábbi hivatalos közleményt adták ki:

„A demokrata párt végrehajtó bizottsági tagjai csütörtökön este megtartott értekezletükön a pénteki szavazás technikai részletein kivül számbavették a *Bárczy István* és *Sipőcz Jenő* közötti mérkőzés esélyeit is és megállapitották, hogy *Bárczy István többsége a legpesszimisztikusabb számitások szerint is biztositottnak tekintető.* Kétkedéssel fogadták azt a hirt, hogy a szocialista szavazatokkal is főpolgármesterré választott *Ripka* pártja Sipőcz mellé állhasson azzal az indokolással, hogy a szocialisták is Bárczyra szavaznak. Egy ilyen elhatározás azt jelentené, hogy a kurzus letörésének jelszavával föllépett Ripka-pártnak kedvesebb a reakciót állandósító tehetetlenség uralma, mint a teremtő erő, ha ez a haladást, a jogegyenlőséget és a felekezeti békét szolgálja.

A demokrata párt kereskedő és iparos bizottsági tagjai közül felszólaltak az értekezleten *Ehrlich G. Gusztáv* és *Bosnyák Izsó*, a függetlenségi párti tagok közül pedig *Latinák Jenő*, akik egyértelmüleg hangsulyozták, hogy a kurzus uralma alatt leszoritott kereskedelem és ipar ujabb fejlődését csakis Bárczy polgármestersége hozhatja meg, amely elé tehát a főváros egész kereskedő és iparos világa pártkülönbség nélkül bizakodással tekint".

Az értekezlet után a községi demokratikus blokkhoz tartozó pártok vezetői a Belső Ferencvárosi Demokrata körben folytatták tanácskozásukat.

Kik üdvözlik az uj polgármestert?

Az egyes pártok vezetőségeinek részvételével megtartott értekezleten összeállitották annak a 24 tagu küldöttségnek a névsorát, amely a pénteki közgyülésen az uj polgármestert üdvözli és a közgyülési terombe vezeti. A küldöttség vezetője *Baracs Marcell* vagy *Csilléry András* lesz, aszerint hogy a pótválasztásból *Bárczy István* vagy *Sipőcz Jenő* kerül ki győztesen. A küldöttség tagjai a következők: *Becsey Antal, Botzenhardt János, Buday Dezső, Büchler József, Ehrlich G. Gusztáv, Ereky Károly*, dr. *Fábián Béla*, dr. *Gaár Vilmos, Hahn Arnold, Ilovszky János, Kállay Tamás, Lévai Sándor*, dr. *Marinovich Jenő, Müller I. Leó, Nagy Ferenc*, dr. *Nagy Vince, Pakots József, Peyer Károly, Pompéry Elemér, Repold Károly*, dr. *Tauffer Gábor*, dr. *Siegescu József, Seemann Mihály* és *Ziegler Géza.*

A tisztujitó közgyülések sorrendje.

A pénteki pótválasztással a fővárosi tisztujitásnak csak az első része záródik le. A polgármester megválasztása után ugyanis megkezdődik *az általános tisztujitás*, amely november 24-ig tart, tehát néhány nap hiján teljes két hónapig.

A két alpolgármester megválasztására az október 13-ra összehivandó rendkivüli közgyülésen kerül a sor. A kilenc pályázó közül erre a két állásra a jelölő választmány hármat-hármat, vagyis összesen hatot fog kijelölni a jelöltek közül. A tanácsnokfőjegyzőt, egy kerületi elöljárót, az árvaszéki elnököt, a tiszti főügyészt, a tiszti főorvost, a főszámvevőt és a statisztikai hivatal igazgatóját *október 27-én* választják meg. *November 3-án* a tanács megujitása következik. Ekkor választják meg a kilenc jogi minősitésü és a két műszaki minősitésü tanácsnokot, a másik elöljárót, november 10-én pedig betöltik a főjegyzői, a tanácsjegyzői, a két árvaszéki elnökhelyettesi állásokat.

November 17-én kezdődik meg a kisebb állások betöltése, ami valószinüleg két közgyülési napot vesz igénybe. *November 17-én* az árvaszéki ülnököket, a tiszti ügyészeket, a kerületi orvosokat, végül *november 24-én*, a tisztujitás utolsó napján a három árvaszéki főjegyzőt, az árvaszéki jegyzőket, a tiszti alügyészeket választják meg és a tiz kerületi városbirói állást töltik be.

A tisztujitó közgyülésnek ez a sorrendje azonban csak abban az esetben marad meg, ha a választások sima lefolyásuak lesznek. Ha időközben pótválasztásokra volna szükség, akkor a tisztujitás *esetleg december havába is belenyulik.*

A lengyel kormány lemondott.

Bartel utódául Raczynski földmivelésügyi minisztert emlegetik.

Varsó, szept. 30. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* *Bartel* miniszterelnök kormánya ujból lemondott. Mai lemondása a seim teljes ülésének következménye volt, amelyen nagy szótöbbséggel, *204 szavazattal 94 ellenében az utolsó negyedév költségvetési előirányzatát 450 millió zlotira redukálták.* A szavazás eredménye az egész Házban mély benyomást keltett. Az eredmény kihirdetése után Bartel miniszterelnök azonnal szólásra jelentkezett és arra kérte a seimmarsallt, hogy az ülést három órára függessze fel. Ennek megtörténte után a miniszterelnök a köztársaság elnökéhez sietett és neki a helyzetről jelentést tett. *Az elnök rendkivüli minisztertanácsot hivott egybe és a kormány ezen elhatározta a lemondását.*

Amikor a seim ülését este kilenc órakor ujból megnyitották, *Rataj* seimmarsall bejelentette, hogy jelentést kapott a kormány lemondásáról, valamint arról is, hogy *a köztársaság elnöke a lemondást elfogadta.* Erre való tekintettel az ülés folytatását tárgytalannak mondotta, minthogy a nemzeti demokraták bizalmatlansági inditványa, amely még a napirenden szerepel, többé nem aktuális. *Poniakovski* képviselő, a radikális néppárt tagja erre a szavazás elrendelését kérte pártjának a seim feloszlatásáról szóló inditványára vonatkozóan. *Glumbinski* nemzeti demokrata képviselő az inditvány ellen foglalt állást, és egyben az ülés bezárását inditványozta. A seim ezt az inditványt elfogadta. A legközelebbi ülés időpontját a seimmarsall fogja megállapitani.

A lemondott kormányt megbizták az ügyek vezetésével. Az uj miniszterelnök kinevezése már a legközelebbi napokban megtörténik. *Raczynski* földmivelésügyi minisztert emlegetik a jövő miniszterelnökül.

Newyorki devizazárlat.

Newyork, szept. 30.

Berlin	2832.25	Stockholm	2675
London	495.25	Oslo	2190
Amsterdam	4005.50	Kopenhága	2655
Páris	284.50	Wien	14.12
Brüsszel	271	Budapest	14
Milano	376	Prága	296.25
Madrid	1520.50	Belgrád	176.75
Zürich	1933.50		

Newyorki terménytőzsde. (Zárlat.)

Newyork, szept. 30.

Buza 2-es redwinter	150.75	Rozs western	109
Buza 2-es hardwinter	154.25	Takarmányárpa	76
Buza 2-es mixed durum	150.75	Tengeri mixed western	88.375
Buza 1-es northern manit.	160.375	Lizzi first spring clear	700—750

Chicagói gabonatőzsde. (Zárlat.)

Chicago, szept. 30.

Buza szeptemberre	135.75	Zab szeptemberre	41
„ decemberre	140.75	„ decemberre	44
„ májusra	145.375	„ májusra	48
Tengeri szeptemberre	74.625	Rozs szeptemberre	95.50
„ decemberre	80.625	„ decemberre	100.50
„ májusra	88.50	„ májusra	106.875

Uj OSRAM-lámpák

Az uj körte-alak tetszetősebb!

Bármely világitótesthez jól alkalmazható. Világitótestje tetszetősebbé válik ha uj Osram lámpákat alkalmaz

Olyan lámpatesteknél, ahol az izzólámpák fénycsóvája a szemet nyiltan éri, homályositott lámpák alkalmazandók.

Osram-lámpával tökéletesiti világitását.

ez? Általában miféle ember ez, akit az a megtiszteltetés ér, hogy a világ egyik ura állandóan rája tekintsen?

Ha Zsigmond legrégibb arcképeit megnézzük, meggyőződhetünk róla, hogy *naptárunk kedélyes melegedője nem más, mint maga Zsigmond császár.* Az olvasó maga előtt látja most a XV. századi Thuróczy-krónikának kétféle Zsigmond-ábrázolását. Hogy ezek összehasonlithatók legyenek a naptár Zsigmondjával, *Haranghy Jenőt* kértük meg, hogy azt *fametszet-modorban rajzolja át.* Ha tehát figye-

lembevesszük, hogy a hivatalos ábrázolás mindig a méltóság emelésére törekedett s e célból a császárnak Barbarossára emlékeztető szakállát is megnövesztette, *Zsigmondnak császári merevség nélküli arcképét nem is képzelhetjük el másként, mint ahogy azt naptárunkban kapjuk.* Az ötletes művész lefelé forditotta a kormánypálcát, amelynek piszkafává való alakulásán, valamint az egész jóizü ábrázoláson bizonyára nagyokat kacagott az uralkodó.

Zsigmond egyébként is jókedvü, demokratizáló ur volt. Feljegyezték róla, hogy még 60 éves korában is táncolt. Beszédes, közlékeny, ötletes és humoros volt. Ezért van tele ez a naptár is a szélső

diszitésekben humoros figurákkal, magát tükörben nézö majommal, utszéli csavargóval, táncoltatásra szánt medvével, amelyben szintén nem nehéz svájci emléket meglátni.

Robert Forrernek megfejthetetlen problémaként tünt fel egy *püspökruhás, föveges és botos — majom.* Mátyással való vonatkozásban nem is lehet megfejteni, ám ki lehet találni, hogy Zsigmond naptárában kire vonatkozhatik ez a drasztikus karikatura. Nem szólok most a Zsigmond által letett pápákról, csupán *IV. Eugenius* pápa magatartását említem meg, aki a Zsigmond által pártolt baseli zsinatot feloszlatta s ehez a rendelkezéséhez két éven át makacsul ragaszkodott s csupán *1433 december 15-én* adta ki *decernimus et declaramus* bulláját, amellyel a zsinat törvényes voltát elismerte. Mielött ennek a bullának hire Zsigmondhoz érkezett, ez a kalendárium már rég kezében volt. Ez valamely jómódu és jóizlésü föur ajándékaként készült; munkában volt már talán egy év óta is. Közelfekvő volt a gondolat, hogy a humoros ábrázolások közé belekerüljön a pápa is, kivel annyi ügyes-bajos dolga volt a császárnak. Bár az ellenpápák korában a pápaság tisztelete nem állt a legmagasabb fokon, e drasztikus karikatura mégis diszkréten huzódik meg az oldaldiszek között.

Birkozók Zsigmond király naptárából.

Zsigmond király e személyére szabott könyvet magával vitte Budára, hol a naptár 1434-es esztendejének egy jelentékeny részét töltötte. Itt a királyi palotában a különböző korok politikai zavarain keresztül meg tudot huzódni ez a kis

Karrikatura valamelyik ellenpápára (vagy eretnekvezérre?) Zsigmond király 1434-iki naptárából.

térfogatu, de annál diszesebb könyv, amelyet talán azért nem bántottak az időnként felbukkanó zavarosbanhalászók, mert nem volt oly diszes kötése, mint a többi Corvinának. Amikor azonban a keresztény csapatok 1686-ban diadalmasan vették vissza Budavárát, kalendáriumunkat sem kerülte el végzete. A szabad zsákmányoláskor egy *Jakab nevü tisztnek került birtokába*, aki volt annyira müvelt, hogy könyvet zsákmányolt, de latinul már nem tudott annyira, hogy pontos cimet adjon zsákmányának. Mégis az ország hivatalos nyelvén, a latin akarta elnevezni kincsét. Innen e szavak: *Calendentarium Hungarensis.* (Lásd ábránkat.) Alatta még kivehető az 1686-os évszám

és talán egy hónapot jelentő szó. Olvasható még a Jakab név is, amely után a vezetéknév ki van vakarva, a mi azt jelentheti, hogy a zsákmányoló jogérzete letöröltette nevét a zsákmányról.

A könyv azután forgott tovább a nagyvilágban. Idővel talán összes tulajdonosai ismeretesek lesznek. Ránk nézve mindenesetre az a fontos, hogy *utolsóelőtti tulajdonosa Mr. Gabriel Wells volt, utolsó végleges tulajdonosa pedig a magyar nemzet.*

Siklóssy László.

— **Az orkán pusztitása.** Newyorkból jelentik: Az sAsociated Press tudósitói, akik Veracruzba érkeztek, különböző részleteket jelentenek a forgóvihar okozta károkról. A város üzleti negyedében a vihar letépte több épület födelét. Az ablakok összetörtek. Az alacsonyabban fekvő utcák viz alá kerültek. Az öbölmenti faházak, valamint a kisebb vizi járóművek tetemes károkat szenvedtek. A város főrészét nem érte nagyobb kár, de nehány utcát elöntött a viz. A környéken számos banánültetvény tetees károkat szenvedett. Bonaventurai távirat szerint a forgóvihar nagy károkat okozott Santa Maria banánültetvényeiben. Sienega városa sok kárt szenvedett az árviz miatt. Hongkongból jelentik: Attól tartanak, hogy Macao magasságában hétfőn tombolt tajfunban 130 halászhajó pusztult el mintegy kétezer főnyi legénységgel együtt. Macaotól dél felé óriási tmegü hajóroncsot találtak. Egy angol gőzhajó harminct hajótöröttet megmentett.

— **Ujabb földrengés.** Grácból jelenti a Pesti Hirlap tudósitója: Csütörtökön délelőtt háromnegyed tizenegy órakor két másodpercig tartó földrengést éreztek, a mely nyugatkeleti irányu volt. A földrengés semmi kárt nem okozott.

— **Ünnepi lakoma J. Jansen tiszteletére.** A Budapestre érkezett *J. Jansen* kanonok, a belgiumi gyermekneveltetési akció egyik vezetője tiszteletére barátai, tisztelői *Neugebauer Vilmossal*, a Gyermekvédő Liga igazgatójával az élén, esütörtökön este az Imperial-szállóban ünnepi lakomát rendeztek. A kormányt *Petko-Szandtner Aladár* államtitkár képviselte

— **Capablanca elfogadta Aljechin kihivását.** *Nimzovics* dán bajnok a minap kihivást intézett *Capablanca* világbajnokhoz, a világbajnoki cimért való páros mérkőzésre. Capablanca tudvalevően a dán bajnok kihivását el is fogadta. Nimzovics tehát azon volt, hogy a mérkőzés dijalapjához megkivánt 10.000 dollárt a skandináv államokban és az amerikai Egyesült-Államokban teremtse elő. E tervbevett mérkőzés hirére aztán a délamerikai szimultánköruton levő dr. *Aljechin* párizsi nagymester, világbajnokaspiráns, régebbi megállapodására való hivatkozással szintén hajlandónak mutatkozott a mérkőzésre. Capablanca nyomban respektálta is a párizsi bajnok elsőbbségét Nimzovics-csal szemben. A *Buenos Ayresi Sakkör* már fel is ajánlotta dr. *Aljechin Alexandernek* a 10.000 dollár tétet, hogy a világbajnoki meccs létrejöttét biztositsa. A világmester-jelöltek londoni egyezménye szeriut ugyanis 10.000 dollár a világbajnoki mérkőzés minimális tétje. *Nimzovics* tehát most Göteborgban egyelőre *Maróczy* kihivásának fog eleget tenni. Hir szerint Maróczy csak a göteborgi páros mérkőzés lejátszása után tér majd vissza Budapestre.

— **A hadirokkantak nemzetközi kongresszusa.** Genfből jelentik: A hadirokkantak és hadviseltek II. nemzetközi kongresszusát itt ma délelőtt nyitották meg. Jelen vannak tizenegy országból huszonegy szövetség képviselői, akik kereken három millió tagot reprezentálnak. Elnökké *Chatenet*-t, a francia hadirokkantak nemzeti szövetségének elnökét és *Rossmannt*, a német hadirokkantak birodalmi szövetségének igazgatósági elnökét választották meg. A kongresszus egyhangulag elfogadta *Cahinnak* azt a határozati javaslatát, amely a tartós béke biztositását, a szerződések tiszteletben tartását és konfliktusok esetére a kötelező döntőbiráskodást követeli.

— **Az ezerméteres futás uj világrekordja.** Párizsból jelentik: A Párizs melletti, colombesi stadionban a francia Martin csütörtökön délután 2.26 négyötöd perc idővel leverte az ezerméteres futás világrekordját. Az eddigi világrekordot a svéd *Ludgren* tartotta, 2.28 kétharmad perccel.

— **Harangszentelők.** A vasmegyei Szergény községben vasárnap szentelték fel az ujonnan épült templomtornyot és a hősi halottak emlékére beszerzett uj harangot. A beszentelést Takács Elek esperes végezte. — A zalaegerszegi templom két uj harangját vasárnap szentelték fel nagy ünnepség mellett. A kórház kápolnája előtt ideiglenesen elhelyezett harangokat szombaton este többezer ember kisérte [illegible]

— **Külön kedvezmény a Pesti Hirlap olvasóinak.** Olvasóink szives figyelmét fölhivjuk, hogy kivételes és ritka kedvezményünk, *Lázár István* három gyönyörü, uj regénye: a „Krisztus", az „Istenek harca" és „A mumia" 225 ezer kor. helyett portóval együtt kiadóhivatalunkban *110 ezer koronáért* még nehány napig megrendelhető.

— **A jubiláló szatmári püspök.** Csütörtökön volt huszadik évfordulója annak, hogy *I. Ferenc József* király a római Szentszékkel egyetértésben a szatmári egyházmegye élére állitotta a kalocsai születésü dr. *Boromisza Tibort*, annakidején a kalocsai főkáptalan tagját. A 87. évét élő főpásztor, aki már 54 éve fölszentelt pap és igy jóval tul van az aranymiséjén, püspökké szentelésének ezt az évfordulóját székhelyén ünnepli meg, káptalanának és papjainak körében. A jubileum alkalmából gróf *Zichy Gyula* kalocsai érsek rendkivül meleghangu pásztorlevélben emlékezik meg a jubiláló püspökről, Kalocsa város szülöttéről.

— **Sulyos autószerencsétlenség.** Essenből jelentik: Egy teherautó, melyen nagyobb társaság utazott, Haltern közelében *kilendült utjából*, miután a kocsi vezetője tulságos alkoholélvezet következtében *elvesztette a gép feletti uralmát*. A gép egy kilométerkőnek szaladt neki s a heves összeütközés folytán a *kocsiból több ember kirepült. Kilenc utas sulyosan megsebesült.*

— **Gróf Pálffy-Daunt kihallgatták a szanatóriumban.** Csütörtökön délután félhárom órakor a Pajor szanatóriumban megjelent dr. *Szakács* rendőrfogalmazó, aki kihallgatta gróf *Pálffy-Daun Józsefet*. Miután a kihallgatás négyszem között történt, annak tartalmáról semmit sem lehetett megtudni. A hirek szerint gróf Pálffy-Daun József öngyilkosságának okáról és körülményeiről minden felvilágositást megtagadott. Egyébként a sulyosan sérült arisztokrata állapotában javulás állott be. *A mellhártyán ugyan még mutatkoznak némi izzadmányok, azonban állapota szemmelláthatóan javulóban van* és remény van arra, hogy néhány hét alatt felépül.

— **Országos női-munka kiállitás.** A Magyar protestáns nők országos szövetsége *Horthy Miklós* kormányzó felesége fővédnökségével október 7-től 12-ig bezáróan rendezi harmadik országos női-munka kiállitását a pesti Vigadó első emeleti termeiben. A kiállitásra szánt munkákat pénteken, szombaton és hétfőn 10-től 4 óráig ugyanott veszik át.

— **Hirek a sakkvilágból.** A Szentesi Sakk-Club háziversenyén első *Kiss Lajos*, második *Bender Ferenc*, harmadik *Szabó L.* — A *Zuglói Sakk-Kör* ezévi rendes közgyülésén a tisztikar megválasztása a következő: elnök dr. *Székely György*, alelnök *Róth Aladár*, *Viertl Gyula*; titkár: *Kecskés Gyula*; pénztáros: *Kleinesel József*; jegyző: *Varga Péter*, ellenőrök: *Mocsári S., Hegyi K.*; szertárosok: *Kelemen J., Schleüer B.*; választmányi tagok: *Kovács Flórián, Weinberger Tivadar, Bányai S., Patócs II., Salamon E., Morzál I. és Schauer J.* — A *PTOE, MEMOSZ, Famunkások, Böröndösök, Cukrászok Sakkköre* a minap tartott értekezleten elhatározták, hogy a szakmák szerint csoportosult sakkkörök egy vándordijas verseny keretében mérkőznek. A versenyen **huszas csapatok** vesznek részt.

— **Halálozás.** *Nagy László* hadbiztos-alezredes neje f. hó 29-én elhunyt. Temetése október hó 1-én délután 4 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából.

— **Uj könyvek. Mária asszony piros fejkendője** cimmel néhány hosszabb-rövidebb elbeszélést adott közre egy iró, *Orosz Iván*. Témái: tragikusak, azonban ezekben a tragédiákban van valamelyes megnyugtató, többnyire a jóság és a végtelen emberi bánat siráma bujdoklik bennük. Tud mesélni és tud irni. Az elbeszélések konstrukciója még nem egészen hibátlan, stilusában is van még valamelyes pongyolaság. Azonban becsülendő egyszerüsége, mely bizonyos puritán és tiszta művészieség felé mutat utat. Van tehetsége és érdemes volt kiállania a nyilvánosság elé. A kötet a *Zrinyi nyomdaipar kiadása Zalaegerszegen*. — Csinos külsejü könyv viseli magán ezt a cimet: *A budapest-ujlaki róm. kath. egyház évkönyvei* első kötete. Szerkesztette dr. *Szokolay Antal* plébános. Ez a kötet nagyszerü dokumentuma az Istenhit ama fönségének, mely a jobbparti város szélén immár kétszáz esztendő óta hódolattal füzi oda ennek a milliós városnak talán legáldozatosabb hivőit egyházukhoz, plébániájukhoz, templomukhoz. Valahogyan külön megállapodott életet él Ujlak népe és ennek a tiszta, komoly és hivő életnek igaz szimboluma a templomuk, amely most lesz immár százéves és amely a szegény hivők áldozatkészségéből épült volt, sőt egyenesen a testi munkájukkal. *Szokolay* plébános derék hivői fölmagasztalására és buzditására állitotta össze ezt a nagyon frissen, szépen, lélekkel és ügyességgel szerkesztett kötetet és a harangzugás tisztaságához és csengéséhez hasonló hangon irta meg benne az ujlaki egyház történetét.

— **Hirtelen halál.** Braun Zsigmond budapesti lakos, kereskedő, Wekerle Sándor-utca 3. számu házban levő üzletében hirtelen rosszul lett, összesett és meghalt. Rendőri bizottság szállott ki a helyszinére, amelynek intézkedésére a holttestet a bonctani intézetbe szállitották.

— **Sirkőavatás.** Ezuton adjuk tudtukra rokonainknak és ismerőseinknek, hogy boldogult anyánk: *Angyalfi Józsefné* sirkőavatása október 3-ikán d. e. 11 órakor lesz.

Október 2-án, szombaton délután 4 órakor megnyilik Budapest szenzációja a

CAIRO a művészi stilusu ujonnan berendezett

étterem-kávéház-cukrászda-söntés

VII., Király-u. 112. Lövölde-tér 6.

Kiváló tisztelettel

Mindennap első-rendü cigányzene. Tányérozás nincs.

12376

Várady Lajos

a Pátria és Japán kávéházak volt tulajdonosa.

Haranghy Jenő
iparmüvész

Nemzeti Ujság
1930.V.27

Felavatták a Déri-muzeumot

Debrecen város kulturünnepe
Klebelsberg Kunó kultuszminiszter a városok feladatairól

Debrecen, május 26.

(A Nemzeti Ujság tudósitójától.) Debrecen város és a tiszántuli közönség vasárnap délelőtt lélekemelő ünnepség keretében avatta fel a Déri-muzeumot, amely a vidék egyik legjelentősebb modern kulturintézménye. A felavató ünnepségen megjelent *Klebelsberg* Kunó gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter, aki a miniszterelnököt is képviselte. A honvédelmi miniszter képviseletében vitéz *Sipos* Árpád altábornagy, vegyesdandárparancsnok vett részt az ünnepségen. A kultuszminiszter kiséretében volt *Petri* Pál államtitkár, *Magyary* Zoltán és *Jeszenszky* Sándor miniszteri tanácsosok, az országgyülés képviseletében *Madai* Gyula és *Szabó* Zoltán képviselők, *Ruffy-Vargha* Kálmán dr., *Mados* György dr. és *Sesztina* Jenő felsőházi tagok. Rajtuk kivül az egyházi, katonai és polgári hatóságok, a társtörvényhatóságok és társadalmi intézmények képviselői nagyszámban vettek részt az ünnepségen.

A muzeum megnyitása alkalmából Debrecen ünnepi diszt öltött, a házakat fellobogózták, a templomokban ünnepi istentiszteletet tartottak, a muzeum épülete körül pedig többezer főre menő közönség várt az érkező előkelőségekre.

Az ünnepség a városi dalárda énekszámával kezdődött, majd *Vásáry* István dr. polgármester mondott beszédet, amelyben rámutatott arra, hogy Debrecen századok óta igyekezett a nemzeti közmüvelődést előmozditani és erre sokszor jelentős áldozatot hozott. *Csürös* Ferenc dr. közmüvelődési tanácsnok ismertette ezután a Déri-muzeum keletkezésének történetét és előadásában a város közönsége nevében is hálatelt szivvel emlékezett meg a muzeum alapitójáról, *Déri* Frigyesről.

Ezután *Klebelsberg* Kuno gróf kultuszminiszter emelkedett szólásra. Beszéde elején kegyeletes szavakkal adózott *Déri* Frigyes emlékezetének, köszönetet mondva a nagy mecenásnak.

— Sajnos, ritkák lettek ujabban a mecenások — folytatta ezután a miniszter —, *Déri* Frigyes mellett csak *Vigyázó* Ferenc grófnak, *Apponyi* Sándor grófnak és nemes élettársának nevét emlithetjük az ujabb időkben a nagy mecenások sorában. A mecenások konstrukciójában változás állott be, hiszen korábban a fejedelmek voltak a müvészetek pártfogói. Később nyomukba léptek az államok. A mecenásság fogalmának ezt a legujabb fejlődését követte Debrecen városa.

— Sohase felejtsük el, hogy Trianonnál nemcsak az ország területének több mint kétharmad részét vesztettük el, de ez a kegyetlen békekötés megcsonkitotta Magyarország társadalmi rétegeződését és az ország szociális strukturáját is. Elvesztettünk oly városi egyéniségeket is, mint Pozsony, Temesvár és Brassó. Ellenben megmaradt egy óriási központ, a főváros. Budapesten igen sokáig a magyar müvelődés fejlődése három intézményen nyugodott: az Egyetem, a Nemzeti Muzeum és a Tudományos Akadémia voltak a müvelődés alapjai. Örömmel állapitom meg a mai ünnepen, hogy Debrecenben is ez a triász alakul ki. A központi egyetem épületének befejezéséhez és a Déri-muzeum megnyitásához csatlakozik az itteni tudományos társaságnak, a Tisza István Tudományos Társaságnak munkája is.

Végül a miniszter kegyelettel emlékezve meg *Déri* Frigyesről, Debrecen város áldozatkészségéről, *Györgyi* Dénes és *Münnich* Aladár tervező müépitészek munkájáról, a muzeumot megnyitotta.

A városi dalárdák Himnusza után a miniszter *Ecsedi* István dr. muzeumigazgató kalauzolásával megtekintette a muzeum egész épületét, amelyről a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott. Déli egy órakor a miniszter kiséretével együtt részt vett a város által tiszteletére rendezett szükkörü banketten, amelyet az Angol királynő *Haranghy* Jenő iparmüvész Csokonai-freskóival ékesitett, Bunda nevü termében, *Ady* Endre egykori tanyáján tartottak meg.

Délután a miniszter megjelent a debreceni hősök emlékfáinak felavatásán, este pedig résztvett *Hubay* Jenő Petőfi-szimfóniájának az Arany Bika disztermében lefolyt előadásán.

A miniszter és kisérete éjjel 12 órakor utazott el Debrecenből.

a *Boldogasszony Anyánk* éneklése köz
ben zárt sorokban vonult a hajóállomás
hoz és a pályaudvarra, ahonnan vissza
tértek a fővárosba.

Ifjusági Szent Imre-ünnepség Győrött

Méreteiben hatalmas arányu és hatásában páratlanul kedves ünnepség szinhelye vol vasárnap a *győri Széchenyi-tér*. Győr váro katolikus ifjusága tartotta meg közös Szen Imre ünnepségét. Az éjszakai zivatar után amely a város fölött elvonult, a nap pazaru ontotta sugarait a térre, amelyen d. e. 9 órá példás rendben sorakoztak fel a tanintézetek ifjusága, közel *5000 fiu és leány*. Kilenc óra kor megszólalt a bencés-templom hatalmas ha rangja, hirdetvén az egész városnak, hogy győri fiuk és leányok most hódolnak példa képüknek és védőszentjüknek: *Szüz Szen Imre hercegnek*. A harangszó elhallgatott, virágos tábori oltáron megkezdődött a szent mise, amelyet *Grősz* József segédpüspök mon dott. Az ájtatos csendet megtörték Haydn miséjének dallamai, amelyet *a bencés cser kész-zenekar* játszott. Mise után folyt le a ifjuság ünnepsége. A leányiskolák egyesitet énekkara a *„Szent Imre herceg"* kezdetü egy házi éneket adta elő *Irtzing* Ferenc ének- é zenetanár átdolgozásában, *Hermann* Lászl ének- és zeneiskolai igazgató vezénylésével Ezt követte *Jordán* Sándor VII. oszt. gimn tanuló szavalata, *Grősz* József segédpüspö ünnepi beszéde, a fiuiskolások egyesitett ének karának éneke *Brantl* Ernő ének- és zeneta nár vezénylésével és *Hotz* Ferenc III. é. ta nitójelölt szavalata. A ünnepséget a *Himnus* zárta be, amelynek elhangzása után az ifju ság ugyanabban a példás rendben, melyber felsorakozott, vonult el zászlói alatt. Az ün nepségen résztvettek: *Fetser* Antal megyés püspök, *Németh* Károly főispán, *Szauter* Fe renc polgármester, *Dsida* Ottó főigazgató *Boldis* Ferenc tanfelügyelő, *Eberth* Jenő vá rosi tanácsos, *Feichtinger* Ernő ny. itélő táblai tanácselnök, *Klempa* Kálmán tábornok a tanintézetek igazgatói, tanárai, tanitói é sokan az ifjuság barátai közül. A karok be tanitását az iskolák énektanárai végezték, a rendezés munkáját *Seller* Pál cserkésztiszt é *Pokorny* Miklós püspöki irodaigazgató veze tésével a legényegylet *Pálffy öregcserkész csapata* látta el, akik a mentőállomást is ve zették.

A közös ünnepség mellett nagy élvezete szerzett Győr katolikus közönségének a győr belvárosi róm. kat. elemi fiuiskola és a *Skul téty* László magánelemi iskola. Mindkettő szombaton és vasárnap tartotta iskolai Szen Imre ünnepségét. Az előbbi *Pohárnok* Jenő nek *„A fehérvári csoda"*, az utóbbi ugyan azon szerzőnek *„A glóriás herceg"* c. szinmü vét adta elő gyönyörü keretben, amelyet sza valatok és énekszámok töltöttek ki.

Az egyházmegyei jubileumi bizottsághoz érkezett jelentések szerint az egyházmegye központjával egyidejüen 99 község ifjusága ünnepelte Szent Imre herceget.

A Szent István Akadémia ünnepi ülése

A Szent István Akadémiai Szent Imre her ceg 900 éves jubileumi ünnepségének keretében *Szüz Szent Imre herceg* emlékezetére junius 15-én, vasárnap d. e. 11 órakor a fővá rosi Vigadó nagytermében ünnepi ülést tart

Haranghy Jenő.

(*) Odaítélték a Műcsarnok téli tárlatának díjait. A Képzőművészeti Társulat téli tárlata díjainak bírálóbizottsága dr. *Nékám* Lajos alelnök elnöklésével szombaton délben tartotta díjkiosztó-ülését. Ez alkalommal a Budapesti Takarék- és Vásárpénztár Pállik Béla-díját *Haranghy* Jenő *Ősz az Állatkertben* című művének s ugyancsak a Vásárpénztár Jankó János-díját *Lülsdorf* Károly *Síró fiú* című rajzának, Halmos Izor életképdíját *Poll* Hugó *Libapásztor* című pasztelljének és ugyancsak Halmos Izor kisplasztikai díját felsőeőri *Fülöp* Elemér *Ujságíró* szoborművének ítélte oda.

M. H. 929
I 27

Magyar Hírlap, 1929. Jan. 27.

4

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Hevesi Szemle

1976 ... 3

Haranghy Jenő

/1021

Haranghy Jenő tollrajza (1929)

ak fűznek. Ezt az országot
m hasznosan leélni az éle-
nem engedek, és soha nem

y jelentős, 30–40 százalékot
ozitív húzóerőt, elvi és gya-
kkel együtt a szűk földrajzi
átlépni szándékozó másik
hetséges. A maradék, a 20
n az esetben újra tovább
órben már senki sem lehet
dott válaszokkal tehát nincs
n is kapjuk a tudományos,
paktól sem, megnyugtató és
ág és értelmi bázis, amelyre
ndék a siker reményében biz-

ztársaság alkotmányáról, mi-
almaz – volt a második kér-

ezik az életkorral együttjáró
k válasza érettebb – ponto-
zelmileg telítettebb. A közép-
áró tanulók 30–40 százaléka
nző választ ad, szinte mind-
alaptörvény jellegét, oláhúz-
sőt a munkavégzési kötele-
gfogalmazzák a tanulás jo-
ól, a honvédelmi kötelezett-
n tudnak a módosításról. A
ékarányban emelik ki az ál-
az alkotmány szocialista jel-
ebben. A válaszadók 50 szá-
lintézi a kérdést, bár amit ír,
mmázott. A 15–20 százalék-
nféle tájékozottsága a kér-

gébbet", – „mozgalmi mi
zösség hasznos tagjának
túlzások, a honvédelem
„meg kell védenem haz
zom a hazát." – A kal
olyan jelenség a válasza
serdülőkori kalandos-ro
– „Nem engedek semmilyen
lenállnék minden Nyugatra „hívó" csábításnak . . . – soha
sem árulom el hazámat". Egy-két serdülő korú fiatal el-
képzelésében a kiemelkedő személyiségideál is megjele-
nik. – „valami olyat tenni az emberekért, amire nagy szük-
ség van . . ." – Híressé kell válni! . . .

A feleletek több mint fele, jó kétharmada olyan érzelmi fűtöttséggel megfogalmazott hitvallás a becsületes szocia-
lista életforma megvalósításának igénye szerint, amely
megdobbantja a felnőtt olvasó szívét. – Nagyon kis száza-
lék, szinte 10 százalékon belül van az a réteg, amely „ki-
égett" – cinikus –, nem akar, nem tervez emberi, szocia-
lista életet magának. A válaszok azonban arról is valla-
nak, hogy bár nem jellemző számokban, de még mindig
hat a nyugati életforma hamis illúzióinak csábítása, és a
most még romantikus-gyermekes túlzásokban jelentkező
„személyiségideál" későbbi esetlegesen túlzott érvényesü-
lési törekvés, önzés, egoizmus csíráit is hordhatja.

Már e kérdésnél is feltűnt, hogy a válaszolók csak na-
gyon kevés százalékában él tudatosan a hazafiság és az
internacionalizmus természetes kapcsolata, s hogy a szo-
cialista hazafiság és az igaz hazafiság korunkban azonos
fogalom, és hogy nem képzelhető el a szocialista szemé-
lyiség internacionalista érzések hiányában. A 4. kérdésben
tehát nem fogalmazzák meg a fiatalok a munkás nemzet-
közi szolidaritás követelményét az igaz hazafiság ismérvei
között, talán éppen hazafias nevelésünk múltba tekintő,
polgári jellegét még mindig koloncként magával cipelő
volta miatt, s amikor pedig egyenesen feltesszük a kér-
mit jelent a szocialista hazafisága és az inter-

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 NOV 17

Budapester Rundschau

Jenő Haranghy

1021

Restaurant Karpatia, V. Bezirk, Károlyi Mihály u. 4—8

Historische Gaststätten in Budapest II

Unweit von der „Apostolok" Bierstube, im V. Bezirk, Március 15. tér 7, befindet sich die größte Geschäftseinheit diesen Typs, der „Mátyás pince", der Matthiaskeller. Die Ausgestaltung des von Mátyás Baldauf 1904 gegründeten Restaurants begann 1914, kurz vor Ausbruch des Ersten Weltkrieges, zwei wichtige Teile der Gaststätte — der „Jubiläums-" und der „Fischersaal" — enstanden jedoch erst 1929. Seine heutige Form erhielt das Restaurant 1937. Zu den Glasmalereien und Wanddekorationen gesellten sich auch in letzter Zeit (zwischen 1952—1971) bedeutende dekorative Wandmalereien.

Dekorative Wandmalerei

Was den Stil der Einrichtung betrifft, verbinden sich die neugotischen Formen in der Zeit zwischen den zwei Weltkriegen mit neobarocken Details, ihre Verflechtung und Aufeinanderfolge bilden ein nicht leicht überblickbares, pompöses Ganzes. Durch die zahlreichen Holztäfelungen, deren Hauptmerkmal die dekorative Wandmalerei Jenő Haranghys (1937) darstellt, wirken die Säle überladen, Haranghy schuf auch die bunten Glasmalereien, deren Themen Anekdoten um König Matthias sind. Ausgeführt wurden sie von J. Palka. Im „Mátyás pince" erinnert der „Große Saal", der „Matthiassaal" an den einstigen Kult der Tafelgesellschaften. Die Jenő Haranghy zuzuschreibende Dekoration des Jubiläumssaales trägt die Merkmale jenes mitteleuropäischen expressiven Neobarocks, den das Budapester Atelier schon 1913 anwendete und der bei uns in Lajos Kozma seinen größten Meister fand.

Die Einrichtung des Matthiaskellers ergänzen zahlreiche gotische und Rokokolüster und -leuchter: die historischen Formen ihrer Ornamente weisen auch den Einfluß des Sezessionsstils auf (die Leuchter des Großen Saales), dessen Merkmale jedoch auch aus dem Großteil der dekorativen Bemalung heraustreten.

Gotisch geprägt

Von den mittelalterlich ausgestalteten Gaststätten stellen wir nun noch das Restaurant „Kárpátia" im V. Bezirk, Károlyi Mihály u. 4—8 vor. Die Neugotik ist in der an der Straßenfront gelegenen Bierstube besonders deutlich: die bunten Glasmalerien der Spitzbogenfenster, die spätgotischen schmiedeeisernen Leuchter sind äußerst effektvoll. Das Bogengewölbe der Bierstube, die englischen Holzlambris, der Eingang mit Windfang, erinnern an das schon besuchte Restaurant „Apostolok". Aus der Gotik schöpft auch der dekorativ gemalte „Zrinyi Saal".

Unter den mittelalterlich ausgestalteten Gaststätten sollte der „János pince" (V. Károlyi Mihály u. 13—15), die frühere János Vitéz Bierstube, nicht vergessen werden, nicht zuletzt deshalb, weil die Fresken — Werke Béla Sándors — Illustrationen zur epischen Dichtung Petőfis, „János Vitéz" sind.

Matthias-Keller, V. Bezirk, Március 15. tér 7

Steigende Wirtschafts-kontakte mit West-Berlin

Über neue Kooperationsmöglichkeiten verhandelten in Budapest kürzlich Vertreter der TESCO, INTERCOOPERATION Rt. und des Büros Berlin-Consult, unter Mitarbeit der Ungarischen Handelskammer. Aufgabe des Büros ist es, West-Berlins Wirtschaftskontakte mit den sozialistischen Ländern zu entwickeln, Abschlüsse von Geschäften und Koope-

In den Wirtschaftsbeziehungen zwischen Ungarn und West-Berlin sind noch längst nicht alle Möglichkeiten erschlossen worden. Bis 1970 lag der Außenhandelsumsatz recht niedrig; innerhalb des sozialistischen Lagers realisierte Ungarn den geringsten Export- und Import-Verkehr mit West-Berlin. In den darauffolgenden Jahren war jedoch eine beachtenswerte Entwicklung zu verzeichnen; 1974 überstieg der Geamtumsatz bereits 50 Millionen Mark (der Warenaustausch der ČSSR und Rumänien mit West-Berlin bewegt sich auf einem ähnlichen Stand). Als Positivum ist zu verzeichnen, daß Ungarns anhaltender Passivsaldo der früheren Jahre nach 1971 zum Aktivsaldo wurde.

Doch noch immer umfassen die Lieferungen nach West-Berlin nur einige Hauptartikel: Fleischwaren, frisches Obst und Gemüse, Textilien wozu auch die Konfektions—Lohnarbeit gehört. Eigentlich verfügt unser Import nicht über genügend Diversa: Wir kaufen lediglich verschiedene Maschinenteile und elektrotechnische Erzeugnisse — zumindest spielen diese Artikel die Hauptrolle.

Die Ursache für das geringe Volumen des Warenverkehrs dürfte u. a. daran liegen. daß die ungarischen Unternehmen zu wenig Marktforschung betreiben. Andererseits hat eine ungarische Firma gerade mit der West-Berliner Firma *Fritz Werner* eine der bedeutendsten Kooperationen mit dem kapitalistischen Ausland auf dem Gebiet der Maschinenindustrie geschaffen, derzufolge die Werkzeugmaschinenbau-Werke aufgrund der vom Partner gelieferten Dokumentationen Konsolfräsmaschinen herstellen.

West-Berlins Sonderstellung ist eine gute Grundlage für die Erweiterung der Handelsbeziehungen, da die Stadt Rohstoffe und Lebensmittel importiert und auch der Bedarf an industriellen Konsumartikeln beträchtlich ist. Hinzu kommt, daß sich die Bevölkerung kaum verjüngt und daher der auch sonst chronische Arbeitskräftemangel ansteigt. Das veranlaßt die West-Berliner Wirtschaft erneut zum Import, zu Lohnarbeiten und Kooperations-Transaktionen.

Den Umsatz zu steigern liegt im Interesse beider Partner. Die Tatsache, daß Ungarn im vorigen Jahr ein Generalkonsulat in West-Berlin eröffnete und noch in diesem Jahr einen Handelsrat entsenden wird, sagt deutlich, daß wir unsere Wirtschaftskontakte auf der Basis gegenseitiger Vorteile ausbauen möchten. Die interessierten Unternehmen werden angesichts dieser Tatsachen gewiß eine besser organisierte, die Bedürfinisse gründlicher erfassende Marktforschung betreiben.

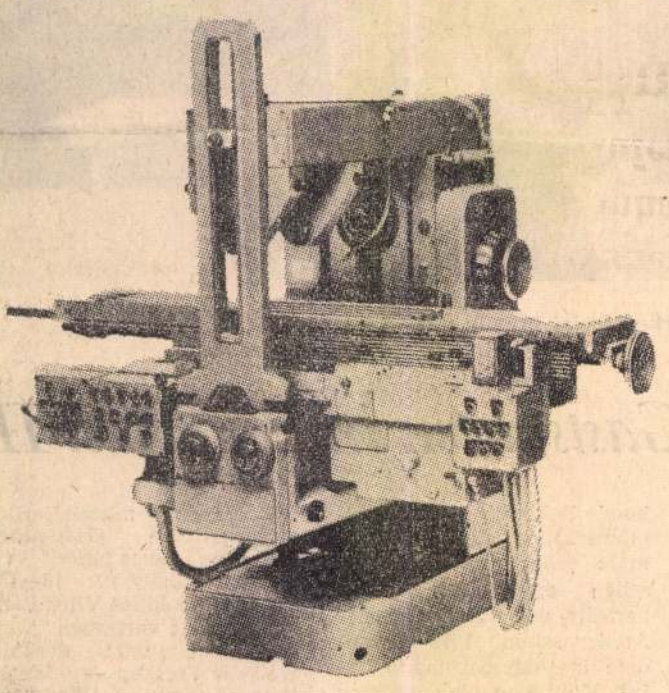

Konsol-Fräsmaschine
Hersteller: SZIM Werkzeugmaschinenbauwerke, Budapest

Das grösste Reisebüro Ungarns

IBUSZ

ERWARTET SIE!

Wir sichern Ihnen einen angenehmen, sorgenlosen und inhaltsreichen Aufenthalt in

Ungarn

DIREKTION
1364 Budapest
Felszabadulás tér 5
Tel.:Tel.: 180—860
Telex: 22 49 70

Unterhaltungs- und Folkloreprogramme
in Budapest
am Balaton
in der Puszta
am Donauknie

RENT A CAR
WENDEN SIE SICH AN UNSERE VERTRETUNGEN IN DEN GROSS-STÄDTEN EUROPAS!

Meghívó

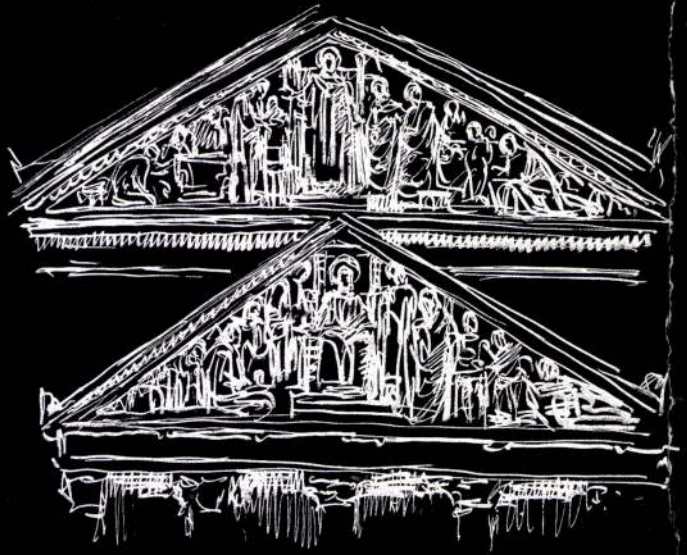

MŰCSARNOK – BUDAPEST XIV., HŐSÖK TERE

A Műcsarnok homlokzatán lévő
„Szent István a művészetek pártfogója" mozaik

Haranghy Jenő grafikus, festőművész alkotása.

A művész születésének 110 éves évfordulójáról
2004. október 13-án, szerdán 17 órakor
a Műcsarnok főbejáratánál emléktábla elhelyezésével
emlékezünk meg, melyre tisztelettel meghívjuk.
Az avatóbeszédet Szűcs György művészettörténész tartja.

A MŰCSARNOK FENNTARTÓJA A:

MŰCSARNOK
kunsthalle | budapest

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

nka

PROFITEROL

HARANGHY JENŐ
Új Ember XLIV. 21.
1988. V. 22. / 4. p.

Minden kegyelem közvetítője

Ime, lásd, figyeld, fontold és gyönyörködjél.
Ime, az én Uram mindent átadott,
s nincs semmi, ami ne lenne birtokomban,
amit át ne adott volna.

De ő az én Anyám, s mivel ami az Anyáé
a gyermeké is —
minden az enyém,
mert enyém az Isten!

Kisasszony napra

Égből hullajtott,
Titokba burkolt,
egyetlen Rózsa!

Nekem tartogatott
öröktől fogva
a Mennyei Atya!

Nekem születtél,
nekem adattál,
s enyém maradtál!

Ó Édes, Édes gyönyörű Virágszál!
Szebb vagy szebb a fűszálon ringó
harmatnál!
Tündöklőbb, tündöklőbb az Esthajnal
Csillagnál!

Ragyogsz jobban mint a Nap

ENITS ISTVÁN:

A Szentlélek a hívőkben lakozik

Újszövetségnek különböző könyvei más-más
n, mégis egybehangzóan tanúsítják, hogy Jézus
ti győzelme a Lélek kiáradásában lett teljessé.
zzük először Szent Pált: „Ha bennetek lakik
AK Lelke, aki föltámasztotta Jézust a halottak
, akkor AZ, aki föltámasztotta Jézus Krisztust
ottak közül, életre kelti a ti halandó testeteket
nnetek lakozó Lelke által" (Róm 8,11). Jánosnál
ltámadott már húsvét este rálehel a tanítvá-
a: „Vegyétek a Szentlelket!" (20,22).
ól, hogy a Lélek ünnepélyes kiáradása pün-
or történt, egyedül Lukácsnál olvassuk, az
olok cselekedeteiben. Azért itt is húsvéti aján-
z a Lélek-áradás, hiszen a pünkösd a hétszer
apig tartó húsvéti ünneplés lezárója, a húsvét
d napja.
iblikusok régóta emlegetik, hogy *Lukács* pün-
beszámolójában legalább két réteget lehet egy-
elkülöníteni. Egy régibb szöveg, amelyet Lu-
művének megalkotásakor készen találhatott,
nűleg még datálatlanul, tehát pünkösd nap-
kötötten egy emlékezetes, de nem egyedülálló
atikus tapasztalatról számolhatott be. Vagyis
a Szentléleknek egy olyan kiáradásáról, amelyhez hasonlót akkoriban (s azóta is) többször tapasztaltak a hívő közösségek. *Rudolf Pesch* például így rekonstruálja ezt az összöveget: „Egyszerre olyan zúgás támadt az égből, mintha csak heves szélvész közeledett volna, és egészen betöltötte a házat, ahol egybegyűltek. (Amit a fül észlel!) Majd lángnyelvek lobbantak, és szétoszolva leereszkedtek mindegyikükre. (Amit a szem lát!) Mindannyiukat eltöltötte a Szentlélek, és... nyelveken kezdtek beszélni: úgy, ahogy a Lélek szólásra indította őket."

Egyetlen szó kihagyásával ez az Apostolok cselekedetei második fejezetének 2—4. verse. A folytatást Pesch a 6. vers első felében s a 12—13. versekben keresi: „Amikor ez a zúgás támadt, nagy tömeg gyűlt össze. Ámultak-bámultak, és ezt kérdezgették egymástól: »Mi lehet ez?« Mások gúnyosan megjegyezték: »Teleitták magukat édes borral.«"

Ebben a feltételezett összövegben még nincs szó arról, hogy a Lélektől megszállt apostolok szavát kiki a saját anyanyelvén érti. Itt nem idegen nyelveken beszélnek, hanem az elragadtatás mindenki számára érthetetlen s mindenki számára érthető szavait ejtik ki: szaknyelven szólva nem xenolaliával, hanem glosszolaliával van dolgunk. (Erről a „nyelveken szólásról" az Újszövetségben legrészletesebben Szent Pál ír, a Korinthusiakhoz írt első levél 14. fejezetében. De mint a „nyelvek adományát" említeti ezt a tapasztalatot Lukács is az Apostolok cselekedeteinek két másik helyén: 10,46; 19,6.)

Ez az elbeszélés nagyon szépen zárul az összecsődülő tömeg kettős állásfoglalásával. Van, aki álmélkodik; van, aki gyanakszik: „Teleitták magukat édes borral!" Ez a magyarázat kevésbé vagy egyáltalán nem illik egy xenolaliához. A részeg ember beszélhet zagyván, összevissza, de nem beszél úgy, hogy

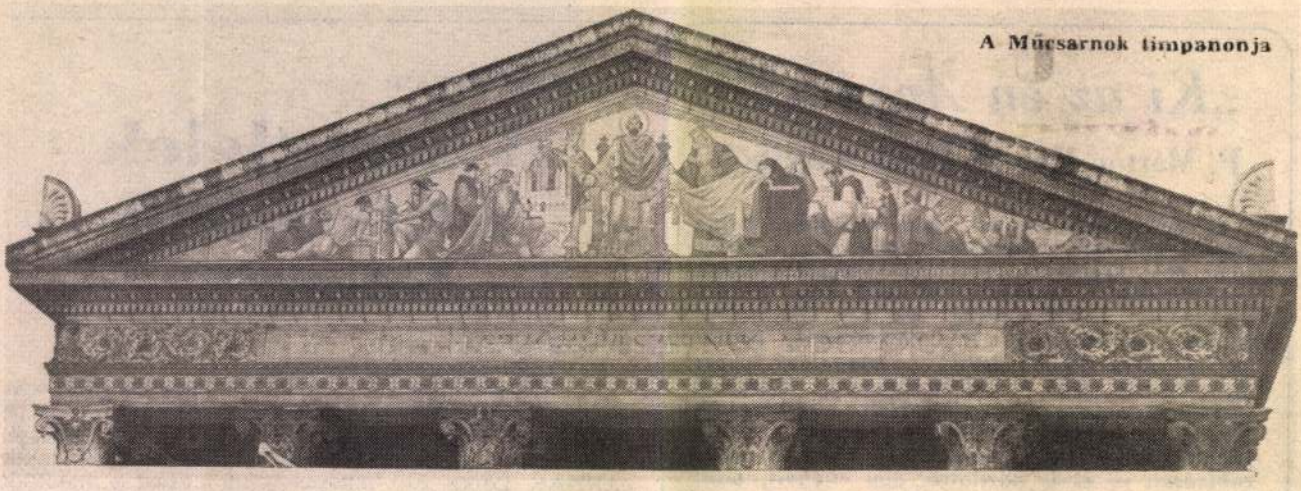

A Műcsarnok timpanonja

Szent István, a művészetek pártfogója

Rossz megfigyelők vagyunk és sietős életünk nem sok időt hagy számunkra, hogy nézelődjünk, környezetünket megismerjük. Magamból kiindulva fogadom, hogy száz budapesti közül kilencvenkilenc nem emlékszik rá, hogy mi látható a Millenniumkor épült városligeti Műcsarnok timpanonján.

Én sem tudtam, amíg az 50 évvel ezelőtti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusról szóló egyik beszámolóban nem olvastam, hogy a timpanon mozaikja Szent Istvánnak, a művészetek pártfogójának állít emléket, és hogy a mozaik eredeti, ideiglenes festményváltozata a Kongresszus tiszteletére készült.

Az 1938-as Szent István jubileumi évre meghirdetett pályázaton *Haranghy Jenő* festőművész, főiskolai tanár jelentkezett a tervvel, hogy a május végén megtartandó Euchanisztikus Kongresszus főünnepségei színterének, a Hősök terének díszítőelemeként az addig üresen álló timpanonba Szent István korát idéző ideiglenes festményt készít, majd ugyanezt a kompozíciót velencei mozaikból rakja ki.

A művész pályatervét az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat örömmel fogadta, s Haranghy néhány hetes rohammunkával a 17×3 méteres festményt a Kongresszus megnyitására elkészítette.

A dekoratív, harmonikus kompozíció Szent István királyunkat, mint az első magyar műpártoló fejedelmet örökíti meg. Környezetében vannak Boldog Gizella, Szent Gellért, a veszprémvölgyi apácák, akik a koronázási palástot készítették, a bencés rend tagjai, akik az akkori templomépítéseket vezették, korabeli festő, szobrász, építő és ötvös mesterek, a ránk maradt korabeli műalkotások képeivel. A végleges, ma is látható impozáns majolika és pirogránit mozaik a Főváros anyagi támogatásával több éves munka után 1941-ben készült el.

Haranghy Jenő (1894—1951) a két világháború közötti években az Iparművészeti Főiskolán tanított. Sok mai jeles művész vallja őt mesterének. Munkásságát rendkívüli kompozíciós tehetség, a tárgy kiválasztás és a színhasználat páratlan sokrétűsége jellemezte. Otthonosan mozgott és maradandót alkotott a szobrászatot kivéve szinte valamennyi képzőművészeti ágban. Rajzai, festményei, freskói, színes üvegablakai, mozaikjai ma is tanúskodnak képességeiről.

Sok katolikus templomban dolgozott, jóllehet, református volt: Dorog, Aldebrő, Domoszló, Körmend, pesterzsébeti Szent Lajos templom, mohácsi emlékkápolna stb.

Ő illusztrálta a ma is közkézen forgó négykötetes Schütz féle Szentek életét, Kipling Dzsungel könyvét, Cooper indiánregényeit.

Freskói, üvegablakai díszítik a Mátyáspincét, a Szondi és a debreceni Aranybika sörözőket.

A Műcsarnok mozaikja, Haranghy legreprezentatívabb alkotása sok más művével ellentétben a háború pusztításait szerencsésen túlélte, majd néhány évig Csipkerózsika álmát aludta a Rákosi korszakban. E kor kultúrpolitikája ugyanis — a mester egyik tanítványának szavaival élve — a mozaikot leverendőnek ítélte, mint retrográd mondanivalójú alkotást. Hála Istennek azonban a romboló kalapácsot a kőműves malteros kanala — nem tudni kinek a bátorságából — megelőzte, s a mozaikképet befalazták. (A História egyik tavalyi számában olvastam, hogy a Hősök terei oszlopsorokat, királyi és fejedelem szobrokat is le akarták bontani, hogy a térre tervezett Sztálin szobornak ne legyen konkurrense. Szerencsére a szobor kicsit odébb került felállításra, s így a tér maradhatott millenáris formájában.) A mozaik Szent Istvánja 1956 után ismét meglátta a napvilágot, de Haranghy mester mellőzötten, abban a tudatban halt meg 1951-ben, hogy Szent István országában befalazták a királyt.

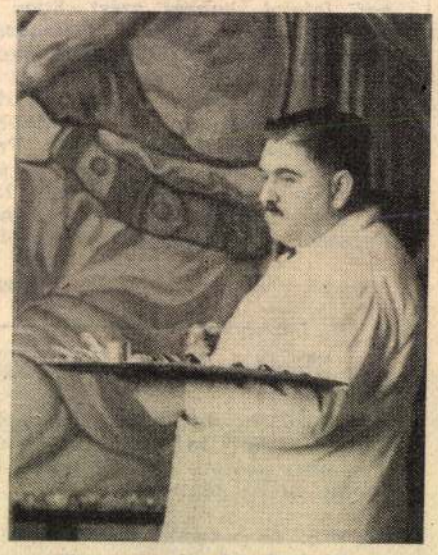

Haranghy Jenő műtermében

Az idők változnak, s az Eucharisztikus Kongresszus 50. évfordulóján a mozaik eredeti szépségében vár ránk, hogy a tér közepén egy pillanatra megálljunk és gyönyörködjünk benne, végre megtanulva számontartanunk múltunk értékeit.

Szerdahelyi Csongor

HARANGHY Jenő

Új Ember, 1991. sept. 29. 12. p.

Haranghy Jenő grafikus-festőművész születésének 100. évfordulójára (1994) művészetét bemutató monográfia készül. A művész életművének feltárása érdekében kérjük mindazon magánszemélyek, egyházi és egyéb intézmények jelentkezését, akik Haranghy-alkotás birtokában vannak. Cím: özv. Haranghy Jenőné 1114 Budapest, Eszék u. 9—11. Telefon: 166-1331.

egyik legnagyobb katonája volt Munkácsynak mind az Academia, mind az Athenaeum elleni harczaiban. Az Életképek, a Rajzolatok mellett, főeszközeül választá a humort és witz-et, de Frankenburg nem ért nem tanult eleget, hogy witze több legyen szójátéknál, az legfeljebb és leggyakrabban csak öltet, nem ritkán az igazság rovására. Ő, mint harmadik Richard: országot egy lóért! igazságot ad egy witzért s a közönség, a hol lehet, örömest nevet, nem gondolva, hogy néha méltatlanul. Ezelőtt Fr. sokkal élénkebb volt s emlékezünk, hogy a Honderű hírlapirászó szerkesztőjét azzal torolá meg, hogy száz ujdonságot irt boszuból a Regélőben. Lapjának később komolyabb szint akart adni, kevésbbé tartalommal; és e végre közlött széptani s történeti czikkeket, értekezésféléket a fő lapban és criticát egy mellékben (Irodalmi őr). mi nagyekezetének dicséretére válik, de itt az volt a hiba, hogy Fr. magát nem tud komolyabb dolgokhoz; és mikor az Irodalmi őr legujabb aesthetikai nézetek nyomán járt, a fő lapban Beely Fidél még mindig Batteux szép természetutánzását magyarázgatta. Nem boldogulván a tudománnyal, politicai színűvé változott, de ez határozatlanba folyt el, mert egyik, mint másik oldalnak is csinált bókocskát és ha megnézzük az általa kiadott nagy hazafiak arczképét s politicai állását, kénytelenek leszünk megvallani, hogy Fr. és lapja nem csak *egy*, hanem *két* párttól is megérdemlett anyagi pártfogolást. E részben szinte hasonló az ő ujsága a Rajzolatokéhoz. Munkácsy is kért, de versben; ilyet nyomtatván ki saját szerkesztése alatt:

Adjatok, adjatok a szegény sirónak,
Hat pengő forintot, rajzolatirónak.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 SEP.

KÖNYVTÁROS

Haranghy Jenő ex librise

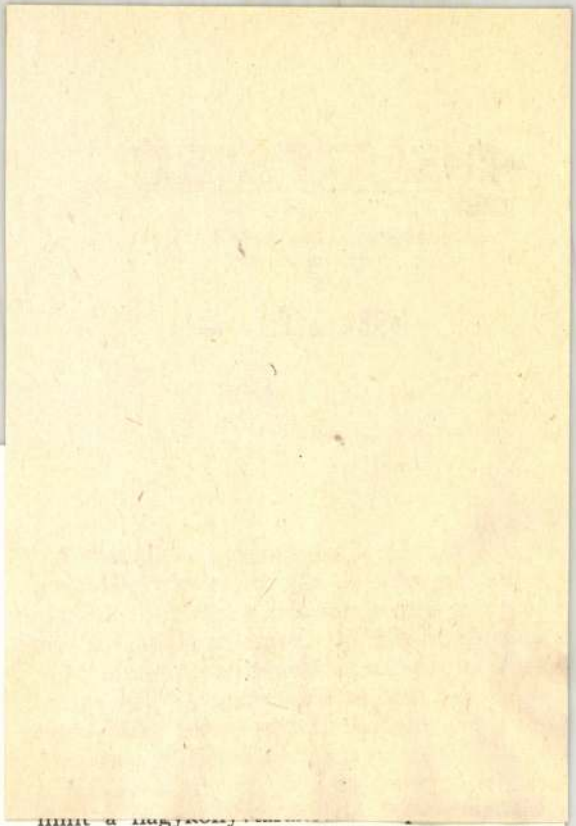

szerint a helyi szakkönyvtárakban az állomány védelme egyrészt a személyi és a tárgyi feltételektől, másrészt a fenntartótól függ. A tartósan kölcsönzött könyvek itt számtalan esetben nem kerülnek vissza a könyvtárba. Olykor a könyvtáros kénytelen elfogadni fenntartója engedélyét is az eltulajdonításra. Persze, akadnak itt is kivételek, lelkiismeretes könyvtárosok.

Néhány javaslat

Bár gondolataink leírása közben már éltünk

Kaotikus állapotok, víg vásározók

Hiába büntetnek a közterület-felügyelők

Két felügyelő a hetedik kerületben **– írtuk szeptemberi számunkban. Azóta sem emelkedett a közterület-felügyelők létszáma Budapest talán legzsúfoltabb kerületében, s mint megtudtuk, a próbálkozások ellenére belátható időn belül nem is fog.**

A *Fővárosi Közterület Felügyeletet* létrehozása – 1983 – óta alig fejlesztették. Pedig azóta igencsak nagyot fordult a világ. A közterület tisztaságának, rendjének ellenőrzése, védelme jutott tisztükül, melynek akkor még meg tudtak felelni. Két-három éve azonban úgy tetszik, minden igyekezetük ellenére sem tudják a várost hatalmába kerítő vásárosokat rendre szoktatni, a járdákat megtisztítani a gyalogos közlekedést lehetetlenné tevő autóktól, no és a kutyapiszoktól. És még sorolhatnánk.

– *Rendre, tisztaságra vágyik a kerület minden lakója,* – mondta *Szabó Béla,* a Fővárosi Közterület Felügyelet igazgatóhelyettese. – Csak néhány százalékkal van baj, amelynek egy része nem is a kerületben lakik, vagy ha lakója is, csak addig törvénytisztelő, amíg a saját érdekeiről van szó.

Ilyen állapotok mellett hiába bizonygatja a felügyelet, hogy a nap nyolc órájában emberei az utcákat, tereket járják, és figyelmeztetnek, büntetnek. Nincs igazán látszata. Miért? Egyrészt *kevesen vannak* a megnövekedett feladatokhoz képest. Az egész fővárosban 130-an próbálnak rendet tartani a köztereken, utcákon. Igaz, 15 hely betöltetlen, de ez inkább csak a munka „népszerűségét" jelzi. Ahhoz, hogy eredményesebben dolgozhassanak, körülbelül 500 felügyelő kellene. Ezzel szemben most a IV., VI., VII., XIII., XIV., XV., XVI. kerületekben együttesen – azaz *Észak-Pesten – 21-en felügyelnek a rendre.*

– Az áldatlan állapotok felszámolása mind a fővárosnak, mind a kerületnek és a felügyeletnek érdeke – folytatta az igazgatóhelyettes. Ezért mind a huszonkét kerület polgármesteri hivatalával felvettük a kapcsolatot, hogy a létszámbővítésről tárgyaljunk. Jelenleg ugyanis központi keretből ez nem oldható meg, csak ha a kerületek is hozzájárulnak a költségvetésükhöz.

Egy-egy felügyelő évente mintegy félmillió forintjába kerülne a kerületnek. Az ötletet a legtöbb polgármester támogatja, de van, ahol saját szervezet felállítását fontolgatják.

A VII. kerület jó színvonalú ellenőrzéséhez még legalább 8-10 emberre lenne szükség. A jelenlegi két felügyelő az első három negyedévben 3828 esetben szabott ki helyszíni bírságot, mintegy egymillió hétszázezer forint értékben, 58 alkalommal pedig feljelentette a legtöbb esetben KRESZ-szabálysértést elkövető autósokat. Amivel az utca embere is legtöbbet találkozik, az az engedély nélküli árusítás, ezt követi a KRESZ-szabálysértés, majd a köztisztasági szabálysértés.

A szervezetnek felállítása óta változatlanok a jogkörei, s emiatt egyre nehezebben tud érvényt szerezni az intézkedéseinek. Ezeket újra kellene szabályozni a megváltozott körülményeknek megfelelően, sőt nem túlzás, hogy önálló törvényt kellene alkotnia az Országgyűlésnek a közterület-felügyeletről, hiszen már országos szervezetként működik. A hatáskörbővítést előbb-utóbb az „alulról" jövő nyomás is kikényszeríti, hiszen nemrég már az adófizető kereskedők tüntettek az engedély nélküli árusítók ellen. Vagy elég a felügyelethez érkező lakossági bejelentéseket áttanulmányozni. Ezzel szemben jelenleg szinte nevetséges összegű a helyszíni bírság – 100-500 forint –, amelynek jóformán nincs visszatartó ereje. A felügyelő csupán felszólíthatja az engedély nélküli árust, hogy csomagoljon és hagyja abba a „nemtudnihonnan" szerzett áru kínálását. Napjában, vagy hetente többször is feljelentheti a városrész „vendégeit", előre tudva, hogy az állandó lakhelyük szerinti önkormányzat egy esetként kezeli majd az aktává duzzadt feljelentéseket. S kiszabja az ugyancsak enyhe, *maximálisan ötezer forintos pénzbírságot,* gyakran azt is csak néhány hónap után.

– A VII. kerületben különösen érzékelhető az egyébként a főváros egészében tapasztalható kaotikus állapot – veszi át a szót *Kelemen István,* a II. alközpont vezetője. – A nagy átmenő forgalom csábítja az árusokat, a Belvárosból kiszorult autósok pedig itthagyják járműveiket. Csúcsforgalomban az Erzsébet körúton, a Rákóczi úton, a Garay téren, a Blaha Lujza téren és az aluljárókban szinte alig lehet haladni. Havonta többször is akciót szervez az alközpont, ilyenkor 10-12 felügyelő pásztázza végig a terepet. De ez a csoda egy napig sem tart, újra megjelennek, vagy el sem mennek a régi-új árusok. Itt valóban *csak a szabályok szigorítása,* egyértelműsítése, és *a hatáskör bővítése* segíthet.

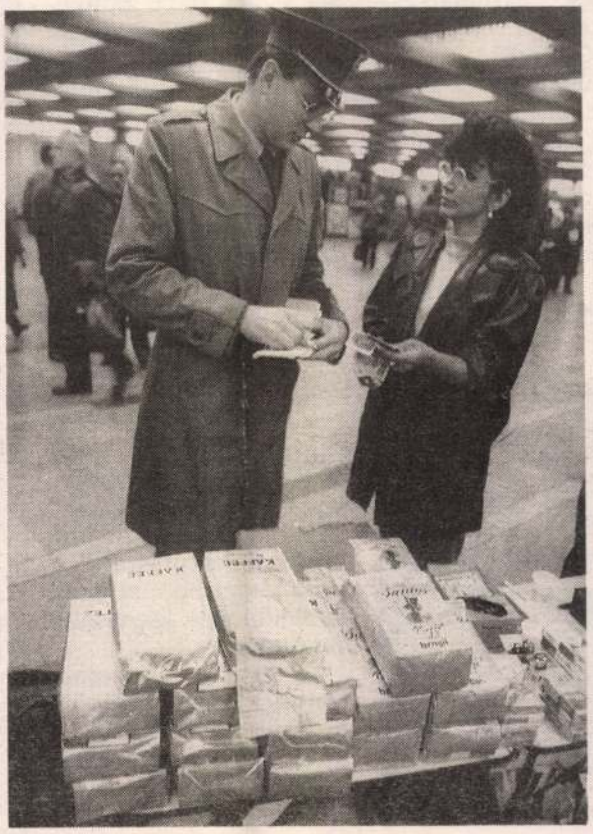

A VII. kerületi polgármesteri hivatallal egyébként jó az együttműködésük. A közterület-foglalási engedélyek kiadása azonban nem tart lépést az olyan vállalkozói igazolványok szaporodásával, amelyeket kifejezetten arra kértek, hogy utcán, téren árusíthassanak.

Faragó János polgármester előtt sem ismeretlenek a közterület-felügyelők gondjai. Felmérték, mit lehetne tenni. A létszámbővítés mint lehetséges megoldás el is fogadható. Ám a kerület intézményeinek fenntartására is kevés az éves költségvetés. Talán egy alapítvány létrehozása segíthetne a városrészre vigyázó közterület-felügyelet megerősítésében. Ha jövőre nem változnak az adózási feltételek. Ez utóbbi persze legkevésbé a közterületeken letelepedő szorgos, már-már szemtelen „kínálókat" zavarja. Az ő jövedelmük az a bizonyos láthatatlan.

Törő András

HARAUGHY Jenő

1991

Régi kávézók, vendéglők

A Keszey

A mai EMKE söröző háta mögött, a Rákóczi út és az Akácfa utca sarkán, a mai bisztró helyén a múlt század végén nyílt egy vendéglő. Ezt vette át 1912-ben *Keszey Vince*. S lett is a hely neve rögvest Keszey. Jól hangzó, ismert név volt ez a régi idők Budapestjén. Magyaros főztjére, konyhájára hamar kialakult a törzsközönség. Vidékről a fővárosba kiránduló úri asztaltársaságok kedvelt találkozóhelye lett a Keszey. A tulajdonos megkülönböztetett tisztelettel és megbecsüléssel fogadta a törzsvendégeket, s ha azok úgy kívánták, személyesen szolgálta fel az oly sokszor megénekelt s napjainkra tökéletesen eltűnt rezgő velőscsontot minden hozzávalókkal. A vendéglő jó híréhez hozzájárult a híres Pósa-asztal itteni megjelenése is. A századelő neves újságírói, írói, művészei tömörültek ebbe az asztaltársaságba. *Pósa Lajos* nevét az egész ország ismerte meséiről. Akkor még állt a szemben lévő oldalon a Nemzeti Színház, innen a színészekből összeverbuválódott „botosok" asztaltársasága látogatta rendszeresen a Keszeyt.

Keszey Vince étterme a VII., Rákóczi út 44. szám alatt. Az archív fotón látható falikép Haranghy Jenő műve

A húszas évek elején kezdett elterjedni a magyaros, csárdahangulatú belsők kialakítása a fővárosban. Faragott bútorok, csuprok, vaddisznóbőrök, halászhálók kezdték ellepni a vendéglőket, sörözőket. A sajátos hangulatot népies festményekkel, történelmi jeleneteket ábrázoló freskókkal fokozták. Noha a Keszey belső berendezése mértéktartó, kiváló asztalosipari kvalitásokat bizonyító bútorokkal volt berendezve, nem lebecsülhető értéke volt a tükrös-üvegablakos válaszfal az előtér és a nagyterem között – mégis utólérte a magyaros díszítőkedv divatja. Felkerült a falra a kor legismertebb grafikusának, illusztrátorának *Haranghy Jenőnek* néhány képe. Haranghy az Iparművészeti Iskola vezető grafikatanára volt 1915 és 1945 között. Tucatjával díszítette a két háború közti középületeket, vendéglőket falképeivel. Köztük talán a legismertebb a Mátyás-pince és a volt Britannia (Béke, Radisson) Szondy-sörözője volt.

Fotó: Frankl Aljona

A Keszeybe került legnagyobb műve a vendéglátó Szent Istvánt ábrázolja. Az utolsó vacsora modorában megfestett képen a nagy királyt a legkülönfélébb rétegek és méltóságok képviselői veszik körül.

A Keszeyt és benne Haranghy Jenőt elsöpörte a történelem, ma jellegtelen gyorsbüfé éktelenkedik a helyén.

Bodor Ferenc

TÁNCOLJUNK!

Régen a művészet része volt az életnek

A táncház-mozgalom 1972-ben – a Televízió emlékezetes *Röpülj páva* vetélkedője után – indult országos hódító útjára, s néhány év alatt a fiatalok ezreit és tízezreit hódította meg. A valamikori falusi táncházak mintájára országszerte táncházak alakultak, s napjainkban már *Budapesten minden este van táncház* valamelyik művelődési házban. A legtöbb vendéget évek óta a *Téka együttes* fogadja péntekenként az *Almássy téri Szabadidő Központban*. Délután 5-7 óráig a gyermekek táncolnak, s a tánc mellett kézműves foglalkozásokon, közös énekes-táncos játékok tanulásán vehetnek részt. A felnőtt táncház 7 órakor tánctanítással kezdődik, majd szabadtánccal folytatódik. Alkalmanként néprajzi vonatkozású előadásokat, diavetítéseket, kiállításokat szerveznek, s vidéki együtteseket is bemutatnak.

A táncház mozgalom programját *Beszprémy Katalin* így fogalmazza meg: „Évszázadokon át virágzott nálunk egy gazdag kultúra. Emberformáló, humánus értékeket megtartó voltát most kezdjük igazi nagyságában értékelni, akkor, mikor már meghalt, végérvényesen a sírba szállt. Feltámasztása lehetetlen, értelmetlen is volna. Modell volta viszont kétségtelen, eredményeire nem odafigyelni több mint bűn. Ha magasabb fokon egy demokratikus embert alakító, kiteljesítő kultúrát akarunk teremteni – márpedig mi más lehet a célunk? – akkor erről a gazdag örökségről nem szabad megfeledkeznünk. Ez a kultúra a hagyományos paraszti világban nemcsak a századok folyamán csiszolt, érlelt technikai fogásokat, táncokat, dalokat örökítette apáról fiúra, anyáról leányra, hanem az élet minden területét behálózó szokás- és ízlésrendet, gazdag jelentésvilágot, a közösségek tiszteletét is közvetítette. Ha valaki megtanult szőni, faragni, nemcsak az ehhez szükséges ismeretanyagot sajátította el, hanem olyan magasrendű szellemi értékek birtokába is jutott, ami biztos eligazodást jelentett az élet minden területén. Régen a művészet szerves része volt az életnek, s az emberek tudták, hogy csak hagyományaikra támaszkodva képesek környezetüket úgy formálni, hogy otthon érezzék magukat benne. Ezt az örökséget igyekszünk továbbadni, hogy a mai – individualizmusnak kedvező rohanásban – legyen kedvünk összekapcsolódva énekelni, táncolni, hogy a nyári táborok alkalmával a felszínes ismeretségek helyét a közös munkával, élménnyel megalapozott barátságoké foglalja el, s a táncházon belül apró közösségek is létrejöhessenek."

Az elmúlt években hat táncházi füzetet is megjelentettek. *Sebestyén Mártát, Timár Sándort, Budai Ilonát* színes interjúkban mutatták be, *Győrffy Istvánra, Martyn Györgyre, Kós Károlyra* emlékedett hangú cikkekben emlékeztek; könyvismertetéseket, lemezajánlásokat közöltek. A megjelent füzetek – vallomásaikkal, híreikkel, élménybeszámolóikkal – hű krónikái annak a lelkes és elkötelezett munkának, amelyet a Téka együttes a magyarországi táncházmozgalomban a kezdetek óta betölt.

FELHÍVÁS

A Románc Tánciskola felvételt hirdet 6-16 éves korig cigány fiatalok részére. Az iskola hivatásos táncosokat képez. Várjuk a tehetséges fiatalok jelentkezését, akik hivatásuknak választják a táncot.

Jelentkezés: 1074 Budapest, Hársfa u. 43. sz. 8-16 óráig
Telefon: 122-7202

Szecső Kovács Zoltán
művészeti vezető

HARANGHY Jenő festő

Debrecen, Kossuth u., ref.templom 1887

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II. köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991
106-107.,ill.

Előadás a szektákról

„Őrizzük meg a szeretetünket!"

Napjainkban mind több és több szó esik a vallásról, valamint azokról a gyülekezetekről, melyek az „Óegyház" hitelveit elferdítve próbálnak tagokat toborozni. Bizonyára sokak fejében megfordult már a kérdés, mit tudnak tenni a történelmi egyházak a szekták ellen. Erre keresett választ a Kereszténydemokrata Néppárt tatabányai szervezete, amikor meghívta városunkba a kiváló teológiai tanárt, *dr. Ladocsi Gáspárt*.

A polgármesteri hivatal nagytermében sok érdeklődő hallgatta meg a szónoklattant is jól ismerő, a helyénvaló humorban bővelkedő stílusú tanár kerek, filozófiai tartalmú előadását, amelyet az alapfogalmak tisztázására és az egyházak tanítási elveire épített.

Dr. Ladocsi Gáspár elmondta, hogy a szekták megjelenését a társadalmi kihatású kultúrváltások eredményezik. Ma is ilyen korban élünk, így természetes jelenségként éljük át a különböző gyülekezetek létrejöttét. Ám nem mindegy, hogyan fogadják el a szekta tagjai a szentírást és mennyiben tud identitást adni ez a közösség a híveinek. A szabad választás lehetősége eredményezi azt a bizonytalanságot, amely a mai vallási kultúra sajnálatos jellemzője. Főként a kereső vagy reményvesztett fiatalságra, a kiábrándult emberekre jelenthet veszélyt az a közösség, amelyben erkölcsi hátrányba kerülve, kiszolgáltatottá válik a teológiai műveletlenség alapján létrejött szekta újdonsült tagja. Az előadó nyomatékosan figyelmeztetett arra, hogy a társadalom nem tűrheti meg a közjót romboló, az isteni és a természetes emberi szeretetet semmibe vevő mozgalmak tevékenységét. Az egyház mindig nyíltan nyújtja az ismereteket, még akkor is, amikor a visszavonultság ideje alatt próbálja beleérlelni híveit a papi és szerzetesi közösségbe. A szektákkal ellentétben az egyén döntésénél nem a személyi ráhatást, hanem a szabad akaratot részesíti előnyben.

Társadalmi értéken a közjóért való áldozatvállalást és a segítségnyújtást értjük, ám a szekták nem a társadalom egészét akarják előbbre vinni, sőt, közülük nem egy anyagiakban is próbálja kihasználni az embereket. A jövő oktatóinak rendkívül nagy gondot okoz, ha tanítványaik személyiségét e szekták leépítik, és ez a társadalom egészséges fejlődését is nehezíti.

Az előadás a hallgatóság kérdéseivel és az azokra adott válaszokkal zárult. A rendezvény sokoldalúságát és érdekességét bizonyítja, hogy az érdeklődők között voltak hívők, ateisták, sőt még szektatagok is. Dr. Ladocsi Gáspár emberségével és műveltségével még az ő nézeteivel szembenálló embertársának a kérdéseire is olyan bölcsességgel felelt, hogy csak becsülni lehet érte. Annak, aki végighallgatta a tartalmas előadást, – tisztábban látáson túl – biztosan ez a mondat jelentette a legtöbbet: Őrizzük meg a szeretetünket!

P. A.

Dorogon éltek – Dorogon alkottak

A bányatelepi Modigliani

Aligha találtak volna alkalmasabb pillanatot, történelmi határkővel jelzett napot, mint október 23-át, amikor Dorog mai társadalma, élén az önkormányzati képviselő-testülettel, akik élvezték a megyei Kernstok Károly Alapítvány támogatását újrafedezték elfelejtett értékük részét. A Dorogon élt, vagy az itt alkotott művészek képeit gyűjtötték össze. Az alkotásokat a József Attila művelődési házban állították ki.

Ha nem is telefonkönyvi értelmű dimenzióba, képzőművészeti értékében roppant gazdag a névsor. *Haranghy Jenő* (1894-1951) festőművész, mozaik, üvegablak, freskó, könyvillusztrátor, bélyegtervező művész alkotásainak legjelesebb darabjai, a szén keletkezésének freskó sorozata Doroghoz, az 1930-as évek közepén épült Munkásotthon színháztermének díszítéséhez kötődik. Haranghy Jenő özvegye és lánya, Judit jött el a kiállításra Dorogra. Kevesen tudják, hogy az úgynevezett „bányász templom" üvegablakait, Szent Cecíliáról, Szent Borbáláról – és más szentekről ő készítette. Hallatlanul nagy, aprólékos és tudományos hátterű munka a szén keletkezése freskósorozat. Az őstengerek áradásától, a növényzet föld alá kerülésétől a kályha mellett melegedő (e kép figuráiban önmagát és családját festette meg – a felesége vissza emlékezését idézzük) bányász képe jelenik meg. Sajnos, ez a freskósorozat az 1950-es években károkat szenvedett, az akkori buzgó utókor Rákosi Mátyást és az éppen aktuális Kossuth-díjas vájárt festette be a freskóba.

Koszkol Jenő festőművész (1868-1935) Dorog szülötte. Székely Bertalan és Lotz Károly voltak festészeti tanulmányaiban mesterei. Akvarell és pasztell technikával alkotta táj-, arckép-, csendélet képeit. Művei a legkeresettebb darabok a művészeti aukciókon. Az 1928-as években Dorogon élt. Több nagyméretű pasztell képet készített az akkor épülő településről. Ma ezek a képek nemcsak mint képzőművészeti alkotások, kincsek, hanem helytörténeti dokumentumokként is nélkülözhetetlenek.

Rauscher György, festőművész (1902-1930) apja dorogi körorvos volt. A nagy ígéretű fiatalember tanulmányait Bécsben, majd Budapesten, a Képzőművészeti Főiskolán Réti István növendékeként fejezte be. 1927-30 között Berlinben élt. A korabeli újságok kedvelt illusztrátora volt. A francia avantgard, elsősorban Modigliani, Dix, Foujita stílusa hatott rá: Szomory Dezső, Honthy Hanna, Marlene Ditrich portréja került ki ecsetjei alól.

Puxbaum Jenő nevét büszkeséggel és némi szégyenkezéssel kell kiejtenünk. Röstelkednünk kell, mert művészi ereje teljében, az 1990-ben bekövetkezett haláláig méltánytalanul mellőzött, bántott ember volt Dorogon. Csillés, figurán, fűtő és éjjeliőr volt. Közben ontotta a csodálatosan derűs, hangulatos olajképeket. A Képzőművészeti Főiskolán Vaszary, Szőnyi és Aba-Novák tanítványa volt. Keserű, befelé forduló ember lett. Ám nem múlhatott el Dorogon olyan képzőművészeti esemény, ahol ne jelent volna meg. Bölcs, jóindulatú tanácsokkal segítette a pályakezdő fiatalokat.

Rauscher György: Szomory Dezső

Kucs Béla (1925-1984) szobrászművész dorogi csilléskén kezdte életét. Művészeti tanulmányait Budapesten, a Derkovits kollégiumban kezdte. Beck András, Pátzay Pál és Mikus Sándor voltak mesterei. Élete első köztéri szobra, az 1948-ban faragott Petőfi-szobor Dorogon áll. A városban más köztéri alkotása is van. Országszerte díszítik tereinket Kucs Béla alkotásai.

A múzsák testvérek. Sőt, ikrek. Dorogról szólva elsősorban a zenét tekintettük eddig uralkodónak. Lám, most Dorog megkövette szülötteit. Min denki tudja és mindenki saj nálja: Késői felismerés, de mé a feledés huszonnegyedik órá előtti másodpercek ünnepe tárlat. Tárlat? Ne titkoljuk, bá hallatlanul gazdag művek köz szemléje ez. Ám egy futó en lékű tárlatnál többet jelent Dorognak.

Egy város kezdi visszanyer önbecslését. Ennek is jele „Megmentett pillanatok" kiáll tás.

Cs. Nagy Laj

Ünnep Mosonmagyaróváron

175 éves a gazdászképzés

A Pannon Agrártudományi Egyetem Mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Kara október 25-én ünnepelte alapításának 175. évfordulóját. A jubileumról nagyszabású ünnepség keretében emlékezett meg az iskola oktatói kara és diákjai. A rendezvényre közéletünk hazai képviselői mellett, határainkon túl élő jeles személyiségek is meghívót kaptak.

A mosonmagyaróvári agrárfelsőoktatási intézmény fennállása óta a szakemberek képzésén túl, a mezőgazdasági tudományok fejlesztésén munkálkodik. A nagyhírű intézmény jogelődjét, a Gazdasági Magán Tanintézetet Albert Kázmér szász-tescheni herceg alapította 1818-ban. Az iskola működése az 1848-as szabadságharc ideje alatt szünetelt, mert a tanárok és a hallgatók részt vettek a függetlenségi mozgalomban. A magán tanintézetet 1850-ben Császári és Királyi Gazdasági Felsőbb Tanintézetté szervezték át. Ettől számítva folyamatos volt a működése 1949-ig, amikor a Magyar Agrártudományi Egyetem vidéki osztályait megszüntették. A képzés 1954-ben indult újra.

Az 1867-es kiegyezés következményeként, 1872-ben a magyaróvári tanintézetből kivált a Bécsi Agrártudományi Egyetem, mellyel azóta is szoros szakmai kapcsolatot tartanak fenn. A magyaróvári agrárfelsőoktatásnak szerepe volt abban, hogy a XIX. század második felében a gazdasági fellendülés diktálta igényeknek megfelelve tudományos kutató állomások sorát hozták létre. Mosonmagyaróváron, az oktatás és kutatás fellegvárában alakulhatott ki az a nemzetközi szinten is ismert szakembergárda, amelyet világszerte „nagy tanári karként" tisztelnek.

1970-től 1987-ig a keszthelyi és a mosonmagyaróvári agrárfelsőoktatási intézmények egy egyetem keretében végezték munkájukat. Hozzájuk csatlakozott 1987-ben a Kaposvári Állattenyésztési Főiskola állattenyésztési karként.

A struktúraváltás folyamatában lévő magyar mezőgazdaság igényeinek megfelelve új szakok indítását is tervezik Mosonmagyaróváron. Biztosítva ezzel azt a fajta szakmai képzést, melynek birtokában a szakemberek megfelelhetnek a gazdaságok diktálta, új gyakorlati feladatoknak.

Megjelent a Dunakanyar

Értékek nyomában

Október utolsó hetében jut el az olvasókhoz a Dunakanyar, a Közép-Dunavidéki Intéző Bi-

Oldalas cikkben ír Zajovits Ferenc dr. Bády Istvánról, aki a rendszerváltás után Esztergom

Új tanműhelyben, „móri vendégekkel"

Új, öt oktatótermes tanműhely készült el a napokban Oroszlányban. Az építkezéshez a szükséges összeget az Oroszlányi Bányák Kft. biztosította. A borbála-telepi volt szállítóüzem területén elkészült műhelyben a helyi 312. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet és a móri Perczel Mór Szakközépiskola lakatos és villanyszerelő tanulói sajátíthatják el leendő szakmájuk gyakorlati tudnivalóit, fortélyait. Ottjártunkkor éppen a Fejér megyei móri szakmunkástanulók másodéveseinek tartott órát *Udvari Csaba* (középen) móri és *Sili József* (balról) oroszlányi szakoktató irányításával.

Fotó: Fenyvesi

Továbbképzés táncpedagógusoknak

A Táncpedagógusok Orsz gos Szövetsége szervezésébe Barbara Deutsch Weber tréne koreográfus, ADTV tánctanár, tízszeres világbajnok Danc Show Formation szakmai vez tője tart továbbképzést noven ber 28-án, 10-13 óráig és 14-1 óráig. A továbbképzés anyag az 1993/94-es európai divat- c társastánc újdonságok, példá Flyting Eight, Electric Slid Cowboy Boogie, Western Tw Step, Cowboy Cha-Cha.

Jelentkezni november 10-i lehet az alábbi címen vagy tel fonszámon: Táncpedagógus Országos Szövetsége 1068 B dapest, Városligeti fasor 38. Telefon: 142-986 121-1120/117.

Hét országra szóló utazás Skóciába (1.)

A garabonciások útra kelnek

Vidáman, tele izgalommal vágtunk útnak, október hetedikén autóbusszal Skócia felé, hogy részt vegyünk Midlothianben a barátság fesztiválon. Mindnyájan tudtuk, hogy három napon át megy majd a buszunk. Ám ettől a fáradtságtól egyikünk sem félt. Repülőből nézve „térkép e táj" (Radnóti szavaival), de az autóbuszból hét országot csodálhattunk meg. Elindulva szép hazánkból: Ausztria, Németország, Luxemburg, Belgium, Franciaország, Anglia, s végül a cél Skócia.

Komáromban szállt fel a

mári László, a megyei közgyűlés tagja, *Perneczky László*, a megyeháza osztályvezetője, *Virág Jenő*, a megyeháza főmunkatársa, *Kárpáti Edit*, a megyeháza nemzetközi referense, *Szekfű Józsefné, Erika* tolmács, *Varga Krisztina*, a tatabányai Árpád Gimnázium diákja. És természetesen, a 24 Óra képviseletében krónikásként e sorok írója. Utaskísérőnk és tolmácsunk *Adonyi Olga* (KOMTURISZT) karmesterkedésével indultunk útnak.

Minden ijesztgetés tévesnek bizonyult, a nagy menekült invázió ellenére az osztrák határon pillanatok alatt átjutottunk

morkodtunk amiatt, hogy nálunk ez a jól ápoltság bizony sok helyütt hiányzik, ami itt természetes volt.

A hegyi legelők sora békét sugárzott, tehenek kérődztek, birkák legeltek. Talán Németország tájai tették ránk a legmélyebb benyomást. A hegyek közötti katlanokban, völgyekben csodálatos falvak tündököltek az októberi napfényben. A domboldalakon meghúzódó szőlőskertek kordonjait mintha vonalzóval húzták volna meg, akárcsak a szépen művelt földeket. Itt szántottak, ott tárcsáztak, amott géppel kaszálták a szénát. Másutt repce virágzott

lasztani úti eszközül.

Adonyi Olga felidézte min azt, amit ugyan tanultunk tört nelemből, földrajzból, ám m élővé vált, ahogy megpillantha tuk a várakat, városokat, erd rengeteget a maga valóságába Gyakorta fotóztunk, s két v deo-kamera is megörökítette látottakat.

S, hogy még csodálatosa legyen a hangulatunk, arról Garabonciás együttes (csu kedves diák) gondoskodott. T náraikkal, vezetőikkel alkal koncerteket adtak, táncolni buszban nem lehetett, ám n tázni, zenélni igen.

Elbűvölő népdalok csend

Haranghy Jenő

HARANGHY Jenő

BALAJTHY KATALIN:

Ez a nép egy főnixmadár

A Szeret jobb partján ott a falu, moldvai magyar falvak hosszú sorában. Hatezres lakosságának anyanyelve a moldvai csángó nyelvjárás, de a legöregebbek kivételével mindenki tud románul is. A gyerekekhez már inkább románul szólnak: ha iskola, ha kórház, ne kerüljenek hátrányba. Sok gyerek így ért ugyan, de már nem beszél magyarul.

A falu képe keveset változott az elmúlt évtizedekben. A töltésen álló, alacsony, tapasztott falú házak közt mégis van néhány emeletes, a kifinomult falurombolás példái: egy időben tilos volt hagyományos csángó házat építeni. Az emeletet nemigen lakják, van, aki fát tart odafönt, más a tyúkokat ülteti föl éjszakára.

Az 1989-es fordulat után itt is megszűnt a kollektív, a legnagyobb helyi munkaadó, és tömegesen jöttek haza azok, akik addig az iparban dolgoztak országszerte, s most utcára kerültek. De föld, föld nincs elég. Van, aki ezért Magyarországon próbál szerencsét (nyugatabbra csak meghívólevéllel és vízummal mehetne). Más vállalkozásba fog. Működik már a faluban kis kötőüzem, fodrászat, cipészműhely, malom és presszó, meg néhány magazin mixt, apró vegyesbolt magyar szappannal és dezodorral, kínai és török elegybelegy áruval. A tanulásnak errefelé nincsen hagyománya, a ritka egyéni ambíciót rendszerint elfojtja az értetlen környezet és a szegénység. A gyönge helyi iskola amúgy se tudja kellően fölkészíteni diákjait egy jó líceumra. Legutóbb is részben ezért volt kénytelen visszajönni egy Erdélyben tanuló itteni középiskolás csoport.

***

Baka Gergely szikár, erős öregember. Egy kicsit rövidlátó, szemüvegét cirkalmasan hajlított sárgaréz keret tartja, tekintetében a szemüveg mögött jóindulat és érdeklődés.

Sokáig boltosként dolgozott, ezért többre tartja magát a falujabelieknél. Nem is úgy él egészen, mint más. Házához egy tapaszték-épületben fürdőszobát csinált katlannal, káddal. Tisztaházában pedig gyári készítésű könyvespolc, rajta félszáz, nagyrészt magyar nyelvű munka, régi kalendáriumok és kegyes irodalom. Apjától valók, akitől a magyar betűt is tanulta, ezért megbecsüli, bár nemigen olvassa őket. Nem hogy nem szeret magyarul, hanem hát fárasztja, másmódú írás, mint a román.

András, akivel utazom, erdélyi népdalgyűjtő, huszonöt éve járja Moldvát, most éppen énekeseket toboroz egy fesztiválra. Déltájban érkezünk Bakáékhoz, hát elfogadnak minket ebédre, útonjáró vándorokat. Sűrű fehérbab van sok zöldséggel, krumplival, utána szilvalekvárós palacsinta, mind igen jó.

Rajtunk kívül négyen ülnek az asztalnál: a gazda a feleségével, legkisebb fia, Eduárd (a másik három Bukarest és Galac gyáraiban), aztán a menye, ő szomszéd falubeli, szintén csángó, de magyarul nem tud. Unokái, Tiberiu és Ramóna már ettek, most alszanak. A két asszony nemigen szól, a fiatalabb a pillantásomat is kerüli. Eduárd izgatott, a magyarországi lehetőségekről kérdez, árakról és bérekről, de nehezen értem románnal tört szavait, hát zavartan elhallgat. A szót ezután András viszi, moldvai útjairól és csángó-kutatásairól beszél.

Délután egyedül maradok a gazdával. Meleg van, ő bort hoz a pincéből, aztán míg beszélgetünk, zöld ággal hajtja tőlünk a legyeket. Tudja ő, mi kell nekem. Melyik a legrégibb ház a faluban, ha fényképezni akarok. Van hely, ahol még ott az osztováta, úgy lehet, szövés közben kapom az asszonyt. A második szomszédban lakodalom lesz a héten, azt meg kell néznem.

És ha inget, mit vennék, hát innen már elhordták a javát, de ő majd kileli, kihez mehetnék mégis.

András késő délután jön meg szervezőútjáról. Aktatáskájában mindenféle vásznak, egyébként kevés sikerrel járt: ő útiköltséget és szállást ígért, de az emberek újabban pénzt is kérnek a fellépésért. Méltatlankodva ül le hozzánk a fehér papírral terített asztalhoz. Sokat iszik, harsányan beszél, szavaiban csángós fordulatok. Hirtelen a könyvespolcra néz, mintha először látná, odalép, és rövid szemle után levesz valamit, hopp, a Cantionale Catholicum. Az 1805-ös kiadás, ronggyá olvasva szokott előkerülni, de ez szép példány.

Hogy adod, Grigore? Hogy adnám, üti el a választ az öreg. Csak jól jönne egy kis pénz, biztatja András. A gazda mosolyog: való, de nem vagyok biznicár.

Azért kell, hogy tudjam, mit olvastok, magyaráz a vendég. Az öreg hajthatatlan: nem-nem-nem, tátim mondta, hogy ez sokat ér.

András ezután visszatér a borhoz, a könyvről egészen megfeledkezik. Mire a két asszony megjön és nekilát a vacsorafőzésnek, ő már az asztalra dőlve alszik, körülötte napraforgóhéj és a borospohár nyomának rózsaszín karikái. Immár megint csak úgy jött neki, szól a gazda, és mosolyog.

***

Valeri engedelmes, jó lány, nem csúnya és nem szép: fiatal. Amikor a tíz osztályt befejezte, végzett a könyvekkel. Azóta nem olvas, legföljebb ha a tévében feliratos film megy, olyankor maga elé mondja a román szöveget. Egyetsmás így is eljut hozzá a világból: hallta-e, súgja, Dobrudzsébe nyolckilós sáskával, puskával lövik őket!

Valeri szorgalmas, derék lány, tud szőni-fonni, ért minden asszonyi munkához. Ha végképp nincs dolog, akkor is jár a keze. Pulóvert köt, darabját ötezer lejért; nem nagy pénz, de legalább addig sem ül tétlenül.

Valeri férjhez megy. Szombaton négykor azonban, amikor a polgári esküvő volna, zárva a községház, a primária. A menyasszony lila dzsörzéruhában topog a lépcsőn, mellén viaszvirág, haján röpke ezüstháló. A polgári esküvő itt nem igazi ünnep, majd másnap a templomban! A szülők nem is jöttek el, csak a fiatalok barátai, meg néhány rokongyerek; ők is csendesen várakoznak. Fél ötkor aztán megjön a primár, középkorú, városias ember, nevet, kinyitja az ajtót, s mi betódulunk a szűk irodába. Valeri és Pável egykettőre összeadódik.

A primár most rám néz, ki vagyok? Ungureszka, ennek megörül. Helybeli, de csak pár szót tud magyarul, sziép kislány, ennyit mégis. Egy dalból is megragadt valami a fülében, mondani nem tud mit, hát énekel: Egy szál harangvirág, ennyi csak, mit adhatok, és kívánok még nagyon sok boldog névnapot!

Az íróasztalra fehér csomagolópapír kerül, rá főtt hús fazékban, azt körmöljük. Két pohár jár körbe, egy pálinkás, meg egy nagyobb a bornak. Valeri régi szokás szerint kendőt tesz a primár jobb vállára, nem háziszőttet ugyan, hanem pirosmintás gyári vásznat. A szó egyszerre magyarul és románul folyik.

A vendégek később átvonulnak Valeriék házához. A kis szobában harmonikás-dudaszós magnózene; valaki előveszi Delhusa Gjon legújabb kazettáját, belehallgatnak, de a másik zene kedvesebb. A hosszú asztalon pálinka és nagy tállal darált hús martilapu-levélben. A falon szentképek és tarka kendők, köztük egy szögön Valeri másnapra szánt menyasszonyi ruhája: buggyos fehér nyoncsipke ruha, földig érő hosszú. A sarokban feltornyozva a hozománya, magaszőtte takarók, párnák, kendők. Itt látom meg Valeri szelíd, szenvtelen arcát a Pávelé mellett. Átnyújtom ajándékaimat, egy doboz kockacukrot, villanykörtét, gyufát, borsot és vegetát. Átölelem, ő meghív másnapra: gyűjjön el, lásson csángó menyekezőt, fényképezzen le, hogyha tetszik!

Csak hétfőn látom viszont Valerit, Pável és ő kézenfogva jön velem szembe az utcán. Valeri mackónadrágban, könnyű ingben, felkendőzködve. Már készül a házuk, oda mennek éppen. A közelben, nagyapjának hepehupás, tág udvarán ott az új épület faváza, gerendái közt átsüt az ég kékje. Alkalmas, mondja fojtott örömmel Valeri, de csak lesz majd egy ullyan másmódú ház es, kőből rakva, úgy! hanem sokára, mert az nagy falka pénz.

***

Antika — huszonöt év körüli vékony, szőke fiú, mindig öltönyben látni — három éve az első csoport csángó diákkal jött tanulni Magyarországra. Anyanyelvét jól beszéli, mégis sokszor vált románra, hiszen a csángó dialektus az újabb fogalmakra legtöbbször úgyis román szavakat használ.

Antika elszántan tanulja a magyar köznyelvet. Az előkészítő tanfolyam neki kevés, ott nincs idő rá, hogy kedvére beszéljen. Hozzám is tanulni jön. Hétvégeken pedig jár-kel az utcán, kérdezősködik, hol a Parlament, a Városliget, csak hogy gyakorolja a nyelvet.

Antika orvosnak készül. Odahaza kitűnően érettségizett, az egyetemre mégse vették föl; mert csángó vagyok, azért, magyarázza. Hogy elutasították, többször nem próbálkozott. Nem volt, aki biztassa, aztán meg élni kellett, anyja négy kisgyermeket tartott egyedül.

De 1989 után megjöttek a magyarok Moldvába, s kínálták a tanulást a csángóknak. Érettségi kellett csak, emlékszik Antika, legalább 3,5-es bizonyítvány, és mondani, hogy magyarok vagyunk. Ő élete nagy lehetőségének tartja, hogy tanulhat, fogadkozik is, hogy nem szalasztja el. De a többiek, mondja, ők csak eljöttek, hogy ne üljenek honn, semmi se interesszálja őket.

Őt viszont mohón érdekli minden. Ha hozzám jön, nincs türelme kivárni a liftet, csak hamar, fölfut a hetedikre. Elámul a könyveimen, ennyit együtt! Nem erőst olvasnak mifelénk a népek, mondja. A szokásokról kérdez, illik-e könyvet kölcsönkérni, vagy akár csak levenni a polcról. Minden, amit Magyarországon lát, új, érdekes és nagyszerű neki.

A csángókat illetően derűlátó lesz, főnixmadár ez a nép, mondja róluk. Magáról meg: semmi bajom a románokkal, de én magyar vagyok, nagy magyar, megmondom bárkinek! Mégis, a vezetékneve román, ha beszél, gyakran nem értik, és egyszer, igen, hallotta, hogy valaki lecigányozza a széki árusokat. Kétségeitől szabadulni a könyvekhez kap. Eleinte válogatatlanul olvas mindenféle történelmi munkát, de hamar kialakul, hogy főleg a magyar őstörténet érdekli. Lelkesen beszél Nimródról és a sumér agyagtáblák magyar feliratáról.

Aztán vége az előkészítőnek, és én majd egy évig nem látom Antikát. Váratlanul állít be a nyár elején, kezében egy szál szegfűvel. Igen, fölvették az egyetemre, de sok fölöslegest kell tanulni, a második félévben meg is bukott egy tárgyból, hát majd jövőre! Az ötven csángó diákból még talán húsz tart ki, a többi, hacsak nem tudott valahogy itt maradni, hazament.

Ami őt illeti, készül az utóvizsgára, sokat olvas. A könyvek mellett rákapott a revistákra, folyóiratokra is, főleg a Hunnia füzetekre és a Szentkoronára. Otthon nem törődött a zsidókkal, de itt végre fölnyílt a szeme. Magyarországon ők gyúródnak elé mindenütt, túrnak ki mindeneket. Ne Románia, azt is ők tették tönkre. Lehet, Ceausescu zsidó vala, Petre Romanról megírta az újság, zsidó lesz Iliescu is.

***

Szekéren jövünk Rekecsin felől, Csurárék meg én. A kis ló, Sztella szerszámán piros bojt rontás ellen, két csengettyűje csilingel, ahogyan Sztella fut. A falu előtt jobbra fordulunk, rá a Szeret terére. Két hónapja nem esett, Csurárék nem is emlékeznek ilyen sivatag időre; ott az a kis föld, hadd lám, mi van vele.

A férfi apját Rostásnak hívták, míg a primár egyszer le nem fordította a nevét románra. Csuráru, Csurár, azóta ezen a néven él a család. Éltek mindig, amint tudtak, de hogy a kollektív megszűnt, élés nélkül maradtak. Így lett Csurár, mint sokan a faluból, pesti építkezéseken feketemunkás. Három éve, első ittjártamkor még úgy tett, mintha nem venne észre, hátat fordított nekem, nem köszönt; mert szégyelli a beszédit, mentette akkor Baka Gergely. Mára megjött a szava, szekerezés közben készségesen ismerteti pesti viszonyait. Minden nap dolgoznak, a hétvégeken is, húsvétkor lett volna egy kis szabadságuk, de aztán akkor is csak került valami munka. Pénzével elégedett, amit kap, azon valutát vesz, 450 márka, ennyit gyűjtött eddig. De a többiek tolvajosok, vigyázkodni kell; hanem a patron jó ember, rábízta a pénzét.

Csurár János Magdója — nevetős, aranyfogú asszony — szintén elégedett. Az útra táskarádiót hozott magával, most bekapcsolja; ahogy a rádió megszólal, pirossárga-kék fények villognak rajta. Finam dolgaik vannak a magyaroknak, mosolyog rám Magdó.

Megérkeztünk a Csurárék krumpliföldecskéjéhez, leszállunk. Jobbra kavicsos ágyában a Szeret, vizén rozsdás kotróhajó, régóta áll ott, mondja Csurár, most tavaszval aztán eldőlt, azóta süllyedez. De így van nálunk, pusztulnak mindenek. Máshogy vót régen, a kommunizm alatt, tódítja Magdó. A kollektív őrt rendelt a fődre, nem vót ullyan, hogy a csobán rávigye a johot a pityókásra, né, hogy le van tipodva. Ugyan mindegy, Ceausescu-e vagy más, a népségvel nem gondol egy is, ahogy a fejedelmek akarják, úgy leszen.

Nagyot hallgatva indulunk tovább. Most már a Szilistyében járunk, a falu újabban települt részén; az országút és a házak közt a senyveteg füvön kecskék legelésznek. Tovább a dombon jobbra az új templom, súlyos tömegével, betonelemeivel idegenül a házak fölött.

Elesteledik, mire Csurárékhoz érünk. A férfi kifogja a lovat, Magdó meg én leszállunk a szekérről. Indulnék haza, de behívnak, ereszkeggyék le nálunk! Jó üldögélnem a hűvös házban, méhdöngésben, pünkösdirózsa szagában. Magdó kihúzza a csutkát az üvegből, pálinkát bugyogyant egy kis pohárba, ő beteg, nem ihat, de engem unszol, a tisztesség kedvéjér! Kiiszom, aztán elköszönök. Elmenőben hallom, ahogy bent megszólal a tévé, s felhangzik az ismerős szignál: kilenc óra, kezdődik a Dallas.

MÁS

Piranéző

Piranéző - Piranesi parafrázisok - címmel nyílt kiállítás a Szépművészeti Múzeumban.

A Piranesi grafikáiból rendezett kiállítást követően a Szépművészeti Múzeum a Képzőművészeti Főiskolával és a Nappali Ház szerkesztőségével együtt képzőművészeti pályázatot hirdetett Piranesi Budapesten címmel. A pályázat Piranesi rézkarclátképeinek, építészei capriccióinak fantáziaszabadságára, fiktív és reális épületelemeket vegyítő, kötetlen komponálásmódjára, rézkarcainak különösen gazdag, artisztikus felületi textúrájára hívta fel a magyar művészek figyelmét és témakörként Budapestet jelölte meg.

A pályaművek nagy része grafika, de nem hiányzik a rajz, a fotó, a festmény, a szobor és a díszlet-terv sem. A kiállításon szereplő művek többsége a pályázatra készült, de felkérésre készített vagy korábbi munkákból válogatott építészeti témájú alkotások is kiegészítik a pályázók műveit. A legkorábbiak az 197O-es évekből valók. A kiállítás időhatára napjaink és a közelmúlt időszaka, a transzavantgard korszaka, amelynek eklektikájából, sokarcúságából egy szeletet mutat be, a teljesség igénye nélkül. Elismert művészek és pályakezdő fiatalok, főiskolai hallgatók művei egyaránt láthatók a huszonhárom pályázó és tizenhárom felkért művész hetven alkotását bemutató kiállításon, amely december 31-ig tekinthető meg.

Körmendi Galéria

A Körmendi Galériában (Budapest, V., Deák F. u. 15.) november 6-áig naponta 1O-18 ra között tekinthető meg Sváby Lajos festőművész kiállítása.

Éri Galéria

November 12-éig látható Sheila Isham New Yorki festőművész kiállítása az Éri Galériában (Budapest, V., Ferenciek tere 5.)

Sheila Isham:

„Úgy érzem, hogy valamennyi kultúra, amellyel kapcsolatba kerültem Haitin, Afrikában, Indiában és a Távol-Keleten, mind kapcsolódnak egymáshoz, egy egységes egész részei. Aki pedig ezt nem érzi át festményeimet nézve, azok számára nem tudok mit mondani."

Magyar Műkereskedők Szalonja

Másodszor nyitotta meg kapuit a Magyar Műkereskedők Szalonja. A mintegy három évszázad egyetemes és magyar festészetét felvonultató tárlat ezúttal a Magyar Nemzeti Galéria jóvoltából a Galéria kupolatermében látható. A kiállított festmények között megtekinthetők többek között Aba-Novák, Czóbel, Bortnyik, Rippl Rónai és Ferenczy művei, valamint számos jeles kortárs művész alkotásai.

A kiállítás október 3O-áig látható hétfő kivételével naponta 1O-18 ig.

FMK Galéria

November 2-án 19 órakor nyílik és november 21-ig tekinthető meg IGUCHI Toshino kiállítása a Fiatal Művészek Klubjában (VI., Andrássy u. 112.).

A kultúrával foglalkozó emberek, ha éppen történészek, a művészet fogalmának egyik, mondhatjuk kritikai-elméleti oldalát képviselik. A másik, a gyakorlat oldala az alkotóké, ami szintén egyéni jellegzetességekkel bír. Ezért mindig érdekes, ha olyan művész munkáit láthatjuk, aki egyaránt képviseli a különböző megközelítési lehetőségeket, lévén egyszerre gyakorló és szakember.

IGUCHI Toshino, a másfél évig hazánkban tartózkodó japán grafikus-művészettörténész e csoportba tartozik. Budapesten Moholy-Nagy László életművét kutatja, és tán ezért olyan fontos számára a konstrukció fogalma a műalkotásban. Saját képeit is „organikus-konstruktív"-ként határozza meg, és e kiállításának alkotásai is sorozatokból álló sík-építmények. Az egyes nyomatok egy-egy folyamat állomásai, szekvenciák, amik a készítésben résztvevő és saját törvényeiknek engedelmeskedő anyagok (rézlemez, festékek) alakulását dokumentálják.

E bemutató élményt ígér mindazoknak, akik a kortárs művészetben a szépség kategóriáját keresik, a „természetes működés" esztétikumát, amit ez alkalommal egy más kultúrájú művész közvetít számunkra egyedi technikájú rézmetszeteivel.

Petrányi Zsolt

Könyvesház

Budapest Székesfőváros Könyves- és kávéháza (Budapest, VI., Király u. 5O.) október 28-án 18 órakor barkocha estet rendezett. A játékot *Lator László* vezette.

Október 28-án 18 órakor pedig a televízióból jól ismert játékra, a „Lyukas órára" látogathattak el az érdeklődők.

Óbudai Társaskör

Az Óbudai Társaskörben október 24-én 19 órai kezdettel *Eredeti művek és átiratok csellóra és zongorára* címmel Morzsa Oszkár zongora és *Kusay Husszein* cselló koncertjére került sor. Műsoron Beethoven, Scarlatti, Schumann, de Falla, E.Block, Rahmanyinov, Chopin és Debussy művei.

Ducki plakát

Október 25-én nyílt meg a debreceni Kossuth Lajos tudományegyetem épületében (Debrecen, Egyetem tér 1.) Ducki Krzysztof plakátkiállítása.

Krzysztof Ducki Varsóban született, ugyanott szerzett diplomát 1982-ben a Varsói Képzőművészeti Akadémia grafika szakán. Tanulmányai befejeztével Magyarországra költözött. Azóta is Budapesten él és alkot. Egy időben a DOPP-csoport (Ducki, Orosz, Pócs, Pinczehelyi) tagjaként tevékenykedett.

Számos önálló és csoportos kiállításon vett részt Magyarországon és külföldön.

Az örökkévalóság előtt...
(Makótól Jeruzsálemig)

Endrődy Gábor fotókiállítása a makói József Attila Múzeumban (Makó, Megyeház u. 4.) november 2O-áig látogatható.

1994. május 27-29-én a Makóról elszármazott és a világban szétszóródott zsidók találkozót és megemlékezést tartottak szülővárosukban (vagy szüleik városában) Vorhand Mózes, az 5O éve elhunyt makói rabbi emlékére.

Különös tisztelet övezi e férfiút, aki néhány héttel az 1944-es deportálások előtt, május 27-én halt meg, a visszaemlékezések szerint erőszakos halállal. A legenda szerint halála előtt elmondott imáinak tulajdonítható a makói zsidóság nagyobb részének megmenekülése a haláltól. Az emlékezni, imádkozni hazatértek felkeresték a zsinagógát, a temetőt, s egykori házaikat, lakásaikat. Volt, aki 4O-5O éve most jött először ismét Makóra. A mintegy 15O résztvevő többsége Izraelből, az Egyesült Államokból, Kanadából, Angliából, s néhányuk Franciaországból, Ausztriából érkezett. E háromnapos eseményt örökítik meg Endrődy Gábor felvételei.

Szerkesztői üzenetek:

Rövid lesz ez alkalommal ez a rovat, mindössze néhány gondolat. Először arról, ami voltaképpen az impresszumból is kiolvasható, hogy a lapot mostantól fogva egy új kiadó, az Irodalom kft adja ki. Tulajdonosai: az Élet és Irodalom Alapítvány, Princz Gábor és Szvák Gyula. Az új tulajdonosok rövidesen sajtótájékoztatón számolnak be lappal kapcsolatos elképzeléseikről, most csupán annyit, hogy szándékaik szerint az Élet és Irodalom már a legközelebbi jövőben is, és az eddigiektől merőben eltérően, mondhatni szerkesztőség-szerűen működik majd. Például télen fűtött szobában születik majd meg a lap, lesz írógéppapír, sőt, rendszeres fizetés, és — szerzők figyelmébe: — rendszeres honorárfiumfizetés. Talán — még nem szoktunk el tőle teljesen.

Másodszor, arról, ami azonnal szembetűnő: 1993. március 26-án jelent meg utoljára ebben a formában az Élet és Irodalom. Nagyjából másfél év telt el azóta, azt hiszem, megszokni sosem lehetett.

Minden egyéb, nem lényegtelen, de inkább adatszerű változás az impresszumból kiolvasható. Cím, telefonszám, miegyebek.

Végezetül pedig köszönet mindazoknak, akik az elmúlt nehéz években is kitartottak a lap mellett, elviselték számtalan hibáját, számtalan átgondolatlanságát, amelyekről most nagyon egyszerű és szimpla dolog lenne azt mondani, hogy mindegyik a körülmények számlájára írandó. Ezt nem is mondja senki, viszont érthető okokból, mostantól kezdve mindennél jobban érdekel minket az, ami következik. A jövő számban mindenről bővebben beszámolunk.

Az irodalmi illusztráció és Haranghy Jenő

Az illusztráció, az irodalmi, a művészi kísérőrajz „az egyszerű szemléltetésen túllépve, új művészi élmény hozzáadásával a szöveg mélyebb megértéséhez, átéléséhez segíti az olvasót" — (Műv. Lex.II.k.437). Segítheti — redukálhatjuk megengedővé, feltételessé a valóságos hatást, amit jó esetben a fontos illusztráció valóban kiválthat, előidézhet.

Hozzátehetem: csak olyan esetben és olyan olvasóban, aki fogékony rá. Sokszoros történetek: gyerekek fantáziáját hogyan gazdagította-tágította egy-egy illusztrált Verne, amelyben életreszóló vizuális élményként összeforrott a kép és szöveg.

Az Irodalmi Múzeum gyűjteményébe került nemrég Banga Ferenc-Esterházy Péter különös tekercs-könyvének, a Nő-nek kézirata, amely kép és szöveg egyedi szimbiózisa.

És bővíthető a sor az irodalmi kísérőrajzok, a művészi illusztrációk könyvekbe foglalt példáival: Kondor Béla Hemingway Öreg halászának fametszetei, Baász Imre Kalevala-képei, Szalay Lajos Genezis-sorozata s még előbbről Zichy Mihály Arany ballada-képei, a nagybányai művészek rajzaival gazdag Kiss József verseskönyv, a szecessziós köyvek, Lesznai Anna, Kozma Lajos, Falus Elek munkái, s a kiadók, a nyomdák, a Nyugat könyvek, a Kner nyomda legfontosabb darabjai. Mindezek a hazai illusztráció történet fotos műegyüttesei; s részei az irodalmi kísérőrajz, művészeti illusztrációk históriájának, amely teljes mélységében máig föltáratlan. Hiánypótló lenne, ha kutatók és intézmények összefogásával a kiadók s az alkotók felőli együttes közelítéssel kiszélesedne a magyar illusztrációtörténet tudományos s vizuális földolgozása, publikálása. Azon az úton, amit épp a Petőfi Irodalmi Múzeum kezdett — a Kner s a Nyugat-könyvek kiállításaival — és folytat e tárlattal.

Az Aba Novák-Derkovits-Szőnyi generációhoz tartozó Haranghy Jenő tárlatán tanulságos példákat láthatunk elsősorban az irodalommal összefüggő munkáiból: címlapokat, illusztrált köteteket, illusztrációsorozatokat, rajzkönyvet, ex libriseket, vázlatokat. Murális munkáiból a legismertebb, a Béke Szállóban lévő ugyancsak az irodalomból veszi témáját. Haranghy a historizáló-naturalista fölfogástól, volt mester, Révész Imre sugallta példáktól egy szecessziós perióduson át (e szakasz legszínvonalasabb borítója a Nyugat Könyvének közé simuló Móricz kötet, a Karak Szultán) jutott el egy elnyújtott idejű, prolongált art decós, részletezőbb rajzfölfogásig.

Haranghy Jenőnek az irodalomhoz kapcsolódó művei a kép és szöveg együttes fontosságára, együttes megjelenésük szükségességére irányítják a figyelmet. Arra is, hogy megrendelők híján az irodalmi illusztráció, mint műfaj — ma vesztegel, mármár megszűnőben van. Pedig a Gutenberg-Galaxisban — amíg van — kellene, hogy helye legyen.

(Elhangzott a Petőfi Irodalmi Múzeum Haranghy Jenő kiállítása megnyitójaként, 1994. szeptember 22-én.)

Sümegi György

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívjuk önt és családját

Haranghy Jenő

emlékkiállításunk megnyitójára

1994. szeptember 22-én 17 órára

A kiállítást a művész születésének 100. évfordulója alkalmából rendezzük könyvművészeti munkáiból.

A kiállítás helye:
Petőfi Irodalmi Muzeum Budapest Károlyi Mihály utca 16.

A kiállítást megnyitja

dr. Sümegi György

művészettörténész, főosztályvezető

Az alkalomra emlékérmet készít
és a tanítványok nevében köszöntőt mond

Bozó Gyula

festőművész

A kiállítás 1994. december 31-ig tart nyitva.

A kiállítást támogatja: Radison Béke Hotel

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Haranghy Miklós

NÉPSZAVA

1962 OKT 25

— A KINIZSI-VÁR ötvenezredik látogatóját, Albrecht István pápai gépkocsivezetőt, szerdán Zákonyi Ferenc, a megye idegenforgalmi hivatalának vezetője köszöntötte. A szerencsés turistát megajándékozták Haranghy Miklós festőművész »Kinizsi-vár« című tollrajzával és a vár történetéről szóló könyvvel.

amelyek falairól a távoli
büszke sziget szabadság-
harcáról beszélnek a fe-
kete-fehér fényképek, az

Langhy Miklós, grafikus M Dh

A nagyvársonyi „végvári napok" játékain a jelmezeket tervezte.

M. B.: „Új Kinizsiász" Nagyvársonyban 6.

Esti Hírlap, Bp. 1962. szept. 3.

Haranghy Miklós — munka közben.

(Fotó: Szabó Ferenc)

Napló (Jegyzet)
1962 Nov 16

eddig nem sikerült lev

— A SZOVJET FÉRFI
SÁRLABDA-VÁLOGATC
Államok-beli vendégsz
a harmadik mérkőzését ja

talanfa és Ukk helyzése
nyek: Ukk—Nemeshany 4:2 (0:1).
Gógánfa—Bazaltbánya mérkőzés a
utóbbi távolmaradása miatt elmarad
a két pontot 0:0 gólaránnyal Gógánf
kapta.

A KILIÁN KUPA VÉGEREDMÉNY

1. Zalagyömörő	6	5	1	0	27: 5
2. Szentimrefalva	6	3	1	2	1: 5
3. Kisgörbő	6	3	0	3	2:13
4. Rigács	6	0	0	6	5:12

VESZPRÉMI JÁRÁS

1. Fűzfő II.	13	11	0	2	56:13
2. Hajmáskér	13	10	0	3	36:14
3. Öskü	13	9	2	2	31:18
4. Ósi Petőfi	13	8	2	3	30:23
5. Csaják	12	8	1	3	28:18

Általában a várt eredmények szül
tek. Egy mérkőzés elmaradt. Nagy
zsony lemondta (?!) Csaják elleni v
dégszereplését. Feltűnő a Fűzfő
nagy gólarányú aligai győzelme.
hazaiak az első félidőben igen jól
tották magukat. A V. Építők 2:
vezetés után sem tudta megszer
első győzelmét. Az élcsapatok

AZ ÉSZAKDUNÁNTÚLI
ÁRAMSZOLGÁLTATÓ
VÁLLALAT
VESZPRÉMI ÜZEM-
VEZETŐSÉGE

értesíti

Veszprém város
lakosságát,

HOGY 1962. NOVEMBER 18-ÁN,
VASÁRNAP REGGEL
8 ÓRÁTÓL 9 ÓRÁIG
AZ EGÉSZ VÁROS TERÜLETÉN
KARBANTARTÁS MIATT

áramszünet
lesz.

(3757)

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ez úton szeretnénk köszönet
mondani mindazoknak, akik sz
retett férjem, édesapánk temet
sén megjelentek, sírjára kosz
rút, virágot helyeztek, vagy rés
vétükkel fájdalmunkat enyhíte
ték. Özv. Vajas Gyuláné és cs
ládja. (195

NAPLÓ

A Magyar Szocialista Munkáspárt
Veszprém megyei Bizottsága
és a megyei tanács lapja
Főszerkesztő: Csaba Imre
Szerkesztőség: Veszprém. Irodaház
félemelet 5—10. Telefon: 12-52.
Kiadja a Veszprém megyei
Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: Domján Gábor
Kiadóhivatal: Veszprém,
Szabadsáz tér 1. Telefon: 12-47.
Veszprém megyei Nyomda Vállalat
Veszprém, Köztársaság tér 1.
Felelős vezető: Steltzer Ferenc
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető a helyi postahivatalokná
és a kézbesítőknél
Előfizetési díj egy hónapra 12,— Ft

Műsoros

Cseténben

1962. november

Bemutatásra kerülnek a

A MŰSORBAN FELLÉP

Mindenkit szeretettel vár

A FÖLDMŰVESSZ

(3760)

Haranghy Miklós, jelmez tervező MDK

A nagyvázsonyi lovasjátékokhoz
a jelmezeket tervezi.

— : Szárötven ló tanul ... 6

ESTI HIRLAP Bp. 1965. jún. 22.

Haranghy Miklós

Grafikus. A Nagyvázsony-i játékokhoz kosztümöklt tervez.

emlitve.

Népszava, 1964 aug. 1. 8. l.

Haranghy Miklós, grafikus

L: Hild József

-: Szép Kálloda Szilvásváradon

Esti Hírlap, Bp. 1978. máj. 17.

2.

Haranghy Jenő

Nőtt a moziba járók száma Budapesten

Multiplexek és egytermesek küzdenek a nézőkért

Egyéves lett az első budapesti multiplex mozi, a Corvin, és nemsokára betölti az egy évet a Hollywood és a Cineplex Odeon is. Tavaly ősszel, amikor elindultak, nagy volt az ijedtség mozis körökben, hogy felfalják majd a régi egytermeseket, elszipkázzák előlük a nézőket. Mára kiderült, hogy a félelem részben jogos volt, mert a hagyományos mozik elvesztették közönségük harminc százalékát, de a multiplexek ugyanakkor a mozizási kedvet is fellendítették a városban. Körülbelül huszonöt-harminc százalékkal nőtt a vetítésekre járók száma a tavalyihoz képest, és elérte az utoljára 1991-ben mért évi hétmilliós nézőszámot.

Nem kétséges, hogy a mozizási kedv növekedése a multiplexeknek köszönhető, amelyeknek tavaly őszi megjelenésekor 11 699-ről 16 198-ra ugrott a moziszékek száma a fővárosban. Kényelmes üléseikkel, dolby sztereo hangtechnikájukkal, nagy felületű vetítővásznaikkal, tiszta büféikkel, igényesen kialakított környezetükkel végül is könnyű volt megtalálniuk a helyüket a nem túlságosan választékos mozikínálatban. A pesti nyelvben azóta már új nevet is kaptak, „multivitaplexnek" nevezik őket – ez egyrészt a közönség szeretetét jelzi, másrészt azonban van benne egy kis egészséges pesti pimaszság az amerikaias gazdagsággal, a multik fölényes megjelenésével szemben. Igaz persze, hogy térhódításukkal nem tettek jót a megélhetésért küszködő egytermes moziknak, de az is igaz, hogy még egyetlen kis mozi sem szűnt meg miattuk. Sőt szakemberek szerint az Art-mozihálózatban például enyhe nézőszám-emelkedés tapasztalható.

A Corvin Filmpalota első évéről már elkészült a mérleg. Eszerint egy esztendő alatt a hattermes Corvin vetítéseire 1 275 870 néző váltott jegyet. Ha ezt beszorozzuk a 402 forintos átlaghelyárral (ami a 300, 460 és 490 forintos jegyekből jön ki), körülbelül megkapjuk az éves jegybevételt. A mozi kihasználtsága 39,5 százalékos volt, ami 9 százalékkal magasabb a pesti átlagnál. *Kozma Ilona* igazgatónő szerint jobb periódusban hétvégeken naponta hatezer nézőt fogadnak, és szerdán is, amikor minden jegy csak háromszáz forintba kerül, a nézőszám eléri az ötezret. Hullámvölgyekben viszont, például karácsony előtt vagy június elején csak ennek felére számíthatnak. Közönségük elsősorban a környékbeli kerületekből kerül ki, de van néhány távolabb eső kerület is, például a XXII. vagy a XI., ahonnan sokan járnak a Corvinba.

Azzal, hogy a multiplexek megemelték a filmélvezet színvonalát, újra kezd divatossá válni a családi moziba járás, és a körülmények minőségi javulásával, a reprezentatív, de nem megfizethetetlen jegyárakkal sikerült emelni a mozizás presztízsét. Külön jó, hogy a multiplexek egyike, a Corvin felkarolta a magyar filmek ügyét. És nem is fizetett rá. Legsikeresebb filmjeinek házi toplistáján három magyar is szerepel (a Csinibaba – 31 hete van műsoron, 72 092 nézővel listavezető –, A három testőr Afrikában és a Honfoglalás).

Kérdés persze, hogy meddig tarthat a felszálló ág, és a tervezett további multiplexek építése kifizetődő lesz-e, még többen járnak-e majd filmet nézni, marad-e a 39 százalékos kihasználtság, és főleg, meg tudnak-e maradni akkor is az egytermesek vagy végleg utoléri a mozit a multiplex szklerózis.

Cs. L.

Gyakrabban cserélnek tekercset HETÉNYI ZOLTÁN FELVÉTELE

A Mátyás-pince krónikája

A huszonötödik évfordulón rendőrt kellett hívni

Július 7-én örök nyugalomra helyezték Borostyánkői (Baldauf) Imrét, a legendás hírű Mátyás-pince egyik utolsó tulajdonosát.

Apja, Baldauf Mátyás 1873. január elsején született az akkor Vas megyei, most burgenlandi Borostyánkő, osztrák nevén Baldauf községben. Három évig volt segéd, dolgozott és kitanulta a mészáros-csapos-pincér, egyszóval a vendéglős mesterséget. Felsőszentiván után Grazban, Bécsben, majd négy éven át a budai Zöldfában dolgozott, után a Scholz-Pittrich sörcsarnokban volt nyolc és fél éven át csapos és pincér – és közben, ahogy az otthoni ínséges időkben megszokta, élére rakta a pénzt.

Pittrichéktől megvásárolta a Piszkost, miután ötezer békebeli forint együtt volt, feleségül vette munkatársnőjét, az ottani kiszolgáló és pénztáros kisasszonyt, Antonovics Tercsikét, és 1904 elején megvették az egykori Duna utca és Kéményseprő utca sarkán lévő – ma Március 15. tér 7. – alatti helyiséget, és január 30-án megnyitották a pincét. A Jubileumi és a Halász terem 1929-ben épült, mai formáját 1937-ben nyerte el.

A kezdet egyszerűbb volt: Bildinger István asztalosmester és Friedrich Lajos címfestő építette az első csárdarészt. A legenda szerint ennek a csárdának az elődjénél szokott volt a Budáról átlátogató Mátyás király megpihenni. Ennek emlékére javasolta a törzsvendég Müller Károly, akkori híres karmester a Mátyás-pince elnevezést. Haranghy Jenő falfestményein pedig a Mátyás királlyal kapcsolatos költői művek (Szilágyi Erzsébet, Szép Ilonka) keltek életre.

Nagy forgalmú, közkedvelt hely lett a Mátyás-pince. 1926-tól 1941-ig a vendégeknek naptárt készítettek és evőeszközöket, ezzel a felirattal: „A Mátyás Pincéből loptam".

1919. január 30-án, a nyitás huszonötödik évfordulóján nagy ünnepség volt. Emléklap készült Mátyás és Tercsi arcképével, kinyomatták az „étkek" és italok 1904. január 30-i árjegyzékét. A jubileum várost megmozgató szenzációja volt, hogy Baldauf Mátyás mindent a huszonöt év előtti áron adott. Reggeltől másnap hajnalig dőlt a tömeg a hírre, ezrek álltak sorba, és csak rendőri segédlettel tudták szakaszosan beengedni a tömeget.

A szorgalmas házaspár a jó és kemény üzletmenet mellett szép családi életet élt és kilenc gyermeket nevelt fel. Hat sajátjuk mellett Mátyás öccsének és Tercsi húgának három árván maradt gyermekét is sajátjukként nevelték fel.

A gyerek közül csak a legidősebb fiú, Mátyás és a hét évvel fiatalabb Imre maradt az üzletben. 1934-ben a nevüket Borostyánkőire magyarosították. (Amíg tehát a szülőfalujukat Borostyánkőnek hívták, még Baldauf névre hallgattak, amikor viszont a község Ausztriához került, és Baldauf lett, ők a magyar névváltozatot vették fel...)

Az apát 1937 pünkösdjén szélütés érte – októberben halt meg –, ezután a két fiú vezette a Mátyás-pincét. Mátyás a szervezést végezte, Imre maradt a placcon, Tercsi mama pedig végig a konyhán dolgozott. A Mátyás-pincét 1949 végén államosították. Az államosítás után Papp Endre hozzáértő vezetésével újjáéledt a Mátyás-pince, és ma is a külföldiek felkapott helye.

Tercsi mama 1963-ban bekövetkezett haláláig a szakmában dolgozott, a fiatalabb Mátyás 1988-ban halt meg, és most el kellett búcsúznunk Imrétől is.

Fazekas Mátyás

Az egyik étlap fejléce

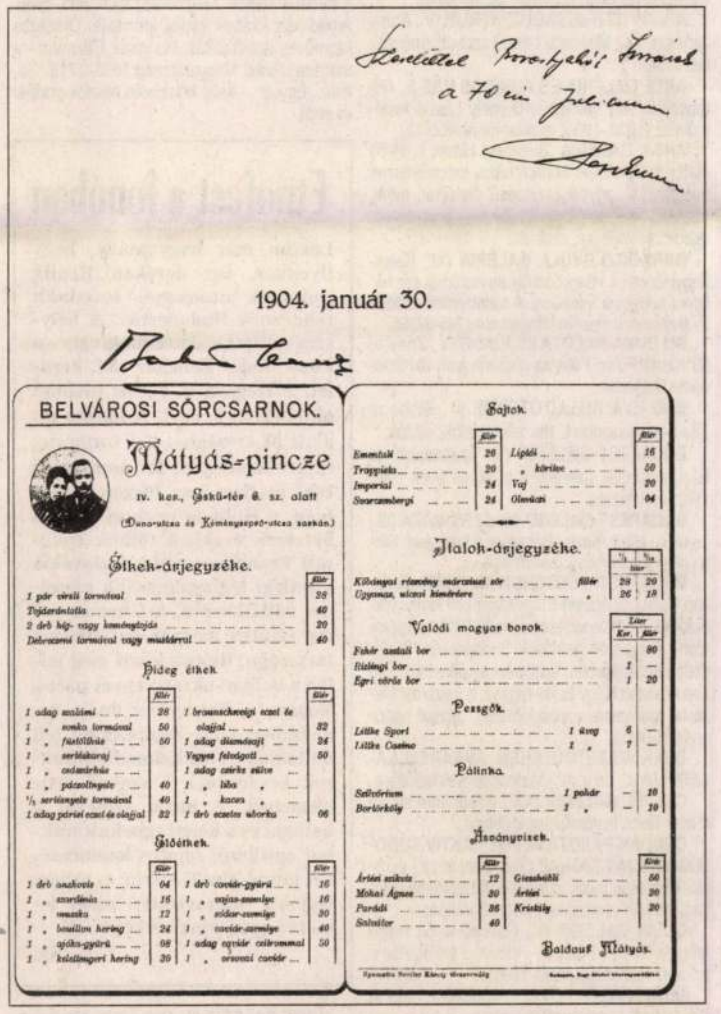

Filléres árak 1904-ből

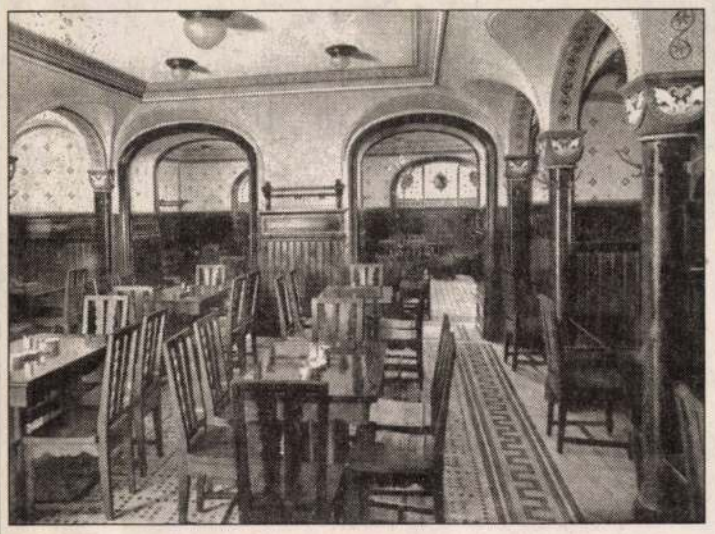

A Jubileumi terem egy 1931-es képeslapon

TERÍTÉKEN

Eben gubát

Frici papa kifőzdéje a Király utcában. Az elnevezés némi családias jellegre utal, bár a belépő az első benyomás alapján esetleg boldogan sóhajt föl: szerencsére neki nem ilyen a családja. A hely nagy, tiszta, csempés, szürke és sötétszürke, az asztalokon műanyag terítő, az egész olyan, mint egy viszonylagos jóízléssel világra álmodott boncterem. A mosdók is rendben találtatnak, bár tévedésből a nőit használtuk, ahol – a tapasztalat azt mutatja –, mindig nagyobb a tisztaság. A vendégekkel szembeni bizalmatlanságra utal, hogy a vécépapír tartóját lelakatolták. Két valószínűtlenül széles hátú férfi ujjatlan farmeringben a body building bajnokság esélyeit latolgatja, pincérek sürögnek az elcsigázottság különböző fokozataiban, attól függően, hogy a számukra rendeltetett asztalok a galérián vagy a földszinten találhatók. Hétköznap egy óra körül vagyunk. Teljes a telt ház.

„Olcsón jót és szép helyen" – hirdeti a szlogen a bejáratnál. Rendben is van, az olcsóság körül nincs vita, három bőséges fogás itallal, salátával kényelmesen ezer forint alatt marad, és az sem szükségszerű, hogy a szépségről alkotott fogalmaink teljesen egybevágjanak Frici papa esztétikájával, de az a jó, az nem akar sehogy sem összejönni. A paradicsomleves híg, és összeragadt csimbókok képviselik benne a tésztát, a tarhonyás húshoz pedig gyomor kell, nehéz, zsíros húskockák, hasfájdítós fogás. Persze némi fájdalmat talán megérne, ha az íz valami különleges, házias, régi emlékeket ébresztő volna, de itt az elkészítéskor odakozmált a hús, talán kicsit megégett vele a tarhonya is, aktív szenet kínálnak napi ajánlatként.

Frici papánál iparszerűen étkeztetnek. Hozzák, leteszik, a pincér ugyanabban a kezében tartja a tányért és a kést, ezért a tányér asztalra helyezésekor könnyebben gyomorba szúr a késsel, szerencse, hogy tompa a szerszám. Ha látja, hogy többé nem nyúlunk az ételhez, pincérünk jószándéka ellenére is barátságtalanul kérdezi: befejezte?

Ilyen előzmények után csak azért kérünk desszertet, hogy rettenthetetlenségünket fitogtassuk, de meglepetésre klasszikus, dús, édes, lágy, bőségesen mákos gubát hoznak ki, első osztályú csemegét. Talán csak tapasztalatlanságunk áldozatai vagyunk, a gyakorlott és rendszeres vendég már ránézésre tudja, hogy a kategóriánkénti négy-öt ételből melyiket érdemes választania. Különben mit keresne itt ez a rengeteg ember?

Kiszolgálás: veszélyes
Konyha: szeszélyes

a Wittman fiúk

HANGVERSENY

ÓBUDAI TÁRSASKÖR (III., Kiskorona u. 7.) 1-jén 19 órától koncert a zene világnapján, a Schubert-évforduló alkalmából. Közreműködnek: Kertesi Ingrid (ének), Simon Izabella, Hauser Adrienne (zongora), Varga Tamás (cselló), a Forrás Kamarazenei Műhely fúvósötöse. Szerkesztő-műsorvezető: Vajda Gergely. Műsoron dalok és népszerű kamaraművek. A belépés díjtalan. 3-án 19 órától a Budapest Ragtime koncertje. 6-án 19 órától Butkai Enikő (szoprán) koncertje. Közreműködik: Horváth Anikó (csemballó), Bali János (fuvola), Szűts Péter (hegedű), Kállay Nóra (cselló). Műsoron Telemann, Händel, Locatelli, Vivaldi, J. S. Bach művei.

TÁRLATOLGATÓ

ANGELIKA KISGALÉRIA (I., Batthyány tér 7.) Tiszttartó Edith festőművész kiállítása.

ARANYTÍZ IFJÚSÁGI CENTRUM (V., Arany János u. 10.) Miskolczi László szobrászművész kiállítása.

ARTE GALÉRIA ÉS AUKCIÓS HÁZ (I., Ferenczy u. 14.) Válogatás Drégely László festőművész (1932–1990) grafikai munkáiból.

ART-X GALÉRIA (Budapest Hilton, I., Hess A. tér 1–3.) Neves kortárs hazai iparművészek üvegtárgyai, egyedi tervezésű ékszerei, ruhái, bőráruk, ajándéktárgyak, Zsolnay-porcelánok, rajzok, festmények, szobrok.

BARKÓCZI GYULA GALÉRIA (XI., Kelenhegyi lépcső 4.) Barkóczi Gyula festőművész balatoni képeinek kiállítása. A tárlat előzetes telefonbejelentés alapján látogatható (165-8729).

BM DUNA-PALOTA ÉS KIADÓ (V., Zrínyi u. 5.) Kanitz Fülöp Félix az első magyar, aki felfedezte Bulgáriát.

BOD ÉVA KIÁLLÍTÓTERME (II., Bimbó út 72.) Kerámiaszobrok, mozaikasztalok, -vázák.

BUDAPEST GALÉRIA (V., Szabadsajtó út 5.) Cse(h)ndes üzenete – a '90-es évek cseh képzőművészete.

BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZA (III., Lajos u. 158.) Pátzay Pál állandó kiállítása. Sinkó István festőművész kiállítása.

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM (Budavári Palota, E épület) Buda középkori királyi várpalotája. Gótikus szobrok a budai királyi várpalotából. Régészeti ásatások Budapesten. Budapest a középkorban. Budapest az újkorban. 100 éve született Nagy Lajos régész, a Fővárosi Múzeum igazgatója (emlékkiállítás). József nádor és Pest-Buda.

CSÁK MÁTÉ MŰTEREM AKVARELLGALÉRIÁJA (I., Úri u. 42.) Vízfestmények kiállítása.

CSEPEL GALÉRIA (XXI., Szent Imre tér 3.) Mayer Berta festőművész kiállítása.

CSODÁK PALOTÁJA INTERAKTÍV TUDOMÁNYOS JÁTSZÓHÁZ (XIII., Váci út 19.) Illúziók. Térhatású mozi, lézervízió, látszólagos valóság, vizuális varázslatok, csodakerékpár.

DOVIN GALÉRIA (V., Galamb u. 6.) Hommage á Gémes Péter II. – Vízvonal (válogatás a művész munkáiból 1988–1994).

DUNA GALÉRIA (XIII., Pannónia u. 95.) A Szegedi Művésztelep kiállítása.

ELMED DUNAP'ART GALÉRIA (XIII., Újpesti rkp. 7.) Kortárs képző- és iparművészeti állandó kiállítás.

ERDŐS RENÉE-HÁZ (XVII., Báthori u. 31.) Helytörténeti gyűjtemény. Epress-gyűjtemény. Néprajzi szoba. Merzse-mocsár dioráma.

ERNST MÚZEUM (VI., Nagymező u. 8.) Rejtőzködő – a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása.

EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MÚZEUM (V., Deák tér 4.) Evangélikusság a magyar kultúrában.

ÉRI GALÉRIA (V., Széchenyi u. 8.) Radák Eszter festőművész Párizs című kiállítása.

FLAMENCO HOTEL MINIGALÉRIÁJA (XI., Tas vezér u. 7.) Levik Csilla képkiállítása.

FŐRDŐS LÁSZLÓ ÖTVÖS IPARMŰVÉSZ MŰHELYGALÉRIÁJA (III., Bécsi út 81.) Egyedi ékszerek és fémtárgyak.

GALERIA 56 (V., Falk Miksa u. 7.) Tóth György kiállítása.

GLOBE SZÍNHÁZ (XVI., Városligeti krt. 1.) A Magyar Természettudományi Múzeum rovarkiállítása és a londoni Természettudományi Múzeum Óriásrovar-bemutatója.

GLORIA ART STUDIO (V., Kecskeméti u. 6.) Judith Nem's (Franciaország) első magyarországi kiállítása.

HADTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Tóth Árpád sétány 40.) A kézifegyverek története. Tizenhárom nap... 1956. október 23.–november 4. Magyar Aero Múzeum, Oshawa, Ontario, Kanada. A Magyar Királyi Honvédség, 1922–1945. Katonák, várak, fegyverek (vármakett, XV. század). A hadak története Magyarországon, 896–1686. Árpád-házi királyok képes krónikája. Országos kézműves játékkiállítás. Hungaria Eliberata – a megszabadított Magyarország 1683–1718. Galéria: „Együtt" – fiatal kolozsvári alkotók grafikai munkái.

Etnofest a fonóban

Lassan már hagyomány, hogy ilyenkor, ősz derekán Krulik Zoltánék etnozenei fesztivált rendeznek Budapesten. A helyszín ezúttal – akárcsak tavaly – a Fonó Budai Zeneház (XI. kerület, Sztregova u. 3.), az időpont október 2., 3. és 4. A három est alatt öt országból hat formáció, illetve szólista lép fel, ami persze csak részben igaz, hiszen Lantos Iván, a Kolinda egykori tagja a hetvenes években tőlünk emigrált Franciaországba, Szlovákia jelenlegi legizgalmasabb népzenei vállalkozása, a Ghymes pedig szintén magyar muzsikusok társasága. Rajtuk kívül még fellép a bolgár–ukrán vegyes páros, Vapirov és Kuznyecov duója, zenéjükben szláv érzelmekkel teli dallamok és tradicionális ritmusok keveredtek a szabad zene elemeivel. A hazai színeket a balkáni és a keleti zenekultúrákból építkező, sajátos kamarazenét játszó Tin-Tin Trió, és az idei legjobb improvizatív zenei lemezt jegyző Makám képviseli.

J. B. Sz.

HOME GALÉRIA (II., Csévi út 7.) Klasszikus téma, századvégi megfogalmazásban – Szántó Piroska, Sváby Lajos, Kmetty János, ef Zámbó István, Kádár Béla, Bukta Imre és más művészek művei. Kádár Béla A papír két oldala című kiállítása. Lakatos Mihály és Rigó Sándor naiv művészek kiállítása.

ILLÁRIUM MŰVÉSZETI GALÉRIA (VIII., Köztársaság tér 15.) Kovács Balázs kiállítása.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 33–37.) Művészet és mesterség. Historizmus és eklektika. Szecesszió – a XX. század hajnala. Válogatás az Iparművészeti Múzeum fényképtárából: Gróf Pálffy János gyűjteménye. K'nex – a mozgás birodalma.

JÁTÉKSZEREK ANNO... (VI., Teréz krt. 54.) Hajdanvolt játékszerek kiállítóterme és hasonmásainak boltja. Anker kőépítőszekrények.

JÁTÉKSZÍN (VI., Teréz krt. 48.) Marcali Kiss József festőművész kiállítása.

KASSÁK MÚZEUM (III., Fő tér 1.) Kassák Lajos irodalmi, képzőművészeti munkássága. XX. századi művészet dr. Gömör Béla gyűjteményéből (megtekinthető november 2-ig).

KEMPINSKI GALÉRIA (V., Erzsébet tér 7–8.) 100 év vendéglátás, Kempinski – 1897–1997. Hilla Jablonsky Hidak című kiállítása.

KISCELLI MÚZEUM, FŐVÁROSI KÉPTÁR (III., Kiscelli u. 108.) Válogatás a Fővárosi Képtár gyűjteményéből. Az Arany Oroszlán patika. Pest-budai nyomdák a XVIII–XIX. században. Emlékek Pest-Budáról, XVIII–XIX. század. Barokk szoborcsarnok. László Károly-gyűjtemény. Tárgyak nagyszüleink asztaláról – formatervezés a háztartásban. „Itt van elrejtve" című, tóraszekrény-takarókat bemutató kiállítás.

KISPESTI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (XIX., Fő u. 38.) A községgé szerveződéstől Nagy-Budapest létrejöttéig (1871–1950).

KNOLL GALÉRIA (VI., Liszt Ferenc tér 10., I. em.) Mary Kelly Gloria Patri című kiállítása.

KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM – LUDWIG MÚZEUM, BUDAPEST (I., Szent György tér 2.) Kortárs indiai művészet (Munkatervi kiállítás a delhi National Gallery of Modern Arttal).

KOSSUTH KLUB (VIII., Múzeum u. 7.) Lidija Pavlic festőművész kiállítása. Jándi Zsuzsanna festőművész és Götz Johanna szobrászművész kiállítása.

KÖZÉLETI MOZGALOM HELYISÉGE (II., Keleti Károly u. 22.) Bozsó János festőművész kiállítása.

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM (XIV., Városligeti krt. 11.) A közúti közlekedés története. A városi közlekedés története. 100 éves a magyar autóközlekedés. 100 éves a magyar állami hajózás. 150 éves a magyar vasút. 100 éve és ma. 100 éve alapították a Közlekedési Múzeumot. XLIV. nemzetközi vasútmodell-kiállítás és -verseny.

LENGYEL INTÉZET (VI., Nagymező u. 15.) A könyv világa, a plakát művészete című plakátkiállítás.

LORD-MAJOR GALÉRIA (XII., Szamos u.) Kádár János Miklós festőművész kiállítása.

MAGYAR KERESKEDELMI ÉS VENDÉGLÁTÓ-IPARI MÚZEUM (I., Fortuna u. 4.) Vendégváró Budapest című kiállítás. A múzeum hétfőn és kedden zárva tart.

MAGYAR NEMZETI BANK BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYŰJTEMÉNYE (V., Szabadság tér 8.) A pénzkibocsátás Magyarországon (a kiállítás csütörtöki napokon 9–14 óráig látogatható).

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA (Budavári Palota) Középkori és reneszánsz kőtár. Gótikus faszobrok és táblaképek. Késő gótikus szárnyasoltárok. Reneszánsz és barokk művészet. Munkácsy Mihály és Paál László művészete. XIX. és XX. századi festészet és szobrászat. Habsburg nádori kripta. Szunyoghy András grafikusművész Rajziskola című könyvének eredeti anatómiai rajzait bemutató kiállítás.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14–16.) Magyarország története István királytól a millenniumig. Magyarország története a XX. században. Oszmán-török rézművesség (XVI–XIX. század). József főherceg, a nemzet nádora.

MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM (VIII., Ludovika tér 6.) Ember és természet Magyarországon – történeti ökológiai kiállítás. Halász Iván vadászati kiállítás. Kiállítás a kiállítóról – tények és hangulatok a Magyar Természettudományi Múzeum történetéből. Kőbe zárt tanúk – bemutató az Őslénytár kincseiből.

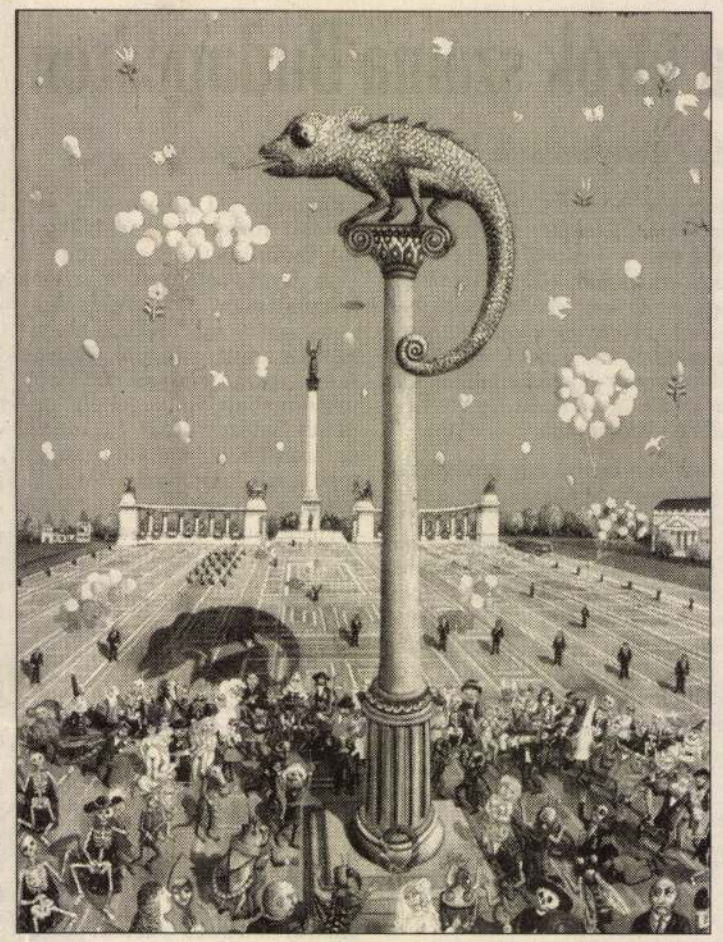

Galambos Tamás festőművész kiállítása a Lila Iskolában (XV., Kavicsos köz 4.) október 8-ig várja az érdeklődőket

Kihűlt világ – kiállítás a múmiákról. Nem hervadó virágoskert – bemutató az ásványtár kincseiből. A Talajvédelmi Alapítvány kiállítása. Villanás a tenger mélyén – az ELTE Tengeralatti Kutatócsoportjának fotói.

MARTON GALÉRIA (I., Tigris u. 55.) Marton László szobrászművész kiállítása. A tárlat előzetes telefonbejelentésre látogatható (telefon: 175-0985).

MARTSA MŰTEREM Látogatható előzetes telefonbejelentés alapján: 133-8426.

MÁTYÁS-TEMPLOM (I., Szentháromság tér) Egyházművészeti gyűjtemény.

MEDICINA ART GALÉRIA (VII., Városligeti fasor 9.) Kass János Munkácsy-díjas grafikusművész kiállítása.

MESTER GALÉRIA (IX., Ferenc krt. 22.) Kortárs képző- és iparművészek alkotásainak kiállítása. Bukrán Edit, Schéffer Anna keramikusművészek, Vén Zoltán grafikusművész kiállítása.

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM (XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára) A Magyar Mezőgazdasági Múzeum 14 állandó kiállítás keretében bemutatja a magyar mezőgazdaság történetét az őskortól napjainkig. A növénytermesztés és állattenyésztés történetét bemutató kiállítások mellett erdészeti, vadászati, halászati, valamint természetvédelmi kiállítások várják a látogatókat. Technikai fejlődés, mezőgazdasági-műszaki felsőoktatás Magyarországon.

MISSIONART & HAAS GALÉRIA (V., Falk Miksa u. 13., fszt. 2.) Nagybányai és XX. századi modern magyar festészet.

NAGY BALOGH JÁNOS KIÁLLÍTÓTEREM (XIX., Templom tér) Gráma István kiállítása.

NEOGRÁDY ANTAL MŰTERME Látogatható előzetes telefonbejelentés alapján: 275-9897.

NÉPRAJZI MÚZEUM (V., Kossuth L. tér 12.) A magyar nép hagyományos kultúrája. Ótörök kőemberek – Kunkovács László etnofotográfus kiállítása. Birodalmak peremén – nomádok és városlakók Ázsiában és Észak-Afrikában. India – Konkoly-Thege György művészi és néprajzi fotókiállítása. Arány és szépség japán módon: Inoue Mandzi porcelán tárgyai. Mongólia magyar szemmel – Nagy János és Szabó Csaba fotókiállítása.

ÓBUDAI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (III., Fő tér 1.) Kispolgári szecessziós enteriőr a Kőszegi-hagyatékból. Játéktörténeti kiállítás kicsiknek és nagyoknak. Békásmegyer múltja – életmód-történeti kiállítás.

OROSZ KULTURÁLIS KÖZPONT (VI., Andrássy út 120.) Az én Moszkvám – Emmanuil Bernstejn akvarelljei a '30–'60-as évekből. Az objektívben Moszkva – oroszországi fotóművészek kiállítása.

ORSZÁGOS IDEGENNYELVŰ KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÓTERME (V., Molnár u. 11.) Réti Zoltán festőművész kiállítása Mikszáth Kálmán születésének 150. évfordulója alkalmából.

ORSZÁGOS MŰEMLÉKVÉDELMI HIVATAL (I., Táncsics M. u. 1.) Ivan Vurnik építész életművének dokumentumai. Népi építészeti felmérések Erdélyben.

ORSZÁGOS MŰSZAKI MÚZEUM ÖNTŐDEI MÚZEUMA (II., Bem József u. 20.) Kiállítás a Sóstói Nemzetközi Kisplasztikai és Éremművészeti Alkotótelep munkáiból.

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR (Budavári Palota, F épület) Pesty Frigyes emlékezete című kiállítás.

PATAKY MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (X., Szent László tér 7–14.) A Független Magyar Szalon Képzőművészeti Egyesület V. Országos és Nemzetközi kiállítása.

RÁKOSPALOTAI MÚZEUM (XV., Pestújhelyi út 81.) A palotai nagytemplom száz éve.

RÁTH GYÖRGY MÚZEUM (VI., Városligeti fasor 12.) Keleti műgyűjtés Magyarországon a Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum tükrében. Japán buddhista művészet.

RÁTZ STÚDIÓGALÉRIA (VII., Madách I. u. 3.) Yengibarian Mamikon szobrászművész kiállítása. Kortárs magyar képzőművészek műalkotásainak kiállítása. (A galéria szombaton és vasárnap zárva tart.)

SCH-GALÉRIA (XII., Böszörményi út 3/D) Kortárs művészek alkotásai (Szász Endre, Deák B. Ferenc, Szegvári Péter, Radnai József, Mág Tamás), régi képek, Morvay Zsuzsa-kerámiák, ajándéktárgyak, képkeretezés.

SPIRITUSZ GALÉRIA (I., Várfok u. 14. fszt. 3.) Regős István festőművész „Honnan jövünk, / kik vagyunk, / hová megyünk" (Gaugin) című kiállítása.

STUDIO 1900 GALÉRIA (XIII., Balzac u. 30.) Baksai József és Wechter Ákos Kis próféták című kiállítása.

SZANTHOFFER IMRE MŰTERME (XII., Tamási Áron u. 42.) Olajfestmények, grafikák, szobrok. A műterem előzetes telefonbejelentésre látogatható [395-5143, (88) 481-648].

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM (XIV., Dózsa György út 41.) Régi képtár. Barokk szoborgyűjtemény. XIX. századi gyűjtemény. XX. századi gyűjtemény. Egyiptomi kiállítás. Antik gyűjtemény kiállítása. Back Fülöp és a Gamhudi ásatás, 1907.

THERMAL GALÉRIA (Thermal Hotel, Margit-sziget) Cím nélkül – Varsányi Árpád festőművész kiállítása.

ÚJLIPÓTVÁROSI KLUB-GALÉRIA (XIII., Tátra u. 20/B) Magyar Gábor festőművész kiállítása.

XI. KERÜLETI HELYTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS (XI., Erőmű u. 4.) A kerület régészeti, építészeti, ipari és repüléstörténeti emlékei.

XO GALÉRIA (I., Várfok u. 11.) Nádler István festőművész kiállítása.

VASARELY MÚZEUM (III., Szentlélek tér 6.) Zoltán (Fodor-Lengyel Zoltán) festőművész kiállítása.

VÁRFOK 14 GALÉRIA (I., Várfok u. 14.) Szotyory László festőművész Parkok és gráciák (Omaggio a Canova) című kiállítása.

VÁRMEGYE GALÉRIA (V., Vármegye u. 11.) Benczédi Sándor kolozsvári szobrászművész kiállítása.

VIGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) Halbauer Ede grafikusművész kiállítása. A Magyar Grafikusművészek Szövetsége Hidegtű '97 című kiállítása.

VÍZIVÁROSI GALÉRIA (II., Kapás u. 55.) Joze Subic (Szlovénia) festményei.

ZVOLSZKY GALÉRIA (V., Szervita tér 2., III. em. 1.) Kortárs képzőművészeti lakásgaléria. Látogatható előzetes telefonbejelentkezéssel [118-3880, (06-20) 347-160].

ZSIDÓ MÚZEUM (VII., Dohány u. 2.) A zsidó vallás kegytárgyai. A második világháború magyar zsidótörténete. Diaszpóra (és) Művészet – átfogó képzőművészeti tárlat.

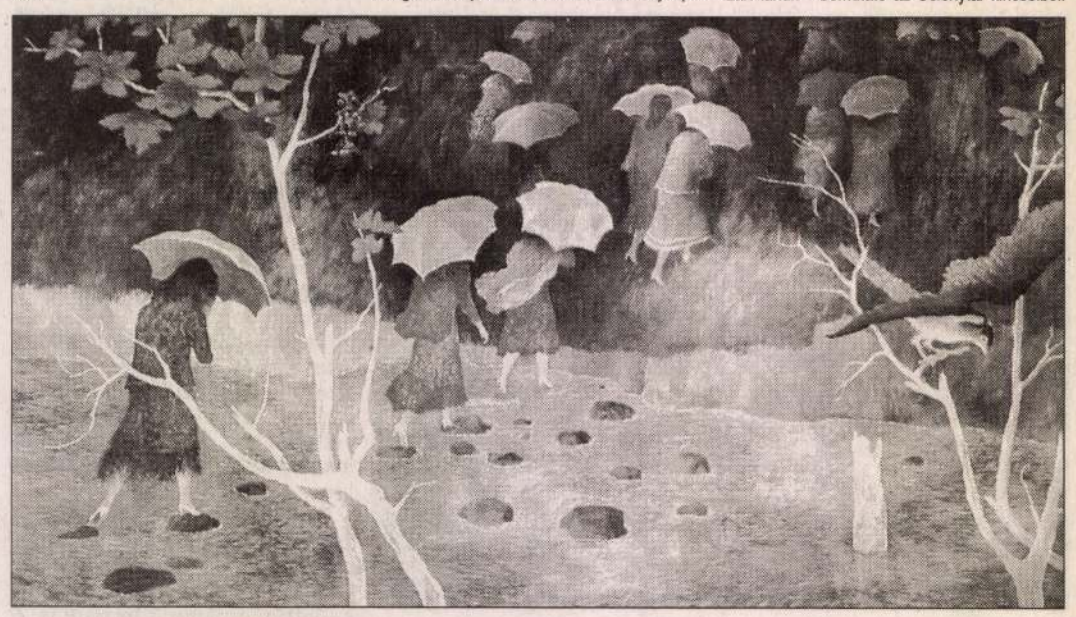

Cziráki Lajos festőművész kiállítása a TM Galériában (V., Fehérhajó u. 10.) október 11-ig látható

PÓDIUM

ARTUS STÚDIÓ (XI., Bocskai u. 90.) 1-jén és 2-án 21 órától Portré C / X–XIII. című előadássorozat. Rendező: Goda Gábor. Az előadásra a belépés ingyenes, helyfoglalás 10–16 óráig a 209-0303/329-es telefonszámon.

BÁLINT ZSIDÓ KÖZÖSSÉGI HÁZ (VI., Révay u. 16.) 5-én 17 órától Mispoche-klub – nyelvklub.

CORVIN MŰVELŐDÉSI HÁZ (XVI., Thököly út 13.) 3-án 20 órától Koncertfórum – új zenekaroknak bemutatkozási lehetőség.

MERLIN SZÍNHÁZ (V., Gerlóczy u. 4.) 1-jén és 5-én 20 órától Klubszínház: Those Good Old Days – angol nyelvű vacsoraszínház. 3-án 19 órától Nagy András: Don Juan – a Thália Társaság előadása. 6-án és 7-én 20 órától Lágy kelta horror – a Dream Team Színház előadása.

MŰCSARNOK (XIV., Hősök tere) 1-jén és 3-án 16.30-tól, 2-án 19.30-tól Transart Communication – a Stúdió Erté 9. Nemzetközi Fesztiválja. 5-én, 6-án és 7-én 18 órától videológia/francia vígjátékok, tudomány/fantasztikum – videóművészeti fesztivál.

STÚDIÓ „K" (IX., Mátyás u. 9.) 1-én 19.30-tól Stúdium – főiskolások filjei. 2-án 19.30-tól Caspar Hauser – profán passió. 3-án és 4-én 19.30-tól Zách Klára – történelmi tragikomédia. 4-én 11 órától Képbújócska – képzőművészeti műhely. 7-én 18 órától Egerészó – Internetről gyerekeknek.

ÚJPEST SZÍNHÁZ (IV., Tavasz u. 4.) 4-én 19 órától Alfonso Paso: Mennyből a... hulla – bűnügyi komédia két részben. Főszereplők: Fehér Anna, Csonka András, Besenczy Árpád. Rendezte: Radó Denise.

BULI VAN

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 1-jén Nosztalgia táncest. 3-án és 7-én Romanyi Rotá cigány táncház – nyitóbuli. Vendég: Ternipe együttes. 4-én bolgár–szerb est a Martenyica és a Tabán táncegyüttesekkel. 5-én Sirtos görög táncház. 6-án Rece-fice (délszláv, bolgár, görög) táncház.

ARATÓ DISCO (V., Váci u. 33.) 3-án és 4-én az Acapulco Rock 'n' Roll együttes koncertje.

BANÁN KLUB (III., Mátyás király út 13–15.) 4-én Falkafolk és a Vujicsics együttes koncertje.

E KLUB (X., Népliget) 1-jén Bp. Klinika, C. A. F. B., Prosectura, U. K. Subs (GB) koncertek. 3-án F. O. T. B., Age of D. koncertek, Warpigs lemezbemutató koncert. 4-én házibuli, house és disco party.

FONÓ BUDAI ZENEHÁZ (XI., Sztregova u. 3.) 24-én Tükrös klub (magyar táncház), vendég: magyarszováti cigányzenekar. 25-én Botoska együttes – Sepsiszentgyörgy (moldvai csángó népzene). 26-án Rila (bolgár táncház). 27-én Quartett „B" (jazz).

MARCZIBÁNYI TÉRI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (II., Marczibányi tér 5/A) 1-én Tatros táncház. 2-án Muzsikás klub. 6-án a Calcutta Trió indiai zeneklubja. 7-én Ír táncház.

OLD MAN'S PUB (VII., Akácfa u. 13.) 1-jén Pege Quartett jazzkoncert. 2-án Road Kill Cafe blues-soul koncert. 3-án Paid Holiday texas-blues koncert. 4-én Rockfort. 5-én Gerendás Péter Társaság. 6-án Török Ádám és a Rabb blues-funk koncert. 7-én Promenade Dixiland Band.

PETŐFI CSARNOK (XIV., Zichy M. út 14.) 2-án Kalyi Jag folk koncert. 4-jén Ensemble für Intuitive Musik Weimar (D) – kortárs zene, képzőművészet, tánc. 5-én Michael Nyman Band (GB) kortárs zenei koncert. 6-án Rock 'n' Roll süret az Old Boys együttes süreti bulija. Sztárvendég: Dolly és Kékes Zoltán. Házigazda: Kiss Joe.

SOTE KLUB (VIII., Nagyvárad tér 4.) 4-én Animal Cannibals koncert. Garrone Galéria: Janula. Stella Jazzsarok: Lucky Blues Band. Mozi: Féktelen Minnesota, Féktelenül 2. – Teljes gőzzel, Anaconda.

STEFÁNIA PALOTA (XIV., Stefánia út 34.) 2-án a NOcoMMent Együttes klubja, vendég: Dés László.

SZAKSZERVEZETEK FŐVÁROSI MŰVELŐDÉSI HÁZA (XI., Fehérvári út 47.) 1-jén Zi-Zi Ex Club. 2-án a Zurgó együttes klubja – moldvai csángó táncház. 7-én a Magyar Dudazenekar klubja.

HARANGHY TENC

ugyancsak könnyű páncéltörőkkel lőtték Körmendet, a harcok közben repülőbomba támadás nem volt.

Az oroszok a vágóhíd környékén keltek át a Rábán és a rádóci német lokátorosokat - akik feltartott kézzel jöttek - legéppuskázták, ők öten voltak és ott is lettek eltemetve. Sírjaikat évekig gondozták, de az új út elkészülte után nem ismerem a sorsukat. Az oroszok diadalmámorukban, élve Sztálin engedélyével raboltak, fosztogattak. Nem volt szabad előttük bezárni az ajtót, sem éjjel, sem nappal. Egy-egy város elfoglalása után 24 vagy 48 órán belül mindent szabad volt csinálni a legyőzöttekkel. Hát így volt ez nálunk is.

Az átvonuló egységek be-be rohantak egy-egy házba, lakásba és napirenden volt a lányok, asszonyok megbecstelenítése, nem egy esetben a férj vagy családtagok szeme láttára. Május elejéig még magyar rendőr sem volt, a ritkán előforduló orosz járőr pedig a szolgálatát sok esetben rablásra, vetkőztetésre használta fel, ami abból állt, hogy az utcán elfogott személyt - nőt vagy férfit - félre eső helyre kísérték, és szinte mezítelenre vetkőztették, ruháit, értékeit elrabolták. Ezek az esetek jóval a háború vége után is előfordultak.

A gazdagabb, tehetősebb családok elmenekültek, lakásaik nyitva-tárva álltak német, magyar, orosz előtt egyaránt. Az erdélyi, ruszin menekültek Körmend lakosságát közel duplájára emelték. A Ludovika Akadémia tiszti és hallgatókara is itt volt, elhelyezésük a deportált zsidók lakásaiban történt.

A Batthyányiak Ausztriába költöztek, visszahagyva a fölmérhetetlen értékeiket. Egy hónapig gazdátlanul nyitva lévő kastélyukból az apróbb, könnyen mozgatható tárgyak mind eltűntek. Az orosz katonák csak azért is elvittek egyes tárgyakat, hogy a következő sarkon egy szebb kedvéért eladják, vagy eldobják.

1945 május végén kinevezett körmendi származású rendőrkapitány bezáratta a kastélyt, és még őrt is állított oda, de azt az oroszok semmibe se vették, csupán a magyarok távoltartására volt jó.

Az oroszok bejövetelével egyidőben megkezdték a rendőrség, a katonaság, a köztisztviselők felülvizsgálatát, és elbocsájtását, a jobb módú családok lakásainak elvételét. A mindinkább betelepedő oroszoknál sok kőműves és festőmunka volt, apám kőművesként, én meg festőként kaptunk náluk alkalmazást, ide aztán segédmunkások kellettek, így került ide Berethalmy Ervin ludovikás főhadnagy és apósa, egy ezredes, segédmunkásnak. A Pestről lehozott holmijaikat széthordták, lakásukat feldúlták, csupán annyi ruhájuk maradt, ami a testükön volt. Lakásuk kiszórt, elhagyott, törött, szakadt holmikkal volt berendezve, ócska vas-

ágyon aludtak, apróbb értéktárgyaikat megpróbálták élelmiszerre váltani, hogy élni tudjanak. A járás egykori katonai parancsnoka, Farkas őrnagy a kórházgondnokság jóvoltából sertésgondozó, kanász lehetett, mert más állásba sehol sem fogadhatták be.

Az infláció dühöngött és vele együtt a prostitúció is, mert a heti keresetből esetleg néhány tojásra, doboz gyufára került, és asszonyaink, lányaink – szégyen leírni – ki voltak szolgáltatva az orosz tisztek, katonák kénye-kedvének. Talán itt is a fix fizetésből élők, a közhivatalnokok voltak legjobban sújtva, mert munkájukért csak semmitérő papírt kaptak és akik néhány héttel ezelőtt egy orosz érintésének említésétől hideglelést kaptak, kénytelenek voltak barátkozni velük, némi élelem és ruha reményében.

A régi közhivatalnokok mellé 4-6 elemit végzett „kádereket" ültettek, hogy felügyeljék munkájuk végzését. Körmenden a háború előtt csupán 5-6 kommunista személy volt nyilvántartva, ezek vették fel a kapcsolatot először az orosz politikai tisztekkel. Úgy volt, hogy néhány hét, egy-két hónap lesz az oroszok itt tartózkodási ideje, de ez az idő csak mindig jobban és jobban elhúzódott. A szállást csináló tisztek szigorúan de udvariasan helyet, elhelyezést kértek és kerestek katonáik számára. A nagy embertömeg elhelyezésére főleg a kastély adott lehetőséget. Kérték a város vezetőit, hogy a város számára fontos és még menthető értékeket helyezzék biztonságba, de azt egy kézlegyintéssel elintézték, hogy „ide már a herceg többet vissza nem jöhet és nincs szükség még a tárgyakra sem, ami rá emlékeztet." Ha valaki mégis mentő, óvó szándékkal szót emelt, lehetett bármilyen kimondott proletár, már rögtön jött a gúnyos megjegyzés „mi az, talán te is visszavárod a herceget, a Batthyányiakat?"

A kozákok válogattak a sok szép színes nyeregtakaró, fényes, valódi vagy díszkard között, melyek közül számosnak gyönyörűen cizellált pengéje volt. A fegyvertár szobájára is szükség volt és innen a fegyvereket az ablakon keresztül dobálták le az udvarra, de előbb még az ablakkönyöklőhöz hozzávágták, hogy a tusa eltörjön vagy elgörbüljön. Később ezeknek a fegyvereknek egy része az ócskavastelepre került és további sorsa ismeretlen. A levéltár anyagát gyújtós és WC-papírként használták, néhány teherautónyit a Rába-híd déli hídfője elé a Szent János-szobor környékére leborították és a Rábába szórták. Másik részét a hegyaljai nagypince elé borították le.

1945 augusztusában először a lovarda melletti sarok részen rendeztek be tábori konyhát. Hatalmas üstöket hoztak és ezeket téglával körül építették, kéményeket csináltak rá és itt főzték a legénység kosztját. Az

udvaron fából készült fa és széntárolókat építettek és a levéltár, könyvtár megmaradt papírjait használták gyújtósnak. Ekkor elkezdődött minden idők talán legvandálabb pusztítása. Ezt még megelőzte, hogy Kőszegi János igazgató tanító könyörgött a parancsnoknak, hogy legalább az értékes könyvtár néhány példányát had mentse meg. A parancsnok jóérzésű ember volt, mert rögtön három teherautót bocsátott az igazgató rendelkezésére, akinek diákjai ölükben hordták le az értékes könyveket. Három teherautót megraktak, és még csak 40-45 % lett lehozva. Az irattár sorsáról dr. Kevey és Kőszegi János állított össze egy jegyzőkönyvet, mely a városi múzeumban található.

A kastély bútorai közül néhányat iroda vagy magánlakás céljára elszállítottak, a többit az ablakon kidobálták, összetörték. A szép szőnyegeket, képeket a tisztek és a lakosság egyaránt vitte, ki mit ért. Később, egy-két év múlva a leszerelő tisztek eladogatták italért, pénzért ezeket az értékeket. A csodálatos kézzel faragott rámában lévő festményeket - hercegi ősök és híres személyeket - átfestették Sztálin, Hruscsov, Malinovszkij, Timosenko, Zsukov képeire. A megmaradtakat borotvával kivágták a keretből és szőnyegként lerakták a kőre vagy padlóra.

A szobrok sorsáról is meg kell emlékezni, ezeknek nagy részét, ami bronzból készült, beolvasztották csapágynak, a kisebb, szép szobrokat eltulajdonították.

Körmenden 1945 augusztusától nagy létszámú orosz katonai egység tartózkodott, mintegy 400 db járművel. A kisváros szinte minden nagyobb épületét a katonaság foglalta el. A két laktanyán kívül a Batthyány-kastély, a Heiszig-ház, a Tábornok-ház, a Jáger-ház, a Korona, a Kardos kocsma, az egykori kir. Járásbíróság, a Dömötör-ház, a tisztviselőtelepen (itt lakott a városparancsnok). Ezenkívül még számos magánház egyes szobáit vagy teljes házat igénybe vették. A városi parancsnok irodája 1951-ig az egykori Nagykaszárnyában, az északi épületrészben volt (ma a Styl van benne). A Heiszig-házban a keleti szárnyon a tiszti konyha és étkezde, a nyugati szárnyon a magazin (kantin) volt. Az egykori Járásbíróság épületében volt az, „oficérszki opsizsityi", vagyis a nős tisztiszállás. (Később itt rendezték be az iskolát is, gyermekeik számára. Ebben az épületben 38 kisebb-nagyobb szoba volt. A kiskaszárnya földszintes épület volt, direkt katonai célokra. Itt helyezték el az aknavetős és golyószórós egységeket. Parancsnoka I.O. Novak alezredes volt. (Ma körzeti iskola van a helyén.)

A Kardos-kocsma a nőtlen tisztek szállása volt. A Tábornok-házban az ezredtörzs parancsnok, A. Szergejevics Jesznagorodszkij alezredes és I. N. Nacsvind pénzügyi százados lakott. Az eredeti lakókat a hátsó

udvari lakrészben zsúfolták össze. A Jáger-házban volt 1953 után a városparancsnokság. Maricsenkó parancsnok irodája az emeleten volt. A folyosó felső szintjén volt elhelyezve a csapatzászló-tartó szekrény is. A szekrény előtti őrséget óránként váltották. A volt Batthyány-kastély összes épületét oroszok vették igénybe. 1945 augusztusában kezdődött el a beköltözés – addig a nádasdi erdőben barakkokban laktak. A márványtermet először klub és kultúrházként használták, majd 1948-tól étterem, konyha lett. Berendezése az egykori iskolapadokhoz hasonló hatszemélyes étkezőasztalok voltak. Az étkezde padozatát fűrészporral szórták fel, melyet kéthavonként cseréltek, frissítettek fel. Ez a helyiség csodálatos 22 méter hosszú és 18 méter széles, 8 vörösmárvány oszlopon nyugvó helyiség volt, melyet évente meszeltek, majd pedig a gyönyörű oszlopokat statikai okokra hivatkozva bebetonozták. A munkát az Építőipari KTSZ végezte Boda István (:Bodabáró:) irányítása mellett.

KÖRMEND OROSZ PARANCSNOKAI, 1957

Igor Alexejevics Kovalenkó. Ő volt Körmend „felszabadulás" utáni első díszpolgára. Díszpolgári oklevelet Haranghy Jenő festőművész, tanár tervezte és rajzolta latin és cirill betűkkel. Aláírója a város utolsó városbírája Hidvégi Sándor volt, a pártbizottság képviseletében Farkas Dénes írta alá. A városparancsnok adjutánsa Szergej Hajdemak gárdafőtörzsőrmester volt. 1949-től Szergej Antonovics Csiberov ezredes, 1951-től Iván Mihajlovics Maricsenko ezredes, ő volt Körmend utolsó városparancsnoka, 1957. március 28-ig.

Törzsparancsnok:
A. Szergejevics Jesznagorodszkij
gárdaalezredes
I. Zászlóalj-parancsnok:
I. O. Novak
alezredes
II. Zászlóalj-parancsnok:
Z. A. Klimenkó
gárdakapitány
Gazdasági hivatal:
Igor A. Csernyisov
gárdakapitány
Iván Nyikolajevics Nacsvid
pénzügyi százados
Iván Mihajlovics Limesko
Jesznagorodszkij alezredes adjutánsa, törzsőrmester.

HARANGHY Jenő

Birch Edit: Haranghy Jenőről.

In: Darnay Kálmán 1864-1945.
Szimeg, 1995 65-70. ill

Tisztelt Olvasónk!

Az a törekvésünk, hogy a MŰEMLÉKVÉDELEM olyan szakmai, közéleti folyóirat legyen, ami tükrözi olvasói véleményét, ízlését, ami megfelel igényeiknek. E cél mind jobb megközelítése érdekében állítottuk össze kérdőívünket, és hálásak leszünk, ha azt megküldi szerkesztőségünknek (1250 Budapest, Pf. 6). Várjuk válaszaikat.

A szerkesztőség

Mióta olvasója ❒ vagy előfizetője ❒ a lapnak? .....

Véleménye a MŰEMLÉKVÉDELEM-ről (osztályzatok, mint az iskolában, 5-től 1-ig)

szakmai színvonal .....
frissesség, az események követése .....
külalak, tördelés, képek minősége .....

Véleménye szerint a lap

túl szakmai ❒

Haranghy Jenő

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 247,
Kép : 247,

Haranghy Jenő

A hatezer éves Ádám

Rendkívüli szobrot találtak Macedóniában

Az ásatás utolsó napján Govrlevóban, Szkopje közelében az egyik munkás ásója 80 centiméter mélyen egy rögbe akadt. A férfi már ketté akarta vágni a földarabot, amikor az ásatásvezető, Milos Bilbija megállította. Óvatosan szétszedte a rögöt, s egy férfitorzót pillantott meg. A pontos anatómiai ismeretekkel kidolgozott férfihát a megfeszülő izmokkal 6000 éve, a Kr. e. 4–3. évezred fordulóján készült. Ehhez hasonlót ebből a korból még sehol nem találtak.

Govrlevo lelőhely régóta ismert, neolitikus leletekben gazdag terület. Az innen előkerült tárgyakon lévő minták, vésetek arra vallanak, hogy az itt élt népesség a napkultusznak hódolt, de istenként tisztelhette magát a világegyetemet is. Nagy számban kerültek napvilágra olyan, Kr. e. 7000–6000-ből származó töredékek, amelyeken különböző égitest-ábrázolások láthatók.

Bilbija 1982 óta ásat a macedón fővárostól 15 kilométerre délre eső lelőhelyen. Hét régészeti rétegben, a kora neolitikumtól a középkorig talált leleteket. A több ezer éven át itt élt népességeknek hol jobban, hol rosszabbul ment a sora. A legvirágzóbb kultúra a középső neolitikumra esett. Innen került elő a 7000 éves, nevezetes Ősanya-szobor is, amely termékenység-istennőt ábrázol. A mellek és a has hangsúlyozásával készült, a termékenység kultuszát kifejező szobor nem egyedülálló a korban. A kétezer évvel később alkotott, most előkerült terrakotta figura azonban annál meglepőbb, szokatlan szobor. Készítője már nyilvánvalóan nem kizárólag a szaporodást szolgáló kultikus célból alkotta.

A szobrocska előregörnyedő férfialakot ábrázol. Sajnos csak a mintegy 15 centiméter magas torzót, a szobor felső részét találták meg. Eredetileg a férfit vagy embrió helyzetben vagy ültéből épp felemelkedve ábrázolták. A szikár, sovány férfi hátgerince, csigolyái, bordái, a mozdulattól megfeszülő izmai egyedülálló módon, anatómiai pontossággal vannak kidolgozva, ugyanakkor a test elülső részére már korántsem fordított az alkotó ilyen nagy gondot. A behúzott has természetellenesen nagy, a köldök pedig erősen hangsúlyozott, s összességében az egész kidolgozatlan. Az alkotó számára talán nem volt fontos ennek a testrésznek a hangsúlyozása, kivéve a köldököt. Az biztosnak látszik, hogy aki a hátat olyan pontosan meg tudta formálni, elboldogult volna a hassal is. Bilbija szerint a férfitest hangsúlyozása, s a területen nagy számban elszórva talált Ősanya-szobortöredékek, amelyeket feltehetően szándékosan törtek össze, gondolkodásmód-váltásra utal. Az itt élők árnyaltabban kezdték felfogni az életüket, már nemcsak a termékenység, a szaporodás állt gondolkodásuk középpontjában. Az utódot megszülő és tápláló nő mellett megjelenik a védelmüket s az élelmet megszerző erősebb férfi is.

Milos Bilbija ásatásvezető az ősi férfitorzóval

Ennyi bizonyosnak látszik. Bilbija mindenesetre következtetéseiben továbbmegy: szerinte a köldök és a gerinc hangsúlyos ábrázolása már az emberi szellem, a gondolkodás képességének a megjelenítése.

Tény, hogy a mű nem ábrázolhat istenséget, törzsi vezért vagy valamilyen uralkodót, hiszen tartása korántsem méltóságteljes. Ha pontosan ismernénk testtartását, az közelebb vihetne a magyarázathoz. Bilbija szerint mindenesetre a szobor elsősorban egyfajta üzenet az utókornak arról, hogy az ember érző, gondolkodó, szellemi lény is. „A késői neolitikumban élt szobrász úgy teremtette meg az embert, ahogy háromezer évvel később a Biblia írja: »És formálta vala az Úr Isten az embert a földnek porából, és lehellett vala az ő orrába életnek lehelletét. Így lőn az ember élő lélekké.« Ezért neveztem el ezt a torzót Millenniumi embernek, Ádámnak" – nyilatkozta Bilbija.

Mindenesetre tény, hogy egyedülálló a korban a férfitest anatómiailag ilyen pontos megjelenítése, s ez egyúttal utal arra is, hogy az akkoriban itt lakó népesség gazdaságilag előnyös környezetben élhetett, el tudott tartani egy „művészt", akinek volt ideje arra, hogy az emberi testet mozgásában tanulmányozza, s aztán aprólékosan kidolgozva elkészítse. Ám amíg nem kerülnek elő a régészeti rétegből további hasonló leletek vagy a férfi ilyen megmunkálását megmagyarázó tárgyak, tudományosan bizonyítható következtetést nem lehet levonni az ábrázolás szándékáról.

A lelet mindenesetre alátámasztja azoknak a kutatóknak a véleményét, akik azt vallják, Govrlevo lelőhely elsősorban azért jelentős, mert bizonyítja, hogy a mai Balkán a kora neolitikumban korántsem volt elszigetelt, elmaradott terület. Az itt élők kapcsolatban álltak az európai népekkel csakúgy, mint a közép-keletiekkel, az úgynevezett neolitikus forradalomnak, a mezőgazdasági termelésnek, az állatok háziasításának, a letelepedett életformára való áttérés folyamatának, a környezet megfigyelésének és tudatos formálásának aktív résztvevői voltak. S legfőképp azt bizonyítja a lelőhely, hogy magasabb kulturális szinten álltak, mint azt sokan feltételezik.

HÁSZ MAGDOLNA–JUHARI ZSUZSANNA

Süllyedő tundra

A sarkvidékek „örökké" fagyott talajában tekintélyes mennyiségű szén található szerves anyagok formájában lekötve, és mindaddig így is marad, ameddig kellőképpen fagyott a talaj. Ez a világviszonylatban a szén mintegy 14 százalékára becsült anyag azonban a sarkvidékek felmelegedése miatt mind nagyobb mértékben felszabadul, ugyanis a felengedett földben jelen lévő – és szintén „aktivizálódó" – baktériumok üvegházhatást keltő gázok keletkezésével járó bomlási folyamatokat indítanak el.

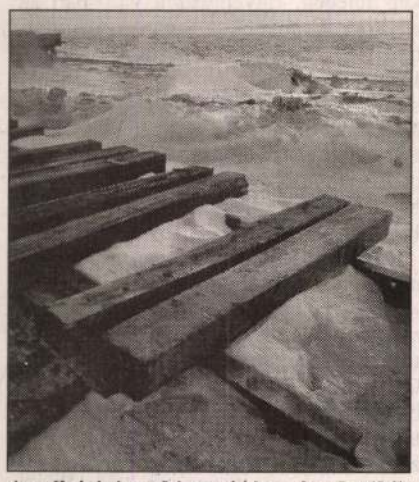

A szibériai sarki vasút is „olvadozik"

E jelenségre Svein Tveitdal, az ENSZ környezetvédelmi programja (UNEP) keretében Norvégiában működő GRID Arendal intézet ügyvezető igazgatója a Nairobiban nemrég a globális felmelegedéssel kapcsolatban megtartott klímakonferencián hívta fel a figyelmet. Hogy e folyamat milyen jelentős méreteket öltött, azt az igazgató az Alaszkában és Szibériában található épületek és más építmények körében az utóbbi évtizedekben mind kiterjedtebbé váló süllyedésekkel, falak megrepedésével stb. is alátámasztotta. A levegő tartós felmelegedése ugyanis sárszerűvé teszi a keményre fagyott formában kiyáló statikai adottságokkal bíró földet, amely a hőmérséklet –4 Celsius-fokról 1 fokra emelkedése esetén teherbírásának akár 70 százalékát is elvesztheti.

Tveitdal véleménye szerint a sarki országoknak a folyamat nyomon követésével és megfelelő, a mindenkori helyzetet tükröző térképek kibocsátásával sürgősen alkalmazkodniuk kellene a megváltozott feltételekhez. A globális felmelegedés megállításához ugyanis kutatók becslése szerint az üvegházhatást keltő gázok kibocsátásának 60-70 százalékos csökkentésére lenne szükség – miközben a Kyotóban 1997-ben a felhíváshoz csatlakozott országok első lépésként csak 5 százalékot vállaltak.

B. B. K.

Élő szabadalmak, eleven gondok

Biotechnológiai találmányok áradata

Nemrég egy német szabadalmi hivatal találmányi védettséget adott egy, az Európai Unióban tiltott emberklónozási eljárásra. Az ügyből óriási botrány lett, az engedélyt visszavonták, és a hivatal vezetője nem győzött eleget szabadkozni.

Világszerte, de főleg a fejlett gazdaságú országokban fuldokolnak a szabadalmi hivatalok a rájuk zúduló biotechnológiai találmányoktól. A bejelentések jelentős része „csak" néhányszor tíz oldal ugyan, de egyre több akad köztük, amelynek hosszúsága ennek többszöröse. Például a genfi székhelyű Nemzetközi Szellemi Tulajdon Szervezethez (WIPO) 1999-ben 30 olyan biotechnológiai bejelentés érkezett, amelyek egyenként meghaladták az ezer oldalt. Ezek azonban rövidke anyagnak számítanak azokhoz a még újabb találmányi leírásokhoz képest, amelyek százezer oldal felett járnak. Nem meglepő tehát, hogy a WIPO most már 150 ezer svájci frank (kb. 25 millió forint!) pótdíjat ró ki a tízezer oldalt meghaladó, papíron benyújtott bejelentésekre.

A „papír" szó külön is lényeges az előző mondatban. Ugyanis a szabadalmi hivatalok és persze maguk az elbírálók sem képesek megbirkózni az óriási mennyiségű, hatalmas kartondobozokban bezúduló papírtömeggel. Egy sereg gyógyszertalálmánynak, növény- vagy állatnemesítési igénynek csak azért kell hosszú ideig vesztegelnie, mert az elbírálók szó szerint nem képesek kézbe venni az anyagokat. És akkor még hol van attól, hogy az elbíráló el is olvassa, és érdemben feldolgozza ezt az anyagtömeget? A müncheni székhelyű Európai Szabadalmi Hivatalnál (EPO) például 7600 biotechnológiai találmány várakozik, és aligha mindegy a bejelentőknek, hogy mikor kerülnek sorra. Ezért bátorítják, sőt újabban már sürgetően kényszerítik is a feltalálókat, hogy elektronikusan adják be találmányaikat. Egyelőre flopilemezen, de már tervezik, hogy nem túl sokára csak interneten fogadják el. Az Egyesült Államokban nagyon közelre, 2003-ra tűzték ki a zárórát a papíron történő bejelentésekre. Japánban pedig 90 százalékban máris elektronikusan nyújtják be a találmányokat a magas pótdíjak miatt.

Ez az egyébként valóban elkerülhetetlen váltás egyesek szerint tovább mélyíti a szakadékot a gazdag és a szegény országok között. Ez utóbbiakban – állítja például a londoni Panos Intézet egyik szakértője – jelentős akadály lesz az elkövetkező években az elektronikus megjelenítés a találmányi bejelentéseknél. Egyáltalán nem biztos azonban, hogy a borúlátóknak van igazuk, mert éppen a számítógépes átvitel és kommunikáció (adatkiegészítések, pontosítások, megbeszélések a bejelentő és az elbíráló között) sokkal egyszerűbbé válnak a hálózaton, de ezáltal még a postaköltség is olcsóbbodhat (legalábbis azokban az országokban, ahol a telefontarifák nem verdesik az eget).

Nagyobb gondot okoznak az érdemi, tartalmi problémák. Számos országban, beleértve az Európai Uniót is, nincs még egységes döntés például arról, hogy szabadalmaztathatók-e a tejükben gyógyhatású anyagokat termelő, genetikailag módosított állatok vagy az emberi betegségekhez kötődő génszekvenciák. Még mindig bizonytalanság uralkodik az EU 1998-ban hozott biotechnológiai irányelvei körül, amelyekben megpróbáltak szabályokat lefektetni arról, mit lehet szabadalmaztatni és mit nem. A bizonytalanságot jól mutatja, hogy a múlt év júliusi határidőig az unió 15 tagállama közül csupán négy iktatta be ezeket a direktívákat a saját törvényei közé. Mi több, Hollandia meg is támadta az irányelveket a Nemzetközi Bíróságon, bár végül elvesztette a pert, és most már kénytelen otthoni törvénykezésében is érvényesíteni azokat.

Hazánkban érdekes hullámzás tapasztalható a biotechnológiai találmányok számában. Petzné dr. Stifter Mária, a Magyar Szabadalmi Hivatal illetékes elbírálója szerint a kezdeti megtorpanás után most ismét megemelkedett a bejelentési kedv. Az 1996 elején életbe lépett szabadalmi törvényünk már harmonizál az Európai Szabadalmi Egyezménnyel (ESZE), és a hazai joggyakorlatban messzemenően figyelembe veszszük az EPO gyakorlatát, fellebbviteli döntéseit. Különösen így van ez a biotechnológia területén. Az Európai Szabadalmi Szervezet vezetői 1999 elején úgy döntöttek, hogy hazánk legkorábban 2002 júliusában csatlakozhat az ESZE-hez, s ezután az európai szabadalmi bejelentésekben Magyarországot is meg lehet majd jelölni mint a potenciális jogszerzés helyét. Ami az elektronikus formát illeti, a magyar hivatal már javában készülődik. Ennek egyik feltétele a hiteles digitális aláírás, de tudjuk, hogy rövidesen a parlament elé kerül az ezzel kapcsolatos törvény. Az MSZH készen áll, hogy a törvény elfogadásától számított egy éven belül elektronikus formában is fogadja a bejelentéseket, bár továbbra is használható majd a papír hordozó. Egyébként már most is elfogadunk elektronikus formában beadott szekvencialistákat. Magyarországon a hosszú szekvencialistát tartalmazó bejelentések után nem kell többletdíjat fizetni, ellenben a megadott szabadalmak kinyomtatási költsége már függ az oldalszámtól – tájékoztatott dr. Stifter Mária.

BIOTECHNOLÓGIAI SZABADALMI BEJELENTÉSEK MAGYARORSZÁGON

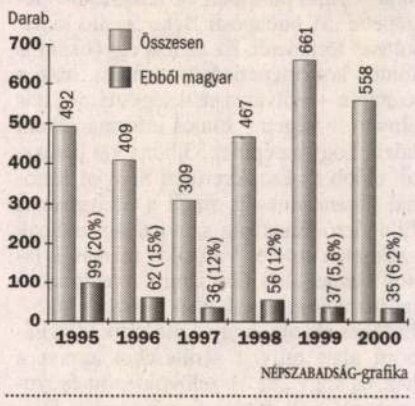

NÉPSZABADSÁG-grafika

Az MSZH-hoz egyébként 1995 óta érkeznek biotechnológiai szabadalmak. Az első három évben a programozott sejthalál (apoptózis) módszerével kapcsolatos eljárások voltak túlsúlyban, de ebben az időszakban futott be a Szegeden kiötlött mesterséges kromoszómára vonatkozó bejelentés is. 1998–99-ben már a mesterségesen módosított növényekre vonatkozó bejelentések voltak a leggyakoribbak, tavaly pedig a humán genom program első eredményeit alkalmazó (csontbetegségek gyógyításával, az elhízással és diagnosztikai eljárásokkal) összefüggő bejelentések kerültek előtérbe.

SZENTGYÖRGYI ZSUZSA

Egyre több biopatent zúdul a szabadalmi hivatalokra

Utaznak a Haranghy-képek

Boráros egykori polgármester a lányaival sétál (később róla nevezték el a teret)

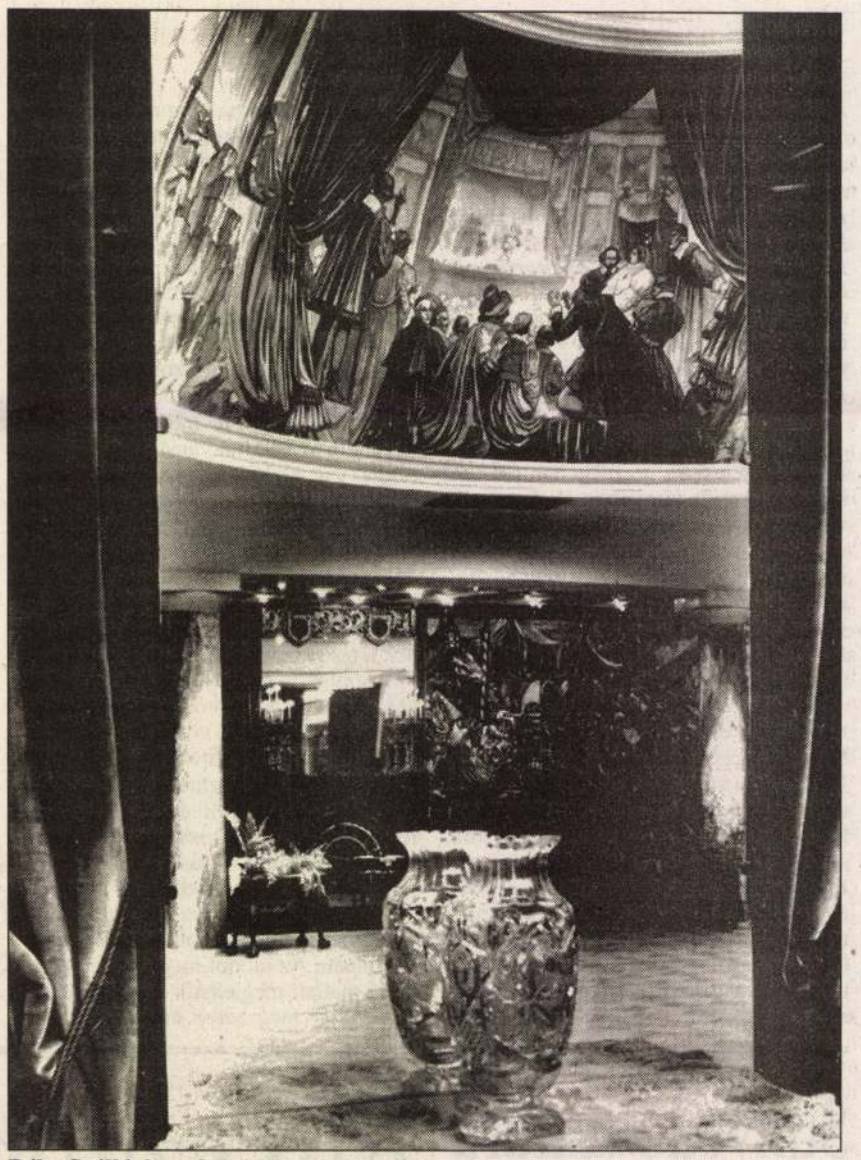

Béke Szálló, kupolaterem

RÁDAY MIHÁLY

Friss hír, hogy Haranghy Jenő képei közül 11-et Körmendről Hévízre vittek. A szóban forgó festményeket sokan ismerik Magyarországon – legalábbis az idősebbek közül –, hiszen 17 évvel ezelőtt még a budapesti Béke Szálló épületét díszítették. Ez a hír nemcsak arról szól, hogy folytatódott a szálloda számára készült festmények szétszóródása, de arról is, hogy nem lett Körmenden Haranghy-múzeum.

Haladjunk sorjában, vagy majdnem úgy. Fábri Henrik kávésnak 1912-ben támadt az az ötlete, hogy a Nyugati pályaudvar közelében szállodát, kávéházat nyit. Megvett egy házat a körúton, s az akkor divatos és tehetséges építész, Málnai Béla tervei alapján átalakította szállodává. A Britannia percek alatt népszerű lett, igazolta Fábri üzleti érzékét. Az angolos hangulatú és a mai Anglia római kori nevét viselő szállodát 1926-ban vette meg két angol, s kinevezték Németh Aladárt igazgatóvá, aki Debrecenből érkezve vette át a szálloda vezetését és futtatta föl a város egyik legnépszerűbb helyévé.

A ház első évtizedeit nem nehéz nyomon követni, hiszen a szálloda kiváló igazgatója 1964-ben – amint azt a 16 oldalas feljegyzés fölé odaírt mondat tanúsítja – „Tóth párttitkár et. felkérésére" legépelte „A budapesti Béke Szálló kialakítása" történetét. Ez az írás egyébként is fontos kortörténeti dokumentum, hiszen szerzője – nyilván a szükséges támogatás elnyerése végett – fontos információként közli, hogy az épület 33 hónapon keresztül előbb az Északkerületi Szovjet Katonai Parancsnokság, majd a Szövetséges Ellenőrző Bizottság szovjet tagozatának székhelye volt, és Vorosilov marsall is lakott benne. „Ilja Ehrenburg, a jeles szovjet író volt az egyik első illusztris lakó." Érdekes részlet, hogy a második világháború alatt milyen sérüléseket kapott a ház, és hogy „az összelövöldözött és lyukacsossá vált fűtési és vízvezeték kijavítása (...) 1945. február elsejére megtörtént... A vendégszobák kettős üvegablakai közül egy-egy a pincében gondosan el volt raktározva. Ennek az előrelátásnak volt köszönhető, hogy az ostrom megszűnése után legalább egyszeres ablakokkal" a szobákat használni lehetett, és „a VI. kerületben elsőnek a Britannia Szállóban világított a villany".

Németh Aladár Haranghy Jenő népszerű festővel, a Képzőművészeti Főiskola tanárával szinte telefestette szállodáját. És a mester tervei szerint készültek az ólmozott üvegablakok, az épület külső falán ma is látható mozaikok, amelyek Arany János Szondi két apródja című balladájának verssorait és azok illusztrációit kínálják ma is a Teréz körúton sétálóknak.

A szálloda „alárendelt jelentőségű, érdektelen alagsori helyiségek összevonásából" nyerte a Szondi söröző. Az egész piac a sör dicséretét zengte történelmi ábrázolásokkal. A Szondi söröző sikere után létesítette az úgynevezett Nótástermet, már a földszinten, melyet magyar népdalok illusztrációival és üvegfestményekkel díszítettek. Ehhez csatlakozott a Móra-szoba, majd a Vadászterem. Móra Ferenc író, szegedi múzeumigazgató gyakran járt Pesten, mindig a Britanniában lakott, s mint mondta, ez „néki második otthona". A róla elnevezett szobában az író üvegfestmény portréján kívül 12 eredeti Móra-illusztráció volt beillesztve az égetett faburkolatba, Haranghy Jenő színes tollrajzai, Móra Ferenc eredeti kézírásával. (A Móra-szoba a 1960-as évek végére megszűnt, az üvegfestmény és valamennyi illusztráció eltűnt.) A Vadászterem üvegfestménye Mécs László költőt ábrázolta, és a vadászat történetét mutatta be a falon is, üvegablakokon is Haranghy itteni képsorozata. Volt még Székely ivó fából faragott berendezéssel, meg Sárgaterem a magasföldszinten, ahol a Nyugat Barátok Köre rendszeresen összejöveteleket tartott. A földszinten a bankfiók és a boltok megszüntetése után kávéház és eszpresszó nyílt. Ma inkább a fordítottja gyakori: kávéházakból és étermekből bankfiók lesz.

A házban számtalan (pontosabban megszámolható, hiszen minden műről jegyzéket készítettek, s nekem e jegyzék meg is van) történelmi ábrázolás volt, történelmi címerek, magyar tájak, nevezetes borvidékek és a magyar bornevek allegóriái üvegből, festményen, faliszőnyegen. Az 1937-ben megépült kupolaterem közepén az üvegkupola gombnyomásra szétnyílt, nyáron a szabad ég alatt szórakozhattak a vendégek. Az üveg táncparkettet alulról világították meg, amely egyúttal bevilágította az alatta kialakított garázst is. A kupola üvege alatti körben kapott helyet a Shakespeare-korabeli színház ábrázolása, és a dráma apoteózisa szimbolikus nőalakokkal. Itt és az éteremben óriási illusztrációkon Shakespeare színdarabjainak jelenetei elevenedtek meg a mester keze nyomán.

A régi Britannia Szálló

Fontos tudni, hogy a Tanácsköztársaság után a „különítményesek" vették birtokukba a hotelt. 1921-ben Teleki Pál felszámoltatta ezeket a különítményeket, és a Britanniát – rendőrséget is igénybe véve – tisztították meg fegyveres lakóitól. A szálloda új neve a második világháború után Béke Szálló lett, s 1967-ben teljesen felújították.

A körúti hotel majdnem mindig telt házzal működött, ám az 1980-as évek elején beköszöntött a „szállodaprogram", s az új szállodák mellett e régi helyén is újat terveztek építeni.

Ez már a rendszerváltást megelőző, azt egyfajta módon előkészítő, a „nyílt(abb) várospolitikáért" folytatott küzdelem része, s így a Britannia (Béke) megint történelmi szerepet kapott. Rengeteg újságcikk védte a népszerű házat a lebontástól, híres és hiteles emberek emeltek szót érte. Még a Franciaországban élő építész, Pierre Vago is szükségesnek tartotta, hogy közzétegye állásfoglalását: „Az építésznek a közvélemény nem ellenfele, hanem szövetségese, az építész nem magának épít, hanem a közösségnek, vállalnia kell a közösség kritikáját is a munkájáról."

A HungarHotels 1981 végén adott megbízást a Középület-tervező Vállalatnak a szálloda megtervezésére, és Dobozi Miklós sebtében készített terveit március első napjaiban már tárgyalta is az illetékes fővárosi bizottság. A szállodáért folytatott küzdelem őszig tartott, amikor is végleg eldöntetett, hogy a főhomlokzat kivételével az épület lebontható, s megépülhet helyén az új. (Olyan elképesztő érvek hangoztak el, hogy azért is bontani kell, mert a konyha és az étterem között három lépcsőfokot (!) kell megjárniuk a pincéreknek, ami nem korszerű megoldás.) Érdekes még: Németh Aladár annak idején átrakatta a Teréz körúti homlokzat bal oldalára a főbejáratot, hogy a földszinten teljes szélességében kávéházat nyithasson az utcáról betérőkre is számítva. Most a kapu ismét középen van, a kávéház avagy cukrászda pedig az első emeleten, míg a földszintnek az utcával találkozó frontja szinte teljesen használhatatlan.

Egy részletkérdésben győztünk akkor: nem pusztították el a teljes „Haranghy-múzeumot".

Az egykor oly híres mulatóhely, a Béke Szálló üvegkupoláját mint díszítő elemet befüggesztették a szálloda új belső terébe, amely egyébként e nélkül – metróaluljárók s más „modern" terek négyzetlapokból kirakott álmennyezetével próbál vonzó környezetet nyújtani. Újra elhelyeztek az ólmozott üvegablakok közül néhányat. Igaz, ezek nem ablakként szolgálnak, csupán hátulról megvilágítva díszítik a teret. A híres Shakespeare-illusztrációk legtöbbje 9 négyzetméternyi is megvan, néhányat elhelyeztek a mai Radisson SAS szálloda Rómeó és Júlia-termének falaira.

A többi kép sorsáról egy ideig semmit sem lehetett tudni...

Él egy ember Körmenden, aki sokat dolgozott Haranghy Jenő mellett, szerette, becsülte, illetve becsüli ma is annyira, hogy tevékenyen közbelépett, megpróbálván a képek közül megmenteni mindazokat, amelyekhez még hozzájuthatott.

Komjáthy Kálmánnal Körmenden a Batthyány–Strattmann-kastély egykori kápolnájában találkoztam, amely ma a kastélyban működő Rázsó Imre szakközépiskolai kollégium edzőtermeként szolgál. Az erősítőgépek mellett a falhoz támasztva sorakoztak a Haranghy-képek, amelyek körülbelül 15 évvel ezelőtt kerültek a városba. Komjáthy Kálmán elmondta, hogy itt legalább, mármint az iskola területén, letakarják őket, védik a portól. Amikor a képek Körmendre kerültek, már kisebb-nagyobb sérülések voltak rajtuk, aztán minden szállításnál újabbak keletkeztek. Annak idején Blaskó Péter úr, a szálloda igazgatóhelyettese úgy adta át a vásznakat, falemezeket – Komjáthy közbenjárására – a városnak, hogy mindegyikről tudatta, hány centiméteres törés, szakadás van rajta. (Egyet ketté kellett fűrészelni, hogy átférjen a kastély ajtaján!) A Béke Szálló Szondi borozójából, Szondi sörözőjéből, valamint az étteremből való képek kerültek Körmendre, a leghíresebb közülük a Téli rege, a Velencei kalmár, a Windsori víg nők óriás illusztrációi.

Egyébként Haranghy Jenőnek erős körmendi kötődése van. 1948-ban fölkérték a kórház kápolnájának kifestésére. Akkor dolgozott vele mint elsőéves festősegéd és tanulhatott tőle Komjáthy Kálmán. Mesteréről könyvet írt, azt annak idején egy példányban átadta a Béke Szálló igazgatójának, aki az új szálló építésével fölöslegessé vált képeket Körmendnek ajándékozta. 1986-ban 18 kép leszállítását Kőszeg segítette – néhány kép fejében. Egyébként a városban az egykori Evangélikus Leánykollégiumban 12 Haranghy-illusztráció látható. Ezeket az 1950-es években lemeszelték, s az 1980-as években restaurálták. Komjáthy Kálmán otthonában is őriz Haranghy-képeket, s azt tervezte, azokat is fölajánlja a közgyűjtemény számára, ha Körmenden létrejönne az állandó Haranghy-kiállítás vagy -múzeum.

Nem jött létre Körmenden Haranghy-múzeum. A város továbbadta a képeket. A 2001. január 17-én aláírt átvételi eliskmervény szerint 11 hatalmas festmény utazik (restaurátor műtermének közbeiktatásával) a Danubius Vállalat szállodájába Hévízre. Körmenden pedig marad kettő az iskolában, hiszen a szakmunkásképző intézetben kialakított szülői fogadószobában díszíti a falakat Haranghy Jenő sörivókat ábrázoló képe, és egy másik, amelyen Mátyás király követeket fogad.

Nem hiszem, hogy Haranghy lenne a magyar festőművészet egyik meghatározó egyénisége, de munkáit szerették országszerte. Az ő képei díszítették Pesten az egykori Wagner, ma Opera éttermet a Terézvárosban, ma is dekorálják a Mátyás Pincét a Belvárosban, a Híd vendéglőt a Ferencvárosban. Ez utóbbiban egy híres anekdota (Hatvani professzor ördög csapolta bor vacsorája) és a Ferencvárosi búcsú látható. Haranghy készítette 1938-ban az eucharisztikus világkongresszus tiszteletére a Műcsarnok timpanonjában a Szent István-mozaikot, az ő munkája a berettyóújfalui kórház 14 kerámiaképe, a parádfürdői SZOT- (?) üdülő történelmi festménysora, a kolozsvári Igazságügyi Palota ólomüveg ablakai, számtalan könyv illusztrációja és sok-sok általa tervezett bélyeg.

Pécsett a Nádor Szálló nagy kávéházát két megsötétedett képe dekorálja, témájuk: a kávé története. Haranghy üvegablakai díszítik a Hági sörözőt Szegeden. Debrecenben a Vörös Templomnak és az Angol Királynő Szállodának festett képeket. Az utóbbi helyét Ady sűrűn látogatta (ma az épület szakközépiskola), és azt mondta róla (a hagyomány szerint): olyan, mint egy jó bunda. Aztán meg is változtatták „a hely" nevét Bundára. A Haranghy-képek onnan a Vendéglátóipari Múzeumba kerültek...

A világ emlékei Magyarországon

Budapest/Ferencváros

A magyar reformátusok IV. világtalálkozójának keretében tavaly nyáron avatták fel a róla elnevezett fővárosi téren Kálvin János (1509–1564) bronzszobrát. Az egyik legismertebb hazai református templom tőszomszédságában álló, két és fél méter magas emlékművet az akkor 90 esztendős Buza Barna szobrászművész készítette, avatásán részt vett Göncz Árpád államfő, és megjelentek a katolikus, illetve az evangélikus egyház vezető képviselői is.

A francia születésű svájci reformátor a Luther Márton által megindított vallásújítási folyamatban játszott önálló és markáns szerepet. Teológiát és jogot is tanult, s már fiatalon részt vett a reformáció híveinek titkos párizsi összejövetelein. 1536-ban jelent meg fő műve, az Institutio religionis Christianae (magyarra elsőként Szenci Molnár Albert fordította, Az Kereszteni Religiora és igaz hitre valo tanitas címmel). Ugyanebben az évben telepedik le Genfben, s hamarosan a svájci város meghatározó személyisége lesz. Szigorú egyházi és világi fegyelmet követel meg híveitől, akik hamarosan megelégelték ezt, s Kálvint elüldözték. Ám ugyanők 1541-ben már visszahívták szellemi vezérüket, elviselve a továbbiakban a keménységet, amellyel elveit képviselte és ellenfeleivel szemben védelmezte. Hajthatatlan magatartása viták sorozatát eredményezte közte és a protestantizmus más ismert vezetői között, ez vezetett a reformáció lutheri (evangélikus) és kálvini (református) szárnyának végleges szétválásához is. Genfi teológiai akadémiájára egész Európából jöttek a hallgatók, köztük jelentős számban magyarok is, akik később hazatérve széles körben népszerűsítették tanait.

Így azután a három részre szakadt Magyarország református egyháza a kálvini tanításokra épülve alakult meg. A Kálvin-szobor avatóihoz írt üzenetében Orbán Viktor kormányfő a történelmet felidézve kiemelte: elődeink a reformációra támaszkodva sikerrel tudtak szembeszállni a legnagyobb ellenséggel – a reménytelenséggel.

F. J. GY.

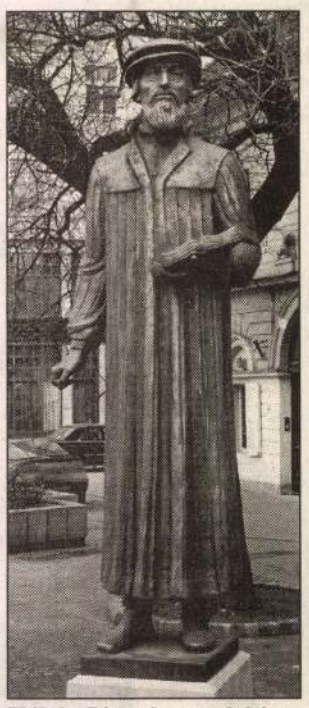

Kálvin János bronzalakja a Kálvin téren

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

HARANGHY Jenő festő

falfestménysorozata a Kőnegyi
Mezőgazdasági Szakközépiskola
szaktantermében (1935)

Barinka 1995 104-105

HARANGHY 2SOLT

Magyar Építőművészet 1979/2

Debrecen, Fáy András utcai kétgyűrűs OTP házsor

1

2

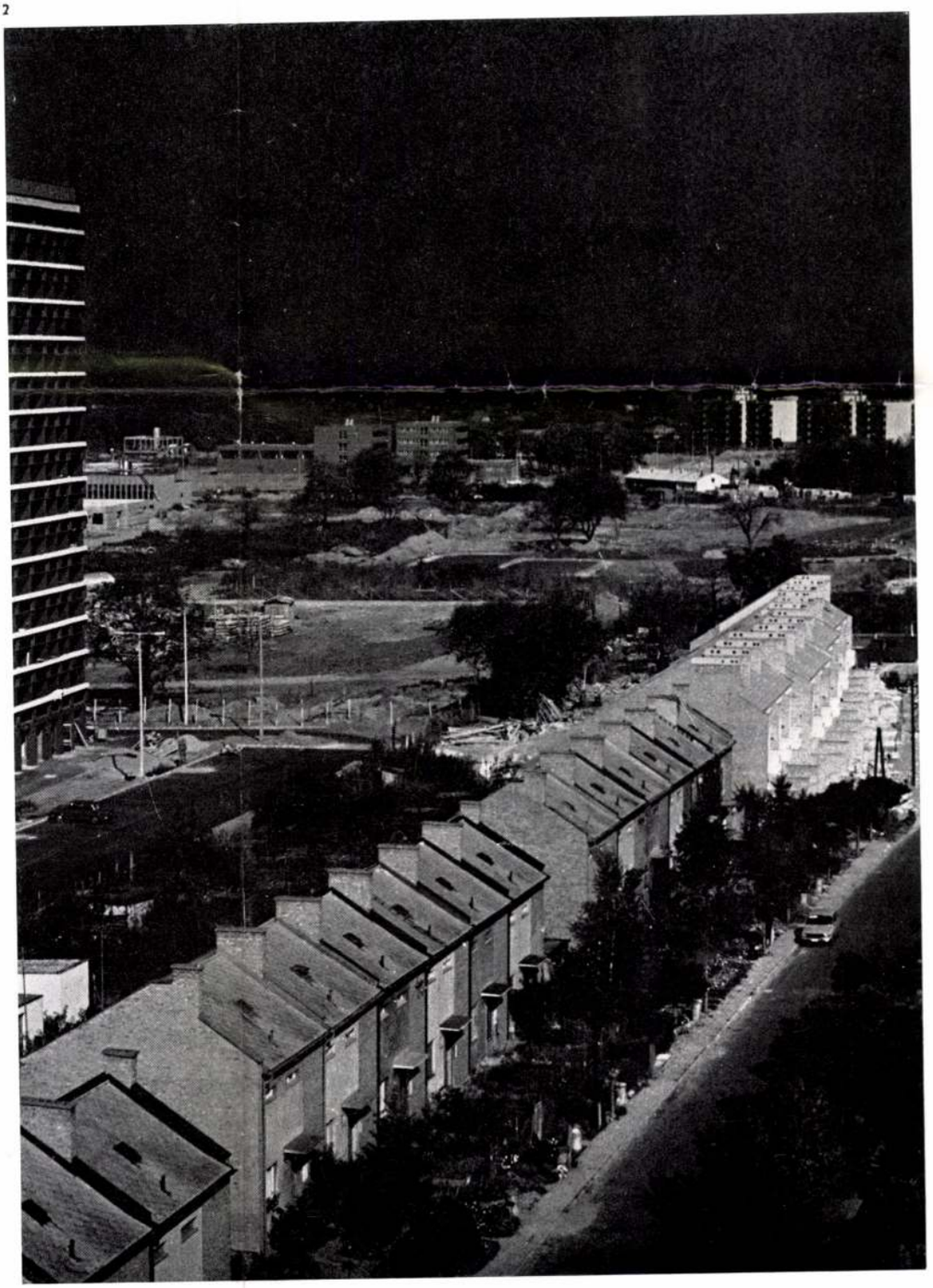

3

5000 Ft-os díj — rangsorolás nélkül:
Gebhardt György, Babusik Ferenc Botocska Péter, Farkas Ida

3000 Ft-os díj — rangsorolás nélkül:
Horváth István, Vargha Mihály

2000 Ft-os díj — rangsorolás nélkül:
Győző Molnár Ferenc, Bahget Iskader

1000 Ft-os díj — rangsorolás nélkül:
Gebhardt György (két képpel)

500 Ft-os díj — rangsorolás nélkül:
Darkó István, Gebhardt György, Gyenes Kálmán, Nagy István, Győző Molnár Ferenc

300 Ft-os díj — rangsorolás nélkül:
Ardai Péter, Szekeres Ferenc, Vida András, Nagy István, Bahget Iskander.

Kathy Imre

1—3. Babusik Ferenc felvétele. Olajipari lakótelep, Kápolnásnyék. Az épületek tervezője: Csíkvári Antal (IPARTERV)

1—3. Foto de Ferenc Babusik. Centre résidentiel de l'industrie huilière, Kápolnásnyék. Auteur des projets: Antal Csikvári

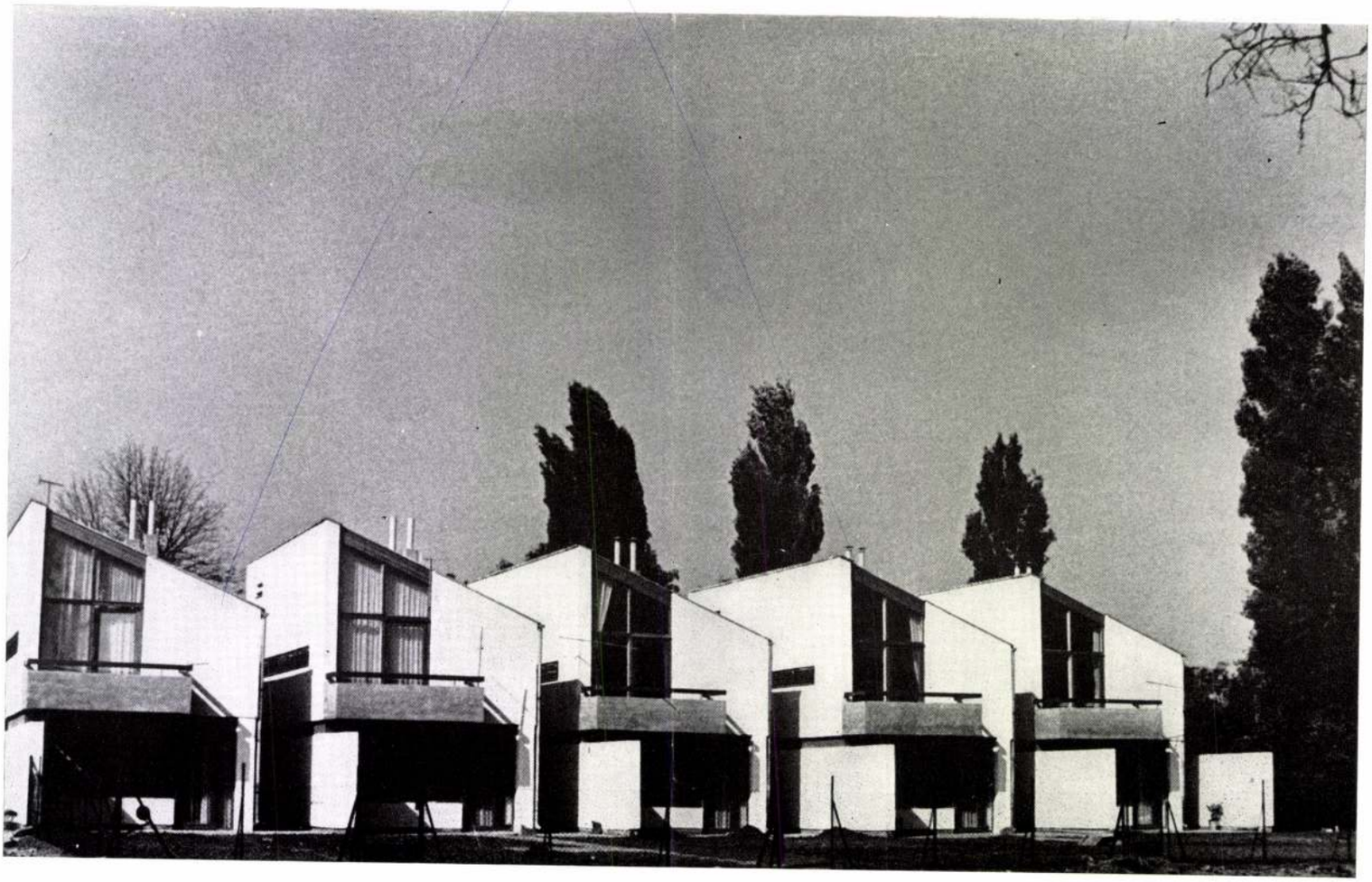

2

millió tagja, előfizetője van, de ez a jövő évben az 50 milliót is elérheti.

Az SDG konferencián elhangzott hozzászólásokat többek között *Ábrahám Ferencné* – a nem túl régen megalakult Református Köznevelési és Közoktatási Intézet újonnan megválasztott igazgatója – foglalta össze, főleg pedagógiai szempontból. Az igazgatónő elmondta: ő maga is gyakorló pedagógus, 31 évi – a tanári pályán eltöltött – szolgálat áll mögötte, ebből az utolsó két évben, mint igazgató, a Kunszentmiklósi Református Gimnázium élén állt, onnan jött át munkája új állomáshelyére, az imént említett, pedagógiai munkát folytató Intézetbe. Hivatkozva a katekézis és kommunikáció témájában elhangzott előadásra is, elmondta, hogy őt személy szerint édesanyja mély hite oltotta be és vezette el a Krisztusban való hitre. Tanári pályáján jól megismerte mind a szülők, mind pedig a diákok égető problémáit. Gyermekeinket Krisztus indulatában kell nevelni, ahogy ezt egyházunk korábbi ismert vallástanára, *Rózsai Tivadar* is tette.

Előrelépést jelenthet, ha a szülők megismerik annak az iskolának a szervezeti és működési szabályzatát, ahol gyermekük (gyermekeik) tanul(nak). Az általa vezetett Intézet fő célja, hogy hozzájáruljon az egységes szellemiségű iskolahálózat kialakításához! Ehhez az Intézet konkrétan ún. tanítási segédkönyvek kiadását tervezi, amelyek · megírására még ebben az évben pályázatot ír ki. Az Intézet másik fő célja, hogy egységet hittan tanterveket alakítsanak ki! (Ebben a munkában *Molnár Miklós* ny. Kálvin téri lelkipásztornak lesz jelentős része.) Meg kell mutatni: mit jelent az Istentől elhivatott pedagógiai szolgálat. Ennek jegyében kell evangélizálni a tantestületeket is!

Az SDG konferencián Istentől megáldott szolgálatot végeztek az említett *„Tálentum"* ifjúsági konferencia résztvevői is.

Az 1995-ös balatonszárszói református értelmiségi konferencia tanulságait *dr. Hegedűs Loránt*, dunamelléki püspök, a Zsinat lelkészi elnöke foglalta össze.

A püspök elsősorban a nyitás misszióját hangoztatta, mind az egyház, mind a világ felé. Nyitottság nélkül nincs kommunikáció – mondotta. Nem mozoghatunk légüres térben, de tudnunk kell, egy korosztály nőtt fel negyven év alatt légüres térben, ezért ma missziónkra, küldetésünkre fokozott szerep hárul! A kommunikáció – a püspök szerint – hitünk megerősítése a Szentlélek által! *„Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus"*, ahogy azt Pál apostol vallja! Az egyháznak nemcsak nyitottnak, hanem teljességesnek is kell lennie. Azaz nyitottnak – „szelepnyítóknak" és teljességeseknek kell lennünk" A továbbiakban hangúlyozta, a kommunikáció nem lehet elszigetelt és egyirányban ható információk halmaza. Ma, a hatalmas kommunikációs robbanásban, a látszólagos információ gazdagságban ténylegesen kevés az a hányad, amely valóban foglalkozna egész népünket, hazánkat érintő kérdésekkel. Nagyon szükséges az, és ehhez imádkozó lelkület kívántatik, hogy helyesen tudjuk hallani lés feldolgozni magunkban, közösségünk javára hasznosítani a hozzánk érkező híreket.

Befejezésül, úgy véljük, célszerű, hogy szószerint idézzük *Dr. Hegedűs Loránt* püspök értékelését a balatonszárszói konferenciáról, amely a Magyar Nemzet 1995. augusztus 28-i számában jelent meg: *„Határozottan pozitív a konferencia mérlege, hiszen távlatokat vázolt fel számunkra az örökkévalóság üzenetének korszerűsítéséhez, és ahhoz, hogy kimondhassuk: az örökkévalóság számunkra mindig a ma, ám célunk, hogysohase az időszerű kérdések abszolutizálják magukat, hanem az egyetemes keresztyén értékek váljanak időszerűvé. Ha nem is pártpolitikai szinten, de közéleti felősséggel kívánjuk hallatni hangunkat a magyar médiákban. Nem mondvacsinált kérdések megválaszolására törekszünk, hanem a lét és nemlét kérdéseire kísérelünk meg a választ, s mindeközben a kommunikáció legfőbb tárgyává szeretnénk tenni igazi kultúránk, erkölcsiségünk és gazdasági kultúránk megmaradásának és teljes megújulásának kérdéseit."* – fejezte be a magyar Nemzet számára adott összefoglaló értékelését *Dr. Hegedűs Loránt* püspök.

A konferencia utolsó, harmadik napja istentisztelettel zárult, amelyen *Vadász Márta* a Pápai Református Gimnázium vallástanára szolgált.

A János evangéliuma 9, 2-3 versek alapján hirdetett Igét a Reformátusok Lapja így foglalja össze: *„Jézus megszólal és cselekszik. Nem bocsátkozik bele a vak emberről szóló kommunikációba. A kommunikációs zűrzavarban is az az evangélium, hogy az utolsó szó mindig a könyörülő Istené. Az emberi rendet így veszi át az Isten rendje. Istennek mindig mindenkihez van*

a templom ad a híveknek erőt, összetartást, amely a megmaradást jelentheti! Azzal a kéréssel is fordult a konferencia szervezőihez, hogy az egyházi újságokban legyen magyarázó rovata az idegen szavaknak. (Tudomásunk szerint ez meg fog valósulni!)

Dobos Ágoston javasolta, hogy iskoláinkban tanító tanároknak rendszeresen legyen ún. átképzési konferencia!

Igen figyelemreméltó volt a Keresztyén Orvosok Magyarországi Társasága (KOMT) elnökének, *Dr. Drenyovszky Irénnek* a hozzászólása. Megismertette a konferencia hallgatóit egy új fogalommal: ez a „hospice" – amely magyar szóval így jellemezhető: átmeneti otthon. Nem könnyű missziót jelent ez, hiszen arról van szó, hogy a gyógyíthatatlan betegeket fel kell készíteni a halálra. Ez nagyon összetett feladat, csak az végezheti, akit Isten Lelke valóban erre ihlet, azaz különleges ajándékot, kiváltságot kapott erre Istentől. A gyógyíthatatlan betegek missziójánál kettős célt kell követnünk: egyrészt megértetjük velük, hogy betegségük az Úrtól rendelt, de a halál nem jelent végleges pusztulást, hanem hit által valójában átlépést az örök életbe, amelyet Krisztus a Golgotán, Nagypénteken már elkészített nékünk. Másrészt azonban lehet és kell is hogy legyen olyan feladata is a missziónak – akkor is ha tudjuk, hogy emberileg gyógyíthatatlan betegről van is szó – hogy Krisztusba vetett hittel visszaadhatjuk az életnek! Erre is volt és van is példa! A mustármagnyi hit hegyeket tud megmoz-gatni! Betegeink viszont fokozott lelkigondozói segítséget kérnek!

A Lónyay utcai Gimnázium ny. igazgatója – *Bognár József* – egyetértett a tanárok átképzésével. *Somogyi László*, a Debreceni Református Gimnázium – ny. tanára arra hívott fel, hogy az egyház írjon ki pályázatot az egyházi iskolákban alkalmazandó tankönyvekre!

Ablonczy Zsolt, a Zsinat Missziói Osztályának vezetője, közel öt éve szolgál a rádiózás területén is. A vallásos kommunikáció célja, hogy nem csupán hirdessen, hanem tudja megszólítani is a hallgatót. Erre szolgál többek között a rádió református félórájának hóvégi evangélizációs adása is, amelyet *Cseri Kálmán* pasaréti lelkipásztor szolgálata fog össze. Becslése szerint a Rádió vallásos műsorait 0,3 – 1 millió fő, a TV hasonló műsorait pedig 0,2 – 1 millió ember hallgatja, illetőleg nézi.

Kelemenné Farkas Márta – kinek írására már hivatkoztunk – a Károli Gáspár Református Egyetem tanára, az ifjúság hitbéli neveléséről szólt. Utalt arra, hogy a *„Tálentum"* ifjúsági tábor résztvevői érzékenyen reagáltak az előadásokra. Az ifjúság, de a nevelők is védtelenek a társadalom romboló hatásai ellen. Csak Istenbe vetett hittel nevelhetjük ifjúságunkat! A konferencián nagy figyelmet és érdeklődést váltott ki *Fekete Gyula* író, hozzászólása is, aki nemzeti értékeink megmentésére hívta fel a hallgatókat! Le kell tudnunk küzdeni a politika rossz, káros befolyását. Népünk akkor tud megmenekülni a pusztulástól, ha a Biblia vezérelvét teszi magáévá: Válaszd azért az életet!

A további hozzászólók sorában *Szabó Dániel* lelkipásztor tiltakozott a vallási műsorokat követő TV reklámok ellen (örvendetes, hogy ezek időközben megszűntek).

Baranyi József, akinek neve a *„Konkordancia a Károli Bibliához"* c. szövegmutató szótár összeállítása kapcsán vált hazánkban ismertté, felhívta figyelmünket, hogy a kommunikációs robbanás keretében az ún. *Internet* nemzetközi számítógépes hálózatnak immár világszerte 30

egyházaknak – a status confessionis mértéke alatt. Megítélése szerint ezek közé tartoznak: mindenekelőtt a fajgyűlölet és a tömegpusztító fegyverek kérdése, továbbá a nemek, a nők és férfiak egymáshoz való viszonya (lásd: patriarkalizmus), a gazdasági igazságtalanságok és természeti környezetünk tönkretételének a világméretű gondjai. Az utóbbi esztendőben felerősödött antiszemitizmussal és nacionalizmussal, továbbá többféle jobboldali militáns mozgalmakkal és fundamentalista tendenciákkal is szembe találjuk magunkat.

„Mai és jövőbeli elképzelésünk szerint egy többfajú, többvallású és többkultúrájú Európának kell megvalósulnia, mely felkarolja a fajok közötti szövetséget és a természet szeretetét. Enélkül Európának nincs jövője." – zárta előadását, illetve következtetéseit az RVSZ főtitkára.

Kiegészítő felvetések Opocensky főtitkár beszédével kapcsolatosan a kommunizmus vonatkozásában

A főtitkári beszéd korszakos kitekintésű, koncepciózus értékelése valamint egyszerre korszerű és hitvallásos jellege feltétlen elismerést érdemel, és általános egyetértést váltott ki a nagygyűlés résztvevőiből. Mindazonáltal nem kevés hiányérzetet is keltett sokakban, hiszen még csak említést sem tett korunk világméretű társadalmi- politikai „katasztrófájáról": **a kommunizmusról.**

Nem fér kétség ahhoz, hogy a nácizmus, az apartheid és a tömegpusztító fegyverek globális fenyegetése egyértelmű hitbeli állásfoglalásra köteleznek bennünket. A nemi diszkrimináció, a gazdasági igazságtalanságok vagy a természeti környezet rombolásának a súlyos voltát sem tagadhatja senki. Mindemellett azonban, a XX. század soha nem tapasztalt mértékű és mélységű Isten- és embertelenségének vonatkozásában, a felsorolásból semmiképpen sem lehet kihagyni a kommunizmust. Azt, az egész évszázadunkat végigkísérő **barbár világrendszert**, mely a maga módján a status confessionis szinte valamennyi felsorolt esetét magában egyesíti, hiszen éppúgy „természetes" sajátja a nácizmus kegyetlen embertelensége. mint az apartheiddel rokon, mindenféle rendű és rangú diszkrimináció, vagy a sui generis velejáró társadalmi- gazdasági igazságtalanságok.

Senki nem kételkedik Milan Opocensky főtitkár megközelítésének teológiai, tudományos és politikai jóhiszeműségében. Ennek ellenére joggal vetődik fel a kérdés: épp egy volt kommunista ország – Csehszlovákia – egyik egyházi vezető embere ne volna tisztában azzal, hogy emberként vagy éppen keresztyén emberként mit jelentett a volt szovjet tömb ateista-kommunista diktatúráiban élni?

Netalán nem ismerné azt az immár közkeletű tényt, hogy a **sztálinizmus** „békés" viszonyok között egymagában több áldozatot szedett – saját polgárai körében -, mint a fasiszta diktatúrák a II. világháború idején, együttvéve? És akkor még nem szóltunk a hidegháborúnak és Európa tartós kettéosztottságának a világtörténelmi felelősségéről valamint a kommunizmus örökségének bőrünkön égető, leküzdhetetlennek tűnő válságot gerjesztő következményeiről.

A kommunizmussal kapcsolatos tárgyszerű felvetésnek van egy kimondottan egyházi – egyfelől **szubjektív**, másfelől nemzetközi – vonatkozása.

Mindazok, akik végigszenvedték az ateista pártállam nacionalista kisebbségellenes diszkriminációval párosult egyház- és vallásellenes elnyomását, és az 1989-es változások nyomán alig győzik számbavenni a kommunizmusnak áldozatul esett hitvalló hőseiket, üldözöttjeiket és halottaikat, – nos, mindazok, akik elkötelezték magukat az anyaszentegyház megújulása, az emberi- és kisebbségi jogok, valamint a vallásszabadság ügye mellett, megütközéssel tapasztalják a kommunizmus iránti **elnézés** és **engedékenység** bármely megnyilvánulását, és a térségünkben tapasztalható **általános kommunista visszarendeződés** közepette megengedhetetlennek tartják a múlt bűneiért felelősséget hordozó rezsim és az abban bűnrészes személyek felmentését.

Ebben a tekintetben még Hartmut Lucke előadásának az értékelését is igen egyoldalúnak kell tartanunk, aki szól ugyan „az uralkodó rendszer haladó átalakításáért imádkozó és cselekvő" egyházvezetőkről, de szinte teljességgel figyelmen kívül hagyja a pártállammal együttműködött kelet- és közép-európai felső egyházi vezetés felelősségének kérdését és bűneit.

aktuális üzenete, rajtunk múlik, hogy meghalljuk-e ezt. A világgal farkasszemet nézve kell hirdetni az egyháznak Isten rendjét. Meg kell hallanunk Isten szavát és azt kell továbbadnunk – ha valóban Istent ismerő, hívő embernek tartjuk magunkat."

Isten gazdagító áldását kérjük a konferencia szervezőire, így *Czine Mihály* dunamelléki főgondnok úrra, *Merétey Sándor* budakeszi lelkipásztorra, aki a Zsinat Társadalmi Missziói Osztályának vezetője (Budakeszin új templom is épül), köszönjük *dr. Hegedűs Loránt* püspök úr többrendbeli szolgálatát, a konferencia előadóinak, hozzászólóinak munkálkodását, a népes hallgatóságot, akik így hitet tettek egyházunk és népünk megújulása mellett!

Soli Deo Gloria!

Kolosváry Bálint tudósítása

TÜKÖR

A kommunizmus a status confessionis mértéke alatt

Milan Opocensky RVSZ-főtitkár beszéde

A Reformátusok Világszövetsége (RVSZ) Európai Területi Tanácsának edinburghi naggyűlése a következő témát választotta *vezérgondolatául*: **Reménység és megújulás a változások idejében**. Milan Opocensky, az RVSZ főtitkára ugyanezt a címet augusztus 30-án megtartott előadásának.

A főtitkár széles kitekintésű és tartalmas, programszerű beszédének egyik központi gondolatát képezte a **„status confessionis"** – vagyis azon helyzetek és körülmények teológiai számbavétele, melyek „sürgős odafigyelést" – és cselekvést – igényelnek, és határozott hitvallásra, egyértelmű **állásfoglalásra** késztetik a keresztyéneket, az egyházat.

„Vannak helyzetek, események és fejlemények, amelyek a Jézus Krisztus iránti hűség jegyében **félreérthetetlen választ** követelnek tőlünk" – mondta Milan Opocensky. Ez a helyzet állott fenn az **apartheid** esetében, amikor is 1982-ben a Református Világszövetség status confessionis-t hirdetett meg a leküzdésére. Mindenkori nyomasztó kérdésünk az, hogy milyen esetekben kerülhet sor erre más, hasonlóan **létfontosságú kérdésekben**.

A főtitkári számbavétel, évszázadunk szörnyűséges eseményeire visszatekintve, végül is három vonatkozásban állapította meg a status confessionis fennforgásának esetét. „Ebben az évszázadban **három alkalommal** állott elő ilyen helyzet – mondotta a főtitkár – éspedig : a zsidóság 1933-mal elkezdődött üldözése, a tömegpusztító fegyverek valamint az apartheid esetében. Ezek a fejlemények összeférhetetlennek bizonyultak az Evangéliummal és a Szentháromság-Egy-Istenbe vetett hitünkkel."

Milan Opocensky, magvas és helytálló visszatekintésével párhuzamosan, globális távlatossággal vette számba azokat a **létfontosságú egyetemes kérdéseket** és helyzeteket, melyekkel jelenleg kell szembenézniük az

„KÉSZÍTSÉTEK AZ ÚRNAK ÚTJÁT!"

(Lukács 3:4)

A SOLI DEO GLORIA SZÖVETSÉG 1995. ÉVI BALATONSZÁRSZÓI ÉRTELMISÉGI KONFERENCIÁJA

Isten iránt hálával írhatjuk, hogy ez évben augusztus 25 és 27 között immár negyedik alkalommal került sor Balatonszárszón a református értelmiségi konferenciára – **„Egyház, társadalom és kommunikáció"** címmel. „Készítsétek az Úrnak útját" mondja immár az ézsaiási Ige is, Isten Lelkétől vezéreltetve ebben a szellemben ülésezett valóban a konferencia mintegy 300 résztvevővel.

Hadd ragadjuk meg az alkalmat, hogy idézzük annak a táblának a feliratát, amely a konferenciára érkező testvéreket fogadta.

Íme: *„E helyen működött 1928 – 1952 között a Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetségének konferenciatelepe. Isten kegyelméből 1989-ben a Református Egyház újra tulajdonába vehette. Legyen ismét ifjúságunk számára az Úr Jézus Krisztussal való találkozás egyházunk és magyar népünk életében lélekformáló erő sugároztatója. E táblát állíttatták Isten iránti hálából a konferenciák egykori résztvevői és a Magyarországi Református Egyház"*

A tábla utal a Zsidókhoz írt levél 10. része 32. és 38. verseire is. Most hadd idézzük ezeket is: *„De emlékezzetek a korábbi napokra, amelyekben miután megvilágosodtatok, sok szenvedéssel teljes küzdelmet állottatok ki." – valamint: „Az én igaz emberem pedig hitből fog élni, és ha meghátrál, nem gyönyörködik benne az én lelkem."*

Hadd folytassuk a konferencián elhangzott reggeli áhitattal, amelyet Fodor Ferenc nagykőrösi 'elkipásztor tartott. A lelkipásztor az Ezsdrás könyve 5. fejezete 1-11 versei alapján szólott a konferencia hallgatóihoz. Ez a jeruzsálemi templomépítésről szól. Tattenai helytartó vizsgálja a templom építése körülményeit. Darius királyhoz levelet is küld. Emberileg már reménytelennek lehetett volna látni a templom építését, azonban Isten – hatalmánál fogva – másképp cselekedett. A lelkipásztor az Ige kettős üzenetét hangsúlyozta. Isten szeme a véneken, a gyülekezet elöljáróin volt. Ez a mára is érvényes: az Úr szeme, vigyázó kegyelme ma is ott van egyházunkban, közelebbről hazánk reformátusságán, illetve értelmiségén. Az Ige üzenetét úgy is fogalmazhatjuk, hogy a Megváltó, a megfeszített Jézus Krisztus tekintete, szeretete, kegyelme van rajtunk! Tudatosítja: van értelme munkánknak, missziónknak! Segítsük elő népünk megújulását.

Az Ige itteni második üzenete egy igényt is megfogalmaz. Az idézett igehely 11. verse azt mondja: *„Mi a menny és a Föld Istenének a szolgái vagyunk, és újjáépítjük ezt a templomot, amely sok évvel ezelőtt épült"*. Izrael népe számos súlyos megpróbáltatáson ment keresztül. Szemléletes számokkal sorolta fel a lelkipásztor Izrael népének megfogyatkozását, de mégis lett maradék, amely Isten ügyét tovább tudta szolgálni és vinni! Népünk is számos viszontagságon ment keresztül: gondoljunk Trianon tragédiájára, 1956-ra, a jelenlegi délszláv válságra, amely népünket is megpróbáltatások elé állítja. Sok mindent elvesztettünk, de itt vagyunk! Ahogy Izraelben is felépült a templom, úgy ma is – ha szám szerint kevesebben is – de van Istennek népe, amelynek igénye van az újjászületésre, a misszióra, azaz az Evangélium szolgálatára. Isten vezéreljen minket Szentlelke által megújulásra!

A konferencia résztvevőit *Merétey Sándor* lelkipásztor, zsinati osztályvezető köszöntötte, a megnyitót *Czine Mihály* irodalomtörténész, a Dunamelléki Református Egyházkerület főgondnoka tartotta. Áttekintette az információs eszközök, a médiumok szerepét, de helytelenítette a televízió és a rádió túlzott szabadelvűségét. Istennek legyen hála, hogy a *tájékoztatásban szép helyet foglalnak már el az egyházi műsorok.* Bár nemzedékünket a könyvek nevelték, egyre nagyobb a felelőssége az elektronikus sajtónak, kommunikációnak.

A konferencia egyik fő előadását *Andorka Rudolf*, a Közgazdasági Egyetem rektora, a

Magyarországi Evangélikus Egyház egyik vezető egyénisége tartotta.

A professzor felhívta a konferencia figyelmét arra, hogy napjainkban az ismert gazdasági nehézségeknél avagy válságnál, ha így nevezzük – sokkal súlyosabb gond az erkölcsi válság! Ennek leküzdésében kiemelt szolgálat és szerep hárul a magyarországi történelmi egyházakra! Eme erkölcsi válság leküzdésében Istentől vezéreltetve, az értelmiségnek kell élen járnia! Felhívta azonban arra is a figyelmet, hogy a történelmi egyházak nem minden esetben tudnak a társadalom széles rétegeivel kommunikálni, ez pedig azt eredményezi, hogy égető társadalmi kérdésekre az egyház nem tud helyes választ adni. Ezért kell a megújult szemlélet, azaz az Isten által vezérelt missziói szolgálat.

Dr. Boross Géza, teológiai professzor *„Teológia és kommunikáció"* c. előadásában kiemelte, hogy az Úr szüntelenül kommunikál – azaz munkálkodik, de sajnos a társadalom nem képes erre hangolódni. A kommunikáció teológiája egyrészt kritika a tömegkommunikáció felé, de másrészt feladata is, hogy jó irányban hasson arra a tömegkommunikációra, amely sajnos gyakran az erőszakot képes népszerűsíteni, nem beszélve a tudománytalan, Isten-ellenes nézetekről. A teológia is keresi megújulását, de ez akkor lehetséges, ha mi Istenre figyelő – szüntelen „bekapcsolt" állapotban vagyunk, állandó imádságos lelkülettel!

A konferencia egyik fontos „blokkja" az volt, amely az igehirdetés, a katekézis és a lelkigondozás kommunikációjával foglalkozott.

"Igehirdetés és kommunikáció" címmel *Kádár Zsolt*, egri lelkész tartott előadást, illetve referátumot. A kommunikáció – azaz magyar nevén, a folyamatközlés, de írhatjuk így is: a közlési folyamat – egyetemleges volt és marad is! Ez a kommunikáció a keresztyén teológia szempontjából – Isten üzenetének közvetítése – Jézus Krisztus által – a világ felé. voltaképpen ez nem egyéb, mind az evangéliumi örömhír üzenetének átadása. Isten kommunikációjának az a célja, hogy Igéje hirdetése által – mi a hallgatók – hitre jussunk! A hitrejutás az, amely Jézus Krisztus kereszthalála, áldozata révén az örök életre vezet! Amikor a hívő ember társával beszél – ott kell legyen a harmadik is, az Isten lénye, személye! Elsőrendűen fontos, hogy az Ige hirdetője Isten Lelke által megtalálja a kapcsolatot – az állandó, folyamatos kommunikációt – hívei, gyülekezete előtt, de ez fordítva is igaz: a gyülekezetnek, a hívő embernek – állandó imádkozó lelkület révén lehet és kell Urával és Igéje hirdetőjével a kapcsolatot meg-találni.

A katekézis és kommunikáció kérdésköréről *Fodor Ferencné, Dr.Nagy Sarolta* – a Magyarországi Református Egyház új teológiai doktora tartott előadást, aki ez év áprilisában dicsérettel védte meg a Teológián *„A katekézis kommunikációs problémái"* c. doktori értekezését, amely remélhetőleg kiadásra is kerül. (Férje nagykőrösi lelkipásztor, aki Szárszón az áhítatot is tartotta.)

A lelkipásztornő a kateketai kommunikáció lényegét öt pontban foglalta össze.

Hitre segítő kommunikáció az első ismérv. Mostani korunkban döntő jelentősége van gyermekeink hitre való jutásának. A hitre segítő kommunikáció gyermekeinket a keresztyénségre kell hogy megtanítsa, azaz meg kell ismertetni velük Jézus Krisztus megváltó kegyelmét és szeretetét. Ha Krisztus megváltását elfogadtuk,

mondja: az atomveszély, az éhségbomba, a demográfiai robbanás, az energiakrízis és a környezetszennyezés öt életveszedelme közül az elsőt a legkönnyebb kikerülni. Nem kell megnyomni az atomrakétákat kioldó gombokat – de a másik négynek áldozatul esünk. Igaza van Einsteinnek, hogy az atombomba mindent megváltoztatott, csak a mi gondolkodásunkat nem.

Ha eddigi globális életgyakorlatunkat folytatjuk, mi is itt, a magunk helyén, a magunk gyakorlatának rabjai leszünk. S akkor az emberiség nem atomháborúban pusztul el, hanem nyöszörögve múlik ki a világból.

Az örökkévaló szeretet minddenkire érvényes emberrélételének a gyakorlata mellett el kell kötelezni magunkat – álabszolútumok hatalmi mámorának, pénzmámorának, életkedvmámorának a követése helyett. Mert a keresztyénség végső igazsága ebben az értelemben nem luxus, hanem kétségbeejtően sürgető módon nélkülözhetetlen előfeltétele minden életnek ezen a földön.

Másodszor: ha a keresztyénség abszolút voltát ilyen értelemben, minden ember számára inkognitós módon felfedjük, nemcsak azok számára, akik az egyházon belül vannak, hanem azok számára is, akik az egyházon kívül vannak, akkor már megközelíthetjük a társadalmat. Döntő jelentőségűnek tartom ebben az Istentől távol élő, abszolút szekularizált társadalomban a keresztyén teológiai és egyházi nagyvonalúságot. Nekünk jobban kell érteni az embereket, mint ahogy az emberek értik önmagukat, és éppen ezért keresztyén teológiai és egyházi szempontból döntő jelentőségűnek tartom a tétel kimondását: vegyük tudomásul, hogy két ember közül, ha valóságos Isten-tapasztalása egyiknek sincs, nem az áll közelebb az Istenhez, aki mégis vallja, hanem az, aki tagadja, mert az legalább igazat mond. Ezzel nem a tagadást emelem piedesztálra, hanem a reálteológiai, reálpolitikai helyzetet mutatom fel.

Ha a keresztyénség örökkévaló szeretetének kézzelfoghatóságát igazán el akarjuk adni a világban, akkor nem a bibliai fogalmak vallásos interpretációjára van szükségünk. Akkor az indirekt evangelizáció fontosabb a tömegek számára, mint a direkt evangelizáció. Akkor a másik ember hinni nem tudásának megértése az egyedüli hitelesítő pecsétje a mi hinni tudásunknak. Mert a társadalom három képletben áll előttünk, mióta a magányos tömeg az emberrengetegben egyedülálló emberek közösségéből áll. Vannak hagyomány által irányított, belülről és kívülről irányított emberek. Mivel én keresztyén ember vagyok, s a hagyományt az isteni kijelentés értelmében veszem, beszélek felülről, belülről és kívülről irányított emberekről.

Nem árulok el titkot, és mindnyájunknak magától értetődő, közvéleménybe simuló, egyedi véleményével – úgy hiszem – teljesen azonosat állítok, amikor azt mondom, hogy az emberek legnagyobb része kívülről irányított ember. Ez óriási kihívás éppen keresztyén szempontból, társadalmi szempontból és demokratikus szempontból, amelyről itt most szólunk. Hiszen egy maroknyi kisebbség a tömegkommunikációs eszközök segítségével gátlástalanul, ellenállhatatlanul és véghetetlenül manipulálhatja nemcsak a társadalom egy részét, hanem a társadalom egészét is. Ha szabad a saját példámon mindezt megvilágítanom: aránylag kiemelt helyzetben, egy egyházkerületnek és országos egyháznak a püspökeként, generális vizitációk, nyilvános megszólalások alkalmával 50-100, de legtöbbször 1000-1500 embernek mondhatom el azt az üzenetet, amelyet itt és most a leglényegesebbnek tartok. Ha kell, direkt evangelizációval, a nagy többségnek úgy, hogy az ő formanyelvükön mondom el elevenbe vágó üzenetüket. De mit jelent az évi 52 hétvégi emberfeletti erőfeszítéssel végrehajtott 5-8 generális vizitáció, ha mindent átlag ezres számmal beszorozzuk is? A tömegkommunikációs eszközök napról napra, tehát 365-ször tíz és fél millió embernek beszélhetnek! Mikor áll helyre az egyensúly? Ezért egyetlen lehetőségünk van: a belülről és felülről irányítás minősége, amikor a felülről irányítás nem kényszerzubbony, hanem a belső meggyőződéssel tökéletesen egybecsendülő felelősség és szabadság összhangja számunkra.

Viktor E. Frankl mondja: az Egyesült Államok csodálatosan gazdag, nagyszerű és a fejlődés csúcsán járó ország; tragédiája az, hogy atlanti-óceáni partján magasan tartja fáklyáját a Szabadság szobra, de csendes-óceáni partján, a másik oldalon hiányzik a Felelősség szobra. San Franciscónál csak egy börtönszigetet találhatunk. Amikor úgy tudjuk megszólaltatni a *kívülről* irányított emberek számára az őket telibe találó igazságot, hogy ők rájönnek: itt egy *belülről* és *felülről* irányított ember szól hozzájuk, hogy annak van mondanivalója, az tudja rendszerezni, és szereti azokat, akikhez szól, s benne a szabadság

Dr. Hegedűs Loránt

Keresztyénség, társadalom, demokrácia

Legelőször a keresztyénségről kívánok szólni, megjegyezve és megemlítve, hogy a keresztyénség az Isten emberré lételének és ember Istenné lételének csodája. Nem egyszerűen vallás, nem egyszerűen szellemi vagy társadalmi mozgalom a keresztyénség, hanem mindezeken túl és mindezek központjában, mindezek mélyén mindenekelőtt Isten emberré lételének a csodája.

Ha csodát éltünk 1969-ben technikailag, amikor az újságárusok egymásután kiáltották világgá a nagy hírt: ember a Holdon!, akkor ez a csoda a mi számunkra nem volt mindenekfeletti csoda azért, mert nekünk már mintegy kétezer éve zengi a Biblia a nagyobb csodát: *Isten a Földön!* És Isten Krisztusban azért lett olyanná, mint mi vagyunk, hogy mi Krisztusban olyanok lehessünk, mint ő. Ez pedig az Isten emberré lételének azt a természetfeletti természetességét jelenti, amely számunkra az igazán kézzelfogható szeretet egyetlen igazi abszolútuma.

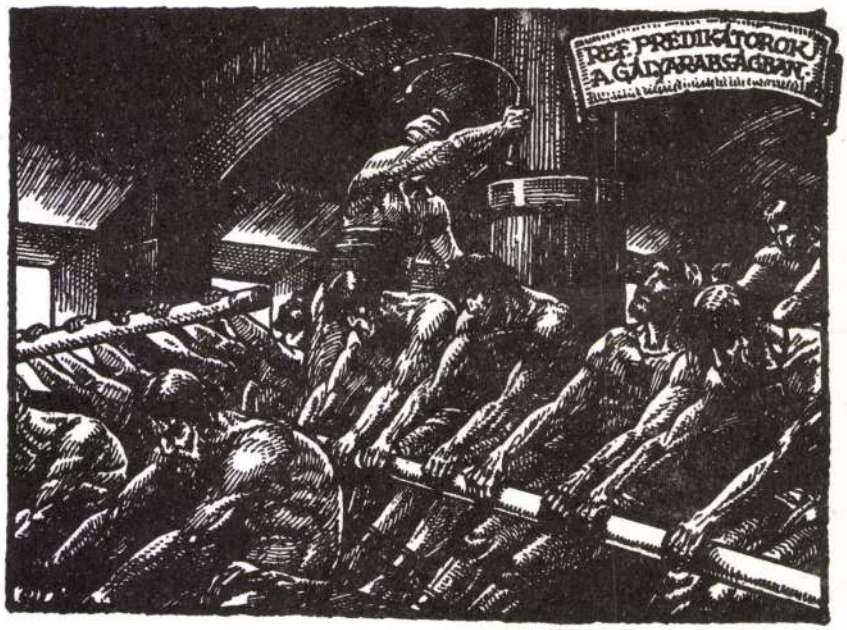

A XX. század végén jobb- és baloldali totális diktatúrák álabszulútumainak a bukása és ugyanakkor továbbélése után nem hiszem, hogy alapvetőbb üzenet határozhatja meg az emberiség igazi életét, jövendő perspektíváját és megmaradásának egyetlen reményét, mint az örökkévaló szeretet emberré lételének kézzelfogható és egyetlen igazi abszolútuma. Az abszolútumok el fognak pusztítani bennünket, ha bukásuk után még mindig ragaszkodni fogunk hozzájuk, és csak az igazi egyetlen abszolútum, az isteni, emberré alázkodó szeretet menthet meg minket az örökkévalóság, a világmindenség, saját történelmi eleve elrendeltetésünk, egymás és önmagunk számára.

Valamennyien emlékezünk még a hamis jelszavakra: „Éljen a magyar és a szovjet..., éljen a szovjet és a kínai nép örök és megbonthatatlan barátsága!" Ime az abszolútum iskolapéldája. Azóta már szovjet nép sincs, örök és megbonthatatlan barátság pedig sohasem létezett, hogy ha átmenetileg lehetett is egyeseknek rá számítani, mélyben, magasban, központi lényegben ez az abszolútum sohasem élt. Az abszolútumok özöne pedig hallatlan életveszedelmet jelent, nemcsak egyes emberekre, népekre, kontinensekre, világideológiákra és egész földünkre, hanem örökkévaló szellemi igazságunkra is akkor, amikor az eszközeink már szinte abszolútak ahhoz, hogy az abszolútumokat megvalósítsuk. Amíg csak egy nyílvesszőnk vagy egy kőbaltánk volt, nem volt globális veszedelme az abszolútumok mindenáron való követésének. De amikor egeknek erősségeivel kezében és pokloknak ürességeivel szívében áll az ember a XX.század kétes piedesztáljának a csúcsán, termonukleáris vagy atomfegyver arzenál gombjának a megnyomásával természetesen az abszolútum áldozatává válhat az egész földgolyó. S még ezt a veszedelmet a legkönnyebb kikerülni. A római klub hetven Nóbel-díjas tudósa méltán

azokat, amelyek nyilvánvalók és szembetűnők, leírom, s rögtön összehasonlítom egy másik népnek megfelelő, de valójában mégis különböző vonásaival. Minél többféle oldalról, többféle kapcsolatban végzem ezt az összehasonlítást, annál inkább elérhetem, hogy a végén az összes egybevetett népek jellemét megközelítően megismerem és ábrázolom. Ez az összehasonlító módszer. Másik módszer az, amikor elmondom egy nép kialakulásának a menetét abban a sorrendben, amint a természeti és földrajzi viszonyok történelmét alakították, és történelme folyamán visszahatott ezekre a viszonyokra. Ez volna az eredeztető vagy genetikus módszer.

Szeretik követni az emberek azt a módszert is, amikor valamely máshonnan, rendesen világnézeti előfeltételekből vett magyarázó elvet átsugároztatnak minél több lehetséges tényen s ezzel a sajátosságnak nagy részét megokolni vélik. Ez a magyarázó módszer. Újabban általálnossá vált az ún. dialektikus módszer is, amely egy roppant nagy és bonyolult ismereti tárgyat azzal jellemez, hogy merőben ellentétes ítéletek ikerpárjait alkalmazza rá mindaddig, amíg az egész ismereti anyagot ezekbe az ellentétes ítéletekbe beillesztette. Miután feladatunk az, hogy a lényeges és jellemző vonásokat, azt, ami a magyarságban általános és különös, állandó és változó elem, úgy kapcsoljuk egybe, hogy egyik a másikat megvilágosítsa, s a szükségszerűség és igazság érzését keltse, magam részéről leghelyesebbnek az ún. intuitív módszert tartom. Ez igyekszik megragadni a magyarságnak belső alkatát, azt a goethei ősmintát, a schopenhaueri ideát és ennek tárgyiasulását látja a külső jelenségekben. A külső jelenségek egybegyűjtésére használhatok összehasonlító vagy dialektikus módszert, végezhetek származtatást vagy magyarázást, végeredményben azt csinálom, hogy az alapvető jelentésekkel igazolom a részjelentéseket, és a részjelentésekkel világosítom, dolgozom ki és juttatom teljes érvényhez az alapjelentés igazságát. Nem áltatom magam azzal, hogy ez a végleges és helyes módszer, csupán azt állítom, hogy végezetül is minden módszer ide jut, s ezt cselekszi, jobb tehát akkor ezt megvallani.

Az elmondottakból az is nyilvánvaló, hogy egy ilyen tárgynál roppant nagy lehetőségek vannak a tévedésre. Miután a magyarság nemcsak tárgyi, hanem alanyi dolog is, igazán csak magyar ember tudja megmondani, hogy mi, ha másvalaki látna hozzá, benne is a magyarságnak, mint alanyi valóságnak, valamilyen formájában élni kellene. De ez nemcsak a tárgyi megismerés lehetőségének a feltétele, hanem alkalom arra is, hogy rokonszenv és ellenszenv, szeretet és gyűlölet vegyüljön bele a kutatásba. Az elfogultság kovásza magában a műben szörnyű pusztítást végezhet. Lehetséges az, hogy a goethei mintát nem pillantom meg, hanem ahelyett saját magamnak többé vagy kevésbé igaz és szellemes ötletét helyezem bele a megismerendő tárgyba. Ebből az következik, hogy a beláthatatlan tényrengetegből csak azokat veszem ki, amelyek ötletemet igazolják, minden mást, tudva vagy öntudatlanul elhallgatok. Megtörténhetik az, hogy a magyarságot nem önmagában akarja valaki megérteni, hanem egy másik nép életkörülményeit, jellemét alkalmazza reá, s pl. a némettel, a franciával méri a magyart. Nagy tévedésekre ad alkalmat, ha túlságosan hisznek e tárgyban mások, főképpen nagy magyarok nyilatkozatának. Megtörténhetik, hogy egy ilyen nyilatkozat nem a tárgyi megismerés eredményeit hozza hideg, ésszerű megállapításban, hanem izgatott és szenvedélyes lírai kitörést. Milyen helytelenség volna a prófétai kitöréseket, a szent harag lávás beszédét egy nemzet hideg és ítéletes jellemzéséül fogadni el. Mindezeket a hibákat szinte egyesíti magában *dr. Prohászka Lajos* könyve: *„A vándor és a bujdosó"*. Amellett, hogy ebben a könyvben egy kiváló szellem és jeles író nagyrabecsülendő irodalmi értékeit látjuk, sajnálattal kell megállapítanunk, hogy hamis képet rajzol a magyar lélekről. Először azért, mert a németből akarta megérteni a magyar szellemet, másodszor azért, mert a magyar szellemet a német torzképnek látja, azután profétikus nyilatkozatokat, főképpen Széchenyi és Ady izgatott, feddőző, ostorsuhogtató nyilatkozatait a magyar lelki minőség hű és valódi képéül állítja. Végül a tények felsorolásánál nagy egyoldalúsággal tolmácsol és hallgat el. Mindezekből egy elvetélt, megromlott magyarságeszményt hoz ki. Ilyennek a hirdetése pedig alkalmas arra, hogy csakugyan ilyenné tegyen egy népet, ha abban egyébként is megvan a hajlandóság a szegénylegényes, kurucos, céltalan,

A MAGYARSÁG, MINT TÉNY

Először a magyarságot úgy kell vizsgálnunk, mint egy csomó ténynek az összefüggő rendszerét, sőt mondhatnám, hogy egy csomó összefüggő tényrendszert. Nem kérdezzük most, hogy jó-e a magyarság, vagy rossz, hasznos-e, vagy káros, értékes-e, vagy értéktelen, kívánatos hogy legyen, vagy ne legyen: egyszerűen megállapítjuk, hogy van, itt előttünk jelenik meg, kiterjed a térben, végbemegy az időben, tehát az emberi ismeret azt mondja: adottság, a hit azt vallja: teremtmény. Tudomásul kell vennünk, hogy van és rászánjuk magunkat, hogy megismerjük. A magyarság előttünk egy óriási és szövevényes valóságdarab, s mindenestől fogva ontológiai világképünknek egyik fontos alkotórésze.

Ha hozzáfogunk a magyarság megismeréséhez, már az első lépésnél kiderül, hogy ez bizony igen nehéz dolog, a tárgy nagyságánál és bonyolultságánál fogva egyaránt. Nagyságánál fogva átnyúlik a lét különböző méreteibe. Pl. a magyarságot vehetném tárgyi és vehetném alanyi értelemben. Tőlem független, egészen más, mint én, s ha én nem vagyok, magyarság akkor is van, mint ahogy volt addig, amíg nem születtem és lesz, amikor már én nem leszek. Ez a magyarságnak tárgyi képe. De a magyarság bennem is megvan, mint személyiségemnek egyik döntő fontosságú belső minősége. Ha pl. elveszne odakünn a magyarság, elsüllyedne úgy, mint a Szent Anna tó meséjében a gonosz várúr kastélya és birtoka, bennem akkor is megmaradna s élne, mint képek, érzések, ítéletek, alapmeggyőződések és elszánások szétszakíthatatlan szövedéke. Mindebből én újra meg tudnék alkotni egy kis darab magyarságot, s ha gyermekeim, házam népe, környezetem átvenne belőlem ezt a lelki valóságot, újra megeredhetne tárgyi életfolyama is. Jártam amerikai gazdaságokban, s ott egy-egy kis tanyán tiszta magyar világot találtam: ház, udvar, szérűskert, bútor, étel, ital, képek, könyvek, emlékek, érdeklődések, vágyak, tervek annyira közösek és ismerősök voltak, mintha csak egy marosmenti atyafi házánál tettem volna látogatást. Kanada nyugati részén nagy magyar telepek vannak, többezer holdas magyar parasztgazdák gyűlnek össze s vasárnap délutánonként csondes pipaszó mellett elpolitizálgatnak. A magyarság tehát lehet tárgyi és lehet alanyi dolog.

Másik megoszlása a magyarság valóságának az, hogy a magyarság félig természet, félig szellem. Embertani, földrajzi tényszövedék, akár ha azt nézzük, milyen a fajtája, akár ha azt, miképpen függ össze a természettel és hogyan alakul a természet kényszerítő következményeihez képest, de ugyanakkor szellem is a magyarság, mert egy nép életében, alkotásában, észjárásában, jellemében és történelmében jelenik meg, tehát tárgya a néprajznak, néplélektannak és művelődéstörténetnek. Azonkívül a magyarság sors is, ésszerűtlen és megdöbbentő összefüggése embernek és világnak, állandóságnak és erőhatásoknak, lényegnek és formának, eleve elrendelésnek és szabad akaratnak, egyszóval olyan valami, ami átnyúlik a metafizikai megismerések világába.

E nehézségek nemcsak a magyarságnál tapasztalhatók, hanem minden más népnek a megismerésénél. Nem csoda, ha legyőzésükre különböző *módszerek* keletkeztek. Egyik módszer az, ha egyik nép legjellemzőbb vonásait,

hontalan bújdosásra, garabonciás diákok és futóbetyárok termelésére. Néha hasonlít a magyar ahhoz, amilyennek Prohászka festi, de csak a kivert, letört, csatát vesztett és bitang magyar.

Ezek után megpróbálom elmondani, hogy milyennek látom a magyarságot. Fájdalom, szakmunkát nem tudok írni, ezt talán ma még más sem tudna. Egyetlen előnyöm, hogy a kérdés minden ágában egyformán működvelő vagyok, tehát egyes kérdésekben való különös szakszerűség nem fogja zavarni a kép összhangját. Nincs is más igényem e fejtegetéssel, csak megmutatni: a kor egy adott pontján egy magyar ember minek tartja a magyarságot.

Sajátságos lehetett a magyarság belső tapasztalásában az az egymást kirekesztő ellentét, amely a honfoglalás előtti és utáni életérzéseket egymástól megkülönböztette. Azelőtt övék volt a világ egyik legnagyobb fennsíkja, határtalan pusztaságaival, korlátlan barangolási lehetőségeivel, azután bekerültek a Kárpátok övezte medencébe, körülfogta őket egy óriási gránitkarám, a Kárpát hegység félkaréja, s a nyílást elzárták az Alpok nyúlványai. Ezt a területet a magyarság soha sem tudta teljesen kitölteni, nagy összefüggő foltokban helyezkedett el benne, és engedte, hogy közöttesen az itt talált vagy ide bevándorolt idegenek építsék meg a maguk életüket. Maga a terület földrajzilag és főképpen éghajlat dolgában szintén tagolt: a Kis-Alföld a pitvar, Erdély az szerszámos és a fegyveres kamara, az Alföld maga a nagy ház, a nagy lakószoba. Magától tagozódott tehát az ország dunántúli részre, duna-tiszai síkságra és erdélyi medencére. Mindegyiknek más a földje, más az éghajlata, mindenik külön gazdasági egységet alkot. Ne csodálkozzunk rajta, ha a történelem is fejlesztette ezt a tagoltságot és hozzájárult ahhoz, hogy a nyugati és a keleti magyar lélek között különbség támadjon. A nép, mielőtt ide jött volna, már erős keveredésen ment keresztül, itt pedig ezer esztendőn keresztül szakadatlanul rajta szűrődött át a germán, szláv és török néprétegek közlekedése. Történelme folyamán sokszor irtották ki a nép jelentős részét s előbb természetes folyamatképpen, a történelmi nyomás hatására következett be nagy bevándorlás, később öntudatos és messzire néző telepítési politikával igyekeztek fajiságának erejét meggyöngíteni. Mégis magába olvasztott teméntelen idegenséget és magyar szellemiségét rányomta a beolvadt elemekre. Ma már nem lehetne megmondani, hogy a legtisztább és legtörzsökösebb magyar rétegek közül is melyik volt merőben idegen származású. Társadalmában különböző rétegek alakultak ki. Katonanemzet, pásztornemzet, földművelőnemzet, politikusnemzet egyképpen a magyar. Ha azt nézzük, hogy történetének mi volt az a végső hatása, szinte azt mondhatnám, összbenyomása, amelyik lelkületét különösképpen alakította, azt mondom: mindig árvának érezte magát a nagyvilágban, mindig idegen volt számára a körülötte levő világ és ő is a körülötte levő világ számára, mindig a lét és nemlét kérdésével volt elfoglalva, az élet és halál kockajátékát játszotta, valami megfoghatatlan végzetszerűség jellemezte történetét: ha egy kicsit megépült, elbukott, viszont legmélyebb elbukásából hamar lábra állott, mindig készen állt a legrosszabbra is, de azért nyugodtan végezte munkáját. A fenyegető lehetőség legkevésbé sem zavarta, s midőn a csapás bekövetkezett, úgy fogadta, mint valami természetes eseményt, rég várt vendéget. Szigetlakókban, akiket időnként elsöpör és tönkretesz, az árvíz, vagy tűzhányóhegyek oldalára telepedett községek lakóiban alakul ki ez a lelkület: szántanak, vetnek, mintha semmi sem fenyegetné őket, s mikor jön az elemi csapás, minden erejüket összefogva igyekeznek menteni azt, amit lehet, nem panaszkodnak, nem jajgatnak, távol áll tőlük a képzelődés, aggodalmaskodás. Ezzel valami nyugodt egykedvűség alakul ki bennök élettel és halállal szemben. A magyar ember az életet nem habzsolja nyugtalanul, mohón, mintha ma akarná felhajtani a holnapi kelyhet is, s ha eljön az órája, felindulás és jajveszékelés nélkül dobja el a félig kiivott kelyhet. Nem csodálkozik, nem panaszkodik, nem szereti ha szánják, s a holnapi nap árnyékával nem sötétíti el a máét.

S ha most közelebbről nézzük, s megkérdezzük, hogy milyen ennek a népnek a szellemi alkata, észjárása, azt mondhatjuk, hogy a magyar szellem tagolt, nagy egységekben dolgozó, egyenletes, egyszerű, tömör. Látszik ez abból, hogy a magyar nyelv képekkel dolgozik inkább, mint fogalmakkal, hasonlít ahhoz a festőhöz, aki nagy foltokkal ábrázol, egységekkel mondja el a részleteket is. Hasonlít ahhoz az épülethez, amelyben a falat a kövek nehézkedése tartja össze inkább, mint a közéjük rakott vakolat, vagy az összekötéseknek és kapcsolásoknak finoman

kidolgozott rendszere. Beszélgetésében is átlag kevés szóval él, sokat mond a hangsúllyal, s lényeges társalgási tényezője a szünet. Nem hajlamos az elvonásokra: az absztrakció egy bizonyos magassága már nem érdekli, üressé és értelmetlenné válik számára. Nem hajlamos rendszerezésre sem, szereti a világ képét nagy egységekből állítani össze, s köztük éppen csak a legszükségesebb kapcsolatot létesíti. Rendszercsinálási kedvtelése sohasem volt. Tömör annyiból, hogy gondolkodása és kifejezése súlyos, nincs meg benne a pattanó, szikrázó könnyűség még akkor sem, ha játékos kedve egészen kifejlődött.

Reálisnak kell mondani a magyar szellemiséget és józannak. Egészen távol áll tőle a spekuláció, nem hajlamos az ábrándozásra. Realitása azonban nem teljes: minden magyarba beleszakadt egy foszlány a puszták tündéri igézetéből, a délibábból. Helyhezkötöttsége és az előtte feltáruló rettentő távolság készteti arra, hogy túl a lehetőségeken elgyönyörködjék távoli álmok csillogó foszlányaiban. De lehetetlen magyar Don Quijotét elképzelni, aki lóra ülne, hogy megússza a délibábok vizét.

Szeret mesélni és mesemondásába a saját maga világát, életét viszi által egy megnagyobbított és megszépített világ boldog lehetőségei közé. A bojtárlegény királyfi lesz, a királyfi bojtárnak öltözködik, a gonosz mostoha csele felsül, a fiatalok boldogok lesznek, aranynyájak legelnek aranymezőkön, de sem kozmikus csodákat, sem átöröklött démonológiát, sem dualista világcsatát mesemondásában nem találunk. Első emlékei a keresztyénség felvételekor elpusztultak, mesemondásának történelem előtti eredete eltűnt, s azt lehet mondani, hogy mesevilágából lényegesen hiányzik a múlt.

Napsütötte pusztákon, fénnyel betöltött völgyekben, kedves, sugárzó dombokon élte le életét, Közép-Európának legszárazabb és legnapfényesebb földjén: nem csoda, ha tiszta, erős színeivel mély és igaz távlat, zavartalan valóságlátása nagy világossággal kapcsolódik. Szellemiségében is sok a napfény, tiszták, biztosak a méretek, nem mosódnak el az alakok, lényét öntudatlanul is világosságból valónak tartja a magyar.

Amit nem ért meg, neki meg kell magyarázni: magyarrá és világossá tenni. Nincs érzéke a félhomály, az ismeretes chiaro oscuro iránt. Meséiben, költészetében nem szerepel a köd, az angolszász és germán mondavilágnak ez a legfontosabb hangulatcsinálója. Világossága miatt idegenkedik a miszticizmustól, az értelmi miszticizmustól éppen úgy, mint az érzelmitől. Amaz túlságosan elvont, emez túlságosan idegen és férfiatlanul érzelmes volna számára. Mindehhez hozzájárul szellemiségének egyszerűsége. Nem a primitívséget értem ezen, hanem az ősi tehetségnek gyermeteg egészségességét és természetességét. A magyar lélek nem bonyolult, nem dekadens, nem kiélt, ereje nem „halk remegésben" áll, jaj lett volna neki, ha kard és eke helyett „halk remegésekkel" akart volna ezer esztendeig fennmaradni! Egészében véve férfias nép, ahol igazán magyar a magyar, ott a férfiak a szebb példányok, a nő csak kísérőzene a férfiasság vezérszólamához. Sok tartalékerő rejlik még benne: ezer év óta van itt és még egyáltalában nem kopott el. Itt-ott látszik a kifáradás egy-egy önmagába házasodó rétegnél, főképpen a szaporaság megszűntében és a kényelmesebb

MDE

Haranghy Jenő, prof.

Iparműv. Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942. xxxxxx

MDK

Haranghy Jenő

tanár

Iparm. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936.

MDK

Haranghy Jenő

tanár

Iparmüv. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936. 23 l.

MDK

Haranghy Jenő

Iparművészeti Isk. Évkönyve. 188[illegible]–194[illegible]. Bp. 1942.
XV–XVI.[1] képek.

Haranghy Jenő
Ponny ló

Tavaszi Sárlat. Műcsarnok, 1932. április 13 l.

8. PSALTERIUM.

Latin. Folio. XVI. század.

Hártya. 440 × 312 mm. 54 levél. Csonka, hiányos, rendkívül rossz állapotban. Későbbi lapszámozás 83—156-ig. Textura írással 24 sorba írva, négyvonalas kottasorok. Vörös feliratok. Vörös és kék kezdőbetűk. Vörös hangjegyvonalak, fekete hangjegyek. *2 lapszéldíszítés, 18 iniciálé. Kötés:* egykorú, igen rongált barnabőr, fatáblákon, köldökveretekkel. A sarokveretek elvesztek.

Magyar, valószínűleg budai munka a XVI. század első évtizedéből.

A Szent László himnuszát tartalmazó kódex díszítései a XV. századvégi, XVI. századeleji budai miniaturafestészet díszítő modorában készültek. A lapszéldíszítést könnyed, vékonylevelű stilizált levélindák s virágok képezik, amelyek ecsetarannyal dúsan árnyékoltak. A színes alapra festett iniciálék egyszerűbbek, csupán a 40a lap iniciáléja van dús növényi ornamentikával díszítve. Az iniciálék színes alapja arany vagy sárga mintákkal s megfeketedett ezüst virágokkal díszített. A tompa, sötét színek között csak a sárga és kék élénkebb. Kvalitásos műhelymunka.

13a lap: (114. psalm.: Dilexi, quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meae.) *D* iniciálé (34 × 37 mm) karminpiros alapon kék betű. Belül megfeketedett ezüst díszítés.

16a lap: A iniciálé (37 × 39 mm) aranydíszítésű barna alapon vörös betű.

A következő lap hiányzik.

Haranghy Jenő
Táncosnő, olaj
Mexikói jelenet, gouache

Szent-György-Chéh XLVI. művészeti aukciója. A Gyüjtő.
X. évf. 2.sz. 3 l.

654

lsó és jóval kisebb felső résszel. Az
/az eredeti Mennybemenetel-kép helyett/,
y oszlop, azok között lendületes mozdu-
la-szobor. Sarkos, nem ivelt, erős párkány.
áriával, szoborcsoport, a két kiugró ol-
angyal. Fent az oromzatos részben két kis
egész oltár fából. Oszlopok, párkányok
arannyal, valamennyi szobor fehérre
erü barokk, Spiegel Márton laikus testvér
régebbi barokk oltár állt még a szentély
en az oratóriumban, részben a volt kastélyban.
dalán Szt.Ferenc stigmatizációja két
anitól, szép, XVIII. századi keretben.
t, átlósan állanak. Balra:
~~alon diagonálisan állítva~~, /1./ Szt. Fe-
bbi Szt.Ferenc oltárt a megyeri templom-
ár Alter Antal pesti asztalos és Hében-
munkája 1775-ből. Lapos, teljesen nyilt
-egy lapos pilasztertől

Haranghy Jenő

Fürdő nők a Balatonban, rézk.
Ketten a Balaton partján, olaj
Fürdőző fiu, rézk.

Balatoxx Művészeti Társaság II. kiáll. Nemz. Szal. 1924.
13 l.

Haranghy Jenő
Abesszíniai Táncosnő

Munkácsy-Céh I. kiállítás. Nemz. Szal. 1928. nov.
23 l.

Haranghy Jenő

Öreg bácsi, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 22 1.

Haranghy Jenő

Kisgrafika 1941. 1-2.sz. 5 l.

Modern magyar akvarellek. Tamás Galéria, 1935. 61. sz.

M. D. K.

HARANGHY Jenő Pestő

Debrecen. Kossuth u ref. t. diszitő - pestés 1937.

Balogh István: Debrecen. 90. l.

Haranghy Jenő

Szentcsalád, tollrajz

Öreg karmester, "

Magy. Ujságrajzoló művészek Egyesülete I. kiáll.
N.Szal. 1931. dec. 11 1.

Haranghy Jenő

Lófékezők, tollr.

159-161. Dorottya illusztráció, tollr.

Menekülés Erdélyben, "

Nagyvásár, "

Kis model, sz.cer.

Az opra varrodája. tollr.

Körmenet, "

Csikósszámadók a csárdában, tollr.

Magy. Ujságrajzoló művészek Egyesülete I. kiáll.

N.Szal. 1931. dec. 11 1.

Haranghy Jenő
Kakasviadal

O.M.K.T. 1925. május. 32 l.

Haranghy Jenő

Kisgrafika 1942. 1-2.sz. 7 l.

/Karácsonyi és újévi lapok/

MTK

Haranghy Jenő

Öltözködő nő, olaj
Bivalyfogat, olaj

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.

21 l.

Haranghy Jenő festőművész
Kikötő munkások, szinezett tollrajz
Arbei csendélet, szinezett tollrajz
Trau. kikötőbejárat, szinezett tollrajz
Vitorlások, szinezett tollrajz
Viharban, szinezett tollrajz
Madonna del Mare, szinezett tollrajz
Pusztán, rézkarc
Szarkafiak, rézkarc
Istálló ~~xxxx~~ este, rézkarc
Puli, rézkarc
Ütközet, rézkarc
A pásztorok imádása, rézkarc
Mise az angol kisasszonyok templomában, rézkarc
Kakasviadal, rézmetszet
Nagy Vadasi tó, rézmetszet
Csodató, rézkarc
Öltözködő leány, rézkarc
Fürdözők, rézkarc
Vizparton, rézkarc
A KÉVE XVI. kiállitásának katalógusa
Nemzeti Szalon, 343-ik kiállitása, 1925. nov.

Egy darab lobogó,
mór a csatolt
bott, ára
Bevásárolt szerszé
Rusz Árjaádt a csa
szállitott, ára

Távozása alk
követelése volt
munkaberi fejé
Saját örizetb

Levonva ebből a
maradt még kij

Haranghy Jenő festőművész
Carmen, rézkarc
Vörös Rébék, rézkarc
Öltözőben, rézkarc
Szent este, rézkarc
Balatonban, rézkarc
Arcképvázlat, rézkarc
Dante, rézkarc
Költözködés a cirkusból
Emlék Fogarasból, olajf.
Huzólovak, olajf.
Baromvásár, olajf.
Vidrák, olajf.
Kecskegidák, olajf.
Ponnyk, olajf.
Puli, olajf.
Ősz az állatkertben, olajf.
Iszaphordók a városligeti tavon, olajf.
Aszfaltozók
A KÉVE XVI. kiállításának katalógusa
Nemzeti Szalon, 343-ik kiéllitása, 1925. nov.

Budapest, 1922. szeptember hó

A miniszter rendeletéből:

minisztéri tanácsos.

Haranghy Jenő festőművész
Jegesmedvék, tollrajz
Oroszlánok, tollrajz
Tigrisek, "
Bölények, tollrajz
Elefántok, tollrajz
Farkasok, tollrajz
Vizimadarak, tollrajz
Huzó lovak, tollrajz
Lovak a vizben, tollrajz
Verekedő lovak, tollrajz
Kivert bulldog, tollrajz
Eszaki Odysseia, kőrajz (2 pld.-ban készült)
Halászat az Adrián, szinezett tollrajz
Hajójavitók, szinezett tollrajz
Halvásár Buccariban, szinezett tollrajz
Sebenico, szinezett tollrajz
A KÉVE XVI. kiállitásának katalógusa.
Nemzeti Szalon 343-ik kiállitása, 1925. nov.

1.

kiutalt 497 K.10 f.

Az erdélyi Kár
1906-1909 évi köteteinek
sz.rendelettel kiutalt 4
szére szállitott 16 db.t
74490.sz.rend.kiutalt 88

Szege Sándor
részére a gödényházai re
készitett 92 db.szines
75940 sz.rend.utalv.100.
és Müllner János budapes
70 db.fénykép vételára f
tel kiutalt 232 K.előleg
tatván,elfogadhatónak ta

Erről Méltóság

Haranghy Jenő festőművész

Illustrációvázlat "Egy magyar nábobhoz"
Bivalyok

A Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete
XVI. kiállitása. 1930. december V. Iván

Tarján Oszkár műve, 1928.
Breyer István esztergomi kanonok, majd győri püspök ajándéka, 1928.
Lepold Adatok, 35. l.

KEHELY,
aranyozott ezüst, elefántcsont szárral.
Mag. 26 cm.
Készítette Megyer—Meyer Antal, 1937.
A főkáptalan készíttette az 1938. évi eucharisztikus ünnepségek alkalmára, 1937.

KEHELY,
aranyozott ezüst, zománcos medaillonokkal a kosáron, talpon és patenán, filigrános gomb és talpperem. Neoromán stílű, készítette S. Traefel S. Gallenben.
Mag. 20·5 cm.
Talpának felirata szerint a clevelandi egyházközség készíttette Böhm Károly plébánosnak, annak halála után az eucharisztikus kongresszus alkalmából ajándékba hozta, 1938.
Lepold Katalógus 136. sz.

10

MDK

Haranghy Jenő

5ooo pengős életképdij

Debreceni nagyvásár a XVIII.században,

Esterházy Pál hg. müv. dijainak nyertesei ...

Uj Magyarság, 1941, márc. 22.

Haranghy Jenő
festő

M.D.K.

Körmenet.

Biraukció 1958. Budapest.

13l.

Haranghy Jenö grafikus M.D.U.

128–
136

Holló; Hochwasser; Fohlen; Bauernschlitten; Gestüt im Winter; Schäferhunde; Raben; Fünferschlitten; die Punta im Winter.

Ungarische Graphik. Bev: J. Conrad. Zürich 1924, 8,

Haranghy Jenő grafikus M.O.K.

születési értesítő, klisénymomat
halálozási évfordulós
reprodukálva:

Családi ünnepek a grafika jelvén. Bp. 1940

MDK

Haranghy Jenő grafikai szakosztály tanára 1937-38.

O.M.Kir.Iparmüv. Isk. 1936-37 - 1940-41. tanéveinek tört. Iparmüv.Isk. Évk. 1880-1941. Bp.1942.

KDK

Haranghy Jenő

-p-: Téli tarlat a Mécsarnokban. Pest 1943. nov. 20.

MDK

Haranghy Jenő

esszi: Derü a müvészetben. M.Nemz.Müvészet, 1939, 2.sz. 34 l.

megállapodtunk/ a resszortszer
esetén cimszavanként - tüntes
rülő cimszavak megrendeléséről
ragaszkodik a szerkesztőség
se céljából szükséges az is,
kesztő szignálja.

Mellékelten visszaküldöm
kéréssel, hogy a fenti kiegés
elrendelni sziveskedjék.

Budapest, 1958. junius 3-án

88639/56 Akadémiai Ny

MDK

Haranghy Jenő

Réti István: Derü a müvészetben. Az Est, 1939, márc, 29. 13 l.

	2
	2
	2
	2
	4
	2
	4
	2
	4
	4
	2
	2
ıntonio	2
	2
	2
	1
	2
	2
	2

MDK

Haranghy Jenő

2 x 3oo koronás díj

Bélyegpályázat. M. Iparművészet, 1916, 2oo l.

MDK

Haranghy Jenő

P: Unrein Jánostól Drahos Istvánig. A Bélyeggyüjtő, 1937. 125-127 l.

Haranghy Jenő

Abesszíniai táncosnő

Munkácsy Céh első kiállitása a Nemzeti Szalonban, Bp. 1928. katalogusa 23 lap

Haranghy Jenő

43. Derékbatört uszály, tusrajz
44. Öreg kórházhajó az szentendrei szigetnél óbudai szigetnél, tusrajz
45. Lidősziget, tusrajz
46. Áradás az ujpesti szigetnél, tusr.
47. A Zrinyi roncson, tusrajz

Duna Kiállitás katalogusa, Nemzeti Szalon
1933. január hó 3 lap

Haranghy Jenő

Szentivánéji álom.vizf.

Zamorai feria. Vizf.

Őszi boronálás, vizf.

Magyar akvarell és pasztellfestők Egy esülete
IX. kiállitása, 1922. Nemzeti Szalon, Katalogus

Haranghy Jenő

Négyes fogat, kőnyomat

A XIX-[illegible] század magyar grafikája 1924. június
Orsz. Szépművészeti Múzeum katalógusa

MDK

Haranghy Jenő, 800 pengős dij

1930 évi plakátkongresszus... Magy. Iparművészet, 1929. 171 l.

MDK

Szokolay B: Művészeti szemle. Erdélyi Helikon.
1929, II.évf. 1.sz.

MDK

Haranghy festő

Szokolay B: Müvészeti szemle. Erdélyi Helikon, 1929, II.évf. 1.sz. 75-77 l.

MDK

Haranghy Jenő

Irásmüvészeti kiáll. Magy. Iparmüvészet, 1926, 128 l.

MDK

Haranghy Jenő

Pick-szalámigyár 100 pengős plakátpályázat díja

Magyar Iparmivészet, 1929. 171 l.

MDK

Szokolay B: Művészeti szemle. Erdélyi Helikon, 1929, II. évf. 1.sz.

Harangby Jenő

Az Est 1938 januar 16

— **Két kiállítás.** Ritkán kapnak a magyar művészek olyan megbízást, mint amilyent a Britannia szálló adott *Harangby* Jenőnek. Rendelkezésére bocsátotta a szálló új kupolatermét, amelynek falait a dús fantáziájú művész Shakespeare alakjaival népesíthette be. A kupola falán egy Shakespeare előadás Erzsébet királyné előtt, szemben vele Shakespeare művészetének allegóriája. A falakon tizenhárom színdarab elevenedik meg érdekes és vonzó előadásban, nagyon finom Falstaff elgondolás egy kis szobácskában. Harangby becsületesen és művésziesen teljesítette a rábízott feladatot és alkotása jelentős. A ide látogató idegenek látják, hogy olyan Shakespeare kultusz van nálunk, hogy az még Angliának is díszére válnék. (Orlando)

meg m. Pé

lunk egyedül álló, gyüjtésként páratlan, egé-
ent el nem múló értékű, tudósnak, laikusnak
rűséges. Az egész magyarságnak életbevágó
megjelenjék és minél előbb..."

Tud. Akadémia tagja:

iss Géza volt a legalkalmasabb mind egyéni-
nél fogva... A mű gazdag szempontú. Lelki
kapcsolatban van benne. Gazdag anyag, az
ısban. Multnak, közelmultnak, jelennek hű.
t képe. Különösen becses a népdal gyüjte-
népi dallamok gyüjteménye. A tájszavakat
n világos magyarázatokkal, értelmezésekkel
lományi irodalmunkban nincsen ennek mása.
ikséges volna, mind tudományos, mind iro-
ntból."

l. Akadémia tagja:

sz úrnak az „Ormánység" című hatalmas mo-
gyar terület népiségének, néprajzának, nép-
sbányája, melynek kiadását legsürgősebb tu-
n s megjelenésétől nemcsak a tudományra
gyarság ügyére nézve igen jótékony hatást
a legérdekesebb, legtanulságosabb, legéletbe-
lyeket valaha olvastam."

t hirdetünk 1937. december 15-ig

ős árban.

-én.

Sylvester Rt. könyvosztálya
BUDAPEST, XIV., Hermina-út 37. sz.

ÍRÁS ÉS LÉLEK

Magyar önvád

Mert csak motyogunk
hasztalan,
s nem fékezzük a kósza nyelvet...
Nagyapáink is így fecsegtek.

Mert csak akarunk
szűntelen,
s adunk nyughelyet tétlen karnak...
Nagyapáink is így akartak.

Mert csak álmodunk
szépeket,
nem a magunkét, mások álmát...
Nagyapáink is így csinálták.

S örökké sírva
keserűn,
harsogó gyászban járva tétlen,
marakodunk az örökségen...

BIRÓ ANDRÁS

Rudi

Ma láttam egy tegnapi nagyfiút.
Sötét volt neki a Rákóczi-út,
fényes délben. Vagy nagyon is napos?!
Olyan borús volt, olyan bánatos,
hogy megsajnáltam Rudit, a zsenit.
Hogy meglátott, lesunyta a fejit
s elfordította. Szégyellte magát;
pedig őrajta most is a kabát,
a jobb kabát, van annyi pénze is,
több mint nekem; de jaj, holnapja nincs,
tegnapja csak, meg egy kis mája;
azért nyilallik szíve-mája
s forr az epéje a nagy Rudinak, —
hiába van tavasz, ragyog a nap,
hoz a fa ága levelet-virágot,
ha az ő cikke nem lát napvilágot...
Most olyan, mint én, Rudi, a zseni;
úgy megrokkant a tegnapi deli
tintaherceg; a jólszabott felöltő
dacára, olyan, mint egy szegény költő,
akit a zsidó könyvkereskedők
bojkottálnak. Homlokán gondredők...
Hogyne sajnálnám! Szívesen sajnálom
Lángész Rudit! Hogy zsidó, azt sem [bánom:
elvégre, ember ő is, ha zsidó is.
ha nem is ilyen magamfajta kódis.
Hogyne sajnálnám: hisz irígyel engem,
s megpillantva a szánalmat szememben,
bomba szeretne lenni s megpukkadni,
felrobbanni az uccán, a zsebemben...

ERDÉLYI JÓZSEF.

Dunántúli szellem *

Irta: Kelemen Sándor

Az első világháború után, amikor Trianonban megvonták azokat a határokat, amelyek a magyar mult és hagyomány legszentebb helyeit szakították le az egyetemes magyarság testéről s a megmaradt csonka országot megszűkített gátak közötti élésre kényszerítették, a pillanatnyilag megtorpant nemzeti lélek lassan ébredezni kezdett, s ennek első jele a tájékozódás volt. Kik és mik vagyunk? Mi az, amit Európának adtunk és mit kaptunk Trianonon kívül Európától? Van-e értelme annak, hogy bennünket éppen a Duna völgyének ezen a „tarka" földjén rendelt magyarokká a Gondviselés, amikor partravetett itt a Kárpátok medencéjében a népvándorlás árja? Ilyen és ehhez hasonló kérdések voltak azok, amelyek a csonka ország szűk határán túlra kitapogatózó nemzeti szellemet foglalkoztatták. Ezekre a kérdésekre az első kézenfekvő felelet az volt, hogy őszintén meg kell ismernünk multunkat és jelenünket, hogy meg tudjuk fogalmazni a holnap magyarságának a feladatait. De meg kell ismerni az országot is: mert éppen Trianon után jöttünk rá, hogy menynyire nem ismerjük azt a földet és azt a népet, amely földön pohárköszöntősen, nagyidásan milleniumot ünnepeltünk és újabb ezredév felé indultunk el gyorsforralón készített reformereink vezetése mellett. Éppen a trianoni csalódás tanított meg bennünket arra, hogy nem Európa hálátlansága csupán az oka a mi megcsonkittatásunknak, hanem az is, hogy a történelemnek egy adott pillanatában nem rendelkeztünk azokkal az erőkkel, amelyekre szükségünk lett volna, hogy a zöldasztal mellett ki tudjuk vívni a mi igazunkat.

Az országismeret sokáig a negativumok és az ebből levont tanulságok felmutatásából állott. Erre sok szükség is volt, mert mint mondtam már, nem ismertük hazánk földjét és népét. Az ország egyes tájegységeit felkutattuk és beszéltünk erdélyi lélekről, felvidéki szellemről, alföldi, délvidéki és dunántúli szellemről. Mindegyiket beskatulyáztuk valamilyen kategóriába, mintha a szellem alkalmas lenne az ilyen skatulyázó műveletekre. Pedig ha a szellemet megcsontosodni hagyjuk, akkor az hamar elhal és nem marad meg belőle más, mint egy pusztulása fölött kajánul vigyorgó csontváz... Így a Dunántúlt is elskatulyáztuk és kimondtuk rá a meghatározó és minősítő jelzőt: dekadens, haldokló, pusztuló, idegen.

Ezzel a szokványossá áporodott meghatározással szemben meg kell emlékeznünk a másik Dunántúlról, amelyik nem pusztul, hanem él és életének számos jelét is adja.

Az első vád, amivel a Dunántúlt illetni szokták, a magyartalansága. Ezzel a váddal szemben mindjárt előljáróban azt a néprajzilag megdönthetetlen igazságot kell hangsúlyoznunk, hogy a nyugati határvonal és két elszigetelt német településtömb kivételével, a Dunántúl népiséges teljesen magyar. A magyar néprajztudomány újabb kutatásai alapján megállapította és minden magyar ember megnyugvására hangoztatja, hogy a dunántúli magyarság „Árpád népe" s őrzője volt mindenkor az ősi keleti hagyományoknak. Regős énekeik, népmeséik, népdalaik Somogy megye székelyre ütő kopjafái és általában a népi életnek minden megnyilatkozása azt igazolja, hogy a dunántúli magyarság nyerhetett hatásokat nyugattól és déli hatások is táplálhatták, azért gyökereiben magyar maradt. Az a tény, hogy néprajzilag átszíneződött a Dunántúl a történelem folyamán, nem teheti magyartalanná. A történettudomány tanusága szerint ugyanis a dunántúli német telepek nagyjából három fókusz környékén jegecesedtek ki. Pest, Pécs, Veszprém: ez a három, a középkor folyamán németek által lakott város vonzotta a hazánkba behozott német telepeseket. Ezek a telepek pedig nem függenek össze egymással, ami már magában is megakadályozza azt, hogy egy területet idegennek nevezhessünk. Ha pedig arra gondolunk, hogy az 1700-as évek után behozott német telepesekre miért volt szükség, akkor tudjuk, hogy a Dunántúl a sok harc következtében kipusztult, amin a magyarság akkori biológiai erejéhez mérten csak telepítéssel lehetett segíteni. De Erdélyben is élnek szászok és a Felvidéken is cipszerek, szlovákok, stb. és mégsem nevezzük azokat számunkra idegen szellemiséget lehelő területeknek. Sőt, éppen a magyar szellem sokoldalúságát és sokrétűségét jelenti az a tény, hogy a Dunántúl más, mint a többi országrész.

Más, mert történelmünk folyamán más hatásoknak volt kitéve, mint a többi országrész. Az első hatás, ami a Dunántúlon megtelepedett magyarságot érte, a latinitás volt. Mint a római Pannonia kései folytatása, az idetelepült magyarságnak átadta azt a szellemi örökséget, amelyet a római uralom itt hagyott. Ezt mi nem tagadjuk le és nem is akarjuk letagadni, de valljuk, hogy éppen úgy, mint a germán szellemi hatást, a latint is magyarrá tette a magyar szellem alkotó ereje. A magyar művészet két nagy értéke: a román és a barokk a Dunántúl szülöttje. Itt lett azzá, amivé lett és mutatja, hogy a magyar nem ment másolni sem nyugatra sem délre, sem máshová a kerek világba, hanem eltanulni azt, ami jó és megcsinálni itthon magyarul. A román stílus a latin hatást, míg a barokk a német hatást tükrözi, de nem a másolást. Hogy a barokk és a némettől kapott romantika nem tette magyartalanná a Dunántúlt, azt éppen egy német irodalomtörténész igazolja, aki először utalt arra teljes igazolja, aki először utalt arra teljes félreérthetetlenséggel, hogy a XVIII. században a keleteurópai szellemi életnek két nagy gyújtópontja volt: Bécs és Szentpétervár. A magyarok inkább Bécsre, míg a szlávok Szentpétervárra támaszkodtak. De azt is tudjuk, hogy Bécs nem a tiszta germán műveltséget adta tovább, hanem a német műveltség olasz és spanyol ötvözetét, amellyel nem is annyira önmaga felé, mint inkább a latin felé nyitott kaput. Ennek politikai okairól nem kell beszélnünk, hiszen mindannyian ismerjük azokat s elég, ha csak utalunk a Habsburgok spanyolfal-politikájára, hogy megérthessük, miért fordult a magyar szívesebben a latin felé. Gondoljunk irodalmunk nagyjaira és a magyar Kossuthra és Széchenyire. Hányszor fordultak a német szó és német írás segítségéhez, magyarságukat mégsem cáfolhatja meg senki sem.

A latin és germán hatás tehát annyira egymásba keverten folyt belénk, hogy ezek közül egyiket sem emelhetjük ki a másik rovására. Viszont azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a Dunántúl nem egy darab Itália, sem pedig Germánia, hanem része az országnak. A házak kőfalain, a városok elrendezésén, a templomok stílusán felfedezhető a mediterrán vagy germán hatás, mégis kelet volt az, ami ezt nálunk megtermékenyítette. A keleti ősi kultúra meg tudta emészteni az idegen hatásokat és táplálkozott velük, hogy erősödjék, de nem lett idegenné. Gondoljunk Pécsre, a Quinque Ecclesiae városára, mely mint valami sok csiszoló mester kezén átment gyémánt csillan meg itt, a Mecsek tövében. Róma lelkisége épp úgy megcsillan rajta, mint a titkos Ázsia dúserejű lelke. A dóm homlokzata olasz katedrálisokra emlékeztet, a négy torony magasságából éppen úgy elláthatsz Germániába, mint a timpanonok görög hazájába. A törökvilágból itt maradt mecsetet nézve szinte várja az ember, hogy mikor hangzik föl a müezzin imára hívó elnyujtott éneke. Az ódon udvarok, boltives kapualjak, a polgári bidermeier emlékei, míg a sikátoros, girbe-gurba utcák mediterrán levegőjüek. A vármegyeháza a maga stílusával bármelyik ó-német városban megférne és nem rontaná meg a harmóniát. Mennyi hatás és a város mégis egységes: Pécs, amely szimbóluma a dunántúli lélek harmóniát teremtő erejének.

* Beküldött cikk. A jövőben is közölni fogjuk olvosóink értékes írásait, hogy Az Ország fórumán ott szerepelhessen minden magyar vidék szelleme.

Hushagyókedd

Tatay Sándor regénye

A napisajtó már megvitatta Tatay legújabb világnézeti regényének legfontosabb problémit, így hát, csak kevés hozzátenni való akad. Olvasóink figyelmét azonban külön is felhívjuk a „Húshagyókedd"-re, amely esetleges szerkezeti hibái ellenére is a legkitűnőbb magyar regények közé tartozik. Tatay Sándor minden szaván, minden mondatán érzi az olvasó, hogy az író maga is átélte a liberális Budapest legsúlyosabb sorscsapásait, s maga is itt vergődött a pesti körúton, amely egyetlen igazi magyar tehetségről sem akar tudomást venni. A zsidó irodalompártoló körök, az irodalmi délutánok, a letűnt zsidó sajtó korszakának mesteri megrajzolása már nem is regény, hanem egyenesen történelem.

Kifogást csak a szőrszálhasogató kritikusok találhatnak Tatay regényében. Legfeljebb annyit lehetne felhozni ellene, hogy itt-ott szerkezeti zavarok mutatkoznak írásában, a regény azonban így is nagyszerű kórképet ad a letűnt liberális korszakról. Az író pedig, aki e problémával jelentkezik, a legkitűnőbb magyar elbeszélők közé tartozik: most ismételten bebizonyította, hogy mestere a tollnak, s valamikor még örökértékű irodalmi alkotással ajándékozza meg a második nemzedéket.

Könyve a Bólyai Akadémia kiadásában jelent meg. Öles reklámok sehol sem hirdették, — talán azért, mert nagyon is őszinte sok vonatkozásban. Nekünk ez az őszinteség imponál s ezért ajánljuk különös szeretettel lapunk olvasóinak figyelmébe.

Szökőkút

Gellért Vilmos versei

Most jelent meg a kitűnő tiszántúli költő „Szökőkút" című verses kötetének második kiadása. Azt hisszük, Gellért Vilmost nem kell külön is bemutatni olvasóinknak, egyik nagyszerű verse már itt szerepelt Az Ország hasábjain is.

Lírája tiszta, üde, friss, mélyről jövő érzések közvetítője. Egész férfi szólal meg minden sorában, fajtáját, nemzedékét féltő magyar. Az a vers pedig, amit Milotay Istvánnak ajánlott, megérdemli, hogy a mai Magyarországon minden politikai gyűlésen elszavalják. Program van benne, a mai magyarság legnagyobb programja: az összetartásra való lelkes, becsületes felhívás.

MAGYAR SZELLEM - MAGYAR ERŐ

Állami műpártolás

Meggyökeresedett vélemény az, hogy a művészetre mindig bizonyos veszélyt jelent, ha az állam hivatalból támogatja. Akarva, nem akarva ugyanis kialakít magának egy úgynevezett „hivatalos" művészeti irányt, amely az ő politikai felfogásával rokon szellemiségű. Ez önmagába véve még nem veszélyes, azonban az már komoly következményeket von maga után, hogy a hivatalos művészeti irány az elkényeztetett gyermekhez hasonlóan nem szívesen tűr meg maga mellett egyenrangú vetélytársat és így kerékkötőjévé válik az újabb törekvéseknek. Mert érdekes megfigyelni, hogy a hivatalos művészeti irányok a legtöbb országban nem a leghaladóbb szellemiséget, hanem inkább a szalonképessé vált törekvéseket képviselik. Ez részben azért van így, mert nem mindenütt szakemberek intézik a minisztériumokban a művészeti ügyeket, hanem egészen más életpályára képzett emberek — mint például jogászok — kerülnek a hivatali beosztás következtében ebbe a kényes pozícióba és tévedések elkerülése végett inkább hajlanak a mindenki által elfogadott és már kikristályosodott művészeti irányok felé, minthogy a forrongásba lévő újabb törekvéseket pártfogolnák. Másrészt viszont mire valaki vezető pozícióba kerül, már a korosabbak közé tartozik és így nem a nálánál fiatalabb, hanem elsősorban a maga nemzedékének művészeti szellemiségét pártfogolja.

A hivatalos és nem hivatalos irányok között a régebbi korokban nem volt olyan szembetűnő az ellentét, amikor világnézetileg egészségesebb volt a társadalom, a szellemi élet fejlődése nyugodtan alakult és a hagyományokból pattantak ki az új akarások rügyei. Az ellentétek tulajdonképpen a liberális világban mélyültek el a hivatalos esztétikai felfogás és a szabad szellemű művészeti álláspont között. Az állam, amely a közösséget képviselte, természetesen nem tudott mit kezdeni olyan művészekkel, akik kimondottan közösségellenesek voltak és az egyéniség jogát hangoztatva, a maguk külön útját járták, mit sem törődve a vallási, állami, társadalmi és művészeti hagyományokkal. *A közérthetőség a legsértőbb dicséret volt számukra és ismerünk olyan művészeket, akik munkájuk „helyességét" a jámbor polgárok felháborodásából következtették. Ha a nagy átlagnak tetszett az, amit csináltak, akkor elégedetlenek voltak önmagukkal szemben, ha pedig nem értették meg festményeiket, vagy szobraikat, akkor az úttörők büszke önelégültségébe ringatództak.*

A hivatalos művészeti politika a közösséget jobban kifejező maradiakat támogatta, azonban, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy nem lehet tovább jegelni az állapotokat, akkor egyes országokban, mint például Angliában, Németországban, vagy nálunk, *hivatalból igyekeztek a modernekkel szemben a közösséget jobban képviselő művészeti irány kialakulását előmozdítani.* A század elején mindjobban fölerősödött nagybányai csoporttal szemben szintén mesterségesen, nagy állami támogatással mozdították elő a gödöllői művészek munkásságát. Természetesen, mint minden mesterséges képződmény, *a gödöllői iskola sem tudott tartós sikereket elérni és egy idő mulva kénytelen volt meghátrálni a nagybányaiak, majd a még modernebb törekvések térhódításával szemben.*

Nálunk Magyarországon a liberális művészetpolitika tulajdonképpen az 1914-es világháború után jutott érvényre, amikor az állam lemondott az egyes irányok dédelgetéséről és elismerve a művészet szabadságát, minden olyan törekvést pártfogásába vett, amely megítélése szerint művészi igényű volt. Szerencsére nálunk a szélsőséges, vagy destruktív irányok sohasem tudtak döntő szerephez jutni és így nem áshatták olyan mértékben alá a nemzet szellemi alapjait, mint például Németországban. *Ma elmondhatjuk, hogy nincsen hivatalos művészeti irány Magyarországon, legföljebb a személyi kapcsolatok révén vannak jobban, vagy kevésbé jobban pártolt művészek.* Bizonyság erre a Szépművészeti Múzeumban most megnyílt nagyszabású kiállítás, amely a kultuszminisztérium által 1940 őszétől egészen

Haranghy Jenő: Máté evangélista

1942 utolsó hónapjáig vásárolt festményeket, grafikákat és szobrokat mutatja be a nagyközönségnek. Itt minden irány képviselve van a maradiaktól, a modernekig és minden korosztály az öregektől a fiatalokig föl van vonultatva. *A gazdag névsort átnézve, legföljebb azt jegyezhetjük meg, hogy egy-két számottevő művészünk nem részesült az állami vétel megtiszteltetésében, míg viszont nem egy olyan képet vásároltak meg, amelyek nem annyira művészeti kvalitásuk miatt kerülhettek az állam tulajdonába, mint inkább karitatív okokból cserélt gazdát. Ezek az emberies szempontok, ha nem is mellőzhetők, mindenesetre még jobban háttérbe szoríthatók, mert a szellemi élet területén csak egy szempont és egy jog uralkodik: a tehetség.*

Viszont nem kívánhatja senki, hogy az állam minden egyes tehetségünktől vásároljon, mert ez szinte lehetetlen. A vásárlásoknál azonban bizonyos sorrendet lehetne betartani *és először a magyar szellemiségű művészeket részesíteni ebben a megtiszteltetésben és csak azután kellene támogatni az eredeti tehetségben gyengébb zsidó művészeket.*

A Szépművészeti Múzeumban megnyílt kiállításon nemcsak a Budapesten élő, vagy az anyaország területén munkálkodó művészeink alkotásaiban gyönyörködhetünk, hanem igen nagy számban találkozunk a felszabadult felvidéki, erdélyi, kárpátaljai és délvidéki festőink munkáival is. Ezek a művészek különösen rászorulnak erre az erkölcsi és anyagi támogatásra, hiszen a több évtizedes idegen uralom alatt éppen ezen a téren bánt velük mostoha a sors. A megértő szeretet eredménye már is megmutatkozik, mert művészi szinvonalban határozott emelkedést mutatnak fel.

Az elhalt idősebb nemzedék közül *Vaszary* Jánosnak különösen egy kisméretű, de igen értékes tájképe, *Zala* György *Árpád fejedelmet* ábrázoló aluminium szobra idézi fel korszakot jelentő munkásságukat. Számos tempera és vízfestménnyel szerepel a nemrégen elhalt *Aba-Novák* Vilmos és *Patkó* Károly. Különösen figyelemreméltóak az előbbinek amerikai útja alkalmával festett szellemes akvarelljei. Az élő idősebb évjárat közül *Rudnay* Gyulának zamatos kompozíciói, *Koszta* Józsefnek izzó színekkel készült „Nő kakassal" című festménye, *Edvi* Illés Aladárnak szabad festőiséggel megörökített kalotaszegi falurészlete, *Szüle* Péternek egy kiváló csendélete és *Markup* Bélának „Udvarlás" című kis szobra idézik fel a közelmúlt művészeti szellemiségét.

Az újabb irányok képviselői közül ott látjuk Szőnyi Istvánnak férfias erőtől duzzadó képét, *Bernáth* Aurélnak kifinomult festői érzékkel előadott csendéletét, *Istókovits* Kálmánnak megvesztegető technikai tudással készült figurális kompozícióját, *Heincz* Henriknek romantikus lendülettel festett történeti képét és *Molnár C.* Pálnak műveit.

A legfiatalabb nemzedék festői közül komoly értéket jelentenek *Emőd Aurél, Bartha László, Czene János és Béla, Erdős Géza, Iván Szilárd, Ösz Dénes és Csáky Maronyák József festményei.*

Különösen szép anyaggal gazdagodott az állami gyüjtemény a grafika terén. A legszebb lapokat *Elekfy Jenőtől, Komjáti Gyulától, Boldizsár Istvántól, Csebi Pogány Istvántól, Gáborjáni Szabó Kálmántól, Éless Istvántól, Gy. Szabó Bélától, Szalay Lajostól és Koch Ernőtől láthatjuk.*

A festők mellett nagy számban vonulnak fel a szobrászaink. Különösen értékes *Erdey Dezsőnek* „Vízhordó fiú"-ja, *Kerényi Jenőnek* szellemesen mintázott szobrai, *Jálics Ernőnek* „Évája", *Pándi Kiss Jánosnak* „Vénusza", *Medgyessy Ferencnek* néhány markáns alkotása, *Borbereki Kovács Zoltánnak* eredeti látású domborműve, *Antal Károlynak* anyaságot ábrázoló márványszobra, *Andrássy Kurta Jánosnak* tanulmányfeje és *Lőte Évának* lírai szépségű művei.

Az anyaországi művészek mellett örömmel látjuk az állami gyüjteményben az erdélyi *Nagy Imrének, Andrássy Zoltánnak, Fülöp Antal Andornak, Szolnay Sándornak és a szobrász Szervátiusz Jenőnek munkáit.* Nem hiányoznak a kárpátaljai művészek sem, az igen tehetséges *Endrey György, Manajló Fédor és Erdélyi Béla* személyében. A felszabadult Bácska magyar szellemiségű művészeit *Oláh Sándor* képviseli.

A több mint háromszáz műtárgy ízléses és előkelő elrendezése *Csánky Dénes* főigazgatót dicséri. Ez a kiállítás tulajdonképpen csak egy részét mutatja be az állam nagyarányú művészetpártolásának, mert *közel száz műtárgy vidéki bemutatókon szerepelvén, most nem kerülhet kiállításra, másrészt viszont az állam az utóbbi években Say Géza és Takács Menyhért kezdeményezésére hatalmas összegekért emlékműveket és falfestményeket készíttetett vidéki városaink művészi díszítése céljából.*

BALÁS-PIRY LÁSZLÓ

Kiállítások

A *Nemzeti Szalon* termeiben új kiállítási anyag sorakozott fel. Ezúttal a művésznők csillogtatják tudásukat. Az első benyomás megnyerő. A festmények szépek. Nem egy közülök díszére válhat a polgári otthonoknak. *Sajnos, azonban a legtöbb művésznő a szépség keresése közben beletéved a giccs ingoványába és vannak olyanok is, akik a pornográfiától sem riadnak vissza.* A kiállítás előnyére szolgált volna, ha az anyagot alaposan megrostálták volna. A szereplők közül különösen feltűntek *Dolányi Benczur* Ida virágcsendéletei, *Mezey* Ilus tabáni képei, *Müller* Ágota markáns férfiképmásai, *Szörédy* Ilona áhítatot sugárzó kompozíciói és az erős destruktív érzékről tanuságot tevő *Hikády* Erzsébet temperái. A szobrászok közül *Szilágyi* Margit ősállatrekonstrukciói és *Somló* Sári szoborvázlatai érdemelnek említést.

Az Ország
1943. jún. 26. Lép

ÍRÁS

Haranghy Jenő

Smilash

Irta: Ber

Bernard Shaw Trefusis úr című regényéből vesszük az alábbi sorokat. A regény főhőse tökéletes

tot, óriási veszte-
int mondotta. Ké-
vett, ezeket asszo-
k is tudták kezelni
olcsóbbak és igény-
, minden száz mun-
enet elbocsátott és
eiket vagy gyerme-
akik most fokozott
pították vagyonát.
nem vezette gyá-
hanem e célra évi
ügyes embereket
aga helyére. Rész-
olt más vállalatok-
asonló elvek szerint
lékot vágott zsebre,
nberek munkájából
se látott életében,
an, ahol sohasem

ny és korrupt vá-
képviselőséget vásá-
segítette megőrizni
melyeknek meggaz-
nhette. Amikor már
e tett szert, egyre
ge volt a vesztege-
tésre, mert a mai ember a gazdagot Istenként tiszteli és szívesen választ vezérül valakit csak azért, mert milliomos. Apám majmolta a nemességet, palotában lakott Kensigtonban és megvette Skóciának egy részét vadászterületnek. Vadászterületet csinálni nem nehéz, mert oda fák nem kellenek. Elég, ha az ember elűzi a parasztokat, lerombolja házaikat és pusztasággá változtatja a földeket. Igaz, hogy apám maga nem sokat vadászott: a vadászati ülésszakra rendesen bérbeadta vadászterületét olyanoknak, akik szívesen foglalkoztak ezzel a nemes sporttal. Jó családból való feleséget is vásárolt magának, aminek kevéssé kielégítő eredményét itt láthatod magad előtt. Így lett Jesse Trefusisból, egy szegény kis manchesteri kereskedelmi utazóból plutokrata és földesúr. És így történt az, hogy én, aki soha életemben nem dolgoztam, gazdagabb vagyok, mint amit elbírok viselni, míg azoknak az embereknek a fiai, akik ezt a vagyont összehordani segítettek, éppen úgy robotolnak, mint ahogy atyáik tették, éheznek és nyomorognak. Nos, mi a véleményed erről, szerelmem? Munkaerőt a lehető legolcsóbban vásárolni és a munka termékét a lehető legdrágábban eladni: ez az elv tette az angol nemzetet ... azzá, ami most!

*

Azt hisszük, nem kell semmiféle kommentár a manchesteri ipar születéséről szóló egyszerű meséhez ...

---

radságot nem kímélve, fölfedezte nyelvünk és nemzetünk angolszász voltát és kiépítette az utat, hogy bekapcsolódhassunk az angol-amerikai világkultúra és civilizáció „harcosainak vértestvérekkel megrakott seregébe." Kinyilatkoztatja új igazságát: mi nem vagyunk sem a szibériai ugorok, sem a kutyafejű tatárok vagy a bugyogós törökök rokonai, hanem Európa legrégibb germánjai, telivér engverek vagyunk, északamerikai őshazánkból Grönlandon és a Skandináv félszigeten át vándoroltunk be kétezer évvel ezelőtt mai hazánkba."

A könyv egyébként még sok ilyen meghökkentően érdekes eseteket sorol föl a működvelő nyelvészeink tevékenységéről.

Reza sah

„Az ezüstoroszlán trónján" címen most jelent meg egy könyv, amely Reza sahnak, a nagy iráni reformátornak életét ismerteti. Reza sah közkatonasorból küzdötte föl magát a trónra és élete valóban olyan, mint egy csodálatos keleti mese. Vitéz Horváth Béla, a könyv írója megmutatja Iránnak mai és holnapi sorsát, mely a keleti probléma egyik legfontosabb része és ennek elintézése nélkül a Közelkeleten nem lehet nyugalmat és biztonságot teremteni, az ott élő népek sorsát biztosítani.

Az Ország 1943. júl. 3. (12. sz.)

MAGYAR SZELLEM-MAGY

Balás Fery László:

Lezárjuk a korszerűségről kezdett vitánkat: van korszerűség, de aki a nacionalizmust mellőzi, a jelent és a jövőt is megtagadja

Az Ország hasábjain a művészi korszerűségről megindított vita nem sejtett visszhangot keltett a művészi berkekben s nagy volt a visszhangja a magyar társadalom széles rétegeiben is. *Tömegével érkeznek még ma is levelek és hozzászólások, jeléül annak, hogy a nagyközönség a háború ezer gondja között is élénk érdeklődést tanusít szellemi életünk nagy kérdései iránt.* A beérkezett gazdag anyagból elsősorban azokat a nyilatkozatokat emeljük ki, amelyek a legilletékesebb helyről származnak: alkotó művészeinktől.

Az iparművészeti iskola nagynevű tanára, Haranghy Jenő az alábbi érdekes fejtegetéseiben fekteti le véleményét a művészi korszerűségről:

— Ha végig forgatjuk lelki szemünk előtt a művészettörténet fejezeteinek lapjait, önkéntelenül felvetődik a gondolat, leheté-e még csak vitatkozni is azon, hogy van-e, lehet-e, szükséges-e a korszerűség a képzőművészetben? A stílustörténet szerint elosztott fejezetei a képzőművészetek történetének a legjobb bizonyítékai annak, hogy a művészet kifejezője, hangadója — eszmei megtestesítője volt mindig egy-egy korszak törekvéseinek — hozzáadva mindig sajátos nemzeti szellemét. Nem lehetne különben német, olasz vagy francia gótikáról, reneszánszról stb. beszélni.

— *A képzőművészetek fénykorában a művészetek szoros kapcsolatban állanak az élettel. Építészet, szobrászat, festészet, iparművészet szinte szövetségesei voltak az életnek, kifejezői voltak a kor törekvéseinek s ez biztosítatta fennmaradásuat az utókorra is.*

A mult század hangzatos jelszava, a „l'art pour l'art" — az önmagáért való művészet — adta meg a képzőművészeti törekvéseknek ide-oda kapkodását. A XIX. század művészetében, hol a mult — hol az új törekvéseknek még ki nem kristályosodott, gyakran hamis tanaira való esküvéssel — időt nem álló divatok kerültek bele a képzőművészetbe. *A művészet formái devalválódtak és még századunk első évtizedeiben is erősen lefelé görbülő vonalat mutattak.* A festészet primitíveskedő szelleme — az építészeti stílusok szabadrablása — a szobrászatnak álhellenisztikus gőgje és az iparművészet anyagszerűtlen, fából vaskarika volta, mind lehetetlenné tette a korszerű képzőművészet kifejlődését.

— Az élet, mint a legnagyobb tanítómester, néha keserves tantárgyakat is szab az emberiség elé, de lehet és kell is okulni belőle. *Legjobb példáját látjuk az éppen napjainkban megnyílt „hadbavonult olasz művészek kiállításán."* A kubizmustól különböző „centista" áramlatok között hánykolódó, de a régi nagy művészeti tradíciókhoz magát méltóan megtalálni nem tudó olasz művészetet *a háború lökése vezette rá arra a korszerű monumentális irányzatra, amely a szobrászattól kezdve egészen a tenyérnyi nagyságú kis grafikáig nemzeti érzéstől áthatott korszerű kifejezésben éli ki magát. Nem a háborús témákban kell keresni ez a korszerűséget, hanem a kifejezés erejében, a forma látásában, az alkotó művészek műveiből kisugárzó nemzeti lelkületben.*

— A művészet a természet és szellemiség világának kultuszában természetesen nem lehet merev, *kifejezésében örök hullámzást mutathat — a közízlés is beleszól és néha inspirációt is adhat, de kell hogy a művész egyéniségének és nemzeti öntudatának érvényesítése mellett korszerű maradjon.* Ezek a törekvések mindjobban átérződnek nálunk és abban nagy szerepe van az alkalmazott művészeteknek mindnagyobb térfoglalásának. Korszerű művészet kialakulását nem a táblaképek indították el, hanem csak gondoljunk a reneszánszra — a freskók szabtak irányt évszázadokra a festészetnek — a barokstílus építészetéhez minden törekvésében alkalmazkodó szobrászat adott irányt a korszerűségnek.

— Mindezekből leszűrve a tanulságot, ha maradandót és korszerűt akar alkotni a magyar képzőművészet — *csak saját nemzeti erőnkből, csak saját korunk szelleméből és ezek kifejező erejébe élve bele magunkat, hozhatunk létre olyan műveket, amelyek maradandó értéket jelentenek a jövő nemzedék számára.*

Haranghy Jenő

Az Ország 1943. okt. 23.

Így nézd a szépet

Dr. Pipics Zoltánnak, a Műcsarnok titkárának legújabb könyve ahhoz az ifjúsághoz íródott, amely a felületes szemlélődés helyett behatóan kíván megismerkedni a képzőművészettel. A gyakorlott tollú szerző a fiatalság szellemi színvonalán, könnyed, mesélő formában vezeti végig olvasóit a „Szépség országain". A művészet sokféle arculatára, az építészet, szobrászat, festészet, grafika és iparművészet mibenlétére és technikai sajátosságaira világít rá az egyes fejezetekben. Ezzel kapcsolatban nem mulasztja el, hogy a stílusok ismertető jeleire is fel ne hívja a figyelmet. Mondanivalóit 100 képpel és Haranghy Jenő rajzaival támasztja alá. Az ügyesen összeállított könyv a kezdő művészetrajongók számára élvezetes és tanulságos olvasmány lesz.

2510 Kleinwohnungen sicherstellten. Gleich
Kleinwohnungen. Beide Baureihen kosteten
1927 von der Bankers Trust Company (New
Bauten sind gelegen: I. Bezirk, Lenke-St
V. Bezirk, Kárpát-, Váci-, Mura-Gasse;

in der Frage des Weiterbauens.

bau als Aufgabe der privaten Bautätigkeit; Wohnungsbaufrage weder in quantitativer- tlicher Hinsicht trachtet sie mit ihrer Finanz, prüche zu fördern, in sozialer Hinsicht aber en. Den Wohnungsbedarf der Allerärmsten wohnungen decken. Die am 22. Januar 1930 ohlfahrt und Arbeitswesen abgehaltene Fach- derzeitigen Umständen kann von der weiteren Wohnungswirtschaft noch keine Rede sein aftlichen und wohnungspolitischen Interessen ntet der Staat aus eigenem Beginnen den Bau n; dagegen soll der Bau der Arbeiterfamilien- ialversicherungsinstitutes unterstützt werden. ffung stabiler und gesunder Notwohnungen durch welche die Mieten der Neuwohnungen n können. Dies muss auch durch solche orga- Baukosten vermindern. *e)* Die Fachberatung Massregelung der Baukartelle und anderer, en Privatbau durch besondere Steuerfreiheiten der Vorbereitung eines grosszügigen Planes, Arbeiter, gegen Entbietung ihrer Wohnungs- öglich zu machen. Zur Verwirklichung wird dischen Geldmarktes sich günstiger gestaltet.

ten in Budapest 1910—1930.[1])

her; Postpalast in Buda; Wohnhausgruppen

Harangh Jenő

Az Ujság. 1923.
márc. 25. (e.a.:
A Kéve kiállitása.)

Budapesten, 1923. május 13-án.

MÜEM[illegible] [illegible]ZOTTSÁGA
157 / 24 szám.
Érk. 1926 év jan. hó 13. n.

Haranghy Jenő

źród

Baja Mihály

A felszárados debre-
cem Kossuth-utcai
templom

Debreceni Protes-
táns Lap. 1937.
88-89. l.

Vegges

d. 49

1 Kōt. 8°

Sacken,

Dr. E. Freih. von

Über ein neues Militärdiplom von Kaiser Elagabalus.

(Mit 2 Zinkographien).

(Aus dem Februarhefte des Jahrganges 1874 der Sitzungsberichte der phil.-hist. Classe der K...

Haranghy Jenő

l.

Bán 77. l.

107. l.

274–275. l.

276, 277. l.

HELYSÉG

Rozsnyó.

VÁRMEGYE

Gömör.

SZAKCSOPORT

1 Fest

KOR

1513

ŐRZÉSI HELYISÉG

Székesegyház.

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Oltárkép.

LEÍRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, JE

Jézus születése.

FÉNYKÉP, RAJZ

Haranghy Jenő

laid

Birógerinyeszegi

125. l.

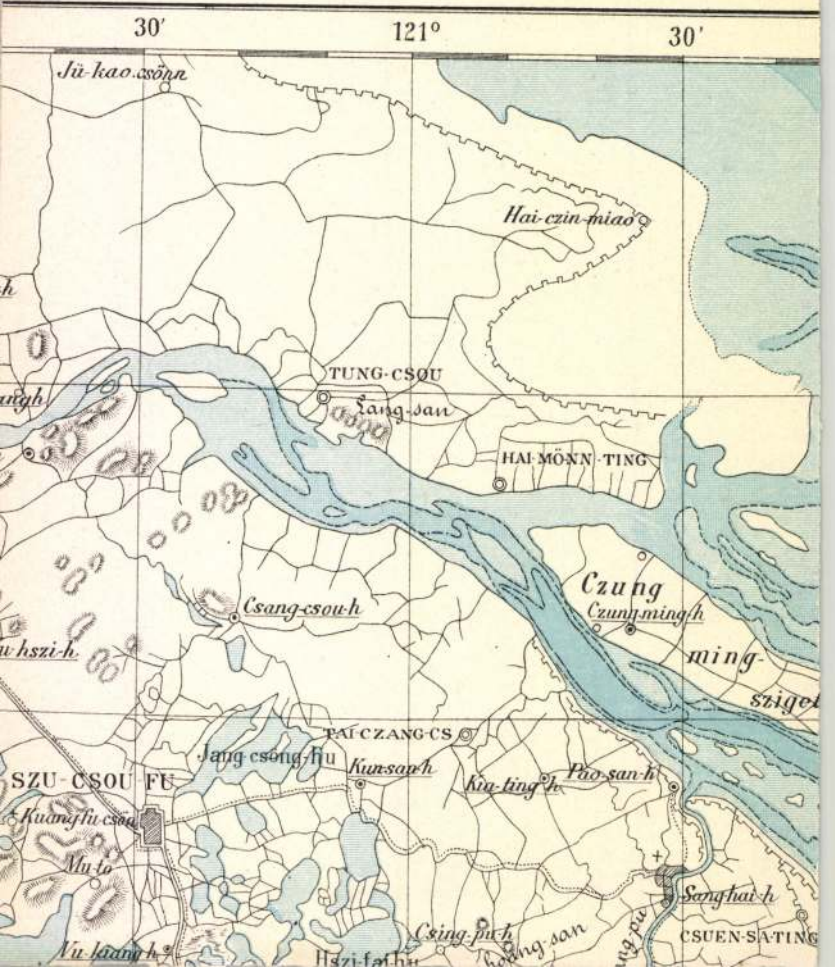
30′
121°
30′
Jü-kao-csönn
Hai-czin-miao
TUNG-CSOU
Sang-san
HAI-MÖN-TING
Csang-csou-h
Czung
Czung-ming-h
ming-
PAI-CZANG-CS
Jang-csong-hu
Kun-san-h
Kiu-ting-h
Pao-san-h
SZU-CSOU FU
Kuang-fu-csou
Mu-to
Sang-hai-h
Csing-pu-h
CSUEN-SA-TING

Haranghy Jenő

Irod

Csikesz Sándor dr.:

Debreceni Kossuth-utcai templom belső díszítése. Debrecen 1937.

A belső díszítés szimbolikus bibliai képei teinái-nak összeállítását és az egész díszítésnek ref. egyházművészeti irányítását a szerző végezte, a belső díszítés művészi terveinek elkészítése és kivitelezése fenti festő-műve

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Harangky Jenő

Csikesz Sándor:

A debreceni Kossuth-utcai templom első díszítése. Debrecen 1937

Gent (457)

ilászy György doktorjelölt, volt
.mat tanusitott, rendesen kollokvált
kifogástalan magatartással visel-
árelnökének, szemem előtt volt az
a Magyar Nemzeti Diákszövetség
ezetője és a Területi Szövetség
isztségeiben is komoly embernek

Tisztelettel

Haranghy Jenő

l.

Csobán Hajduvon

168, 169. l.

IV, VIII. t

Máriapócs h. n. III. 134.

Haranghy Jenő

életrajz

irod

Csókássy 87. l.

Komárom.

A háttérben a vár és az e
melyet minden oldalról ostrom
DONAW FLVS partján négy csolna
nek, a melyhez iránytü is van

CONTERFACTVR DER VOESTVNG
BELEGERT GEWEST ANN

fölül középütt: 10.
magyarázó szövegének kezdete:
fejezése: H. Vngrische be

Rm., mér. a vk. 16: 26.4

HARANGHY JENŐ

az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola tanára, szül. Debrecenben, 1894. Tanulmányait Bpesten végezte. 1915-től tanársegéd, aztán

HARANGHY EUGENIO

professore della Scuola d'Aete Industriale, nato a Debreczen, nel 1894. Svolse i suoi studi a Budapest. Dal 1915 in poi è assi-

Ungvár 1891. Ára 80 kr, vászonkötésben 1 frt.

Ein neues Wehrsystem, von B. v. d. M Drezda E. Pierson 1881· Ára 1 márka

Fels, R. von: Agramer Schreckenstage. Novellen aus der Gegenwart Drezda, E. Pierson

Feuillet Oktáv: Művészbecsület I. II. Regény. Kiadják Singer és Wolfner, Budapest 1891. Egyetemes regény könyvtár VI. 8. 9.) Ára 1 frt 20.

Forel, Dr. August: Der Hypnotismus. Stuttgart, Ferd. Enke, 1891. (A hypnotikus jelenségekre vonatkozó különböző elméletek alapos tárgyalása s egyuttal utasítás a hypnózis gyakorlati alkalmazására.)

Heller Leopold: Elend und Zufriedenheit Drezda, E Pierson. Ára 2 márka. (Részben észszerű, részben délibábos javaslatok az uralkodó gazdasági viszonyok megváltoztatására.)

Hoernes M. dr: Die Urgeschichte des Menschen nach dem heutigen Stande der Wissenchaft. Teljesen 20 füzet à 30 kr. Megjelent 1—5 füzet. Kiadja Hartleben A Lipcse 1891.

Jäger-Benes: A kertészet általános kézi könyve II. kiadás, kiadja az Athenaeum 1891. Ára angol kötésben 4 frt.

Katscher Leopold: Frieden! Frieden! Frieden! Drezda, E Pierson. Ára 1 márka 50 frank

Kiss Áron dr.: Magyar gyermekjátékgyüjtemény. Kiadja Hornyánszky Viktor 1891.

Kubovich Gáspár: A munkáskérdés memoranduma, Ungvar 1890.

Nicht rasten und nicht rosten! Jahrbuch des Scheffel-Bundes in Oesterreich für 1891. Geleitet von Franz Pomezny. Költemények, elbeszélések. Kiadja Hartleben A. Bécs, Budapest, Lipcse. 1891.

Rosegger P. K: Persönliche Erinnerungen an Robert Hamerling Ha merling

Haranghy Jenő

Cím

Debrecen szab. kir. város

új köztemetője, ravatalozó és hamvasztó épülete. Bp. [1933] 23 l.

Főv. Könyvt.
Rq 726.8(439.032)

Belgrad.

E lapon a Dizdarer Thor
balra e megjegyzéssel: Das Th
oldalt pedig az épitési anyag
ablaka vasrácsos.

Tollrajz, mér. a papiros

Haranghy Jenő

Löfkovits Arthur debreceni
igazgató 300 db illustrációt
rendelt meg Jentinél 1920 után.
Csokonai művének kiadására
nem került sor. Fenti sorból
elkészült festményeiből négy
darab látható a Déri Múzeum
Csokonai-szobájában.

Erdélyi. 1935. 35. l.

3.

4.

Haranghy Jenő

a debreceni ev.
templom oltárképü
festő festette

Debreceni Kalauz
Debr. 1927. 84. l.

A debre
" "
" "
A pé
" "
" "
A Józs
mán
a) n
b) é
c) g
d) v
e) s
t
f) s
g) á
h) r
i) k
r
j) k
A képz
A zene
A Mag
szeről:

I. *Csányi Károly*

III. *dr. Láng Nándor**
IV. *dr. Tiefenthaler József*

g) egyetemi és főiskolai tanárok:

I. *dr. Heller Farkas**
II. *dr. Johan Béla*
III. *dr. Melich János*
IV. *dr. Huszti József*
V. *dr. Schütz Antal*
VI. *dr. Szentpétery Imre*
VII. *dr. Navratil Ákos*
VIII. *dr. Orsós Ferenc*
IX. *dr. Pröhle Károly**
X. *dr. Szent-Györgyi Albert*
XI. *dr. Yolland Artúr*
XII. *dr. Bakay Lajos**
XIII. *dr. Eckhardt Sándor*
XIV. *dr. Szabó Zoltán*
XV. *dr. Zambra Alajos*

Megjegyzés: 1936 január 16-ától az Országos Ösztöndíjtanács *elnöke: dr. Bakay Lajos, alelnöke: dr. Heller Farkas* eddigi tanácstagok.

Az 1934. évi VIII. t.-c. 9. §-ában nyert felhatalmazás alapján kiadott és ugyanakkor megjelent 17.100/1936. IV. sz. a. január 13-án kelt vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet szerint *hivatalból* tagok: *a)* a Magyar Nem-

A budapesti állatkertből. Linometszet Haranghy Jenőtől.
Készült az iparművészeti iskolában, Helbing tanár osztályán.

Haranghy Jenő

DISZITŐ MŰVÉSZET 1914. 3. 74.

A budapesti állatkertből. Linometszet Haranghy Jenőtől
Készült az iparművészeti iskolában, Helbing tanár osztályán

Haranghy Jenő

Hajnal Dorogon. Haranghy Jenő festménye a VII. Nemzeti Képzőművészeti kiállításon (Műcsarnok).

859. DISZTÁNYÉR, ólommázas cserép,
Olasz, XIX. sz. — Prunkteller, Fay

levélalaku, kék, sárga ólommázzal. Magyar, XVIII. sz.
Form eines Krautblattes, mit blaugelber Bleiglasur.

arasan áttört peremmel. Igló, 1830 k. — Zwei Teller,
Iglau, um 1830.

nycserép, áttört oldalán szőlőkoszoru. Magyar, XIX. sz.
hit Traubenkranz. Ungarisch, e. H. XIX. Jh.

k-vörös kinai tájképpel. (Ragasztott.) Francia, XVIII. sz.
inesischer Landschaft. (Gekittet.) Französisch, XVIII. Jh.

Holics, XVIII. sz. v. — Teller, Fayence, mit farbigem

szines virágokkal. Magyar, Bélaháza, XVIII. sz. v. —
n holicser Manir. Ungarisch, Bélaháza, E. XVIII. Jh.

ék mázzal, oldalán domborműben pálmafák alatt teve-
mit Zinndeckel, Steingut, blau glasiert, mit Reliefdekor.

kék és barna diszitéssel. Kalotaszeg, XIX. sz. — Vier
eg, XIX. Jh.

szel és cimerrel, XIX. sz. — Vase von gedrungener Form,
XIX. Jh.

(aug. 1.) + 1951 jun

HARANGHY *Jenő*, festő és grafikus, Debrecen 1894. Révész Imre és Simay Imre tanítványa, a budapesti Iparműv. Iskola tanára. Temperamentumos festményei többnyire magyar és spanyol vonatkozásúak; grafikai munkáival (bélyegpályázatok, stb.) számos díjat nyert. E téren főleg az Ember tragédiájához készített illusztrációi válnak ki.

1912. Nagy

E. G. I. 442. l

Kijt: 1923, 1925 kéve

1942 kincs ötvi

[illegible] három sorban: „BAIAZETHES II. Der X Tür-
T. Der XI. Turcken Kajser" – „SULEIMANNUS
[illegible] Der XIII. Türcken Kajser" – „AMURATHES III.
– „MAHUMETH III. Der XV. Turcken Kajser", –
rcken Kajser" – „OSMANNUS II. Der XVII. Tür-
STAPHA Der XVIII. Türcken Kajser" mellképeit
medaillonokban.

, méretei a vonalkeretnek 28.6 : 18 8 cm.

9233.

[illegible]oticorum. Hamburg, Th. Wiering. 1688.
[illegible]bung der Türckei. pag. 12.

140/95 № 138.

Harangky Jenő

cod

Elek Artur. A magyar
iparművészet jubileuma.
Magyar Iparművészet

1930. 188. l.

Haranghy Jenő

Irod

=

Elek Artur

Az új magyar grafikai

művészet.

Erdélyi Helikon

1930. jannár

15. l.

GRIMM TESTVÉREK összegyüjtött meséi

ILLYÉS-ORTUTAY-BUDAY: Magyar parasztmesék

KÁROLY BÁCSI: Kacagó mesék

KIPLING: Gyermekmesék

MÓKA BÁCSI meséi

MÜNCHHAUSEN kalandjai

SCHÖPFLIN ALADÁR: Tillinkó kópéságai

SEBŐK ZSIGMOND: Legszebb mesék

TÖRÖK SÁNDOR: A felsült óriás és a kilenc csoda

Szerda

14

Nikáz pk. vt.

Csütörtök

15

Valérián

Péntek

16

Etelka cs.

Szombat

17

Lázár

Haranghy Jenő

źród

Elek Artur:

Az újabb magyar grafikai művészet

Magyar Művészet

1937. (20 z. l.

215)

Herve balra lenn: F. Russ 1874.

Maarlaghy II. 232. vrám

Haranghy Jenő

A rajzolás iskolája kezdettől a művészetig a cime *Haranghy* Jenő könyvének s szóval, de annál is inkább rajzzal, a maga kipróbált pedagógusi módszerével végigviszi az érdeklődőt a rajzos ábrázolás egész ismeretmezején. Haranghy bravuros rajzoló, aki minden szerszámmal mesteri biztossággal bánik. Persze más kérdés, hogy nyomtatott iskolájában megtanulható-e az, amit rajztudásnak nevezünk. Régen, Goethe korában és még előbb is, általában ugy tanitották rajzra a kezdőket, hogy kész rajzokat, afféle „mintalapot" másoltattak velük. Forogtak rézre metszett könyvek is, amelyeken az emberi alak és rajta külön minden tag megszerkesztésére — csaknem mértani megszerkesztésére — mutattak példát az ifjaknak. Hajdan, sőt nem is olyan régen, még a művészeti akadémiákon is divott a rajzoktatásnak ez a módja, amignem a mult század végén a természet közvetetlen tanulmánya fel nem váltotta. Haranghy „Iskolája" mintha a régi módszerhez jelentene visszatérést. De szerencsére annyi friss természetmegfigyelés van rajzaiban, különösen állatábrázolásaiban (azoknak nagy mestere Haranghy), hogy a természet elsematizálása kevésbbé fenyegeti azt, aki nyomában elindul. Csak a technikai virtuózkodás példáit sokaljuk

Elek Artur: Művészeti vodalom, Ujság 1943 Jan. 24.

a könyvben. Az olyan könnyen utánzásra csábitja a kezdőt s abból azután nehéz kitalálni az eleven és igaz valósághoz.

*

XII. évf. 4. sz. 1921 november 20.

ÉLET

SZÉPIRODALMI·KÉPES·FOLYÓIRAT

SZERKESZTI ANKA JÁNOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL BUDAPEST 1.ker
HORTHY MIKLÓS ÚT 15/c ELŐFIZETÉSI ÁRA NEGYED
ÉVRE 80 K. EGYES SZÁM ÁRA 12 K. MEGJELENIK A
KÉTHETENKINT.

SCHAFFER JOZEFINA
IV., KORONAHERCEG-UTCA 17. SZÁM

A „FEHÉR MACSKÁHOZ"

Női-, férfi- és gyermek-fehérneműek. Saját gyártmányú, teljes menyasszonyi- és csecsemő-kelengyék. Vásznon- és asztalneműek raktára.

Alapittatott: 1875-ben. Telefon: 105—44. szám.

ALAPITTATOTT: 1886-BAN

DOMONKOS LAJOS
cipőnagyáráháza
BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 27

Nagy raktár állandóan úgy saját-készitményü, mint külföldi, francia és amerikai cipőkből mérsékelt áron. Pontos kiszolgálás. — Megrendelésnél elegendő a lábraiz beküldése.

KOVALD FEST TISZTIT
Telefon: József 18—00. és József 15—71.

I., Gellért-rakpart 1. Budapest Székesfőváros Ásványvíz Üzeme Telefon: J. 113-99.
HARMAT-VÍZ
a Hungária-forrás szénsavval telített lithiumos ásványvize.

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR

Stowasser
II., Lánchíd-u 5.

Az ország legnagyobb hangszergyára!

Aranyat, ezüstöt, brilliánst, ékszert magas napi áron vesz; prima ábrozatokat, órát, ékszert jutányosan elad **Gander József**
Telefon: J. 26-08. VIII., József-körút 44

A tisztes szabóipar versenye!
PEKOVITS JÁNOS
ang. l úri- és papirszabósága
Mérsékelt árak! — Tisztes kiszolgálás!
BUDAPEST, IX., RÁDAY-UTCA 21. SZÁM. — TELEFON: 66—47

Csipkék, fátyolok,
női divatkülönlegességek és függönyök
HOEPFNER
m. kir. udvari szállító csipkés boltja
Telefon: 118—81.
IV., Koronaherceg-utca 20 (Korona-utcai oldalon)

Központi fűtés, vízvezeték, csatornázás, tőmegcikkek, gépmunkák
KOVACS A. ÖDÖN
Budapest, VI., Csengery-u. 62/b
TELEFON: 86—56. SZÁM

Kéretik a czimre ügyelni!
RÉZ-, VASBÚTOR
Kéretik a czimre ügyelni

Gyár: VII., HOLLÓ-UTCA 3. Telefon: József 124-12.
s sodronybetétágy. Szálloda, kórház és penzió teljes berendezések.
Mintaraktár: VII., DOHÁNY-U. 6. Telefon József 81-97.
HIKKER GYULA

Pálinkafőző és masauslak aranyé emmel kitüntetett szab. Balaton és Wermorel permetezők vörösréből. — Rézgálic, raffia, rézkénpor a legolcsóbb gyári áron beszerezhető.
Szoutagh Pál rézárúgyára Budapest, IX., Üllői-út 10.

Hozassa meg azonnal
karácsonyi árlapom
Mindent megtalál benne.
Szödényi Árpád
VI. ker., Veres Pálné-utca 3.

Karácsonyi ajándékok tárháza!

Brentano legszebb meséi.
Tarcai György és Sik Sándor fordítása. Undi Mariska illusztrációival.
Árafüzve 140, kötve 170 K

Dickens: *Ritkaságok régi boltja.*
Ifjúsági regény. Várdai Béla fordítása. Márton Lajos illusztrációival.
Árafüzve 140, kötve 170 K

Eyth: *Küzdelem a pirámisért.*
Ifjúsági techn regény. Pogány Kázmér fordítása. Képekkel.
Sajtó alatt.

A legjobb, legszebb és legolcsóbb ajándék a könyv!

Freytag: *Üzlet és becsület.* *(Soll und Haben.)*
Ifjúsági regény. Erdélyi Antal fordítása. Jaschik művészi címlapjával.
Árafüzve 100, kötve 130 K

Az itt hirdetett könyveken kívül **hő választék jobbnál jobb** imakönyvekben, képes meséskönyvekben, ifjúsági iratokban, regényekben.
Kérjen árjegyzéket, vagy válasszon személyesen a

Szent-István-Társulat

könyvkereskedéseiben:
Budapest, IV. kerület, Kecskeméti-u. 2.

Keller: *Idegen tükörben.*
Regény. Auer István fordítása. Jaschik művészi címlapjával.
Ára 86 korona.

Szeged, Kárász-u. 10. || Pécs, Apáca-u. 2. || Cegléd, Rákóczi-u. 2. || Balassagyarmat, Rákóczi fejedelem-út 20
Könyvkiadóhivatal: Budapest, VIII. kerület, Szentkirályi-utca 28—30

Haranghy Jenő rajza

Élet, 1921. nov. 20
XII. évf. 4. sz.

esztendő óta annyit sírtak a felsőmagyarországi édesanyák, hogy a szakadatlan könnyek barázdákat mostak ki korán elfonnyadt arcaikon. Nagylábú Dávid a csata leghevében is meghallotta a nótát, könnyek buggyantak ki a szeméből, felnézett és a kocsma felé kiáltott a prímásnak:

— Folytasd csak, édes fiam, Fecske! Ettül fogok én megvadulni egészen!

S Nagylábú Dávid itt már előkapta öve mellől a kurta dákost, mert a baltája nyélben repült el ketté. Fecske cigány viszont vigyorogva bólintott le a kocsma alól, hogy igenis, megértette, csókolja a talpát a nemzetes úrnak s úgy folytatta a véres vagdalkozáshoz a kíséretet, mialatt tánclépésre kezdte illegetni a lábát:

Rád-e, rád-e, rád-e, rád,
Rád-e borul ríva még?

... A nemzetes asszony meg Annus kisasszony ott szorongott és számlálgatta ezalatt a negyedórákat a Szentiványi-kúriában. Mindenki szétfutott a háztól, csak egy öreg cselédasszony maradt vissza a konyhában. Orgoványi András is kifogta a két lovat, bekötötte az istállóba, a maga lovát meg felnyergelte s az istálló ajtajának dűlvén meg a félvállával, halkan pipázgatva fülelgetett időközben. Mert sejtette Orgoványi András, hogy Pikó Demeter testvér ma már nem fogja megtalálni Thuróczy Miklós úrfit. S aztán, amikor féloldalt kezdett jajveszékelni a harang, Orgoványi András a ház mögé lopózott s a kert hátában próbált fülelgetni a Hecske meg a bányácskai országút felé.

És ekkor történt, hogy a Hecske oldalából hirtelen csak felsikoltott az édes-egyfiúkat siratgató édesanyák éneke s Orgoványi András odacsapott a lábaszárára: — no, Andris testvér, ma estére lekvárt fognak vacsorázni még a tótok is! — és a lova felé törtetett keresztül a kert bokrain. És miközben jajveszékelt, egyre jajveszékelt a fehérbarátok tornya, a nemzetes asszony meg a leány ott szorongott és ijedezett az egyik utcai ablaknál s a piactérre figyelgettek ki szünetlenül. De amikor aztán a Hecske felől felrikoltott az ijesztő ének, mintha csak álomszerűen, a házak falán át, vagy a föld alól dobogott volna idáig, a nemzetes asszony lehanyatlott egy karosszékbe s hangos jajgatással eltakarta a szemét:

— De Ilona néni! — lépett hozzá a lány s forró arcát odanyomta a nemzetes asszony könnyektől fagyos arcához. — Édes Ilona néni!

— Fiam, Annus-fiam — zokogott fel a nemzetes asszony, — most már mindennek vége! — És mialatt a lány letérdelt eléje s arcát odatemette a nemzetes asszony ölébe, a nemzetes asszony ráborult a leányra s keserűségében telesírta annak remegő haját!

— Most már mindennek vége, Annus-fiam! Nézd, az utcán egymást gyilkolják az emberek!

A leány megfordult, felállt, megtörölte a szemét s odatámaszkodván az ablak fájának, kifelé nézett a térre, ahol ekkor már lárma, kapkodás és jajszó volt a város. Jaj, a város! A leány előtt olyannak tűnt föl mindez, mint egy ritkán jelentkező álom. Egyes alakok álomszerű taglejtéssel kezdtek föl- és aláfutkosni a házak mentén, aztán katonák rohantak el gyalogszerrel a Hecske irányába, megint katonák rohantak visszafelé, de már kevesebben s igen soknak vér folyt le a homlokáról. Megint németek özönlöttek a piactérre, de már kalap nélkül, hadonászva és lépést lépést hátrálva, miközben németül káromkodtak s keservesen puskáztak visszafelé. Köztük hadonászott és kiabált megánkívül Vakszmut hadnagy is, de most már véres kötés feküdt a vakszemén. S azalatt egyre kongott a harang, amelyet félóra óta verdesett már féloldalba valamelyik fellopózott konok lázadó. S a lármában, kapkodásban, zűrzavarban és jajgatásban, a szünetlen puskázásban, mialatt odafent a hegyen még szilajabbul sikoltozott a gyűlölködő harci ének, a Zsólyomka felől váratlanul csak keservesen elnyújtott, vonításszerű üvöltés rázta meg az utcákat s a piac egyik sarka felől ugyanabban a szempillantásban csak elépattant a Zöld Demeter féligcsupasz, lengőhajú, istentelen figurája, póznalábával métereket lökött magán s rettentő bunkója átzúgott a levegőben:

— Rája, rája, rongyos kuruc!

S elkiáltván magát Zöld Demeter, odatoppant a németek legsűrűjébe, bunkója másodszor is átzúgott a levegőben s e bunkócsapás alatt tántorogva esett szét a piactéren Vakszmut úr, a németek egyik szakaszának hadnagya. Ám ugyanakkor ordítva kapott hátra Zöld Demeter, mert hátulról olyat sózott valaki a tarkójára, hogy belérecsegett a nyaka. Megfordult erre Zöld Demeter s bunkója egyetlen csapásával három németett terített le a földre. De ekkorra ott voltak már az összes abauji mezitlábasok is és repülve, furkóforgatás közt s elnyújtott üvöltéssel vetették rá magukat a császári emberekre. A vásáros nép szétfutott immár s házak megé, kertekbe és pincék nyílásaiba bujt meg ijedt lihegés között. Új meg új németek rohantak a kavarodás felé, hol ekkor már vér csordogált a porban s számtalan holtak hevertek a földön. Forrón tűzött le a nap, a Hecske felől egyre sikoltott és lázított a felkelők setét riadója, de most már mindig közelebbről, a lány pedig ott állt az ablakan, kedves csöp állát megtámasztván a tenyerével s meredt szótlansággal nézte a piactéren dúló ádáz verekedést.

S talán ugyanebben a pillanatban történt, hogy Nagylábú Dávid elkurjantotta magát a Hecskén, a holtak és haldoklók testein csatázván:

(Folytatjuk)

Harangky Jenő

az alábbi kongresszus
plakát pályázatain
I. dijat nyert

Épitő "Ipar — Épitő"
Művészet: 1929. 132. l.
(A Nemzetközi Épi-
tési Kongresszus.)

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium számve
Budapest 5. Postafiók 118.

887/1943. szám,

Nagyságos

dr. Dercsényi Dezső mütörténész urnak

a Müemlékek Országos Bizottsága titkárának,

BUDAPEST.

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben

Haranghy Jenő

festő

Építészet

1942. 31. l

Szépművészet

Europa film. Könyv. és
raktejestő vállalat

Budapest.

(Rolhemen utcza 12 sz.)

MAGYAR KIR. POSTA

A munkavállalók panaszait tárgyalta a munkaviszonyokat ellenőrző *fővárosi bizottság*

Az iparban és kereskedelemben alkalmazott tisztviselők és munkások munkaviszonyának ellenőrzésére szervezett fővárosi ellenőrző bizottságok Felkay Ferenc tanácsnok elnöklete alatt ülést tartottak, amelyen a munkavállalók részéről előterjesztett panaszokat bírálták el és hoztak azokban érdemleges határozatot. Több esetben a kihágási eljárás megindítását határozták el.

A bizottság a munkaadók részéről előterjesztett elvi jelentőségű kérdésekkel is foglalkoztak, különösképpen a munkaidő és a túlóradíjakkal kapcsolatban. Tudomásul vették a bizottságok, hogy a kereskedelem és közlekedésügyi miniszter leirata szerint a bizottságok felterjesztésének megfelelően tárgyalás alá vette a tisztviselők munkaidejének osztatlanságára vonatkozó javaslatot.

NYOLCHAVI BÖRTÖNT *kapott a lámpalázas zsebtolvaj*

Az ügetőversenypályán *zsebtolvajt* fogtak nemrégiben a detektívek. *Csányi* István rovottmultú műszerész a tömegben meg akart lopni egy idősebb urat és már ki is húzta zsebéből a drága, 700 pengős aranyóráját, amikor *észrevették és lefülelték.*

Ügyével ma foglalkozott a büntetőtörvényszéken *Menyhárdt* dr. bíró.

— Lopásokat követtem el eddig — védekezett Csányi —, zsebmetszéssel azonban még nem próbálkoztam.

— A barátom vitt ki az ügetőversenypályára, megígérte, hogy *megosztja velem a nyereségét.* De ő is elveszítette a pénzét, már nagy nyomorúságban éltem akkoriban és gondoltam, *megpróbálkozom a zsebtolvajlással is.*

— Befurakodtam a tömegbe és láttam, hogy egy idősebb úr nagyon feltűnően viseli aranyláncát és csakugyan sikerült is az órával együtt a láncot a zsebből kivenni.

— Ügyetlen voltam mégis, idegességemben meglöktem az öregurat, aki aztán elkapta a kezemet.

Szabó Zoltán dr. ügyész vádbeszéde után a bíróság *nyolchónapi börtönt* szabott ki jogerősen a zsebtolvajra.

A honvédelmi miniszter felhívása a magyar vonatkozású jugoszláv hadifoglyok hozzátartozóihoz

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A honvédelmi miniszter tájékoztatja a jugoszláv hadjáratból német fogságba jutott és onnan még haza nem tért magyar vonatkozású hadifoglyok hozzátartozóit, hogy *a visszaszerzett magyar területen lakó hadifoglyok hazahozatala céljából Németországban július óta magyar hadifoglyokat kiválogató bizottság működik,* amely eddig körülbelül hatezer magyar vonatkozású jugoszláv hadifoglyot szállított haza Németországból.

Valószínűség szerint még négy-ötezerre tehető a haza nem tért hadifoglyok száma.

A bizottság munkája igen nehéz, mert *a magyar hadifoglyokat egész Németország területén sok hadifogolytáborban lévő többmillió különféle nemzetiségű hadifogoly közül kell kiválogatnia,* emellett a hadifoglyokat sokszor egyenként vagy csoportonként adják ki s így a velük való közvetlen érintkezés nehéz. Ehhez járul még, hogy szállítási és egyéb akadályok is vannak.

Mindazonáltal minden remény megvan arra, hogy a még Németországban lévő magyar hadifoglyok még ez év folyamán hazakerülnek.

A honvédelmi miniszter felszólítja a még haza nem tért magyar vonatkozású hadifoglyok hozzátartozóit, hogy amennyiben eddig nem kérték hozzátartozóik hazaszállítását, a hazaszállítandó hadifogoly alábbi adatait levelezőlapon minden hozzáfűzés nélkül közöljék a honvédelmi minisztérium XXI. osztályával (Budapest, V., Falk Miksa-utca 9.)

A hadifogoly neve, rendfokozata, polgári állása, születés ideje és helye, vallása, nemzetisége, lakóhelye, fogolytábor száma, fogoly száma, a feladó (kérelmező) neve és lakása.

A magyar vonatkozású hadifoglyok hazaszállításáról a magyar állam gondoskodik.

— Az üzletek zárórája Mindenszentkor. A Kereskedelmi Érdekképviseletek Állandó Bizottsága elhatározta, hogy november hó 1-én, szombaton, Mindenszentek ünnepnapján az áruházakat, valamint a nyilt-árusítási üzleteket déli 2 órakor zárják.

— A tüzérhősök emlékezete. A volt budapesti világháborús tüzérek bajtársi szövetsége nov. 2-ikán délelőtt 10 órakor a Vilmos főherceg laktanyában (Budapest, XIII., Róbert Károly-körút 53. sz.) megkoszorúzza a tüzérhősök emléktábláját. A vezetőség kéri a bajtársakat, hogy ezen az ünnepélyen családtagjaikkal együtt minél nagyobb számban jelenjenek meg. Gyülekezés a laktanyában!

---

x Pollák Sarolta kozmetikus (Andrássy-út 32) *szépségápolása a legmodernebb, estélyi kikészítései* tüneményesen szépek. *Végleges villanyos szőrtelenítés. Szemölcsirtás. Kvarc. „Miracle"* szépségápolószerek. *„Miracle"* szőrtelenítőszer szétküldése utasítással. (Prospektus.)

Burstyn Vilma, Spitzer Jenőné Burstyn Ilona, az egész rokonság nevében mély szomorúsággal jelentik, hogy szeretett édesatyjuk,

Burstyn Dávid

f. hó 30-án elhúnyt.

1941 november 2-án fél 11 órakor a rákoskeresztúri izr. temetőben kísérjük utolsó útjára.

Részvéttáviratok mellőzését kérjük.

Havonta 152 pengőtől 949 pengőig fizeti az állam a közoktatási alkalmazottakat

Egyetemi tanárok elérhetik a miniszteri osztályfőnök fizetését

A kultuszminiszter költségvetésének indokolásában külön kiemelte, hogy *a tanárok és tanítók helyzetét tovább is javítani óhajtja.* Ennek a kívánságnak természetesen bizonyos határt szab a rendelkezésre álló költségvetési keret, hiszen köztudomású, hogy az állami költségvetés megállapításánál *minden tárcaminiszter igyekszik a maga költségvetése részére minél szélesebb kereteket biztosítani.* Az állami közigazgatás kerek számban 2.2 milliárdos végösszegében a *személyi járandóságok* — az aktív alkalmazottaknál — összesen *667 millió pengőt tesznek ki,* ami *a kiadások 30.3 százalékának felel meg.* Ebben az összegben a különböző fokú *közoktatási alkalmazottak* — egyetemi tanároktól kezdve le az óvónőkig — kerek számban *81.2 millió pengővel szerepelnek,* ami az aktív állami alkalmazottak személyi járandóságainak kerek számban véve *12.1 százaléka.*

A személyi járandóságok címen folyósított összegnek tehát valamivel több mint egynyolcad része a közoktatás katonáit illeti.

Az állami költségvetésben 81.2 millió pengőből a legalsó fokú oktatásra több mint a felel esik: *A népiskolai tanítók és tanítónők, továbbá a népműveléshez beosztott tanítói személyzet, valamint a kisdedóvónők járandóságai* 49.4 millió pengőt tesznek ki, vagyis az állam kétségtelenül legtöbbet az alsófokú közoktatásra költ.

A kultuszminiszter azt is hangsúlyozza, hogy «a tanszemélyzet kedvezőbb előmenetele érdekében» a próbaszolgálatot is beszámítva, *három évi kifogástalan szolgálat után minden tanár és tanító rendes tanári, illetőleg tanítói kinevezést nyerhet,* a «segélydíjas» tanári és tanítói kategória megszünt, a rendes tanárok és tanítók száma pedig jelentősen megszaporodott.

Az állami iskolai tanítók és tanítónői személyzet összes létszáma 16.288 főnyi, akik közül 3187 a helyettes tanító, illetve tanító. Amidőn ezek — a miniszter szavai szerint — három év elteltével rendes tanítók lesznek, egy évre 1824 pengőt kapnak, egy hónapra tehát 152 pengő a fizetésük, ami megfelel az állami XI. fizetési osztály 3. fokozatának.

Háromesztendős várakozás után egy évre már 102 pengővel emelkedik a fizetése és akkor havonta 160.50 pengőt vehet fel, majd két újabb várakozási év elteltével már havi 169 pengő lesz a fizetése.

Amikor végre hatesztendei rendes tanítói működés után elérkezik a X. fizetési osztály küszöbére, akkor javadalmazása havonta 179 pengő 50 fillér. Ettől kezdve *háromévenként ugrik egy-egy fizetési fokozatot és harminc esztendő elteltével éri el az állami elemiiskolai tanítók és tanítónők részére megállapított legmagasabb, XII. fizetési fokozatot és havonta már 306 pengő a fizetése.*

A kultuszminiszter az idősebb és érdemesebb tanítókat ezentúl nagyobb számban juttatja a VII. fizetési osztályba és *16.288 állami tanító közül összesen 902 érheti el* legfőbb vágyát, a VII. fizetési osztályt. Ez a fizetés *havonta 348 pengő,* ami még két ízben emelkedhetik, először havi 385 pengőre, azután 422 pengőre.

A magyar állami tanító tehát pályája végén havonta 422 pengő rendes fizetésben részesül.

Természetesen reá is vonatkozik az az általános szabály, hogy családi pótlékot, közlekedési segélyt, havi pótlékot és lakáspénzt is kap.

Az *állami óvónők* fizetése teljesen megfelel a tanítói fizetéseknek, azzal a különbséggel, hogy az óvónők a kinevezésük után csak a nyolcadik esztendő elteltével kapnak havi 179.50 pengő fizetést, amit a tanítók már hat év után elérhetnek és *23 év multán érik el havi 243 pengő fizetéssel a legmagasabb fizetést,* amely az állami IX. fizetési osztály legmagasabb fokozatának felel meg.

Polgári iskolai tanár elérheti az egyetemi tanári fizetést

Az elmult esztendők kultúrpolitikája nagymértékben fejlesztette a polgári iskolák típusát, amely átmenet az elemi iskola és a gimnáziumok között. Az állam a polgári iskolák tanári személyzete részére a kultusztárca költségvetésében 8.3 millió pengővel irányozta elő az összes javadalmazást. 2169 polgári iskolai igazgató és tanár sorában 320 a helyettes tanár, akik három esztendő multán lehetnek rendes tanárok. Évi fizetésük 2154 pengő, *egy hónapra tehát 179.50 pengővel kezdődik a rendes polgáriiskolai tanár fizetése.*

A polgáriiskolai tanárok *harminc év multán érik el havonta a 422 pengős fizetést,* meg, tehát *már több, mint a kinevezett egyetemi nyilvános rendkívüli tanár kezdő fizetése, amely az első három esztendőben csak 417 pengő havonta* (egy évben 5004 pengő). A legmagasabb polgáriiskolai tanári fizetés az állami VI. fizetési osztályban elérhető havi 475—586 pengő.

2169 polgáriiskolai tanár közül 76 juthat be a VI. fizetési osztályba és ebben a fizetési osztályban a legmagasabb fokozat a havi 586 pengő.

Ez több, mint az egyetemi nyilvános rendes tanárok fizetése az első három esztendőben (havonta 557 pengő).

A középiskolai tanár 211 pengővel kezdi

A *gimnáziumok, liceumok és tanítóképző intézetek* igazgatói és tanárai részére a kultusztárca költségvetésében kerek számban 11 millió pengőt irányoztak elő. A középiskolai tanárok fizetéseit tizenkét fokozatban állapították meg, amelyek megfelelnek a IX.—VI. fizetési osztály három-három fokozatának. *A kinevezett középiskolai rendes tanár az első három évben havonta 211 pengő fizetést kap,* amely a nyolcadik esztendőben 269 pengőre emelkedik onnan kezdve 3 esztendőnként emelkedik és *a 32. évben havi 586 pengő lesz.*

A középiskolákkal egyenlőrangú a *mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi szakiskolák* legnagyobb része. Az állam a háromféle gazdasági iskola, illetve intézet oktató személyzetének javadalmazására a kultusztárca költségvetésében 5.7 millió pengőt fordít.

Legfelsőbb fokon az *egyetemek* és a különböző művészeti vagy kereskedelmi főiskolák vannak, amelyeknek *tanárai összesen 6.7 millió pengőt kapnak.* Könnyen érthető, hogy az öt tudományegyetem és egy műegyetem tanárainak javadalmazására fordított kereken 6 millió pengőből 3.2 millió a budapesti Pázmány Péter tudományegyetemre és a József nádor műszaki és gazdaságtudományi egyetemre esik. Az egyetemi tanárok fizetését az állami rendszerű fizetési osztályoktól eltérően *ugyanúgy fizetési fokozatok szerint állapították meg, mint az alsó és középfokú oktatás tanítói, illetve tanári személyzetét.* A kinevezett *egyetemi nyilvános rendkívüli tanár kezdő fizetése havi 417 pengő,* valamivel kevesebb, mint a legmagasabbrangú miniszteri titkáré, aki havi 422 pengőt kap és a hetedik évben éri el az 512 pengőt. A nyilvános rendkívüli tanárokat néhány esztendő multán rendszerint már nyilvános rendes tanárnak nevezik ki.

Az egyetemi nyilvános rendes tanárok nyolc fizetési fokozatban vannak csoportosítva és három-három évenként lépnek előre. Az első három esztendőben havi 557 P a fizetés, amely általában a miniszteri osztálytanácsosi középfizetésnek felel meg és *21 esztendő elteltével emelkedik havi 949 pengőre, amely a miniszteri osztályfőnöki, vagy régi helyettes államtitkári fizetéshez hasonló nagyságú.* Az egyetemi tanárok javadalmazását azonban számos fakultáson több mint megkétszerezi *a vizsgadíjak bevétele.*

Berecz Sándor

HEINEMANN SÁNDOR
A
ROYAL REVÜSZÍNHÁZ
igazgatója **november 4-én, kedden** bemutatja **új világrevűjét:**
„ELKSIDA"
vidám, zenés artistaparádé
Az ezeregyéjszaka káprázata pazar díszletekkel, tüneményes ruhákkal
DIANA CLAYTON GLADYS and KUSSEROW
12 BARBERS eredeti arab akrobaták
TÖRÖK RÓZSA RÉV ERZSI
KŐVÁRY GYULA konferál
NÁDOR JENŐ LABOCH GERARD LUGOSY GYÖRGY
RIC JOKER
BARYBAKER ALAZED a fakir BOOD and 3OOD
HEINEMANN SÁNDOR ÉS 16 TAGÚ ZENEKARA
Előadások kezdete: ½9. Csütörtökön és szombaton délután ½5-kor mérsékelt helyárakkal. **Jegyek két hétre előreválthatók a Royal Revüszinház pénztáránál. Telefon: 224—064**

KALANDOS UTAZÁS NEWYORKTÓL–RIO DE JANEIRÓIG
amerikai torpedórombolók között
Egy svéd tehergőzös utasának elbeszélése

Az *Atlanti-óceán* déli részén a legutóbb lezajlott tengeri csata ismét ráterelte a figyelmet *Dél-Amerikára.* Ennek a földrésznek keleti partjai vannak ugyanis legközelebb *Afrikához.*

A «*Frankfurter Zeitung*» egy nemrégen *Rio de Janeiróba* érkezett utas beszámolóját közli most, aki *a Newyorkból Rio de Janeiróig vezető, három hétig tartó tengeri utat minden közbeeső kikötő nélkül egy svéd tehergőzösön tette meg.*

— Az Atlanti-óceán e részén — így kezdődik az utas beszámolója — a hajóknak nem kell félniök torpedóktól és aknáktól.

— Mégis, egy ilyen utazás manapság nem olyan egyszerű, mint ezelőtt egy esztendővel volt. A hajójáratok megritkultak és az a nagy amerikai hajótársaság, amely ezelőtt hét személygőzöst indított útnak *New-Orleansból Dél-Amerika felé, a washingtoni kormány felszólítására kénytelen volt három legnagyobb hajóját más célokra átadni.*

— így, aki kabinját még májusban megrendelte, legjobb esetben szeptemberben indulhatott útnak.

— Akinek sürgős a dolga, az *a Miámiból induló repülőgépjáratokat veszi igénybe,* repülőgépen az út *négy és fél napot vesz igénybe.* Az utas azonban nemigen vihet csomagot magával és *a jegy ára is meglehetősen drága: ötszáz dollár.*

— Aki nyugodtan és a veszélyes területek elkerülésével kíván utazni, az legjobban teszi, ha egy semleges teherhajót választ, amely azonban néhány utast is vihet magával.

Izgalmas órák

— Mi egy kis svéd tehergőzösön tettük meg az utat, amelynek fehér törzsén *messziről láthatóan fel volt tüntetve nemzetisége.* A hajó nem régen érkezhetett *Dél-Amerikából,* mert tatján még ott láthatók az üres *kávészsákok* és *gyapotbálák* és most az *Egyesült Államok* iparcikkeivel megrakodva indult visszafelé. *Autókat, útkaparógépeket* és *rádióállomásokhoz* szükséges felszereléseket vitt magával. Ez most különben a két amerikai földrész közötti kereskedelem általános képe.

Nyersanyagok és élelmiszerek érkeznek délről és az Egyesült Államok iparcikkei áramlanak be a délamerikai államokba.

— A berakodás majdnem *egy hétig tartott,* míg végre elindulhattunk. Az út *Rióig három hét.* Néhány óra eltelte után eltűntek *Manhattan* felhőkarcolói a ködben és ettől a pillanattól kezdve *húsz napon át nem láttunk mást, csak eget és vizet.*

— Szárazföldet *Cabo Friónál* láttunk ismét, amely már nincs messze *Riótól.*

— A föld itt még csak *mint a horizonton végighúzódó szürke vonal mutatkozott.* A partok előtt, a nyílt tengeren azonban *annál élénkebb volt az élet.*

— Amerikai torpedórombolók cirkálnak a vizen. Ez az a pont, amelyre az amerikaiak a legjobban vigyáznak.

— Innen már *csupán 1600 mérföldre vannak az afrikai partok...*

— Amikor a rombolók megpillantották hajónkat, megindultak felénk, majd *egy bizonyos távolságról együtt futottak velünk.* Miután meggyőződtek arról, hogy a hajónk *svéd nemzetiségű, megfordultak és hamarosan eltűntek.*

Az egyenlítőn át...

Az utas ezután még elmondotta, hogy *a hajón, rajta kívül, csak néhány utas utazott és így a társaságot jórészt a legénység és a tisztek alkották.*

Svéd és norvég tengerészek szolgáltak a hajón, akik közül nem egy csak egyszeri tengeri útra vállalkozott, hogy megismerje az óceánt, — a közbejött háborús események miatt azonban nem tudnak hazájukba visszatérni. —

— A hajó naponta *átlag kétszázötven mérföldet tett meg,* miközben az utasok fogadásokat kötöttek egymással: *milyen messze lehetnek még a szárazföldtől, amellyel egyetlen összeköttetésünk hetekig a rádió volt.* Ugy töltöttük az időt, ahogy éppen tudtuk, — folytatta a svéd hajó utasa elbeszélését. — Mindenki, amennyire csak tehette, kényelembe helyezte magát. Az utasok az úgynevezett *„Play Suits"-t,* egy könnyű nyári öltözetet viseltek, amelyet az *Egyesült Államokban,* különösen a meleg napokban hordanak. Maga a kapitány is levetette egyenruháját és követte az utasok példáját. A legénység rövid nadrágban dolgozott a fedélzeten, sötétbarnára lesült felsőtestük úgy fénylett a napon, mint a bronz.

— Amikor átjutottunk az *egyenlítőn,* természetesen *nem maradhatott el a szokásos ünnepség,* melynek keretében azokat az utasokat, akik most utaznak át először az egyenlítőn, *ünnepélyesen „felszentelték.»*

— Már alkonyodott, amikor *Rio de Janeiro* öble elé érkeztünk.

— A brazil partok halvány konturjai mind élesebbé és világosabbá váltak.

— Előttünk emelkedett ki a tengerből a *„Cukorsüveg"* kékes sziklatömege az esti égbolt felé. Mögötte állt meredeken és magasan a *Corcovado,* a kivilágított Krisztus-kereszttel.

— Még nem volt egészen sötét, csak alkonyodott, de a *Cukorsüveg (Pao de Acucar)* mögött már világított a *nagy város milliárdnyi fénye.*

— Közeledünk az öböl felé, amelyet felfedezői *folyótorkolatnak véltek.* (1500. januárjában pillantották meg először itt a partokat és innen ered a város neve: *Rio de Janeiro,* magyarul *Január folyója.)* Hajónk meglassította járását *és befutott az öbölbe.* A környező hegyek, amint közeledtünk, mind magasabbra nyúltak s fölöttünk a déli földgömb csillagos egének gyönyörű képe bontakozott ki...

Szendy Károly polgármester
nyitotta meg az arcképkiállítást az újjáalakított Műcsarnokban

Petrovácz Gyula törvényhatósági bizottsági tag kezdeményezésére *Szendy* Károly polgármester az autonómia hozzájárulásával *130.000 P-t fordított a már elavult Műcsarnok épületének restaurálására és a Műcsarnok timpanonjába elhelyezendő mozaikkép elkészítésére.* A 130.000 P-ből 40.000 P-t fordítottak a Műcsarnok fűtőberendezésének kicserélésére, a mozaikkép 27.000 P-be kerül.

A Műcsarnok homlokzatára kerülő hatalmas mozaikkép alkotója Haranghy Jenő, a kiváló festőművész, aki Szent Istvánt, mint a művészetek barátját örökítette meg.

A mozaikkép rövidesen elkészül és a tavasszal helyezik el a Műcsarnok homlokzatán. *Az épület renoválási munkálatai a közelmultban fejeződtek be, elsőnek az arckép-kiállítás nyílott meg.*

Szendy Károly polgármestert a képzőművészek részéről *Zombory Moldován* Béla festőművész köszöntötte.

Szendy Károly polgármester válaszában hangsúlyozta, hogy *a főváros hagyományaihoz híven támogatja a világhírű magyar művészeket, akiknek helyzetét a főváros vezetősége szívén viseli és megértéssel támogatja.* Ennek bizonyítéka az ujjáalakított Műcsarnok.

Igéretet tett a polgármester, hogy mint a multban, úgy a jövőben is minden eszközzel és anyagi támogatással siet majd a művészek megsegítésére.

Nyelvtanulás — tankönyv nélkül

Az intelligens ember a legkönnyebben nyelvtankönyv alkalmazása nélkül, társalogva tanul meg idegen nyelveket. A Cambridge School társalgási módszere ezen a téren kitűnő eredményeket mutat fel. Tanulságos, szórakoztató társalgás keretében történik e tanfolyamokon a *német, angol, francia* nyelv tanítása. A társalgási módszer lehetőséget nyujt a beszéd gyakorlására, a nyelvtani szabályok könnyű elsajátítására, a mondattan nehéz szabályainak a gyakorlatban való alkalmazására. A növendékek kiejtését állandó beszélgetéssel, diktálással, szakszerű gyakorlatokkal fejlesztik. A kezdők oktatása is ezzel a módszerrel történik. A novemberi tanfolyamokra beiratkozás minden délután 6—8 óra között. Andrássy-út 43. I. em. 2.

Besurranó tolvaj

A büntetőtörvényszéken dr. *Menyhárdt* bíró besurranó tolvaj felett ítélkezett. *Holzer* Zoltán rovottmultú fiatalember *sorozatosan követett el lakástolvajlásokat* és nagymennyiségű ruhát, ékszereket és némi pénzt zsákmányolt. Miután más ügyei is voltak, sokáig *álnéven bujkált* a rendőrség elől, az egyik besurranó lopása alkalmával azonban *elfogták.*

Töredelmes beismerő vallomása után a bíróság jogerősen *héthónapi börtönnel* sujtotta.

Elítéltek
egy árurejtegető házaspárt

Árdrágító visszaélés büntettével vádolta meg az ügyészség *Diamant* Miksa cipőkereskedőt és feleségét.

A vád szerint a cipőkereskedő üzletében egy mély üregben 236 pár cipőt rejtett el, hogy később nyerészkedési célból, utalvány nélkül forgalomba hozza.

Diamant beismerő vallomást tett. Felesége azonban *ártatlanságát hangoztatta* és kijelentette, hogy a cipők elrejtéséről nem tudott.

Tanukihallgatások után a törvényszék egyévi. börtönre ítélte és 500 pengő pénzbüntetéssel sujtotta a cipőkereskedőt, továbbá kötelezte 500 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére.

A bíróság a kereskedő *iparigazolványát megvonta* és a bünjelként lefoglalt *cipőket elkobozta. Diamantnét hathónapi börtönre, 200 pengő pénzbüntetésre, végül 500 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére kötelezte. Az ítélet nem jogerős.*

10 milliméter ára 4 P
Állás — oktatás 2 P

KISHIRDETÉS

Lakások: BÁRHOL BÁRMILYEN BÁRMIKORRA dijtalanul kiadom főbérletét biztos jövedelmű bérlőknek **EXPRESS-nél** Erzsébet-krt 16. f. 3. T 422-156

BUTOROZOTT SZOBÁK garszonbérletek. átutazószobák olcsón, napibérért. főlépcsőházi, főbérleti lakások. Tel.: 422-156. EXPRESSNÉL, Erzsébet-körút 16., földszt 3.

HARGITA ÜDÜLŐ, (Széchenyi-hegyen), a fogas végállomásánál, Agancs-u. 39. 5000 öles parkban 1- és 3-szobás öröklakásaiból még néhány kapható Hétköznap, vas. a helyszínen, vagy városi irodánkban T.: 113-497

Mindennemű BRILLIÁNS-ékszert VESZEK LÖBL KÁROLY, IV., Kristóf-tér 2, I. em. 3. (12—2-ig) Telefon: 182 — 647.

Nincs többé ruhagondja Üreg, kifényesedett ruháját, télikabátját újra széppé varázsolja vagy kifordítja a RUHAKERESKEDELMI K.T. Ferenc-körút 38. T.: 141-217

IRODAHELYISÉG AZONNALRA, város központjában, albérletben **KAPHATÓ.** Telefon: 138 — 091.

HÁZ Múzeumkertnél 6%-os bérrel, 250.000-ért eladó. Dr. Hegyi. Tel.: 139—683

PERZSABUNDA valódi, gyönyörű, keveset használt, P 1.300-ért sürgősen eladó. Domokos ker., Vörösmarty-utca 61., II. 1.

Vennék zongorát vagy pianinót privättól, készpénzért. T. 115-934 Pozsonyi-út 1. Virágüzletben. Hausner

TŐKÉS TÁRSAT keresek, iparigazolványom van. «Háztartás és pipere» jeligére a kiadóhivatalba.

Modern, szép **üzletberendezés** ELADÓ. Transeuropa Beraktározó, Visegrádi-utca 14.

BOY KÖZPONTI MESSENGER Mindent elintéz TRICIKLIVEL IS. T. 428-333, 428-366. Rákóczi-út 64.

Legmagasabb áron vásárol zongorát, pianinót LYRA VII., Erzsébet-körút 19 Telefon: 22-26-16

NAGY LAKÁST, ÜZLET-, ÜZEMHELYISÉGEKET sürgősen keresek FELLNER PÉTER Szt. István-krt. 30. T.: 120-124

GRÓF A. TELEKI ÉVA Műv. Intézete VI., Nagymező-utca 8. (volt Ernst Múzeum). T.: 224-008 **VII. AUKCIÓ DR. D. J. ÚR GYŰJTEMÉNYE,** valamint egyéb főúri ezüstök, szőnyegek, bútorok, festmények, porcellánok. Kiállítás: okt. 30-tól nov. 6-ig. Aukció: november 7-től.

AKAR-E valóban komoly, **nem üzemszerű** hegedű-, zeneelmélet, kamarazene-, énekszereptanítást kétdiplomás tanerőtől? **AKAR-E A ZENEIRODALOM MESTERMŰVEIBE ALAPOSAN BEHATOLNI?** És mindezt korszerű áron? Irjon «Hosszú külföldi praxis» jeligére a kiadóba.

ÓVÓHELY-PAD 2-méteres . . P 9.— **ÓVÓHELY-ASZTAL** 2-méteres . P 18.— **ÓVÓHELYAJTÓ** 0.85x1.85 m. . P 78.— VI., Eötvös-utca 1. sz. **TELEFON 425-811.**

BÉLYEG! Wipablokk, Vaduzblokk, Orvalok, Stahlhelm, a nagy bolgár sportsorok, a legtöbb nagy orosz sor, **KASZAB, Károly-körút 3-a.**

FÉRJHEZMENNE kettőszázötven nyugdíjjal és ingatlanvagyonnal úrinő, izr. nyugdíjas vagy biztos egzisztenciájú úriemberhez. ötvennyolcig. «Jellemes» jelig. a kiadóba.

Gyönyörűen berendezett lakosztályomat. Fogas állomásnál fekvő **svábhegyi társasházban** közp. fűtéssel, azonnalra, olcsón kiadom. Tel.: 222—367

GYÜMÖLCSNAGYKERESKEDŐVEL társulnék, néhányezerrel. «Iparengedélyem van» jeligére a kiadóba.

Csinosan bútorozott szoba két zsidó fiatalember részére kiadó. Cím: Ó-utca 38. I. emelet 9. 8-tól 9-ig.

GYÖNYÖRŰ DIÓHÁLÓ olcsón eladó. Bútorosnál, Garai-u. 23., II. lépcső I. 6.

SVÁBHEGY GYÖNGYE **Mátyás király Üdülő** MÁTYÁS KIRÁLY-ÚT 7. Nagy park luxus kényelem, elsőrangú ellátás, központi fűtés. Kiválóra DIÉTÁS konyha. Utószezón árak. Fogaskerekű megállótól 1 perc Tel. 365-361, 165-373

Irógépet irodait és hordozhatót, **számológépet** jó áron veszek. **Goldberger Géza** VI., JÓKAI-UTCA 11. **Telefon 128-168**

Használt BÚTOR biztosan jó. Hálók, sima ebédlők gyönyörű szobák, használtak, újak. Új és használt konyhák. Óriási választék! Részletfizetés! **Bútormagazin Mária-utca 48.**

„AROSA" üdülő étterem Széchenyi-hegyen a Fogaskerekű végállomásától 1 percnyire, **tökéletes üdülés - pihenés - gyógyulás.** Napi penzió: P 14.—. Fürdőszobás lakosztály. Telefon: 165—587 és 165—068

Svábhegyen, **2 szoba hallos** KONYHÁS LAKÁS, közp. fűtéssel, Lomnic társasházban, **azonnalra KIADÓ** üresen is. Értekezés: Diósi cipőüzlet, Deák Ferenc-u. 23

Külföldön végzett **okl. gimnáziumi TANÁRNŐ** horvát-, francia- és német-órákat ad. Tel.: 158—331

Bontásból nagyméretű, használt **FAGERENDÁK ELADÓK.** III., Szőlőkert-utca 38.

LELÉPÉS, KÖLTSÉG NÉLKÜL kétszobás összkomfortos lakás, új, kétlakásos házban kiadó, Ferenczy-úton, villamosmegállónál. T.: 291—687

TÁRSAT KERESEK 250.— P erejéig, angóra értékesítéséhez és megfonásához. Fonást, kötést, festést tanítok P 10-ért. Bihari-út 1—3., fszt. 457.

FAHULLADÉK GYUJTÓSNAK, telepkiürítés miatt sürgősen eladó. Király-utca 3.

6 folyóméter üvegfal, ajtóval kerestetik. Telefon: 425 — 811.

GÉPÍRÁST, magyar, német, francia, angol nyelven levelezést vállalok. Fischer Gabona utca 5

Öltöny-átmenetikabát mérték után P **220** **Blum és Testvére** Angol úriszabóság, IV. ker., Váci-u. 33. (Piarista-palota.)

SRAMLI ÉS REMEK HANGULAT **Kitünő meleg konyha csapolt sör este 8-tól GRINZING TEREMBEN HARGITA** VI. NAGYMEZŐ UTCA 22. RADIUS-PALOTA

Alma vegyes 15.60, birs 18.—, kanadai ranett 19.—, Jonathan (apró) 12.60, 15 kg-os bruttó ládában bárhova bérmentve szállít, árjegyzéket készséggel küld GYÜMÖLCSÉRTÉKESITŐ, VIII., Sándor-utca 18. Tel.: 336—634.

BELVEDERE SZÁLLÓ BUDAKESZI-ÚT 10. **Egész télen nyitva.** Központi fűtés. Hideg, meleg folyóviz. **SZOBÁK MÉRSÉKELT HAVI ÁRBAN IS.** Telefon: 164—075. Telefon: 164—075. Autobusz- és villamosmegállónál.

ANDRÁSSY-UTON IRODÁNAK 2 SZOBÁT KERESEK Telefon: 385 — 117. és 381—182.

VILLA Hegyaljai-útnál, parkban, adómentes, 3-szobás összkomf. úrivilla sürgősen. 60 ezerért eladó. Dr. HEGYI, Telefon: 139—683

PERZSABUNDA, perzsaláb-, panofixbunda, ezüströkák, kékrókák, gyönyörűek, olcsón. Füredi szűcs, Vörösmarty-u. 14. I.

JÓFORGALMÚ cca 50 éve fennálló, zártszámú engedélyhez kötött üzem keres 25—30.000 pengőt, üzembővités céljából. «Bejelenthetem» jeligére a kiadóhivatalba.

ZONGORÁK, HARMÓNIUMOK eladása, vétele, vidéken is. Mendölné, Bezerédi-u. 10. T.: 14-64-11

77 ÉVES, ÁLLAMPOLGÁRSÁGI BIZONYITVÁNNYAL, rendelkező öreg ember, ki július óta ismeretlen helyen van, hozzátartozói, hazahozatali eljáráshoz értőt keresnek. «Törvényesen» jeligére.

NYOMDÁSZ liliputira és Viktóriára állandó munkát kaphat. Értesítést «Divattáska munka» jelig. Blocknerhez, Városház-utca 10.

KIS HIRDETÉS — NAGY EREDMÉNY

Haranghy Jenő

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Estilap, Nagyvárad
Megjelent: 1943 JÚL 20.

A HADITUDÓSITÓK KIÁLLITÁSÁN hétfőn délelőtt megjelentek dr Hlatky Endre főispán és dr Gyapay László h. polgármester, akik 153 pengő értékben vásároltak könyveket a haditudósitók müveiből. Ezenkivül megvásárolta a város Haranghy Jenő festőművész alkotását, amely a nagyváradi bevonulást ábrázolja. Ez a kisméretü festmény művészi készséggel és a felszabadulás lelkesedésének hangulatát, mozgalmasságát élénken kifejező módon jeleniti meg. A kitünő alkotás láttára önkéntelenül felsóhajtunk: Miért nem ez a kép került — természetesen nagy méretekben — a közgyülési terem falára?

*

Haranghy Jenő

A Műcsarnok kiállításán fenti kapta a főváros akvarelldiját.

Függetlenség

1934. márc. 27 (Haranghy Jenő kapta a főváros akvarelldiját.)

U. 244.

Haranghy Jenő

1915-Tól tanár

Haranghy Jenő

1918-tól a grafika, állatrajz, ékítményes tervezés tanára

Éimisk 1930. 78. l

84

Szerkesztőség !

zágos Bizottsága által rendezett
nusitott jóindulatára támaszkodva,
on tisztelt Szerkesztőséget, hogy
tkozó és idemellékelt rövid hirdc-
mában a közmüvelődési célravaló te-
ltóztassék.
csém van megküldeni az előadásról
ancsak azzal a kéréssel, hogy an-
bbi számban helyet adni méltóztas-

ttel

HARANGHY JENŐ: ŐSZ AZ ÁLLATKERTBEN.

Évk KMT. 1929
143. l. kép

Harangky Jeno

KÉZDI KOVÁCS LÁSZLÓ:

Haranghy Jenő

Lajos Ferenc: Magyar grafiknok könyvei. Szépmíves Műtely kiadása. II.
Haranghy Jenő vázlaskönyvéből.
Bp. 1943.

Harangh Jenő

Lyd

Farkas Sándor: Magyar
művészek. Harangh
Jenő. A Nép 1925
március 8.

BAROSS SZ

Kereskedő-, Iparos- és Rokons
Budapest, IV. Bástya-utca

Igen tisztelt Szakos

Kedves E

A Baross szövetség 197. sz. viselő tályének emelése céljából a nemzetközi bíró s itt Budapesten (Gödöllőn) augus Jamboree-n szerepeltetni akarjuk. A csapat sajnos szövetségünk, a mai nehéz viszon miért is tagjaink szíves áldozatkészségét ke

Tekintettel erre a nemes célra, a gyen szíves a mellékelt csekk-lap felhaszn tehetségének megfelelő kegyes adományát

Midön még szíves áldozatkészségé Baross testvéri üdvözlettel hive:

Budapest, 1933. junius 15.

a

Haranghy Jenő

kall. kiáll a

ívód Műcsarnokban.

Farkas Zoltán:

Képzőművészeti szemle

Magyar Csillag

1942 II. 306. l.

Haranghy Jenő

festő

Gentmüenk.

262. l.

özoktatásügyi Minisztertől.

vábbi eljárás céljából értesitem
grand Mihályt a Műem-
gottkága munkave-
.fizetési osztály 3 fokozatá-
szolgálata után - figyelemmel
sz. rendelet 11 pontjában fog-
zetési osztály a csopor-
léptetem elő. Ennek megfelelően
7 évi Január hó 1-

Haranghy Jenő

az alábbi palota fes-
tészeti díszítéseinek egy
részét készítette és a
nincs üvegablakokat
szerverte.

Gyenes István:

A kolozsvári hadtest-
parancsnokság székely
stílusu palotája.
Pesti Hírlap 1942. febr. 19.

A cikk Bindász Jenő
csomagjában.

1931. ÉVI KIÁLLÍTÁSÁNAK

KÉPES TÁRGYMUTATÓJA

1931 FEBRUÁR 22—MÁRCIUS 22-IG

NYITVA NAPONTA 1/2 10–5 ÓRÁIG

ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
BUDAPEST, VÁROSLIGET, MŰCSARNOK

Harangky Jenő

a mohácsi vata
emlékkápolnájában
festett üvegablak
festő tervei után

Horváth, Dr Károly

Mohács. Kurze
Geschichte und
Beschreibung der
Stadt. Mohács.
1936. 13. l.

50
év
1890-1940
BUDAPEST

Haranghy Jenő

Szibiányi Jank.

Szines illusztráció

fentitől. Repr.

Éimisk 1913/14.

Haranghy Jenő

Körmenet Mezőkövesden, szines linoleummetszet

Éimisk 1913/14.

Haranghy Jenő

Erod

Éimisk 1915/16.

29, 30. l.

R·K·L

Mélyen tisztel

A magyar könyv
maga nemében páratlan eseménye l

R É V A I K I S I

megjelenése.

Engedje meg, h
ezen az uton hivjam fel szives f
jem fel arra, hogy a müvet szemé
megtekinteni. Természetesen ez a
minemü kötelezettséggel nem jár.

A kiadóvállala
nése alkalmából kizárólag a mü i
Glóbus cimü atlaszt jelentette m
talmazza a mai Magyarország össz
szines térképét. Azzal bizott me

Haranghy Jenő

1915–18. a grafika tanársejede

Éimisk 1930. 78. l

Haranghy Jenő

grafikus

1913-14

Éimisk 1930. 84. l.

Havanghy Jenő

1929-30

l.

Éimisk 1930

91. C.

M. KIR. VALLÁS ÉS
KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTÉRIUM

300
---------- szám.
29 - 1930.

Az idegenforgalom
szási könnyitések lépnek érvénybe.
lanak, hogy 1930.május hó 15-től
rozott időponttól a német- és svá
szer megszünik.

Valószini, hogy eg
jük, amennyiben kémeiket, bolsevi
utlevéllel ellátva utaztatják be

A veszély különöse
miután osztrák, - német utlevélle

Az osztrák határon
nek:

Haranghy Jenő

Számos exlibriseinek
repr. jelent meg
az alábbi könyvben

Jászbunzcok
1938-43.

Haranghy Jenő

Szilaj Maros c.
vajza repr.

Kék Madár

1923. 2. sz.

Expresbenti kálv

202

Harangky Jenő

1912/13

Ferképzőmúzeumi könyvtár

89. c.

Haranghy Jenő *

Szántás, olajf.

Repr.

Kéve könyve

1928. 35. l.

* A Kéve művész-

tagja

Haranghy Jenő

Erő c. képe repr.

A Kéve Könyve

1929. ~~VIII~~ k. 39. l.

59

~~Aether~~ ~~X~~ 31

Harangly Jenő

A Kéve művészetéről.

A Kéve Könyve

1929. [illegible]. 59. l.

Pálfi Márton VI. 217

Haranghy Jenő

cród

Ki-Kicsoda?

298. l.

NYOMTATVÁNY

Budapest

úrnak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^{1}/_{2}$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Haranghy Jenő

12 exlibris rézkarca.
Boltiára 20 P.

Bp. é. n.
Emlitve
Kisgrafika
1937. 1. n. 5. l.

Ez nem a
megjelenés évé.
Korábban jelent
meg.

Haranghy Jenő

l

Kisgrafika

1937. 4. n. 22. l.

Jdeiglene

100 Kor. nóval E
összeget utidol
hiány nélkül fe

Budapest

Haranghy Jenő

l.

Kisgrafika
1938. 1. sz. 2. l.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. KI

191 1 évi 11733 számv. sz.

.....ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

Méltóságos

br. Forster G

a müemlékek orsz

F. é. május 9-n, 2

kozással, van szerencsém Mé

Haranghy Jenő

l

Kisgrafika

1938. 2-3 n

18. l.-

20
24

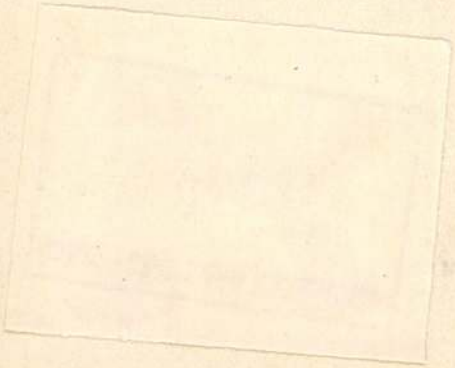

1911 évi 11737 számv. sz.

MÉLTÓSÁGOS

BR. F O R S

a műemlékek orsz

Folyó évi má

becses átiratára való hiva

László biz. előadó kassai-p

és podolini utiszámláját 15

Haranghy Jenő

l.

Kisgrafika

1940. 1–2. n. 6. l.

7

	Mark		989.25

Haranghy Jenő

l. . . .

Kisgrafika

1942. 1–2. sz.

5.7.

10

...rosag helyiségeinek kibővítése cél-
...lokra ellenérték nélkül véglegesen
... költségekben ezen szobának bekap-
...alakitás költségvetését, vázrajzáta
... julius hó 4-én 1911.El.1.D.16.szám
...zives felülvizsgálás céljából ide-

...julius hó 17-én.

elnök.

...izottságának

Budapest.

Haranghy Jenő

tovább

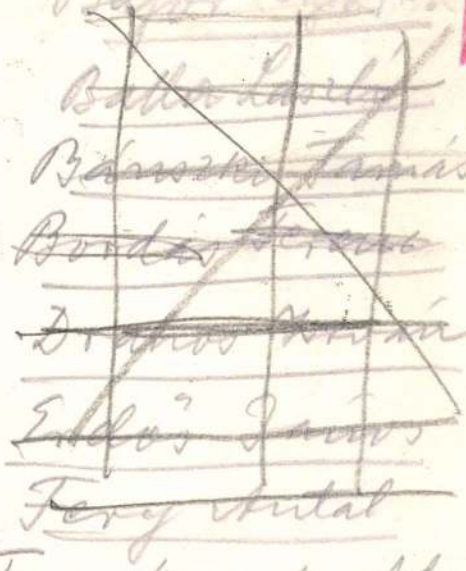

K

11)

Frankovszky Adrienne

Füzesi Gyula

Gönczi Gebhardt Tibor

Haranghy Jenő

l. Krisographia

1942. 1–2. n. f. l.

(karácsonyi és újévi lapok)

Erzsébetvárosba egy

21·53 x 2 = 43.06 21·53 20.-

omásról, mint fent 3.40

pest-Nagyenyed 489 km. 5.-

enyed-Gyulafehérvár 20 km. -.50

afehérvár-Vajdahunyad 69 km 1.-

ah.-N.Szeben via Kiskapus 143 km 2.-

szeben-Nagyselyk 31 km -.50

selyk-Erzsébetváros 41 km -.50

ébetváros-Budapest 581 km 5.-

pest, Nagyenyed, Tövis átsz.

Vajdahunyad, Kiskapus átsz.

rzsébetváros

2 2 2 2

2 = 20x 0.40 = 8.-

,30,31. = 6 x 10.- = 60.-

ÖSSZESEN: 65·28 K. ~~140.50~~

143·14

Müllerkovács

müépitész, bizottsági tag
I.cszt.bérletjeggyel

Haranghy Jenő

l. Kisgrafika

1944. 1—2. 4.

11. l.

sőbbnő

n.kir.Minisztertől.

lyó hó 18.án megjelent 89.számában
lt közszolgálati alkalmazottak nyil-
zámu rendelete közöltetik.
laltakról az alárendelt hatóságokat,
ményeket,folyó évi április hó 21.én
el,a keb.Hivatalos Közlöny utján is
öny folyó hó 22-iki számát/.
ekben emlietett "Kimutatás-ra szol-
dzárom,felhivom a t.Bizottságot,hogy
os tanulmányozása után a lehető leg-

Haranghy Jenő

cród

Kovács János dr:

Az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola numrabemutató kiállítása.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1933. 133. l.

141. l.

Krippel Mari emlékei.

Amikor a mult század első éveiben, valami *Krippel* nevü mesterember vergődött Morvaföldről a magyar Aszódra, aligha gondolt rá, hogy a leányunokája valaha a magyar drámai színészet legnagyobb dicsősége, minden koroknak egyik legnagyobb tragikája lesz. Sőt, ha a kis Krippel Marit, a Krippel József győri ácsmester leányát magát megkérdezték volna kis-pesztonka korában, hogy vajjon tudja-e mi az a szinpad, vagy hogy mi fán termett Shakespeare, avagy Medea, csunya, agyongyötrött szenvedő arcával nagyon értelmetlenül bámult volna reá a kérdezőre. Krippel Mari bizony álmában sem mert volna arra gondolni, hogy valamikor ő lesz Magyarország legnagyobb, legtöbbet ünnepelt tragikája: *Jászai Mari.*

Az emlékiratoknak abban az irdatlan tömegében, amely vagy tiz év óta az emberiség nyakába szakadt, nem ismerünk még egy olyan megrázó, őszinteségü, valóban emberi dokumentumot, mint aminők *Jászai Mari emlékiratai*, amelyeket az elhunyt végső rendelkezéséből, *Lehel* István rendezett sajtó alá és amelyeket *Haranghy* Jenő rajzaival ékesitve, a Kir. Magyar Egyetemi Nyomda rendkivül izléses köntösben vitt a közönség elé.

A nagyemberek emlékiratainak — kezdve a nagy Napoleonéin és végezve a világháboru hadvezéreinek irásain — mindig többékevésbé az a szerep jut, hogy utólagosan korrigálják, szépitsék egy-egy életnek elhibázott lépéseit. A Jászai Mari emlékirataiban éppen az a megdöbbentő, itt-ott valósággal megrázó jelenség, hogy elgondolhatatlan verizmussal, az igazságkeresésnek szinte önkinzó szenvedélyével tárja fel egy végtelenül sokszinü multnak az emlékeit, amely mult a kis cselédsorból, a markotányosné és vidéki ripacs-bandák állomásán át vitte ezt az ösztehetséget egy nemzet szellemi életének élvonalára. Nyugtalanitó őszinteséggel számol be a nagy tragika életének minden kis eseményéről és minden nagy fordulatáról, gyermek- és süldő-leánykorának minden keserves szenvedéséről, szerelmi életének barokk kilendüléséről. És minden cselekedetében, minden gondolatában, minden vágyában szüntelen és szüntelen egy nagy vágyakozás csendül meg: az Igazságnak olthatatlan szerelme. Ez a szenvedély patakzik végig emlékiratainak minden egyes során: az Igazság keresése másokkal szemben, de az Igazság keresése első sorban önmagával szemben. Ennek a szenvedélynek köszönhetők aztán az olyan sorok, aminőket például élete alkonya felé, 1900 októberében jegyez fel a naplójában:

— Helytelenül járt el apám, aki az igazságra merészelte tanitani tudatlan gyermeklelkemet. Én ennek a fantómnak a keresésében törtem ki a nyakam, ugy, hogy előbb nevetségessé lettem. Tanitott volna hazudni az apám, most boldog lennék...

— Egy német abécés könyvvel a kezemben halok meg, távol Széchenyi sirjától. Ez az egyedüli szent hely ebben az eszét vesztett, nagyzoló, tudatlan országban és ez az egyetlen hely, amelytől bucsut veszek...

— Akinek egy garas ára becsület van a bőre alatt és lehet egy betevő falatja egy más országban, az fusson innen! Itt a stréberség, erkölcstelenség és felületesség ütött tanyát...

Döbbenetesen keserü szavak ezek, egy olyan tehetség szájáról, akit mihelyt huszonkét éves korában, 1872-ben a nemzet első szinpadára kerül, valósággal a tenyerén hordozott a közönség. Talán tulságosan imaginárius volt a belső élete, amely a magyar nemzet három nagy Félreértettjéhez vonzotta őt egy életen keresztül: Petőfihez, akit a kortársai még csak követjüknek sem akartak megválasztani, Széchenyihez, akit az akadémiai emlékezetes megnyitó beszéde után nemzetiségi izgatónak deklaraltak a jó kortársai és Görgei Arturhoz, aki egy hosszu életen keresztül viselte ártatlan homlokán, némára zárt szájjal, a hazaárulás vádját.

— Mikor ujra meg ujra megkérdeztem tőle — irja Jászai Mari a Görgeire való emlékezések során — miért és hogyan birja magán viselni az »áruló« nevet ártatlanul, végre igy felelt: — Hát azt hiszi, nem tettem ezzel határtalan nagy szolgálatot Magyarországnak? Mit gondol, mekkora önbizalmat öntött a magyarba annak a tudata, hogy őt nem lehet legyőzni, hanem el kell árulni, hogy elbukjék. Nem acélozta-e ez a tudat a magyarokat az ötvenes évek dacos, merev ellentállására is? Látja, ezért érdemes volt mártirnak lenni, mintahogy maga mondja.

— Ekkor zokogva estem előtte térdre.

Majd ujra 1907 juniusában fakad ki belőle a keserü panasz, amikor a kivándorlás sulyos kérdéséről elmélkedik.

— Nem jó magyarnak lenni, — rója be ekkor a naplójába. — Ahol igazság nincs, ott nyugtalanitó az élet. Ott nem lát az ember logikát. És akkor mihez támaszkodjék a lelke?

— *Az Igazság, amelynek követésében, vagy legalább keresésében az ember lelke megérett, azzá válik a lélekben, ami a testben a hátgerinc. Nélküle összerogyik az ember.*

Vége felé ég a gyertya. A hatvannyolc éves müvésznő, egy élet keserüségével a háta mögött, itt áll a világháboru utolsó hónapjában. *1918. október 10.*

Literatura 1927. 4. füz. (133.)

— Az igazgatóm feliratott, mert nem jelentkeztem a szünidő után. Igen, igen, művészet hijján »diszciplina« van a szinháznál. Az állami rothadást is a zsandár megjelenése jelzi.

S végül az utolsó bejegyzése ebbe a pokolian őszinte naplóba:

— *1925 május 12.* Három évvel ezelőtt vettem át ország-világ szeme láttára azt a szép országcimeres okmányt, amely szerint a nemzet tiz hold földdel jutalmaz... Szép jutalom! Itt függ a fejem fölött azóta is berámázva... a földbirtokom. Két tenyérnyi papiros. *Én* pirulok ha ránézek, nem azok, akik adták. De jól van igy is. Nem zugolódom. A földet nem kaptam meg, de kaptam ötven éven át annyi meg nem érdemelt dicsőitést, megbecsülést és irigylést, amennyiből egy féltucat hadvezér és politikus megélt volna.

— Csoda-e, ha az életem csodának tartom? Nem csoda-e az én életem folyása? Tizéves koromban kerültem ki a szülői házból, egy kis szoknyában és mezitláb. A kenyerem ugy kerestem meg, hogy ujjam, fülem lefagyott a hajnali hólapátolásban. Éjjel pedig a patkányok rágták le a hajam, a levegőtlen kuckómban. És mégis átküzdöttem magam fölfelé, mindig fölfelé, a világosság felé. A fénynek egy szikrája benne égett a lelkemben és ez vezetett. És mentem előre, az első betütől egyedül! Senki sohasem segitett, sohasem buzditott. Ellenkezőleg: mindenki, aki hozzám ért, taszitott vissza — a sötétség felé. És én másztam és kapaszkodtam és följutottam a fénybe...

Kevés könyv van a magyar irodalomban, amely ennyire döbbenetesen őszinte, ennyire megrikatóan emberi lenne.

Furcsaságok az első magyar klub házikönyvéből.

A Nemzeti Kaszinó százéves jubileuma alkalmából közli Tábori Kornél.

I. Különös régi okmány.

A Nemzeti Kaszinóban »közhatározat szerint« ez az aláirási iv van kitéve:

»Ki testének elpusztultával, mit halálnak szoktunk nevezni, nem hiszi egész létének elenyésztét, annak utolsó pillanatában, mikor nemritkán nem elég világos a fő, de se kéz, se nyelv nem mozognak többé, fölötte kellemetlen érzés lehet végakaratának el nem rendelése miatt övéit, barátait, vagy csak cselédeit is minden ellátmány nélkül hátrahagyni.

Ez okból mi alólirtak végakaratainkat jóeleve el fogjuk rendelni.

Minthogy azonban alig lehet kellemesebb és megnyugtatóbb érzés egy nemes keblü férfira nézve, mint annak biztos hiedelme, hogy azon honfitársainktól, kiket életünkben tiszteltünk, becsültünk, holtunk után is hosszabb ideig megemlegettetünk s ily emlékezések alkalmával felhordott példáink után a jövő kor gyuladni fog nyomdokaink követésére, ott hol azok az erény ösvényét jelölik, ellenben óvakodásra, s jobb ut választására serkenteni ott, hol emberi gyarlóságunknál fogva az igazság körén kivül kalandozánk: egyuttal ezennel azt is igérjük, hogy a pesti Nemzeti Casino társaságnak végrendelkezésünkben egy kis emlékjelet hagyandunk.«

1854 január 26-án a közgyülés elhatározta, hogy az aláirási ivet még ezzel a záradékkal toldja meg:

»Az esetben, ha megfeledkeznénk, ezen soraink által a Casino-társaságot felhatalmazzuk arra, hogy örököseinket vagyonunkból valamely alkalmas emléknek kiszolgáltatására felszólithassa.«

Érdekes, hogy kik és hányan irták alá nyolcvan év alatt:

Széchenyi István, *Bánffy* Pál, *Fáy* András, *Dercsényi* Pál, *Jankovich* Antal, *Orczy* Lajos, *Wenckheim* Béla, *Pregárd* János, *Lipthay* Béla, *Szilassy* József, *Wesselényi* Miklós, *Jósika* Miklós, *Marczibányi* Lajos, *Dessewffy* Aurél, *Baldácsi* Antal, *Andrássy* György, *Benyovszky* Péter, *Waldstein* János, *Daruváry Jankovich* Izidor, *Földváry* Lajos, *Földváry* Antal, *Niczky* Sándor, *Atzél* József, *Miller* Antal, *Orczy* László, *Podmaniczky* Lajos, *Kendelényi* Károly, *Festetich* Vince, *Bohus* János, *Tasner* Antal, *Rosti* Albert, *Szabó* János, *Szápáry* Antal, *Ürményi* József, *Beniczky* Lajos, *Farkas* Gábor, *Bezerédy* István, *Láng* Ignác, *Weisz* Bernát, *Széchenyi* Béla.

II. Ajándékok a kaszinónak.

Széchenyi István gróf az ismert emlékserleget hagyományozta.

Lipthay Béla báró (1883-ban) azt az albumot ajándékozta, amelybe a Széchenyi-lakomákon mondott emlékbeszédeket gyüjtik össze.

Dessewffy Aurél gróf válogatott munkáiból álló könyvtárát (ma már 30.000 kötet van a bibliotékában, de nem igen rongálják).

Waldstein János gróf egy ismeretlen nő remek arcképét ajándékozta. A kép állitóan Paulus *Moreel*, a jeles hollandi müvész alkotása.

Podmaniczky Lajos báró hagyománya egy kis antik ezüstserleg.

Széchényi Béla gróf Deák Ferenc életnagyságu képét adományozta. (György Alajos festménye.)

Weisz Bernát a szent Erzsébet életéről szóló »diszes és fölötte becses« könyvet hagyta a klubra s ugyancsak értékes könyveket adtak *Taschner* Antal és *Láng* Ignác, továbbá *Hollán* Ernő, aki értékes utiirodobozt és ezüsttálcán nyugvó kristályüveg tintatartót is hagyott emlékbe.

Zichy Henrik gróf karrarai márványkandallót, amelyet 1871-ben a galérián helyeztek el.

Zichy-Ferraris Bódog gróf az V. Ferdinánd koronázását ábrázoló festményt adta, amely a könyvtár irószobájában látható.

Haranghy Jenő

az alábbi épületen
1 freskót, az omes
sgrafiokat és a fali
díszítőfestést készítette

Magyar Építőművészet
1942. 93. l. (A
kolozsvári hadtest-
parancsnokság
palotája.)

erős rövidülésbe állított, meg-
szereplő lova, amint két hátsó
roblémák megérzésére és meg-
e képes korban. A bécsi Szent
században szoros kapcsolatok
erén. Valószínű, hogy az 1375
tt létre.

ell térnünk a kis plasztikának
s, illetve a verőtövek vésése,
az ötvösséghez áll közel, sőt
kat (tipáriumokat) maguk az
i kapcsolata a nagy művészet
annak vetve a művészeti ízlés
ok, jelentőségük éppen ezért
op vízben benne van a tenger

Az Iparművészeti Iskola tanítványai a tigris lépéseit rajzolják

Maxi csimpánz a legtürelmesebb modell

AZ ÁLLAT A MŰVÉSZETBEN

(BESZÉLGETÉS EGY FESTŐVEL)

Az állat, mint művészi feladat a modern művészetekben egyre jelentősebb szerephez jut. Nem olyan értelemben ugyan, mint az elmúlt századokban élő művészek körében, nem is úgy, mint a most futó XX-ik század első évtizedeiben, amikor számosan csakis állatfestészettel foglalkoztak. Ez a festőtípus szerencsére, már kifogyottnak tekinthető, mert ha akad is még művész, aki kizárólag erre a műfajra tökéletesíti magát, őt arra inkább a közönség állatszeretetének a kihasználása indította, mintsem a született tehetség. Az ilyen „művészi" tevékenységnek köszönhettük nagyrészt a fogadószobák kutyás-macskás képeit, a műkereskedői termékek „megszólalásig hű" angóracicuskáit, a csendéletszerűen megfestett szőrimitációikkal.

A modern festő az állatvilág kimeríthetetlen szín- és formavilágából, a mozgásban lévő állat rendkívül kifejező lendületes vonalából alakítja művészi képpé modelljeit — főleg kompozíciós irányban.

Ebben az értelemben dolgozik *Haranghy* Jenő is, aki úgy az alkalmazott művészetben (dekorativ faliképeken, üvegablakokon, illusztrációkban, stb.), mint önálló képzőművészeti alkotásaiban sokszor fordul az állatvilág felé. Egyébként, mint az Iparművészeti Iskola állatrajztanára közel három évtizede foglalkozik a fiatal művésznemzedékkel. Majdnem minden héten kivonul tanítványaival az Állatkertbe, hogy azok ott, a legmegfelelőbb helyszínen gyakorolhassanak.

Szerzett tapasztalatai alapján mondja el, hogy ha párhuzamot von a régi nagy mesterek eljárása és a mai álláspont között, kiderül, hogy az állatrajztanítás terén lényegében ugyanabból a felfogásból kell kiindulni. A régi nagy mesterek is már *az állati test fő belső felépítésének megismerését tartották legfontosabbnak*, majd a mozgás *mechanikai* részét kutatták. Leonardo *da Vinci* összehasonlító boncolati rajzai az ember és az állatok izomzatáról; a madárszárnyak mozgásában, lovak mozdulatalban mutatkozó súlypontelosztásról, örökértékűek és mind azt bizonyítják, hogy nem a felületes meglátással, nem is az egyszerű másolással juthatunk el a helyes és művészi ábrázolásokhoz. *Rubens, Rembrandt, Delacroix* szintén ezen az alapon dolgoztak. De áll ez a modern művészetben is. A francia Touluse *Lautrec* remek cirkuszlovai, az angol *Swan*, a német *Kuhnert*, a magyar *Vastagh-család* alkotásai ezen az irányelven keresztül készültek.

Fontos az állatművészeti ábrázolásoknál *a gyors megfigyelés és azoknak az emlékezetben való helyes megtartása.* Mozgó állatokat másképpen nem is lehet megrajzolni vagy festeni. Vannak ugyan, akik a fotografáló gépet hívják segítségül, ám ezek alaposan tévednek, mert műveikből hamarosan elő fog bukkanni az a bizonyos „lóláb". Az emberi szem tudniillik mindig kerek, egész mozdulatokat lát meg, ezzel szemben a fényképezőgép csak mozdulattöredékeket rögzit. Innen van, hogy különösen látképeknél olyan furcsa, természetellenesen, mereven kirúgódó lábakat láthatunk, amelyeket a szemlélő idegenszerűnek és élettelennek érez. Azonkívül a fényképezőgép igen gyakran még el is rajzolja az állatokat. A legtökéletesebb technikai szaktudás sem képes kiküszöbölni ezt.

Elengedhetetlen tehát, hogy csakis a saját megfigyelőképességünkre támaszkodva és ezt a képességet minél jobban fejlesztve magunkban, *puszta emlékezetből* legyünk képesek az állatokat megörökíteni. Így értek el a kínaiak, de különösen a japánok az állatábrázolás legmagasabb fokára, amikor is az állatnak nemcsak külső jellegzetességét, de belső pszichológiai lényegét is kifejezésre juttatják.

Ez a végcél kell, hogy lebegjen minden művész előtt, aki szeretettel és érdeklődéssel közeledik az állathoz, mint művészi témához.

(u. R. E.)

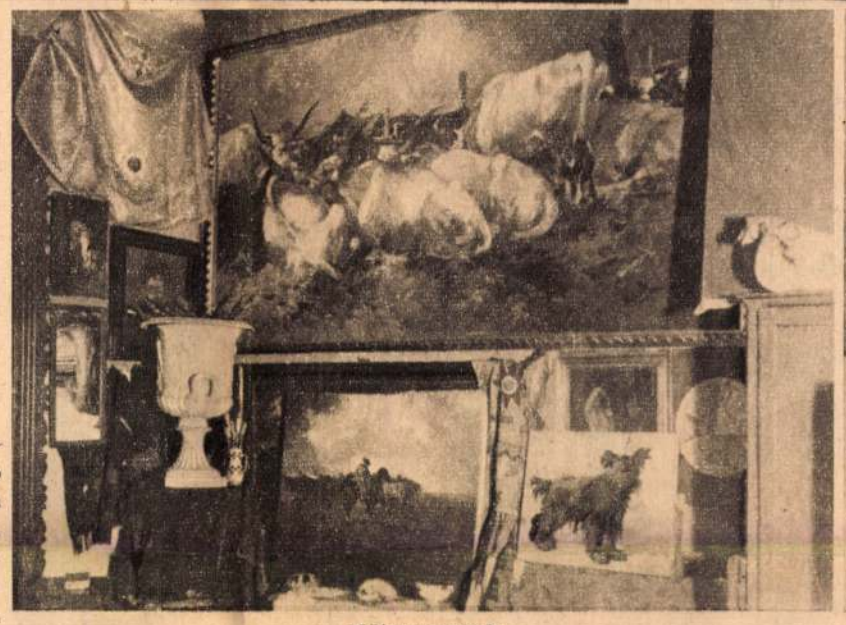

Műteremsarok

Tél a tanyákon

Ősz a Kunságban

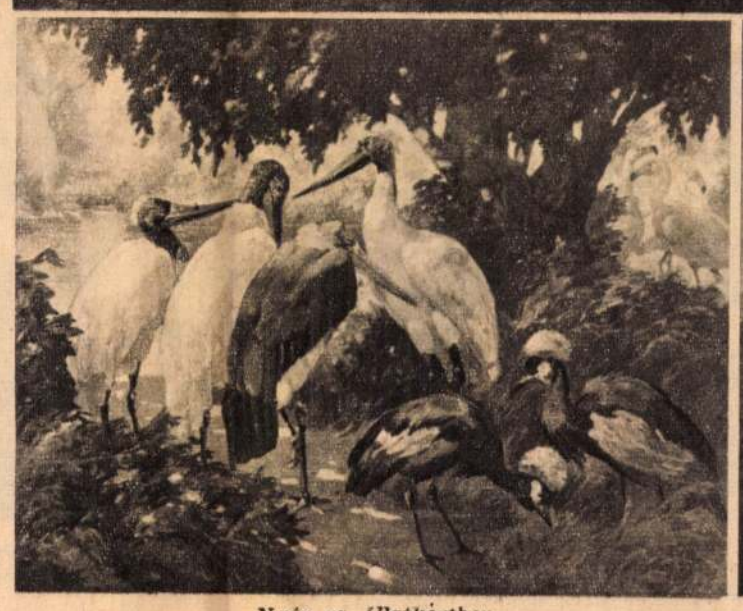

Nyár az Állatkertben

Húzó lovak

Magyar Erő. 1944. márc. 3
(u. R. E. Állat a művészetben)

SIFUTÓ- ÉS UGRÓBAJNOKSÁGOK A SVÁBHEGYEN

A MAC sífutó bajnokcsapata. Középen Belloni Gyula v. síkapitány

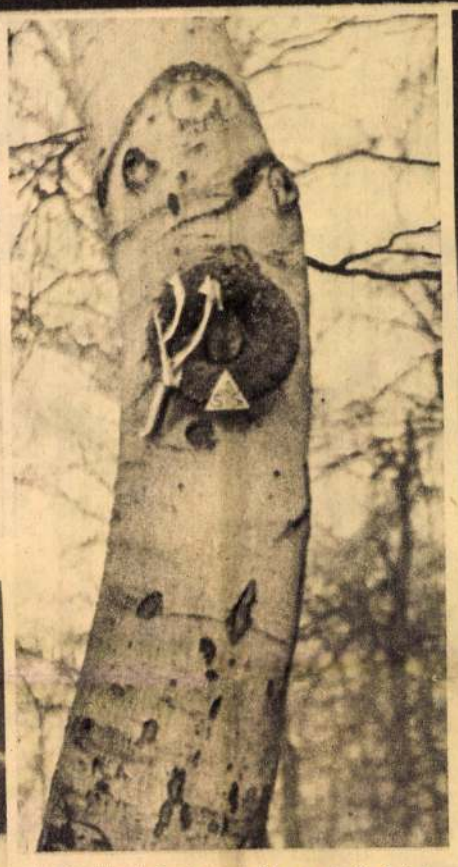

A Siszövetség koszorúja a sízés hősi halottainak fáján

A Postások sífutócsapata, az örökös második

Enyedi (Postás) második lett Harangvölgyi után

Belloni gratulál Harangvölgyinek (MAC), a sífutó- és északi összetett bajnokság győztesének (ideje 18 km-en 1 ó. 19 p. 59 mp.)

Hemrik (BEAC) ifj. siugróbajnok és mestere, Przestanszky (A BEAC nyerte mindkét csapatbajnokságot is siugrásban)

Mackó (BGSE) lett az ifjúsági sífutóbajnok

Rész Mihály (BBTE) országos siugróbajnok ugrása

Przestanszky Szaniszló, a Siszövetség mestere bemutatót ugrott (ő tartja a borsai sáncrekordot 88 m-rel)

Ványa Pál nyerte a svábhegyi ugróversenyt 37 és 38.5 m-es ugrásokkal

A közönség

A HTVK CSAPATA NYERTE A HÖLGYVÍVÓBAJNOKSÁGOKAT

A bajnokcsapat „pihen babérain": balról Sigmund, Rácz, Gerevichné, Sákovits, Kiss, Baky

A BBTE csapatát cukorral vigasztalják. Ferencsik, Zsabka, Hollerbachné, Porteleky, középen Tilly János

Sigmund és Ferencsik asszója

A kolozsvári Mátyás Asztalitenisz Kupán szépen szerepelt: Sárosi, Till (a kupagyőztes), Rózsa

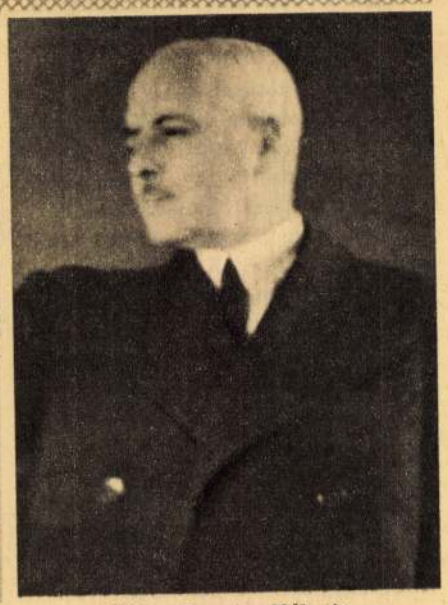

Vitéz Becske Kálmán avatta fel a főváros új reáltanodautcai fedett lőterét

A DÍSZÍTŐ MŰVÉSZET ÚJABB IRÁNYÁRÓL

IRTA FIEBER HENRIK

III. MODERNSÉG ÉS TÖRTÉNETI SZELLEM

Az utolsó félszázad alatt ismét a konstruktív gondolkozás jutott diadalra és a modern művészet neve alatt lelkes barátokat és elkeseredett ellenségeket szerzett magának. A XIX. század ötvenes éveitől fel a nyolcvanasokig a kimerült művészi szellem a régi stílusok felmelegített formáiból éldegélt. Siralmas tengődés volt ez, amely iskolás másolásokkal akarta pótolni az eredeti teremtő szellemet. Hogy mennyire nem jogosult irányzat volt, mutatja, hogy csak külsőségeken rágódott, mert hiszen szerkezeti, térkialakítási megoldásait ma már tűrhetetleneknek találjuk. Soha oly rossz lakásbeosztások lépcsőházak, udvarok, soha oly használhatatlan labirintos középületek, soha oly rossz világítású belsőségek nem teremtődtek, mint a XIX. század eklektikus iskolájában. A szerkezeti elemek merőben díszítő jelleget nyernek: oszlopok, amelyek semmit sem hordanak; álboltozatok, amelyeknek nincs feszítőerejük; kupolák, amelyek alatt nincsenek belterek csak padlások; tornyok, amelyekből nem szól sem harangszó, sem az őr intő szózata; márványok, amelyek olajfestékből vannak mázolva; szobrok, amelyek gipszből öntettek; cink szobrászati alkotások, amelyek követ mímelnek; selymet, bőrt imitáló tapéták; fafaragást hazudozó préselések. Se szeri, se száma a művészeti hazugságoknak, a talmi anyagoknak, de mindez makarti pazarlásban. Az eklektikus iskola ugyanis egészen félreismerte népének pszichológiáját, a művészi fejlődés törvényszerű irányát, tehát a Werdegangot. A déli népek dekoratív szelleme megengedheti magának ezt a salto mortalet, mert nála zsenialitásánál és vérmérsékleténél fogva salto vitale lesz, hogy az új stílust nem a szerkezetben keresi, hanem a dekoratív irányban. Az északi szellem előbb mindig szerkeszt; majd a díszítést is mindig a szerkezetből fejleszti ki, míg az alkalmazott díszek, a ráaggatott dekoráció már-már sután hatnak. Ehhez nincs meg a déliek finom választékossága.

A modern művészet, mely a festészettől eltekintve, specifikusan germán művészet. Amerikából indul ki és Anglián keresztül, kis belga és francia látogatás után, Németországban telepszik meg; oda járnak az északi germán törzsek atyafiságos látogatásba, mi nemkülönben. Ez a beállítás természetesen hallatlan újdonságszámba megy, mert hiszen sokak szemében a modernség betegsége a szajnaparti Babilon fertőjében született. A modern építészetnek és iparművészetnek lényegében semmi köze a francia szellemhez. Ott mindvégig kitartottak a Lajosok stílusa mellett s az a kevés, amit belga befolyás alatt a bútor és ékszer terén stilizált virágindákból és meglehetősen naturalisztikus virágokból összeróttak, nem sok vizet zavart az általános művészeti ízlésben. Majdnem azt mondhatnók, hogy amit a Louvre Pavillon de Marsanja egy teremben magában foglal, egyúttal az egész modern kísérletezés összege és pedig szerencsétlen eredményű képe. A francia éppen nem tudott konstruktíve gondolkozni, azért nem is teremthetett új stílust. Más a festészet és szobrászat, amely természeténél fogva máris dekoráció. Amerikában egészen új szükségletek támadtak és hiányzott minden művészeti mult, így tehát ősprimitív alapon indulhattak stíluskeresésre az anyag, eszköz és cél irányában. Meg is találták, de csak ős elemeit. Angliában figyelmessé lettek e törekvésekre, mert ott is hasonló kívánságok nyugtalanították a kedélyeket. Megelégelték a történelmi stílusok előkelő gazdagságát és töménytelen díszítését. Közben az angol társadalom is átalakult, törtető, lázasan dolgozó kereskedővilággá lett, amely nem ér rá rizsporos parókájára és csipkefodraira vigyázni, hanem kényelmes, erős munkát nem akadályozó ruhát, irodát, üzletet és otthont kívánt. Tehát kapóra jött az amerikánizmus, amit az angol öröklött szépségérzete művészivé tudott tenni. Ruskinék agitációja, bármennyire is középkorias zamatú, végeredményében mégis a modernség irányítója és tüzelője lett, mert ott kapcsolódott be a műtörténelemben, ahol leginkább megbecsülték az anyagot, tisztában voltak a céllal és polgári igényeknek szolgáltak az iparművészettel: a gótikába. Az asztalos erősen szemügyre vette, mi a bútor rendeltetése; tisztában volt vele, hogy mesterségének semmi köze az építészethez, tehát a bútorból kiküszöbölt minden építészeti elemet és szekrényeiben nem épített fából kőpalotát vagy homlokzatot, mint a reneszánsz és követői. Mesteremberi szerelme megsze-

Haranghy Jenő rajza. Entwurf des E. Haranghy.

rette az anyagbeli szépséget s azért nem rárakott dísszel, hanem az anyagban levő szépségek kiemelésével igyekezett hatást elérni. Stílusa tehát mindenképpen szerkezeti és mondjuk síkművészet. A különböző anyagokat, ha díszítés kedvéért él velük, nem engedi önálló életre, hanem az alapanyag síkjába mélyeszti. Ezzel felette finom, előkelő, választékos művészetet teremt. Bár polgári művészet, mégsem a nyárspolgárság számára való, mert az szegényesnek fogja tartani. Innét van, hogy a vásáros bódék csillámos díszéhez szokott nyárspolgárok között annyi elkeseredett ellensége akadt, de meg azért is, mert az élelmes kufárok hamarosan rávetették magukat az új irányzatra és divatot csináltak belőle. A nagyközönség könnyen zavarba esett, mert tekintélyes esztétikusok bizonykodása ellenére átlag mindenütt csak siralmas, visszataszító pőreségre akadt. Ma már nyugodtan kimondhatjuk, hogy Budapesten alig épült tíz jó modern épület, ellenben az ordító ízléstelenség valóságos orgiákat ül utcáinkon. Lechner az egyetlen, aki művészi tehetségével sziklatömbként emelkedik ki a modernség áldatlan áradatából, de ő sem volt az a tehetség, aki végleges eredményekig tudott volna eljutni. Igaz magyar vér, aki inkább dekorál, mint szerkeszt, s azért új stílus alakítására nem termett. Munkáinak bámulói és kedvelői mindig csak a kiválasztásra képes szellemek között fognak akadni, akik tükördarabokban is meglátják a nagy zsenit. Szerencsésebbek voltunk a bútor és egyéb iparművészet terén, ahol igen sok maradandó becsű alkotásunk maradt meg.

Maradt — vagyis az egész törekvés már a multé. És ezt elégült örömmel hirdetik az eklektikus iskola megmaradt tagjai. A változást természetesen saját javukra kijózanodásra magyarázzák, amely őket igazolta. Az emberiség végre is megelégelte a modern hóbortot és visszatér a régi kipróbált stílusokhoz, mert hiszen elvégeztetett, hogy az ember már semmi új művészi formát nem teremthet, csak az ősök örökségén rágódhatik, tengődhet. Tekintélyes írók és művészeti katedrákon ülő mesterek szólnak imígyen. Csakhogy az a baj, hogy sem a műtörténelmet alapjában soha meg nem értették, sem filozófiai és pszichológiai nyomozások iránt nem volt érzékük, minthogy egész neveltetésünk és kapkodó gondolkodásunk főhibája, hogy bölcseleti fegyelmezettségünk hiánya egyenesen égbekiáltó, Azért van a jelszavaknak oly népszerűségük. Az eddigi fejlődés és a műtörténelem pszichológiája szerint ennek a változásnak be kellett következnie. A konstruktív gondolkozás ideje lejárt, a dekoratív vágyak korszaka megérkezett. Sajnos, a nagyközönség értelmetlensége miatt a szerkezeti gondolkozás főtényezője, az építészet nem fejlődhetett ki kellően és nem összegeződhetett egységes stílussá. Hiába voltak a nagy építészeti tehetségek, midőn a maradiság szelleme béklyót kötött lábukra és bilincseket rakott kezükre. Nem csoda, alig-alig jutottak egy-egy megbizatáshoz. Az iparművészet jobban boldogult, mert kockázata nem oly nagy, a művész önmaga viselheti munkájának költségeit vagy hamarább talál vállalkozót, aki kis összeg befektetésével kísérli meg szerencséjét. Ott is volt kezdetben sok szertelenség, de a kísérletezés lehetősége csakhamar megtisztította a zavaros helyzetet s a modernség ádáz ellenségei is elismerik, hogy az iparművészet terén maradandó értékű alkotásokat hozott létre. Tehát nem az irányon, az új művészeti elveken, nem a modernek tehetségén mulott, hogy a modern művészet minden irányban nem érvényesítette képességeit, a konstruktív modernség több maradandó emlékét nem bírjuk. Bár Németország nem oly szegény ebben a tekintetben sem.

Jelige: „Tünde". Motto: „Tünde".

Magyar Iparművészet
1916. 182.

Haranghy Jenő

II. Haranghy Jenő Vázlatkönyvéből. A kötetben lévő 12 kép ízelítőt akar adni a művész több hatalmas kötetet kitevő vázlatairól, ami a közönség elől elzárva hever műtermében. Művészetét *Lajos Ferenc* a következőképpen jellemzi: „Hallatlan termékenysége és alkotószelleme páratlan. Fantáziáját csak brilliáns rajztudása múlia felül. Nevelőereje egész grafikus nemzedéken rajta hagyia bélyegét. Módszere: az egyéniségek kifejlesztése".

Magyar Grafikusok Könyvei. Képműves Műhely kiadása.

Magyar Kultúrszemle 1944. jan. 15. 13. l.

Tányér, törött 1676-ból.

Hatszögletű palack virágdísszel 1678-ból. (197. kép)

Gerezdes tányér, ERW 1679 felirattal.
Radisics Ipolyi 134. szám.

Delftiesszélű tányér, MP 1687 felirattal.

Gerezdes tányér, MS 1691 felirattal.

Tányér delfties kék dísszel, XVII. század.

Tányér delfties és sasos széllel, XVII. század.

Tányér delfties kék széllel, XVII. század.

Korsó MATHIAS RENZI felirattal, XVII. század

Kékmázas tányér, sárga dísszel, XVII. század.

Tányér, virágdíszes, IACOBUS CORNIDE 1700 felirattal. (198. kép)
Radisics Ipolyi 123. szám.

Kékmázas tányér 1700-ból.

Tányér 1707-ből.

Heltai Gáspár:

A Bölcs Esopusnak és Másoknak Fabulái-ból.

A szamárról meg a kutyáról.

Egy valamelly szamár látá, hogy az ura igen játszadoznék egy kölyökkutyával és hogy símogatná annak a hátát. És hogy az felszöknék mellette és keletné magát. Ennekfölötte pedig látá, hogy az ura a tányérjáról ad néki enni és jóltartaná. És magában gondolkodván a szamár, monda: Ha az úr s mind az egész házinép olly igen szereti ezt az apró marhát, melly igen tisztátalan, csak a kevés szökdécseléséért és hízelkedéséért, mennyivel inkább kezdene tégedet szeretni, ha te is így hízelkednél neki és hozzája törlenéd magadat, minthogy te szép állat vagy, nagy, kinek szép hosszú fülei vagynak és sok dologra vagy jó, a kölyökkutya pedig semmire sem jó, hanem csak arra, hogy bolhát szerezzen és bűzt tegyen a házban. Látván ezenközben a szamár, hogy az ura béjöve az udvarba, legott elébefutott és ordítással kezde hízelkedni néki és reája szökellvén, a két első lábával kezdé őtet tapogatni és azokat a vállaira vetni és nyelvével az urának a szakállát békenni és bényálazni és lábaival az urát ölelgetni, ollyannyira, hogy az ura kiáltani kezde és szolgáit hívni, hogy szabadítanák meg őtet a szamártól. Eljövének ezokáért hertelen minden szolgái és a szamárra támadván, megverik vala szörnyűképpen, pálcával, kövekkel és mindennel, ami csak kezükbe akada. És minekutánna jól megderecskelték volna, béhúzták az istállóba és a jászolhoz kötözték, holott csak alig állhat vala az lábán a nagy verésnek miatta.

Értelme:

Azt mondják közbeszéddel: A gebét nem illeti a hintószekér. Tehát mindenki megelégedjék az ő állapotával és tovább ne nyúljon annál, se ne kévánkozzék többre, mint amire az Isten az ő szent és bölcs akaratjából rendelte. Mert bizony módja vagyon az Isten akaratjának. Ámbátor nem is kévánod, az Isten azért megismer tégedet és ha tetszel néki és nagyobb tisztre avagy tisztességre vagy méltó, bizony megtalál. Ne told magadat oda, mert mihelyt temagad kévánod, máris nem vagy méltó reája. Azért ha odatolod magadat, nyilván úgy jársz, mint ez a szamár. Mert Mátyás király, Mátyás kovács, mindenik Mátyás, azért különbség vagyon a két Mátyás között. Magistratus virum monstrat. Vagyis: A tisztség az ember próbája. Így vagyon.

Az oroszlánról meg az egérről.

Egy valamelly oroszlán elnyujtózván az erdőben, elalunvék. Melléje gyülvén a mezei egerek, ott játszadoznak vala körüle. És a kergetődzésben az egyik reája szökellék az oroszlánra. Felserkenvén az oroszlán, elkapá az egeret. Monda az egér az oroszlánnak: Kérlek tégedet nagy jó uram, ne haragudjál reám. Ellened nem akartunk vétni szántszándékkal és semmivel nem akartunk megbántani. Kérlek, megbocsássad vétkeinket, mert bizony csak nyavalyás férgecskék vagyunk mi. Az oroszlán gondolkodni kezde, mondván: Micsoda állat ez? Szegény és nyavalyás kis féreg. Ha ezen

akarnál bosszul állani, micsoda volna az? Bizony csak szégyendolog volna. Mert ez-ugyan nem arra való, hogy bosszut kellene állanom rajta. Megbocsátá ezokáért minden vétkét őneki és szabadon elbocsátá. S az egér hálaadással válék el tőle. Egy kevés idő mulva az oroszlán mulatni méne az erdőbe. És tőrbe esvén, igen kezde sírni és ríni és igen jajgata, merthogy látta, hogy foglyul esett vala. Hallván ezt az egér, hamar odasiete a sivalkodásra, hogy meglátná, mi lelte volna az oroszlánt. És mikoron meglátta volna az oroszlánnak fogságát, monda: Ne félj. Légy jó reménységben. Eszembe vagyon a te jótéted, hogy szabadon elbocsátál. Én is ahhoz képest megszemlélem az görcsöket a kötélen és elrágom éles fogaimmal azokat és legott megszabadulhatsz. És az egér elrágá a köteleknek csomóit és legott megoldódának azok egymástól: És az oroszlán megszabadula és nagy örömmel indula el az erdőbe.

Értelme:

Senki el ne bízza magát az ő uraságában, tekintetességében és nagy méltóságában, hogy magához mérvén megutálná a szegényt és a megnyomorultat. Ha valaki valamiben vétkezik ellene és ő netalántán nem látná egyenesnek a dolgot, nem kell ezokáért mindjárást megnyúzni azt. Mert csodálatos az az Úristen az ő cselekedeteiben és gyönyörködik az alázatosaknak felmagasztalásában. Ezokáért tarts az Úristen ítéletétől és meg ne utáljad a szegény nyavalyást, hanem légy engedékeny és kegyelmes hozzá. Úgy történhetik, hogy noha ő alacsony állapotú és szegény, bizony nagy és igen szükséges dologban is szolgálhat téged és használhat tenéked. Így vagyon.

Keleti Arthur átírása.

Öreg utca Kassán

Haranghy Jenő Vázlatkönyvéből.

Magyar Kulturszemle
1944. jan. 15.

Haranghy Jenő

Gróf Zrínyi Miklós
a hadvezér költő-
fenti hármoskepe
Repr.

Magyar Katonaujság
1943 dec. 22

Haranghy Jenő

l.

Magy. Szarm

1941. 86 l.

95 l.

nek

munkáért

yre-

n

4. 102.21

5. 720.-

6. 60.-

1077.75

müépitész.

Harangly Jenő

l.

Mag. Tam

1941. 20 l.

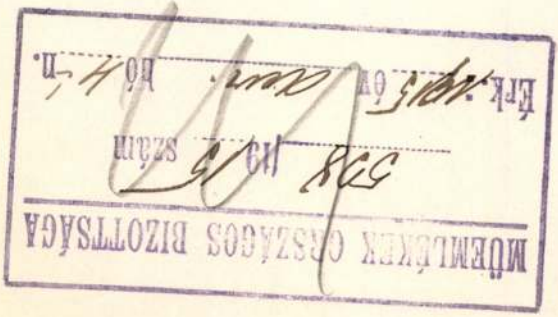

Nagyságos

Müemlékek orszá

A tordai kulturház á
lása alkalmával felmerült 200
pitása tárgyában a vármegye f
176 szám alatt kelt b. átirat
hogy a megállapitott felülviz
és hogy ennek sürgős kiutalás

Haranglig Jenő

l

Magy Iparm

1938 118. l
119. l
125. l
126. l
133. l
134. l

97. kép. *Luca di Tomè: Madonna.*

kép. Mainardi, Bastiano: Madonna.

Dekoratív festmények a Britannia Szálló új termeiből. Haranghy Jenő tanár művei. — Dekorative Gemälde aus den neuen Sälen des Hotels Britannia. Werke von Professor Eugen Haranghy. — Decorative paintings of the new rooms at the Hotel Britannia. Work of Professor Eugen Haranghy.

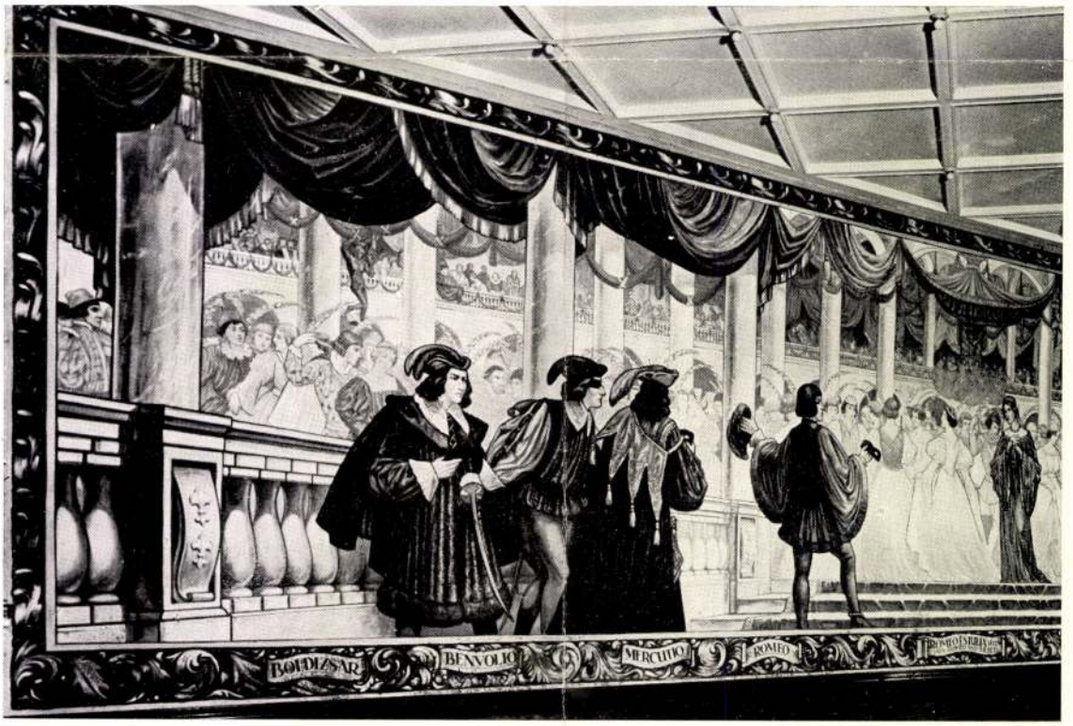

Dekoratív festmények a Britannia Szálló új termeiből. Haranghy Jenő tanár művei. — Dekorative Gemälde aus den neuen Sälen des Hotels Britannia. Werke von Professor Eugen Haranghy. — Decorative paintings from the new rooms of Britannia Hotel. Works of Professor Eugen Haranghy.

Magyar Iparművészet. 1938.

105 - 6

lan iparművészet egész zenekarát szólaltatják meg. A Britannia Szálloda vendégszobáiban Haranghy és buzgó mecénása, Németh Aladár igazgató dicséretes példáit adták annak, hogyan lehet a nemes értelemben vett idegenforgalmi propagandát a nagyvonalú iparművészettel szerencsés módon egyesíteni. Dr. N. P.

A város ragyog a tisztaságtól és pompázik régi és új architektúrának remek sokaságától. Vezet maga a városháza! A külső restaurálás gondosan fokozta csak a régi nemes hatásokat. Csodálatos volt állanunk a városházának hatalmas terméskőlapokkal burkolt udvarán s mialatt elnéztük a fugák közül oly bájosan előtörő zöld fűszegélyeket, amelyek gigászi mozaikká törték a kőlapoknélküli egyhangúságát arra gondoltunk, hogy nemsokára itt lesz az ünnepi országgyűlés... Nem messze tőle, a város szívében — mint ókori ásatások — a szent király templomának feltárt alapjai. Kitűnő építészeti beállításban az új architektúrával, mint háttérrel. De minden új műemlékről talán legjobban s leghatásosabban beszél az esti pompa... A ma oly divatos mesterséges megvilágítások nívóban túltettek a fővároson! Nem gigantikus méretek és nem százezrekben kifejezhető fénytömegek, de nagyszerű ízlés és kitűnő dekoratív beállítás. Mindenütt csak annyi és éppen annyi, amennyi kell, ott és úgy, ahol és ahogyan a legnagyszerűbb. A városház, szembe vele az egész tér pazarabbnál pazarabb, de mindig intim és közvetlen, őszinte, igaz és nemes hatásai. Medgyessy kitűnő díszkútja. Aki a nappali fénybe fel sem figyelt volna rá, most annak is gyökeret ver a lába ennek láttán. A hősi emlék — de talán mindenekfelett a kis Anna-kápolna előtt Ohman Béla feledhetetlen Kálmáncsay Domonkos szobra. A zöldes reflektorfény a hold varázslatos hatását rögzíti állandóvá és ennek a szobornak a beállítottsága, egymaga, mintha konkurrenciát akarna magának az alkotó művésznek csinálni... Fehérvár ma nemcsak a legművészibb magyar várossá ugrott elő. Fehérvárra mehetünk tanulni!... Városvezetők elmehetnek megnézni azt, hogy mit lehet elérni akkor, ha egy város igazán kinyítja kapuit a művészet előtt. Művészek elmehetnek megnézni, hogy ha egy város igazán megszereti Apolló papjait — minő gazdaggá, minő emelkedetté lesz egy régi vidéki város... Menjen is el mindenki, mint mi és nézze meg Fehérvárat... Igazán örülni fog!

A legnagyobb elismeréssel kell megemlékeznünk itt Csitáry G. Emilről, Székesfehérvár agilis polgármesteréről, aki oly nagy lelkességgel dolgozik Székesfehérvár fejlesztésén, de nem hallgathatjuk el dr. Say Géza miniszteri osztálytanácsosnak, az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács főtitkárának óriási érdemeit, aki mint a város szülötte már évtizedek óta dolgozik hihetetlen szívósággal szülővárosa kulturszinvonalának emelésén. Ennek köszönhető, hogy Fehérvár különösen művészi szempontból az ország mintavárosa lett.

Rr.

HARANGHY JENŐ ÚJABB FALIKÉPEI. Száz év óta nem volt annyira divatos a monumentális festészet, mint napjainkban. Ott van minden ünnepélyes német középület, sportpalota és kongresz-

MAGYAR IPARMŰVESZET
1938. 99-100.

szusi terem falmezőin. A francia kormány pedig egymás után rendeli meg a legjobb festők kartonjait iskolák, színházak és minisztériumok csarnoktermei számára. Van valami magasratörő vágy a heroikus szépség, a festett hőskölteményiránt minálunk is. Talán az idő szelleme teremtette meg ezt a vágyat, hiszen ebben a történetileg mozgalmas világban egyre inkább a nyugalom művészi megjelensét keressük épületen, szobron és festészetben. Nálunk a kezdeményezés dicsősége azokat illeti, akik a szórakozás, az öröm és a múzsák hajlékát díszítik efféle tablókkal. Ezek közé tartozik a Britannia Szálloda is, amely H a r a n g h y Jenővel együtt a magyar színeknek és az olympusi derűnek valóságos galériáit teremtette meg a kulináris élvezetek foglalata gyanánt. Néhány év alatt a termek, szobák és derűs zúgok egész sorát népesítette be a vendéglő és kávéház, a hall és a táncterem hosszú során végig. Az Iparművészeti Iskolának grafikusprofesszora, néhol tanítványai közreműködését is belekapcsolta ebbe a munkájába. Haranghynak kifejezésteljes és zamatos stílusa van. Technikai tudása mellett elsősorban ez képesíti arra, hogy a bornak, a jókedvnek és a táblabíróvilágnak itt-felejtett hangulatait humoros és játékos módon tolmácsolja. Ezeknek a dionisosi örömeknek adott hangot már előbb készült nagy táblaképein, üvegfestményein és szőnyegein is. Azokon a népélet, a vadászat, továbbá a magyar költők és a magyar búzamezők kineses világából merítette témáit. Viszont az a hosszú képsorozat, mely a Britannia Szálloda most elkészült kupolacsarnokát ékesíti, más tájakra vezet: Shakespeare álomvilágába. Fent, az üvegkupola nagy körgyűrűjében valódi freskótechnikával készült jellemzése a britt szellemóriásnak. Egyik oldalon a hősi, másikon a romantikus költő dicsősége jelképekben. Ha az üveg maga is polychrom színfutamokkal egészítené ki ezt, akkor bizonyára még hatásosabb volna az így kissé széttagolt láncolat. Szerencsésebbek a terem falsíkjaiba illeszkedő nagy, szinte óriástablók. Ezek a nagy költőnek legszebb színműveit érzékeltetik egy-egy hatásos képben. Színpompásak a Velencei kalmár, a Szentivánéji álom, Romeó és Julia, a Makrancos hölgy, IV. Henrik csoportjainak mozgalmas alakjai. Fényektől, kosztümöktől, levegőégtől és drapériáktól terhesek a színpadok. Színes zuhatag módjára futnak végig alakjai szerteszórva a regék és a színházi esték emlékeit. De talán valamennyi közt Falstaff széles, lombos jókedve idegződik be leginkább a nézőbe. Ebben találta meg Haranghy leginkább a maga stílusának kifejező hangulatát. Bővérű, gyorskezű és dekoratív hatásokban gazdag festő. A vidám színekre szomjazó, de nem éppen művészi inyességeket kereső közönségnek biztoskezű díszítője. Az árnyalatok finomságai, a könnyedség illanó bája nem a legerősebb oldalai Haranghynak, de annál megkapóbb ott, ahol a vaskosabb derűt keresi és ahol a érzéki örömek zsilipjeit nyitja meg. Emellett elragadó az ügyessége. A vastag falemezekre festett képek technikájában ékkőszerű ragyogást tud kifejezni. Az anyagok biztos ismeretére vallanak üvegablak-tervei és szőnyegmintái is. Ezek éppen úgy, mint kovácsoltvasba kalapált ötletei, a hibát-

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról. Fent: Plakettek. Készültek Reményi József tanár osztályán. Lent: Keramikák. Készültek Orbán Antal tanár osztályán. — Von der Arbeitsschau am Jahresende der Königl. Ung. Landes-Kunstgewerbeschule. Oben: Plakette. Angefertigt in der Abteilung Prof. Josef Reményi. Unten: Keramiken, angefertigt in der Abteilung Prof. Anton Orbán. — From the year-closing work show of the Royal Hungarian School of Applied Art. Above: Plaquettes. Made in the class of Prof. Joseph Reményi. Below: Ceramics. Made in the class of Prof. Anthony Orbán.

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról. Fent balra: Keramia-óra. Készült Orbán Antal tanár osztályán. Fent jobbra: Cégtábla. Készült Sándor Béla tanár osztályán. Lent: Falfestmény. Készült Haranghy Jenő tanár osztályán. — Von der Arbeitsschau am Jahresende der Königl. Ung. Landes-Kunstgewerbeschule. Oben links: Uhr. Keramik. Angefertigt in der Abteilung Prof. Anton Orbán. Oben rechts: Firmenschild. Angefertigt in der Abteilung Prof. Béla Sándor. Unten: Wandgemälde. Angefertigt in der Abteilung Prof. Eugen Haranghy. — From the year-closing work show of the Royal Hungarian School of Applied Art. Above to the left: Clock, ceramic. Made in the class of Prof. Anthony Orbán. Above to the right: Ensign board. Made in the class of Prof. Béla Sándor. Below: Mural painting. Made in the class of Prof. Eugen Haranghy.

MAGYAR IPARMUVESZET
1937. 132. l. kép

Harangh Jenő

iparművészeti iskolai tanárt a VI. fiz. osztba kinevezték.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1937. 125. l.

Greco: Toledo látképe — — — — — — — 121
Greco: Orgaz gróf temetése — — — — — — 122
Pátzay Pál: Dunai szél — — — — — — — 123
Horvay János: Irinyi emléktábla — — — — 124
Ligeti Miklós: Tüzéremlékmű — — — — — 125
Csorba Géza: Ady emléktábla — — — — — 126
Pátzay Pál: Gróf Zichy Jenő emléktába — — — 127
Körmendi Frim Jenő: A merengő — — — — 127
Antal Károly: Julián barát — — — — — — 128
Dunaiszky László: Lendvay Márton — — — — 129
Beck Ö. Fülöp: Ifjúság — — — — — — — 129
Szeged: Szabadtéri játékok — — — — — — 130
Horvay János: Öreg honvéd — — — — — 131
Zsáhody Csiszér János: Csengery Antal — — 131
Van Gogh: Tájkép — — — — — — — — 132
ifj. Vastag György: Gróf Hadik András — — — 133
Van Gogh: Börtönudvar — — — — — — — 133
Reményi József: Báró Eötvös emléktábla — — 134
Sóváry János: Korsós leány — — — — — 135
Csorba Géza: Napozó — — — — — — — — 135
Ottrubay Melinda — — — — — — — — 136
Lenck Á. Béla: Hát akt — — — — — — 136
Lenc Á. Béla: A művész neje — — — — — 137
S. Gráf Magda: Rassay Károly — — — — — 137
Sikorska Zsolnay Júlia: Nyárfás puszta — — 138
Idrányi Tibor: Ausztriai emlék — — — — — 138
Gyulay Dezső: Tájkép — — — — — — — 139
Gyulay Dezső: Kert a napsütésben — — — — 139
Kenedi Kern Andor: P. M. arcképe — — — — 140
Vadnay Géza: Téli táj — — — — — — — 141
Révész István: Tájkép — — — — — — — 141
Gyimessy Gy. Imre: Tere-fere — — — — — 141
Darvas Lajos: A Cárpátia gyártelepe — — — 142
Darvas Lajos: Selyem- és bélésárúgyár gyártelepe 143
A Magyar Ruggyantaárúgyár Pálma plakátja — 143
Lakatos Arthur: Csomózott magyar szőnyeg — 144

Haranghy Jenő

oszlopán készült üvegfest-
mények.
(Ipar-
művészeti
Iskola)

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1935. 159. l.

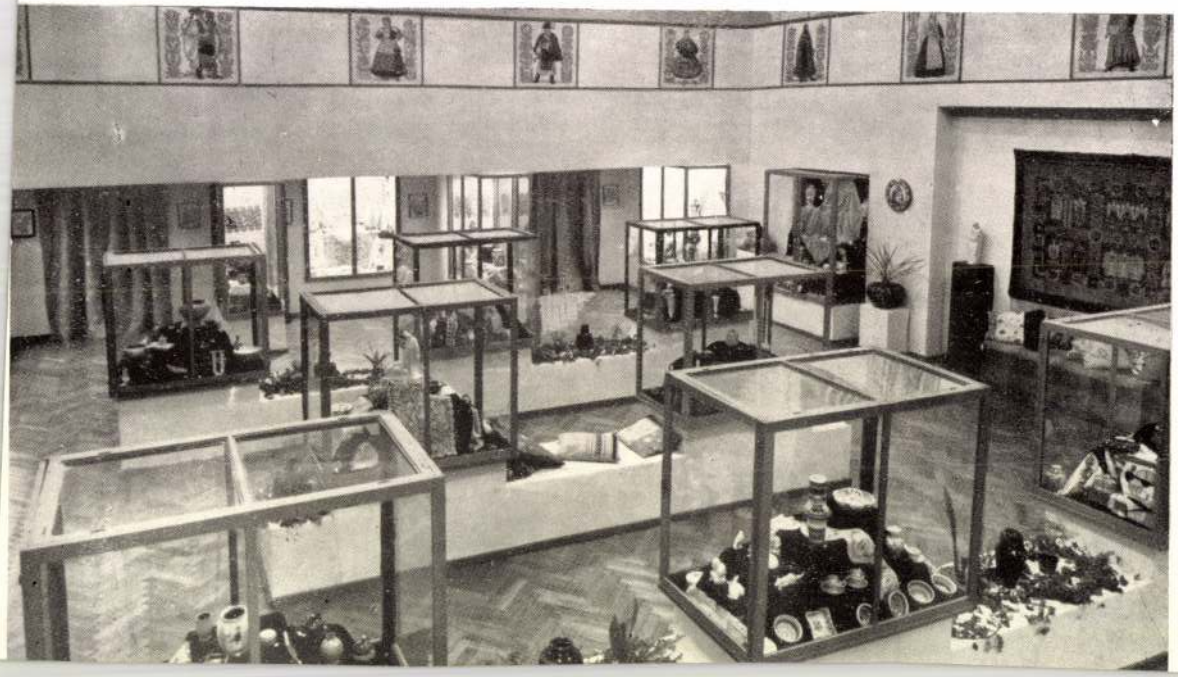

Haranghy Jenő

MAGYAR IPARMŰVESZET
1934. 132. l

udapest VIII, Múzeum-körút 6. (F.: Czakó Elemér.)

Haranghy Jenő

SZONDY PINCE. Hangulatos, kedves hely. Tervezője nem nagyképüsködő hatásokkal, egyszerű, komoly formákkal és színekkel dolgozik. A mennyezet vakolatlan nyerstégla, a falburkolat barnára pácolt fenyőfa. Ebből a tompaszínű környezetből színesen, ragyogóan válnak ki Haranghy Jenő üvegablakai. A berendezés sima vonalaival, egyszerű formáival kitünően éri el azt a közvetlen hatást, amelyre tervezője törekedett. A világítótestek egyszerű, fehér gömbjét kevés vertvas díszítés hangolja a környezethez. A berendezés, a falak, a mennyezet nyugodt, komoly hatását kellemesen törik meg az itt-ott elhelyezett lopók, parasztkeramikák. A tervező jól fogta fel feladatát. Pincét kellett berendeznie, a meglévő, egyszerű, szinte nyers hatásokat kellett feldolgoznia s ő a rendelkezésére álló eszközök teljes felismerésével oldotta meg feladatát. A stílszerűséget egészen az apró részletekig menő módon betartotta.

Azok a „magyaros" sörözők és vendéglők, amelyek ma gombamódra nyílnak meg (és zárnak be) dilettáns ízléssel, a magyarosság teljes félreismerésével készült interieurjeik ízléstelen hatásával mélyen alatta állanak ennek a kedves pincének a hangulatos, egyszerűségében is művészi hatásával.

H. L.

Június: Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesülete a londoni anyaggal.

8.

József.

MAGYAR IPARMŰVESZET
1934. 19. l.

17. FELOLVASÁS

állítás, melyre hetvenegy állam jelentette be részvételét, Magyarország számára egészen rendkívüli fontosságú lehetne — ha jóelőre kiválasztott művészre és szakemberre bíznák a szervezését. (*)

A BARCELONAI VILÁGKIÁLLITÁSON a magyar művészet bemutatása az államnak 117.000 pengőjébe került. (*)

AZ ŐSZI LAKBERENDEZÉSI ÉS HÁZTARTÁSI VÁSÁR megnyitása lapunk zártakor történt. Következő számunkban igyekezni fogunk beszámolni azokról az újabb eredményekről, melyek a multévi vásárhoz képest az Iparegyletnek ebben a szép és korszerű vállalkozásában haladást, örvendetes fejlődést jelentenek. (*)

EGYHÁZMŰVÉSZET AZ ÁRUMINTAVÁSÁRON. Bécsben igen érdekes kísérletet tettek az idén. Az egyházművészeti modern tárlatot, melyet azelőtt a Secessio kiállítóhelyiségeiben mutattak be, áttették a — Messe egyik pavillonjába. Képek, szobrok, üvegfestmények, oltárrészletek s liturgikus tárgyak szerepeltek bő választékban. Olyan művészek, akik azelőtt sohasem foglalkoztak hasonló szellemű alkotásokkal, most nagy számmal szerepeltek mint kiállítók. Azt, hogy a vásár üzleti szempontból mennyire sikerült, nehéz megállapítani. De hogy a nagyrészt igen közepes munkák művészi szempontból csak kevéssé elégítették ki a várakozást, egész határozottan meg lehet állapítani.

CIPŐKIÁLLITÁS. Stuttgartban, mely Pazaurek kitünő ötletessége következtében mindig új és érdekes kiállítások rendezésével oktatja a város közönségét, rövidesen egy cipőkiállítás nyílik meg. Minden kornak lábbelijét be fogja mutatni, nemcsak mint ruházati tárgyat, hanem annak szimbólikus értelmében is. Régi csizmák, festőien érdekes keleti topánkák, középkori főpapi saruk, többek közt Szent Vencelnek Prágában őrzött ereklyéi, a velencei nagy dozsék és barátnőik remekbe készült aranycipői, mind ott lesznek a stuttgarti bemutatón. Bár a világ az ilyesféle kiállítást egészen újszerűnek tartja, az ötlet mégsem mondható egyedülállónak. Mert némely múzeumban már régóta megvan a ruházat e részének is a maga rendszeres gyüjteménye. A párizsi Cluny-múzeumnak egy egész terme van szebbnél-szebb régi cipőkből és csizmákból, amelyeken a régi idők előkelőségeinek, katonáinak, vadászainak s zsandárainak egész varga-művészete feltárul a nézők előtt. Természetes, hogy a stuttgarti kiállítás az újkori cipő-érdekeltségeket is fel fogja ölelni. Hogy onnan nem fognak hiányozni a Little Tich többméteres cipői és a Chaplin elbűvölően buta lábbelijei sem, az nagyon valószínű. Hiszen csak így lehet megérteni, hogy a «szimbolikus cipők» hogyan kerülhetnek kiállításra ?

NÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁS VARSÓBAN. Érdekes kiállítást rendeztek Lengyelország fővárosában. Egy új művészeti egyesület rendezte ezt a kiállítást, mely rövid fennállása óta már két sikerült kiállításon mutatta be a lengyel grafikát és a szövött szőnyegeket. A mostani kiállítást a népművészetnek szentelték. Erre a célra egy tizenhetedik századból való polgárházat választottak ki s annak a szobáiban rendezték el a legszebb szövött és hímzett anyagokat, a bőrdíszmunkákat, a színes fafaragásokat, szobrokat, üvegfestményeket stb. Egész sereg ma is élő ismeretlen parasztművész jutott ilymódon a városi közönség nyilvánossága elé.

ÍRÁSKIÁLLITÁS. A Victoria and Albert Museum egészen eredeti ötlettel rendezett kiállítást. A különféle ipari s művészi alkalmazású íráspéldákat gyüjtötte egybe. A régi miniatűröktől a modern kanesókat díszítő feliratig mindenféle írásra volt itt példa. Több mint nyolcvan cég, művész s iskola szerepelt. A legszebb példákat az írásnak két ma élő nagy angol művésze, a szó igazi értelmében vett tipo-művészek szolgáltatták : Eric Gill és Edward Johnston. Ez utóbbinak kézzel írott gyönyörű könyvei közt ott voltak az úgynevezett «könnyen olvasható» feliratai, melyeket a londoni autobusz- és földalatti vállalatok alkalmaznak.

A PLAKÁTKIÁLLITÁS KERETE. A Monzában tavaly rendezett kiállításon tudvalevőleg az angolok is résztvettek s szép sikerrel mutatták be modern iparművészetüket. A bútorok s belső rendezések összefoglaló címe volt : «reggel 7 órától éjfélig». Minden szoba a lakásnak egyik jellemző időpontjáról tett vallomást. Például : a reggelizés ; az ebédidő ; a leányszoba tanulás idején ; a budoár, mikor a teázókat várja stb. Ugyanesak ötletes formát választottak az angolok plakátművészetük bemutatásának keretéül is. A legszínesebb s legjobb hirdetéseket szépen falra ragasztották és a termet dongaboltozatúvá formálták át. Tettek bele egy jegypénztárat is, úgyhogy az egész egy földalatti villamosállomás képét mutatta. A «tube» minden állomása tudvalevőleg a londoni plakátok legkedveltebb tartózkodási helye.

SZÉP VAKÁCIÓ. Ez volt a címe egy kiállításnak, melyet az elmult nyáron rendeztek Londonban. A kiállítás célja az volt, hogy az utazós turista-közönséget szép dolgok vásárlására serkentse. Úgyszólván minden anyag s az iparművészet valamennyi ága képviselve volt ezen a kiállításon : textil, bőr, üveg, fémek stb. A szállodaberendezések, a szállítás, az idegenforgalom mindenféle irodái, a modern közlekedőeszközök sokféle fajtája, — mindez a nagyvilági eleganeia jegyében került bemutatásra. Érdekes, hogy csaknem ugyanez volt a tárgya egy ugyanazon időben Bécsben rendezett kiállításnak is. Látszik ebből, hogy a modern nagyvárosok kiállításrendezői erősen megérzik, minő iparművészet bír ma igazi vonzóerővel a közönségre.

SZINHÁZI KIÁLLITÁS. Mint minden évben, úgy az idén is volt a színházművészet barátai számára összefoglaló kiállítás. Ezúttal Zürich volt a kiállítás színtere. A kezdeményezés a kölni színházi múzeumból indult ki. A legszebb svájci

iparművészeti múzeum helyiségeit öt csoportra osztották be s ott mutatták be az utolsó évtizedek fejlődését a szcenáriumok s díszletek tervezésében. Volt egy realista színpad Slevogt, Walser és Cesar Klein művészeti elgondolásait reprodukálva. A stílusszínpadot két alapítója, Appia és Gordon Craig művei képviselték. Az expresszionista irányban kivált a francia festők : Barsack, Picasso, Derain s a nagy orosz, Bakst Leon balett-szcenáriumai keltették fel az érdeklődést. A konstruktivista színpadnak a híres moszkvai rendező, Meyerhold adta meg az alapvető formáit. Viszont az absztrakt színpadi törekvések a dessaui iskola «triadikus balettjei» nyomán Schlemmer Oszkár közvetítésével váltak ismertekké. Maguk a zürichi iparművészek főképpen az ő híres bábszínházukkal s iparművészeti iskolájuk megfelelő osztályával voltak képviselve a kiállítás látnivalói között.

• SZAKIRODALOM •

ÁLLAM ÉS MŰVÉSZET címen értékes kis tanulmányt írt Szilágyi Simon Erzsébet. A művészet és állam viszonyában egyik legfontosabb pontnak tartja a tehetségek fejlődésének biztosítását. Rámutat arra a pótolhatatlan veszteségre, mely a testi-lelki harcban összeomló tehetséges fiatalok sorsában a «halhatatlan közkincset», a művelődést és a művészetet éri. Az államra mint megszervezett közre itt óriási feladatok várnak. (*)

MÚZEUMI KALAUZ idegenek számára, melyet az Ibusz szerkesztetett, igen jó gondolat volt, és sok hibája, hiányossága mellett is olyan dicséretes kezdet, mely idővel igen szép és teljes dologgá nőheti ki magát, ha megfelelő szakemberek bevonásával kiegészítik nemcsak a művészeti anyag, hanem a vezetés, magyarázat szempontjai szerint is. (*)

DEBRECENI SZEMLE könyvei sorában Nagy József nek Debreceni könyvjegyek címen röviden összefogott tanulmánya jelent meg. Rövid és vázlatos történelmi áttekintés után alapos ismertetését adja Haranghy Jenő tanár, festőművész exlibriszeinek.

• TÁRSULATUNK • KÖZLEMÉNYEI •

AZ IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT választmánya 1931 július 22-én tartott ülést Árkay Aladár elnökletével. Az elnök megnyitójában üdvözölte az új választmányi tagokat és kérte őket, hogy szenteljenek mentül több erőt, munkát a társulat és a magyar iparművészet ügyének szolgálatára. Ezt kéri tőlük a közgyűlésnek az a bizalma, mellyel választotta őket és ezt paranesolják a mai viszonyok.

Az elnök indítványára a választmányi gyűlés a Társulat igazgatóságába választotta : Györgyi Dénest, Meyer Antalt, Schober Józsefet, Jungfer Józsefet, dr. Pacher Bélát és dr. Petrovics Eleket.

A bíráló-bizottság tagjaivá : Csajka Istvánt, Gorka Gézát, Jaschik Álmost, Kaesz Gyulát, Kozma Lajost, Lingel Károlyt, Menyhért Miklóst, Teles Edét és Ybl Ervin dr.-t.

A kiállítási bizottság tagjaivá : P. Ábrahám Dezsőnét, Aba Novák Vilmost, Gádor Istvánt, Györgyi Dénest, Lakatos Artúrt, Majoros Károlyt, Molnár Farkast, Nagy Antalt, Oláh Gusztávot, Szablya Frischauf Ferencet, Urbányi Vilmost és Wolfner Gyulát.

Gazdasági bizottsági tagokká : Bodon Károlyt, Bodonyi Jenőt, dr. Gulden Gyulát, Hauswirth Ödönt és Hosszú Istvánt.

A sajtóbizottság tagjaivá meghívta : Bálint Lajost, Elek Artúrt, Gerő Ödönt, Harsányi Zsoltot, Kállay Miklóst, Kárpáti Aurélt, Máriás Viktort, Mihályffy Ernő dr.-t, Miklós Jenőt, Rabinovszky Máriuszt, Rozványi Vilmost és Ybl Ervin dr.-t.

Az elnök indítványára a Társulatban az igazgatói teendők elvégzésével a választmány Szokolay Béla titkárt bízta meg. Egyidejűleg Feyérné Kovács Erzsébetnek a megosztott igazgatói teendők eddigi szíves és önzetlen elvégzéséért egyhangú köszönetet mondott a választmány.

A Magyar Iparművészet szerkesztésével a választmány Szokolay Béla titkárt bízta meg az Árkay Aladár, Györgyi Dénes és Petrovics Elekből álló szerkesztő-bizottság véleményezése mellett. A szerkesztésért a titkár felelős.

A választmány elhatározta, hogy a bizottságok által kidolgozott és azután a bizottsági elnökök és az igazgatóság ülésében megtárgyalt terv alapján olyan éves programmot tűz ki, melynek pontjai figyelembe veszik a mai viszonyokat.

A választmány elhatározta, hogy a Társulat munkáját jövőben igyekszik olyanformán kiszélesíteni, ahogy azt a Társulat országos jellege megkívánja. Megalakítja és munkába helyezi a vidéki bizottságokat és a patronáló-bizottságot.

Azután a külföldi kiállítások ügyével kapcsolatban a választmány úgy határozott, hogy az ősz folyamán szélesebbkörű megbeszélés és értekezlet tárgyává fogja kitűzni, mert úgy látja, hogy itt sok orvosolni való baj van, de csak szelíd eszközök alkalmazását tartja célravezetőnek.

A választmány ezek után meghallgatta és elfogadta titkárnak a folyóügyekről tett jelentését.

Elnöki üdvözlés után az ülés véget ért. (*)

AZ IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT igazgatósága elhatározta, hogy f. évi október hó 10., 11. és 12-én előadásokat és megbeszélést rendez, melyen a modern magyar iparművészeti élet aktuális kérdéseit tűzi tárgyalásra.

HELYREIGAZITÁS. Lakatos Artúr tanár készítette az előző számunkban, 99. oldal alsó képén közölt szőnyeget.

A szerkesztésért és a kiadásért felelős: Szokolay Béla. 53848. — Athenaeum. Nyomdaigazgató: Wózner I.

Magyar Iparművészet
1931. 164. l.
(A debr.-i szemle)

MULT IDŐK SZÍNES BERENDEZŐ-MŰVÉSZETE

Két sajátság jellemzi modern lakásművészetünket. Az egyik: az állandóság érzésének hiánya. Amit ma elgondoltak, azt a holnap már ismét lerombolja. Egyik kiállítástól a másikig változik az ízlés. Nemhogy több nemzedéknek volna szánva, de még évtizedekre, sőt évekre sem érvényes. Annak tudatában, hogy minden művészeti divatot a gyorsan változó esztétikai jelszavak irányítanak, a lakásdivat is csak tiszavirág-életre rendezkedik be. Maradandó anyagból készült alkatrészeket alig használ; a gipszet, felületes felmázolást, könnyű szöveteket, csecsebecséket pedig nem nehéz márholnapra másokkal feleserélni vagy átformálni.

A másik irányadó szempont, mely jórészt az előbbinek folyománya, a «leegyszerűsítés» elve, az írtózás minden elkerülhető ornamentumtól. Jól jellemzi ezt az ornamentofóbiát egy német élclap képe, melyen a művészi ízlésű modern atya nagy papírollóval készül lenyesni fiának kissé elálló füleit. «Félre a felesleges ornamentummal» — mondja a kép szövege. Mint a lázbeteget, úgy nyugtalanítja a modern embert lakásában minden, ami nem áttekinthető, világos, pormentes, higienikus. Ideálja a szanatórium linoleumpadlójával, egyszínű síma falfelületeivel, könnyen elmozdítható kényelmes, de egyszerű bútorzatával. Legfeljebb pár élénk színt, pár festészeti vagy grafikai pillanatfelvételt enged meg magának a csupasz falon.

A modern lakásstílus szorosan összefügg egész életmódunkkal, világnézletünkkel. Éppen ezért stílus. El fog múlni, mint minden stílus s lehet, hogy a jövő megint az ellenkező végletben, a komplikált, problémákkal telített, cifra dekorációban fogja megtalálni üdvözítő, örök érvényűnek hitt szépséget.

Ma azonban bátorság kell hozzá, hogy valaki a multak lakásművészetét szépnek találja. Különösen áll ez éppen a barokk és klasszicista ízlésre, mely homlokegyenest ellenkezik mindennel, amit ma szépnek, jónak, megengedhetőnek tartunk. A fejedelmi kastélyok és paloták aranyozott, kacskaringós, feudális ízű fogadótermei, az örökkévalóság számára készült etiquettes berendezésük a lehető legkevésbbé felelhetnek meg a modern ízlésnek és megkötöttség hiányának.

A stuttgarti Hoffmann kiadócég mégis vállalkozott a merész kísérletre, hogy éppen ezeket a barokk és klasszicista intérieuröket elevenítse fel emlékezetünkben.

A német bútor és belső dekoráció fejlődését tárgyaló könyvsorozat keretében most jelent meg egy újabb kötet «Farbige Raumkunst der Vergangenheit» címen. (Bauformen-Bibliothek, 25. kötet.) Feladatául tűzte, hogy a XVII. és XVIII. század díszítő művészetében oly fontos szerepre hivatott színt, mely a szokásos fénykép-reprodukciókban nem érvényesülhet, kellőképpen érvényre juttassa. Eredeti olajfestmények és vízfestmények után készült, a sokszorosítás legmagasabb fokán álló nyolcvan színes reprodukció, melyet Feulner Adolf magyarázó szövege kísér, a berendező művészet gondosan kiválogatott példáit mutatja be, valamennyi kép egyszersmint a csendéletfestés jó példája. Némelyik Pieter de Hoochnak vagy Menzelnek objektív, a természetet hűségesen követő intérieurképeire emlékeztet. A művészek — W. Reuter, Beyerlein, Schübel, Beckert Gebhard és mások — gondosan megfigyelték a fény játékát a falburkolatok és bútorok aranyozásában, a fényezett fában, az üvegesillárokban, porcellánban, megfigyelték a selyemszövetek és falkárpitok lágy színskáláját; képeikben van perspektíva, levegő, mely a nézőben felkelti a háromdimenziós tér hatását. Nem a művész látománya itt a fődolog, hanem az ábrázolt szép intérieur hű visszaadása.

Haranghy Jenó: Exlibris.

Megvallom, hogy ha már intérieur-képekről van szó, jobb szeretem az igazán harmonikus, művészi helyiségek képeit, mint a csupasz, barátságtalan, nem tudni mi okból lefestett, szegényes szobákét, melyekben sem a díszítés, sem a szín, sem a térbeliség festői problémái megoldva ninesenek, sőt néha készakarattal figyelmen kívül hagyattak, úgyhogy a meredek síkban emelkedő padlón álló, kockás kávéruhával leterített konyhaasztalon a ferde tányérok, poharak csak a statika valamely csodája folytán állhatnak meg. Mert ilyen és hasonló képekkel is találkozunk

tárlatainkon és a katalógusban azt olvassuk róluk, hogy intérieurt ábrázolnak. Fénytelenek, görbék, kedélytelenek, mint az ilyen intérieurök lakóinak lelke.

Németország gazdag nagy és kis fejedelmi rezidenciákban, kastélyokban, gazdagabb még a Louis-stílusok őshazájánál, Franciaországnál is. Persze, hogy a francia előkép talált itt utánzásra, gyakran francia építészek tervezték a német kastélyokat (Cuvillié, J. de Saint Pierre és mások). Olasz mesterek is közreműködtek az építésben és díszítésben (Solari, Tiepolo, Zuccalli stb.). De a fődologban mégis csak helybeli német munkások végezték az építést és díszítést. Maga az építtető adta az irányítást és a helyi körülmények, szokások is befolyásolták a kivitel módozatait. Így keletkezett a franciától elütő német barokk és klasszicista stílus, mely még ott is felismerhető, ahol tisztán francia szeretne lenni. A stílus nagyon érzékeny valami; szándékosan sem megteremteni, sem eltüntetni nem lehet.

A franciák a XVIII. század német ízlésében csak a francia ízlés elrontását látják. Pedig a német és a több olasz elemmel kevert osztrák barokk művészetben sok erőteljesség és eredetiség van. A német fejedelmi várakban és váracskákban annyi álmodozó, csaknem nyárspolgárias báj és költészet rejlik, amennyit a nagyobb méretekre szabott francia palotákban nem találni: hiszen ott nem is létezett a sok duodez-fejedelem és kis provinciális udvar, mint a német városokban. A müncheni, bambergi, würzburgi, pommersfeldeni rezidenciák (Potsdam egészen hiányzik a könyvből), a kis kastélyok és kéjlakok, mint a ludwigsburgi, a schleissheimi, az ansbachi, bayreuthi, nymphenburgi stb. mindmegannyi gyöngye a barokk, a Louis XVI. és az empire díszítő művészetnek. Valamennyinél a gazdag formák mellett nagy szerepjutott a színnek.

Amikor még nem fejlődtek ki az egységes építészeti tervbe foglalt szobasorozatok, a nehéz korabarokk bútorzathoz erőteljes, élénk színeket választottak. Később azonban a helyiségek díszítésének finomulásával a kísérő színek is tompulnak. A nagy fogadótermekben a fehér és arany uralkodik, hozzá a szinte előírásszerinti vörös. A különféle célokat szolgáló kisebb helyiségekben azonban a színek a bútorzatnak megfelelően a legnagyobb raffinériával vannak összeállítva: természetes színükben meghagyott vagy szürkés tónusban festett faburkolatok, arannyal, ezüsttel élénkítve, hatásukban még fokozva a tükrök, porcellánok ragyogásával vagy kecses festett, tarka panneauxkal. Gyakran az egymást kölesönösen emelő komplementszínek követik egymást a szobákban: kék után sárga, vörös vagy rózsaszín után zöld. A klasszicista ízlés eleinte még szintén a pasztellszíneket kedveli, a zöldesszürkét és a vörösnek, kéknek, sárgának világos árnyalatait, mérséklettel alkalmazott arannyal vagy ezüsttel. Az empire azonban egyenes vonalú díszítéséhez, nagy síkfelületeihez ismét erős, élénkebb színeket szeret használni, kéket, zöldet és vöröset. A sárga szín mindenkor divat marad, de a rokokó azzal is óvatosabb, mert hiszen elsősorban a púderes hajzatú női szépségeknek és selyemruhás, parókás uraknak kellett megfelelő hátteret teremteni, míg a francia első császárság inkább a ragyogó egyenruhák kellő érvényrejuttatását tűzte ki céljául.

Ha a most elhagyatott, csak turistáktól látogatott termek és boudoirok színpompás képét képzeletben benépesítjük egykori lakóikkal, akkor értjük meg csak igazán koruk életerős, mosolygó művészetét. Nem önkényes próbálkozások ezek a régi intérieurök, hanem szükségszerűen a kor szelleméből kifejlődött, az élettel szoros kapcsolatban álló alkotások, melyek nélkül viszont a rokokó, a Louis XVI., az empire sem lett volna az, ami volt.

Ma már nem lakhatnánk ilyen házakban — és ezzel nem mondunk róluk kárhoztató ítéletet, sőt ellenkezőleg. De hogy ezt tudjuk, hogy az elmultakat, a külsőségeket nem akarjuk ismét látszólagos életre kelteni, hogy csodálhatjuk a multat, a nélkül hogy utánozni akarnánk vagy hogy félnénk tőle: ez mellettünk szól. Mert az ellenkező csak gyengeségünknek, stíltalanságunknak jele volna.

Isten őrizzen, hogy manapság valaki barokk vagy empire stílben akarjon berendezkedni.

Hanem mégis csak szép volt a barokk, az empire, mikor még élt.

VÉGH GYULA

Haranghy Jenő: Exlibris.

Magyar Iparművészet
1931. 1-2. füzet

Haranghy Jenó: Fametszet-illusztráció La-Fontain-meséhez. — Holzschnittillustration zu einem La-Fontain-Märchen. — Woodcut-illustration to a La Fontain Tale.

Haranghy Jenó: Fametszet. — Holzschnitt. — Woodcut.

Haranghy Jenő: Fametszet-illusztráció La-Fontain-meséhez. — Holzschnittillustration zu einem La-Fontain-Märchen. — Woodcut-illustration to a La Fontain Tale.

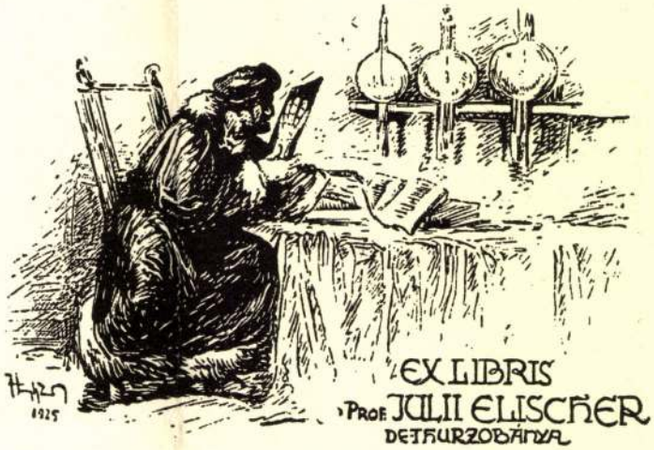

Haranghy Jenő: Ex libris, fametszet. — Ex libris, Original-Holzschnitt. — Ex libris original Woodcut. (1925.)

Haranghy Jenő

HARANGHY JENŐ és ÁRKAYNÉ STEHLÓ LILY tervezték az e számunkban bemutatott színes ablakokat. Ez előbbinek terve a mohácsi csatakápolnát díszíti és a nemesszívű Kanizsay Dorottyát, a mohácsi gyászos csatában elhullt magyar vitézek holttetemeinek kegyeletes elföldelőjét ábrázolja. Ennek az ablaknak készítője Palka József, jóhírű üvegfestőmester. — A két kisebb ablak Majoros Károlynak, a többszörösen kitüntetett mesternek műve, ki a nála megszokott szakavatottsággal valósította meg Árkayné sikerült terveit.

Magyar Iparművészet
1929. 12. f.
cedulája

B. 5.

~~(x leginkább puszpángfa)~~

Ez a fametsies régibb ~~faja~~ formája, amikor a dúc hosszában vágott fából, leginkább ~~pus~~ körte, ~~bük~~ alma, vagy bükkfából állott. Ezzel szemben a modern fametsiók szívesebben dolgoznak a keresztben vágott, keményebb puszpángfára, s ~~vo~~ csak a vonalak helyét vésik ki. Ipp a vonalak, a régi fametszetekt" helytérőn nem

Harangh Jenő

Kanizsai Dorottya.
A mohácsi csatakápol-
na üvegablaka, ter-
vezte fenti

Rajz

Magyar Iparművészet

1929. 216 l.

viscont

amit nem sokkal kisöbb — meghapott.

.....l.

alkotóösztön beteljesedése ez, melynek a mélyén mindig lelki élmények vannak. És csak a kifejezőeszköze a technika. A művészt a technikustól egy világ választja el. Mint a pontozógépet a szobrász kezétől, az éterhullámot Casals vonójától.

Mármost ez a modern építőmozgalom egyszerűen összezavarja a fogalmakat. Abból, hogy a tiszta konstrukciók eszközeivel egyszerű s jó irodaházakat, gyárépületeket, őrtornyokat és pályaudvarokat sikerült életrehívnia, előlegezte önmagának a halhatatlanságot. A mérnöki logika, mely a gazdasági rendeltetésű építményeken vasban, betonban és üvegben kifejeződik, csakugyan megkapó. De még nem művészi élvezetforrás. Sőt attól is igen messze van, hogy már ma lakóházak számára egyetemesen alkalmas legyen. Sem Stuttgart Weissenhofja, sem a franciák Pessacja, sem a hollandok és belgák, de legkevésbbé a dessauiak lakóháztelepei nem jelenthetik a végleges alkalmatosságot a mai házépítésben. Ami pedig az autó-robogással s a hajókabincélszerűséggel való lelki rokonságukat illeti, ez romantika. A mai ember érzelgőssége — gépmadárnyelven kifejezve.

Mindez csak kísérlet, jószándék, tiszteletreméltó kezdés. De még nem megváltása az emberiségnek. Nem is volna szabad ellene szólni, ha ennek az építészetnek nem volnának merev és veszélyes posztulátumai. S itt van az a pont, melyről azt mondottuk: a politikai diktatúrák sodróerejével akarják formáikat a világra kényszeríteni. Ez a holland-francia-német építészet egy nemzetközi ábránd selyempapirosában egy rögeszmét portál. Egyszerűen korszerűtlennek bélyegez mindent, ami nem az ő puritanizmusának megfelelő nyelven beszél. Vagyis: Van de Velde, aki huszonöt évig hirdette Brüsszeltől Weimarig és hirdeti most Berlintől Párizsig az ő vasbeton-formanyelvét, öreg utazóügynök, mert nem kortársa Gropiusnak. Behrens, aki a mérnök-esztétikát végigvitte a háború előtti iparművészeten, éppenséggel hadastyán-ezredes, mert pilléreket mert csinálni vasbordák helyett. Az olyan romantikus lelkekről, mint Bruno Paul vagy Tessenow nem is érdemes beszélni, mikor Wagner Otto és a mi Lechnerünk is »kispolgári klasszicizmus«-ban gyökeresedtek meg e század elején. Esztétiazmus ez, mondják a német világjavítók. És körülbelül azzal a lenézéssel szólnak erről, mint egy mai elektromérnök beszél Voltáról vagy Faradayról.

S ha megnézed a lakásokat, melyekben nincs más, csak falbaépített szekrény, csőbútor, villanyfőző és betonágy, eléd mered egy falanszteri világkép sejtelme. Az új építészet megeszi az ő őseit: az esztéta-építészet kispolgárait, de megeszi a gyermekeket is: az iparművészeket és a lakásberendezőket. Mikor a próféták azt hirdetik: dobjátok ki a régi lim-lomokat lakástokból, akkor gondolni ugyan a zenélő-albumokra gondolnak, de a porcellánszelencét, a vésett üveget és a berakott szivardobozt hajigálják ki. A tárgyilagos építészet nem tűrheti az ilyen »csökevényeket«, amelyek régmult korok ideológiáját hirdetik. Hogy kerül az én asztalomra virág, mikor annak a tartója nem nő ki az épületszerkezetből? Mit keres itt ez a »biedermeieresen érzelgős« íróasztal, mikor a mai szellemi munkás csak rajzbakokra tett vasalódeszkákon érzi a statikai erők deltáját? És hol tart Ön még, tisztelt műbarát. az Ön 1910. évi dinosaurus-ízlésével, amikor lakása falaira képeket akaszt és állványaira dobozokat helyez nikkelsúlyzók és Zander-gépek helyett? Szerencse, hogy az ilyen vicces műtárgyhajigálás csak egynéhány évig szokott »kultúrhangulat« lenni. Ami az új építőtörekvésekben s az új rációban életképes, az úgyis megvalósul — a művészek kezén. A lakásberendező, a keramikus, a fémműves mégis sok tanulságot kap ebből a technikai erőfeszítésből s végeredményben máris egyszerűbbé váltak az iparművészeti formák. Az ornamentika talán meghal, de az iparművészet még jó néhány ezredévig tovább fog élni, mint drága luxus, mint a kézművesség akaratának végső kikristályosodása, mint egy édes és boldogító bacillustelep a társadalom sejtházában.

A dessaui professzorok pedig szépen le fognak higgadni. Erről jut eszembe, hogy a Simplicissimus rajzolója kissé fején találta a szeget az ő karikatúrájában. Dessaui csendélet. Az apa sorra nyírja le az ollóval gyermekei füleit. »De az istenért Wilhelm, mit csinálsz? — kérdi a kétségbeesett feleség«. — »Nem szenvedhetem a gyerekeken ezt a sok fölösleges díszítményt. Egészen elrontják a homlokzatot.«

Dessau nyugodt lehet. Nem nyírjuk le ollóval az egész világ — iparművészetét.

Minden korszakban meg kellett küzdenie a művészetnek a művészet-analfabéták nagy tömegével. Emberekkel, kik képtelenek a művészet élvezetére, jóllehet magasrangúak és duskálnak földi javakban, de oly szegények, hogy a művészetben rejlő szépséget felfogni nem tudják s ezért nem is részesülhetnek az élet legnemesebb gyönyöreiben.

AZ UTCAKÉP EGYÉNISÉGE

Írta: ELEK ARTÚR

Minden város többé-kevésbbé minden utcájának megvan a maga jellegzetes képe, mely különböző elemekből alakul össze. Az elemek legelsejét a mérnöki szabályozás szolgáltatja. Az szabja meg az utca irányát, az dönti el, hogy egyenesvonalú legyen-e vagy görbe, hogy megszakítatlan legyen-e a vonala, vagy terecskékké ki-kiszélesedő, hogy keskeny legyen-e vagy széles stb. A másik fontos tényező, sőt körülbelül a legfontosabbik: az utca vonalát beszegő épületek sora. Nyilvánvaló, hogy minden utcaképnek az architektura a döntő tényezője. De vannak azonfelül egymagukban kisebb jelentőségű tényezők is, melyeknek együtt mégis nagy a részük annak az esztétikai hatásnak kialakulásában, melyet az utcák képének nevezünk.

A szóbanforgó apróbb tényezők az iparművészet körébe tartozó sajátos feladatok és lehetőségek. Aki régi kisvárosokban megfordult, bizonyára nem felejtette el, milyen sajátos, az illető városkára nézve mennyire egyénien jellemző hatásúak ott az olyan apró utcai dekoratív motívumok, mint a házfalakba erősített karoslámpások, a sokszor remekbe készült ötletes cégérek, bizonyos városkákban az utcák nevét jelző táblák is. Mindezek az iparművészeti alkotások egyes mesterek művei voltak, azért is annyi az egyéniség bennök. Korunk nagyvárosaiban más a helyzet. Sokkal kevesebb az egyéni kezdés, annál több a tömeges gyártással járó egyformaság.

De ha a nagyvárosról mint esztétikai egységről beszélünk, különbséget szükséges tenni az egyéni képű nagyvárosok és az olyanok között, amelyek amazoknak inkább csak utánzatai. Ilyen egyéni nagyvárosai — esztétikai tekintetben — a mai Európának Párizs, London, Berlin és Bécs. Ami új megoldási szükségletet fölvet a technika haladása, vagy az a probléma-komplexum, mely a nagyvárosok terjeszkedésével fölmerül, azokkal ez a négy város néz szembe mindig elsőnek. Gondoljunk csak az utcai közvilágítás, az utcai közlekedő eszközök, az utcadíszítő kertek esztétikai problémáira. Hogy mindezeket a kérdéseket hogyan lehet megoldani, arra ez a négy világváros mutatott példát az egész tizenkilencedik század folyamán, sőt a huszadik századnak eddig eltelt részében is.

Ismeretes az a függő viszony, melyben elkésett Budapestünk a ragyogó Bécsel mindenha is volt. A függő viszony azután sem igen lazult, hogy Budapestből főváros, sőt királyi székváros lett. Budapest újjáépítői minden ötletért Bécsbe jártak és szolgai módon utánozták azt, amit a császárváros uteáinak díszítésére kitalált. Nemcsak építészetünk igazodott Bécs után, de iparművészetünk is. S Budapest utcáinak képe legföllebb méreteiben különbözött Bécsétől s még abban, hogy ami amott többé-kevésbbé eredeti művészet volt, az itt talmi. Míg Bécs a maga utcaképeinek tökéletesítése érdekében a kor legjobb művészeit szólította munkára (például Ohmannt, Wagner Ottót), Budapest hivatali körei minden művészi egyéniségtől irtóztak. Emlékezzünk Lechner Ödön példájára, ki olyanra törekedett, ami nem volt utánzás, hanem eredetiség. Ha legalább egyetlenegy utca megépítésére módot kap, milyen eredeti, minden idegentől megcsodált része volna az ma a fővárosnak. Lechner művészetének bizonyára voltak nagy fogyatékosságai, de eddig mégis ő volt az egyetlen magyar építőművész, ki sajátos ízűvé tudta volna alakítani Budapest városképét.

Haranghy Jenő: Exlibris.

Ha az építészetben nem kellett a mai Budapest megépítőinek az eredeti egyéniség, még kevésbbé kellett az iparművészet feladatainak körében. A mérnöki hivatal megoldott minden feladatot. Megrajzolta és lábra állította a gázvilágítás kandelábereit, lebontatta Feszl Frigyesnek érdekes és eredeti dunaparti vasráesait, hogy üres vasesövekkel kerítse el a partot, megtalálta az utcák közepén vonuló villamosvilágításhoz a legsemmitmondóbb sémát,

Magyar Iparművészet
1929. 6. l.

Haranghy Jenő

Magyar Iparművészet
1928. 252. l

HARANGHY JENŐT mint esodálatos képzelőerővel és szuverén rajztudással rendelkező igen tehetséges grafikust ismeri e folyóirat olvasóközönsége. E füzetünkben az üvegmozaik-művesség szakavatott tervezőjeként mutatjuk be a jeles művészt, aki feladatait e téren is, a technikai megkötöttség ellenére, kész mesterként könnyen és kifogástalanul oldja meg. Az e füzetben közölt négy szemelvény csak kis töredéke egy harmine tervből álló színes sorozatnak, mely remélhetően már a közeljövőben kerül megvalósulásra úgy, hogy a színes üveget falba, nedves vakolatba ágyazzák.

KÉPEK.

meg a német tanulóifjúságnak, milyen útat tesz meg a szellem, amíg a nyomtatógép útján milliók közkincsévé válik. A könyvnek egész életútját felöleli ez a film. Egy nagy könyvkiadó cég irodájából indul ki, ahol még csak kéziratok lapjaiba sorakozik a a tudás s azután fokról-fokra vándorol át a gépműhelyek útjain, míg a könyv a vásárló asztalára jut. Ez az út alkalmat ad a film készítőinek, hogy a kézi- és gépszedés, a galvanoplasztika, a reprodukáló eljárások, a nyomtatás és a könyvkötés minden állomását megmutassák. Ott, ahol tárgyi felvétel magában nem lett volna elegendő, trükkökkel rajzolt figurák felvételével, illetve beiktatásával dolgoznak. Ilyenekre különösen a nehezebben érthető eljárásoknál (magas-, mély- és síknyomás ismertetésénél) volt szükség. A könyvkötőeljárások ismertetésénél tekintettel voltak arra, hogy a német középiskolák meglevő műhelytevékenységét ez irányban is jó példákkal támogassák. Ennek a filmnek is meg van a maga hőse: ez a hős a Meyer-féle lexikon, melynek életútja van itt, mint egy szilárd cselekmény, megörökítve. Kétségkívül a leghatalmasabb propagandaeszköz lesz ez a film a német könyv- és könyvnyomtatás megszerettetésére.

TIZENKÉT JÓTANÁCS A GYERMEKRUHÁHOZ. A „*Stickereien und Spitzen*" című kitűnően szerkesztett darmstadti folyóiratban ezt a tizenkét jótanácsot olvassuk azok számára, akik gyermekruhákat csinálnak. 1. Ügyelned kell mindenekfelett a szabás egyszerűségére. 2. A dísz csak mértékletesen szerepeljen. 3. Jusson szóhoz a gyermek, ne a ruhája. 4. Az amerikai gyermekdivat tanulságai követésreméltók. 5. Tilos az élénk, tarka szinek száműzése. 6. A gyermek méretei szerint kicsi legyen a szövetminta és a hímzés is. 7. Minden gyermekruha legyen ízléses, egyszerű és korszerű. 8. A gyerek legyen gyerek, ne pedig divatbaba, akit éppen csak „öltöztetni" akarnak. 9. A gyermekruhához jó mosóanyagot válasszunk. Minél jobb a szabás, annál könnyebb a tisztítás. 10. Többet ér egyetlen példás jó ruha, mint egy féltucat értéktelen. 11. Ne induljunk ki abból, hogy „majd belenő a ruhájába". A megfelelő nagyságú ruha fontos. De legyen bő felhajtás, melyet azután tetszésszerint kiereszthetünk. Ez az egyetlen korrekt megoldás. 12. Kötött ruha sohase legyen túlbő, mert nem tart elég meleget és túlságosan kinyúlik. Idáig tartanak a jótanácsok, de egész sereg kép és cikk magyarázza még a különleges gyermekruha-füzetben (1927. 4. füzet) azt, amit a gyermekruhákról tudni és követni illik. Igen érdekes pl. egyik cikk, mely a gyermekruha történeti fejlődéséről számol be. A régi időkben alig volt valami különbség a felnőtt divatdámák s gyermekük ruházata közt. Minden divatbolondságba beszorították őket is, akár spanyol udvari viselet, akár krinolin vagy turnür volt is az. A gyermekruhának e súlyos hóbortok alól való felszabadulása csak a mult század elején következett be Angliában s attól kezdve szabad mozgást biztostió, könnyű és mosható ruhákba öltöztették őket. De bizony így is sokszor visszaestek az anyák a régi bűnökbe. Csínossá és kellemessé vált a gyermekruha színes hímzések háborúelőtti elterjedésével, a keresztszemes minták divatjával, melyekhez a magyar és az osztrák népművészet adta a sugalló példákat.

Haranghy Jenő: Ex libris.

OKA. Ez a furcsa szó egy új müncheni iparművészeti vállalatnak a neve, amely modern tárgyakat, lakásdíszeket stb. készít művészi tervek alapján. Az OKA az saját készítményei közt olyasmit is csinál, amit már vagy kétszáz év óta elhanyagol az iparművészet. Apró hajómodelleket készít az OKA, afféle kis vitorlásokat, aminőket a flandriai és velencei házakban igen sokat lehetett egykor látni, a menynyezetről lelógva. Ezek a miniatürvitorlások, melyek a tizenhatodik századi verhetetlen armadák és fregattok egy-egy hajóját szinte tökéletes élethűséggel másolják, ma is keresett cikkek. Régiségkereskedők tudják, hogy milyen árakat fizet egy-egy gyűjtő ily hajócskákért. Kivált angolok és az északi államok tengermelléki lakói szeretik szobáikat velük díszíteni, mert a szabadságot, a tenger illatát s az ősi kereskedelem héroszait jelképezi számukra a vitorlás. Az OKA hajóit Max Fischbach régi metszetek alapján rekonstruálja.

AZ ANYAGOKON TÖPRENGJÜNK. Hardenberg Kuno gróf, a jeles német esztétikus egy finom szellemtől áthatott kis tanulmányban bizonyítja be, hogy a keletázsiai iparművészet nagy fejlettségeonnan ered, mert már évezredek óta hozzászoktak az anyagok tiszteletéhez. Hiszen vallásos kultuszuk, ősi isten- és démonhitük is tele van az anyagok formációival, a groteszk természet anyagszerű visszaadásával. De a késői mongol művészet is a hajdani érzékenység s az évezredes szerszámtevékenység együttes remekműve. Gondoljunk csak az edénymázak meglepetésére, melyek a kínai és japán agyagművességben lépten-nyomon szemünkbeötlenek. Mennyi tüneményes alakulat: hólyagok, repedések, szakadék, erezések, átlátszó, majd sűrű rétegeződés. Mentül merészebb a játék, annál sikerültebb a munka. Vagy nézzük csak meg — mondja Hardenberg — a japán előkelők tscha-no-yu tálait s vegyük szemügyre megannyi fizikai csodájukat. Sőt többet is tegyünk ennél: próbáljuk meg azt, hogy töprengjünk felettük. Igyekezzünk belőlük „kiolvasni". Új és vonzó élmények fognak így bennünk kialakulni. A tűznek, víznek, a földnek és az égnek hangjai fognak felénk szállni és élő, nagyszerű

Magyar Iparművészet
1927.

mikrokozmoszokban hozzánk szólni. Honnan van, hogy művészi iparunkban oly gyakran bukkanunk az anyaggal való nemtörődömségre? Bizonyosan abból a tradicióhiányból, amely az anyagok meditációját, ezt a legserkentőbb töprengést, a japánoknál és kínaiaknál oly általánosat, a mi évszázadaink folyamán kifelejtette. Minden ember maga kezdheti ezt meg és maga fog meglepő eredményeire bukkanni.

A TALMI PAPÍRERNYŐ. Ebben a demokratikus és póttartalékos világban sokféle talmihoz volt már szerencsénk. A művastól a talmi gyémántokig és a Tekla-gyöngyökig mindent meghamisított már az emberi agyafúrtság és a kémiai fejlődés. Vannak drágakövek üvegből, borostyánszipka celluloidból, csontgomb galalitból, márványszobor cementből, bőrtárca papirosból és fatálak pépből. Láttuk, hogy a háborús szükség és a vegyipari fejlődés az addig szurrogátumok gyanánt lenézett utolsó anyagokból hogyan csinált medáliás iparművészeti hősöket. Így lettek az utolsókból elsők. Hanem olyan talmit, amilyent mostanában látni egyes kirakatokban, még a mi viharedzett szemeink sem láttak. A talmi papír-lámpaernyőről van szó. Szegény lámpaernyő! Valóságos bűnügyi múzeumot lehetne összeállítani azokból a corpus delictikből, melyekkel a lámpaernyő jóhírnevét és becsületét sárba tiporták. Ott vannak a mindenféle krepp-papírok, melyek selymet játszanak. Ott vannak az olajos és pergamentpapírok, melyek egy angol yorkshirei sertés gőgjével és bőrével kérkednek a lámpásboltok naiv szemlélői előtt. Csakhogy ezek, mégha talmik is, mind — fölfelé züllenek. Az anyagok grófjait és hercegeit utánozzák. Már a mostanában szőnyegrekerült lámpaernyők üvegből vannak és — papírernyőre „játsszák ki magukat". Irizáló, márványos, vagy előzékpapírra. Mondhatom, jól festenek e szerepben. Az üvegernyő, mely olyan színes akar lenni, mint a selyempapír, de olyan kemény, mint a porcellánnadrág. Az üveg, ez a nemes, okos, kedves anyag, a cseh gyárosok badarsága miatt le hagyja magát pofozni papirossá, csak azért, mert a papírernyő most divatos. Krauszra emlékeztet, a derék, jó tőzsdésre, aki odaáll a kirakatba üvöltő indiánnak, csak azért, mert az indiánok most divatban vannak!

ZÜRICHI LAKÁSBERENDEZŐK. Csak kevesen tudják, hogy a német Svájcban mily egészséges, ízléses és korszerű lakásberendező-művészet fejlődött ki az utolsó két évtizedben. Egy Zürichben nemrég rendezett modern lakásberendezési kiállítás („Az új otthon" címen) mutatta meg, milyen termékeny visszhangra lelt a svájci építészek közt a modern „művi forma" német földről jövő tanítása. A négy-, három-, két- és egyszobás lakások mentesek voltak minden iparművészi hiúságtól, egyéniségvágytól. Csak a lakás kényelmét s a lakó szükségleteit tartották szem előtt. Mindenekelőtt mentesek voltak a szobák azoktól a szimmetrikus, „nyugodt" és banális elrendezésektől, melyek történelmi idők átöröklött hagyatékai s mindig a falfelületnek rendelik alá a bútorokat. (Középre egy fiókos szekrény, tőle jobbra-balra karosszékek stb.) Kienzle, Guyer, Häfeli, Rutschi a legnagyobb egyszerűséget, a fényforrások, a levegőközvetítés, a faltisztaság s a kényelem követeléseit tekintik elsősorban. Bútoraik formája mértékletes, nagy síkokból tevődik össze, de szándékosan kerüli a konstrukció hangsúlyozását. Minden bútor oda kerül, ahol éppen szükség van rá. Ezért egyik-másik szobarészlet esetleg zsúfoltnak hat, míg a többi csupasznak. Függönyeik is a dekoratív látszatok kerülésével inkább a fény tompítására, vagy egyenletes átszűrésére valók, semmint egy-egy szobarészletnek kiemelésére. Azt lehetne mondani, hogy a svájciak eleve lemondanak minden feltűnésről, dícséretről, effektusról s nem akarnak mást, mint tartós és mégis ízléses bútorokkal szolgálni az átlagember lakáskultúráját.

SÈVRES FELTÁMADÁSA. A francia pénzügyi körök már csak gazdasági okokból is régóta sürgetik a híres régi manufakturáknak feltámasztását. Néhány év óta két ily üzemet keltettek újból életre: a beauvaisi gobelingyárat és a sèvresi porcellánműhelyt. Művészeti szempontból különösen ez az utóbbi kecsegtet szép kilátásokkal. Mióta Lechavellier Chevignard személyében erőskezű s jóízlésű igazgató került a sèvresi gyár élére, egymásután kerülnek ki onnan a szebbnél-szebb munkák. Az 1925. évi párisi kiállítás erről még kevesebb áttekintést nyújtott, mint az újabb anyagkészlet. Az irány éppen úgy, mint az újra feltámadó bécsi „Augarten", a nymphenburgi vagy meisseni porcellángyárban, határozottan modern szellemben s nem a régi stílusok másolásának modorában halad. Még egy pár évvel ezelőtt ezeknek a modern készítményeknek volt valami édeskés, bajoros vagy osztrákos hangulatuk, mint ahogy az egész francia iparművészet is azidőtájt müncheni példák hatása alatt állt. Most a gyár a legjobb kisplasztikusokat, állatszobrászokat, sőt egyéb anyagok művészeit is arra csábítja, hogy a mintázó-korong és az égetőkemence mellé ülve tanulják meg e művészet technikai tudnivalóit. Kifogástalan ízlésű darabok, megejtő színességű mázascserepek, egyszerű, archaikus edények kerülnek ki kezeik alól. Még a kopenhágai porcellángyár igazgatója is elismeréssel adózott e szép daraboknak. Az üzem igazgatója most azon fáradozik, hogy a vállalkozást lehetőleg függetlenítse az államtól és ettől a lépéstől több kísérleti és művészi szabadságot remél. Hiszen a technikai felszerelése és a jóhírneve olyan a sèvresi gyárnak, hogy ezek már magukban véve is biztosítékai az anyagi életképességnek.

KÉT FRANCIA ÁLLATSZOBRÁSZ. Két szobrász, két izmos művészegyéniség, de van bennük valami közös. Az egyik *Louis Pompon*, a másik *Gaston Le Bourgeois*. Mindegyik az állatot szereti mintázni, a maga nagy gömbölyű formáival, szinte geometriai testekből összerakott mivoltával. Tyúkok, kutyák, madarak kerülnek ki kezeik alól, de ezek messze járnak a valóságtól. A stilizáltságuk azonban kedves

Haranghy Jenő

Ex libris-ei, repr.

Magyar Iparművészet

1927. 1–2. szám

VI. ÉVFO

190

BUDAP

HORNYÁNSZKY VIKTOR CS. ÉS K

190

A NÉMET FORMA PÉLDÁI. (Die Blauen Bücher két kötete.) Kevés német gyűjteményes munka van, melyet oly szerencsés kézzel szerkesztenének, mint az olcsó, pompásan illusztrált kék-könyvek sorozata. Most az a régi, még a békeidőkből való sorozat egy kedvesebb, tetszetősebb formára tért át, a kis-oktávalakra és már ebben a változott méretben jelent meg legújabb két kis kötete. Az egyik Max *Sauerlandt: Werkformen deutscher Kunst* c. munkája. A másik Karl *Simon: Figürliches Kunstgerät*-je. Mind a kettő a német történelmi mult kitünő példáinak gyűjteménye, oly múzeumi daraboké, melyek eddig alig voltak ismeretesek. Ragyogó sorozat mind a kettő. Sauerlandt könyve szélesebbkörű: a német kézművesipar legfontosabb ágait felöleli, az építést, a lakást, a fém-, a kerámiai, az üveg-, a kályhás- és a bútorosmunkákat s általában az apró tárgyak művészetét. Az egész német iparművészet legszebb darabjai helyet foglalnak benne s a fősúlyt a formai szépségre veti. Az ornamentika csak másodsorban jön tekintetbe. Sauerlandt eddig inkább a német parasztművészet régi termékeinek bemutatásával tette ismertté nevét. Most azt a pompás formaérzéket, szerszám- és anyagismeretet, melyet eddig a népies eredetű tárgyakon tett szemlélhetővé, a régi mesteremberek alkotásain állítja elénk. Ennek a kötetnek mintegy folytatása a *Simon* könyvecskéje, mely a plasztikailag mintázott használati tárgyakat mutatja be a német multból. Tehát épületrészeket, evőeszközöket, lámpákat, korsókat, sótartókat, címerhordozókat, lószerszámokat stb., amelyeken névtelen szobrászok kezeügyességét csodálhatjuk meg a legkülönfélébb anyagokon. Csodálattal, csaknem elragadtatással forgattuk ezt a könyvecskét. Olyan tökéletes formakifejező erő, olyan átszellemült anyagtisztelet van a tárgyakon, hogy a mának legkitünőbb kisplasztikusai is csak tanulhatnak belőle. Azt a primitív érzületközösséget, mely a román és korai gót formaművészetet eggyéforrasztja az architektúrával s a naiv, antropomorf istenábrázolással, semmi sem fejezi ki szebben ezeknél a használati tárgyaknál, melyeket mindig az isteni kultúra ihlet meg, de mindig a szerkesztő, alkotó s építőgondolat alázatos szolgálata formál ki. Az expresszionizmus úgyszólván divatiránnyá tette a régi naiv művészi kultúrák lelkét. Itt a fémműves, a csontfaragó, a bronzöntő, az üvegfúvó s az ötvös a ravaszul egyszerű s hívő mesteremberek minden névtelen alkotását szemügyre veheti. Nincs az újabb irodalomban olyan könyv, melyből a mai, modern iparművész ennyit tanulhatna s még hozzá ily olcsón megszerezhetné, mint ez a két pompás könyvecske.

Haranghy Jenő: Ex libris.

BOSSERT, H. TH. VOLKSKUNST IN EUROPA. *Nahezu 2100 Beispiele unter besonderer Berücksichtigung der Ornamentik auf 132 Tafeln darunter 100 in mehrfarbiger originalgetreuer Wiedergabe ausgewählt und mit Erläuterungen versehen. Berlin, Ernst Wasmuth, 1926.* Bossertnek az európai népművészetről szóló most megjelent műve bizonyos értelemben az 1924-ben „Das Ornament" cím alatt megjelent alapvető munkájának a kiegészítése. Nem a kritika és a közönség elismerése, mellyel ezt a művet fogadta, indította szerzőt az európai népművészetet tárgyaló munkájának megírására, hanem az a körülmény, hogy a szerző a népművészet produktumaiban rejlő nagy művészi értéket felismerte s alkalmasaknak találta arra, hogy azok az újabb műalkotásokra termékenyítőleg hassanak. Európa népművészetének egyes részletkérdéseivel több mű foglalkozik, a megjelent publikációk azonban csak egyes országok, vidékek népművészetét tárgyalják. Európa nagy és a népművészetre nézve fontos részei — Görögország, Bulgária, Szerbia, Spanyolország, Anglia, Franciaország népművészete — eddig nem részesültek behatóbb tárgyalásban, noha a népművészet ezekben az országokban is jelentősebb termékeket produkált. Az eddig megjelent publikációknak nagyrésze egyszínű ábrázolásban mutatja be a tárgyakat s ezáltal a népművészet egy lényeges kelléke, a díszítmény, csak tökéletlenül jut mindenütt kifejezésre. Szerző egy kötetben akarta Európa népművészetét behatóan tárgyalni, de ezt a szándékát még akkor sem tudta volna megvalósítani, ha az anyagot redukálja s az építészetet és a viseletet, a népművészetnek ezt a két fontos ágát figyelmenkívül hagyja. Így kénytelen volt az anyag nagyrészét visszatartani s kilátásba helyezi, hogy azt, ha a viszonyok megengedik, még egy külön kötetben fogja bemutatni, mely az egyes népek, vidékek és országok népművészeti alkotásairól nyert képet kikerekíteni és tökéletesíteni lesz hivatva. Európa egyes országainak népművészete iránt az érdeklődés későn ébredt fel, legtöbbnyire csak akkor, mikor az majdnem kiveszőfélben volt. A folklorisztikus vizsgálódásokkal karöltve a népművészet búvárlói a XIX. század óta a népipar termékeit is vizsgálódásuk körébe vonták. A XIX. század végefelé fedezték fel a kezdetben lenézett népművészet értékét és becsét a művészettörténelem szempontjából. Az érdeklődést szélesebb körben a népművészeti tárgyakból rendezett nagy nemzetközi és kisebb országos kiállítások keltették. Az egyszer fölkeltett érdeklődést a népművészeti múzeumok állandó kiállításokkal igyekeztek megerősíteni és mélyíteni. A népművészeti tárgyak eladására üzlethelyiségek, árúházak létesültek. Az itt eladásra kerülő

5*

Magyar Iparművészet
1927. 31. l. Lip

tárgyak azonban már nem voltak a régi értelemben vett népművészeti alkotások, hanem iparművészeknek s másoknak a művei, melyek rendelésre készültek s már a mindennapi ízlésnek voltak alávetve, de azért elég sok csodálni való akadt a kimeríthetetlen motívumok gazdagsága és a formák pompás változatai folytán. A valódi beccsel bíró népművészeti tárgyak nagyrésze a régiségkereskedők tulajdonába kerültek. A vidéki emberek, a parasztok régi ládáikat, székeiket, házieszközeiket, öröklött ékszereiket, szövött vagy hímzett kendőiket szívesen adták el. Örültek, hogy a régi dolgokon túladhattak s azok árából újat vehettek. Mikor azután a parasztság a kereskedők árai és jóakaratú városi emberek felvilágosítása folytán tudatára ébredt, hogy milyen értéket képvisel a paraszthaz is berendezésével, házieszközeivel, festményeivel, hímzéseivel, mikor régi tárgyaikat magasabbra kezdték taksálni, sőt azokat el sem adták, akkor már késő volt. Pótolhatatlan érték volt képviselve a népművészet tárgyaiban, melyet már most szét vannak szórva a világon, nem tudjuk készítőik nevét, nem tudjuk, milyen alkalomból készültek, milyen történeti hátterük van. A hagyomány mindenkorra szétfoszlott s ezek a népművészet haldoklását jelenti. Ma a szakértők és a múzeumok vannak hivatva arra, hogy a népművészet alkotásait kiválogassák, összegyűjtsék s rendszeres gyűjteményekben összefoglalva elénk tárják. Oly múzeumok, melyek az egész európai népművészetre terjednek ki, ma még nincsenek, de reményünk van, hogy a szellemi együttműködés nemzetközi bizottsága a népszövetség fenhatósága alatt ennek a múzeumi kérdésnek különös figyelmet szentel és egy népművészeti nemzetközi konresszust hív majd össze, melyen valószínűleg sok homályos kérdést fog tisztázódni s nincs kizárva, hogy egy népszövetségi múzeum felállítását és berendezését határozzák el, ahol Európa minden országa egy reprezentatív gyűjteménnyel képviselteti magát. Miután az európai népművészettel foglalkozók eddig csak áldozatokkal és fáradsággal tanulmányozhatták a megkívánt anyagot az egyes országokban, egy ilyen múzeumnak a létesítése annál is inkább kívánatos volna, mert az eddig létező s az egész európai népművészetre kiterjedő három európai múzeum — a párisi Trocadéro, a hamburgi néprajzi és a római missiomúzeum — nem nyújt elég tiszta képet ezen sokoldalú művészet lényegéről és jellegéről. Amíg a népszövetségi múzeum létesül, Bossert könyve van hivatva a kutatóknak segítségére lenni, akik az abból merített tanulságokat egyes országos múzeumok látogatása által bővíthetik. Bossert szorosan csak a népművészetre terjeszkedik ki. A képzőművészeteket, a zenét, a táncot, az irodalmat figyelmen kívül hagyja, hasonlóképpen nem foglalkozik a házak és kertek architektonikus alakításával, a falvak alaprajzi képzésével. Szerző az eredeti, népies ékítménnyel és az azzal díszített tárgyakkal foglalkozik. Mindenféle bútorokat, lakberendezéseket, használati eszközöket, edényeket, szőnyegeket, kosarakat, textiltárgyakat, szöveteket, hímzéseket, csipkéket, ékszereket, bőrmunkákat és sok egyebet természetes színben mutat be. Bő leírás és a felsorolt gazdag irodalom lehetővé teszik a kutatóknak, hogy közelebbről tájékozódást nyerjenek az egyes tárgyakról és speciális kutatásokat végezhessenek. Bossert fáradságot nem ismerve, beutazta Európa mindazon városait, ahol fontosabb népművészeti gyűjtemények vannak, így Athent, Sarajevot, Zagrebet, Budapestet, Prágát, Wient, Münchent, Stuttgartot, Freiburgot, Karlsruhet, Drezdent, Hamburgot, Königsberget, S. Gallent, Zürichet, Baselt, Rómát, Tivolit, Palermot, Madridot, Lissabont, Párist, Varsót, Moszkvát, Kopenhágát, Stockholmot, Oslot, Helsingforsot, Londont etc. Az ábrázolt 2100 tárgyat röviden irja le. Maguk az ábrázolások úgyszólván fölöslegessé teszik a leírást. Szerző az adatokat a múzeumi leltárakból vette s saját kutatásainak eredményeiből. A dátumok gyakran csak megközelítő értékűek. A tárgyak származásának a helye nem mindig azonos azok készítésének helyével. Keramikai tárgyak, üveg-, fémmunkák, szőnyegek mindenkor kedvelt kereskedelmi cikkek voltak s messziről származhattak. A készítési helyeket a kutatás mai állásánál nem lehetett mindig pontosan meghatározni s sokszor a származási helylyel kellett megelégedni. A tárgyak leírása után felsorolja a datált darabokat, a tárgymutató és geográfiai névmutató után közli az irodalmi műveket s végül országok szerint a táblák jegyzékét. *Sz. L.*

LÁMPÁK. A Deutsche Kunst und Dekoration egyik legutóbbi számában egész sor modern s ízléses lámpát vonultat fel képekben. Vannak köztük csillárok, falikarok, gyertyás asztali lámpák, mennyezetvilágítók s íróasztalra valók. Vannak berlini fémlámpák (jórészt Breuhaus tervei nyomán) és bécsi kerámiai lámpák (a tehetséges Wally Wieselthier munkái). De bármelyiket nézzük: finom és ízléses. A fémlámpák kecses könnyűséggel konstruálva: egy-egy ágat, leveles gallyat, vagy széles ernyőt jelképezve s mindig egy olyan fénytechnikát tartva szem előtt, mely a szobán végigömölve, kellemes sziluett-hatásokat váltson ki a tárgyakból. Mindenféle fénnyel és alkalommal számot vet, a higanygázlámpával éppúgy, mint a puszta gyertyák lobogásával. A bécsi keramikusnő lámpáin más törekvést látunk. Kedves népies figurákat, kerámiai groteszkeket, melyek különleges helyiségek (hall, lépcsőház) eleven díszeiül is szolgálhatnak. S mindezekről eszünkbe jut, milyen nehéz a helyzete nálunk a szobaberendezőnek, mikor jó világítótesteket keres. Üzleteinkben alig találni mást, mint kész sablónokat, unos-untalan látható modelleket. S ha még szépek és jók volnának. De többnyire a fém rettenlő súlyával, vagy a cifraságok özönével hivalkodó lámpák ezek. Pedig a mi kitünő lámpagyárosaink bizonyosan szívesen valósítanának meg egyéni és mégis tetszetős terveket. A német lámpa iparművészeti ereje az egyszerű formában, a réz, az üveg, a selyem szinte geometriai formában való kialakításában van. Minálunk a lámpa komor és nehéz építmény, mely vagy stílusok emlékeit, vagy a szecesszió virágait hordja karjain. Egy kis figyelmet szeretnénk a lámpa formájára, szépségére terelni, csak tizedrészannyit, amennyit a világítótechnikák tökéletesítésére fordítanak a gyárosok.

A FRANCIA KOSZTÜM TÖRTÉNETE. Ez a kis könyv, mely a Hachette-cég olcsó, tudományterjesztő füzetei közt, az Encyclopédie par l'usage-ban jelent meg André *Blum* tollából, a világ legolcsóbb kosztümtörténete. A két és félfrankos füzet mégis felöleli ezer év francia divatját. De míg a gall harcosok öltözködési módját inkább reliefplasztikákon és szobrokon mutatja meg, a későbbi századokat már a régi könyvek, metszetek, majd divatalmanachok gazdag illusztrációs anyagán vonultatja fel. Tanui vagyunk a királyok és fejedelmi nők ruhadivatja folytonos változásainak, de csaknem mindig a társaséletből is kapunk egy darabot. Igazán érdekessé ott válik a francia viselettörténet, mikor a

Haranghy Jenő

Hadiemléklap vázlata

repr.

Magyar Iparmüvészet

1916. 165. l.

kép

~~Transsylvania, Girogio Szántó.~~

-

s-

-

ezek-

laj-

nez.

ek

re-

k

etve

án

a

s

/-arabicum/

al

A kömetszést és kőkarcot a tulajdonképeni litográfia felfedezése után is gyakran alkalmazták, különösen azok a litográfusok, akik előbb rézmetszők voltak.

minden erős, szolid és jól áll a helyén, ami az ő kezе alól kikerül. A mindennapos használati tárgyak, s a tömegszükségleti cikkek biztoskezű tervezője ő. — *Behrens Péter*, aki most tudvalevőleg megosztja tevékenységét németországi műterme s bécsi művészakadémiája között, nemrég igen érdekes megbízatást kapott. A régi salzburgi Péter-klastromnak román és csúcsíves épületéhez kell toldalékot készítenie s ő azt — talán mondani sem kell — nem „stílustisztán" oldja meg. Az ő saját klasszicizmusát érvényesíti itt is. Jellemző az osztrák egyházi körök megváltozott szellemére, hogy ebbe készséggel beleegyeztek. — *Esztétikai kongresszusra*, a harmadikra készül a Gesellschaft für Ästhetik und allgemeine Kunstwissenschaft, Dessoir Max és Utitz Emil elnöklete alatt. A kongresszust Halle an der Saale-ban tartják 1927 pünkösd hetében. Különösen két problémával akarnak foglalkozni: a „ritmus" és a „szimbólum" kérdésével. — *Rajnai hadiemlék* nagyarányú terveivel foglalkozik *Wach* Károly düsseldorfi építész. A Lerch községgel szemben fekvő hosszúkás rajnai szigetecskét szentelné erre a maga egészében. A sziget déli és kisebb csúcsán volna az emlék, az északin pedig egy Stadion. A kettőt egy hosszú, kettős fal kötné össze s ennek minden köve egy-egy ezred emlékét örökítené meg.

Haranghy Jenö: Ex libris.

A VIRÁG A MŰVÉSZETBEN ÉS A TERMÉSZETBEN. A mannheimi Műcsarnokban rendezett ilyen címen kiállítást egy nő, igazi asszonyi érdeklődéssel, de német tudással és szorgalommal. Dr. Kronberger-Freutzen asszony kiállítása mindent felölelt, amit e téma köré csoportosítani lehet. Virágképeket Feuerbach, Thoma, Corinth, Slevogt és Kokosckka alkotásai közül. Előbbi évszázadok botanikai tudástól fűtött egyszerű virágrajzait. Egész tulipánsorozatok a badeni könyvtárból. Kis névtelen órás- és asztalosmesterek színes mintalapjai, naiv falusi virágözöneikkel. És ezek nagyvárosi párjai: a mai meseillusztrálók, Kreidolf és társai, az ő színekbe foglalt virágregéeikkel. Majd egész sorozatok következtnek szép könyvekből, melyek a virágokkal foglalkoznak s ezekhez kapcsolódva rézmetszetek, fametszetek. Ámde a művirág sem hiányozhatott a kiállításból, selyem-, tüll- és papírváltozataival, egészen a viaszból formált virágokig. Külön egy egész szobát szenteltek a virágkultusz ősi hazájának, Kelet-Ázsiának. És hogy végül az ünnepelt maga is szóhoz juthasson, a virágnak egy egész iparművészeti ízléssel berendezett lakást szenteltek: szobákat, bútorokat, szép tárgyakat, melyekben boldog örömmel, hol joggal, hol szerényen, de mindvégig a virág volt az úr. Talán nem is e világ számára elgondolt kiállítás volt ez.

A FÉNYKÉPEZŐ-LENCSE ÉS A MŰVÉSZET. A Deutsche Kunst und Dekoration néhány igen jól sikerült portréfényképen mutatja be egy Amerikából Párisba került művészember fényképező tudását. *Man Ray*, noha mint kubistafestő kezdte pályáját, ezeken a portrékon semmi egyébre nem törekszik, mint amit a jó amerikai fényképezők gépükkel kifejezni törekszenek, egyszerű, világos kifejezésére az arc jellegének. Mindenesetre nagyon tehetséges fényképész ez a Man Ray, de még képeinél is érdekesebbek azok a szellemes megjegyzések, melyeket ebből az alkalomból Barchan Pawel ír a lapban a fényképező-lencse és a művészet egymáshoz való viszonyáról. Ez a viszony — szerinte — majdnem semmi. A századforduló körül keletkezett fényképészeti irányt, mely bizonyos szándékosságot, keresettséget, dagályosságot vitt a portré-fényképezésbe, valami érzelgős affektáltságot eredményezett, ő túlhaladottnak érzi. Ez dühös hajsza volt a dekorativ nagyvonalúság felé, másfelől pedig látszólagos elmélyülés az úgynevezett pszichologizálás felé. De ezenközben elsikkadt a fényképekről az, ami rajtuk a legbecsesebb, a kézműves jelleg. Csupa hatásvadászat lett a „művészi fényképezés". Pedig ebben az iparban a művészettel vajmi kevés közössége van az üzőjének — egy kevés fényelosztás, kompozició, formazártság, egy kis koncentráltság, hangsúlyozás, elnyomás —, mindez még nem emeli a művészetek sorába. De igenis szüksége van a fényképésznek arra, hogy elmélyedjen az arc jellegének, kifejezőerejének tanulmányozásába s azt egy alkalmas pillanatban megragadva, technikai eszközeivel előttünk megrögzítse.

A DARMSTADTI HIDEG BÜFFÉ. A hideg büffét, amelyről jelen sorokban szó esik, a hesseni tartománygyűlés tagjainak szervírozták, akik egy teaestély keretében búcsúztak el egymástól és a

Magyar Iparművészet
1926, 150/l
152/ képek

alapultak, nyitott szemmel és elfogultság nélkül alkotta meg véleményét és még az avatottak számára is tanulságos volt egyik tárgyaláson kifejtett az a felfogása, hogy az egyéniség becsét a műalkotásokban mindig méltányolni kell, mert ha vannak is túlzások, azokat az előrehaladás vágya szülte, a túlzásokat enyhítik, a tévedéseket helyesbítik a történelmi iskolák, melyeknek épp az képezi legszebb hivatását, hogy a különböző korok romlott divatjainak és ízléskinövéseinek tartós térhódításai ellen küzdjenek. Matlekovits alkotása az 1884. évi ipartörvény, amelynek a kötelező tanoncoktatást illető rendelkezései a magyar iparosság természetes, egészséges fejlődésének vetették meg alapjait. Nemzetnevelő hatását, humanitárius céljait és jelentőségét tekintve a kötelező tanoncoktatás bevezetése a népoktatási törvény mellé sorakozik, végrehajtását tekintve pedig, mely fölött két minisztérium kezdettől fogva féltő gonddal őrködik, túlzás nélkül mondható, viszonyaink között csaknem páratlanul áll.

JESSEN PÉTER MEGHALT. A berlini Iparművészeti Múzeum könyvtárosa volt negyvenkét éven át. Mikor ezt az állást elfoglalta, akkor a könyvtár egy kis helyiségben meghúzódó mellékes intézmény volt, mikor pedig tavaly Jessen nyugalomba vonult, a közművelődésnek egy jelentős tényezőjét hagyta utódára. Nemcsak hatalmas könyvtárrá fejlesztette azt, hanem igen gazdag japán — kosztümtörténeti — és ornamens-lap gyűjteménnyel is kiegészítette azt, úgyhogy a német főváros egyik legértékesebb kutató intézetévé vált ezáltal a könyvtár. Jessen maga irodalmilag is dolgozott és a német iparművészet naggyátételében hatalmas szervezőképességével mindig tevékenyen közreműködött. Egyik legelső alapítója volt a Werkbundnak és egypár évvel ezelőtt hozzáfogott, hogy a német divatipar vállalkozóit egy nagy szövetségbe tömörítse s ezzel a divat területén is olyan gazdasági eredményeket teremtsen, mint annakidején az iparművészet szélesebb területén. Ezt a vágyát már nem valósíthatta meg. Egy évvel ezelőtt a könyörtelen német „leépítés" őt is nyugalomba küldte, ami mélységesen elkeserítette az örökké tevékeny Jessent. Utóda a könyvtár vezetésében Curt Glaser, a kiváló Kelet-Ázsia kutató lett.

KÜLFÖLD

A BÉCSI KREMATÓRIUM. Azoknak az épületeknek sorában, melyeket a bécsi községtanács mostanában emeltetett, kimagaslik a bécsi krematórium. Modern, de mégis a román és a csúcsíves építészet hangulatát keltő monumentális épület az, mely ott áll a központi temető melletti nagy térségen és két hosszú, csinos ívmezőkből álló árkádsor vezet hozzá. Csak így, a maga összhatásában válik igazán grandiózussá az épület. Maguk ezek az árkádsorok fognak az urnák temetőhelyéül szolgálni, de egyúttal a főépülethez vivő úton a temetőhangulat előkészítésére szolgálnak. A térségen, mely mindezt körülveszi, régi sáncárkok, falak vannak, melyek csak fokozzák a környezethatást. A bécsi krematórium, melyet Holzmeister Kelemen tanár, az építőmesteriskolában Ohmann utóda tervezett, nemcsak Bécsnek egyik legnagyszerűbb látnivalója, hanem a maga nemében egyike a világ legjobb krematóriumainak. Hogy ez mit jelent, azt csak az tudja igazán méltányolni, aki ismeri a modern krematóriumépítés problémáinak nagy nehézségeit.

MENNYI KISLAKÁS ÉPÜL BÉCSBEN. Sokat hallani mostanában arról, hogy milyen lázas tempóban épülnek Bécsben a kislakások, de számadataik csak most kerültek nyilvánosságra. Ezek szerint Bécsben az 1894-ben megadott általános építési szabályzat szerint 4400 hektárterület áll az építkezés rendelkezésére s a Duna balpartján folyó nagy építkezés céljaira egy egész új városépítési terv készült el. A háborút követő legnehezebb években 1919—1923-ig összesen csak 3500 lakás épült föl. De már 1925-ben egy öt évre terjedő építészeti programmot dolgoztak ki. Eszerint 1924 végén már 6700 lakás állt készen, 1925 végén pedig 8800 lakás. Az ötéves programm szerint 1928 végéig már 25.000 lakásnak kell elkészülnie. Ezek mind el is fognak készülni, de nem 1928-ra, hanem már 1927 végére. Ez mutatja, hogy mit jelent az „erős kéz" a várospolitikában. Érdekes az is, hogy míg a háború előtt Bécsben a munkásházépítésben az egylakásos házacskát nem ismerték, addig most 3000 ilyen ház fog felépülni. Nem csoda, ha az az óriási arányú s esztétikailag is nagyon értékes építészeti programm egész Európából odacsábítja a kíváncsi szakembereket Bécsbe. Ennek a legkimagaslóbb eseménye a szeptember havában Bécsben megtartott nemzetközi városépítési kongresszus, amelynek műsorát nemcsak nagy tanácskozások, hanem egy szép várostörténeti kiállítás s egész sereg ünnepi fogadtatás és szórakozások töltik ki.

HIREK A NÉMET IPARMŰVÉSZET KÖRÉBŐL. A *müncheni Deutsche Werkstätte* vezetőszerepet juttatott nemrég az ő általa készített bútorok s iparművészeti tárgyak tervezésében *Wersin Wolfgang-nak*, egy fiatal, alig harmincéves művésznek, aki építész, festő, szobrász és vagy tízféle mesterember egy személyben. Éppolyan jó bútortervező, mint kovácsoltvasmunkák rajzolója, keramikus, rézcsillárok készítője és kosárfonó egyben. El sem lehet sorolni, hogy mi mindenhez ért s le sem lehet írni, mennyire egyszerű, keresetlen és praktikus minden munkája. A legpuritánabb angol kézművességre emlékeztet minden munkája, semmi cifraság,

parlamentjüktől. A nagy tanácskozóterem kivilágított estélyi pompájában egy-egy csésze teát szervíroztak sonkászsemlyével és . . . És sok-sok képpel. Mindazokat a képeket, melyeket a darmstadti múzeum az utolsó évben államsegélyéből megvásárolt, ezen a teaestélyen mutatták be a t. tartományatyáknak. A tea elég volt, a sonkás kanapé kevés, de a kép annál több. S akinek nem jutott elég a szendvicsekből, az kárpótolhatta magát abban a gyönyörűségben is, melyet a híres offenbachi iparművészeti iskola remek készítményei nyújtottak a különböző, ez alkalomra felállított üvegszekrényekben. A büffé hideg, sőt szűkszavú volt, de a művészet, melyet nyújtottak, meleg és izgató. Gyönyörű szépségek a Gráciák serlegeiben és édes meglepetések — nem a képviselők zsebeiben —, hanem a kerámia s a bőrmunkák díszeiben. Furcsa nép is ez a német. A képviselői is elbúcsúznak a parlament korifeusaitól aratási szabadságra menve és ők is „fecerunt magnum áldomás". De nem visegrádi hajókirándulással, fröccsökkel, tarokkpartival és pohárköszöntős bankettekkel búcsúznak el a várostól, hanem kultúrával, művészi szenzációkkal, meglepett és hangos esztétikai gyönyörűségekkel, üres zsebekkel, félig üres gyomorral, de megittasult szemekkel és emelt fővel.

ÚJ MÁRKÁK — PORCELLÁNBÓL. Tudvalevő, hogy a márka stabilizálásával a német birodalmi kormány is elérkezettnek látta az időt, hogy rátérjen az új pénz veretésére. Most folynak az első ércpénzgyártási eljárások s ezek során a birodalmi pénzügyminisztériumhoz érdekes pályatervek érkeztek. Ezeket a meisseni porcellángyár küldte be és 1, 2, 5, 10 pfenniges, továbbá 1, 2, 3, 5 márkásegységű porcellánból gyártott pénzek. A meisseni gyár már 1920 óta kisérletezik ezzel az egészen szokatlan pénzgyártási eljárással s először akkor jutott a keramikus-pénzelőállítás gondolatára, mikor a pénz elértéktelenedésével mindenféle szükségpénzekhez voltak kénytelenek a különféle hatóságok fordulni. Azóta mintegy 300 féle pénzmodellt készített el előbb negatív, majd pozitív formában Börner Adolf, aki nemcsak szobrásznak, de éremvésőnek is nagyon jeles művész. Érdekes, hogy a birodalmi sast, mely az államot jelképezi, a pénz hátulján, különféleképen ábrázolja a különféle pénzegységeken; a kisebbeken csak a csőrét, a nagyobbakon már kiterjesztett szárnyaival mutatja be. A meisseni gyár az egészen szokatlan és a pénz történetében egyedülálló kisérlet bevezetését azzal az érvvel ajánlja a pénzügyek intézőinek, hogy az így előállított porcellánpénzek reliefművészete oly tökéletes, hogy a külföldön is feltünést és megbecsülést fog szerezni a legyőzött német nemzet kultúrájának.

GESOLEI. Ez a furcsa szó egy kiállításnak a neve, melyet az elmult nyáron Düsseldorf városa rendezett „Gesundheitspflege, sociale Fürsorgen und Leibesübungen" címen s ezeknek a szavaknak rövidítése a Gesolei. Ennek a kiállításnak, amely mintegy háromkilométeres útvonal hosszúságában épült, nemcsak a méretei voltak imponálóak, hanem az építészeti megoldása is remek szép volt. Kreis Vilmos düsseldorfi építész, a kiállítás tervezője a művészpalota átalakításával s az úgynevezett Planetorium (nagy ünnepi csarnok), továbbá egy nagy rajnai terrasz-vendéglő felépítésével olyan pompás Cour d'honneur-t teremtett állandó jellegű házakból a kiállítás céljaira, hogy e négyszöghöz csatlakozó alkalmi épületek sorával szinte egységes kiállítási városkép alakult ki. Finom, egyszerű, úgynevezett „modern klasszicizáló" stílus jellemezte e kiállítást, amely bizonyságot tett arról, hogy a rajnamelléki városok közt a kisebbek is mennyit áldoznak ma már városépítészeti s szociális intézmények céljaira.

DÁN BÚTOROK. Tudvalevő, hogy építészeti tekintetben milyen magas színvonalon áll a dánok művészete. A modern német építészet, annak is főleg az a csoportja, mely egy stílustól mentes klasszikus fogalmazásban dolgozik, igen sokat tanult a dánoktól. Úgy látszik, hogy az a hatás a bútoron még nem mutatkozik, bár a dánok lakásművészete is igen figyelemreméltó. Hajlásvonalaiban, tömör formaegyszerűségében a bútor is megőrzött valamit az 1800 körüli bútorművesség jó fegyelmezettségéből, kényelmes egyszerűségéből s a kézművespolgári idők nyugodtságából, de azért egyáltalában nem mondható, hogy a régi stílusok „utánérzését" találni meg a bútorokon. Sőt ellenkezően. Olyasmit érzünk, mintha a mai formaakarat a dánoknál hova-tovább egy új világstílus, egy nyugodt élettartalom külső lecsapodásához vezetne. Ők érzik át legtisztábban a mai idők érzületét, vágyait s talán legharmónikusabban tudják ezt minden nemzetek közt bútoraikon kifejezni. Meg kell vallani, hogy nemcsak a dán építészetnek, hanem a dán bútornak is nagy és kecsegtető jövője van az európai lakásberendezés formáira nézve.

TÖRÖKSZŐNYEGEK ÉS BALKÁNSZŐNYEGEK. A világháború tudvalevőleg a háziiparok életében is mélyreható változásokat idézett elő, de talán egy országban sem akkorát, mint a törököknél. A régi híres török szőnyegipar úgyszólván teljesen megszűntnek tekinthető, aminek részint gazdasági okai vannak, de főleg politikai természetű változások idézték elő. Míg azelőtt a szőnyegszövőszék mellett dolgozó munkásnők úgyszólván képzeletük szabad szárnyalása szerint alkottak s alig volt két egyforma kis-

ázsiai szőnyeg, addig ma az egyes fogyasztópiacok meggyengült fizetőképessége miatt a munkásnők eléjük tett minták után dolgoznak, mert így többet és olcsóbban tudnak előállítani, mint egykor. A kevés kézbe tömörült termelőszövetkezetek és szőnyegtrösztök tehát megtették a magukét, hogy a szőnyeg egykori művészetéből lecsússzon. De van egy ennél súlyosabb oka is annak, hogy a török szőnyegipar elhanyatlott. A török birodalomban a szőnyegkészítés és kereskedelem úgyszólván kizárólag a görögök és örmények kezén volt. A háború folyamán az örmények nagyrészét kiirtották, a görögöket pedig kikergették. Az így száműzöttek s menekültek tehát értékes tudásukat a Balkán más országaiba, elsősorban pedig Görögországba vitték magukkal, ahol nagy szőnyeginduszt ria keletkezett. A görögökön kívül a szerbek is nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy Pirot környékén a régi háziiparba új életet öntsenek. Maga az angorai kormány azonban úgyszólván tétlenül nézi a török szőnyegipar lassú pusztulását s inkább csak papiroson ígért kedvezéseket (vám- és vasúti kedvezmények, növényi festékek s olcsó gyapjú állami támogatással stb.). A török szőnyegipar válságát még tetézi az, hogy Konstantinápoly, mely egykor az egész keleti (perzsa) szőnyegkereskedelem tranzitó-központja volt, szintén elvesztette ezt a jellegét s ma azok, akik szőnyegekkel kereskednek, a görög Pyrenus, Szaloniki vagy Syra kikötőhelyeit keresik fel, míg az olaszok Triesztet szeretnék a nemzetközi szőnyegkereskedelem központjává tenni.

Haranghy Jenő: Ex libris.

Haranghy Jenő

Magyar Iparművészet

1926. 26. l. 37, 39,

45. l. Plakátgyűjtő-zatok

3-5. h.

47-48

53-55 kefet

HARANGHY JENŐNEK, a kiváló grafikusnak újabb exlibriseiből mutatunk be egy sorozatot e füzetünkben. Jeles művészünk csodálatos könnyedséggel odavetett e rajzai képzelőerejének és rajzos készségének ékes bizonyítékai.

A MŰVÉSZETEK APJA

ÍRTA ELEK ARTÚR

Vannak régi mondások, melyeknek — miközben nemzedékről-nemzedékre öröklődnek — kipereg az eredeti értelmük és csak az üres frázissá csépelt héjuk marad meg. Ilyen az az ősi mondás, hogy az építészet a művészetek apja. Apja annyiban, hogy föltétele minden művészetnek. Mert először volt a ház, azután lett mindaz, ami külső és belső díszítése: a szobor, a festmény, az egész iparművészet. Az épület a határok közé fogott tér, minden egyéb művészet a tér kitöltője vagy tagozója. Olyan nyilvánvaló ez, mint a sarkigazságok s mégis megeshetett, hogy jó egy évszázadon át megfeledkezett róla a művészet egész gyakorlata. Száz év óta a szobrászat és festés elszakadt az építészettől. S ha különösen ünnepélyes feladatok — egy-egy színház, minisztérium, törvénykezési palota stb. építkezése — egybe is térítették őket, egyesülésük csak amolyan alkalmi összebékülés volt s a művészeti eredmény nem logikus előzményekből fejlett, hanem mesterségesen, sőt sokszor erőszakos módon.

A hibás ebben az építészet volt s hogy a helyzet máig sem javult, az is az ő mulasztása. Az építőművészek azok, akik a művészet virágzó korszakaiban a többi művészet számára az alkotó alkalmat és a számára való feladatokat megteremtették.

Valamikor büszkesége volt az építés művészeinek, hogy építményeikkel koruk más kiváló művészeit foglalkoztatták. És nyilvánvaló, hogy például az olasz reneszánsz óriási festői és szobrászi tehetségpotenciája önmagában fulladt volna meg azok nélkül az alkalmak nélkül, melyeket az építőművészet adott neki a széttágulásra és alkotásokban kifejeződésre.

Hol vagyunk annak a nagyszerű művészeti korszaknak példájától? A monumentális művészet törekvései nálunk sohasem tudtak erőre kapni megfelelő feladatok és az általok kínálkozó gyakorlat és hagyományfejlődés híján. Székely Bertalan legszebb kartonjai vázlatoknak maradtak. És néhai Kőrösfői Kriesch Aladárnak, ki a reneszánsz míveseire emlékeztető mesterségbeli alapossággal és művészetünkben szinte példátlan áhitattal készült egész életével a monumentális festés feladataira, hány ilyen feladatban jutott része? Közvetetlenül a háború előtt volt néhány évi időszaka művészetünknek, melyben a főváros nagy építőprogrammja a különböző művészeteknek is juttatott értékes feladatokat. De az ilyen összedolgozásban járatlan építészetünk azok számára sem tudott megfelelő építészeti keretet tervezni. Véletlenül símának maradt falfelületekre kerültek a freskók és az épület egészével össze nem függően helyeződtek el a szobrok.

Így volt ez a multban és így lesz a jövőben is, ha építőművészetünk szelleme meg nem változik. Az építészetnek feladata, sőt önmaga mivoltából következő *kötelessége*, hogy a maga koncepcióinak keretében helyet juttasson a többi művészetnek. Hiszen nélkülök el sem lehet. Bizonyság erre, hogy szurrogátumaikról soha le nem mondott. A gipsz és újabban a műkő a szobrászat hatóeszközeinek bevonását akarja jelenteni, de a szobrászművész, tehát a tulajdonképpeni alkotó kihagyásával. Volt idő, amikor legvirágzóbb művészetünk — a gipszöntés volt. Bizonyára gazdasági okai is voltak annak a tartózkodásnak, mely a tulajdonképpeni művészeket nem bocsátotta az építészet feladataihoz. A tervező építészek mindig is azzal védekeztek a néha felhangzó vád ellen, hogy költségvetésükben nem fértek el a monumentális szobrászat és festés költ-

Haranghy Jenő: Ex libris.

1

1, 2, 4. l
héjak

ségtételei. Sok esetben nyilván így is volt. De még több esetben az építész jóakaratán múlott a dolog. Mert pontos számvetéssel nem nehéz bebizonyítani, hogy a szobrászi vagy festői díszt pótló vakolat-, műmárvány-, keramika- és egyébfajta dísz sem terheli kisebb tételekkel az építőköltségvetést, mint a szobrász, vagy a festőművész számlája. Ami pedig a művészek személyes igényeit illeti, sok tehetséges szobrász- vagy festőművész boldogan érné be azzal a munkabérrel, melyet a jobb „díszvakoló" munkás kap.

Még a mai építési pangásban is óriási szolgálatokat tehetne az építészet azoknak a művészeteknek, melyeknek apja volna. Elvégre kinek van módja az építtető befolyásolására, áldozókészségének megindítására, ha nem az épület tervezőjének? Mihelyt be tudja bizonyítani neki, hogy az igazi művészet sem drágább, mint a talmi, már meg is győzte.

Monumentális művészetünk és egész iparművészetünk jövőjét építőművészeink tartják kezükben. Tőlük függ, hogy szobrászaink komoly szobrászi, festőink igazi monumentális feladatokhoz jussanak. Igaz, hogy a háború óta vajmi kevés új épület épül az országban. De épp oly tagadhatatlan, hogy nagyobbszabású állami építmények bújnak ki a földből s az annyi milliárdra felrúgó költségvetésből mit sem szánnak az alkalmazkodó művészetek számára. Sivár falak szomorítják el a várost, holott olcsó pénzért milyen könnyű lenne őket szemet üdítő és utcaképet vidító festett ábrázolásokkal beborítani. De többet mondunk. Új épületek sem kellenek művészeink foglalkoztatásához, mert alig nagyobb költséggel, mint amekkorába egy-egy megkopott bérház homlokzatának újrafestése kerül, néhány jól elhelyezett freskóval művészies hatásúvá lehetne átváltoztatni a szomorú bérkaszárnya ábrázatát. A homlokzatok figurális vagy ornamentumos kifestése iránt építészeink körében meglehetősen nagy az ellenérzés. Azt vetik ellene, hogy a mi éghajlatunk alatt a levegőnek kitett falfestmény — még ha nedves falra festett freskó is — hamarosan elpusztul. El még az olyan időálló technikájú faldíszítési mód is, mint a sgraffitto. Elrettentő példának a Képzőművészeti Főiskola Andrássy-úti épületét szeretik idézni. De az egész okoskodás nem helyes. Mert csak a kíméletlen nyugati és északi szeleknek kitett homlokzatokat viseli meg az időjárás (a Képzőművészeti Főiskola északnak fordítja homlokát). Néhány évvel ezelőtt egy ismertnevű hangszerkereskedő cég Rákóczi-úti székházának homlokzatára két jeles dekoratív festőnkkel életnagyságúnál jóval nagyobb színes alakokat festetett. Azon a festésen az elmult évek nyomot nem hagytak. A ház tudniillik homlokával délnek fordul. Némi tapasztalat az építészt ilyen és hasonló tanulságokra hamar rávezetheti.

Viszont elképzelni is gyönyörűség, milyen érdekes és eredeti képet kapna a budapesti utca kopársága, ha színekkel és tetszetős alakzatokkal díszítenék föl tehetséges művészek. Mennyi tehetséges fiatal művész jutna munkaalkalmakhoz. A magyar festőművészet monumentális stílusa is kifejlődhetnék kísérletezés és a tanulságok helyes felhasználása útján. S a főváros példáját nyomban követné a vidék is. És megszínesednének kisvárosaink és megszínesednének falvaink is. Még egyszer: építőművészeink hatalmában a magyar monumentális művészet sorsa!

Haranghy Jenő: Ex libris.

A KÖZÉPOSZTÁLY ÉS LAKÁSA

ÍRTA NÁDAI PÁL

A világ békességének utolsó évtizedében a szociális ábrándok fénylő égboltozatán a munkáslakás jövője ragyogott legélénkebben. Az iparművészet apostolai reátekintettek, mikor az emberi haladás nagy eszményei érdekében dolgoztak. A háború és az utána következő évek díszítőművészete az előkelő és újgazdagsága fényében sütkérező polgári társadalom életét igyekezett megaranyozni. Nincs más iparművészet, mint a pompafejlődés uszályhordozója. Mert a tiszta látás reggeli napsütésében — az összetört Európa porondján — sebzetten és halálraváltan jóformán minden nép, gazdagság, társadalmi osztály ott fekszik és a világ vesztett ideáljait siratja. Ezek közt legélesebben a középosztály problémája tolul előtérbe. Osztályhelyzete, mely két kő közt őrlődik; eszményisége, melynek erkölcseit visszasírja a romantikus kedély; léte, mely a kolduszegénység kopott palástjába van takarva; lakása, melynek — egyetlen és utolsó vagyonkájának — melege kihűl és vele, ivadékaival az intellektus történelmi szerepe kialuszik az óvilágban.

Van-e ebben a sivár, szinte vígasztalan töprengésben enyhítő optimizmus? Ha az ember a világ építőinek, művészeinek, lakásberendezőinek mindenféle iparművészeinek munkásságát, terveit, célkitűzéseit és nekilendüléseit nézi, akkor alig van, ami vígasztaljon. A nagy Mammon, mely elindult az újvilágból vagy ebből a háború utáni óvilágból, őket éppoly kevéssé hagyta meg a reálizmus egészséges ábrándvilágában, mint akármely más hivatás katonáit. Az építész, aki felhőbenyúló büróházakat tervez, a festő, aki leendő „ősöket" konzervál olajba, a lakásberendező, aki éjjeli mulatóhelyekbe öli dús fantáziáját, körülbelül elvesztek az életnek ama háború előtti keretei számára, melyeket megszabott a világ lépésben-haladásának egészséges ösztöne. Ahol az élet tempója robbanásokra van berendezve, ott a döntő szó a kémiáé és ahol az alkotás lázából a könyörtelen gázolás vágya születik meg, ott a motor, a repülő, a száguldó, a mindenen végigszántó haladás szimbóluma. Mi szerepe lehet ott az építőnek és a berendezőnek? A gazdasági élet hét kövér esztendejében: építhet gabonaraktárakat és közvágóhidakat, berendezhet mozgóképszínházakat és tőzsdeirodákat. A hét sovány esztendőben: építhet papirospalotákat Atlantic Citynek és készíthet miseköpenyeket olasz kiállítások számára. Az élet, haj, kerékbetöri a szárnyas Pegazust és ha Henry van de Velde ma élne, nem az új vonalvezetésről írna könyveket, hanem a villaházberendezésről és a télikertápolásról. Ruskin pedig nem érne rá az öreg velencei paloták kövein merengeni, mert amerikai felolvasókörúton kéne ősz fejét dúsan kamatoztatni. Mi marad hát meg ama bizonyos egészséges, jövőbenkamatozó és eredményes ábrándozás számára, a világot megváltó elmék birodalmában? Öt-tízévenként egy kiállítás, mely felvet egypár új anyagot, házat, technikai eljárást a legnagyobb probléma, az egészséges és olcsó lakásépítés javára. Időnkint egy új temperamentum, mely hisz az építész elkövetkező világában. És sok szalma, pelyva, meg ocsú közt egy új írás, melyben a jövő gazdasági és szociális következtetéseiből leszűrve ott mosolyog ránk az új ember új lakásában.

Kiállításnak ilyen volt: a kölni 1914-ben avval az üvegházzal, mely vasból és Luxfer-prizmából épült. Olyan volt, mint egy nagy kupola, ezerfelől ömlő melegsugarak színtörésében. Merész és új temperamentuma az építőjének: Taut Bruno építésznek azóta sokszor felcsillant egyéb tervein is. Ami pedig az írást illeti: a német könyvpiac sok pelyvája és ocsúja közül mint tiszta, világítókörte, úgy úszik elő az ő könyve, az „Új lakás"-ról. („Die neue Wohnung" von Bruno Taut.)

Kétségtelen, hogy Bruno Taut is a német forradalmi idők lángjai között eszmélt rá apostoli hivatására. És e forradalmi tűz, mint sok más német művész lelkében, még az övében is ott pislog a hamu alatt. Taut — és vele együtt mindez ábrándosok — egyrészt a radikális világmegjavítás, más-

részt a csöndes amerikanizmus beszivárgó kultúrájának kettős hatása alatt érlelődtek olyanná, amilyenek. A kiindulópontjuk az, hogy „az új ember megszületett". A konklúziójuk pedig, hogy az életformák tempóját, kereteit, munkát, élvezést, szociális felfogást és életcélokat az amerikai demokráciából kell átvennünk.

Taut könyve, munkássága szintén nem egyéb, mint ennek az amerikánizmusnak beleplántálása az európai középosztályú ember lakásviszonyaiba. Miből is indulhatna ki másból, minthogy telve vagyunk szentimentálizmussal, idejüket mult limlomok hagyománytiszteletével, lakásunk zsibvásár, kiállítás, ereklyemúzeum. És milyen következtetésre lyukadhatna ki másra, minthogy Taylornak módszerével kell lemérnünk, hogyan van legkevesebb mozdulatra szüksége a háziasszonynak, mikor főz, takarít vagy gyermekeit gondozza. És ennek megfelelően persze, hogy ő is, mint a francia forradalom utáni Davidiskola berendezőművészei, puritán bútorokat, egyszínű falakat, köralakú vagy üvegharangszerű házakat kíván. Geometria uralkodik a gondolkodásban, szinte elvont térművészeti teóriák megvalósításán ábrándozik, gépek, automaták, forgó és süllyeszthető bútorok uralják a kelléktárát. A történelmi idők mind megszülik a maguk ábrándosait, túlzóit és világmegváltóit. De őközülük kerülnek ki a nagy sugallók, a fáradhatatlan szervezők, az újat kicsiráztatók is. És ha leszámítjuk ez irány szertelen túlzásaiból azt, ami belőle úgyis el fog senyvedni. akkor megmarad felismerhető igazságnak a középosztály lassú lakásváltozásának kérlelhetetlen igazsága. Igenis: semmiféle önáltatás sem leplezheti soká nálunk sem azt a tényt, hogy a cselédkérdés, a női munka természetének, értékelésének megváltozása és a nőnevelés új társadalmi meg pszichikai vonatkozásai lassan kényszerítik ezt az osztályt, hogy a lakásviszonyaiba erőteljes változtatásokat vigyen. Olyan változtatásokat, melyek mellett az asszony ne legyen odaláncolva a cseléd által üresenhagyott konyhához és a durva testi munkának fokozódása ne szakítsa őt el a szellemi létezés intelligens feltételeitől. Az ideális konyha az, melyben hideg- és melegvízvezeték, edénymosógép, szárítókészülék, gáz- és villanyfőző, meg sütő, főzőláda stb. végzi a háztartási alkalmazottak munkáját. Az ideális lakás az, melyben a falbaépített szekrények, a porszívógép, a szőnyeget helyettesítő linóleum, a mosható tapéta, a képeket helyettesítő színes falsíkok, az üveglappal fedett, tehát könnyen leporolható asztalok, éjjeli szekrények, a nagyon kevés bútor és a tiszta térszerűség szépségével elgondolt intériőr adja meg az asszonynak szükséges könnyítéseket. S ezek bizonyára nem utópiák már ennek a mai nemzedéknek számára sem. Tehát: valóban számot kell vetnünk egy csak papiron létező úri ábrándvilág lassú eltűnésével. És helyette bele kell magunkat élnünk az amerikaiasságnak ama fogalomkörébe, melyben az utcai cipőpucolás, a géppel mosás, gőzön való ruhaszárítás, a félig készen vett és rostonsülő hús, az egészen vagy részben központi háztartás, egyszóval bizonyos mechanizált és uniformizált életrend fogja az asszony kényelmét szolgálni. Az ember változásának arányában meg fog változni lakás és a ház, az utca, az üzlet, a büró, a park, a mulatság, az iskola és a közlekedőtechnika, melyek közt élete lezajlik. Ez bizonyosan meg lett volna világháború, Páris-Amerika, dollárok és egyéb modernizmusok nélkül is, de annál bizonyosabb azóta, mióta az ó-világ egyre hatalmasabb iramban változtatja meg arculatát Uncle Sam képmására.

Haranghy Jenő: Ex libris.

Mi következik mindebből az iparművészetre nézve? Elméletben mindenesetre az, hogy a nagy átalakulásnak már előkészítésében is aktív beleérzéssel kell elhelyezkednie. Most igazán szemfüles, rugalmas, ösztöneivel mindig éberen figyelő legyen az, aki nem akarja, hogy a hullámok taraja föléje kerekedjen. Elméletben tehát, mint a jelek is mutatják, már benne is vagyunk egy új stílustalansági, leegyszerűsített és dísztelen formákat követelő korban, melyben az iparművészeti tárgy életfunkciója minden, a díszítmény és a dekoratív hatás pedig semmi. Elméletileg tehát a Los vom Stil, a szecesszió, a puritán egyszerűségű

pavillonokban szereplő kiállítók helypénzt nem fizetnek, de természetesen viselik az épületeik és berendezéseik költségét.

A kiállításon a franciákon kívül 23 ország vesz részt és ezek közül 18 épít külön pavillont, a többi pedig közös épületben állít ki, melyet a kiállítás adminisztrációja építtet nekik és bocsát rendelkezésükre.

Az európai országok közül csak Magyarország és Németország nem állít ki. Németausztria kiállít, Bulgária, Törökország is, nem beszélve az utódállamokról, melyek nagy erőfeszítésre készülnek. Végül itt lesz még Kína és Szovjet-Oroszország is.

*

A kiállítás iparművészeti részéről még korai írni. Hiszen nagyrészt még csak a készülő épületek látszanak. De viszont ezek úgy szerkezetük, mint a térhatás szempontjából igen érdekesen alakulnak. Csupa bátor, új ötlet, váratlan hatás, olyan kisérletek, melyeket csak egy kiállításon lehet megengedni, mert túlságosan könnyű szerkezetűek ahhoz, hogy hosszabb időre megtarthatók legyenek.

Haranghy Jenő: Ex libris.

A Plumet építész tervei szerint készült négy vasbetontorony foglalja el a francia kiállítási terület négy sarkát. Minden toronynak egy nagyterjedelmű 8—10 m magas terme van, melyet óriási méretű üvegablakok világítanak meg. A torony négy sarkában a tartóoszlopokban egy-egy lift a felső emeleten levő vendéglőbe szállítja az embereket. A torony tipikus vasbetonkonstrukció akar lenni. Nagy ablakfelületek, vízszintesen átfedett nagy területen; csak egyet nem lehet róla elmondani, hogy szép volna. Csunyaságát még fokozza az a kékesszürke betonszín, amellyel be van festve és amellyel az anyagot akarta éreztetni az építész. Az anyagot érezzük benne, de a művészetnek is vannak szempontjai.

Egy másik építészeti érdekessége a kiállításnak Granet és a Perret testvérek színháza. A színház 800 ember befogadására készül. Szellemében vasbetonkonstrukció, ámde tekintettel az ideiglenességére, a vasalkatrészeket fa helyettesíti. A szerkezet alapgondolata ugyanaz, amit a Perret testvérek a raincy-i templomnál oly érdekesen oldottak meg, t. i. a külső falak tehermentesítése. Az épület belsejében néhány a földszintről a tetőigmenő oszlopon egy vasbeton sokszög nyugszik, amely a tető síkját tartja. Az épület külsején szintén van egynéhány oszlop, melyek szintén a tetőt támogatják. Ezt a külső faltól egy nem magas ablaksor választja el, melynek alig megszakított vonala mintegy azt akarja hangsúlyozni, hogy a tetőnek és a falaknak nincsen egymással szerves kapcsolatuk. Az oszlopokkal alátámasztott gyűrűs szerkezet mint a fő teherviselő elég gyakran szerepel a kiállítás épületeinél.

Igen érdekes Lyon város pavillonjának tető megoldása. Itt nyolcszögletű a gyűrű, melyet vasoszlopok tartanak. A gyűrűn belül levő rész, mely nem teherviselő, fel van emelve és három fokozatosan szűkülő nyolcszögletű ablaksor emelkedik ki toronyszerűen. Általában a csipkeszerűen, fénnyel áttört kupolák gyakoriak.

A külföldi pavillonok közül a legérdekesebb a csehszlovákoké, melyet Gočar prágai építész tervezett. Szintén oszlopokon nyugszik, de az oszlopok a külső falba vannak belefoglalva. Az elülső frontja ékalakú; középen előre tólva egy vastag oszlop tartja a tetőt. Az ék kétoldalának felét foglalja el két, a földtől a tetőig függőlegesen és az ék másik széléig az első emelet magasságában vízszintesen menő fordított L alakú óriási ablak, mely az emeletre vezető, hosszú félszabad lépcsőt világítja meg. Talán ez az épület igér legtöbbet ötletességével és újszerűségével.

A többiek is érdekesek mind. Az olaszok vasbetonketrecre épített pirostégla palazzójukkal. Az osztrákok Hoffmann megszokott klasszicizáló egyszerűségével stb.

Különleges hatásúnak igérkezik a Grand Palais és Petit Palais között a Pont Alexandra-al szemben épülő főbejárat Brandt óriásméretű vasdíszeivel és René Lalique

17, 18
képek

üvegeivel. Nem kevésbé érdekes és igen monumentális hatású a Place de la Concorde felőli kapu. Tervezője Patout. 10 széles, négyszögletű 21 m magas, körben elhelyezett betonoszlop, melynél a különösebb technikai nehézség részben az volt, hogy nem lehetett mélyre leásni a csatornázás miatt és így széles betonlapokkal kellett az oszlopokat aláépíteni és másrészt az, hogy a meglevő nagy fákat nem volt szabad kivágni és így úgy kellett az oszlopokat elhelyezni, hogy a fák esztétikusan legyenek az oszlopok között elhelyezve. Az oszlopok tetején 5 m átmérőjű bronzkoszorú van, melyekben reflektorok lesznek.

Ennyit az épületekről. Félig sem merítettem ki az anyagot: az árúházak meglepetéseiről, a szórakozó alkalmatosságok, kioszkok, vendéglők épületeiről korai volna írni, mert részben csak tervben vannak meg, részben pedig még igen kezdetleges állapotban. A franciák semmit sem hanyagolnak el a kiállítás érdekében. Egymásután hirdetnek pályázatokat nagy díjakkal. Utóbb dőlt el a modern ülőalkalmatosságokra, fotelekre hirdetett pályázat. A sok pályázó ellenére az eredmény igen siralmas volt. Még a díjazott munkákról sem mondhatjuk, hogy művészi szempontból érdekesek és egy csomó annyira inkonstruktív és ízléstelen bútort küldtek be, hogy bizony nem nagyon biztató a kiállításra. Hasonlóképpen most dőlt el az utcai lámpák és egyéb a kiállításra szánt utcai felszerelések pályázata stb.

A kiállítási zsűri meglehetősen szigorú; főleg megköveteli a modernséget. Megtörtént pl., hogy egy igen ismert jóhírű művésznek egy zongorára tervezett figurális díszítéseit a zsűri azzal utasította vissza, hogy nem eléggé modernek.

⚙

Kevés ember marad csupán szemlélő egy művészi alkotás előtt, de talán egy sincs, aki a mű hatása alatt, vagy utóhatását érezve, vagy róla beszélgetve beéri az egyszerű szemlélettel. Akarva-nemakarva bírálónak csap föl, hogy bizonyítsa ítélőerejét, csillogtassa szellemességét s a maga tudását mérhesse. A naiv lelkűek szándékosság híjján, mindenesetre rosszindulatú célzat nélkül cselekszik ezt, ámde náluk is csakhamar érvényesülnek a velünk született ősi emberi tulajdonságok: a hiúság és fölényeskedés, a törekvés, hogy magunk és mások előtt biztos ítéletűeknek tűnjünk fel, úgyhogy sokkal inkább kutatjuk a mű fogyatékosságait, semhogy rámutatnánk annak értékeire.

S. A.

⚙

A JÓ MODORT nem lehet úgy, mint a citerán való játszást, nehány leckeóra alatt elsajátítani. Azt már a gyermekszobában bele kell oltani az emberbe, mert különben csak vékony mázréteg, melyet minden megrázkódtatás lehámlaszt. A kedvesség előtt kinyílik minden ajtó és ahol azt ápolják, ott oly jól érezzük magunkat, mint egy meleg szobában. Az emberek kedvessége áthatja környezetük tapétáit, bútorait és az atmoszférát, amelyben élnek; náluk otthonosan érezzük magunkat. Őket szívesen keressük fel.

D. L.

A művészet magasröptű gondolatokból és a szív hevületéből él. Forróság miatt nem hal meg, de a hidegtől elpusztul.

Ingres.

Haranghy Jenő: Ex libris.

felel a kor reális igényeinek, de amellett tiszteletben tartja a változhatatlan esztétikai, művészi hagyományokat; fejleszti őket, de nem állítja fejetetejére az elődeinktől átvett formavilágot. A multnak csakúgy megvan a létjogosultsága, mint a rajta felépült jelennek. Ha szeretettel elmélyedünk a mult idők életviszonyainak és művészetének tanulmányozásába, jobban megértjük az összefüggéseket és meglátjuk az állandóságot, a változások lassú, szükségszerű folyamatát, melyet egyesek akarása fel nem tartóztathat s meg nem változtathat. És a multak ismeretéből tanuljuk legbiztosabban a megkülönböztetést jó és rossz, eleven szépség és elavult divat, mestermunka és kontár tákolmány között. A román stílust Falke az antikra, a világszerte dolgozó római iparosoktól átvett hagyományokra vezeti vissza. Nemzeti jellege sehol sincsen, egész Európában többé-kevésbé azonos. Németországban mintegy 1300-ig uralkodott. A korai középkorból való bútor eredeti példányokban alig maradt fenn, de ismerjük főbb típusait a középkori faragványok, miniatűr-képek ábrázolásaiból, valamint a régi hagyományok szerint, régi minták után sokkal később készült román stílű bútorokból, aminők a forgalomtól távoleső helyeken, az Alpesek és Skandinávia parasztházainál még ma is előfordulnak. A román kor szobaberendezése még nagyon kezdetleges; éppen csak a legnélkülözhetetlenebb bútorra szorítkozik. Az esztergályozott padok és székek, az összehajtható ülőkék előképeit megtalálták Pompeiben és Herculanumban. Az ágy még nem díszbútor, legfeljebb gombba végződő oszlopok között négy áttört (oszlopos vagy arkádos) egyenlő oldalfal kereteli. Az asztal a festményeken rendszerint abrosszal van leterítve s ezért szerkezete nem látható; de van rá bizonyíték, hogy az X-lábakra helyezett mozgatható asztallap mellett a középkorban már stabil asztalok is voltak, eleinte ugyancsak esztergályozott lábakkal. A fedelesláda (Truhe) legrégibb középkori alakja, az egy törzsből kivájt, vaspántokkal összetartott alkotmány még nem asztalos-, hanem ácsmunka, aminőt a primitív népek csónakjaiban, kútvájúiban még ma is láthatunk. (Az iparművészeti múzeumnak van egy szép ilyfajta középkori fedelesládája.) A későbbi, deszkákból összerótt fedelesládáknak egészen különleges válfaja a meredek háztetőszerű fedéllel ellátott, antik szarkofágra emlékeztető ú. n. nyeregtetejű láda (Satteltruhe), mely csak Svájcban, Déltirolban, Norvégiában, Angliában és Erdélyben fordul elő későbbi korból származó ismétlésekben. Míg a svájci és a déltiroli ládák mélyített faragással vannak díszítve, az északi vidékekről és az Erdélyből származókon a festés túlnyomó. Egyébként a bútorok festése a középkorban inkább a délvidéken volt szokásos. Így a gazdag vasalással pántozott oromzatos szekrények is gyakran pirosra voltak festve. Érdekes a Falke könyvének 21-ik lapján ábrázolt, 1300 körül készült halberstadti szekrény; meredekfedelű ház tűzfalához hasonló homlokzatával, sárkányos faragásával éppen olyan, mintha Kozma Lajos tervezte volna. A román bútorzat jellegzetes darabjaihoz tartoznak még az író- és olvasóállványok (Pultmöbel) és az ékszeres-ládikák. A furnírozás első kísérleteivel már a XII—XIII-ik századokban találkozunk (famozaik). A korai csúcsíves ízlés Németországban csak a XIV-ik században hódít. A bútorok alapformái nagyjában ugyanazok maradnak, mint a román stílus korában, csak a díszítésük változik és az építészetben általánossá vált csúcsíves motívumok a bútorokon is előtérbe nyomulnak. Ilyen új építészeti elem például a szekrények felső párkányán alkalmazott váromzat (Zinne). A menynyezetes trónusok, padok használata különösen Dél-Németországban van elterjedve, míg északon a fedelesláda a XIV-ik században is még egyike a legjellegzetesebb bútordaraboknak. A késői csúcsíves stílus kifejlődését legelsőbben Hubert van Eyck képein figyelhetjük meg. Már 1416-ban, a Bajor Vilmos számára illusztrált imádságoskönyvének keletkezésekor, a polgári lakás berendezésére, a bútorzat művészi kiképzésére nagy gondot fordítanak. Az első igazi luxusbútor a pohárszék (Stollenschrank), melyet az értékes ötvösművek, ezüstkészletek felállítására, de egyúttal a mosdókészletek elhelyezésére is használtak, mely még a hálószobából sem hiányzott. Képeken gyakran hímzett szövettel letakarva fordul elő. Délnémetországban még külön mosdószekrényt is használtak, egy magas, keskeny alkotmányt, mely az ón mosdótál felett víztartállyal volt ellátva. A késői csúcsíves stílus egészen másként fejlődik Északnémetországban, mint Délnémetországban. Míg északon a tölgyfa a bútorok készítéséhez leginkább használt anyag a plasztikus faragásnak kedvez, délen inkább a fenyőfa használatos, mely úgy a nagyobbszabású, monumentális formák kiképzésére, mint a mélyített, sekély faragású és festésű sík díszítésre inkább alkalmas. A formák gazdagságában és a díszítésnél alkalmazott elemek változatosságában Délnémetország a XIV—XV. században utólérhetetlen. De emellett — függetlenül a lakásművészettől — a faplasztika is ebben a korban élte virágkorát Délnémetországban. A faragáshoz különben itt nem tölgyet, hanem diót, bükköt, kőrist vagy körtefát használtak s már az anyaghasonlósága is közelebb hozza a plasztikát Olaszországéhoz, mint az északi országokhoz. Az ágy a késő csúcsíves stílus korában nagyon különböző Észak- és Délnémetországban. Északon csak a fej vége van magas falefülettel ellátva, míg az alsó vége és két oldala alacsony, hogy a kerevet alkalmilag ülőbútor gyanánt is szolgálhasson; baldahinja a szoba mennyezetéhez külön felerősített kereten van alkalmazva. Délnémetországban az ágy alkata hasonló a ma is használatoshoz, csakhogy többnyire áttört díszítésű fejfalához még tetőszerű famennyezet is tartozik. Az íróasztal problémáját egyszerűsíti a könyvnyomtatás feltalálása, mert feleslegessé teszi a könyvmásolás elterjedt mesterségét, miáltal a kalligrafikus írásra, a másolandó könyvek célszerű elhelyezésére szolgáló bútor is nélkülözhetővé válik. Délnémetországban sokkal korábban, mint északon, hódít az olasz reneszánsz. Különösen a szekrény felépítésében és díszítésében követik a bútortervezők Olaszország ízlését. Nürnbergben Peter Flötner a svájci Thurgauban H. S. augsburgi mester mintalapjai és olaszos ornamentikája írja elő a bútorformákat. Az architektonikus homlokzatok alakjában kiképzett, erős és változatos párkányzatokkal tagolt szekrények sík felületeit (Füllung) intarzia borítja; eleinte arabeszkek, gazdag reneszánsz ornamentumok, később perspek-

Haranghy Jenő: Ex libris.

tivikus látképek, épület- és tájképek, figurális ábrázolások. A szobák mennyezetét és falfelületeit gazdagon díszített famenyezet, faburkolat takarja hozzáillő ajtókkal, ablakmélyedésekkel, kályhákkal és részben beépített bútorokkal, úgyhogy az egész berendezés egységes egészet alkot. A fedelesládának még mindég fontos szerep jut: 1555 körül feltűnik a kabinetszekrény, mely ettőlfogva a XVIII. század derekáig sokféle alakban jelenik meg, bár mint afféle luxusbútor eredeti célját, hogy t. i. lehajtható lapja íróasztal gyanánt használtassék, Németországban alig szolgálta. Északnémetországban a bútorzat csak a XVI. század második felében kezd a reneszánsz szellemében átalakulni. De a tölgyfabútor a Németalföldön át behatoló olasz ízlésből csupán csak az ornamentikát veszi át, míg a késői csúcsíves alapformák jórészt ugyanazok maradnak. A plasztikus faragásokban főként arckép-medaillonok, bibliai jelenetek ábrázolásai és heraldikai címerképek szerepelnek. A faberakás csak 1580 körül terjed el Köln vidékén; Németalföldön még ekkor nem alkalmazzák. Az északi stílusnak a délivel, a faragásnak a berakással, az egyszerű szerkezeti formáknak a festői architektonikusokkal való összevegyüléséből keletkezik azután a késői reneszánsz és barokk bútornak leggazdagabb válfaja, mely 1600 körül különösen Lübeckben éri el a legcsodálatosabb és — mai ízlésünk szerint — túlzásokba menő virágzását. A túlzottan díszes német reneszánsz bútor divatja csaknem egy századon át uralkodott s a mult század utolsó negyedében mégegyszer feltámadt halottaiból. Sokkal kevésbé illik bele a modern életbe, sokkal kevésbé elégíti ki mai ízlésünket, mint akár a korábbi, akár a későbbi stílusok valamelyike. Megcsodáljuk alkotóinak csapongó fantáziáját, az asztalosmesterség utolérhetetlen tökéletességét, de nem tudunk felmelegedni a tulajdonképpeni rendeltetésétől oly messze tévelygő díszbútorért. Hogy csaknem ellenszenvessé vált előttünk, nagyrészt a közelmult bűne, mely olcsó utánzataival és drága hamisítványaival nemcsak a saját készítményeit, de még a cifra „eredeti" darabokat is elavulttá, gyanussá tette, lejáratta. Intő és tanulságos példa a stílust kereső iparművészek számára.

Végh Gyula

A MAGYAR HÍMZÉSEKET ismerteti Györgyi Kálmán a „Stickerei und Spitzen" című előkelő darmstadti folyóiratnak decemberi számában. Tizennyolc képben mutatja be a régi magyar úri hímzéseknek, valamint népművészeti hímzéseinknek jellemző példáit és cikkében rámutat az e munkákban érvényesülő nemzeti sajátosságukra és művészi érzékre.

KÉT FIATAL ÉPÍTÉSZ MUNKÁI. (Bogdánfy Géza és Gerlóczy Gedeon munkái). Igénytelen egyszerűség, de nemes és finom ízlés jellemzi azt a füzetet, melyben e két fiatal építő munkáit közrebocsájtotta. A mai idők nehézségei magyarázzák meg, hogy építőművészeti folyóiratok híjján csak így tudja publikálni munkásságát az a fiatal építésznemzedék, mely maga is joggal tart rá igényt, hogy tudomást vegyenek róla. E két architektus munkái közül messze kimagaslik a hatvanpusztai sírkápolna. Bizánci jellegű alaprajzával és barok homlokzatával kettős stílusirányt követ, mint ahogy kettős a rendeltetése is: egyfelől háborúban elesett fiatal katona síremlékeül szolgál, másfelől egy uradalom kegyúri kápolnája. Ennek a mai időnek furcsa paradox életéből született meg tehát, de struktúrájában és belső kiképzésében is a mai idők előkelő, kissé patétikus, egészben azonban anyagiakban tartózkodó korhangulatát juttatja kifejezésre. Legszebb építészeti részletei a Mária Terézia korára emlékeztető kórus, a jezsuita-ízű főbejárat és a gazdag faragású oszlopfejek. Spirituális finomságok vannak a *Tábor János* festette kupolafreskónak bizáncias szentjeiben. Amikor a modern élet célszerűsége szüli építőmunkájukat, akkor is érdekeset mond a két építész, akiknek gazdasági, munkáslakás- és tisztviselőház-építkezése egyszerű formáival, jó tömeghatásával és masszív konstrukciójával a modern németek puritán egyszerűségére emlékeztet. Apró feladataikban is erőt, gondosságot, reménytkeltő törekvéseket lehet felismerni.

ARS UNA. Elszomorítóan jellemző tünete elszegényedésünknek a magyar művészi folyóiratok sorsa. Még alig egy éve, hogy elparentáltuk az Elek Artur kitünő szerkesztésében megjelent *Műbarát* c. folyóiratot és most ismét egy szép reményekkel és programmal megindult lapnak, a Pogány Kálmán szerkesztette *Ars Una*-nak csöndes kimúlását kell bejelentenünk. Első füzeteiben e folyóirat különösen a szélsőséges modernizmus felé hajló művészetet karolta fel, de foglalkozott később szelidebb irányzatú művekkel és a mult remekeinek méltatásával is.

A RAJZOKTATÁS XXVII. évf. 1—10. sz. Csinos borítékkal és ízlésesen elrendezett nyomással jelent meg a Magyar Rajztanárok Egyesületének egy vaskos füzetbe foglalt folyóirata, mely áttekinthető képet ad az új középiskolai tanterv nyomán megváltozott művészeti nevelési viszonyainkról. Egyéb tartalma is méltán számot tarthat a művészi kultúra iránt fogékony lelkűek érdeklődésére, úgyhogy szívesen ajánljuk a *Holló Károly* által kitűnően szerkesztett folyóiratot olvasóink figyelmébe. Az 1924. évről szóló füzetet, melynek ára 30.000 korona, *Poór Sándor* főgimnáziumi tanár (VIII., Tavaszmező-utca 10., I. 5.) megküldi az érdeklődőknek. Előfizetési díj 1925-re 85.000 korona.

TAPIS TURCS DE TRANSYLVANIE. Publiés par le Musée Hongr. des Arts Décoratifs. Paris, Lévy, 1925. — Az Orsz. M. Iparművészeti Múzeum kiadásában most jelent meg Párisban az erdélyi török szőnyegeket ismertető könyv, 30 színes reprodukcióval. Úgy a rendkívül sikerült képek, mint a rövid magyarázó szöveg azokkal a kisebbméretű kisázsiai szőnyegekkel foglalkoznak, melyek csak Erdélyben fordulnak elő nagyobb számban, — a szorosabb értelemben vett „erdélyi szőnyegek" csakis ott, — míg külföldön alig ismeretesek. A világháború előtt mintegy 6000-re rúgott az ilyen szőnyegek száma Erdélyben, hol a régi protestáns templomokat díszítették; magában a brassói feketetemplomban 112 keleti szőnyeg élénkíti gazdag színpompájával a templom komor belsejét. A szőnyegek némelyike datálva van; éppen a templomoknak történt ajándékozás idejét szokták régente reájuk feljegyezni. De meg régi festményeken is sűrűn fordulnak elő, úgyhogy kormeghatározásuk nem nehéz. A legrégibb ismeretessé vált keltezés 1605-ből való, de ennél sokkal régebbi szőnyegek is vannak közöttük. Ilyenek a mértani rajzzal díszített vörös vagy sötétkékalapú szőnyegek, aminőket már az ifjabb Holbein is alkalmazott képein s melyeket róla neveztek el. Külön csoportot alkotnak a szintén mértani díszű, változatlanul vörös alapon stilizált, virágindákból alkotott, folytatólagos mintát mutató kis szőnyegek. Ezeknek legrégibb példányain a szegélyen még kufi-írásjegyek

Revue ed.
Magyar Iparművészet
1925. 23. l. lap

Haranghy Jenő

Az alábbi düzes ormányt fenti készítette. Repr.

HORTHY MIKLÓS FŐVEZÉRT a nemzeti hadsereg bevonulása alkalmából az O. M. Iparművészeti Társulat felirattal üdvözölte. A fővezér a következő sorokkal köszönte meg a Társulat üdvözlését: Az Országos Magyar Iparművészeti Társulatnak Budapest. Szívből köszönöm hazai művészetünk jeles képviselőjének, az Iparművészeti Társulatnak hozzám intézett szavait. Örülök, hogy célunk elérésében, az új, független, erős Magyarország felépítésében ily kiváló testület munkája segít a hadseregnek. A fegyverek kötelessége visszaszerezni az országot, a művészet van hivatva visszaadni hazánk régi fényét, dicsőségét, felemelni újra oda, ahonnan büszkén nézhet szembe a művelt nyugattal. Budapest, 1919. december 3. Hazafias üdvözlettel: Horthy.

Magyar Iparművészet

1919. 100-l. 85 és

Nagyfel

Haranghy Jenő

4

Erdélyi Gyermekekét
c. egyesület propaganda
bélyeg pályázata.

4. Haranghy
Jenő: II. díj 600 korona.

Magyar Iparművészet

1919. 42. l.

yar szellemi ujjászületés. És amikor
, irók és politikusok, előkelők és
nte forrongásba hozta a Ferenczy Ist-
sokkal kevesebb tudással felélesz-
elhalmozták megrendelésekkel. És ő
ivánságnak, minden megbizásnak. Érez-
lgozott. ~~Ez~~ Ez volt müvészetének
foglalkozhatott. Nem képezhette
gát. Teljesen kikapcsolódott a
isi müvészi hullámokból. Ő úszott
ü, simatükrü taván. ~~De~~ De a gyors mun-
hnikai fogyatékosságai, ~~amik~~ azonban
t feladattal, annak minden áron való
rabás hasonló szerepet töltött be
u.n. problematikusok"
lo Uccello és Antonio Pollaiuolo
A különbség csak az, hogy
sában, ezek ~~xx~~ a reneszánsz uj fes-
oldották meg, Barabás pedig inkább
~~xxxx~~ a müvészet szeretetére és párto-
et. S ha müvészi fejlődése ennek

sége ihlette meg inkább a művészeket, az álmodozva lebegő, miszticizmusba vesző vonalak ritmikája, őket zengi az új bécsi porcellán, a müncheni bonbonnière, a grafika ezerféle pacsirtája, a vitrinababák selymes, lenhajú figurineje, — egy új rokokó, mely mint a bécsi dekadens költő, Altenberg Péter, felkapta őket és tenyerén hordozza. Elvitathatatlan, hogy sok finomságot, mély lirai hangulatokat visznek bele az iparművészetbe, halk emlékekkel dobogtatják meg a szemlélő szívét, — nemes szimbolumok egy kissé feminin hajlandóságú iparművészeti kultúrában.

HÁBORÚS VILÁG

A HŐSÖK EMLÉKÉT MEGÖRÖKÍTŐ ORSZÁGOS BIZOTTSÁG a közel jövőben a már munkában levő és az ezután még beérkező tervek nyomán készülő hadiemlékekből és katonasíremlékekből kiállítást fog rendezni. Evégből azzal a kéréssel fordult a művészi testületekhez s így az O. M. Iparművészeti Társulathoz is, hogy tagjait újabb vázlatok és tervek készítésére buzdítsa s őket e munkáiknak f. évi október hó 1-ig való beküldésére hívja fel. Amidőn a Társulat vezetősége ezzel az Orsz. Bizottság kérelmének eleget tesz, külön is melegen ajánlja a Társulat kötelékébe tartozó művészeknek a nemes és hazafias ügy felkarolását, hogy a tervezett kiállítás méltó legyen magasztos céljához és a magyar művészi kultúrához. — Még megjegyezzük, hogy az Orsz. Bizottság illetékes helyről kapott meghívásra Szófiában is akar kiállítást rendezni a rendelkezésére álló tervekből és mintákból. Kívánatos tehát, hogy ezen a kiállításon tervező-művészeink színe-java mennél méltóbban képviselve legyen.

KATONATELEPÍTÉSEK ÉS KISLAKÁSOK. Németországban egy olyan szociális törvénnyel akarják a békére való átmenetet előkészíteni, mely ha megvalósul, nagyszerűbb jutalma lesz a népmilliók hősiességének, mint az írott, vésett és faragott emlékművek ezrei. A mi sajtónkban ez a készülő törvényjavaslat alig keltett visszhangot, pedig a földreform megoldásra váró nagy problémáinak országában hangos szóval, társadalmi agitációval kellene követelni a Kriegerheimstätte-törvénynek hasonmását. Ha ez a javaslat csak részben megvalósul is, olyan lakáspolitikát teremtett meg, mely a legragyogóbb angolszász és német eredményeket is messze túl fogja haladni. Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy minden harcosnak joga van olcsó földre, olcsó évjáradékkal törleszthető kölcsönre, amelyből építkezhet, vagy kis kertészeti és mezőgazdasági üzemet is rendezhet be magának, feltéve, hogy az utóbbiakhoz való szakértelmét igazolni tudja. Ezen intézkedésekkel az állam a teljesen tőke nélkül szűkölködő hazatérő harcosoknak is módot akar nyujtani, hogy igen olcsó kamat mellett az építési és berendezési költségek teljes összegéig nyujtandó költséggel otthont s esetleg foglalkozást is biztosíthasson magának. Kiszámították, hogy ha ez a javaslat törvényerőre válik, a német népnek mintegy hetvenöt százaléka, akik azelőtt egészségtelen bérlakásokban tengődtek, jó, olcsó és egészséges családi házhoz jut, ami a nagyvárosok jövendő fejlődésének legnehezebb problémáit egyszerre s önmagától meg fogja oldani. A nagyarányú szociálpolitikai átalakulás szervezését a német földreformálóknak egy e célra alakult bizottsága a „Hauptausschus für Kriegerheimstätten" intézi, amely valóban megérdemelné, hogy hazai városépítő- és munkástelepítési akciókkal foglalkozó köreink sürgősen érintkezésbe lépjenek vele.

MUZEÁLIS ÜGYEK

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM FELADATAIRÓL. Az Iparművészeti Múzeum új igazgatójának intézete hivatásáról írott fejtegetését bátran aláírhatja mindenki, ki az ügy érdemét nézi. Ha azonban elvenni valót nem látok benne, hozzátenni való talán elképzelhető volna. Az intézet feladatai közé tartozik az oktatás és nevelés s ezt a hivatását külön kiemelném. Mert meggyőződésem szerint ez a tulajdonképpeni célja minden múzeumnak; a múzeális anyag összegyüjtése, tudományos meghatározása és osztályozása mind csak eszköz a nevelő-cél szolgálatára. Ha így van ez mindenféle múzeumra nézve, az iparművészetek múzeumára nézve leginkább így. Mert az iparművészetek ismereteit csak szakiskolákban tanítják, tehát kevesek számára. Eredményesen azonban nem is taníthatják egyebütt, mint ott vagy a múzeumban. Emitt minden érdeklődő kiveheti részét a tanulásból. Már a puszta szemlélés is oktató hatású. Annál inkább az a jó katalógussal, vagy kisebb méretű kézikönyvvel való szemlélés. Legnagyobb hatású pedig az eleven szóval való nevelés a műtárgyak között. Az Iparművészeti Múzeumnak nagyok a feladatai ebben a tekintetben. A multból ugyan emlékszünk ilyesféle kísérletekre. Csakhogy mi nem conférence-okra gondolunk, nem játszva kellemes időtöltésre, elmés csevegésekre, vagy kedvező esetben: részletkérdéseken elaprózódó vagy pedig nagy területen végigszáguldó és egymással össze nem függő előadásokra,

206-7
Lefes

hanem valóságos kurzusokra, folyamatos előadás-sorozatokra, melyek egy-egy iparművészeti műfaj egész területén végigvezetik az érdeklődőt és a technikai kérdésekbe épp úgy beavatják, mint az esztétikaiakba. Az ilyenféle előadások közönséget és lelkes barátokat nevelnének a múzeumnak. Közülök válnának ki majdan a gyüjtők is, kik a gyüjtés helyes kritériumainak ismeretével járhatnák be az országot és munkájukkal mintegy megtöbbszörözhetnék a múzeum tevékenységét. Mily szépen lehetne az ilyen előadásokkal irányítani a kormány ízlését és érdeklődését és ellensúlyozni velük a kereskedők és más érdekeltek káros propagandáját egy-egy korstílus és ízléstelen melléktermékei iránt! Mennyire fejlesztően tudna hatni a modern iparművészetre is az olyan fölvilágosított közönség, mely az anyag- és a stílus-igazság kérdéseivel tisztában van és már-már ösztöne szerint irtózik mindentől, ami talmi! Az olyan közönség, mely megvetéssel fordulna el a pastiche-ektől, a históriai stílusokat megtévesztő módon utánzó másolatoktól. Mennyire előbbre tudná vinni modern iparművészetünket az olyan közönség, amely a régi művészetnek múzeumbeli alkotásai előtt arra a belátásra jutna, hogy minden kornak a maga művészete a legbecsesebb s hogy az emberiség haladásának meglassítása az, ha a nemzedékek csak visszafordított tekintettel tudnak haladni, csak a mult alkotásaiban telik gyönyörűségük s ennek a gyönyörűségnek föláldozzák a jelent és kedvéért megrövidítik a jövőt. Épp azért nagyon helyeseljük az új igazgatónak azt az elhatározását, hogy a modern iparművészetnek a régivel egyenlő jelentőségű szerepet juttat intézetében. Hisszük, a múzeum iránt való érdeklődésre sarkalóan hat majd ez a törekvés, modern iparművészetünkre nézve pedig megtermékenyítően. A múzeum és az eleven élet kölcsönös egymásrahatásának előkészítését látjuk ebben a törekvésben és örülünk neki. Mert benne érezzük a múzeum tulajdonképpeni hivatását, igazi feladatát és minden kisebb méretű céljának foglalatát, a nagy és egyetemes célt.

Elek Artur.

Haranghy Jenő: Tollvázlat. E. Haranghy: Federskizze.

SIGERUS EMIL nagyszebeni műbarát értékes iparművészeti gyüjteményét a magyar kultuszkormány megvette az O. M. Iparművészeti Múzeum részére. A gyüjtemény főképpen az erdélyi iparművészet jellemző alkotásainak gazdag sorozatából áll s ezért kétszeres örömmel kell fogadnunk múzeumunk gyarapodását, mert hazai anyagának érzékeny hiányait pótolja a nagy szeretettel és alapos hozzáértéssel egybegyüjtött Sigerus-kollekció. Különösen érdekesek a XVII. és XVIII. századi bútorok, melyekből néhány remek példányt gyüjtött Sigerus, ezek mellett szép régi porcellánok, fajanszok, ötvöstárgyak, szőnyegek, miniatürök stb. hosszú sorozata akad a megvásárolt gyüjteményben, amelyet lapunk egyik közelebbi számában ismertetni akarunk.

KIÁLLÍTÁSOK

IPARMŰVÉSZETI KARÁCSONYI VÁSÁR. Iparművészeink és művészi iparosaink figyelmébe ajánljuk az itt következő sorokat:

Felhívás!

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat immár negyedszázad óta megszakítás nélkül rendezi karácsonyi vásárait, melyeket a választékosabb ízlésű közönség megkedvelt és szívesen keres fel, hogy ünnepi ajándéktárgyait ott beszerezze.

Ez idén is megrendezzük karácsonyi vásárunkat abban a biztos feltevésben, hogy művészi iparosaink és kiválóbb műkedvelőink újabb munkáikkal azon részt vesznek és ezzel biztosítják vállalkozásunk sikerét.

A Társulat vezetősége viszont mindent megtesz, hogy idevonzza a közönséget és elősegítse a kiállított tárgyak kelendőségét. A maga részéről ez alkalommal a Társulat *4000 koronát* irányzott elő iparművészeti vásárlásokra, amennyiben karácsonyi vásárján szerzi be tárgysorsjátékának nyereménytárgyait. Ezenkívül egyéb nagyobbarányú hivatalos vásárlások is remélhetők.

Felkérjük tehát t. iparművészeinket és műkedvelőinket, hogy vegyenek részt a karácsonyi vásáron és jelentsék be, hogy miféle munkákkal rendelkeznek és mekkora területre van szükségük azok elhelyezésére. A bejelentő-íveket kívánatra a Társulat igazgatósága küldi mindenkinek, aki kéri. A jelentkezéseket legkésőbben november hó 5-ig kell beküldeni az igazgatóságnak (IX., Üllői-út 33—37). A tárgyak beküldésének végső határideje f. évi november hó 15-ike.

Budapest, 1917. augusztus havában.

Az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat elnöksége.

ROKKANTÜGYI KIÁLLÍTÁS látható most a pozsonyi áll. ipariskolában. A kiállítás gazdag anyagából az iparművészeti vonatkozású rész érdekel bennünket közvetlenül, s örömmel állapítjuk meg, hogy sok jó és a magasabb igényeket is kielégítő munka akad a bemutatott holmik között. Különösen jók a kosárárúk és a gyermekjátékok. Utóbbiak java részének terveit az O. M. Iparművészeti Társulat készíttette a rokkantműhelyek számára s ezer meg ezer vevőjük akadt volna az ötletes, kedves játékféléknek, ha a kiállítás szervezői idejekorán elegendő anyagról vagy az elkelt tárgyak pótlásáról gondoskodtak volna. Szó fér a kiállított bútorfélékhez. Anyag és megmunkálás szempontjából kifogástalanok, de formai szempontból bizony nem ütik meg a kívánt mértéket. Kár, hogy a rokkantműhelyekben és iskolákban készülő munkák tervei nem kerülnek előzetesen komoly bírálás elé s így gyakran megesik, hogy egyes művezetők vagy munkások mellőzik az eléjök adott jó tervet s a maguk fogyatékos művészi készségükkel próbálkoznak oly tervezési feladatokkal, amelyek messze túlhaladják erejüket. Ennek elejét kell venni azzal, hogy a tervek előzetes cenzuráját kellő szigorral következetesen alkalmazzuk. Rokkant hőseink ne csinálhassanak olyan munkákat, melyeket kétszeres szánalommal nézhetünk csupán.

VIRÁGOK ÉS KIÁLLÍTÁSOK. A Werkbund báseli kiállításáról szóló tudósításban azt olvastuk nemrég, hogy e kiállításon a jeles német virágkötözőnő, Bruck Franciska végezte a termeknek növényekkel való díszítését. Ez a művésznő joggal nevezhető ma a legízlésesebb virágdekorálónak, akinek csak nem régen jelent meg munkáiról egy gyönyörű színnyomatokkal illusztrált könyve Bruckmannál: „Blumen und Ranken "címmel. Ebből a könyvből is látnivaló, mennyire elütnek az ő virágcsoportosításai a kereskedők kirakataiban és a kiállítások asztalain megszokott csokroktól és virágfüzérektől. Nála a pohárba vagy a vázába, kosárba vagy asztalterítőre helyezett pár szál virág mindig képszerű hatást kelt, egy finom csendélet gondos színharmóniájára emlékeztet s hol korai reneszansz festők, hol flamand genreképek, máskor japán metszetek finom hangulatait varázsolják környezetükbe. A virág tehát sohasem valamely színtömeg, vagy sarlóval összeterelt s egy tetszésszerinti edénybe szorított tarka növénycsoport benyomását kelti, hanem mindig dekoratív egységbe fonódik a finomvonalú csiszolt pohárral vagy a tarka kendővel, melyre egy parasztkosárba dugva reákerül. A virág neki csak egy elem, amelynek pompás kombinációival éri el a kívánt művészi hatást és a legkülönbözőbb s legigénytelenebb növények: egy hervadó lomb vagy egy csomó piros paprika szokták neki a legbátrabb ötleteket sugallani. Látva az ő művészetének e könnyed s kulturált formáit, önkéntelenül is eszünkbe jut, hogy az átlagos virágcsoportosításokban — kereskedőknél, kiállításokon — mily kevés művészet rejlik s mennyire csak a virág organizmusa, nyers vegetatív élete hat, anélkül hogy az ember a maga dekoratív ötletességéből valamit hozzáadna. Sőt tovább menve, egyáltalában kérdésessé válik, hogy előnyös-e a virágok számára külön kiállítások rendezése, melyeken a tizedik-tizenötödik csoport már halálosan unalmassá válik s nem helyesebb-e az ilyen kiállításoknak interieurök között való elhelyezése, mert elvégre a levágott s összekötött virág igazi élete nem a sorakozó poharakban és üvegekben van, hanem a szoba bútorai, ablakai, állványai közt, amelyek keretét alkotják. Aligha csalódunk, ha azt hisszük, hogy a virágkötözésnek új és több ízléskultúrával bíró hajtásai végeredményben azt fogják valóra váltani, hogy a virágkiállítások és az iparművészeti kiállítások elképzelhetetlenek lesznek egymás nélkül.

Haranghy Jenő: Tollvázlat. E. Haranghy: Federskizze.

A NÉMET WERKBUND SVÁJCBAN. A német iparművészet a maga kiviteli törekvéseit a háborús nehézségek és a külpolitikai akadályok ellenére is szorgalmasan ápolja. A csak félig-meddig is barátságos külföldet szívesen keresi fel, mert a háború után való gazdasági összeköttetések céljából már most meg kell mutatnia, milyen színvonalúak legjobb árúi. Svájcban ezúttal elsőízben szerepel egy nem nagy, de sokoldalú

kiállítással a Werkbund s e vándorkiállítását Baselben nyitotta meg. A kiállításnak főleg architektónikus elrendezését dicsérik, amivel Behrens Péter alkotott jeleset. Ugyancsak tőle igen szép szobaberendezés és egyszerűségében is művészies üvegkészlet van a kiállításon. A jelesebb német tervezők mind felvonulnak e kiállításon, ámde többnyire jelentéktelen, fáradtságról tanuskodó termékekkel. Sok kiállított tárgy pedig éppenséggel kétségeket támaszt az iránt, vajjon egyáltalában látták-e jóítéletű bírálók, mielőtt a közönség elé került. A német művészeti sajtó csakúgy mint a svájci lapok egyrésze is emiatt kemény szemrehányásokkal illeti a Werkbundot, mely ilyen módon a német iparművészet egész hírnevét kockára veti.

SZAKOKTATÁS

A MŰVÉSZEK IPARMŰVÉSZETI KÉSZÜLTSÉGE. Nemrégiben a német művészeti folyóiratok hasábjain tartalmas eszmecserék folytak művészek és esztétikusok közt arról a kérdésről, hogy milyen készültség jobb a képzőművész számára: akadémiai-e vagy pedig valamely iparművészeti iskola alsó osztályát betetőző művésziskolai. Ez a szellemi viaskodás felkeltette egy drezdai műtörténésznek, Seidlitz Waldemarnak a figyelmét, aki mint a szász közoktatásügyi miniszterium előadója nemcsak a megjelent véleményeket gyüjtötte egybe, hanem ennél még tovább is ment: öt kérdőpontban a legnevesebb német művészek véleményét kérdezte meg e tárgyról. A válaszokat közre is adta egy kis füzetben, mely nemrég jelent meg Seemannál Lipcsében ezen a címen: „Die Zukunft der Vorbildung unserer Künstler." A művészek véleménye e kérdésben meglehetősen eltérő. Míg például Klinger határozottan azt kívánja, hogy a képzőművészek számára tartsák fenn az akadémiákat s ne keverjék össze a művészképzést tisztán technikai jellegű iparművészeti neveléssel, addig Liebermann nagyon átgondolt és alapos okfejtéssel amellett tör lándzsát, hogy „az akadémiák helyét szakiskolák foglalják el". Már csak azért is kívánja ezt, mert a fiatal akadémikusról tanulmányainak első éveiben csak a legeslegritkább esetben lehet eldönteni, hogy valódi talentum-e. Az igyekvő ipari rajzolóból lehet nagy történelmi vásznak festője, de az akadémiákból kikerült egyén, akinek tehetségében tanárai csalódtak, iparművésznek is csak szánalmas lehet. Az hogy valaki zseniális, csak az önállósága idején mutatkozik meg. Menzel egészen autodidakta volt mint festő csakugy mint Leibl is, aki mindössze pár hétig tanult Pilotytól. Mindent összevéve Klinger, Liebermann amellett van, hogy festő- szobrász- vagy építészakadémiára csakis azokat a fiatalembereket bocsássák, akik előzetesen egy iparművészeti iskola alsóbb évfolyamain alapos technikai képzésben részesültek s akik igazi tehetségek valamely képzőművészeti ágban, azok onnan egyenesen egy képzőművészeti főiskolára kerüljenek, melynek alsó évfolyamai ilyenformán teljesen feleslegesekké válnak.

SZAKIRODALOM

AZ ORSZ. MAGY. IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM ÉS GYÜJTEMÉNYE. (Kiadja: az Iparművészeti Múzeum, ára 5 korona.) Ez az ismertető füzet, mely a múzeum egy régi és immár használhatatlan kalauzát volna hivatva pótolni addig is, míg a régóta várt, nagy és teljes tudományos leíró katalógus megjelenik, alkalmas arra, hogy jól megírt kisebb tanulmányaival és főleg gazdag képanyagával szempontokat adjon a múzeum látogatóinak s felkeltse azok érdeklődését, kik gyüjteményeit nem ismerik. A múzeum történeti fejlődését, terveit és rendkívül értékes magyar gyüjteményét annak legalaposabb ismerője, létesítője és szervezője Radisics Jenő ismerteti s ezt annál több kegyelettel olvassuk, mert talán ez volt utolsó publikációja az ő élete főművéről. Sorra következnek ezután Layer Károly tanulmánya a múzeum külföldi fémművesanyagáról, Csermelyi Sándoré a textil- és kerámikai gyüjteményről, Payrné Elefánt Olga dr.-é a bútorgyüjteményről és a múzeum páratlan holicsi fajanszairól és végül Szőnyi László dr. értekezése a könyvtár állományáról és művészi anyagáról. Csányi Károly nevével csak pár mentegetőző sorral kapcsolatban találkozunk; katonai szolgálata vonta el a múzeum e második szervező erejét az ismertető munkában való közreműködéstől. Őt sajnálattal nélkülözzük e füzetből, melyre talán egy kis figyelmességgel azt is rá lehetett volna nyomatni, hogy a benne foglalt képek és ismertetések egytől egyig a Magyar Iparművészetben megjelent cikkek különlenyomatai.

A KORONÁZÁSI ÜNNEPI DÍSZÍTÉSEKET ismerteti az Innen Dekoration augusztusi száma. Tizenkét művészi kép eleveníti föl a december 30-iki nemzeti ünnep csodás látványát, mindegyik egy-egy érdekes jelenete a koronázás szertartásának úgy elénk állítva, hogy érvényesüljön a díszes keret, amelyet művészeink akkoriban néhány rövid hét alatt

Haranghy Jenő: Fejléc. E. Haranghy: Buchschmuck.

e vázlatoknak, hogy erősen magukon hordják a papirosgondolkozás, a kelmenélküliség bélyegét, minélfogva a legjobb esetben is csak arra lennének alkalmasok, hogy szabónőink fantáziáját kissé ebbe az irányba tereljék, de így még semmiképpen sem adnak a megvalósításra alapot.

LEVELESLÁDA

KISKÁTÉ HADIMILLIOMOSOKNAK. Kedves Szerkesztő úr, engedje meg, hogy becses folyóiratában, amely oly szorgalmasan irtja az izléstelenség dudváit, egy gyors mentőtanfolyamot indítsak a háborúban hirtelen meggazdagodott szállítók, posztókereskedők, főzelékdrágítók, lánckereskedők, alaptőkeemelők és egyéb oly közgazdasági erők számára, akik többet is akarnak tudni, mint amennyire Molnár Ferenc tanította őket, hogy a páholyban nem illik otthagyni a szalámi héját és a villával veszedelmes a fejet vakarni. Hadimilliomosokról lévén szó, a gyorsított eljárást fogom alkalmazni, avagy hogy stílszerűbben fejezzem ki magam, az enyves hát módszerét. Leragasztom nekik a berendezkedés, a ruházkodás, a fényűzés néhány alapvető igazságát. Ujjlenyomatot készítek velük arról, hogyan kell az előkelő élet külsőségeihez nyúlniok. És arra való tekintettel, hogy a faiskola elvégzése még nem nyujt biztositékot a betükkel való ismeretségre, a mondanivalóimat kérdés- és felelet-játék kiskáté formájába öltöztetem, hogy akármelyik társalkodónő, komorna, felolvasónő vagy porkoláb is szabad óráiban, éneklő hangsúllyal megtaníthassa őket az elemi igazságokra. Ime tehát. Mit nem illik az újdonsült milliomosnak az újonnan vett családi házra kiírni? Nem illik rá kiírni, különböző összetett szókat, mint például: Rapaport-kúria; Breslmann-hitbizomány; Regina-fellegvár stb. Minek nem kell a hallban lenni? Nem kell a hallban lenni 1. papiros-ficusoknak; 2. a nemesi oklevélnek bekeretezve és pecséttel; 3. a nagymama gyermekkori cipőjének bronzgalvanóval; 4. katafalkszerű emelvénynek miseköpenyekkel és templomi gyertyatartókkal; 5. az illavai fegyházban kenyérbélből készült

kisplasztikai tárgyaknak; 6. azoknak a festményeknek, melyek a hosszúnapi imádkozó zsidókat ábrázolják és a papa direkt Munkácsytól vette. Minek nem kell a leányszobában lenni? Nem kell a leányszobában lenn mindannak, ami Napoleonra, Jadlowkerre, a a Teleki-térre és Bayrosra és a Grand Magasin du Louvre-ra emlékeztet. Mibe ejtő a shrapnelhüvelyből készült ernyős villanylámpa a zongorán? Kétségbe. Hova ejtse az ember azt a tintatartókészletet, mely újmeisseni porcellánból készült, cipőüzletet ábrázol és orgonahangokat ad? Az ajándékozó fejére. Hol nem szabad viselni az antik ékszereket? A vállon, a balmellen, a nap- és a gőzfürdőben, a műtőasztalon és amikor a pap az elítéltnek az utolsó vigasztalást nyujtja. Kibe és mibe nem szabad belekötni? A szolgabíróba, a nyugalmazott tábornokba, a görög-keleti esperesbe, pelikánbőrbe, Ramzesz király múmiájának a fejbőrébe, Miket gyüjt az ember, ha amatőr lesz belőle? Mindent kivéve antik egérfogókat, hamisfogakat és parókákat, amelyeknek csekély a pretium affectionisa. Lehet-e élni egy országban, ahol az emberek oly ósdi, elmaradt sablonok szerint gondolkoznak mint minálunk egyesek? Hát lehet? Azt hiszem, ezen a fonalon haladva a hadimilliomosok részére érdemes volna külön kézikönyvtárakat és szakiskolákat létesíteni, esetleg egypár kiállítást is rendezni a számukra és megalapítani a hadimilliomos műbarátok egyesületét. Igaz tisztelő híve P. J.

PÁLYÁZAT

AZ ÚJ KIRÁLYARCKÉPES POSTABÉLYEGEK rajzaira hirdetett pályázatot június hó 30-án döntötte el az illetékes bírálóbizottság. A nagy összegű pályadíjak ellenére meglepően kevés, harminchárom pályaterv érkezett be s alig akadt köztük egynéhány komoly figyelemreméltó mű. Ezek között elsősorban ~~Földes~~ Imrének terveit méltatta díjazásra a bizottság, amennyiben egy 2000 koronás és egy 1000 koronás díjat ítélt oda Földesnek, sőt a kettéosztott másik 1000 koronás pályadíjnak felét, 500 koronát szintén az egyik pályaműve nyerte el. 500 koronával jutalmazták még ~~Greff Lajos~~ iparművész-had-

nagy pályaművét.

Magyar Iparművészet
1917. 213 l kép

Haranghy Jenő

Hadikölcsön plakát

Repr.

Magyar Iparművészet

1917. 302. l.

B. Csák Móric

Holdtölte 6 ó. 31 p.

Csütörtök

21

Benedek apát

Péntek

22

Gen. Katalin

Szombat

23

Viktorián vt.

Nap kelte 6 ó. 0 p. — Nyugta 18 ó. 15 p.

1935 • 12. hét — **Március** — III. hó • 31 nap

naptár

Veadar

V	12	
H	13	E. b.
K	14	Purim
S	15	S. Pur.
C	16	
P	17	
S	18	S. Zav

fogjuk bizonyíthatni, hogy valóban él közöttünk egységes, egészséges, életképes, önálló magyar kultúrszellem.

Haranghy Jenő: Exlibris. B. Haranghy: Exlibris.

könyv, a cigaretta, a keksz. A hatóságok háborús pénzek, érmek, bélyegek, plakátok kiadásánál, emléklapok, szobrok, kutak felállításánál ízléstelenségektől lehetőleg óvakodnak. Ha mégis kivitelre kerül valami ízléssértő tervezet (pl. a Hindenburg-faszobor a Siegesallee méltó befejezésképp), az egész ország elemi megrökönyödéssel válaszol reá.

Az egészséges erőket tehát felmutattuk. Az erők felszabadítása, összefoglalása, függetlenítése: ez a szervezet dolga, a „Werkbund" programmja. A háború furcsa tüneményeket hozott létre, nem utolsó sorban a kiccskereskedelem hallatlan felburjánzását. De ez meg ne tévesszen. Ennek okaira számtalanszor reámutattak már, következményeitől a németeknek félniök nem kell, a Werkbund egészséges szervezete, mely az 1914-i kiállítás szétrobbantását, a háborús évek nehézségeit győzedelmesen kibírta, meg fog birkózni egyes körök snobizmusával is.

Pozitív, gyakorlati munkáról a háború tartama alatt persze csak korlátolt mértékben lehet szó. Munkaerő, anyag, közlekedési eszközök hiányzanak. A nagy elárusítóhelyek mindjobban kifogynak az utolsó békés évek termékeiből; most már javarészt csak selejtesebb árú kapható; maholnap becsukják a

Haranghy Jenő

MAGYAR MŰVESZET

1925. 44. 435

1926. 60. 418

1931. 424

1929. 115

Nagy-Várad.

Az előtérben balra a kő
nyokkal védett város, jobbra ped
háttérben hegyek hullámzanak. F
lagon:

VARADINO.

magyarázó szövegének kezdete: A
D. Keres Fiume.

Rm., mér. a rl. 13.9: 20.
Scala: L'Ungheria compend

Harangky Jenő

A Műcsarnok 1941. évi jubileumi kiállításán Esterházy Pál herceg 5000 pengős magyar életképi díját nyerte Debreceni nagyvásár a XVIII. században c. képével.

Magyarország. Esti lap. 1941. márc. 21. (Döntött Esterházy Pál herceg a Műcsarnok jubileumi kiállításának díjai felett.)

Haranghy Jenő

festő

lásd

Lex Magyarás

213. b. l.

Haranghy Jenő

arch. repr.

Lex Magy Társ

29. tábl.

Margitay E:

Mnoév. ir. művészet.
H. J. művészhez
MI. 1917. 7. sz.
174-188. l.
(számos képpel)

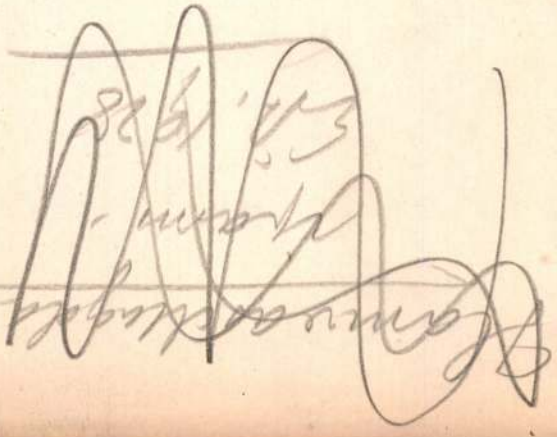

3708. Lotz Károly.

Sz. Hessen Homburgban 1833 decemb
1904 oktober 1

Czigány-család.

Öt tagból áll,

a dombos vidéken te
főzéssel van elfoglalva, ~~ei~~
bográcsot a piros fej- és v
hajoltan áll és aprit~~ani lá~~
benézve ül és a félig mezte
veszi körül. Ez utóbbi a pá
nagyobb ~~leányny~~ leányt hall
sé idább ~~balról~~ fiúcska ül
szik. A sik háttérben ~~egy~~ g
két csoport madár röpül. A

L balról

Vászon, mér. 55:68 c
Vétetett Rétey Sándo
360 K-án (324-908). – Elszám
Az elszámolás elfogadtatott

Vét 1908 Rétey

Haranghy Jenő

Művészet 1915

363

Haboru c. rezkarca

Smialovszky Valér župan

VI. 183

Haranghy Jenő

Lóvásár c. festmenye

repr.

Művészet 1916 74. l.

Budapest – angyalföldi nepkert.

Egyesület VII. 287.

Haranghy Jenő

Művenet

1.916. 82

1916. postatégegekre
és hadibegegekre
kiírt pagazatra két
elsődiyat yet

Sárospataki ref. Kollegium

VI. 256.

Haranghy Jenő

Universum lexikon

322. l.

...tal előtt ülve. Rövid haja öszbevegyült, sze-
... körszakála fekete. Jobb kezében, melyet szé-
... van s bal kezével fejét támasztja meg. In-
...kkendője csomóra van kötve, mellénye ~~kivá~~
... újú s atillája s nadrágja fekete. Jobbra
... „Hunyadi László" és „Báthori Mária"
... fekvő hangjegy mellett a kés és (a tintatartó tünik
... 1. Budán 1855" olvasható.

méretei 132 : 98 cm.

...56. marc. 19.

...rat (96/96) alapján 1896. IV. 20-án
...it, honnan 1897. II. 5-én eltevett vissza

332 sz. leirat gyűjtete fornit „Győrzijn"

Harangh Ferenc

az alábbi csoport Történelmi faliképek a magyar vitézség világából c. képsorozatának kiegészítéséről kiírt pályázaton az 1848–49-iki szabadságharc tárgykörében díjat nyert. A szabadon választott tárgykörben ugyancsak díjat nyert.

Művészet · 1942. 44. sz. 37. l. (A vitézi rend Zrínyi-csoportja.)

Haranghy Jenő

tollrajzai repr.

Művészeti Szalon

(Kolozsvár) 1929.

IV. évf. 11–12. sz.

Haranghy Zenő

1933-ban a bari levantei vásár magyar osztályának díszítőfestményeit fenti készítette.

Nádai Pál dr: Társulatunk a népművészet és háziipar fellenditéséert.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1933. 143. l.

. . . és még egy szép könyvet Karácsonyra!

Haranghy György

festi

laid

Nemz. Szal. Alm

171

et jenő lesz!

g. Szépművészeti Múzeum

Szám.

álasztói jogosultsággal bíró tisztviselői. 131

Lakás		Aláírás	Jegyzet
...ucza, út	Sz.		

Haranghy Jenő

cikk

Neue Züricher Zeitung

1924. jun. 23.

(Ungarische Graphik im „Wolfsberg.")

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Haranghy Jenő

irod

Örel Géza dr. Az árusítás technikája és lélektana. Bpest, 1929. 101. l.

Haranghy Jenő

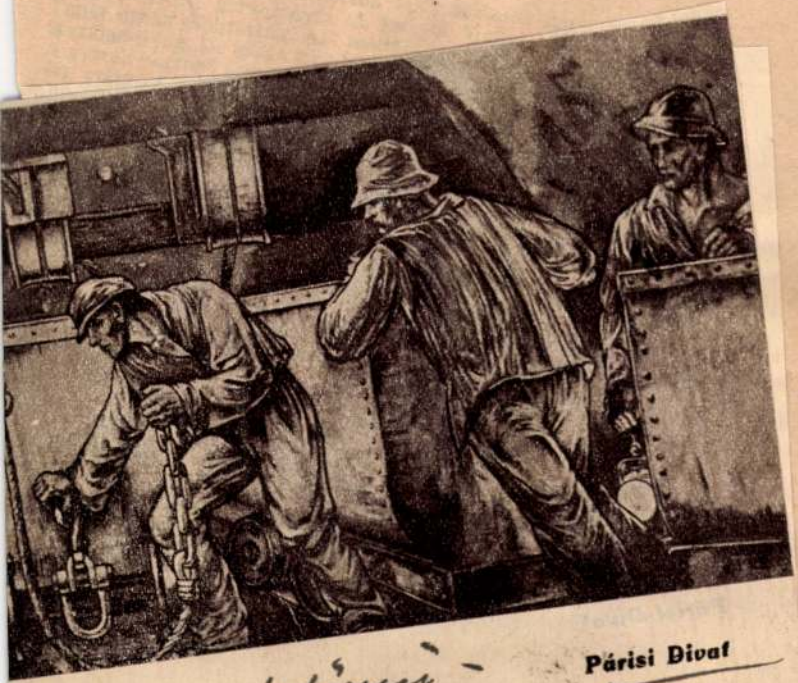

Párisi Divat

jük meg festőnni-
vészcsinket.

1940. dec. 1.

Haranghy Jenő. Debrecenben, a kálvinista Rómában szü-
letett. Onnan került a középiskolából a budapesti Képzőművészeti
Főiskolába és Iparművészeti Iskolába. Ez utóbbiban huszonöt
éve tanít már. Művei a falfestés, mozaik-, üvegfestés és figurális
kompoziciók körébe tartoznak. Bemutatott képeink a dorogi

Haranghy Jenő : Freskó a dorogi bányász-otthonban

S. M. Tamer

Harangky Jenő

Áldozat a magyarok Istenének c. rajza
repr.

Pásztortűz. 1929.
aug. 25.

Magvető c. rajz
repr. 1929. nov. 8.

Pesti Könyvnyomda R.-T. (Dr. Falk Zsigmond)

a modern lirizmustól tanult könnyedséggel oltja poézisébe az életet szépítő s az embert javító tanításának szépségeit; napfény, tarka nyár, piros szívű szeretet, mely mosolyogva buzdít a fájdalom elviselésére; ez az ő költői világa. Realisztikusabb és keményebb idealizmus a Szabó Lőrincé, követelő és komor, mint a nagyváros élete. Szabó a szociális és lelki válságot a nagyvárosban éli, látja, ahol közelibbek és erőszakosabbak a képek, jelentőségük rögtön előtolul s izgatott feszültséget hoz magával. Nyomor, betegség, öngyilkosság, szénmizéria, a cseperedő kisgyermek sorsa; e szomorú mottók tucatjai olykor szinte felsikoltanak hevesen remegő költeményeiben; komoly megindultság ég bennük, mintha gyárkorszakunk nagy kohóinak láthatatlan izzását éreznők. A népi melódiához tér vissza Erdélyi József, de sokkalta többet ad a pusztán idilli érzésjátéknál s megkapóan rokonszenves technikátlansággal tud elmélyedni a népi lélek mitikus rétegeiben; játszó és közvetlen hangja mesterkéltség nélkül fedi fel költői világérzését, bár hajlik a könnyen szerzett témák túlbecsülésére is. Szervesen a magyar földből nőtt egyéniség az újonnan feltünt Illyés Gyula, akinek költészetében minden népieskedésre, folkloréra vagy népi ritmikára való törekvés nélkül a faji, sőt parasztlélek különös erejű megszólalásait szemlélhetjük. Marconnay Tibor éles elevenségű lírája nem érez idegenséget életünk egyetlen problematív jelenségével szemben sem, de sziporkázó frisseségű impresszionizmusa leghívebben a természet életében találja fel önmagát.

Ebben a pár példában, minden értékelő szándék nélkül, napjaink lírájának csak legérdekesebb, pregnáns árnyalatait igyekeztünk felvázolni. E sokféle s tarka szín pezsgő elevenségre vall a líra életében, — a bágyadtságnak, a dekadenciának alig pár jelét találhatjuk s ezek képviselőit máris mintegy félreállította az irodalmi köztudat. Az értékeket az itt felsoroltak és társaik

HARANGHY JENŐ tollrajza:
CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY A PEGAZUSON
(Illusztráció a «Dorottyá»-hoz)

Nyugat 1931. jul. 1.

VÁNDOROK

A férfi készen állott, az inas kivitte a takarót és kinyitotta az autó ajtaját.

— Hát, Isten veled, drágám — lépett oda a férfi a feleségéhez —, kedden este jövök vissza, ha előbb, vagy utóbb jönnék, idejében telefonálok, Isten veled, — megölelte az asszonyt és kezetcsókolt — vigyázz magadra...

— Te is — mosolygott az asszony és kiléptek az ajtón a ház elé. A férfi beszállt az autóba, az inas gondosan köréje csavarta a takarót és eligazgatta a lábainál. Az asszony a ház lépcsőjén állott. Kezével ernyőt csinált szeme fölé, mert ahogy hirtelen kilépett a házból, a tavaszi napsütés harsány ereje egészen elvakította. Kezefeje és összeszorított ujjai csak szemét árnyékolták be. Orrát és állát, ajakát megbizsergette a rávetődő szilaj napfény, nyakán, vállán, vékony-harisnyás lábán is megérezte melegét és hirtelen összeborzongott örömében.

— Várj meg, kérlek, csak egy percig várj — kiáltott az urának és visszaugrott az ajtón a házba. Odaszaladt a fogashoz, lekapta sapkáját és kabátját, amit kifelé futtában kezdett magára cibálni. Már az autó lépcsőjén állott, amikor előtünt sapkáját szorongató keze a kabát ujjából s amíg két kézzel húzta a fejébe, mindkét könyökét magasra tartotta, mert az inas begombolatlan kabátjának kétoldalt lelógó övét igyekezett sürgősen kiforgatni és összecsatolni.

Az ura nevetve nézte:

— Elkisérsz a vasutig?

— Nem, csak a kövesútig! Olyan jó a nap, kedvet kaptam, hogy járjak egy nagyot — és hamar leült az autóban —, mehetünk!

Az inas a férj oldalára került, ott mondta halkan:

— Nagyságos úr kérem, a kövesút innen majdnem három kilométer és annyi munkátlan csavargó jár arra mindig...

— Ugyan — türelmetlenkedett az asszony —, eszemben sincs félni!

— Kapd a kabátod és ugorj fel te is — intett a férfi az inasnak —, de siess, mert a végén még lekésem a vonatról.

— Nem kell. Ne jöjjön — makacskodott az asszony —, inkább majd előbb leszállok, ahol akarod, csak sétálni szeretnék egy kicsit. Indulhatunk, induljunk már!

A soffőr indított, a levegő mindig erősebben kezdte vágni arcukat. Az asszony behúnyta a szemét, hátrahajtotta fejét, úgy mondta:

— Milyen jó ez a napfény! Szólj majd, ha le kell szállnom...

Visszafelé dudolva lépegetett. Melege volt, kinyitotta kabátját és szvettere zsebébe dugott kézzel haladt az út közepén. Meglátta az utat szegélyező árok túlsó partján a kis gyalogutat, amely a bevetett földek szélébe volt taposva s amely nem egyenesen haladt, hanem hullámosan tért el jobbra-balra. Átugrott az árkon és a keskeny kis úton ment tovább.

— Ennek is örülök — mondta magában nevetve —, hogy ezen a kis gyalogúton mehetek, milyen gyerekes néha az ember.

Kocsi haladt el mellette, uradalmi szekér, két fiatal parasztember ült rajta és valami két év előtti operettből való dalt énekeltek. Nem köszöntek neki.

— Valószinűleg új emberek, még nem ismernek engem — gondolta —, most jöhettek Szentgyörgynapkor, amikor a gazdasági cselédek he-

vargó feleségének rekedt sírását hallották. Ott állott az autó mellett és erősen lihegett, nem tudott szóhoz jutni, biztosan szaladt visszafelé az autóig.

— Őszire... őszire erre jövünk vissza...

— Mit akar maga? — kérdezte az inas.

— Őszire...

A földbirtokosné kihajolt az autóból:

— Jól van, értem én, jól van. Menjen csak utána, siessen, de most még ne szóljon neki semmit, érti? De ősszel aztán ügyesen, érti?

A két asszony összemosolygott.

HARSÁNYI GRÉTE

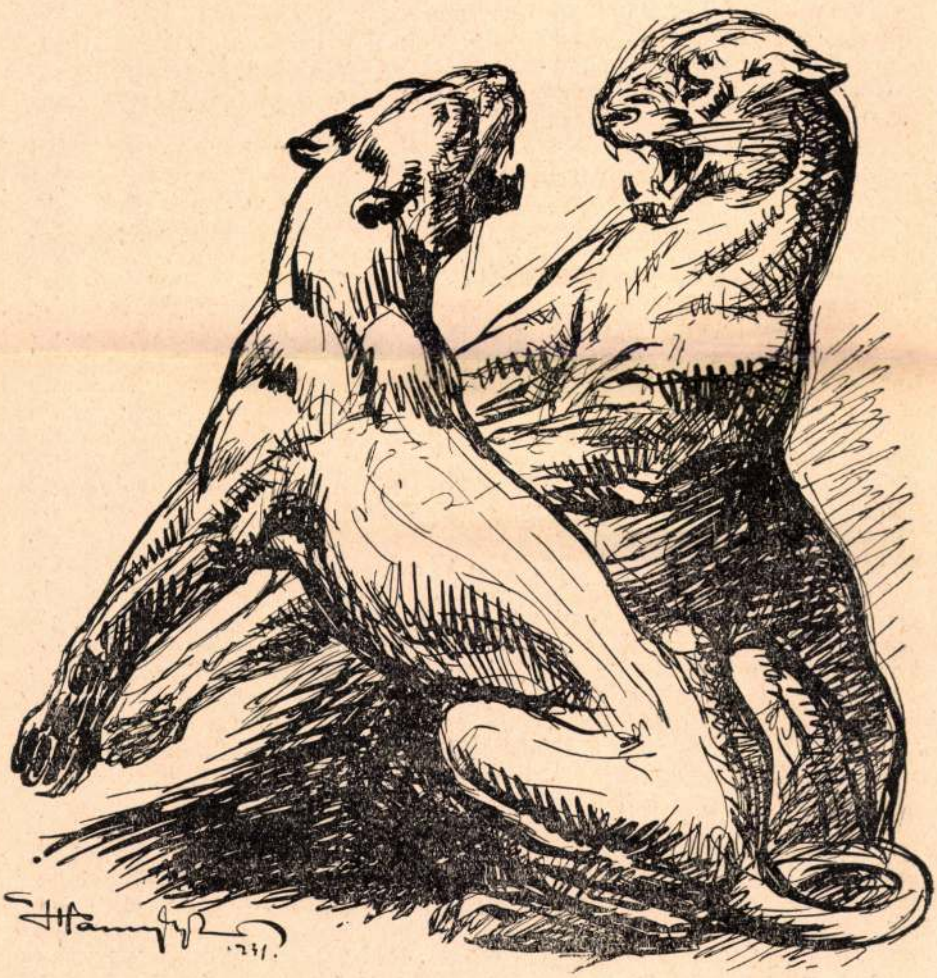

HARANGHY JENŐ tollrajza: ENYELGŐ OROSZLÁNOK

A BANKHATALOM HATÁRAI

A bankok neve fétis-név. Azt a padot jelenti, amelyen a pénzváltás folyt s abból az időből ered, amelyben az emberek hitének alapja a tárgyak varázsos erejében való hit volt. Abban az időben vihar támadt, ha a boszorkány kifordította a harisnyáját, a leány hajszálat varrt el a legény ingében, az alchimisták azt a szert keresték, amellyel aranyat lehet csinálni. Ma sem járunk sokkalta előbb ennél. Gyermekkorom legrémesebb emléke az a mese, — de egy pillanatig sem éreztem mesének, — amit nem felnőtt, hanem másik gyerek mondott el nekem, hogy ül a boszorkányos suszter a háromlábú székén, beledöfi az árját a csirízestálba és ebben a pillanatban kifolyik az inasnak a szeme, aki a kulcslyukon keresztül akarja meglesni, hogy mit csinál a mester. Legénykoromban meg Bodony falu keresett halálra, mert a palóc dombok között késő este eltévedve, kint aludtam az Ördög-patak partján s ezzel rábőszítettem a falura a boszorkányokat. S a tehenek újra elvesztek és véres tejet adtak.

A bankokat pedig ma a rég eltünt pénzváltópad mellett egyúttal a pénzről is nevezzük, amelyet a bankár ma már szintén nem forgat a keze között. Csak arról nem adunk neki nevet, amit valóban csinál. Nincs olyan neve, amely arra mutatna rá, hogy a bankár is egyik munkása a társadalom szervezésének.

A bankármunka lényege ma a könyvelés. A bankszervezet nagyszabású, de meglehetősen zilált, laza szerkezetű könyvelési folyamat. S ha valamikor abból származtatták hatalmát, hogy az övé volt az aranycsináló pad, ma meg az ennek a hatalomnak az alapja, hogy én nem tudom, csak a bank tudja, kinek tartozom. S azt sem tudom és azt is csak a bank tudja, ki az adósom. Az, hogy a banknak vannak adósai, és a banknak hitelezői, éppen olyan túlzott leegyszerűsítése a valóságnak, mint a régi fétis-szavak voltak. Mire lehet hitelezni a banknak? A bank azt mondja, hogy a saját tőkéjére, meg arra, hogy az üzletei nagy terjedelműek és jók. De a bank saját tőkéje x-nek, y-nak és z-nek a pénzét jelenti, amelyet az nem betét formájában, hanem részvényekbe vetett bizalma folytán tart a banknál. A tartalék pedig azoknak a morzsáknak a felgyülemlése, amit mind ki kellett volna adni x, y és z uraknak, de amit a bank éppen reájuk való tekintettel nem osztott szét közöttük, egészen egyszerűen azzal a megokolással, hogy így legalább majd jut akkorra is valami, amikor a folyó üzletek nem hoznak jövedelmet; meg azzal, hogy ilyen módon fokozni lehet a bank bevételeit, tehát a morzsáknak ez az elvonása közvetlenül is növeli a részvényes hasznát.

Minden a másé, nem a banké; de ha a banknak nincs semmije, kinek hitelezhet? Senkinek; a bankadós ma is a suszterinas bűvöletében él és a könyvelőt összetéveszti az úrral, akinek pénze van.

Akinek pénze van.

Kinek van pénze? Ha a pénz csakugyan aranypénzt is jelent, akkor édes-kevésnek s micsoda fantázia kell ahhoz, az életnek milyen ál-«legyen» szavai hitetik el velünk, hogy a *papirost* elfogadjuk pénznek? De még így is, — az országban a pénznek nevezett papírosból egy-egy fejre csak 40—50 pengő esik, holott a bankokban elkönyvelt követelések és tartozások, amelyek valamennyien ugyanennek a nemzetnek egyes tagjai között állanak fenn, ennek a tízszerese. S nem tudom, vajjon az, ami a bankok könyvelési rendszeréből kimaradt, nincs-e újra a tízszerese annak, amiről ők adnak számot?

ANGYALOK

IRTA:
KÁLLAY MIKLÓS

Angeli! Ugy szól a nevük, mint a harangszó. Magasból ered és láthatatlan szárnyak suhogásával hullámzik át a levegön. Ünnepi zengése van, mintha hangtömjén volna. Méltóságteljes zenével illatozza tele a mindenséget. Láthatatlan fényt záporoz, ugy hömpölyög, mint sulyos áradás és betölt minden zugot, hogy elhaló aléltságból felcsattanó hullámtaréja megint magasba vessen. Elet és halál ingája hintáz ebben a hangban nap és éj között. Villámok ereje törik meg ércpáncélján. Megremegteti a szivet, de édes ujjongással is csengetyüzi tele.

Harangszavu költök azok is, akik legtöbbször és legmélyebben álmodnak angyalokról. George komoly, gótikus redöjü leplek merev, hieratikus pompájában lebegő angyalai mint tökéletes mivü vertarany tabernakulumot emelik a verseket. Rilke angyalai a szláv-konok csupaszárny angyalaira emlékeztetnek mozdulatlan aranyéjben. Vagy inkább ezüstleheletü tiszta szellemek, akik Isten titkával suhannak át a lelkek lombján, mint nyugtalanitó, szent félelmet fátylazó fuvalom.

A modern költészet általában szivesen fürdeti meg rimeit angyalok fényében, vagy buvik meg angyala égig magasló

ránk, mint valami látható és megfogható forma. Egy illat hullám néha csaknem olyan elevenen idézhet elénk egy kedves lényt, mint maga a testi tekintet. Egy számtani tétel mint valami kulcs az észszerü kombinációknak egész sorát nyithatja meg nekünk. A tisztaság, a tökéletesség ilyen elcsendülő dallamának, vagy elsuhanó édes illatának képzelhetjük el az angyalt.

És ez a tökéletes és tiszta lény mégis rokonunk, ha az egek fényességében él is, mi pedig csak a föld sarában. Mégis jogosult az az állitás, hogy van szellemileg az angyalban valami, ami érintkezik a mi fizikai szervezetünkkel. Az ember mértéke — mondja az Apokalypsis — az Angyal mértéke. A Szentirás pedig hozzáteszi, hogy mi ugy vagyunk alkotva, hogy éppen csak kicsivel jutott nekünk kevesebb, mint nekik vagyis az angyaloknak. Az angyalok szinről-szinre láthatják Istent, de nekünk is meg van rá a reménynünk ez élet után. Várományosai vagyunk tehát az üdvösségnek, amelynek ök részesei.

Ember nem juthat olyan közel hozzánk, mint az Angyal. A test nem csak eszköze a megismerésnek, hanem gátja és határa is. Még a legkedvesebb lény is csak tükör, amely vonz bennünket, de meg is állit és taszit. Ha azonban az Angyalnak megnyitjuk szivünket, nem lehet semmi bennünk, amit ne érinthetne, amit társává ne fogadhatna annak a szabadságnak, amelyet, mint Isten gyermeke, kiváltságképpen élvez. Kortársa ereded ünknek és szemlélője létünk értelmének.

Azután az angyalok működéséről beszél Claudel. Az angyaloknak háromféle funkciójuk van egy alkalmi, egy esetleges — ugyszólván rendkivüli — és egy állandó vagyis főfunkció.

Amint a Biblia sok helyen tanuságot tesz róla, az angyalok gyakran Isten küldöttei az emberekhez. E hivatásuk alapján kapták földi nevüket. Az „aggelos" görög szó hirvivőt, követet jelent. A Paradicsomban angyal közölte Isten akaratát az első emberpárral és angyal üzte ki onnan lángpallossal a bünösöket. Angyal vezette a vak Tóbiást és angyal vigasztalta Hágárt. Angyal szabaditotta meg Péter apostolt és az Apokalypsis tele van angyali jelenésekkel. De ennek a hivatásnak teljessége az az angyali üdvözlet, amelyben Gábriel arkangyal tudomására hozta a názárethi Szüznek, hogy ke-

Október 31. Péntek

Vizállás:

A földm. minisztérium vizrajzi osztálya jelenti: A Duna Struden és Bezdán között apad, máshol árad; Pozsonyig alacsony, lejjebb közepes vizállásu. — Vizállások: Schärding 302, Passau 358, Aschach 235, Struden 456, Stein 372, Bécs 375, holnap 375, Pozsony 244, Komárom 373, Budapest 341, holnap 335, Paks 268, Baja 420, Mohács 456, Gombos 485, Ujvidék 444. — A Rába Szentgotthárdnál mínusz 47. — A Dráva Barcsnál mínusz 94, Drávaszabolcsnál 15.

A Tisza Záhonyig apad, lejjebb árad; Tiszaujlakig alacsony, Vásárosnaménytól lefelé magas vizállásu. Vizállások: Máramarossziget 147, Visk 60, Tekeháza 87, Tiszaujlak 94, Vásárosnamény 463, Záhony 438, Tokaj 688, holnap 668, Tiszafüred 609, Szolnok 628, Csongrád 610, Szeged 626, holnap 642, Zenta 606, Titel 506. — A Szamos Désnél 93, Szatmárnémetinél 152. — A Bodrog Bodrogszerdahelynél 802. — A Sajó Bánrévénél 66. — A Hernád Hidasnémetinél 18. — A Berettyó Margittánál 150. — A Körösök Csucsánál 60, Nagyváradnál mínusz 35, Békésnél 636, Gyománál 700. — A Maros Marosvásárhelynél 20, Makónál 332. — A Balaton Siófoknál 56. — A Velencei-tó Agárdnál 94.

Vegye meg a
Képes Krónika
legujabb számát!

Szinházak müsora:

OPERAHÁZ. Péntek: Parsifal (C—4. — fél 7). Szombat: Verdi requiem. Vasárnap d. u.: Nincs előadás. Este: Aida (Caniglia Mária v.). — rendk. vc. A—1). (3, fél 8).

NEMZETI SZINHÁZ. Péntek: Történtök (VI). Szombat délután: A györi kaland. Este: Történtök (VII). Vasárnap este: Történtök (VIII. — fél 4, fél 8).

NEMZETI KAMARA SZINHÁZ. Minden este és szombat délután is: Kaland (fél 4, 8).

MAGYAR MÜVELÖDÉS HÁZA. Pétnek: „Mesterbérlet" I. Hangverseny (8). Szombat, vasárnap: Nincs előadás.

VIGSZINHÁZ. Péntek: Marie-Rose. Szombat délután: Hazudj nekem (szomb. d. u. bérl.). Estéd Hazudj nekem. Vasárnap délután: Marie-Rose. Este: Hazudj nekem (V. — fél 4, 8).

UJ MAGYAR SZINHÁZ Minden este, vas. és ün. délután is: A milliomos (4, 8).

MADÁCH SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is, IV. Henrik (fél 4, 8).

FÖVÁROSI OPERETTSZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Három a kislány (4, 8).

ANDRÁSSY SZINHÁZ. Minden este, vas. és ün. délután is: Boldoggá teszlek. (fél 4, 8).

ERZSEBETVÁROSI SZINHÁZ. Csütörtökig: Gyergyói bál. (H. 1/6, 1/9, vasárnap 1/4, 3/6, 1/9).

JÓZSEFVÁROSI SZINHÁZ. Csütörtökig: Egyszer megcsallak. (H. 1/6, 1/9, vas. 1/4, 3/6, 1/9).

KISFALUDY SZINHÁZ. Csütörtökig: Becskereki menyecske. (H. 1/6, 1/9, vas. 1/4, 3/6, 1/9).

ROYAL REVÜSZINHÁZ. Minden este, cs., szom., vas. és ün. délután is: Tempó revü (fél 5, fél 9).

NEMZETI BABSZINJÁTÉK. Minden este, hétfő és péntek kivételével: Istvánka. Hétfőn és pénteken: Toldi. Minden délután: Mesejáték (4, 8).

KAMARA VARIETÉ. Minden este és vasárnap délután is: Ramazuri. (Hétköznap 1/9, csütörtök, szombat 6, 9, vasárnap 1/4, 1/7, 9).

KOMÉDIA ORFEUM. Minden este és vasárnap délután is: Utazás a hölgy körül (fél 9, vasárnap fél 3-kor is).

Napirend:

Péntek:

Róm. kat.: Farkas pk. — Gör. kat.: Epimák. — Prot.: Ref. eml. — Középeurópai időszámitás szerint Budapesten a nap kel 7 óra 25 perckor, nyugszik 17 óra 29 perckor, a hold kel 17 óra 10 perckor, nyugszik 3 óra 29 perckor.

Elelmiszerpiac

Az élelmiszerpiacon a forgalom csütörtökön lanyha volt a forgalom. A *baromfipiacon* a rántanivaló élőcsirke és az élőkacsa olcsóbban volt kapható. A *zöldség- és főzelékfélék piacán* szilárdabb lett az irányzat, pedig a legtöbb cikkből kielégitő volt a felhozatal. A *gyümölcspiacon* a szőlőt és a birsalmát drágábban árusitották.

Az élelmiszerpiacon a következő cikkek árában történt változás: (A feltüntetett árak nagyvásártelepi árak.)

Baromfi. Élő: csirke rántanivaló 300—340, liba 340—460, kacsa 340—370, tisztitott baromfi: csirke friss vágásu 400—440, tyuk 280—340, liba 360—410 fillér.

Zöldség és főzelékfélék: fejessaláta 4—16, fejeskáposzta 12—15, sóska 60—75, paraj 60—85, töltenivaló zöldpaprika 40—140, paradicsom közönséges 20—38, sárgarépa 13—30, zeller 35—80, csiperkegomba 360—460 fillér.

Gyümölcs: Alma közönséges 80—120, szőlő 62—200, birsalma 130—170 fillér.

Rádióműsor:

A VATIKÁNI RÁDIÓ OKTÓBERI HIRSZOLGÁLATA

Péntek 20 óra: Angol hirszolgálat 48.47 m. hullámhossz. 20.30 óra: Német hirszolgálat 48.47 m. hullámhossz.

Péntek, október 31.

8: Fohász, Szózat, hanglemezek. — 8.45: Hirek. — 9—9.55: Református istentisztelet a Kálvin-téri templomból. — 10—10.55: Evangélikus istentisztelet a Bécsikapu-téri templomból. — 11—11.55: Unitárius istentisztelet a Kohary-utcai templomból. — 12: Harangszó, Fohász, Himnusz. — 12.10: Rádiózenekar. — Közben 12.40: Hirek. — 13.20: Időjelzés, vizállás. — 13.30: Katonazenekar. — 14.20: Hirek. — 14.45: Műsorismertetés. — 15: Árfolyamhirek. — 15.20: Árva Pál gazdagsága. Irta Endrődi Béla. Elmondja Szeleczky Zita. (Hangfelvétel.) — 15.40: Mit főzzünk? — 15.55: Ifjusági Énekkarok. 16.20: Mese a pillangóról. — 16.45: Időjelzés, hirek. — 17: Hirek szlovák és ruszin nyelven. — 17.15: Magyar nóták hanglemezről. — 17.40: Mit együnk? (Felolvasás.) — 18: Budai Mandolinzenekar. — 18.25: Előadás gróf Tisza Istvánról. — 18.35: Rajzok a Hegyaljáról. — 19: Hirek magyar, német és román nyelven. — 19.20: Előadás a budavári királyi kápolna halottairól. — 19.35: Székesfővárosi Zenekar. — A szünetben kb. 20.50: Sportközlemények. — 21.40: Hirek. — 22.10: Szalonötös. — 22.35: Hanglemezek. — Közben 23: Hirek idegen nyelveken. — 24: Hirek. — KASSA. 8—11: Budapest I. — 11.05: Széchenyi Döblingben. — 11.30: Hanglemezek. — 11.40: Hirek magyar és szlovák nyelven. — 12—17.40: Budapest I. — 17.40: A reformáció emlékünnepén. — 18.20: Hanglemezek. — 18.30—00.15: Budapest I. műsora.

Harangszó Imre

Meghalt Heylen namuri püspök

Mint Brüsszelből jelentik *Heylen* Tamás Lajos namuri püspök, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusok Állandó Bizottságának elnöke csütörtökön 85 éves korában meghalt.

Az egész világon ismert nagytekintélyü egyházfejedelem halálhire mély gyászba boritotta a katolikus világot. Minket magyarokat különös részvét fog el, amikor a szomoru gyászjelentést olvassuk. *Heylen* püspököt ugyanis a legbensőségesebb személyi kapcsolatok füztek a magyar nemzethez. Több alkalom-

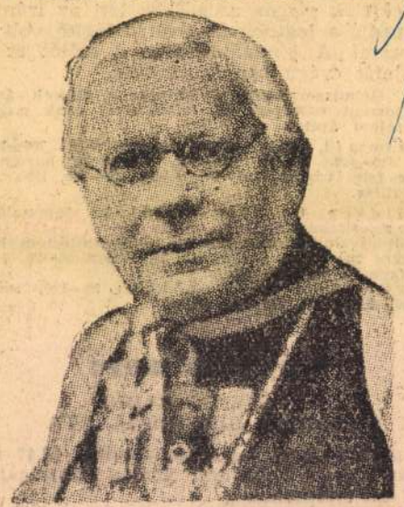

mal járt Magyarországon, *legutoljára a jelejthetetlen emlékü budapesti Eucharisztikus Kongresszus alkalmával.* Még ma is elevenen él lelkünkbe az a kép, amint a markánsvonásu, galambősz főpap összeszedetten kisérte az Eucharisztiát budapesti diadalutján. Mint ő maga kijelentette, *életének legszebb emlékét vitte magával a budapesti kongresszusról.*

*

1856-ban február 5-én született Kasterleeben, jellegzetes flamand vidéken, a belgiumi Campinen. 19 éves volt, amikor belépett a tongerlooi premontrei kanonokrendbe. 1881-ben szentelték pappá. Rómában is folytatott tanulmányokat és kiváló tanulmányi sikerei *XIII. Leo* pápa figyelmét is ráirányitották a nagytehetségü fiatal papra. A pápa jelenlétében avatták doktorrá. 1899-ben a pápa namuri püspökké nevezte ki. Felszentelése rendkivüli fénnyel az egyház és állam magasállásu képviselőinek nagyszámu jelenlétében történt meg. *X. Pius* nevezte ki az Eucharisztikus Kongresszusok Állandó Bi-

SZINHÁZ-MŰVÉSZET

Megnyilt az arcképkiállitás az ujjáalakitott Műcsarnokban

Petrovácz Gyula törvényhatósági bizottsági tag kezdeményezésére *Szendy* Károly polgármester az autonómia hozzájárulásával *130.000 pengőt forditott a már elavult Műcsarnok épületének restaurálására* és a Műcsarnok tinpanonjába elhelyezendő mozaik kép elkészitésére. A 130.000 pengőből 40.000 pengőt forditottak a Műcsarnok fütőberendezésének kicserélésére, a mozaik kép 27.000 pengőbe kerül. A Műcsarnok homlokzatára kerülő hatalmas mozaik kép alkotója, *Haranghy* Jenő, a kiváló festőművész, aki Szent Istvánt, mint a művészetek barátját örökitette meg. A mozaik kép rövidesen elkészül és a tavasszal helyezik el a Műcsarnok homlokzatán. Az épület renoválási munkálatai a közelmultban fejeződtek be és elsőnek a falai között arcképkiállitás nyilott meg.

A kiállitás megnyitó ünnepségén nagyszámu és előkelő közönség vett részt, a kultuszminisztérium részéről megjelentek az ünnepségen vitéz *Haász* Aladár miniszteri osztályfőnök, dr. *Tihamér* Lajos miniszteri tanácsos és *Say* Géza miniszteri osztálytanácsos. A fővárost *Szendy* Károly polgármester, dr. *Bódy* László alpolgármester, dr. *Némethy* Károly tanácsnok és *Péczely* Béla főjegyző képviselték.

Szendy Károly polgármestert a képzőművészek részéről *Zombory Moldován* Béla festőművész köszöntötte és beszédében hálás szavakkal mondott köszönetet a főváros megértő támogatásáért, amely lehetővé tette a művészek otthonának, a *Műcsarnoknak ujjáalakitását* és rendbehozatalát. Kérte a főváros további támogatását, különösen most, ezekben a rendkivül nehéz időkben, amikor a képzőművészek helyzete megnehezült.

Szendy Károly polgármester válaszában hangsulyozta, hogy a főváros hagyományaihoz hiven támogatja a világhirü magyar művészeket, akiknek helyzetét a főváros vezetősége szivén viseli és megértéssel támogatja. Ennek bizonyitéka az ujjáalakitott Műcsarnok. Igéretet tett a polgármester, hogy mint a multban, ugy a jövőben is minden eszközzel és anyagi támogatással siet majd a művészek megsegitésére.

A polgármester ezután megnyitotta a kiállitást, majd a megjelent előkelő közönség élén sorrajárta a kiállitási termeket és a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a kiállitott arcképek művészi értékéről.

Verdi Requiemje az Operában

A nagy olasz zeneköltőnek hagyományosan november elején, ezuttal november 1-én előadásra kerülő művének magánszólamait *Báthy* Anna, *Bazilides* Mária, *Rösler* Endre és — ezalkalommal először — *Koréh* Endre énekli. Olcsó helyárak.

Szonáta-est Ujvidéken

Ujvidéken a *Délvidéki Konzervatórium* rendezésében *Bisztriczky* Tibor hegedü- és *Sztankay* Lajos zongoraművész októ-

Művészeti aukció

Gróf Almásy Éva intézetének művészeti aukciói gazdag anyaguk és magas szinvonaluk révén általános elismerést vivtak ki maguknak a közönség széles köreiben. A most megnyiló bemutató is igazolja ezt a kialakult közvéleményt, mert ismét olyan becses anyag vonul fel, amely biztosan oda fog vonzani sok müértőt és művészetszerető gyüjtőt.

A kiállitás magját dr. *D. J.* kiváló izlésü és magasrendü magángyüjteménye képezi. Hosszu keresése és fáradozás eredménye ez az anyag, amely főleg festményeket, herendi porcellánt és ezüst tárgyakat ölel fel. A festmények a XIX. századi magyar piktoroktól származó kvalitásos alkotások. Egynéhány közöttük muzeális értékü, mint például

Káprázatos amerikai filmóriás!
MICKEY ROONEY
JUDY GARLAND
legnagyobb alakitása:
LA CONGA
(Metro—Goldwyn—Mayer-film)
Azonkivül fellép
PAUL WHITEMAN
és világhirü zenekara
SCALA

PÁSZTORTŰZ

SZERKESZTIK: GYALLAY DOMOKOS ÉS REMÉNYIK SÁNDOR

HARANGHY JENŐ: FARKASKALAND.

XVI. ÉVFOLYAM 4. SZ. 1930 FEBRUÁR 23.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (Brassai-u.) 5. Telefonszám: 6-87

Előfizetési ára egész évre 500, félévre 260, negyedévre 140 lej;

TARTALOM

Kovács László: Az egyetlen dal. — *Gyallay Domokos:* A fürdő létalapja (novella). — *Botos János:* Gyallay Domokos, a Kisfaludy Társaság tagja. — *Apor Péter dr.:* A Kisfaludy Társaságról. — *Mihály László* verseiből. — *Darkó István:* A dallás (novella). — *Bárd Oszkár:* Éva, simulj (vers). — *Somosdi Zoltán:* A XX. század problémái. — *Krónikás:* Magyar kulturkrónika. — *Császár Károly:* Kisfaludy Károly. — *Serestély Béla:* Miért? (vers) — *Siklóssy László:* Füstölő szépségek. — *Fodor Jenő:* Egyedül maradtam (vers). — *Andrejev Leonid:* Kacagás (fordította: *Sipos Ernő.*) — *Dánér Lajos* verseiből. — *Szabó Mária:* Háztűznézőben (regényfolytatás). — *Irodalom-Művészet.* — *Szerkesztői üzenetek.*

PÁSZTORTŰZ

ERDÉLY LEGJOBB SZÉPIRODALMI LAPJA

ELŐFIZETÉSI ÁRAI:

Belföldön:
Egész évre . . 500.— L Negyedévre . . 140.— L
Félévre . . . . 260.— L Egyes szám . . 20.— L

Magyarországon:
Egész évre . . . . . 22 pengő

Csehszlovákiában:
Egész évre . . . . . 130 cs

Jugoszláviában:
Egész évre . . . . . 220 diná

A
„MAGYAR NÉP"
Erdély legjobb és legelterjedtebb hetenként megjelenő képes néplapja.

20.000 példányban jelenik meg.

Előfizetési árak:

Belföldön:		Külföldön:	
Egész évre	170 L	Egész évre	270 L
Félévre —	95 L	Félévre —	140 L
Egyes szám	4 L	Egyes szám	5 L

Negyedéves előfizetés nincs.

KIADÓHIVATAL:
Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop (volt Brassai-u.) 5. sz.

Kérjen hirdetési díjszabást és mutatványszámot!

„Transsylvania" Bank R.-T.
* CLUJ-KOLOZSVÁR *

FIÓK-INTÉZETEK: Torda, Gyulafehérvár, Marosujvár, Maroshéviz, Ditró, Gyergyószentmiklós, Csikszereda, Csikszentmárton, Kézdivásárhely, Mócs
KIRENDELTSÉG: Aranyosgyéres

Elfogad betéteket, leszámitol váltókat, bárhova teljesit átutalásokat, meghitelezéseket.

„FROTA" R.T.
RÁMAGYÁR és a
RUGBY-DURANT
automobilok vezérképviselete
Timişoara-Temesvár, Strada Germena No. 1.
és Bul. Reg. Maria 8. (Cioban-palota)

IRÓGÉP
vétel: **BIZALOM** dolga!
Kérje — saját érdekében — a régi megbizható »STOEWER«-gyár 1930-as model RECORD és PORTABLE irógépeinek bemutatását
Körmendy Mihály-nál
Cluj-Kolozsvár, Str. Reg. Maria (Deák Ferenc-u.) 25.
Telef: No. 9–51.

Telef.: No. 9–51.
Összes rendszerü számoló, összeadó, sokszorositó, és kopir-gépek állandóan ráktáron. Speciális irógépjavitó műhely. Irógép-kellékek nagy raktára!

IZLÉSES CSOKROK, KOSZORÚK ÉS SZÉP CSEREPESVIRÁG JUTÁNYOS ÁRBAN
SCHULTZ REZSŐNÉL
Virágüzlet: Főtér és Unió-utca sarok.
Kertészet: Strada Dragoş Voda (v. Brétfű-út) No. 1.

„Cukrászat és hideg büffé"
cim alatt jelent meg
CZELNAI ESZTER
legujabb szakács könyve. A könyv előnye a több hasonló cukrászkönyvek fölött abban áll, hogy részletes és világos magyarázatát adja azoknak a szakfogásoknak, amelyek pontos kivitelén fordul meg a siker. Valóban szakismeretet közvetitő olyan tankönyv, amely egyetlen háziasszony könyvtárából sem szabad hiányozzon és amely kuicsot képez egyéb szakácskönyvekhez is. Ára 190 lei, vidékre 195. Utánvéttel 210 lei. **MINERVA könyvesbolt Kolozsvár, Str. Reg. Maria (Deák F.-u.) 1. sz.**

ELLENZÉK

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre	— — — 1200	Lei
Félévre	— — — — 600	„
Negyedévre	— — — 300	„
Egy hónapra	— — — 100	„
Egyes szám	— — — 5	„

Szerkesztősége és kiadóhivatala
CLUJ-KOLOZSVÁR
STR. UNIVERSITĂŢII (V. EGYETEM-UCCA) 8. SZÁM.

C Í M J E G Y Z É K

Barta Ernő Bp., VIII., Baross-utca 127.
Baja Benedek Bp., VII., Erzsébet-körút 7.
Balázsffy Rezső Bp., VIII., Táncsics-utca 5.
Batthyány Gyula gróf Bp., VI., Délibáb-utca 16.
Benedek Kata Bp., V., Honvéd-utca 10.
Belányi Viktor Bp., III., Hotel Esplanade.
Bíró Mihály Berlin, W. Friedrich Joachim str. 54.
Bortnyik Sándor Bp., VI., Nagymező-utca 3.
Brenner Nándor Bp., VI., Próféta-utca 7.
Byssz Róbert Bp., VII., Nyár-utca 8.
Conrád Gyula Bp., II., Margit-körút 5/a.
Csabai Ékes Lajos Bp., V., Katona József-utca 41.
Dallos Hanna Bp., IV., Rudolf-rakpart 3.
Dezső Alajos Páris, 5 Rue Thouin.
Divéky József Betlis, Svájc.
Dukai Károly Bp., VII., Izabella-utca 3.
Egry József, Bp., I., Alkotás-utca 39/b.
Erdei Viktor Bp., VII., Dohány-utca 57.
Erdélyi József Pilisszántó, Pest-megye.
Faragó Sándor Bp., IX., Bakáts-tér 4.
Fáy Dezső Bp., I., Kékgolyó-utca 20/b.
Feiks Jenő Bp., I., Mányoki-út 8.
Fiora Margit Páris, Rue de la Gaite XIVe.
Forrai Zoltán Bp., V., Váci-út 39.
Förstner Dénes Szolnok, Művésztelep.
Garay Ákos Bp., IX., Kinizsi-utca 10.
Gáborjáni Szabó Kálmán Debrecen, Püspöki bérpalota.
Gáspár Antal Bp., II., Margit-körút 1.
Gebhardt Tibor Bp., IX., Kinizsi-utca 25.
Gedő Lipót Bp., III., Hotel Esplanade.
Gehl Zoltán Rio de Janeiro.
Georg György Bp., VI., Szondy-utca 55.
Gróf József Bp., I., Krisztina-körút 69.
Hampel József Bp., V., Honvéd-utca 10.
Hanák József Bp., VI., Bulyowszky-utca 25.
Haranghy Jenő Bp., IX., Kinizsi-utca 31.
Hauswierth Magda Bp., VIII., Hunyadi-utca 48.
Herman Lipót Bp., I., Kelenhegyi-út 12—14.
Horváth Jenő Bp., VI., Lehel-utca 14.
Irsai István Bp., VI., Andrássy-út 32.
Jaschik Álmos Bp., IX., Bakáts-tér 3.
Jánosa Lajos Bp., VII., Damjanich-utca 28.
Jeney Jenő Bp., V., Kálmán-utca 15.
Kassovitz Félix Páris.

Kelen Imre Páris, 5 Rue Thouin.
Kemény László Bp., V., Koháry-utca 21.
Kmetty János Bp., VII., Szűz-utca 5.
Kner Albert Bp., V., Vilmos császár-út 32.
Kolozsváry Sándor Békéscsaba.
Kozma Lajos Bp., V., Újpesti-rakpart 4.
Kreizl Béla Bp., V., Személynök-utca 9—11.
Kun Mihály Bp., VI., Aradi-utca 8.
Lóránt Mihály Bp., VII., Rákóczi-út 54.
Makoldy József Bp., I., Csetneki-utca 4.
Major Henrik, 1538 Hayworth Ave, Hollywood.
Markos Bözske Bp., VI., Szinnyei Merse-utca 21.
Márk Lajos Bp., VI., Benczur-utca 7.
Márkus Imre Bp., V., Csanády-utca 7.
Marton Ferenc Bp., VII., Damjanich-utca 52.
Márton Lajos Bp., I., Kemenes-utca 8.
Mika László Bp., V., Alkotmány-utca 21.
Mocsay Béla Bp., V., Sziget-utca 46.
Mühlbeck Károly Bp., VI., Andrássy-út 16.
Molnár C. Pál Róma, via Giulia 1 Pal Falconieri.
Nemes Mihály Bp., II., Attila-körút 28.
Paulini Béla Bp., IX., Futó-utca 44.
Pérely Imre Bp., II., Donáti-utca 32.
Pérelyné Tóth Lili Bp., II., Donáti-utca 32.
Petri Béla Bp., IX., Gyáli-út 18.
Pintér Jenő Bp., VI., Aradi-utca 8.
Pólya Tibor Bp., V., Falk Miksa-utca 26.
Rozsnyay Kálmán, Nógrádverőce.
Rübsam Anhalzer Olga Düsseldorf, Kaiser Wilhelm Ring 36.
Sassy Attila Bp., I., Királyhágó-utca 7.
Sch. Kovács Kálmán Bp., II., Málna-utca 5.
Szabó Magda Bp., VIII., Népszínház-utca 38.
Szakmáry László Bp., VI., Aradi-utca 8.
Sebők Imre Bp., VII., Dohány-utca 12—14.
Schubert Ernő Vác, Hunyadi-utca 4.
Scheiber Hugó Bp., VII., Kertész-utca 22.
Székely Kovács Olga Bp., I., Mészáros-utca 12.
Szűr Szabó József Bp., Valéria-újtelep 20.
Tábor János Bp., VI., Rákóczi-út 54.
Toncz Tibor Bp., VII., Dohány-utca 12—14.
Undi Mariska Bp., I., Horthy Miklós körtér 7.
Végh Gusztáv Bp., II., Fillér utca 26.
Vértes Marcel Páris, 27 Rue des Sablons.
Wesely Norbert Bp., V., Honvéd-utca 10.
Zádor István Bp., VI., Nagymező-utca 8.

*

Magyar Ujságrajzoló Művészek Egyesülete. Bp., VIII., Esterházy-u. 4. (Otthon Kör.)
Ex Libris és Grafikabarátok Egyesülete. Titkár Pinterits T. Bp., VIII., Aggteleki-u. 11.

Dallos Hanna eredeti fametszete.

Haranghy Jenő vázlatkönyvéből

80

Balázsffy Rezső: Koldusok

Haranghy Jenő

Haranghy Jenő rajza.

Pérely 1947. l.

leg nem ázul el teljes név, hanem
csak szignum s általában művészileg
felértékelni az ex librist, mert hiszen
lehetőleg ugyanolyan értékűt kell
visszaküldeni, mint amilyet kaptunk
Ennek a szabálynak a betartása a
gyűjtő-etika alapeleme. Ha valak
rézkarcot kap és maga nem rendel
kezik ilyen cserepéldánnyal, akko

LIBRIS-SZENES

Haranghy Jenő

Madarász Viktor
arcképe, ceruza-
rajz

Petr E. Nmagy nüver-
arcképek

6. l.

1061. Salvator Rosa

A mester 12. Arenellaban 1615-be

Tájkép:

A jobbrá emelkedő
elő, mely az előzérben
nőből és hatom borvi
Mellett a vörös ruh
bal kezében puskát ta
ló köti le figyelmüm
~~ezre~~, A középtérben
fogat ~~hajtó~~ hajt, és
Követi. A háttérben

Olajfestés, vászon
~~Testője ismeretlen~~
Pyrker ~~képtár gi~~.

106

1868: III. 47

72/gi. N°7

Haranghy Jenő Shakespeare-freskó sorozata

A régiek, amikor házat épitettek, mingyárt falaikat is ellátták művészi disszel. Ez volt a természetes megoldás és igy volt elérhető az összhang a külső épitészet és a belső diszités között. Ahhoz persze megállapodott izlés és nagy önbizalom kellett, hogy valaki egyszersmindenkorra megválassza képeit.

Az izlésváltozás szolgálatában jött divatba vagy ötszáz év előtt a függő képek rendszere, amely lehetővé teszi, hogy lakásom képeit pillanatok alatt másokkal cseréljem ki s ha akarom, megváltoztassam az egész atmoszférát, amelyben élek. S a mai kor ideges emberének inkább ez való.

A freskó ily módon csak az örökkévalóság intézményeiben maradt otthonos: Isten házában, a törvényhozás és igazságszolgáltatás palotáiban, végül a művészet szolgálatára épült csarnokokban. A freskót színházakban, zenecsarnokokban, báltermekben már csak azért sem lehet nélkülözni, mert azt a frissitő hatást, amelyet már neve is jelez, nem pótolja semmi. Mindenesetre érdekes jelenség, hogy a leginkább maradandónak szánt festés technikája a legalkalmasabb a finomult emberi vidámság kifejezésére.

Ebben a felfogásban születtek *Haranghy Jenő* freskói. Nemcsak a mostaniak, hanem a régebbiek is: amelyekkel öt év előtt Debrecen számos köz- és magántermét dekorálta ki. Ezeket törülmetszett magyarság jellemezte abban a már finomult értelemben, amely Csokonai Vitéz Mihály szellemével rokon. Igy kerültek Csokonai-témák a debreceni falakra és egy sorozat hortobágyi és alföldi tárgyu freskó a budapesti Britannia-szállóba.

Németh Aladárnak, a Britannia-szálló tulajdonosának elgondolása akkor az volt, hogy a nemzeti hagyományokhoz való ragaszkodás az, amely leginkább alkalmas arra, hogy kiváltsa a nemzetek közötti kölcsönös megbecsülést. Ugyis van: mindenki, aki idegen országba érkezik, keresi ennek az országnak nemzeti sajátosságait. Érdeklődésének következő pontja azonban már az, hogy miként becsülik meg ebben az országban az ő kulturáját.

Melyik nemzet iránt mutassunk ebben a vonatkozásban megbecsülést, ha nem az angol iránt, amelynek — s ez ebben a vonatkozásban igen fontos — sok minden között a világturisztikát köszönhetjük. És mivel hódolhatunk legőszintébb szivvel az angol kulturának, ha nem annak a lángésznek, Shakespeare-nek megbecsülésével, aki mindnyájunknak annyi művészi örömet és lelki vigaszt tudott nyujtani.

Ez a gondolat rejlik Haranghy Shakespeare-ciklusa mögött a Britannia-szálló uj helyiségeiben, amelyeket Rácz Márton épitész tervezett és épitett. Tudjuk, hogy Budapest nagyon szegény olyan termekben, amelyek társasösszejövetelekre, bálokra, kisebb hangversenyekre alkalmasak. Ez a terem mintegy 500—550 ember befogadására alkalmas.

Nyolc hatalmas zöldszinü márványoszlop tart egy üvegkupolát, amelyen át beáradó fény a termet megtölti világossággal. A kupola alatt egy körfreskó, amelyben Falstaff-előadást látunk a Globe-szinházban, két oldalt pedig a tragikus és romantikus Shakespearet megjelenitő kompozíciókat. Az oszlopsor végén emelvény kisebb zenekar vagy előadó művészek számára. Balról 1403-as évszámmal a Vaddisznó-kocsma — jelenleg bár — amelyben Falstaff szokta volt kérkedéseit elmesélni.

Falstaff a terem, illetve termek falain lévő freskókon is szerepel még s kibujva a hordóból, hová a szép, de álnok hölgyek bujtatták, megelégedéssel szemléli a vidám témákat a falakon. Mert derüsen hat Romeó és Julia találkozása is, valamint a Velencei Kalmárból vett páratlanul szinpompás felvonulás.

Mennyi szivünkhöz nőtt kedves emberre — kacér nőkre, daliás ifjakra, bölcs öregekre — ismerünk rá azonnal ezeken a ragyogó képeken. Egy szempillantás alatt végigálmodjuk a szentiváméji álmot, hogy aztán Katával, a makrancos menyecskével sirjunk és nevessünk!

Haranghy Jenő, aki művészetének legjavát áldozta Shakespearenek, egy félév alatt hozta össze ezt a sorozatot, ami egészen rendkivüli munkateljesitmény. Körülbelül ugyanilyen mennyiségü freskó mutatja be a londoni tőzsdén az angol ipar és kereskedelem mozzanatait. Ezt a sorozatot különböző festők valami negyven év alatt festették. Minden összehasonlitás sántit, de nem tudom, hogy az az angol ember, aki mindkét sorozatot látta, nem *erre* a budapestire fog-e visszaemlékezni, mint olyanra, amely szemének több örömet, szivének több melegséget adott.

Tulzott egyéni felfogást ne keressünk Haranghynak e képeiben. Shakespearet nem is lehet Shakespeare-hagyománytól függetlenül festeni. A Shakespeare-festészet szinte külön ágává fejlődött a pikturának s ennek aranykönyvébe irta bele most nevét Haranghy Jenő.

A termeket s a freskósorozatot ma, pénteken előkelő meghivott közönség nézte végig. S. L.

Az állandó budai szinház épitését célzó mozgalom vezetősége József Ferenc kir. herceg elnöklésével ülést tartott az Akadémián. A kir. herceg mellett Balogh Elemér ügyv. elnök és Somody Pál főtitkár.

SAN REMO OSPEDALETTI BORDIGHERA

A három világhirü üdülőhely az olasz Rivierán. — Sport és nagyvilági ünnepségek.
Felvilágositások: ENIT, Budapest, IV., Váci-utca 4. és az Utazási Irodák.

SANREMO

Kasino: Roulette, Trente et Quarante, Baccara. Egész éven át nyitva.

Golf (18 lyuk)

A leghosszabb **drótkötélpálya a világon, a tenger** tükrétől a M.te BIGNONE-ra (1300 m.), 40 perc alatt.

Hotel Royal Legelőkelőbb ház a strandsétányon. Park. Tenniszpályák saját trénerrel. Penzió 72 lirától

Savoy Hotel Egész éven át nyitva. Megujitva. A játékkaszinó mellett. Pazar kényelem. Park. Penzió 61 lirától

Excelsior Bellevue Előkelő ház a strandsétány mellett. Déli fekvés. Park. Tennisz. Penzió 61 lirától.

Astoria West End Elsőrangu. Déli fekvés. Kilátás a tengerre. Legmodernebb kényelem. Kert. Penz. 40 L-tól

Grand Hotel (DES ANGLAIS) Elsőrendü. Legszebb helyen. Park. Garage. L. Ravizza. Penzió 40 lirától

Hotel Lido Mediterraneo Télifürdők. Tengervizü uszómedence. Déli fekvés. Park. Penz. 49 L-tól

BORDIGHERA Hotel Cap Ampeglio. Gyönyörü kilátás a Földközi-tengerre. Legmodernebb kényelem. Penzió 49 L-tól.

OSPEDALETTI Hotel Regina Minden kényelem. — Napos fekvés. — Park. — Saját strandkabinok. — Penzió 40 lirától.

Széll belügyminiszter a határellenőrzés megszigoritására tett intézkedésekről

Megakadályozzák a külföldiek engedélynélküli beutazását és ittartózkodását — Nem adnak vizumot olyan román állampolgároknak, akik a megváltozott politikai viszonyok miatt kényszerülnek onnan távozni

A kormány tagjai pénteken délelőtt 10 órakor *Darányi Kálmán* miniszterelnök elnöklésével minisztertanácsot tartottak. A minisztertanács elsősorban a karácsony előtt tartott legutóbbi minisztertanács óta felgyült nagyszámu folyó, adminisztrativ ügyeket tárgyalta, majd *Fabinyi Tihamér* pénzügyminiszter bejelentette *a mérlegrendelet hatályának meghosszabbitását*, *Széll József* belügyminiszter pedig *a külföldiek engedély nélküli beutazása és ittartózkodása szempontjából életbeléptetett intézkedéseket* ismertette. A minisztertanács három órakor ért véget.

A Magyar Távirati Iroda munkatársa *Széll József* belügyminiszterhez fordult azzal a kérdéssel, hogy milyen intézkedések történtek a román események következtében *esetleg várható beszivárgás megakadályozására*. *Széll József* belügyminiszter a következőket mondotta:

— Ebben az ügyben eddig a következő rendelkezések, illetve intézkedések tétettek:

— A határhatóságok rendelkezést kaptak *a határforgalom legéberebb figyelemmel kisérésére* azzal, hogy mindazoknak a belépését, akik *szabályszerü uti okmányokkal nem rendelkeznek, feltétlenül akadályozzák meg.*

— Intézkedés történt aziránt, hogy *a hatóságok a határon nem adhatnak beutazásra jogositó vizumot olyan román állampolgároknak*, akik az ott *megváltozott politikai viszonyok miatt* kényszerülnek onnan távozni s akiknek *ittartózkodása nemzetvédelmi vagy gazdasági szempontból nem kivánatos.*

— Ezen kategóriába tartozó személyek részére *átutazási vizum csak az esetben adható*, ha utlevelük *más állam területére jogositó vizummal már el van látva.* Ezenkivül elrendeltem az átutazási vizummal Romániából jövő átutazóknak *jegyzékelését és ellenőrzését.*

— Intézkedés történt aziránt, hogy az *alkalmi utilappal* (határszéli uti igazolvánnyal) belépni kivánó *nemkivánatos elemek belépését meg kell akadályozni* s ez alól csak a legindokoltabb esetben tehető kivétel. Ez utóbbiaknak rendőri ellenőrzése iránt külön is történt intézkedés. A kiadott rendelkezés szerint, ha kétség merül fel a belépő állampolgársága tekintetében, a hatóságoknak távbeszélőn azonnal a Külföldieket Ellenőrző Országos Központi Hatósághoz kell fordulniok.

— A külügyminisztérium felkérésemre a külképviseleti hatóságokat a *vizumok megadása*, illetőleg *megtagadása* tekintetében *megfelelően utasitotta.*

— A pénzügyminisztérium ugyancsak megkeresésem alapján a határőrséget az előbb elmondottaknak megfelelően utasitotta.

— A Külföldieket Ellenőrző Országos Központi Hatóság kirendeltségei utasitást kaptak arra, hogy területükön *sürü vonatellenőrzést* gyakoroljanak.

— Egyelőre ezeket a sürgős intézkedéseket rendeltem el, de továbbmenőleg is gondoskodtam róla, hogy *engedély nélküli beutazásokat mindenfelől megakadályozzanak* s az olyan országokból, mint aminőről az előbbiekben emlitést tettem, utlevéllel és vizummal beutazókat ittartózkodás tekintetében a legszigorubban ellenőrizzenek.

A jövő héten megkezdődik a választójogi reform tárgyalása

A jövő héten napirendre kerül a politikai világ nagy érdeklődéssel kisért problémája, a választói jog reformja. A kormány tervezetét legelőször a nemzeti egység pártjában vitatják meg, a párt szakbizottsága fogja tárgyalni a javaslatot. Két-három napos vitára számitanak a bizottságban, amelynek során a többségi párt megszövegezi azokat a módositásokat, amelyeket a javaslat tervezetén keresztülvinni óhajt. Ezután kezdődik meg *a parlamenti előkészitő tárgyalás a képviselőház közjogi bizottságában.* Előreláthatólag január 20—22-re hivják össze a közjogi bizottságot és tekintettel az anyag nagyságára, *napi nyolcórás üléseken fogják tárgyalni a javaslatot.* Itt már nagy vitára van kilátás, felvonulnak az összes pártok és itt már ki fog alakulni az, hogy milyen fogadtatásra talál a nagy reform a képviselőházban. A lényegbevágó módositásokat a pártok a bizottságban előterjesztik, s ezzel párhuzamosan kezdődnek meg a tárgyalások a kormány és a pártok között.

A közjogi bizottsággal egyidőben a képviselőház földmivelésügyi bizottsága *a mezőgazdasági munkások öregségi biztositásáról* szóló törvényjavaslatot veszi elő. A kormány ugyanis a képviselőházban mindenekelőtt ezt a javaslatot akarja letárgyaltatni. Február közepe táján ül össze a Ház plénuma, hogy megkezdje érdemleges munkáját a mezőgazdasági biztositás javaslatával. Utána a választójogi reform kerül napirendre, amellyel a kormánypárt számitása szerint *még a husvéti szünet előtt végez a képviselőház*, hogy aztán nyomban áttérjen az *állami költségvetés tárgyalására*, amely a nyári szünet előtt utolsó nagyobb javaslata lesz a parlamentnek.

Távbeszélő: 187—965.

csikszentkirályi és krasznahorkai Andrássy Karolina grófnő, férjezett beodrai és karátsonfalvi Karátsonyi Jenőné grófné hagyatékából, továbbá a bodakajtorfelsőszentiváni gróf Zichy-kastély, valamint a néhai Schlauch Lőrinc bibornok, volt nagyváradi püspök hagyatékából származó műtárgyakból és bibliofil ritkaságokból rendezett 1938. évi

külön aukcióját

f. hó 16-án nyitja meg a nagyközönség számára. Kiállitás f. hó 16-tól 19-ig bezárólag. Látogatási idő naponként d. e. 10 órától ½2 óráig, azonkivül 17-én (hétfő) és 18-án (kedd) d. u. 4 órától ½8 óráig. Árverés f. hó 20-tól február hó 5-ig hétköznaponként d. u. ½4 órai kezdettel.

Katalógus a helyszinen 1.20 P-ért vásárolható.

Földmivelésügyi kinevezések

A kormányzó a földmivelésügyi minisztérium vezetésével megbizott miniszterelnök előterjesztésére dr. Takács Imre min. segédtitkárnak a min. titkári címet, a m. kir. erdőmérnökök személyzeti létszámában Földes Tiborunak és dr Ajtai Sándornak a földmivelésügyi minisztériumban szolgálatot teljesitő m. kir. főerdőtanácsosi címmel felruházott erdőtanácsosoknak a m. kir. főerdőtanácsosi jelleget, továbbá Egry Károlynak, a szekszárdi m. kir. erdőfelügyelőségnél szolgálatot teljesitő m. kir. segéderdőmérnöknek a m. kir. erdőmérnöki címet és jelleget, a m. kir. erdőmérnökök személyzeti létszámában Zsombory Ignácnak, a földmivelésügyi minisztériumban szolgálatot teljesitő m. kir. erdőtanácsosnak a m. kir. erdőtanácsosi címet és jelleget, a m. kir. gazdasági felügyelőségek tiszti személyzetének létszámában a Csanád-Arad-Torontál vármegyei m. kir. gazdasági felügyelőség vezetőjeként Makón szolgálatot teljesitő Merényi Elemér és a földmivelésügyi minisztériumban szolgálatot teljesitő dr. Bocz Elek VIII. fizetési osztályba sorolt gazdasági felügyelőknek a VII. fizetési osztály jellegét, dr. Kőfalvy Róbert (Körmend), Botekor László (Bácsalmás), dr. Mural Gábor (Hatvan), dr. Márton József (Edelény) és Despoth László (Tiszalök) IX. fizetési osztályba sorolt m. kir. állatorvosoknak a m. kir. főállatorvosi címet és a VIII. fizetési osztály jellegét a vizügyi mérnöki tiszti személyzet létszámában Pintér László miniszteri osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi címet és jelleget, Körmendy Károly kir. főmérnöknek a kir. müszaki tanácsosi címet és jelleget és Serf Egyed kir. mérnöknek a kir. főmérnöki címet és jelleget adományozta.

A bajai m. kir. kertészképző iskolánál szolgálatot teljesitő Diera Benő kertészeti főfelügyelőnek a m. kir. kertészeti igazgatói címet, a m. kir. szőlészeti és borászati tiszti személyzet létszámában Jankó István szőlészeti és borászati felügyelőnek a m. kir. szőlészeti és borászati főfelügyelői címet és a VII. fizetési osztály jellegét, a mezőgazdasági tudományos és kisérletügyi intézmények tudományos tisztviselőinek létszámában dr. Maucha Rezső mezőgazdasági kisérletügyi I. osztályu főadjunktusnak a m. kir. mezőgazdasági kisérletügyi igazgatói címet és a VI. fizetési osztály jellegét, a mezőgazdasági tudományos és kisérletügyi intézmények tudományos és egyéb segédszemélyzetének létszámában Szekrés József m. kir. mezőgazdasági kisérletügyi titkárnak a VII. fizetési osztály jellegét, az Országos Mezőgazdasági Biztositó Intézet számvevőségi személyzetének létszámában vitéz Hidvéghy Lajos miniszteri számvizsgálónak a számvevőségi tanácsosi címet és jelleget, Kováts Gyula m. kir. erdőszámtanácsosnak (Kaposvár) a m. kir. II. osztályu főerdőszámtanácsosi címet, Pitrolf Lajos miniszteri számvevőségi tanácsosnak (Budapest) a miniszteri számvevőségi II. osztályu főtanácsosi címet, Halasi Pál m. kir. erdőszámtanácsosnak (Debrecen) a m. kir. II. osztályu főerdőszámtanácsosi címet és Ormössy Andor m. kir. erdőszámvizsgálónak (Szeged) a m. kir. erdőszámtanácsosi címet, végül az állami mezőgazdasági hir. tokok gazdasági tisztviselőinek létszámában a kisbéri m. kir. állami ménesbirtokon szolgálatot teljesitő vitéz Takács Gyula m. kir. gazdasági főintézőnek a m. kir. jószágfelügyelői címet és jelleget és a mezőhegyesi m. kir. állami ménesbirtokon szolgálatot teljesitő Stachó Jenő m. kir. gazdasági intézőnek a magyar kir. gazdasági főintézői címet és jelleget adományozta.

Még enyhe, átmenetileg száraz idő

Sztratoszférai hullámzás okozza a viharokat

A változékony időjelleg példaképét nyujtotta a pénteki időjárás Magyarországon. Csak éppen lecsapódás volt nagyon gyéren, de egyébként a derült idő borulással, tiszta átlátszóság könnyebb ködbel, gyenge szél kártevő viharral váltakozott. *Alkonyatkor érkezett be az ujabb atlanti léghullám, amely a főváros környékén 100—120 kilométer óránkénti sebességnek megfelelő széllökést okozott. A viharok fővonala Pozsonytól a Balaton és Budapest felé, majd délkeleti irányban a Maros felé tartott.* A beáramló levegő hőfoka igen magas. A Kis-Alföldön 10—13 fokot mértek, a keleti végeken 6—7 foknál megállt a higanyszál.

Ezeknek a sebesen mozgó, enyhe levegőt szállitó, megujuló viharoknak mozgatója a sztratoszférában lejátszódó hullámzás, amely idelenn is érezteti a hatását.

A pénteki nagy léghullámhegy elviharzása után szombaton ismét csendesebb, lassan déli irányba visszaforduló áramlás fejlődik ki. A száraz, részben derült időjelleg átmenetileg megmarad. Az enyheség tovább tart, éjjel azonban gyenge fagy, helyi köd könnyen képződik. A magaslégköri hullámzás miatt azonban a derüs időjelleg tartósságára nem lehet számitani.

Megindulnak a bécsi autóbuszok

A reggeli órákban az olvadás általános lett. A hőmérséklet emelkedése következtében rohamosan csökkennek az utakon a hó-akadályok. A *Bakonyban* még több helyen járhatatlanok az utak. A *bécsi* ut felszabadult, viszont *Galyatető és Mátraháza közt még hótorlaszok vannak.* Ezen az utvonalon az autobuszjáratok is szünetelnek. *Budapest és Bécs közt az autobuszjáratok szombaton reggel megindulnak.*

Hivatalos időjelentés

A Meteorológiai Intézet jelenti január 14-én este: Az óceán délibb tájairól jövő ujabb enyhe és páradus levegő a brit szigeteken csapadékos időjárást okoz; ezzel szemben a szárazföld nyugati részén déli légáramlással még jobbára derült volt az idő, de viszont Közép-Európa keleti felén, Lengyelországban a régi óceáni levegő a Fekete tenger felől jövő páradus levegővel találkozva szintén csapadékos időjárást okozott.

Hazánkban a nap folyamán csak Békéscsaba, Debrecen és Sátoraljaujhely jelentett némi csapadékot. A hőmérséklet Sopronban 13, Szombathelyen 11, Budapesten 10, Békéscsabán és Debrecenben azonban csak 6, a Dobogókön 9, a Kékesen pedig 5 fokra emelkedett, ma este 4—6 fok között váltakozott. A délután folyamán erős derülés állott be, egy időben sok helyen viharos erősségü szélrohamok voltak. Viharos időt jelentett Keszthely, Bánhida, Budapest, Nagykörös, Békéscsaba, Dobogókő és a Kékes; egyes szélrohamok sebessége Budapest felett 80—100 kilométer óránkénti átlagot is elért.

A hótakaró a hegyeken rohamosan olvad tovább és igen vizes. Hóvastagságok: a Kékes 45, a Dobogókő 16, a Svábhegy 8 cm. Salgóvár 16 cm.; a soproni hegyekben: Hermann-forrás 20 cm., stájer-házak 12 cm.; a Misinatető már csak hófoltot jelent.

Budapesten este 9 órakor a hőmérséklet plusz 5 Celsius fok, a tengerszintre átszámitott légnyomás 758 milliméter, erősen emelkedő irányzatu.

Várható időjárás a következő 24 órára: északnyugati szél. Változó felhözet. A hőmérséklet keleten is emelkedik kissé.

—

Vizállás, Duna: Budapest—Dunapentele között apad, máshol árad, Dunapentelétől alacsony, Paksnál magas, lejebb közepes vizállásu. Bécs—28, Pozsony 102, Oroszvár 60, Komárom 199, Budapest 126, Paks 491, Baja 349, Mohács 380. **Dráva:** Barcs—16, Drávaszabolcs 159, Eszék 294. **Tisza:** Tiszafüred—Szolnok között apad, máshol árad, alacsony vizállásu. Tiszaujlak —52, Vásárosnamény 2, Tokaj 65, Tiszafüred 108, Szolnok 14, Csongrád —35, Szeged 16. **Szamos:** Csenger 30. **Körös:** Körösszakáll 48, Békés 216, Gyoma 190. **Maros:** Makó 88. **Balaton:** Siófok 104. **Velencei tó:** Agárd 60. **Duna:** Budapestig jégmentes, Dunapentelénél a jég zajlik, Paksnál összetorlódva, Paks alatt simán áll. **Tisza** jege végig áll; **Balaton** jege Siófoknál 17, a Velencei tó jege Agárdnál 21 centiméter vastag.

A japán koronatanácson győzött a hadüzenet-ellenes párt

A koronatanács érdekes részletei

JAMES R. YOUNG TUDÓSITÁSA JAPÁNBÓL

Kábelen Londonig, repülőgépen Budapestig

Copyright by Pesti Hirlap and International News Service

Tokió, jan. 13. A békéért és a háboruért való harcnak abban a zürzavarában, amely a *Hirohito* császár elnöklésével tartott tanácskozást követte, ugy a japán illetékesek, mint az idegen diplomaták megegyeznek abban, hogy

az angolgyülölő Suetsugu tengernagy belügyminiszter által vezetett háborus uszitókat egyelő;re legyőzték az óvatosabb vezetők és igy nem került a sor hadüzenetre Kina ellen.

Európai diplomaták azt hiszik, hogy formális hadüzenetre csak akkor kerülhet sor, ha a Konoye herceg elnöklete alatt álló jelenlegi kabinet megbukik és Suetsugu tengernagy kerül kormányra.

Ez a harcias tengernagy tette azt a szenzációs kijelentést, hogy a fehér fajtát ki kell zavarni Ázsiából. Ha ő kerül kormányra, megvalósithatja azt a becsvágyát, hogy felvegye a harcot Anglia és Szovjet-Oroszország ellen.

A kormányon belül három napi küzdelem előzte meg a császári tanácskozást, mint ezt idegen diplomaták jelentik. A három napi folytonos minisztertanácsokon arról akartak dönteni, hogy *mit javasoljanak a császárnak?*

A hadüzenet mellett álló párt végre engedett annak a programnak, hogy egyelőre erőteljesen folytatják az ellenségeskedést Kina ellen, de nem üzennek háborut, mert egy-két hónap mulva esetleg jobb megegyezést köthetnek Csiang-Kai-Sekkel egy harmadik hatalom, talán Németország közvetitésével.

Mint hirlik, a konzervativ vezetők a következő érvekkel éltek a háboru megüzenése ellen:

1. Tekintettel a nemzetközi helyzetre, a háboru megüzenése időszerütlen volna.

2. Megakadályozná Japánt abban, hogy fontos nyersanyagokhoz, kész automobil és repülési felszerelésekhez jusson.

3. A hadüzenet azt a kockázatot is jelentené, hogy összeütközésre kerülne a sor Angliával és Szovjetoroszországgal.

4. A hadüzenet arra kényszeritené Roosewelt elnököt, hogy életbeléptesse az USA semlegességi törvényét, ami Japánt éppen olyan keserüen érintené hadianyagbeszerzések tekintetében, mint Kinát.

5. Egy-két hónap után Csiang-Kai-Sek könnyebben megközelithető lesz.

Ennél a történelmi császári tanácskozásnál a császár és tanácsadói mellőzték a japán hagyományokat.

Összejövetelük inkább olyan volt, *mintha angöl államférfiak tanácskoztak volna a Whitehallban.* A császár a patkóalaku asztal fejénél ült; körülötte *Konoye* herceg, miniszterelnök, *Kanin* herceg, vezérkari főnök, *Fushimi herceg,* a tengerészeti vezérkar főnöke, *Hirota* külügyminiszter, *Suetsugu* belügyminiszter és más főemberek.

Kint ezernyi izgatott japán gyülekezett a palota körül, mert a világháboru óta ez volt az első ilyen tanácskozás és ünnepélyes órát jelentett a szigetbirodalom történetében.

A koronatanácsot megelőző egyik minisztertanácson *Kaya pénzügyminiszter kijelentette, hogy Japánnak módjában van pénzelni egy hosszu háborut is.*

A minisztertanács elhatározta azt is, hogy *a gyalogsági szolgálat idejét tizennyolc hónapról két évre emeli fel,* de a japán fiukat és lányokat hosszabb ideig tartják vissza az iskolákban. Tervet készitettek arra is, hogy a nemzet ifjuságát ujabb testi edzésnek vessék alá.

James R. Young.

Kina kétmillió ujoncot hiv be

— John Goette tudósitása Kinából —

Peking, jan. 13. Itt azt tervezik, hogy *kétmillió kinai ujoncot hivnak be Hunan és Kiangsi tartományokból.* Igy állandó guerilla-harcokkal köthetik le a japán betolakodókat és megakadályozhatják Japánt abban, hogy megvethesse lábát Középső Kinában. Ezt jelentik *Hankauból* érkezett táviratok.

***Ezen a területen könnyü is lesz összeszedni** kétmillió parasztot, akik szivesen harcolnak a köztársaságért. De sokkal nehezebb dolog lesz fegyverekkel és lőszerrel ellátni őket. Mert Kina fegyverhiány előtt áll.*

A sorozás azért történik Hunan és Kiangsi tartományokból, mert ezeket nem fenyegeti közvetlen japán támadás, miután a *Jangcse* folyamtól délre, Nanking és Hankau között nincsen harcvonal

John Goette.

Százhatvan japán repülő óriási arányu támadást intézett a délkinai városok ellen

— A Pesti Hirlap és az International News Service különtudósitójának jelentése —

(Copyright by Pesti Hirlap.)

Hongkong, jan. 14. Diplomáciai körökben azt hiszik, hogy Japán egyelőre lemondott a Dél-Kina ellen irányuló nagyszabásu támadás tervéről. Dél-Kinában a lakosság ezt a hirt nagy megkönnyebbüléssel fogadta.

Pénteken délelőtt 160 repülőgép óriási méretü tömegtámadást intézett a délkinai városok ellen. Sokezer emberélet pusztult el, és az anyagi kár is kiszámithatatlan. Hongkong el van vágva Kinától, mert a gyilkos légitámadások sok helyen nagy távolságokon feltépték a vasutvonalat. Kvantien közelében a japán repülők megtámadtak egy vonatot, amelynek hatszáz utasa volt. *A hatás szörnyü volt, a mozdony és öt személykocsi teljesen elpusztult, az utasok közül kevesen maradtak életben.* Egyes utasok a rizsföldekre menekültek, de a mélyen szálló japán repülők ott is bombázták őket. Juentannál egy lőszerszállitó vonatot a japán bombák a levegőbe röpitettek. A kanton-hongkongi uton is lőtték a menekülőket. *A kinaiak azt jelentik, hogy öt japán repülőgépet lelőttek.*

Uj kinai győzelem Santungban

Shanghai, jan. 14. A kinai hadvezetőség ujabb *nagy győzelmet jelent Santung tartományból.* A hivatalos jelentés szerint a kinai csapatok ellentámadásba mentek át és *visszafoglalták a japánoktól Tszining városát,* amely az elmult tiz nap alatt négyszer cserélt gazdát. Tszining tól délre sikerült elvágni egy nagyobb japán hadosztályt, amely Kveiteh városa felé igyekezett. Magánjelentések megerősitik a kinai győzelem hirét és közlik, hogy a kinaiak rendkivül ügyes taktikát alkalmaztak, ugyhogy támadásuk teljesen váratlanul érte a japánokat. A hirtelen beállott fagy erős jégpáncéllal vonta be a santungi Császár-csatornát s igy lehetővé vált a kinaiaknak, hogy átkeljenek a csatornán és hátba támadják a japánokat.

Az első sikeres frontáttörés után *a kinai hadvezetőség, amelynek irányitását az utóbbi napokban maga Csiang-Kai-Sek tábornagy vette át, minden rendelkezésre álló tartalékot harcbavetett és sikerült is kicsikarnia a döntő győzelmet.* A Shanghaiban elterjedt hirek szerint Csiang-Kai-Sek tábornagynak *négyszázezer főnyi hadsereg áll rendelkezésére Santung tartományban* s ez a hadsereg részben azokból a kinai hadosztályokból tevődik össze, amelyek annakidején teljes három hónapig tartották Shanghait az ostromló japánokkal szemben.

A japánok a középharctéren a Császár-csatornáig nyomultak előre

A Pesti Hirlap és az International News Service különtudósitójának jelentése.

Copyright by Pesti Hirlap.

Shanghai, jan. 14. A középhadszintérről jelentik, hogy a *Kuvata* tábornok parancsnoksága alatt álló japán csapatok a csütörtökön elfoglalt Cining városon tul *a Császár-csatornáig nyomultak előre és elfoglalták Taliutien községet. Csang-Kai-Sek* tábornagy Cining eleste után *Licungjen* tábornoknak, Kvanszi tartomány kormányzójának adta át a shantungi hadsereg fölötti parancsnokságot és utasitotta, hogy a Lungtaiba vezető vasutvonalat semmi körülmények között se adja fel. Licungjen állitólag letartóztatta Haufucsaut, Shantung kormányzóját, mert nem tanusitott kellő ellenállást és ő felelős Cining elestéért. Haufucsaut már azelőtt is megbizhatatlannak tartották.

Parker Noel.

Felszentelték Debrecenben az ország legkorszerűbb templomát

Debrecen, május. *(A Pesti Hirlap tudósitójától.)* Vasárnap a hivek ezreinek részvételével, ünnepélyes keretek között szentelték fel az uj egyetemi református templomot. A felszentelésen a kormányt dr. *Stolpa József* államtitkár képviselte és megjelent báró *Vay László*, a tiszántuli ref. egyházkerület főgondnoka s Debrecen egyházi, katonai és polgári életének számos előkelősége.

Közének után dr. *Kállay Kálmán* teológiai tanár, az egyetem ezidei rektora mondott imát.

— Ma annyi üszkös templomrom emelkedik az ég felé és bezárt kapuk mögött szomorkodik az Isten háza, a nyáj pedig szétverve elszéledt. Minket megtartottál, Uram és megengedted azt, hogy uj házat nyithassunk a Te nevednek és leborulva imádhassunk benne, — kezdte imáját Kállay rektor, majd ezekkel a szavakkal fejezte be költői szépségü beszédét:

— Az Isten jön! Jó ezt tudni annak, akit elcsüggesztenek a mai világ eseményei. Jó tudni, hogy nem az az utolsó feladat, amit a világ ad ma a kérdésekre. Egészen máskép fogja megoldani Isten ennek a világnak kusza történéseit, amelyeket az ember keze bünösen összegabalyitott. Ez biztosan meglesz, mert Ő mondotta: „Én eljövök és mindeneket ujjáteszek..."

A kollégiumi kántus énekelt, majd dr. *Révész Imre* tiszántuli református püspök végezte a felszentelést. Ihletett imájában Isten áldását kérte az uj templomra, amely az ősi magyar Sionon épül.

— Folyik a vérözön s folyik a vér ifju magyar szivekből is... — mondotta többek között. — Jöjj, Te erős, hadakozó Ur és Te parancsolj az emberi erővel már meg nem állitható sátáni halálgépezetnek, hogy ne a vérözön átok-gyoma és gyülölettölgye csirázzon, hanem béke, szabadság, szeretet, jobb és igazabb magyar és emberi jövő zsendüljön.

— E végből áldd meg *nemzeti hadseregünket és annak legfőbb Hadurát, a Te választottadat.* Áldd meg tanácsadóit, áldd meg e hazának minden fiát és leányát, hogy egyek lehessünk földi édesanyánknak, az ezeréves magyar hazának szolgálatában.

A templomszentelő istentiszteletet a Himnusz zárta be.

Az uj templom

Az új egyetemi templom, amely Debrecen tizenegyedik református temploma, ma Magyarország legkorszerűbb temploma. A hiveket — külföldi mintára — *900 személyes ruhatár fogadja.* A három hatalmas karzattal rendelkező templomba több, mint *másfélezer hívő fér be.*

Mindenkit lenyügöz a pompás belső térhatás. Az ülőhelyek *legyezőszerűen* vannak elhelyezve, nincs egy hely a templomban, ahol ne szemben ülne a hívő a szószékkel. A tervezés *Borsos József* műszaki tanácsos érdeme.

Az egyszínű falakba vágott üvegablakokból árad be a fény. *Bibliai ábrázolásaikkal* megragadják a szemet. *Csikesz Sándor*, az egyetem néhai nagyhírű teológusprofesszorának elgondolásai szerint készült a negyvennégy színes ablak. Valamennyi ablak tervét *Haranghy Jenő* készítette. Az ablakokat kivülről homályos üveg fedi. A két üvegréteg között van az esti megvilágitást szolgáló 3200 villanykörte.

A berendezés magyar motívumokkal ékes. Különösen szép a mennyezet magyar népművészetű mintázata.

A templom alatt van a templomház. Ebben helyet talál az egyetemi egyházrész lelkészi hivatala, lelkészi lakás, szeretetvendégségek tartására alkalmas termek stb. Van egy hatszáz személyt befogadó gyülekezeti terme is. A templomot légfütéssel fütik, szellőztető berendezése is van. A templom tornya 48 méter magas, a tetején elhelyezett kilátóról gyönyörű látvány az alatta élterülő város, a Nagyerdő zöldelő lombtengere és a távolban elnyuló Hortobágy. Félmillióba került a nagy mű. Helyét gróf *Teleki Pál* maga jelölte ki. Ennek érdekes története van. Az eredeti elhelyezési terv szerint az egyetemi telek sarkára került volna a templom úgy, hogy az *ott álló hatalmas, százados tölgyet* ki kellett volna vágni. Gróf Teleki Pál akkor még kultuszminiszter, lenn járt Debrecenben és megszemlélve a helyet, kijelentette, hogy *a tölgyi kivágásához nem járul hozzá.* Hiába kérlelték a mérnökök, nem engedett. A templomot *tíz méterrel hátrább* kellett megépiteni. A tölgy viruló zöld lombjaival ma is ott áll a templom előtt.

(pjl)

Pesti Hirlap 1942. máj. 19

A kormányzói pár jelenlétében tartotta ünnepélyes közülését az Akadémia

Herczeg Ferenc uj szinművéből olvasott fel — Kornis Gyula előadása századunk tudományának szelleméről

A Magyar Tudományos Akadémia vasárnap délelőtt tartotta százkettedik ünnepélyes közülését, amelyen megjelent *Horthy Miklós* kormányzó is a *Főméltóságu Asszonnyal* együtt.

József királyi herceg elnöki megnyitójában Kősösi-Csoma Sándor életét és munkásságát ismertette a nagy tudós és ázsiakutató halálának századik évfordulója alkalmából. Részletesen és elevenen rajzolta meg a magyarság nagy fiának hősi életét és küzdelmeit. József kir. herceg a továbbiakban az Akadémia jövő nagy terveire mutatott rá és közölte, hogy az I. osztály „Nemzeti Könyvtárban" foglalja össze a magyar irodalom nagy munkáit a legrégibb nyelvemlékektől fogva.

Voinovich Géza főtitkár terjesztette be ezután jelentését, amelyben nagy

jára fordult. A felvilágosodás és a francia forradalom kora után visszahatásként megszületett a romantika: a XX. század első évtizedeiben is a XIX. század racianolizmusára való reakcióként ugyanazok az eszmék, a világfelfogásnak ugyanazok a törzsfogalmai jutnak diadalra, mint a romantika korában, természetesen más korszerü árnyalatban. Meglepő, hogy a társadalom lelke hasonló történeti helyzetekben, milyen hasonló észjárással hat vissza. Mint a romantika idején, a világ és az élet irracionális mozzanatai ma is mind nagyobb figyelem és tisztelet tárgyai.

Az élet ösztönei és az érzéki szemléletek, a közvetlen látás és a fantázia, az érzelemszerü intuició és a dolgokba való közvetlen beleélés szembehelyezkedik a merő ésszel és nem akar benne feloldódni. Az addigi szigo-

kávéház. Vándor seriff.
Fűrész cápa.

e g é n y e k :

lt ellen. Őfelsége a hóhér.
e. A hetedik sikoly sziklája.
ete. A hét szomoruság lépcsője.

Válás és nőtartás.

em.

yosainknál árusitásra továbbra is ott marad, tehát ezeket

D N I V A L Ó K :

n, **postán** küldje be (ha nem adott el semmit, akkor is)
osan töltse ki, pontos számfejtésre és összeadásra ügyeljen.
yát az érkezéskor igazoltassa és azt velünk azonnal közölje.
be nem vehetünk.
vatában szabályozza és használja fel a példányigénylő leve-

at kedvezményes feladással (kg.-onként 2 fillér). regényeket
ttenda-fedőlap rovatait pontosan töltse ki, ne felejtse el a
itténda csomaghoz.
s észrevételeit külön levélben közölje.
egmaradt példányokat március hó 10.-ig okvetlen adja pos-

árcius hó 10.-ig küldje be.
RÁN-nak meglévő nyomtatványait egyelőre felhasználjuk.

Haranghy Jenő

Haranghy Jenő termékeny és sokoldalú művész, aki az olajpiktúrában és üvegfestésben, mozaikmunkákban, grafikában és dekoratív tervezésben egyaránt tevékenykedik. Hol mint a ceruza és toll, a fehér papiroson futó fekete vonal kitünő mestere áll előttünk, aki könyvillusztrációkat, exlibriseket tervez nagy képzeletgazdagsággal, sok ötlettel és ügyességgel, hol a ma történelmének epizódjait veti jegyzőkönyvének papirjára megkapó közvetlenséggel. (Lovasvázlatok a kormányzó úrról.) Mint kiváltságos kompozíciófestő, kartonjai képről képre új és új stílust formáló készségre vallanak (a Műcsarnok új Szent István-mozaikja); széles elbeszélőkedv (bányászfreskók) és kifogyhatatlan ornamentális bőség (debreceni faliképek) van bennük. Művészetének értéktöbbletét magyar lelkisége adja, amely kedélyvilágában, kifejezőformáiban e faji ösztönök feltörő erejével él. Ez a „sűrű-magyarság" irányt jelölő reprezentatív feladatok megoldására képesíti Haranghyt és arra, hogy művészifiatalságunknak továbbra is gyümölcsöző indításokat adó mestere, irányítója legyen.

Pápics Zoltán: Őszi kiállítás. Uj Magyarság 1942. okt. 11.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Müemléke k Országos Bizottsága *úrnak*

Elnökségének,

B u d a p e s t.

IX. Hőgyes Endre-u 1

Haranghy Jenő

— **Virágvasárnap avatják fel a renovált debreceni »vörös templomot«.** *Debrecenből* jelentik: A Kossuth uccai úgynevezett *»vörös templomot« megújították.* A református templom belsejében *Haranghy* Jenő freskókat festett. A renoválási munkálatok elkészültek s a templomot Virágvasárnap *Makláry Károly püspök avatja fel.* Az ünnep délutánján egyházzenei hangversenyt tartanak, amelyen *Koréh* Endre is fellép. *Csikesz* Sándor professzor előadást fog tartani a hangversenyen.

Pesti Napló

1937. május. 20.

zat kormányhatósági jóváhagyást nyert

sával közli.

Budapest, 1925. évi ju

A kiadmány hiteléül:

irodavezető.

St. Sz.

Közp. nyomt. XXVI. cs. 1/a sz.

Haranghy Jenő

élet. arch.

Pipicskaź

140, 141. l.

Haranglay Jenő

I.

Rajzoktatás.

1943. IV. évf. 5. sz.

boríték.

ezüstözött réz, aranyozott részletekkel,
jában mandorlában Szűz Mária.
Mag. 205 cm.
Bécsi munka 1820 körül.
Úrményi Péter esztergomi kanonok (18
hagyatékából.
Lepold: Adatok 33. l.

EREKLYETARTÓ,
Szent Anna ereklyéjével, ón. Talpas.
Mag. 39 cm.
Bécsi munka 1820 körül.
Scitovszky prímás szerezte Bécsből.
Lepold Katalógus 246. sz.

EREKLYETARTÓ,
Nepomuki Sz János ereklyéjével, aranyozott ezüst.
Mag. 27 cm.
Magyar munka 1820 körül.
Jordánszky Elek esztergomi kanonok ajándéka, 1820 körül.

EREKLYETARTÓ,
Nepomuki Sz János ereklyéjével, aranyozott ezüst.
Mag. 33 cm.
Magyar munka, 1820 körül.
Jordánszky Elek esztergomi kanonok ajándéka, 1820 körül.

EREKLYETARTÓ,
több szent ereklyével. Empire stílű.
Mag. 27 cm.
Magyar munka, 1820 körül.

RE VASÁRNAP SZENTELIK FEL

Európa egyik legmodernebb református templomát Debrecenben

A villamos a Nagyerdő fái között suhan el. Egyszerre oldalunk mellé kerül a gyönyörű klinikatelep hosszú, fehér kerítése. Még két megálló s végállomáshoz érkezünk.

Az egyetem hatalmas központi épülete méltóságteljesen nézi önmagát a mesterséges tó víztükrében. Távolabbról barátságos villák és nyaralók tornyai. A központi épület mellett áll az első magyar református *egyetemi templom*. Belső elrendezésénél és felszerelésénél fogva *világviszonylatban is a legmodernebb templomépületek közé tartozik.*

A templom mögött a Nagyerdő fái sorakoznak fel. Közvetlenül a torony mellett hatalmas tölgy őrködik. Amikor megboldogult Teleki Pál gróf a templom helyének végleges kijelölése céljából Debrecenben járt, nem engedte kivágatni, hanem azt kívánta, hogy maga az épület igazodjék hozzá. *»Olyan lesz, mint egy bokréta a torony mellett«* — mondotta.

A Kollégium nagykövete

Szenes László, a templom lelkésze készséggel vállalkozik arra, hogy a *Református Élet* olvasótábora számára bemutassa a templomot, melyet május 17-én szentelnek fel. A templom alapkövét 1939-ben helyezték el. Amikor az első világháború előtt az állami Egyetem Debrecenben megkezdte működését s a Kollégium megértően lemondott addigi főiskolai oktatásáról, az Egyetem ezt azzal hálálta meg, hogy *magát a Kollégium szellemi utódjának tekintette*, a Debrecenben működő reformátorok szobrait elkészítette s az egyetemi templom számára az egyetem területén helyet biztosított. A templom megépítéséről a Kollégium négyszázados jubileuma évében döntöttek s az építéshez az *egyház, állam és város közösen hozzájárultak.*

A Kollégium elküldte most már *nagykövetét*, az egyetemi templomot, hogy az Egyetem állandóan a tiszántúli magyarság *szellemi anyaföldjére* emlékeztesse.

Visszasüt a nap

Fölfelé tartunk a lépcsőkön, melyek felett magas, karcsú oszlopok tartják a timpanont. Oldalt a finn tornyokra emlékeztető harangláb látszik.

Az *előtérben* csontszínű falak, fehér csőégőkkel, szemben öt kétszárnyú ajtóval, melyek a templomhelyiségbe vezetnek. Oldalt kétfelől izléses és praktikus *ruhatár.*

A templomban az első pillanatban szinte földbegyökerezik a lábunk a szokatlan, de mégis *barátságos* fényhatásra. Kétoldalról hatalmas ablakokon át az *aranysárga* szín árnyalataiból összeállított *magyaros üvegfestés* valami olyan különös *bronz* szint sugároz a levegőbe s az eredetileg zöldre fényezett masszív padokra, hogy feltétlenül a nyári viharok után, estefelé a felhők alól visszasütő napot juttatja eszünkbe.

A falak itt is csontszínűek, díszítés nélkül. Alul terrakotta színű falborítás, kőlapokból. A mennyezeten erdélyi ornamentika. A szószék a bejárattal szemben van; felette az orgona helye. A szószék előtt alacsony korláttal elzárt, kissé emelt rész az úrasztala, keresztelő medence, papszék és egyetemi tanárok ülőhelyei számára.

A hatalmas befogadóképességű karzat nagyszerűen van méretezve, senki sem érzi magát kakasülőn,

mint a legtöbb szerencsétlenül megépített karzaton. Itt barnaszínű, kényelmes, széles padok vannak.

Horasztika és akusztika

Ez a két idegen szó a *jól-láthatóság* és *jól-hallhatóság* törvényeit és kellékeit egyesíti magában. Ezek szerint épült ez a templom. Alaprajzát nagyjából háromszögnek, vagy még inkább kagylóhéjnak mondhatjuk. A keskeny rész felől van a szószék s előtte mindinkább nagyobb félívekben a padok. Minden gyülekezeti tag tekintete, ha előrenéz, a szószék fókuszában találkozik.

Minden debreceni teológiát járt ember tudja, hogy a nemrégiben elhunyt *Csikesz professzor* keze van ebben az alkotásban is. *Borsos József* főmérnök művészi terve volt az, amely a valóságba átvitte azokat a templomépítési elveket, amelyeket Csikesz professzor éveken át fáradhatatlanul hirdetett katedráján.

Most, hogy itt állunk a templomban, eszünkbe jut az a szép jellemzés, amellyel Kodolányi János jellemezte kevéssel ezelőtt egykori atyai barátját, Csikesz Sándort: *»Kemény ember volt, vasból öntötték. Családtalanul élt, de óriási családot teremtett maga köré... Félelmetes tudásánál csak hite volt félelmetesebb...«*

Ebben a templomban is családot szeretett volna összegyűjteni, az egyetemi hallgatók népes családját.

Beszélő képek

Minden színes ablak közepén, *egy kisebb táblában bibliai jelkép van;* nyitott biblia, Dávid hárfája, karácsonyi csillag, kettéválasztott tenger, bárka, tüzes nyelvek, égő csipkebokor stb. A homlokzati főablakon a *teremtés* grandiózus üvegfestménye: középen sugarakat lövellő Nap, körülötte az ősköd foszlányai között égitestek születnek, csillagok, üstökösök rohannak, sziklák emelkednek ki a tengerből, barlang szájából tűz lobog... A tervezés *Haranghy* Jenő iparművész tanár műve, a kivitelezéssel *Palka* üveg festő mester remekelt.

Ezekben is ráismerünk *Csikesz* professzorra. Ő irányította a debreceni Kossuth-utcai templom kifestését is.

Aki ismerte Csikesz professzort, menten felismerte benne a *képekben beszélő és gondolkozó* keleti magyar típusát. Prédikációi, előadásai tele voltak képekkel, — ő úgy gondolt el valamit, hogy *»megképzett«* az előtte. Innen értjük meg az ő különös előszeretetét a bibliai beszélő képek iránt. A padok közül mindenesetre nagyon hiányozni fog az ő alakja, amint jól ismert széles mozdulataival magyarázza, védelmezi az ő bibliai képeit, amelynek szinte magános terjesztője volt életében...

Templom és templomház

Maga a templom a szomszédos egyetemi épület első emeletével van egymagasságban. A földszinten van a *templomház*, ami a gyülekezeti termek összességét jelenti. Van egy 300 személyt befogadó előadóterem, ahol szeretetvendégségeket is lehet tartani s ezenkívül még *hat* kisebb-nagyobb terem bibliakörök, ifjúsági munka stb. számára. Külön tágas konyha is nyílik az egyik folyosóról, a tea stb. elkészítésére. Mosdó, mellékhelyiségek.

Első pillanatra, megvalljuk, valami labirintusban érezzük magunkat. Ennek az az oka, hogy az egyes termek között *hangszigetelésre* alkalmas folyosórészletek vannak. A világítás remek hatást vált ki minden folyosón. *A templomban nincsenek látható helyen égők, hanem a külső homályos és belső színes üvegek között van elhelyezve a falban a világítás, úgy hogy este is az ablakon át kapják a fényt.* Igy este is teljes fényükben pompáznak az ablakok. A fénymennyiség nem több a szokásosnál, tehát nem hívalkodó s nem túlzott, — de beépítéskor kb. *háromezer* kisteljesítményű villanyégőt helyeztek el az ablakok üvegjei között.

„Isten közelsége oly igen jó..."

A templomépület hátulsó részéhez szorosan csatlakozik a lelkészi, segédlelkészi lakás, hivatalos helyiségek, altiszt szobája stb. épületrésze. Ennek a résznek a pincéjében van a *gépház* négy helyisége, ahol az egyetemtől távvezetéken kapott gőz átalakul a lakások számára *melegvízfűtéssé*, a templomház számára gyorshatású *gőzfűtéssé* s a templomhelyiség részére *légfűtéssé*. Itt van elhelyezve az *automatikus légnedvességszabályozó*, továbbá a hatalmas *villanyventilátor*, amely egy alagúton keresztül *néhány perc alatt kicseréli a templom levegőjét.*

A lakásrészbe kívülről is vezet bejárat. A belépő első pillantása itt azonnal egy felírásra esik: *»Isten közelsége oly igen jó nékem.«*

Felszentelés után az egyházközség veszi át a templomot, amelyben vasárnap lesz istentisztelet az egyetemi egyházkörzet tagjai számára. A lábadozó betegek ide is eljöhetnek, számukra külön e célra szolgáló helyiségek is vannak. Az ápolószemélyzet a számára megállapított helyen szolgálati öltözékében is megjelenhetik az istentiszteleten.

Szorgalmi idő alatt felkért igehirdetőkkel, speciális *egyetemi istentiszteletek* is lesznek.

R. E.

HATÁROK

(1938 NOV. 4. ÉJSZAKA)

Láttad-e már árnyékodat,
amerre árnyékod kiterjed?
Árnyékot vet a búzaszál,
árnyékot vet a játszó gyermek,
árnyékot vet a lepke is,
ha rárepül halkan egy fára...
Árnyékot vet a szikla is.
Az árnyék az élet határa.

O mennyi árny tolong a föld
felületén, a tenger és a
Hold változásai között!
S a népeknek is van árnyéka.
Óriási árnyát a nép
dübörgő hullámként kavarja
észak s dél sarkai között...
S a határt a halál takarja.

Járjátok be határait
egymásnak s álljatok meghitten
a határok kapuinál!
Egy fűszálat is véd az Isten,
egy rózsa is védi magát,
egy csalán levele is éget.
Keressétek meg a közelt
s leljétek meg a messzeséget.

Mi mennydörög az alkonyatban?
A föld csendjét mi verte fel?
Alusznak a földben a holtak
s az élők lelke útra kel,
a testeket otthagyva mint egy
dobozt, hogy míg a Csillag áll,
kövessük a holtak példáját,
a folyton bolygó halált.

Mi mennydörög az alkonyatban,
mikor a csend száll fel örök
trónjáról a hajnal csillagáig?
Az alkonyban mi mennydörög?
Szekerek futnak át a térben,
lovak vágtatnak és merész
lángú szemek fényében reng a
lét titka, a kiterjedés.
Rohannak, amerre az égboll
új célra, új pályára ránt,
rohannak a Hold áldoztáig,
rohannak, hogy egy új határt
verjenek fel a föld porából...
Hátuk mögött az éj üget.
viszik fejük fölött a zászlót,
viszik kibomló vérüket.

Gulyás Pál

MOHÁCSY Pál a reformátusok szabója — IV., Múzeum-körút 11. (Tel. 383-548) — még mindig kitűnő szövetekből, legjobb kivitelben **készít férfi polgári és magyar ruhákat!**

Bőrönd, finom **bőráru,** divatos **női táska** minden színben, nagy választékban **Fanta** bőröndös mesternél, Budapest, VIII., Baross-utca 5. Telefon: 136-137

Rókák! Nerzek! Bolerók! Áraim **olcsók!** Minőség **alegjobb!** SOMOGYI SZŰCSNÉL, Kossuth Lajos-utca 13, félemelet

A TŰRŐ ASSZONY

„...vele tűrök, vele szenvedek...“

Az egymással és egymásért való tűrést és szenvedést mindkét fél kölcsönösen megigéri egymásnak a házasságkötéskor. Ezért a fenti címet nem elfogultságból írtam fel. Tudom, hogy vannak férfiak is, akik nagy béketűréssel hordozzák házaséletük sokszor roskasztó keresztjét. S mindazt, amit az alábbiakban a férfiak ellen mondok el, tudom, hogy visszafordítva is bátran lehet állítani. Mégis, mivel az asszonyi élet szenvedéseit ismerem jobban, most ezekről beszélek.

A *tűrő asszony* nem azonos a boldogtalan asszonnyal, hiszen ez utóbbi éppen azért boldogtalan, mert még nem tanult meg tűrni. Boldogtalan asszonyt sokat találhatunk minden rendben és rangban lévők között. Boldogtalanságuk legtöbbször önzésből ered, abból, hogy ők a házasságban is mindig nyerni, kapni akarnak s mivel ez nem történhetett vég nélkül, csalódottaknak, kifosztottaknak, elhanyagolt, *meg nem értett* asszonyoknak érzik magukat. Minden asszonyélet sok szenvedést jelent, csak annak *elhordozásában* van különbség. A boldogtalan asszony panaszkodva, sírva, zúgolódva, sőt átkozódva viseli sorsát. A tűrő asszony szelíden, alázatosan, Krisztus nyomdokain járva hordozza keresztjét. Senkit se terhel panaszaival, nem búsít klnnyeivel, mert ő a dolgait nem emberekkel, hanem imádságaiban Istennel beszéli meg. Jelmondata: »Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít«. (Fil. 4:13.) Nagy erőforrások állnak rendelkezésére. A *hit*, hogy nehéz sorsát Isten akaratából kell hordoznia, az *igaz szeretet*, melyről tudjuk, hogy »mindent elfedez, mindent hisz, mindent remél, mindent eltűr.«

Mi az amit a házaséletben mindenkinek tűrnie kell? *A másik élet*, amellyel sorsunkat összekötöttük. Amit Reményik így fejez ki:

»Botránkozásul vagyok én neked
S botránkozásul vagy te énnekem«.

Az együttéléshez nagy türelem, vagyis hordozó szeretet kell. Az apostol is arra int ‚hogy »szenvedjük el egymást«.

Szüntelenül alkalmazkodni valakihez, akinek más az ízlése, gondolkodása, talán érzésvilága is. Önmagam megtagadásával alárendelni kívánságaimat, akaratomat az övének. A szolgálatban személytelenné válni, egyéniségemet háttérbe szorítani, az egység kedvéért külön énemet feladni akkor is áldozat s néha fájdalmas is, ha egyébként szeretet és lelki kapocs fűz össze bennünket. Vannak erőszakos természetű, a másikat elnyomó, leigázó emberek is. Férfiak, kik ellenvéleményt nem tűrnek, kik mellett önálló véleménye nem lehet az asszonynak. Van, aki beleszól felesége minden dolgába. Se a háztartásban, se a gyermeknevelés körül nem járhat el saját gondolatai szerint az asszony. Nem ura egy fillérnek se. Jól tennie, adakoznia, felsőbb engedély nélkül még kis mértékben se szabad. Még szomorúbb a helyzet, ahol a hajthatatlan és zsarnok férj, kit meggyőzni semmi felől nem lehet, műveltség, vgy értelem dolgában alatta van az asszonynak. Mily lelki erőre van szüksége e nőnek, hogy el ne veszítse kedvét, mennyi szeretetre, hogy azzal tudjon hatni környzetében! Talán haragos, indulatos, durva is a férfi; akivel ugyancsk nehéz békességben maradni, mint az ótestamentumi Nábót, akinek életét és házat csak feleségének, Abigailnak okossága menti meg (l. Sám. 25.)

Hirtelen felgerjedésében sokszor cselekszik éktelnül az ilyen ember s a bajt az asszonynak kell ehárítani, megakadályozni, vagy javítani.

A rosszat csak jóval lehet megnyőzni, a durvaságot szelídséggel lefegyverezni. Aki a sértést sértéssel viszonozza, csak olajat önt a tűzre s nagyobb lesz a családi baj. »Az engedelmes felelet elfordítja a harag felgerjedését«. Vannak *gúnyolódó természetű férfiak*. Szinte örülnek, ha hibát találhatnak. Ha kifutott a tej, szóváteszik, pedig a háziasszony úgyis észrevette. Némely családban szokás az *ételek megkritizálása* s már a gyermekek is megszokják, hogy mindenre megjegyzést tegyenek. S a dícséret nehezebben jön ajkukra, mint a megrovás. Pedig a háziasszony maga is érzi, hogy sós a leves s a tészta nem sikerült úgy, ahogy szokott. Néha úgy ül ott szegény az asztalfőn, mintha *vádlottak padján* ülne. Le se akar menni a torkán a falat a befelé húlló könnyektől. Pedig reggel óta azon iparkodott, hogy mindenki tetszését kiérdemelje. Néhol e kedves, derűs együttlét idejét, amikor az asztalnál van mindenki, a családfő, aki ekkor ér rá vagy legalább is ilyenkor jut eszébe a gyermekek fegyelmezésére, ráncbaszedésére használja fel. Szegény anyának ismét úgy esik az ebéd, mintha háta mögé rakná a falatokat.

Vannak elhanyagolt, semmibevett aszonyok, kik, mint a bibliai Lea (l. Móz. 29:16.) reménykedve várják, hogy *uruk szeretete egyszer mégis feléjük fordul*. Még jó, ha mint Leát, őket is az anyaság boldogságával kárpótólja Isten. Még szánandóbb a nő helyzete, ha a férj azzal is megalázza őt, hogy nemtelen szenvedélyeknek hódol. Mit tesz ilyenkor a jó asszony? Nem keres igaztalan úton elégtételt, nem tépi szét hűsége igéretét. *Bele nem nyugszik*, hogy akit szeret, a Sátán hálójában maradjon. Harcol és imádkozik érte. Mert a tűrés nem passzív beletörődést, hanem aktív segítésre készséget jelent. Van hamis békesség is: »Az én se szólok, te se szólj«, vagy a »ha te úgy, én is úgy« jelszóval. Ez csak elzüllésre vagy tragédiára vezet. A nem nyelvvel, pörlekedéssel, de szeretettel megbocsátásra kész lélekkel küzdő asszony előbb-utóbb diadalmaskodik. Itt is igaz: »aki várni tud, sokat tud«. A legsötétebb bánatfelhők is elvonulhatnak, a családi boldogság visszatérhet s a türelmesen szenvedő elnyeri jutalmát. Bibliaórán a megbocsátó szeretetről, egymás gyöngéinek elhordozásáról beszéltünk. Egy fiatal asszony könnyezve szólt: »Ha nekem akkor ezeket is elmondta volna valaki, talán most is boldogan együttélhetnék az urammal.«

Nagy próbatétel a hívő asszonyra, ha az ura közönyös, vagy éppen hitetlen s emiatt nem lehet köztük lelki közösség s talán gyermekei se nevelődhetnek úgy Isten félelmében, amint az anya szeretné. De az evangéliumban ilyenkor is nagy biztatás van hogy az ilyenek feleségük magaviselete által Ige nélkül is megnyeretnek. Ismerek családot, hol a férfi fiatal korában szüntelen akadályozta feleségét a bibliaolvasásban, templombajárásban. Az asszony kitartó hite azonban didalmaskodott. Ma örömmel hallgatja a férj is a felolvasott Igét.

Amint a régi bölcs azt mondta, hogy halála előtt senkit se tartsunk boldognak, én azt merném mondani, hogy addig egy asszony se nevezze magát boldogtalannk, míg türelemmel, hittel, szeretettel, reménységgel és szolgálattal meg nem tette a magáét. »Mert mindaz, ami az Istentől született, legyőzi a világot és az a győzelem, amely legyőzte a világot, a mi hitünk« (l. Ján. 5:4.).

Nagy Ákosné

A JÖVENDŐ...

Mindig izgatta az emberek lelkét a jövendő kérdése. Mert ez aztán valóban kérdés. Mindig is az volt. Az életet a Teremtő úgy adta, hogy beleteremtette a titkot, a következő perc, a következő nap, a soha előre nem látható jövendő titkát. Eltompult lelkű emberek tudták ugyan élni a mának állati, tengődő életét, jövőt nem keresve, holnapra nem tekintve — »együnk, igyunk, holnap úgyis meghalunk!« — de aki gondolkozott és érzett, mindig azt kutatta, hogy miért és hová?

A holnapnak ez az izgató kérdőjele ránehezedik a szivemre. Már úgy beszélgetünk egymás között mi öregebb nemzedék, hogy nekünk már csak lesz, ahogy lesz, de a gyermekeinknek szeretnék valami jobbat. Közben nem tudjuk, mit is kellene tenni azért, hogy ez a jobb r e m é n y s é g g é, bizalommal várt reménységgé változzék.

Az Ige aztán eligazít. Különös dolgokat mond. Ime például: »A szelidek pedig öröklik a földet és gyönyörködnek nagy békességben.« Azután meg: »Akiket Ő megáld, öröklik a földet.« »Az igazak öröklik a földet.« »Várjad az Urat, őrizd meg az Ő útját és fölmagasztal téged, hogy örököld a földet.« Az egészet pedig bekoronázza ezzel az Igével: »A jövendő a béke emberéé.« Szinte sok is, ahogy ez mind együtt van a 37. zsoltárban.

Jézus pecsétet ütött rá a hegyen, ahol a boldogmondások között is ott van ez az Ige az ígérettel együtt: »Boldogok a szelidek, mert ők örökségül bírják a földet.«

A Bibliában vannak nehéz helyek, vannak ellentmondások, amikkel néha erősen viaskodik az ember. De az ellentmondások legsúlyosabb fajtája az, amikor az Ige bizonyságtételének ellentmond az élet és a tapasztalat. Kinek van igaza? Nyilvánvaló: I s t e n n e k l e s z i g a z a. Mert a jövendő az Ő kezében van. Ő a holnap Ura. Tervei nem rövidlejáratúak, céljait biztos eszközökkel éri el és »bölcs terveit megérleli«. A jövendő az Ő kezében van és annak adja, akinek akarja. És ha még úgy ellene mondanak is a mának és a világnak akármilyen keserves tapasztalatai, mégis csak Istennek van és Istennek lesz igaza. Ő küldött valakit, akiről már az ószövetségi próféta elmondotta a szép címet: »a békesség Fejedelme«. A mi Urunknak most is folyik a sereggyüjtése, harcolnak a katonái csudálatos fegyverekkel. »Vitézkedésük fegyverei nem testiek...« Győzelmük nem mai vagy holnapi győzelem. Tudnak várni, elcsendesedett szívvel, az Úrnak napjára. És közben őrzik a szívükbe rejtett kincset, a soha ki nem alvó lángot, a békességet. Óvék a jövendő.

B. A.

HÍREK A NAGYVILÁGBÓL

— **Mott János** a nemzetközi misszió tanács elnökségéről lemondott. Ezt a tisztet 1910 óta nagy odaadással töltötte be. Munkája eredménye folytán ma 31 nemzetet fog össze a tanács. Elnöki működése idején 80 országot járt be, mindenütt missziói tanácskozásokat tartott, s nemzeti keresztyén tanácsokat szervezett a munka kiépítésére. Ennek a tanácsnak a hatása ma megmérhetetlen, a missziói munka keretét jóval túlhaladta. Mott feladatát evangélista módjára töltötte be és az egyetemi és főiskolai ifjuságra is szerte a világon nagy hatást gyakorolt evangéliumi igehirdetésével. A missziói tanács ügyvezetését az új elnök megválasztásáig Baker püspök látja el, aki 20 éven keersztül működött egyetemi lelkészként Illinoisban. Később a metodista egyház püspökévé választották és több évet töltött Japánban és Koreában, a Hawai-szigeteken, ahol a metodista missziói munkát irányította. A japán és amerikai egyházak tárgyalásain igen nagy érdemeket szerzett.

— **Franciaország** megszállt területének reformátusai nemrégiben tartották Párizsban egyetemes gyűlésüket. Az elnöki jelentés beszámolt a nagy lelkészhiányról, amely jelenleg még az anyagi kérdésnél is égetőbb feladat. Elhatározták, hogy éppen ezért nőket is felvesznek egyházi szolgálatra és őket külön iskolában képezik ki, valamely diakonissza anyaház kötelékében. A tanítást a diakonisszák szervezete és az egyház által külön e célra kijelölt tanárok látják el. Felvetődött az a kérdés, hogy megfelelő műveltségű, nyugdíjas emberek nem vehetők-e fel ideiglenesen a lelkészi szolgálat ellátására. A mult évet különben anyagilag hiány nélkül zárták, a lelkészek fizetését mindenütt emelték, sőt a lelkészek még bizonyos kártérítést is kaptak a bombatámadásoktól sújtott területeken.

— **A presbiteri egyház campinasi** teológiáján evangélizáló mozgalom indult meg. Braziliának jelenleg 48 millió lakosa van, a lakosság száma az eddigi statisztikák szerint minden 23 évben megkettőződik, így nemsokára Brazilia a világ első latin állama lesz. A protestáns egyház viszont gyorsabban fejlődik a lakosság létszámánál is, így a jövőben még nagyobb befolyásra van kilátása. A nantesi ediktum korának kivételével soha még latin nép nem mutatott olyan érdeklődést a protestántizmus iránt, mint Brazilia jelenleg.

— **Braziliában** a protestáns egyházak nagy ébredésen mennek keresztül. Vasárnapi prédikációikat kb. hat rádióállomás közvetíti. Négy misszionáriusuk dolgozik az indiánok között. Rendszeres munkájuk van a börtönökben és a leprások közt.

Bertalanné keresztyén **bútorszalon**
(Baross-tag) hálók, ebédlők, kombinált szobák, konyhák, kárpitos-különlegességek. Fizetési kedvezmények. Állandó bútorkiállítás: **Budapest, VII, Rákóczi-út 82. I. emelet. Telefon: 223-128**

Harangly Jenő

Revai XXI. 416. l.

Haranghy Jenő

Révai XX. 352. 1

RÉ
NAGY LE

XXXII. évfolyam, 2. szám

Budapest, 1926. január 10.

UJ IDŐK

SZERKESZTI
HERCZEG FERENC

SINGER és WOLFNER Kiadása Budapest.

Ára 7000 kor

Harangly Jenő

AZ UJ IDŐK NAGY KEDVEZMÉNYE!

Kitünő könyvek, szép kiállitásban

200.000 koronás bolti ártól kezdődően hathavi részletfizetésre!

A világirodalom gyöngyei:

15 regény, 16 kötetbe kötve, aranyozott, díszes kötésben. Ára 1,200.000 kor.

Hall Caine: A tékozló fiu
Rider Haggard: Ő (She)
J. C. Heer: A havasok ura
Williamson: Az ördög sipja
Surányi Miklós: A nápolyi asszony I—II. kötet
Gyp: Napoleonette
Jack London: Farkasvér
Lagerlöf: A császár
Orczy Emma bárónő: A vörös Pimpernel
A. Fielding: A rejtély
Rider Haggard: Ayesha visszatér
Richard Voss: Királyi dráma
Szomaházy István: Meseváros
Sudermann: A róka-ut
Rider Haggard: Salamon király kincse

Surányi Miklós munkái

9 regény, 10 kötetbe kötve, egész vászonkötésben, dús aranyozással

Kain és Abel
A mindenható asszony
Szenthegy
Kantate
A nápolyi asszony
Két kötetben
A trianoni páva
Floriche
A mester
Domoszlay
Ára 800.000 korona

A világirodalom egyik legérdekesebb regénye

Dumas: Gróf Monte Cristo

4 kötetben, 1686 oldal, ára diszkötésben 455.000 korona.

Folytatása a

Világ ura

Szintén 4 kötetes regény, ára diszkötésben 245.000 korona.

Romain Rolland

Jean Christophe

Regénycíklus 10 kötetben. 5 kötetbe kötve.

A hajnal
A virradat
Az ifjú
A lázadás
Piaci vásár
Antoinette
A ház
A barátnők
Az égő csipkebokor
Az uj nap

Az 5 kötet ára díszes félvászonkötésben 805.000 korona.

Courths-Mahler regényei:

Ára elegáns, ízléses kötésben 2.500,000 korona.

A tengerszem tükre
Anyai szív
A látszat csal
A bükkös mélyén
A fogadott lány
Szeretlek
Csillagok felé
Lolo hercegnő
Warnstetten Lena
Bocsáss meg Lóri
Piros rózsák
Végzet
A konzul felesége
Éva
Az ő felesége
Liselotte házassága
A fejedelemasszony nyakéke
Bettina asszony fiai
A szép miss Lilian
A kertészék Katója
Az ő gyermeke
Diana
Két asszony
A szép ismeretlen
Akarom!
Becsületbeli adósság
Téved az ember
Griseldis
Egy asszony, két férfi
A három Randolf-leány
A herceg szerelme
A munka nemesit
Tiltott szerelem
Örök hüség
A glossowi dráma
Szent hazugság
Vergődő szivek
A szerelem diadala
Egy asszony, akit nem szeretnek
Retzbach urnője
Mit vétettem ellened?
Hütlen volt?
Tied vagyok!
Ó, ifju királynőm
Ki vagy?
Kriszta küldetése
Az ausztráliai

Croker regényei:

Ára díszes, egyöntetü kötésben 1.060,000 korona.

Hamupipőke
Angelika
A másik
A vándormadár
Bégum kincse
Az erdő gyermekei
Az ő családja
Balmaine kisasszony
Barrington Diana
Falu szépe
Két férfi
Mary
Kevély Katalin
A szép Neville kisasszony
Jogos büszkeség
Lismoyle
Női diplomata

Glyn regényei:

Halcione
Sphinx
Három hét
Guinevere szerelme
A boldogság felé
Ő tudja miért!

6 regény ára szép egyöntetü kötésben 300,000 korona.

Marlitt regényei:

A vén kisasszony titka
Bagolyvár
Gránátköves asszony
Aranyos Erzsike
Pusztai királykisasszony
Schilling-ház
Második feleség
Gizella grófnő
Tiszttartóék szolgálója
A kereskedelmi tanácsos házánál

A tiz regény ára egyöntetü, díszes kötésben 650,000 korona.

Ohnet regényei:

A bánya
Lise Fleuron
A vasgyáros
Pierre lelke
Sarah grófnő
Az örvény fenekén
A Croix-Mort grófnők

A hét regény ára egyöntetü, díszes kötésben 525,000 korona,

Megrendelési szelvény a boritók 4. oldalán.

UJ IDŐK SZERKESZTI: HERCZEG FERENC

XXXII. évfolyam, 39. szám
Budapest, 1926. szept. 26.

Kiadóhivatal Budapest, Andrássy-út 16. sz.

Ára 7000 kor.

Harangligy Jenő

Olvassa el a boriték negyedik oldalát.

Mire fizethet elő az Uj Idők olvasója a mellékelt befizetési lapon:

80.000	**koronával**	Az Uj Idők-re, negyedévre
95.000	„	Az Uj Idők-re, negyedévre és a Milliók Könyve három regényére
100.000	„	Az Uj Idők-re, negyedévre és Az Én Ujságom-ra, negyedévre, vagy a Százszorszép Könyvek három regényére
105.000	„	Az Uj Idők-re, negyedévre és a Magyar Lányok-ra, negyedévre
125.000	„	Az Uj Idők-re, negyedévre, a Magyar Lányok-ra negyedévre, Az Én Ujságom negyedévére vagy Az Uj Idők-re, negyedévre, a Magyar Lányok-ra negyedévre és a Százszorszép Könyvek három regényére
130.000	„	Az Uj Idők-re, negyedévre és az Egyetemes Regénytár sorozatára, negyedévre
145.000	„	Az Uj Idők-re, negyedévre, az Egyetemes Regénytár sorozatára, negyedévre és a Milliók Könyve regényeire, negyedévre
150.000	„	Az Uj Idők-re, negyedévre, az Egyetemes Regénytár-ra, negyedévre és a Százszorszép Könyvek három regényére
160.000	„	Az Uj Idők-re, félévre

200.000 koronával előfizethet:

Az Uj Idők-re **negyedévre**
Magyar Lányok-ra „
Az Én Ujságom-ra „
Egyetemes Regénytár-ra „
Milliók Könyvé-re „
Százszorszép Könyvek-re „

Vagyis **200.000 koronáért** ellátjuk egész családját három hónapon keresztül folyóiratokkal és küldünk Önnek, kilenc elegánsan kiállított, müvészi és érdekes regényt.

Október—decemberi negyedévi programm:

A Magyar Lányok közli:

Bónyi Adorján uj regényét, Altai Margit forditásában Jean Webster, a „Nyakigláb apó“ szerzőjének: „Erre csak Patty képes!“ cimü bájos ifjusági müvét. Sok elbeszélést, verset, cikket. Tutsek Anna a szerkesztői üzenetekben ad utasitást fiatal olvasóinak apró, ügyes-bajos dolgaikban. Sok kép disziti a lapot.

Az Én Ujságom közli:

Ifj. Gaal Mózes és James Methew Barrie regényeit. Peter Pan nevét minden kis gyermek ismeri. Kedves kalandjait folytatja az Én Ujságom-ban. Sok mese, sok kép, játékok, rejtvények tarkitják a lapot. Külön rovat szolgál a szülők segitségére a kicsiny gyermek szórakoztatásában. Gaal Mózes vezeti a szerkesztői üzenetek rovatát.

Milliók Könyve közli:

Csathó Kálmán, Arnold Bennet és Henry Harland regényeit.

Az Egyetemes Regénytár közli:

A „Szerelem“ szerzőjének uj regényét, Elvestad: Életre-halálra cimü izgalmas regényét és Erdős Renée finom szerelmi regényét.

A Százszorszép Könyvek közli:

Farkas Imre, Dobosi Pécsi Mária és Tutsek Anna uj regényeit.

Kérjük olvasóinkat, jelezzék a befizetési lapon, hogy az előfizetési díjon felül küldött összeg mire szolgál

Olvassa el a boriték negyedik oldalát.

Olvassa el a boriték negyedik oldalát.

Haranghy Jenő

A grafikai szakképzés eredménye engem távolról sem elégített ki, pedig látom benne a kitűnő Haranghy Jenő erőfeszítéseit. Ez egy külön kis szakmai történelem. Helbing mester évekig biztos őre volt itt a szakszerűségnek, s ha rendszerét az idő itt-ott túlhaladta, igyekezett a korszerűsödés tempójában az akadémiai késedelmet a tőlete lhető minimumra csökkenteni. Haranghyt régi szálak fűzik ehhez a szakképzési ágazathoz — de talán kevesebb a gyakorlati jelen és igen gyenge lábon áll mellette a szakképzési segédgarnitúra — nem szólva a teljesen kimerült műhelyadottságról. Pozitív erők kellenek ide, nem pedig jóakaratú pepecselés. Lehetetlennek és megengedhetetlennek tartom azt a silány képesítő eredményt, amit ez a szak itt felmutatott. Ez amellett bizonyít, hogy a bajok már évekre nyúlnak vissza. Az alapképzésnek ugyanolyan korszerűnek és egészségesnek kell itt is lennie, mint akár a plasztikai szakon beiktatott új rendszer, vagy a később tárgyalandó építőiparművészképzési nagyszerű korszerűsödésnél. Alaposan ismerni kell itt is az iparművészeti lehetőségeket, követelményeket, s tudni is kell azokat. Satnya előképzettséggel tíz Haranghy sem mehet sokra — pedig Haranghy érték és érték lehetne tanári munkája is — de így csak meddő későbbi fele ennek a szakképzésnek. Sok minden kell előbb, hogy életrevaló szakművészek kerülhessenek ki innen. Ennél a szakmánál is kívánatos egy alapos és a szakot realizáló reform keresztülvitele. Képzelt előjogok és egyszerű jóindulat itt évről-évre csak nagyobb fiaskót vallhatnak. Alig hiszem, hogy az élettel szemben feltétlenül fennálló felelősséget mindezekért az intézmény vállalhatna.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1938. 154. l

Haranghy Jenő

H a r a n g h y J e n ő könnyed franciássága a La-Fontaine-mesék illusztrációinak a régi iskola nemes hagyományainak nagyon alapos felkészültségű és egyéni folytatása. Más metszeteinek súlyos, tömör íze, robusztus megmunkálása, temperamentumos anyagkezelése sajátos magyarosságot ad annak az egyénies természetelvűségnek, melyben Haranghy nem annyira az expressziót, mint a szabatos formaigazságokkal elért szuggesztívitást keresi.

Rosner Károly. A magyar fametsek két évtizede
Magyar Iparművészet
1930. 221. l.

Haranghy Jenő : Karácsonyi üdvözlet. (Fametszet)

B. Sós Rezső = Modern magyar könyvgrafika
MAGYAR MŰVÉSZET 1938. 347, 350 l

művész, mint grafikus a modern magyar barokkdíszítőstílust teremtette meg. Fínom ízléssel és mérséklettel egyesítette a Rákóczi-korszaknak, a magyar népies barokk virágkorának és a biedermeiernek, „a táblabírák idejének" archaisztikus motívumait, a régi magyar könyvnyomtatók nemes hagyományait a ma, az „új tárgyiasság" korának tiszta, egyszerű formáival. Kozma kis könyvjegyei és szignettjei a legjobbak a maguk nemében.

A háború megsemmisítette hazánkban a kisgrafika iránti érdeklődést, csak a 930-as évek elején indult meg új mozgalom, lobban fel a gyüjtőkedv lángja, lelkes és áldozatkész művészbarátok új híveket szereznek, számosan java művészeink közül tudásukat és tehetségüket áldozzák a könyvjegynek és alkalmi grafikának.

A nemes klasszikus *rézmetszőművészet* egyetlen képviselője nálunk ma *Horváth* Endre, virtuóz technikával dolgozik. Mesterművei úgy tiszta plasztikus alakjai, mint díszítő elemei révén a világhírű bécsi Cossmann-iskola legjobb alkotásaival felérnek. Az eredeti grafika legtöbb mai magyar mestere a *rézkarc* és a fametszet terén működik. *Vitéz Bajor-Bayer* Mai nagynevű grafikusaink között még számosan vannak, akik alkalmilag egy-egy könyvjegyet, újévi üdvözletet stb. karcoltak, így *Végh* Gusztáv, *Kmetty* János, *Komjáti* Gyula, *Markó* Lajos, legújabban *Pohárnok* Zoltán, *Drahos* István (Szentes), *Nagy* Árpád (Csongrád), *Sterbenz* Károly (Sopron) tűnnek fel kisgrafikai alkotásaikkal. Divatba jött minálunk is a karácsonyi és újévi üdvözlőlap: legtöbbször színezett karcok, népi jelenetekkel vagy népviseletekkel, stilizáltan vagy a valódi népművészet utánzásaként. Legkedveltebb és legkeresettebb képviselői *Barta*, *Falussy*, *Koppány*, *Pekáry* és *Pohárnok*, *Dallos* Hanna és *Mallász* Gitta.

A *litográfia* a mai magyar kisgrafikában csak alárendelt jelentőségű. *Szűcs* Pál rézkarc mellett gyakran használja, *Gedő* István itt is hű marad a magyar Poulbot névhez, így kedves gyermekkönyvjegyein. *Kolozsvári* Sándor korábban a színes neobarokk-biedermeier formanyelvét alkalmazta, majd a német expresszionizmus és a neoprimitív fametszet stílusát, manapság pedig újabb kőnyomatos lapjain

[2] V. ö. Soó: A mai debreceni grafika. Debreceni Szemle 1935. Ismertetés: Magyar Művészet 1935.

Haranghy Jenö

wód
l

Rosner Ungarske
15. l.

könyv és papírkereskedő
könyvnyomda és könyvkötő
– CSURGÓ

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Haranghy Jenő

irod

z

Skexlib.

Nummularii officinarum V. 256.

Harangh Jenő

irodalmához

Soódebrai

22. l.

Thomas Mann

Tristan

Inhalt

12. 1.

Haranghy Jenő

A debreceni rézmetsző
deákok műhelye c.
köje a Déri Múzeumban

Repr. 172
201

Sör Vezető 206, 207. l.
242, 300

A magyar nyelvű ortu-
tár elrendelése
a debreceni ref.
kollegiumban (1797)
fenti festménye a
Déri Múzeumban

U. ott. 206, 207. l.

tana Adams-t másodiknak.
A nyugati részen levő teremben a bíróság elnökének és a biráknak az eredeti székei
. Kimélyitették lelkükben az igazságot, melyre legnagyobb szükség volt.
A keleti részen lévő nagyteremben, a tulajdonképpeni Indépendance Hall-ban,
n akkor izgalom fütötte a levegőt, minden ugy van, ahogy régen volt. Régi butorok,
ékek és az asztal, melyen a függetlenségi nyilatkozatot aláirták.
Mindenütt olajfestésü arcképek, az elnökök, államférfiak, biráké. Fejek, az öregség
ágos ezüstjével körülövezve. Kezükbe odaképzelem az átverhetetlen pajzsot. —
épendance Hall falain van a legtöbb elhelyezve, az elnöki szék és asztal mögött két-
egy-egy csoportban, négy sorban, tizenkettő egymás mellett, összesen huszonnégy.
m valamennyinek megvan az arcképe, akik aláirták a függetlenségi nyilatkozatot.
Az emeleti szobákban sok a kép. Amerikában jártunkban messziről is ráismerünk
Unió jeleseinek az arcképére. Philadelphiában Franklinnak és Penn-nek a képét
épten-nyomon ; ott az emeleti szobában őrzik annak a szilfának darabját, amely
irta alá Penn az indiánokkal kötött földvételi szerződést. Érdekes régi dolgok ezek.
A Banquet Room-ban két kép kelti fel a különös figyelmet. Az egyik, Márta, Washing-
ségének az arcképe. A másik kép Penn-t ábrázolja, amint aláirja az ujfent emlitet-
erződést. Ezeken kivül sok kép van még, angol királyoké, tengernagyok és tábor-
sokaké, akik a forradalmi időben szerepeltek. Van még több emléktárgy is, Washing-
templom-padja, pamlagja, nehezen lehetne valamennyi emléktárgyat felsorolni.
Az épület helyreállításával a padmalynak pusztulni kellett, azért az eredetinek a
üveg alatt őrzik.

Haranghy Jenő

A tűzoltódeákság kivonulása a tűzhöz, fenti festmánye a Déri Múzeumban, repr.

Sör Vezető. 201. l.

Iroda-szobák

Haranghy Jenő

A protestánsok tiltakozó gyűlése a császári patens ellen a debreceni Kistemplomban 1860-ban, fenti festménye a déri Múzeumban, repr.

Sőr Vezető 172. l.

Ugyanezt e múzeumban

Apafi Mihály erdélyi fejedelem debreceni látogatása 1681. szept. 10. e. festménye fentinek.

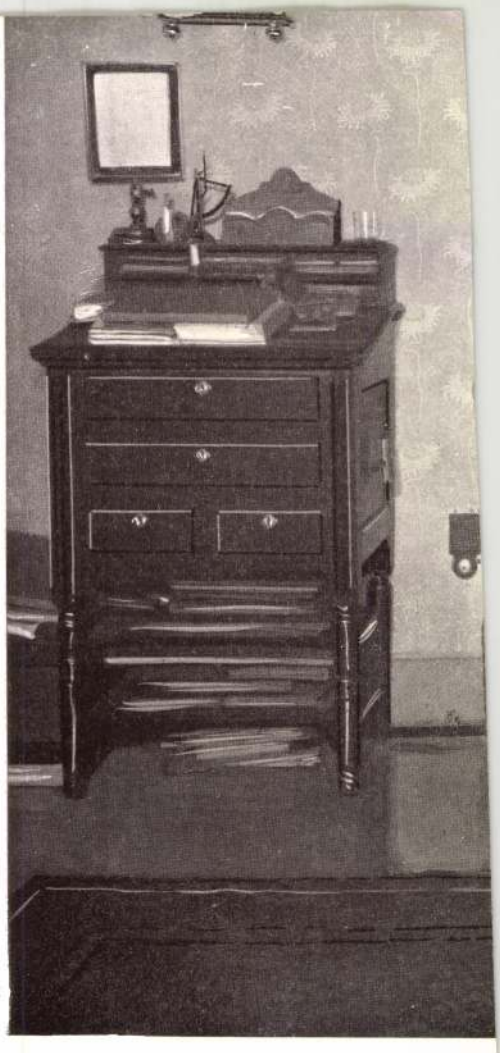

Haranghy Dénő

Csokonai illusztrációi
a Déri Múzeumban.

Sörberető 242. l.

BUDAPEST, 1911. január hó 28. 15. rendkívüli könyvaukciós szám.

VERÉSI KÖZLÖNY

TŐSÉG: IX., Lónyay-u. 30-32.
-u. 2.) Telefon: 187—965.

KIADÓHIVATAL: V., gróf Klebelsberg-u. 4.
Telefon: 110-106., 111—323., 111—349.

A M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁR

RVERÉSI CSARNOKÁBAN

(IX., LÓNYAY-U. 30-32. TEL.: 187-965)

árverésre kerülő

RITKA, RÉGI KÖNYVEKBŐL ÁLLÓ GYÜJTEMÉNY

Harangly Jenő

l.

Szépmüvészet

1940. 69. l.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Haranghy Jenő

Irod
2

Szépmüvèszet
1942. 263. l. (Mn: Őszi tárlat a Műcsarnokban)

Haranghy Jenő

l. Szépmüvészet

1943. 34. l.

Haranghy Jenő

graf. művére
Zrinyi - pitalom -

Szépművészet.
1943. 157. l.

Az előcsarnok falain Szt. Antal és kis Szt. Teréz
zaikképei — Perc Ferenc művei — ennek az ősi
nplomdíszítési technikának szépségét hamisítatlan
ztaságában mutatják.

De már innét szemünkbe ragyog Szőnyi Istvánnak,
magyar festőművészet egyik vezéregyéniségének
talmas freskója, mely a szentély falát egészen kitölti
alacsony lábazati csíktól fel, a falat befejező ablak-
ig. A falfestmény témája meglehetős heterogén
meket foglal magában. Krisztus diadala a mennybe-
netellel, művének diadala a keresztény Európát
galapító Nagy Konstantini látomással, a nyers hatal-
t vezeklésre kényszerítő Canossával, a szegény-
ndozással, a tudományok és művészetek felvirágoz-
ásával van jelképezve. A megszakítatlan egységbe
tett jelenetek külön irányban kifejlesztett távlatai-
l s az egyes csoportoknak a témától diktált külön
nkompozíciói egyelőre nyugtalanul hatnak, s nagyon
ezhetővé teszik az oltár sötét márványtömbjének
ányát. Bármennyire lehetetlen is azonban már most
gleges ítéletet mondani a nagy műről, annyit már is
ugodtan meg lehet állapítani, hogy annak egyes
szletei a legszebb falfelületek közé tartoznak.

A szentély padlóját Frinyi Géza rakta ki a régi
mai mozaikokra emlékeztető metlahimozaikkal. Világ-
sszürke alapon fekete és vörös kövecskékkel rajzolta
a művész az oltár előtt a Győr városát s lakosságát
képező képeket és címereket a város hódolatának
fejezéseként, míg az oltár körül, az apszis zárófalával
rhuzamosan két félkörben a zodiakus jelképei az

Haranghy Jenő

az alábbi temető ravatalozójának jobboldali helyiségében levő falképet fenti festette. Repr. a 287. lapon.

A keleti ravatalozó festett üvegablakait fenti terverte –

Repr. u. o. a 284. lapon.

287 Tér és Forma. 1932. 283. l. (A debreceni új köztemető és építményei)

Véggel

Haranghy Jenő

falképei és üvegablak
tervei a Britannia
szálló kávéházában
és étterméiben.

Repr.
Tér és Forma
1933. XI – XV. lap.

Haranghy Jenő

cikk

Tóth B. László:

A magyar iparművészet a világpiacon.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1933. 202. l.

Harangky Jenő

Wesselényi Miklós
az 1834-iki erdélyi
országgyűlésen bemu-
tatja a saját gyors-
írói által készített
naplót, Jenti
festménye
Repr-

Uj Idők
1928. II. 313. l.

Py 74.

...ne.

~~meghalt~~ Veronában 1674-ben.

...izből még kiálló hegyen, T férfiak, nők, ...
...ás tehén szorultak össze. ~~Közülök egy~~ A férfiak
...l kezeive bomlva várja sorsát. Mellette a
...ő gyermekét szorítja magához, egy férfi pe-
...mit a ló kimeresztett szemekkel néz. Mö-
...u, melyek egyik elszáradt ágán ~~egy~~ fia-
...átkarolja. A többiek részint menekülni
...keszegnek. Jobbra a vizen bárka uszik,
... erős férfi kezeli az evezőt. Az égbolt felhős.

...45:61 cm.

~~[illegible]~~
...áplo ajándéka

Haranghy Jenő

Bűvész, rajz

repr.

Uj Idők

1928. II. 708. l.

Rg. 79

ndi festő.

áiadból.

ész.

fellobogózott,
tengeren két (három-árboczos hájó
ral. ~~[illegible]~~. Az
lait bevonta, már míg a másiknak meg csak
adt, ~~[illegible]~~ kifeszítve. Jobbról a habok felett
röpköd; a hátterben (~~[illegible]~~ körepütt egy háromár-
, három kissebb hájó ~~[illegible]~~ tűnik fel;
ig felhők tornyosodnak.

, méretei 37·5 : 62 cm.
r János Lápló ajándéka.

Haranghy Jenő

1935-ben a Magyar Képzőművészek Egyesülete (a dorogi bányászotthon disztermének freskókartonjait a Neuschloss-Knüsli Kornél dr.-nak emlékére alapított bronzéremmel tüntette ki.

Uj Magyarság 1935. nov. 26. (A Képzőművészek Egyesülete kiadta az 1936-os érmeket.)

Haranghy Jenő

Zürcher Volkszeitung

1924. jun. 7.

(Kunstsalon Wolfsberg.)

Haranghy Jenő

wód

Ibl Ervin: H. J. új
falképei. Bpesti
Hírlap 1938. datum
Levagna Jan. 15
Britannia - szálló-
beli képei -

3680

7·

14·00

550·07

210f·26
677·18
887·44
2
1774·88
550·07
2325 ~~96~~
5
11625 2
1

2280·76
5
101,50·0

56000

64·547·58
7·681·50
72229·08
14·000
86229 08

Haranghy Jenő

Irva

Ybl Ervin

Képzőművész.

Bpesti Szemle

1926. febr. 582-4.

303.1

Haranghy Jenő

** A „Kéve" művészegyesület tagfilletménye. A „Kéve" művészegyesület idei tagfilletményül *Haranghy* Jenő festőművésznek „Pányvázó csikós a Hortobágyon" című rézkarcát adja minden pártoló tagjának. A rézkarc Haranghy leglendületesebb alkotásai közé tartozik. A puszta vad lovainak száguldását érzékíti meg rajta megragadó módon.

Ujság
1927. máj. 29.

694

nézve. Rövid haja ősz, szemöldöke s szeme
leberetvált. Nyakravalója felett piros sza-
a rendcsillag felett két érdem keresztet hord.
kabátjának gallérján a paszomant tolgy-
köpenye piros.

szonra, méretei 62:47 cm.
i ereklyemuzeumból. 107/95. № 186.

107/95: 186.

Haranghy Jenő

** **Haranghy Jenő ujabb rézkarcai.** Haranghy Jenő, a gazdag képzeletü illusztrátor és festő legujabb rézkarcainak egy sorozatát bemutatja most a Magyar Rézkarcoló Mühely (Dorottya-u. 12) helyiségében. Haranghy, akár ecsettel dolgozik, akár egyéb eszközzel, mindig a nagy lendület embere. Óriási temperamentum feszegeti, mely ha elszabadul, hatalmas erővel szánt végig vásznon, rézlemzen, papiroson. A rézkarcolás meghitt müvészetének keretében sokszor el sem fér ekkora lendület. Vaskosan hat benne, a fény-árnyékjáték finomságainak világában. Mégis az «Apokalypsis» cimü nagy lapját kell kiemelnünk a többi közül, mert legteljesebben kifejezi Haranghy lényét. Megkapó még «Középkor», «Cirkuszlovak», «Igáslovak» cimü karca is, noha rajtuk nem éppen anyagszerüen bánik müvészük a karcoló tüvel és rézlemezzel. Ezek a munkái inkább tollrajzhatásuak. Ha egyszer teljesen elmerül majd Haranghy a rézkarcolás müfajába és ráérez gazdag lehetőségeire, az eddiginél is különb eredményekre lesz képes. *(e. a.)*

Ujság. 1926. dec. 12

977. Ismeretlen ~~festő~~ mü
A XIX. századból.

~~977.~~ II. Ulászló~~érme~~.
és sima kapniájú, de egyoldalú
~~Egyoldalú ke Kerek medaillon~~

(Mellig, kissé jobb
lózott sapkája gyöngyös, h
lik, bajusza és szakálla l
ló gallérját gyöngyfüzér s
gyöngysor, prémgallérú pal
Körirata: ⊥ VLADISLAVS·CAZIM
BOHEM: ZC·REX·1517 ~~Hátlap~~

⊥ az emelkedett perem és a vonalkör közöst

Czinnérem, átmérői l
Vétetett 1905: IV. 3
(392-905)
Elszámoltatott 1905:
Az elszámolás elfoga
alatt (1035-905).

Haranghy Jenő

Új Magyarság

1940. szept. 14.

* **Szent István a művészetek istápolója.** A műcsarnok oszlopcsarnoka feletti háromszögbe a képzőművészeti társulat kezdeményezésére hatalmas mozaikot készülnek elhelyezni. A mozaik tervét, amelynek tárgya Szent István, mint a művészet istápolója, Haranghy Jenő festőművész nyujtotta be a főváros szakértő bizottságának. A bizottság a terveket minden tekintetben megfelelőnek találta és azokat kivitelre elfogadta.

An die Redaktion

Gentlon István

úrnak
úrnőnek
Szerkesztőségének

Bpest

IX. Högyes Endre u. 10

Haranghy Jenő

~~Vas. Ujs. az~~ Uj Magyarság

képes mell. 1938. máj. 22

4. Haranghy Jenő: A Műcsarnok Szent István mozaikjának részlete.

Haranghy Jenő

~~Vasárnapi Újság~~. Új Magyarság
Kijes mell, 1937 I. 24.

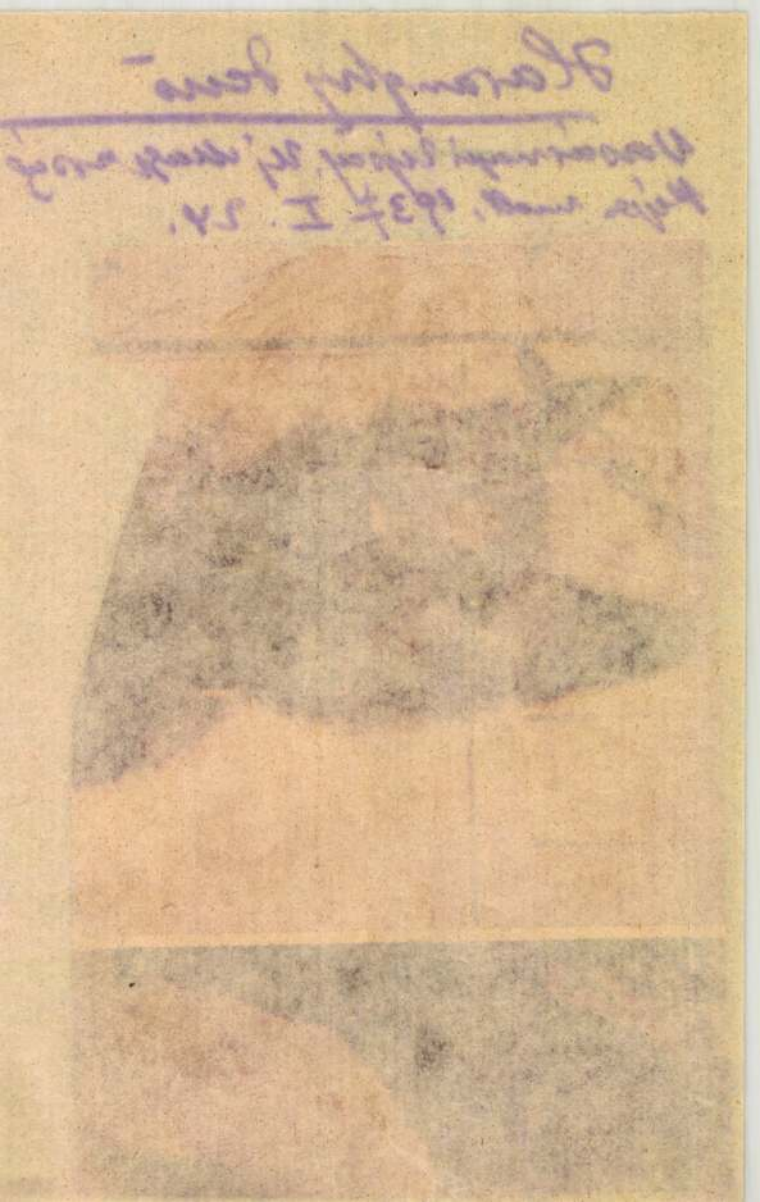

Haranghy Jenő

Új Magyar Idők
1935 január 13.

Harangfy Jenő:
A mamut és a tarifa

vét magyarosan oldotta meg: a tervezőt az erdélyi népművészet egyénien jellegzetes motivumai inspirálták. Ezeket a népművészeti elemeket a tervezőnek sikerült nyugodt, harmonikus építészeti egységbe foglalnia. És nemcsak az épület építészeti formakiképzésében, de színezésében is egyéni és jellegzetesen magyar művet alkotott.

Az épületnek alaptónusát a klinker-téglának sötétbarna tónusa s az andesitkő-lábazatnak feketés színe adja meg, — de az épület mégis színes... Színes s kékeslila hatású zománcos cserépfedés, amelynek két sora kékes, egy sora pedig vörös selymesfényű anyagból készült, mely két ellentétes kontraszthatású szín a távolból igen jó hatást kelt. A klinker-tégla is színes, mert itt-ott zöldes-sárgás, sőt vöröses-színű téglák is vannak a komor, mély tónusú klinker-téglába vegyítve, amelyeket pedig a főbejáratoknál valódi, tiszta aranyzománcozású klinker-téglák tesznek még változatosabbá.

A ravatalozó és krematórium épületét annak építőanyaga teszi jellegzetessé. Ez a kiváló építőanyag lett a magyar alföld építőköve, mely emberkéz munkájával készült és tűzben nemesedett meg! Az összes felhasznált anyagokat az alaptól egészen a tetőig, Debrecen város téglagyára gyártotta és szállította. Igy tehát teljes elismeréssel kell itt is megemlékeznünk a gyárnak immár országoshírű készítményeiről, me-

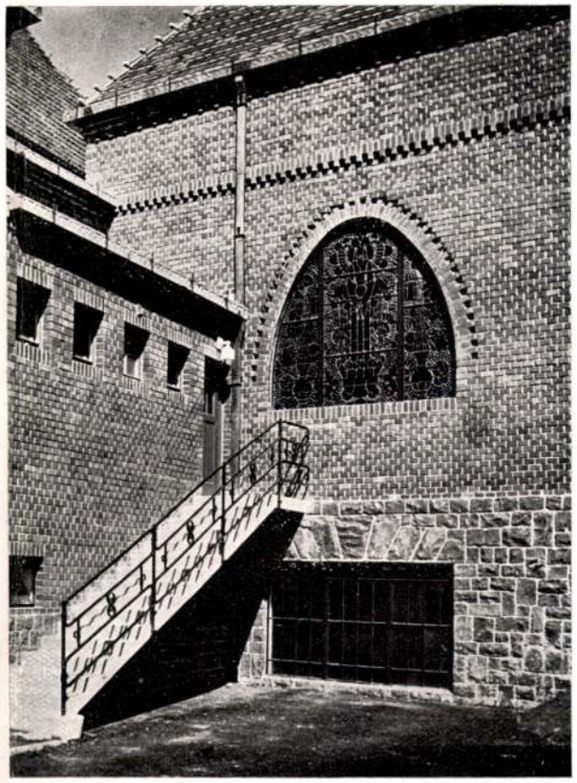

A hátsó homlokzat részlete Foto Seidner

lyekre Debrecen városa nagy büszkeséggel tekinthet.

Az épület architektonikus megoldását a klinker-téglának építőanyaga adta meg, amelynek a tervező változatos formaképzést tudott adni. A tetőzet ácsmunkáján, az épület asztalosmunkáján, valamint a műkovács-, vörösréz- és bádogosmunkákon pedig székely népies formaképzések szerencsés megoldásait láthatjuk.

A tervező-építésszel karöltve, festőművészeknek és iparművészeknek — részben Debrecen szülötteinek — is alkalmuk nyílott, hogy alkotásaikkal az épület építészeti megoldását méltó módon kiegészíthessék. Debrecen város műértő, lelkes polgármesterét és a városi tanácsot illeti az érdem, hogy az épület így belsőjében is előkelő és teljesen befejezett művészi összhatást ad: monumentális freskók, színes üvegablakok egészítik ki. Az épület felszerelési tárgyainál pedig az iparművészet is szóhoz jutott.

Igy a középső ravatalozó-helyiség freskóját ifj. Kovács János festőművész készítette, a jobboldalit pedig Haranghy Jenő festőművész-tanár a baloldali Holló László műve. A legkisebb szertartási teremnek két nagyszabású és három kisebb üvegmozaik-ablakja pedig dr. Baloghné Kokass Klára művészetét dicséri. Az épület külső részén pedig Toroczkai Oszwald festőművésznek jutott tér az alkotásra. A ravatalozóépületben elhelyezett freskók közül igazán mo-

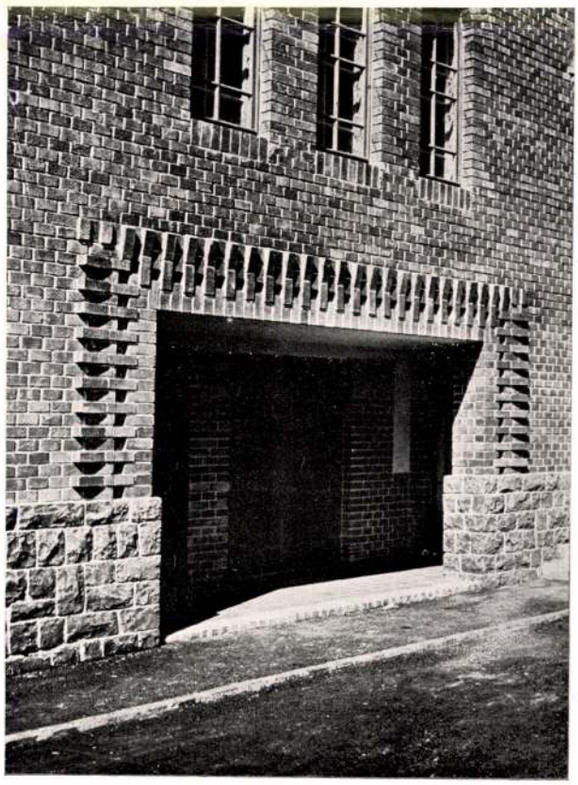

A krematórium-épületrész kapuja

Haranghy Jenő

Haranghy Jenő: Festett üvegablakok a keleti ravatalozóba
Gemalte Fenster im östlichen Aufbahrungsraum.

Foto Liener

A debreceni krematorium
festett üvegablakai -
Teréz Forma. 1932.
284-87 képes

Harangky Imre

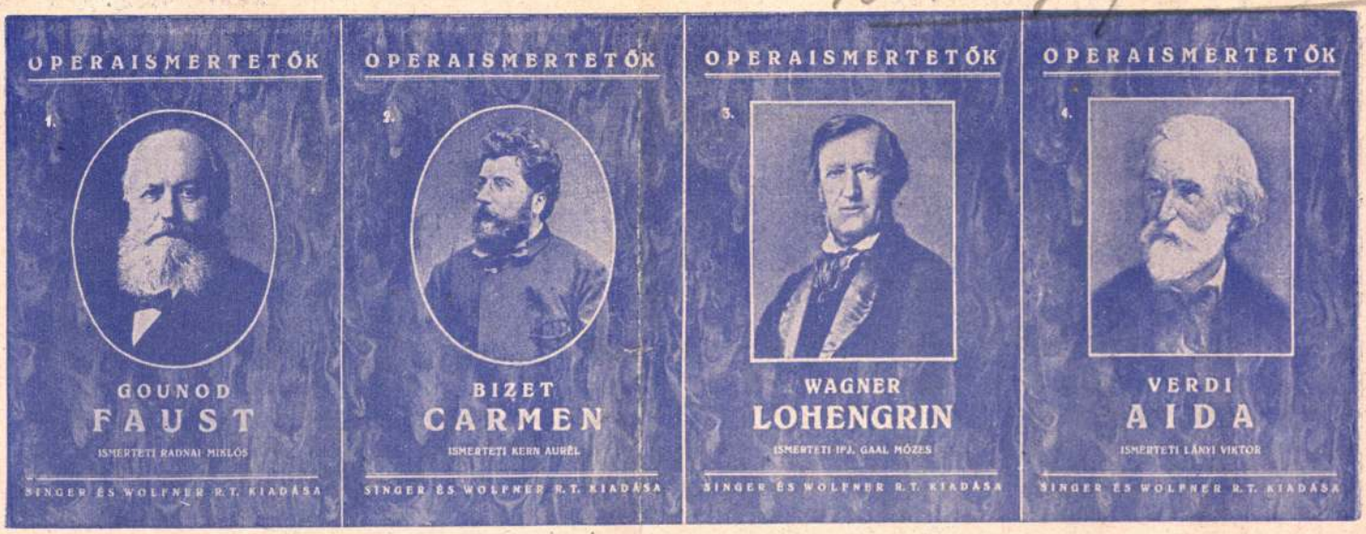

Megjelentek a közönség által keresett uj

Operaismertetők

Egy-egy kötet ára, elegáns kiállításban, karton kötésben, a zeneszerző mélynyomású arcképével
1.— pengő.

A magyar kir. Operaház közönsége évről-évre tizezrekkel szaporodik. Miért? Mert az opera a legteljesebb művészi élvezetek egyike. A zene, a rádió révén, eljut a legkisebb faluba is. A budapesti Operaház előadását a rádió utján százezrek hallhatják. De az opera a legbonyolultabb művészi forma. Megértéséhez előtanulmányok szükségesek. A hallgató figyelmét kifárasztja az opera sokoldalusága: a zene, a cselekmény, a szinpad. Sok embert akadályoz az opera élvezésében az, hogy tájékozatlan.

Ezen segítenek az

Operaismertetők

amelyeknek minden egyes kötetét arra hivatottak irták és különös gondot fordítottak arra, hogy a hallgató idejében értesüljön a cselekmény minden mozzanatáról, de ugyanakkor [illegible] magyarázatok és a kottapéldák utján tökéletesen megértse.

Operaismertetőink pótolják a szövegkönyvet is, mert a legnagyobb részletességgel közlik tartalmát, de pótolják a partiturát is, mert az opera egész zenei anyagát lépésről-lépésre megvilágítja.

Eddig megjelent kötetek:

Gounod: Faust. Ismerteti Radnai Miklós.
Wagner: Lohengrin: Ismerteti: ifj. Gaal Mózes.
Puccini: Turandot. Ismerteti: Lányi Viktor.
Erkel: Bánk bán. Ismerteti: Radnai Miklós.
Bizet: Carmen. Ismerteti: Kern Aurél.

Sajtó alatt:

Verdi: Aida.
Wagner: Tristan és Isolde
Leoncavallo: Bajazzok.
Thomas: Mignon.
Mozart: Figaro lakodalma.
Poldini: Farsangi lakodalom.
Goldmark: Sába királynője.
Mozart: Varázsfuvola.

Kérjük, küldje be kitöltve a borítékunk 4. oldalán lévő megrendelési szelvényt!

UJ IDŐK

SZERKESZTI
HERCZEG FERENC

XXXIV. évfolyam, 4. szám
Budapest, 1928 január 22

Kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrássy-út 16.

Ára 50 fillér

UJ IDŐK SZERKESZTI HERCZEG FERENC

XXXV. évfolyam. 2. szám.
Budapest, 1929 január hó 6.

Kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrássy-út 16

Ára 50 fillér

Haranghy Jenő

Beküldte már az Uj Idők előfizetési díjával együttesen az

	Kedvezményes előfizetési ára negyedévre
Egyetemes Regénytár	(4.— pengő)
Milliók Könyve	(1.20 „)
Magyar Lányok	(2.— „)
Az Én Ujságom	(1.60 „)
Százszorszép Könyvek	(1.60 „)
Az Én Ujságom könyvei	(1.20 „)

kedvezményes előfizetési díját?

Ha igen,

bizonyára megkapta már díjtalanul

Az Egyetemes Regénytár előfizetési ára fejében — *Leo Perutz: 9—9* című regényének első részét

A Milliók Könyve előfizetési ára fejében — *Mathers: Győzelmes Vénusz* c. regényét

A Százszorszép Könyvek előfizetési ára fejében — *Tutsek Anna: Nagymama naplója* c. ifjusági könyvét

Az Én Ujságom könyvei előfizetési ára fejében — *Gaal Mózes: Vasárnapi emlékek* c. gyermekregényét

Ezek a kötetek sorozataink decemberben megjelent kötetei, melyeket minden új előfizető megkap, aki az illető sorozatra előfizetett vagy előfizet.

Ha nem

küldte volna be ezideig a fenti sorozatok, ifjusági iratok előfizetési díját, beküldheti február 1-én is, csak az alábbi 1. számú szelvényt juttassa el hozzánk kitöltve, hogy az ígért regényeket díjtalan eljuttathassuk Önhöz.

Olcsó pénzért tiszta irodalom!

Az „Uj Idők" kiadóhivatalának

1. Előfizetési szelvény

Budapest, VI., Andrássy-út 16

Kérem részemre megindítani .....

.....*1929 január, február, március havára. — Az előfizetési díjat,*

..... *pengőt, február 1-én* .....*öm. Kérek díjtalanul befizetési lapot.*

.....

.....

---

2. Könyvrendelési szelvény.

Singer és Wolfner irodalmi intézet r.-t.

Megrendelem Önöknél a következő műveket — Budapest, VI. ker., Andrássy-út 16. szám.

.....

A..... kötetből álló művek ára összesen ..... P. mely összeg 192 .....évi

..... hó .....-tól kezdődően ..... pengős egymásután következő havirészletekben Önöknél Budapesten fizetendő. A szállítási levelezési és postaköltség engem terhel. A részletfizetési kötelezettség elmulasztása esetén a részletfizetési kedvezmény megszűnik és a könyvek a vételár kiegyenlítéséig a cég tulajdonát képezik. Tudomásul veszem, hogy a szállítás alkalmával az első részletet, csomagolást, szállítási költséget utánvéttel fogják felvenni.

Kelt ..... Állás és foglalkozás .....

Lakhely ..... Sajátkezű aláírás .....

Haranghy Jenő freskói a nótásteremben

A BRITANNIA

A Britannia-szálló földszinti részében a nívós fogadó minden kelléke, tartozéka együtt van: a hallal kapcsolatos belső, előkelő étterem és kávéház. Ez a régi törzsrész az 50 év előtti építkezés magja, nyugateurópai elrendezés miniatürje. A szokásos oszlopos, csilláros, süppedő szőnyeges jelvényekkel. Az ampiros szegmens-fém-üveg boltozat már az új gondolkozás irányába vág és így a 19. századi alapelrendezésben új ötletei vannak. Az utcai részen a kávéházi falak most öltöztek új ruhába: a falambériától a mennyezetig Haranghy professzor hatalmas gobelinjei, exotikus témák, angol barokklendületű, suhogó, harsogó vonalakkal, robogó formákkal megálmodott expressziója. Nem az új művészet emberének, hanem a történelem, a magyar mult szerelmesének és egy erőteljes művészi egyéniség költészete, mely még pregnánsabban érvényesül a csatlakozó polgári éttermi részek dekorálásában, megoldásában. A Szondy-utca felé helyes érzékkel helyi névből elinduló Szondy-söröző szó alkalom volt a történelmi gondolatkapcsolatokra. Itt találkozott az építtető Németh Aladár és neje lelkessége a tervező, Ziegler Sándor jókedvével és a megépítő Kollet József építész szaktudásával. A vendéglősfamilia Debrecenben már szívéből szakította a magyar szándékú „Bundás" étterem készültségeit. Nem tagadom, nem esik az új építészet fejlődésvonalába, a programmmenetébe a multjáró, visszatérő poézis. Helyesebben az ú. n. tárgyilagosság nem szereti ezeket a mellékterületeket, melyek a „lényeg"-ről elterelik a figyelmet. Csakhogy az utolsó húsz év meghozta az építészetfilozófia bátorságát, objektív ítélőszándékát, elfogulatlanságra törekvését. Tisztán látjuk az átfogó, nemzeteken felülálló összefüggéseket, széles időhatárok, korszakok erőfeszítéseiből kialakuló egyirányúságokat; célokat és eredményeket, ismétlődéseket, alaptulajdonságokat, végül a lényegesen emberi gyökérszálakat, motívumokat.

Hiszünk abban, hogy a mi időnknek megvan a nagy stílus korok lelke. De nem tartjuk megkövesedettnek, nem tartjuk a laikusok beavatatlanságából, a közepesek műveiből gépek lélektelenségébe, alapalakzatok egyszerűségébe, formalizmus sivárságába, sablongyárak szürkeségébe elveszettnek. Hiszünk a történelmi tanulságok alapján a változáslehetőségben, továbbfejlődésben. Tudjuk a ma jelentőségét: az alapfeladatokat a mi korunk tárta újra elénk az építészet körébe vágó alkotásoknak megszabva, első kötelességül, hogy a célszerűséget, a gazdaságos szempontokat tegye elsőnek, Azonban a mi el-

Tér és Forma
1933. 6. szám
47 XI–XV. lapokkal

Részlet a kávéházból Seidner foto

fogulatlanságunk ne menjen el némán az új irányba fejlődni nem tudók, a kísérletezők, a formákat keresők becsületes szándékai mellett. Alighanem így volt minden idők fejlődése, hogy a már elért és elfogadott nagy egységek mellett kisebb csoportok, egyének szándékai apró erekben, végeredményben a nagy vizek, folyamok, tengerek felé vittek.

A nemzeti hagyományok kinesestára tiszteletet parancsol, ihlet kondenzátor, azonban az önérzet, büszkeség mellé az észítélet áll és a tradíciót nem engedi a haladás kerékkötőjévé alacsonyítani. Könnyen elhomályosul a feladat világos megoldása, ha a kifejtés eszközeit a multból kérjük kölcsön, idegen korok gyönyörű sallangjai elborítják a témát. Amint a mult évek levéltakarója elnémítja a sarjadó fűszálakat. Tehát nem dogma nálunk a multtal szembenállás, csupán komoly félelem, tartózkodás és fegyelemvágy, hogy avatatlan kézben az elért eredmények elpusztulnak, úgy hogy másutt túlhaladottat viszünk tovább.

Milyen hosszú viták, mennyi meddő fáradozás a magyarosságra törekvés körül. A nemzeti és a nemzetközi helytelenül van ugyan itt szembeállítva, mert hiszen az egyéni, vagy a nemzeti a maga külön útján lehet épúgy a teljes tárgyilagosság jegyében fejlődésthozó, mint a kollektív és nemzetközi egy téves indításban fejlődésellenes. Ezzel azt mondom, hogy a jó tervező csak egyben köti magát: a feladat maradék nélkül helyes megoldásában. Az alappróbléma és nem külsőségek az első. Aki a környezet, helyi szokások, fajiság követeléseit viszi bele, a messzi tájékok eredményeit miért sajnálná itthon is értékesíteni. De a helyi kapcsolatot ne egy-

Britannia kávéház
Az átalakítási munkákat végezték:
Pink Béla és Rácz Márton
építészmérnökök
Lampart csillárok
Seidner foto

Kávéházi terrasz. A székeket tervezte Heisler József butorgyára Seidner foto

szerűen csak külsőlegesen értsék, csak az ornamentikával mindent elérni akarás, hibákat takarás gyakori tévedés.

Elbírálásánál tehát először azt nézzük, hogy az alapfeladat megoldása hogy sikerült a tervezőnek.

Részlet a kávéskonyhából. A kávéforrázó berendezést Harsányi A. cég (Tátra u. 12/a) szállította. Seidner foto

Egy magyaros szándékkal megkomponált étteremsornál azt nézzük először, hogy a funkcióknak megfelelően helyes-e a terv. A belső szervezet: a nyersanyag-bevitel, feldolgozás, az étel szétosztása és a hozzá kapcsolódó intern üzemmenet: a munkamenet, a fontossági sorrend, az ételkihordás, a tálalás, felesleges mozdulatok, akadályoztatás nélkül megy-e végbe? A vendégek bevezetése, az extern forgalom célszerűen van-e vezetve? A férőhelyek, a szellőzés, világítás, fűtés hogy van megoldva? Először és főkép ez fontos! A képek, a dekoráció, a forma és szín csak másodsorban.

Itt, mivel régi épületben, meglévő konyhabeépítéssel kellett számolni, érthető, hogy kényszer és félmegoldás rejtőzik néhol a szép burok mögött. De a tervező mindent elkövetett, hogy áthidalja a nehézségeket és igyekezett a funkciók irányába menni, azonban az étel így is sok lépcsőn és elég kanyargós úton jut a helyére, a nívókülönbségek adva lévén.

Helyes érzékkel van azonban a különböző jellegű rész egy szélfogós előtérbe fogva. Ebben a hallban nyert elhelyezést magyaros miliőben a szabadtüzes lacikonyha, üstjéből felszálló illatokon kívül magyarruhás ajtónálló invitál befelé. Ide torkollik a gazdasági és irodai kijárat meg a söntés. Bal oldalon magyar nóta-illusztrációs falképekkel a „Nótás terem", ebbe nyílik az illusztris törzsvendég tiszteletére berendezett „Móra-szoba". Jobb oldalon a „Szondy-söröző" talán a legsikerültebb rész. Hangulatban is a legegységesebb. Persze első pillanatra érzik a „régi szép idők" varázslatát csalogató menyezetmegoldás mesterkéltsége: a vastartók közötti téglaboltozat kénytelen fagerendákat tartogatni, felragasztani magára, szerkezeti szükség nélkül. Épkézláb ember mankóval jár. Bevallom, ezzel az érdekes hangulat- és díszítőelemmel ilyen utólag, applikációképpen gyakran találko-

Szondy-söröző
Heisler székek
Építkezés: Kollet József
építész munkája

zunk egyébként mai módon, ú. n. tárgyilagosan megoldott építményeknél is (főleg templomnál). E helyütt e gerendák egyébként a víz-, gáz- és csatornaberendezés csöveit rejtik.

Középkori albergatoriák (szállásfogadók), becsali csárdák, kocsmák fontos emblémáját sejtik a famennyezetben. Az italozás ősi vonatkozásait pedig sokkal érdekesebben őrizte meg az élet, hiszen a bor és ser szavak a magyar őshazából erednek. Viszont a hatalmas világváltozásokat mi sem jellemzi jobban, mint hogy a bor, Magyarország középkori gazdagságának egyik főforrása ma már bizony jelentéktelen sorba jutott.

A középkori városok sok szükségletét fedezte a jól jövedelmező italmérés és kocsmajog. A városi csaplárosokkal esküvel fogadtatták meg a „borbírák", hogy: „Igaz pinttel, iccével, meszellyel és igaz kantával mérnek". (Zoltai Lajos: Debrecen város háztartása 1662—1692-ben.) Debrecen városában a 17. sz. negyedik negyedében a csapszékek hozama az összes városi bevételek átlag 72%-a, tehát a város közigazgatási, egyházi és kultúréletének költségeit majdnem háromnegyedrészben a csapszékek teremtették elő.

Tehát a Szondy-sörözőben, aminthogy újabban több helyütt, a magyar italozás és jókedv nagy multjára, még a magyar történelem hímes takaróját is ráborították. Falfestmények, színes üvegablakok regélnek a multról, valami provinciális zamatot, sötét ivók miszticizmusát akarja a Klinkerfalburkolat, a bőrszíjjas székek, a tompított világítás hangoztatni.

Kende Ferenc.

Szondy-söröző

Nótásterem

Nótásterem

Haranghy Jenő által tervezett üvegablakok

Nótásterem

Seidner foto

Glasner Ede Rt.

Budapest V,
Lipót körút 6
Telefon 11-6-26
21-4-56

Diabetikai készítmények
Gyermektápszerek
Legfinomabb sütemények

Kirschner János

Budapest IV,
Váci ucca 30/b.

Szepességi vászon- és asztalneműek raktára

Wein Károly és Társai késmárki gyárából
továbbá: len-, sifon-, pamutáruk és női fehérneműek. Szálloda, vendéglő, fürdő és intézeti felszerelések.

Menyasszonyi kelengyék

Marschall Józsefné

baromfi- és vadkereskedése

Budapest
VI, Hunyadi tér 4

GLÓRIA Habtejszínt,
Csemegevajat,
Tejfölt,
Yoghurtot
használnak a budapesti nagy szállodák, kávéházak és cukrászdák

Gyártja és forgalomba hozza: **GLORIA Tejtermék Feldolgozó és Értékesítő Szövetkezet**
Budapest V, Hollán ucca 9. Telefon 19-0-12

Schwarcz Jakab
tojáskereskedő, Budapest VII, Klauzál tér 16

Hirschler Pál
mészárszéke a Britannia szálló szállítója
Budapest VI, Szondy ucca 45. sz.
Telefonrendelést házhoz szállítunk. Telefon 13-7-29